Familiile
Boereşti Române

ISTORIC ŞI GENEALOGIE

(DUPE ISVOARE AUTENTICE)

DE

OCTAV-GEORGE LECCA

MDCCCXCIX

BUCUREŞTI

www.dacoromanica.ro

INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE ŞI EDITURA „MINERVA“
Filip, Moroianu, Popovici şi Tălăşescu
6, STRADA REGALĂ (HOTEL UNION), 6

www.dacoromanica.ro

BIBLIOGRAFIA

AUTORILOR CONSULTAŢI

Archiva soc. din iaşĭ (periodic) 8 v.
Archives historiques (fam. Kantacuzène). — s. d.
Bibescu G. — Domnia luĭ Bibescu V. 2 v.
Beldiman vornicul (Alex.) — Tragodia saŭ Eteria grecilor din 1821.
Bilciurescu C. St.—Monăstirile şi bisericele din Romania (1890).
Blaremberg (Nicol.) — Essai sur les institutions & lois de la Roumanie, I v. 800 pag.
Bălcescu. — Istoria Românilor sub Mihaĭ Viteazu.
Bolintineanu. — Ştefan cel mare, (1870)...
Bolliac Cesar. — Buciumul 1863 şi Trompeta Carpaţilor (—73) (period.)
Bogdan I. — Texte slavone (Bucureştĭ) etc.
Cantemir Pr. D. — Descriptio Moldaviae, 2 v.
Cantemir. — Istoria imperiuluĭ Otoman, 2 v.
Colecţ. Convorbirĭ literare (revistă), 1885.... etc.
Codrescu St. — Uricarul şi Colecţ. de documente etc. 18 v.

CRONICELE VALAHIEĬ

Constantin Căpitanul. — Istoria domnilor ţărĭĭ româneştĭ.
Radu logofĕt Greceanu. — Istoria ţărĭĭ româneştĭ de la 1689—1700.
Diacul Mustea. — Cronica ţărĭĭ Moldoveĭ.
Cronica anonimă. — Istoria ţărĭĭ rom. de la 1689.
Radu vornic Popescu. — Cronica ţărĭĭ româneştĭ.
Cronica ţĕrĭĭ româneştĭ de când aŭ descălecat românĭĭ (anonimă). (In magazin istoric pentru Dacia.)

www.dacoromanica.ro

CRONICELE MOLDOVEI

Nicolae Costin. — Letopiseţul Moldoveĭ (1662—1711).
Ion vornic Neculce. — Letopiseţul Moldoveĭ, (1662—1793).
Miron Costin logofătul. — Letopiseţul Moldoveĭ, 1594 până la 1662.
Grigori Ureche vornic. — Domniĭ Moldoveĭ.
Enaki Kogălniceanu. — Letopiseţul Moldoveĭ.
E. Kogălniceanu. — Stihurĭ asupra boerilor Bogdan şi Cuza.
Ion Canta spătarul. — Letopiseţul Moldoveĭ, (1741—1769). (In Letopiseţele Mold. de Kogălniceanu).

Dapontès. — Ephémérides Daces, trad. fr. Tome 1—3.
Del Chiaro. — Nella Storia delle revoluzioni di Valachia, 2 part.
Demetriescu Ang. — Barbu Catargiŭ, discursurĭ.
Engel. — Geschiechte der Wallachei, t. I.
Fotino. — Istoria Dacieĭ. Trad. de G. Sion, 3 vol.
C-te A. de Foras. — Les princes Bassaraba de Brancovan (No. 228).
La Grande Encyclopédie, 22 v.
Ghika I. — Ion Câmpineanu, (discurs).
Ghika I. — Convorbirĭ economice. 1876 br.
Gălăşescu. — Monastirea Sinaia 1695—1895 (doc.).
Genealogia familieĭ Sturza saŭ Turzo. — Iaşĭ 1842.
Pitarul Hristache. — Cronica mavroghenéscă.
Hurmuzache (Eud. de). — Documente privitóre la istoria Românilor, X vol.
Hasdeu B. P. — Magn. etimologicum Romaniae, 3 vol.
Hasdeu. — Colecţ. Columneĭ luĭ Trajan şi Revista nouă, etc. (period.).
Hasdeu B. P. — Arhiva istorică a Românieĭ.
Hasdeu. — Histoire critique des Roumains.
Hasdeu B. P.—Negru-Vodă şi întemeiarea statuluĭ român (1898).
Isvodul spătaruluĭ Clănaŭ saŭ Cronica luĭ Huru.
Iorga N. — Fragmentc privitóre la Ist. Român. t. I.
Colecţia revisteĭ «Jiul» (doc.).
Kogălniceanu. — Letopiseţile Moldo-Valahieĭ, 3 vol. (col.)
Lăcusteanu N. B. — După Exil. (1898, Craiova).
Laurian & Bălcescu. — Magazin istoric pentru Dacia, 5 vol.
Legrand E. — Bibliographie Hélénique, (introd. t. I.)
De Magny. — Nobiliaire Universel.

www.dacoromanica.ro

Marsillac (ulyse de). — Histoire de l'armée roumaine, 1871 Bucureştĭ.
Melhisedec (episcopul †). — Notiţe istorice şi archeologice din Moldova.
Negruzzi Costache.—Alexandru Lăpuşneanu; Aprodul Purice.
Odobescu A. — Revista română 3 v. (1861—63).
Odobescu. — Antiquităţile judeţuluĭ Romanaţĭ.
Odobescu. — Mihnea cel rĕŭ; Dómna Kiajna.
Okolski. — Orbis Polonus, 1641 (Cracovia) vol. III.
Papiŭ Ilarian.—Tesaur de monumente istorice 3 vol.
Un Phanariote (E. Rizo-Rangabé). — Livre d'or de la noblesse phanariote.
Alexandri V. — Poeziile populare ale Românilor, colec.
Alexandri V. — Dumbrava roşie, poem.
Pessiacov. — Biserica S-tu Dumitru Bănésa, Crajova.
Puşcariŭ Ion (cav. de). — Date istorice asupra familiilor nobile din Transilvania 2 vol.
Popescu N. D. — Calendarul pentru toţĭ românii 96.
Papazoglu lt.-colonel. — Istoria oraşuluĭ Bucureştĭ.
Reinach. — La Serbie & le Monténégro.
Rosetti Dem.-Max. — Dicţionarul contimporanilor din România, 1898.
Şincai. — Cronica Românilor 3 vol.
Sion C. — Arhondologia Moldoveĭ.
Stef. Kretzulescu. — Arbore genealogice, n. 1 şi 2.
Ştefulescu Al. — Monăstirea Tismana.
Ştefulescu. — Incerc. asupra istorieĭ Târgu-Jiuluĭ, (99, Bucur.).
Sathas. — Documents rélatifs à l'hist. de la Grèce au moyen-âge. IX vol.
Sbiera Dr. I. — Familia Sbiera şi amintirĭ din viaţă. (1899).
Tocilescu. — Revista pentru istorie şi archeologie.
Teodorescu G. Dem. — Istoria literatureĭ române (ined.).
Urechiă V. A. — Viaţa şi operile luĭ Miron Costin, 2 v.
Urechiă V. A. — Schiţe din istoria literat. române.
Vaillant. — La Romanie, II t. (1844).
Xenopol A. D. — Istoria Românilor, 6 vol.
Xenopol. — Istoria şi genealogia caseĭ Callimaki, (1897).

www.dacoromanica.ro

DOCUMENTE

In arhiva Statuluĭ, Bucureștĭ (condicĭ de monăstirĭ, etc.); la Academia română.—Documente particulare ined. din familiĭ. Publicate în diferite colecțiĭ: Hurmuzachi, etc. etc...

www.dacoromanica.ro

EXPLICARE

Fără îndoială că în lucrarea prezentă se vor găsi erorĭ și maĭ ales lipsurĭ, cu toată grija noastră de a le evita, Cititorul îndulgent însă, va putea să le trécă cu vederea, gândindu-se la marele numĕr al isvoarelor de tot felul, de carĭ ne-am servit pentru adunarea datelor, și la greutățile de trecut pentru găsirea detaliilor genealogice, atât de puține la noĭ.

De aci provine o diferență în modul cum sunt scrise genealogiile diferitelor familiĭ. De și am căutat a fi cât maĭ uniformĭ, ne-a fost prea greŭ a ajunge în mod absolut la acest rezultat, și aceasta tot din cauza surselor de care ne-am servit: cronice, documente saŭ simple filiațiunĭ genealogice.

Sperăm însă, că erorile sunt mult maĭ puțin numeroase de cât lipsurile; am avut grijă a controla de maĭ multe orĭ relațiunile ce am avut.

Totuși, pentru un început nu putem prezinta o lucrare complectă, în strictul sens al cuvêntuluĭ: vom mulțumi persoanelor ce vor bine-voi a ne releva defectele uvrajuluĭ ce prezintăm.

Avem a ne plânge numaĭ de indeferența ce se păstrează la noĭ, de urmașiĭ vechilor familiĭ, în aceste chestiunĭ, măgulindu-ne în același timp de a fi întreprins pentru întâia oară, prima lucrare de acest gen, în țara noastră.

* * *

Familiile sunt așezate în ordine alfabetică și anume: Familiile rămâne, — Familiĭ boerești de origină streină

www.dacoromanica.ro

(în țară după 1700), și din carĭ cele nobile fanariote sunt după cartea de aur a D-luĭ de Rangabé. — Familiĭ nobile din Transilvania.

Explicările termenilor și boeriilor se găsesc desvoltate în Introducerea, unde am făcut o privire pe scurt asupra nebleței române.

Evitând de a repeta fapte comune la maĭ multe familiĭ, cititorul nu va erta de a fi suprimat unele persoane fără rol istoric, maĭ ales la familiile prea numeróse.

* * *

In privința materialuluĭ: — am anexat lista uvragiilor, cum și a colecțiilor de acte și documente. — Pentru cele de la Arhiva St., am fost ajutați de extractele documentare ale D-luĭ *I. Tuducescu*, paleograf la archivele Statuluĭ și la Academie, extracte din acte originale privitoare la vechiĭ noștri boerĭ.

In general, nu ne-am bazat de cât pe isvoare absolut serioase și documentate, după cum se poate vedea,—bine înțeles afară de originele primitive, date maĭ mult de legendă vechilor familiĭ, carĭ nu se pot susține cu siguranță.

* * *

Tot din lipsa de date suficiente, n'am putut stabili, după cum voiam, genealogiĭ neîntrerupte pentru toate familiile, lucru aproape imposibil pentru familiile române. Acesta ne-a impedicat de o cam dată de a anexa tablouri genealogice numaĭ pentru unele.

Diferența de text, maĭ desvoltat pentru unele și maĭ restrâns pentru altele, nu stă de loc în raport direct cu importanța lor. Sunt familiĭ marĭ, asupra căror am avut puține detaliĭ, pe când pentru altele maĭ secundare am avut suficiente. Importanța reese din rolul ce a jucat. și vechimea uneĭ familiĭ, lucru ce se poate observa de la prima vedere.

1898

O. L.

www.dacoromanica.ro

CASA

DE

Hohenzollern-Sigmaringen

REGALĂ A ROMÂNIEĬ

www.dacoromanica.ro

CASA DE HOHENZOLLERN

(DYNASTIA REGALĂ A ROMÂNIEĬ)

Casa de Hohenzollern, descinzând din vechiĭ Ducĭ aĭ Suabieĭ, e una din cele maĭ strălucite familiĭ feodale ale Germanieĭ. Dupĕ tradiție, ca trunchiŭ al familieĭ era *Tasillon* Ducele Bavarieĭ, puternic senior care se luptă cu Carol cel mare, pe la anul 800.

Din Duciĭ Burchardienĭ aĭ Suabieĭ descindea *Burkard I* senior de Zollern (Zolorin), † ucis la 1061, de la care urmează genealogia sigură a Caseĭ de Hohenzollern.

Din nepotul acestuia Burcard III derivă comțiĭ de Hohenberg, ramură stinsă (în 1386) și în rivalitate mult timp cu branșa de Hohenzollern, descinzând prin fratele sĕŭ *Frĕderic* † 1115, înrudit cu Dynastia de Hohenstaufen.

Frĕderic III, comte de Zollern, Burgrav de Nürnberg prin căsătoria sa cu Sofia de Raab, fica luĭ Conrad ultimul burgrav și comte († 1191); moare la anul 1201 având 2 fiĭ, care prin actul de împărțirc din 1227 daŭ naștere la douĕ ramurĭ deosebite:

Comtele *Frĕderic* dis «Leul» † 1251, Burgrav de Nuremberg, etc. este capul linieĭ *Suabe*, «ainĕe» a familieĭ, maĭ târdiŭ principĭ de Hohenzollern, etc...

— *Conrad* de Zollern, burgrav, etc. este autorul ramureĭ, care la 1415 căpătă titlul de margravĭ de Brandeburg, apoĭ de Ducĭ și în fine Regĭ aĭ Prusieĭ. — *Wilhelm I*, regele Prusieĭ se proclamă Impĕrat al Germanieĭ în 18 Ianuarie 1871, reunind sub un sceptru tóte Statele Germane.

Ramura luĭ Frederic Leul, comțĭ de Sigmaringen dupĕ

www.dacoromanica.ro

1450, Principĭ aĭ St. Imperiŭ la 1623, etc., este acea din care descinde M. S. Regele Carol I al Românieĭ.

In timp de 9 secole de când sunt bine cunoscuțĭ în Istorie, Hohenzollernĭĭ aŭ fost tot-d'a-una semnalațĭ în fruntea seniorilor Germanĭ, la rĕsboae și fapte marĭ.

Eĭ luară parte la toate cruciadele alăturĭ cu Impĕrațiĭ Germanieĭ. *Frederic* de Hohenzollern, veni la 1396 pe malurile Dunăreĭ, comandând corpul de cavalerĭ germanĭ care luă parte la cruciada de la Nikopoli din Balcanĭ, îndreptată în contra luĭ Bajazed.

Luptele nefericite purtate de acest Frederic Œttinger și fratele sĕŭ Eitel Frederic (1401—40), în Germania, aŭ rĕmas memorabile. Castelul Hohenzollernilor fu dărâmat; iar Œttinger, dupĕ ce stete captiv, muri la pământul sfânt.

Fiiĭ luĭ Karl I de Hohenzollern, † 1576: *Eitel* și *Carl* sunt capul a douĕ ramure din Hohenzollern: *Hochingen* și Sigmaringen, din carĭ prima se stinse tocmaĭ în secolul nostru.

Urmașiĭ lor se distinseră în numeroase rĕsboae din secoliĭ XVII și XVIII.

Principele *Carl Anton de Hohenzollern*, Alteță Regală, comte de Sigmaringen, etc..., n. 7 Sept. 1811 † 2 Iunie 1885, căsătorit (1834) cu A. S. Princ. *Iosephina*, n. 1813 fica mareluĭ Duce Carl de Baden, având 6 fiĭ, din carĭ:

Principele *Leopold de Hohenzollern-Sigmaringen*, Alteță R., ale căruĭ titluri hereditare sunt: «Principe de Hohenzollern, burgrav de Nuremberg, comte de Sigmaringen și Veringen, comte de Berg, senior de Heigerloh și Woehrstein, etc...» n. 1835, 22 Septembre. — Din căsătoria Sa cu Princesa Antonia, infantă de Spania, Ducesă de Saxa, are fiĭ pe AA. LL: *Wilhelm* n. 7 Martie 1864, Principe hereditar de Hohenzollern; *Ferdinand*, n. 1865; și *Carl Anton*, alteță Serenisimă, n. Sigmaringen 1868.

Majestatea Sa Regele Carol I al Românieĭ. (Carol-Eitel-Frederic-Zephirin-Ludovic) n. la Sigmaringen 20 Aprilie 1839. Ales Principe hereditar al Românieĭ la 20 Aprilie 1866, eroŭ conducător aĭ victoriilor campanieĭ din

www.dacoromanica.ro

1877—78; proclamat Rege al Românieĭ 14 Martie 1881; și încoronat 10 Maiŭ acelaș an.

Căsătorit la Neuwied 3/15 Noemb. 1869 cu M. S. *Elisabetha*, Regina Românieĭ, născută Principesă de Wied, în 17 Decembre 1843.

Majestățile Lor neavând urmași, — de cât pe *Principesa R. Maria*, † 1874 în vârstă de 4 anĭ, — s'a proclamat ca moștenitor presumtiv al Tronuluĭ Românieĭ, fiul maĭ mare al principeluĭ Leopold, A. S. R. Wilhelm, care renunță (22 Nov. 1888), în favoarea fratelui sĕŭ:

A. S. Reg. *Principele Ferdinand* de România (Ferdinand--Victor-Albert-Mainrad), n. la Sigmaringen 14/24 August 1865. Proclamat principe ereditar al tronuluĭ Românieĭ, 18 Martie 1889. General Comandant de brigadă, etc.... Căsătorit Sigmaringen 11 Ianuarie 1893 cu A. S. R. *Principesa Maria* de Saxe-Coburg și Gotha. Născuțĭ din această căsătorie, Principiĭ regalĭ:

A. S. R. *Carol*, n. castelul Peleș 2/15 Octombre 1893; și Principesa *Elisabetha* (Charlota-Iosephina-Victoria-Alexandra) n. la Peleș 28 Septembrie 1894.

Genealogia alăturată a Caseĭ de Hohenzollern e simplificată, coprinzând numaĭ linia directă a Caseĭ Regale Române. — N'am vorbit în special despre fie-care din iluștriĭ membriĭ aĭ acesteĭ genealogiĭ, ale căror fapte sunt cunoscute din istorie. — Iar despre biographia M. S. Regeluĭ Carol, istoria țĕreĭ românești de la 1866, timp de 33 anĭ, nu poate în nicĭ un caz încăpea pe câte-va file de hârtie. O simplă aruncătură de ochĭ însă, asupra cultureĭ, armateĭ, comerciuluĭ, industrieĭ și a priveliștеĭ întregeĭ țĕrĭ, poate singură la primul moment, să ne arate progresul și ridicarea țĕreĭ noastre în acest timp.

Treĭ cuvinte numaĭ, pot explica regnul luĭ Carol I: «Venit, vidit, creavit!»

www.dacoromanica.ro

1. BURKARD saŭ WEZEL de ZOLORIN
descendent din Ducii Suabiei, etc. † ucis 1061

2. BURKARD II
înrudit cu Frederic de Hohenstaufen, Împĕrat.

BURKARD
din care comtii de *Hohenberg.*
br. stinsă la 1486

3. FREDERIC DE HOHENZOLLERN
senior. † 1115

4. FREDERIC II
† 1139, partizan al Hohenstaufilor.

BERTHOLD

5. FREDERIC III, COMTE DE ZOLLERN,
Burgrav de Nurnberg. † la 1201.
= SOPHIE RAABS, *fica ultimului burgrav de Nurnberg, comitele* CONRAD II.

6. FREDERIC IV LEUL
comte (1205—18)
Burgrav, etc. † 1251. capul liniei
suabice.

(partagiŭ din 1227)

CONRAD (III) I, † 1263
Burgrav, etc., din care descinde linia **franconă** *(comitală), care a dat mai târdiŭ regii* **Prusiei** *(și apoi* Impĕr. al Germaniei), *comții de Hohenzollern, etc.*

8. FREDERIC CAVALERUL
comte de Zollern † pe la 1300

FREDERIC DE HERKENBERG
și de Schalksburg † 1303
(ramură stinsă în 1408).

FREDERIC BĂTRÂNUL † 1373
(*Schwartzgräfliche linie; stinsă 1412*).

10. FREDERIC DER STRASSBURGER
1344. † 1366

FRIEDERIC OETINGER
1401—33
† la Ierusalem

12. EITEL FRIEDRICH
comte de Hohenzollern
(1401—39)

13. JOST NIKLAUS
comte 1443—1488 †
= AGNES DE WERDENBERG *† 1496, fica lui Iohan III de Sigmaringen și Heiligenberg.*

14. EITEL FREDERIC II
Jude Imperial hereditar, etc.

16. CAROL I, *de Hohenzollern-Sigmaringen*
c. 1558. † 1576.
= *1587 cu* ANA DE BADEN-DURLACH.

EITEL FREDERIC I
de Hechingen, † 1605. Ramură principiară, stinsă la 1869, prin FREDERIC-WILHELM CONST.
(1838—50)

17. CARL III
de H.-Sigmaringen
† 1606

CRISTOPH
de Haigerloch † 1592

18. JOHANN † 1638
Principe al Imperiului (Reichfürst) la 23 Martie 1623 (de Haigerloch, 1634).

19. MEINRAD I, PR.
† 1681

20. MAXIMILIAN I
de Sigmaringen † 1689

FRANTZ ANTON
de Haigerloch. † în luptă 1702.
Branșă stinsă 1767

21. MEINRAD II, † 1715

22. JOSEPH FRIEDRICH † 1769

23. KARL FRIEDRICH † 1795

24. ANTON ALOIS
Principe-Suveran 1806. † 1831

25. KARL (ANTON FRIEDRICH)
abdică la 1848. † 1853

26. CARL ANTON, *1811—1885*
Principe de Hohenzollern-Sigmaringen, Burgrav de Nurbg., comte, etc...
= IOSEFINA, *fica mareluĭ duce* CAROL de BADEN

27. LEOPOLD, *Principe Regn. de Hhenzolern, burgrav de Nuremb., c-te de Sigmaringen n. 1835*
= ANTONIA, *fica reginei Maria II da Gloria a Portug.*

STEPHANIE
(1837—59)
= PEDRO, *Regele Portugaliei*

27. M. S. CAROL I
Regele Românieĭ, n. 1839
Principe 1866; Rege 1881.
= 1869, M. S. Regina ELISABETA, *Principesă de Wied (n. 1843.)*

ANTON
(1841—1866) † în lupta de la Königgrätz

FRIEDRICH EUGEN
n. 1843
general-comandant

MARIA *n. 1845*
= *Princip.* FILIP *de Belgia și Flandra*

PRINCIPESA MARIA
(1870—1874)

WILHELM
Principe moștenitor de Hohenzollern, n. 1864.
= MARIA TERESA *de Bourbon*

28. A. S. R. FERDINAND. *Principe hereditar al Românieĭ, n. 1865.*
= 1893, cu A. S. R. MARIA, *principesă de Sax-Coburg-Gotha, n. 1875.*

CARL ANTON
n. 1868.
= *Principesa* IOSEFINA *de Belgia*

29. *Principele* CAROL
n. 1893.

Princ. ELISABETA
n. 1894

GENEALOGIA LINIEI PRIMARE A CASEI
de
HOHENZOLLERN
(Branșa suabă de Sigmaringen)

www.dacoromanica.ro

INTRODUCERE

(NOBLEȚA ROMÂNĂ)

Spre a cunóște istoricul familiilor, e nevoe a avea o idee mai clară despre starea claseĭ boerești române în decursul secolilor.

Există încă falsa idee, că la Românĭ n'a fost nicĭ-o dată o clasă distinctă a boerilor, adică *nobilĭ*. Nicĭ un temeĭ puternic n'a putut face pe susținătoriĭ acesteĭ opiniĭ, — dacă póte fi vorba de opiniĭ, — să arate acest lucru. Aceștia voesc numaĭ să facă din țările nóstre o anomalie față de tóte popórele.

Acéstă selecțiune dintre ómenĭ, numită noblețe, o găsim ca clasă distinctă din timpurile cele maĭ depărtate, și la tóte popórele. S'a simțit nevoia uneĭ clase dirigente a poporuluĭ, și ast-fel se explică universalitatea eĭ.

Nu vom încerca să discutăm o cestiune așa de întinsă și dificilă, neintrând chiar în scopul nostru. Vom reaminti că vechile popóre ale Orientuluĭ, apoĭ Romaniĭ, Arabiĭ, popórele invaziunilor barbare, aŭ avut nobilime și clase distincte, carĭ aŭ trecut și maĭ desvoltate la popórele maĭ nouĭ ale Europeĭ.

Nobilime, în afară de a Occidentuluĭ, care s'a desvoltat așa de prodigios, aŭ avut Ungurĭi, Boemiĭ,

www.dacoromanica.ro

Serbiĭ, Croaţiĭ, ba chiar Bulgariĭ şi Ruşiĭ, a căror stare era puţin maĭ înapoiată, şi tocmaĭ Românii, aşa des în contact cu tóte popórele strĕine, să nu fi avut?

A susţine acéstă teorie greşită cu desăvârşire, este a contraḍice la fie-care pas marile acte al istorieĭ nóstre naţionale. E destul de a aminti câte-va nume glorióse de boerĭ şi de domnĭ, luaţĭ din sînul boerieĭ, spre a vedea adevĕrul.

Se tot spune că nobleţea la noĭ a fost de funcţiĭ şi demnităţĭ, nu *ereditară*. Nimic maĭ eronat.

Pentru moment ţinem să amintim că apogeul nobleţeĭ române se opreşte la 1700, adică până la epoca fanariotă, când începe decăderea, decădere căreia i se pune capĕt în secolul nostru. Nu maĭ avem timpurile glorióse ale vechilor domnĭ şi ale boerilor pământenĭ, carĭ mureaŭ acoperiţĭ de glorie pe câmpul de luptă! Moravurile se modifică, viaţa fără acţiune şi plină de frică începe; boeriĭ ţéreĭ — jumĕtate cu titlurĭ cumpĕrate, — nu maĭ sunt boerĭ. Rar găsim în acest din urmă secol un caracter cavalerésc şi mare, căcĭ invidia şi umilinţa a coprins o mare parte. De alt-fel, boeriĭ ceĭ vechĭ românĭ, adevĕraţiĭ nobilĭ, evitaŭ demnităţile ce li se ofereaŭ acum, şi carĭ eraŭ ocupate de o mulţime de «homines novi», majoritatea grecĭ, creaturĭ ale banuluĭ.

Să revenim la vechiĭ noştriĭ nobilĭ. — Ceĭ ce susţin că la noĭ n'a existat o nobleţe ereditară şi de sânge, ne spun că boeriile se căpătaŭ pentru un merit personal, şi se daŭ orĭ-cuĭ. [1])

[1]) Brezoianu. — Vechile institut. P. 3.

www.dacoromanica.ro

Prima parte, că se daŭ boeriĭ maĭ marĭ saŭ maĭ micĭ pentru un merit e fórte adevĕrată, cât despre a doua, nu trebue să uităm că nu epoca ḑisă fanariotă e oglinda boerismuluĭ român.

S'o admitem însă. Dar cum explică partizaniĭ ceĭ mulţĭ al unor asemenea teoriĭ, că numaĭ aceleaşĭ şi aceleaşĭ familiĭ aŭ avut în decursul timpurilor privilegiul de a căpăta titlurĭ.

De ce nu se da orĭ-căruĭ român acest drept, şi cum fiul de boer erea tot *boer*, fără decoraţia titluluĭ? Nu se póte explica aceasta, ca şi o altă pretenţiune, care spunea că aristocraţia erea formată din bogaţĭ; lucru ce nu merită chiar a fi discutat, fiind-că un om din popor orĭ-câtă avere ar fi avut nu intra în rândul boerilor prin faptul acesta [1]).

Pentru cele ce se spun de nobleţa ereditară, cum că n'am avut ast-fel de titlurĭ, opunem următorul fapt, pe care ne măgulim a'l releva pentru prima oară. A *existat* la noĭ un titlu moştenit, ereditar, pentru boeriĭ carĭ nu se amestecaŭ la curte spre a obţine demnităţĭ şi ranguri, acela de *postelnic* şi *logofăt*. Erea un obiceĭ, — în sec. XVI şi XVII, — ca boeriĭ ce şedeaŭ de obiceĭ la moşiile lor să se întituleze «postelnicĭ» de şi nu aveaŭ nimic aface cu demnitatea ce purta acest nume. Erea un titlu *onorific şi în acelaş timp ereditar;* care, — să notăm bine, — nu avea limită de vârstă. Ast-fel găsim

[1]) Spre a ilustra printr'un exemplu acest lucru de alt-fel bine ştiut, menţionăm numaĭ de un chrisobul al nu ştim căruĭ domn, dat pentru a opri pe un negustor să cumpere o moşie boerească a unuĭ *Poenar:* «pentru că nu e de obrazul luĭ» să stăpânească el moşia boerească. Lucrul e vădit, acel om erea oprit chiar de la dreptul luĭ, de şi avea avere.

www.dacoromanica.ro

copiĭ de 3—5 anĭ numiţĭ «postelnicĭ», uniĭ chiar maĭ micĭ. Nenumĕrate acte şi însemnărĭ ale timpuluĭ ne probează aceasta. O mulţime de documente oficiale şi particulare ne citează boerĭ, carĭ locuiaŭ la domeniile lor, carĭ nu ocupaseră nicĭ-o dată funcţiunĭ, cu titlul de postelnic saŭ logofăt din cutare loc..... Noĭ am da o traducere nemerită prin cuvêntul de «sire» orĭ «seigneur de...»; pentru că tot-d'a-una după acest titlu urma numele localităţeĭ: — postelnicul din X....

In genealogiile familiilor vom însemna pe marii Postelnicĭ, demnitariĭ, cu P mare, spre deosebire de boeriĭ ceĭ cu titlul onorific.

Un alt motiv prin care se pretinde că n'am avut nobilime prin faptul că la noĭ n'a fost o organizaţie feodală ca în Apus, cade de la sine. Intr'adevĕr, societatea feodală a domnit în evul mediŭ, adică între al IX—XV secol, şi cum istoria noastră e foarte puţin saŭ aproape de loc cunoscută înainte de secolul XIV, nu putem da un verdict hotărîtor asupra unor lucruri de carĭ n'avem idee. Această organizaţie există însă în Serbia, Rusia. Orĭ ce s'ar spune, n'avem probe sigure în această privinţă, cu toate că dovezĭ destule ne-ar încredinţa că feudalitatea a înflorit în ţara românească ca şi în Apus; — dar chiar admiţând că n'a existat, nu e un motiv ca şi aristocraţia să dispară. De alt-fel nobleţa implică feodalitate şi vice-versa.

Pentru ce a fost din această instituţie în Valachia, iată ce spune Ulysse de Marsillac, în «Histoire de l'armée roumaine» [1]):

[1]) Pag. 23. Ed. 1871, Bucarest.

www.dacoromanica.ro

« ... Les compagnons de Rodolphe-le-noir sont la souche de la vraie noblesse roumaine. Rares sont aujourd'hui les descendants directs de ces boyards. Mais à cette époque, ils étaient encore nombreux et formaient, à eux seuls, un noyau de fidèles et de braves, que le prince était fier de montrer à ses amis et à ses ennemis. Chacun de ces nobles avait le droit d'imposer le service militaire à ses vassaux, et ceux-ci, sous la bannière de leurs chefs, venaient à l'heure du péril se ranger autour du Prince..... En temps de guerre, le nombre des milices augmentait considérablement, grâce à *l'organisation féodale* du pays.»

Un strĕin a judecat maĭ drept şi bine de cât uniĭ românĭ, carí vor să facă un non-sens din ţara noastră, prin atribuţiunea de organisaţiĭ altele de cât la toate popoarele.

Aristocraţia poporuluĭ nostru a fost puternică şi după cum e probabil o mare parte din familiile boereştĭ datéză din primele timpurĭ ale organizăreĭ ţĕreĭ şi sunt anterioare fondăreĭ statuluĭ român. (Sec. XIII).

In privinţa distincţiuneĭ claseĭ boerescĭ, iată ce ḑice istoricul român, d. Xenopol [1]) care susţine cu tărie existenţa nobleţeĭ la românĭ: «Diferenţiarea claseĭ nobiliare la românĭ a trebuit să înceapă în timpurĭ anterioare descălecăreĭ, şi de aceea trebue cercetată *origina nobleţeĭ* saŭ boerieĭ române, în acéstă epocă maĭ veche, şi decĭ maĭ ales în ţĕrile de peste munţĭ.

Afirmarea e destul de clară, spre a o maĭ desvolta.

---

[1]) Istoria Românilor, tom. II, p. 201.

www.dacoromanica.ro

Chiar Cantemir în «Descriptio Moldaviae»[1]) ne spune că la anume demnităţi nobiliare în stat, nu puteaŭ ajunge de cât ceĭ de *origină nobilă*.

Tot el, face următoarele categoriĭ de nobilĭ: «în starea întâĭ sunt aceia carĭ, saŭ aŭ fost puşĭ chiar de domn în funcţiunile marĭ ale ţĕreĭ, saŭ că ereaŭ născuţĭ dintr'un neam. In starea doua sunt *curteniĭ* saŭ ceĭ de la curte, carĭ aŭ dobândit un sat saŭ maĭ multe prin dar. Iar în starea III-a sunt *călăraşiĭ*, carĭ pentru moşia ce le e dată de domn merg la rĕsboĭ cu cheltuiala lor. Ceĭ de pe urmă sunt *răzeşiĭ* (saŭ moşneniĭ), carĭ locuesc maĭ mulţĭ în sate, lucrând moşia ce aŭ, cu slugile lor.

Aceasta pentru Moldova, cu micĭ deosebirĭ pentru Valachia.

Prima categorie e equivalentă cu mariĭ feodatarĭ din occident saŭ cu mariĭ senioriĭ. A doua corespunde cu senioriĭ şi nobiliĭ de la curte, gentilomĭ; a treia cu micĭi vasalĭ. Cât despre răzeşĭ carĭ sunt intermediarĭ între nobilĭ şi ţĕranĭ, se maĭ ḑic şi «neamurĭ», simpli «hommes d'armes» în vechime.

II

Nobiliĭ saŭ boeriĭ ereaŭ de douĕ feluriĭ: cu boeriĭ saŭ demnităţĭ titrate, şi fără boeriĭ.

In categoria celor *cu boeriĭ* saŭ titluriĭ, intraŭ toţĭ aceia carĭ aveaŭ o sarcină a ţĕriĭ, al căruĭ titlu îl păstraŭ pe viaţă. Uniĭ aveaŭ însă titlu fără să fi îndeplinit nicĭ o-dată sarcina cerută de dânsul.

---

[1]) Partea II, ed. rom. pag: 228.

www.dacoromanica.ro

Boeriĭ saŭ nobiliĭ *fără boerie*, ereaŭ aceĭ carĭ n'aveaŭ o demnitate publică.

— Cantemir ne spune că boeriĭ căutaŭ să capete fie-care o sarcină publică, şi adesea când nu obţineaŭ erea trecuţĭ printre mazilĭ. In Valachia nu era tocmaĭ aşa.

Boeriile saŭ titlurile de dregătoriĭ, n'aveaŭ tocmaĭ o erarhie bine definită. In timpurile maĭ nouĭ se împărţiră în clase, carĭ în secolul trecut ajunseseră foarte deosebite una de alta. Noĭ, la enumerarea lor, vom lua model pe cele din Muntenia saŭ Valachia, ast-fel cum ereaŭ pe la finele secoluluĭ XVI şi în cel urmĕtor (1600).

E o idee absolut greşită de a identifica aceste demnităţĭ cu ministerele de adĭ; de exemplu a numi «ministru de externe» pe postelnic, etc. E adevĕrat că oare-carĭ atribuţiunĭ se potriveaŭ, însă n'aŭ avut nicĭ o-dată o organizaţie stabilită, şi tocmaĭ în secolul nostru fie-care boer mare din divan îşĭ avea afacerile sale. E o inovaţie a principilor grecĭ de a face o asemănare cu departamentele de Stat, existând în cele-l'alte State europene. Insă, până în secolul XVIII nicĭ vorbă nu erea de asemenea demnităţĭ. Marele vornic mergea la rĕsboĭ ca şi spătarul; şi un vel postelnic comanda trupe tot aşa de bine ca serdarul mare.

Această mistificaţie provine de acolo, că contimporaniĭ noştri judecă boerimea română ast-fel cum erea la începutul secoluluĭ nostru, din auḑite de la ceĭ bătrânĭ, şi cum timpurile vechĭ sunt maĭ greŭ de cunoscut, rĕmân cu aceste ideĭ. De alt-fel *toată* organizaţia boerească de la începutul secoluluĭ, erea

www.dacoromanica.ro

un amestec de funcţiunĭ publice, în care pătrundea orĭ-cine. —

Eată acum demnităţile saŭ rangurile, — care îşĭ aŭ începutul în evul mediŭ, în ordinea importanţeĭ lor:

MARELE BAN (Duce de Craiova, etc.), al Craioveĭ. Cel maĭ înalt din titlurile de boerie, şi existent numaĭ în Valachia, peste banatul Olteniеĭ şi Craioveĭ, ca stăpânitor şi direct administrator. Vechimea acestuĭ titlu se perde în noaptea evuluĭ mediŭ; cuvêntul «ban» e de origină slavă = guvernator. — Până la 1600 scaunul de Ban al Craioveĭ erea o proprietate exclusivă şi ereditară a neamuluĭ Basarabilor, fiind-că numaĭ din sînul lor se luaŭ mariĭ Banĭ. De atuncĭ încoace, începând de la Banul Manta, creat de Mihaĭ Voevod, toţĭ boeriĭ puteaŭ aspira la această mare demnitate. In timpurile Principilor Basarabĭ, Banul avea o semi-dependenţă de domn, administrând cu juridicţia sa specială Oltenia: precum ducele de Bourgogne era vasal direct al regeluĭ Franţeĭ. Erea un suveran în mic. — In consiliul (sfatul) domnesc, el contrasemna actele îndată după domn, ca Preşedinte al luĭ.

In secol. XIII — XVII, importanţa şi puterea Banuluĭ ereaŭ considerabile; maĭ pe urmă scăzu până sub Fanarioţĭ, când fu redus şi înlocuit chiar, cu «caimacamul» (locotenent de domn) al Craioveĭ.

Ne mărginim la aceste micĭ însemnărĭ, fiind-că istoricul marilor Banĭ saŭ Ducĭ, în timpurile vechĭ maĭ ales, e prea vast şi de o importanţă capitală pentru istoria nobleţeĭ şi întregeĭ istoriĭ a Românilor.

= BAN (vel), în Moldova, erea de o însemnătate

www.dacoromanica.ro

secundară; boerie ce venea ca importanţă după paharnic. In lucrarea noastră se va deosebi prin iniţiale mare *B*an al Valachieĭ de boerul *b*an din Moldova.

MARELE VORNIC (grand justicier, garde-sceaux) etc. Ortografie veche: Dvornic, deriv. de la slavonescul dvor = curte. Demnitate care se ocupa cu justiţia supremă a ţĕriĭ în Moldova, şi în Valachia specială atribuţiune asupra afacerilor interne.

In Moldova, chiar din al XV secol, ereaŭ 2 vornicĭ, maĭ în urmă chiar 3: cel de ţara de sus, de ţara de jos; — şi de Suceava; în carĭ primà cel d'întâiŭ.

In Muntenia erea un mare vornic, pe urmă se făcură doĭ în ultimele timpurĭ, cu aceleaşĭ numirĭ ca în Moldova. Demnitatea luĭ se numea «vornicie».

Erea un vornic saŭ doĭ «en titre», carĭ ereaŭ în slujbă, dar maĭ ereaŭ alţiĭ 10, fie ca foştĭ-vornicĭ, fie că acest titlu îl aveaŭ fără însă a fi titular.

Aceasta se întâmplă cu toate boeriile şi în toate timpurile. Dupĕ importanţa lor, fie-care boer avea un titlu maĭ mare saŭ maĭ mic, de şi nu ocupase funcţiunea la care se referea acel titru.

MARELE LOGOFĔT (grand chancelier), rang împrumutat de la byzantinĭ: Λογοθέτης, păstrat la Constantinopol dupĕ căderea imperiuluĭ, pe lângă patriarhie. In Moldova erea boerul cel maĭ mare, president al Divanuluĭ. El avea de făcut documentele princiare încheiate şi întărite cu ţidula domnească, pe care o purta tot-dea-una cu dânsul. In urmă erea un fel de mare judecător în Muntenia, iar în Moldova avea afacerile din 'năuntru, întocmaĭ ca mariĭ cancelarĭ din statele Europeĭ de apus.

www.dacoromanica.ro

MARELE SPĂTAR (gr. connétable, grand porte-glaive) etc. Cuvênt derivat de la «spata» = epée. Avea la început însărcinarea de a ţine spada domnuluĭ în marĭ ceremoniĭ şi a comanda armata în timp de rĕsboĭ. In timpurile maĭ apropiate i se atribuiră funcţiunĭ poliţieneştĭ şi civile. Marele spătar equivalează în Muntenia cu HATMANUL din Moldova, care erea comandant suprem al Armateĭ [1]).

SPĂTARUL simplu se găseşte şi în Moldova ca titlu important; iar în Valachia e şi titlu onorific.

MARELE CLUCER (grand maître des cérémonies), derivat de la slav. «Klucjar» saŭ purtător al cheilor = chelar, avea la început funcţiunea de maestru al curţeĭ şi însărcinat cu camerile şi locuinţele domneştĭ. Pe timpul luĭ Mihaĭ Viteazul erea rang mare în divan; dar apoĭ importanţa luĭ scăzù cu încetul. — In Moldova tot-dea-una a fost de o importanţă secundară, de a treia categorie.

MARELE COMIS (grand écuyer, préfet de la cour, etc.); comite suprem al curţeĭ domneştĭ, derivat de la latinul «comes», — ar corespunde cu atribuţiunea primitivă a conetabiluluĭ în Franţa. Insoţea pe domn la ceremoniĭ tot-deauna, şi avé grija ceremoniilor şi a caluluĭ domnesc. — Sub Pr. Fanarioţĭ această demnitate căzuse în al doilea rând.

MARELE PAHARNIC (grand échanson). deriv. din vechiul slav, «paharnic», — cu atribuţiunĭ însemnate la curtea princiară; rolul la început de a turna de

---

[1]) Termen înprumutat de la Cazacĭ; şi care se găseşte şi la Polonĭ, însemnând general de armată şi comandant suprem. Cozac: Hetman = şef. — Dupĕ Nic. Costin acest rang a fost introdus de Eremia Movilă.

www.dacoromanica.ro

bĕut şi a gusta din vinul principeluĭ. Prin sec. XV—XVII erea printre marii boerĭ de divan; pe urmă importanţa luĭ se reduse din ce în ce.

MARELE AGĂ (grand prévôt), de la turcescul «aga»; demnitate de comandant al trupelor de obiceĭ de cavalerie; maĭ târziŭ schimbă de atribuţiune, devenind un fel de guvernor al capitaleĭ şi siguranţeĭ din ţară, ca Prefect al curţeĭ şi al oraşuluĭ, sub Fanarioţĭ şi în sec. nostru. — «agie». — Introdus în a II-a jumĕtate a secol. XVI.

MARELE POSTELNIC (grand chambellan). — Deriv. de la postelja, în slavon = pat. In slavo-bulgara: postelnik = maĭ mare peste camera de dormit; avea la început de a îngriji de camera Domnuluĭ, maĭ târziŭ după cum ne spune Cantemir, erea un fel de mareşal al Palatuluĭ (Mold.). Dintre toţĭ boeriĭ numaĭ el avea voe să intre în camera de dormit a Domnuluĭ, orĭ-când şi neanunţat. In timpurile maĭ noĭ, importanţa luĭ crescu mult. — In divanurile vechĭ, până în secol. XVIII aproape, erea cel din urmă, fiind-că de obiceĭ erea ocupat de boeriĭ ceĭ maĭ tinerĭ [1]).

Maĭ reamintim cele spuse despre titlul onorific de «POSTELNIC», care erea deosebit de marele P. din divan.

MARELE VISTIER (grand trésorier) saŭ vistiernic (Mold.). Cuvênt deriv. de la slavonul visti-jarnik = prefectul tesauruluĭ; boer însărcinat cu tesaurul ţĕriĭ

[1]) In ordinea lor neschimbată, iată compoziţia divanurilor din Valachia până pe la 1670: Marele Ban, mare vornic, mare logofăt, mare vistier, mare spătar, mare stolnic, mare comis, mare paharnic, mare postelnic.

www.dacoromanica.ro

şi perceperea dărilor; asemănat în ceva cu actualiĭ miniştri de finance. Importanţa luĭ crescu în timpurile din urmă; dar tot-deauna a fost între mariĭ boerĭ de divan. — Vistierul mare trebuia să dea în fie-care an seamă Principeluĭ de cheltuelile şi veniturile Statuluĭ.

MARELE STOLNIC (grand maître d'hôtel). Titlu de origină bulgară: stolnic = prefectul meseĭ etc. — avea atribuţiunea de a îngriji de bucătăria şi serviciul princiar, gustând din bucatele Domnuluĭ spre siguranţă. — Stolnicul, la început boerie mare de divan devenise neînsemnată în secol. trecut. El avé cam aceiaşĭ importanţă de ambele ţĕrĭ.

PĂRCĂLABUL (grand châtelain), deriv. de la ungurul pórkolab, german burgraf (burgrave). Boer cu o funcţiune din cele maĭ marĭ, maĭ ales în Moldova. Eĭ corespundeaŭ cu guvernatoriĭ de provinciĭ (sénéchal) şi marĭ castelanĭ. Ereaŭ în Moldova, după importanţă, parcalabiĭ de: Hotin, Némtzu, Roman, Suceava. Dupĕ logofătul cel mare, parcalabul de Hotin erea boerul cel maĭ însemnat al ţĕrĭĭ; — această importantă sarcină apare din sec. XV. — In secolul din urmă descrescură, confundându-se cu ISPRAVNICIĬ, capĭ de judeţ; iar în vechime în unele părţĭ ale Moldoveĭ se ziceaŭ şi *staroste:* marele staroste de Rădăuţĭ.

Boeriĭ învestiţĭ cu această sarcină, purtaŭ încă numele boerieĭ ce avusese înainte, adăogând şi: părcalab de X....

In Valachia găsim în vechime de asemenea acest titlu, dar numaĭ până în sec. XVI. Ast-fel *parcalabul de Poenarĭ*, castelan al acesteĭ vestite cetăţĭ; —

www.dacoromanica.ro

la 1360 găsim pe faimosul Knez Dragomir Basarab, parcalab de Dambovitza. — Asemenea câţi-va parcalabi ca şefi de districte, mai târziu ispravnici.

MARELE ARMAŞ (grand exécuteur), însoţea tot-deauna pe domn, purtând buzduganul domnesc. Importanţa luĭ, de o potrivă în ambele ţĕrĭ, decăzu maĭ în urmă. El erea şeful artilerieĭ în timp de rĕsboĭ, şi executorul pedepselor din porunca domnească, pentru care avea sub dânsul armaşĭ al doilea şi «armăşeĭ» carĭ îndeplineaŭ acest lucru. Insoţea pe domn în alaiurĭ, etc. In divan nu figurează, de şi ia parte tot-deauna cu domnul.

SERDARUL MARE (maréchal d'armée, général, etc), şeful suprem al cavalerieĭ, sub ordinele mareluĭ spătar împreună cu armaşul. In Moldova erea maĭ important şi maĭ uzitat, (mare serdar de Orheĭ, etc.). In timpul fanarioţilor ajunsese boerie de mâna III-a.

MARE SLUGERUL (saŭ sulgerul), boer maĭ puţin însemnat, apare în sec. XVI, şi avea în vechime sarcina de a priveghia materialul şi prepara mâncărilor domnescĭ. Avea încă şi alte atribuţiunĭ.

MARELE PITAR, şi simpliĭ pitarĭ, la început aveaŭ grijă pregătirea pâineĭ (pită) domneştĭ. — In vechime avea o importanţă maĭ mare, maĭ ales marele-pitar; în timpurile noĭ erea ultimul rang. — Vaillant îl traduce prin «inspecteur des vivres».

MARELE ŞETRAR (maître du champ), boerie puţin rĕspândită, de rangul II. Ingrijea de tunurile şi corturile armateĭ, sub comanda mareluĭ spătar; în timpul din urmă exista numaĭ cu numele. — Cuvênt derivat de la «şatra» = cort; tente.

In Moldova numaĭ, maĭ erea marele JICNICER,

www.dacoromanica.ro

care la început avea slujba de mare magazioner, strângênd grâul necesar pentru usul caseĭ domnèștĭ. Derivat de la slavonescul Zitnica = grânar (maître des vivres) a fost tot-d'auna printre boeriile maĭ secundare.

MARELE PORTAR (grand huissier, chatelain de Sucéva); titlu ce purta Hatmanul Moldoveĭ. Acéstă importantă demnitate de mare portar de Sucéva există din cele maĭ vechĭ timpurĭ, corespunzător cu guvernorul saŭ mare castelan al residenței domnescĭ. Când se introduse Hatmanul, el căpătă și acest titlu care erea printre cele maĭ marĭ boerĭ a Moldoveĭ. Cu timpul însă dispăru.

Boerul M. PORTAR în Valachia erea alt-fel important de și mare boerie, care însă sub fanarioțĭ fu redusă fórte jos, deschiḑând domnuluĭ ușa saŭ pórta; un fel de «major domus» al palatuluĭ.

CĂMINARUL un fel de al doilea cancelar și CĂMĂRAȘUL (gr. valet de chambre) se introduseră maĭ târḑiŭ, în ambele țĕrĭ. — MEDELNICERUL (maghiar medencze = lighian), vărsa domnuluĭ apa pentru spălat; un fel de camerier intim. — In fine alte boerĭ moderne introduse maĭ târḑiŭ, dar de minimă importanță.

Acestea ereaŭ în trăsurĭ generale, principalele titlurĭ și demnităților saŭ ranguri, pe carĭ le găsim din vechime la românĭ din ambele țĕrĭ. Modernĭ introduseră o mulțime de slujbe, în care intraŭ tot felul de grecĭ saŭ ómenĭ din clasa de jos, — și pe carĭ trebuiaŭ să le ia adesea și copiĭ de boer, — spre a face «stagiul» pentru boerĭ maĭ înalte. — Ast-fel erea «ciohodarul», care îngrijea de papucĭ domnuluĭ

www.dacoromanica.ro

«cafegi-başa» etc. şi multe sarcinĭ degradatóre pentru adevĕraţiĭ boerĭ, carĭ însă nu le ocupaŭ nicĭ odată.

Multe din boeriile înalte decăzură, altele se ridicaŭ în loc, atribuţiunile se schimbară; şi boerĭi pe carĭ nu trebuiaŭ să le aibă de cât cel mult 2—3 le aveaŭ în acelaşĭ timp 20—30. Se făcu împărţirea pe clase şi ceea-ce fu maĭ trist şi contribui la decăderea nobilimeĭ, titlurile începură *să se vândă pe banĭ.*

Nu maĭ erea nicĭ scuza de a se da boerĭi pentru un merit personal saŭ pentru un serviciŭ strălucitor; miĭ de băcanĭ îmbogăţiţĭ cumpĕraŭ titlurĭ de tóte gradele, cu carĭ sfidaŭ pe adevĕraţiĭ nobilĭ românĭ. Ḍicem românĭ, pentru că maĭ ales strĕiniĭ: grecĭ, bulgarĭ, etc. ereaŭ amatorĭ pentru acest lucru. De aceea vedem într'o carte ca a luĭ Sion «Arhondologia Moldoveĭ», trecute tot felul de nume, peste 750 ne pare, din carĭ vre-o 90 numaĭ pot fi considerate boereştĭ! iar ceĭ alţĭ sunt dintre negustorĭ şi ómenĭ de rând. N'am vrut să arătăm alt-ceva prin acésta,— de óre-ce familiile nobile sunt cunoscute, — decât starea în care ajunsèse ţara şi boerismul sub ultimiĭ domnĭ Fanarioţĭ şi românĭ din secolul trecut şi maĭ ales actual.

Pe de o parte, nobilimea s'a desfiinţat tocmaĭ când erea nevoe.

In Moldova boeriile aŭ fost reglementate sub Alexandru cel Bun; în Valahia pare că sub contimporanul sĕŭ Mircea. — Boeriile în Moldova, cronicarul Costin ne arată că veneaŭ în ordinea următóre; care însă a variat cu timpul, după cum ştim: Logofĕt mare, vornic de ţara de jos, de sus, Parcalab

www.dacoromanica.ro

de Hotin, Hatman saŭ parcalab şi Portar de Sucéva postelnic mare, spătar, paharnic mare, visternic, stolnic, comis mare, medelnicer, clucer, sluger, jicnicer, *vameş mare*, «ce ţine schelele ţĕriĭ pentru vămĭ», şetrar mare, uşier mare, armaş m., agă m. apoĭ urméză ceĭ al doilea.

In afară de titlurile ce am enunţat maĭ sus cu nomenclatura lor, şi carĭ purtaŭ titlul de mare, trebue să distingem funcţiunile secundare (fără mare) din carĭ unele se denumeaŭ al doilea *(ftori)* şi al 3-lea *(treti)*. Ast-fel ereaŭ *logofeţiĭ, vistieriĭ, spatariĭ, paharnicĭ, armaş,* etc. cu titlul de al 2-lea şi al 3-lea—apoĭ în fine simpli *logofeţĭ de divan,* postelnicĭ 2-lea, comişĭ şi căminar 2-lea; postelniciĭ, comişeĭ, simple funcţiunĭ absolut secundare.

Fie-care din mariĭ boerĭ în demnităţile lor aveaŭ încă subalternĭ, ca servitorĭ: aprozĭ (peste care erea un boer, — une-orĭ însemnat; *vătaful* de aprozĭ), armaşeĭ, sateliţĭ saŭ sbirĭ aĭ armaşuluĭ, lefegiĭ aĭ ageĭ şi spataruluĭ, etc. etc. carĭ se recrutaŭ din oamenĭĭ de rând, având de şef câte un boer.

Am vorbit de împărţirea pe clase; să vedem ce boerĭĭ se coprindeaŭ în aceste 3 clase, inovaţie maĭ modernă; pentru noĭ fără importanţă:

I) Vornicul, vel Logofĕtul, marele spatar (Hatmanul), Postelnicul, Vistierul.

II) Aga, comisul, paharnic, stolnic, clucer, căminar, armaş, ban din Moldova, serdar.

III) Slugeriĭ, cămăraş. medelniceriĭ, pitariĭ, portariĭ etc. Cu micĭ deosebirĭ pentru Moldova.

Această împărţire s'a făcut maĭ ales sub Principiĭ Fanarioţĭ: prima clasă avea bărbĭ şi scaun în divanul

www.dacoromanica.ro

domnesc, a doua asista la divan fără a delibera; iar a treia n'avea nicĭ unul din aceste privilegiĭ.

Inaintarea se putea face dintr'o clasă într'alta cu timpul; dupĕ cum ne spune Cantemir că boeriĭ daŭ pe copiiĭ lor când ereaŭ tinerĭ în slujbă pe la alţĭ boerĭ, şi după câţĭ-va anĭ îĭ recomanda Domnuluĭ, care îĭ ţinea cât-va timp la palat (*copiĭ de casă* sub vechiĭ domnĭ), îndeplinind o funcţiune analoagă *pagilor* din ţĕrile occidentale; apoĭ îl punea în vre-o slujbă în clasa III a boerilor, din care înainta cu timpul până la primele trepte.

III

In afară de titlurile propriŭ zise ale demnităţilor ce ocupaŭ boeriĭ, trebue să explicăm încă particole legate de acele demnităţĭ, precum şi titlul de nobleţe, care se da orĭ-căruĭ boer de neam.

Particula: **vel**, ce găsim în toate documentele şi actele, înaintea ranguluĭ de boerie, de exemplu: vel-spatar, însemnează «*mare*» în slavoneşte, prescurtaŭ din *veliki*, forma care şi ea se întâlneşte une-orĭ. — Când boerul nu maĭ erea în funcţiunea arătată prin titlu se pune termenul **biv** = *fost:* de ex. biv-vel-vornic, înseamnă fost mare vornic: — forme ce întâlnim la fie-ce pas în actele vechĭ şi în toate cronicele, şi pe care le-am menţinut şi noĭ, prin tradiţie.

Titlul ce'şĭ putea atribui, şi pe care într'adevĕr îl purta orĭ-ce boer, ca inerent calităţeĭ sale este: JUPAN, care nu e alt-ceva de cât atributul de «nobil» exprimat în acest fel. Etimologia derivă de

www.dacoromanica.ro

la cuv.. ungar «jupan». Mai târziŭ se modifică prin prescurtare în «*pan*». Boeriĭ, fie în ranguri, fie simpli boeri, purtaŭ în hrisoavele domneşti şi în cele particulare, acest titlu, a căruĭ perfectă traducţie e francezul «*messire*» germanul *herr;* ital. *signore;* engl. lord, = dominus, etc.

Cuvêntul acesta de mare importanţă, şi care nu se dà sub nicĭ un cuvênt de cât boerilor, nicĭ o dată altora, nicĭ chiar prelaţilor, căror se zicea: «Kir», a decăzut într'atât în ziua de azĭ, în cât a ajuns un fel de batjocoră insultătoare, ce se dă ovreilor.

Soţia boeruluĭ erea tot-deauna numită «*jupâneasă*» *(Dame)*; fiiĭ, maĭ ales aĭ Domnuluĭ, «*coconĭ*»; iar fetele de boer «*jupaniţe*» (Damoiselle) [1]).

Aceste numirĭ frumoase şi măreţe aŭ dispărut încă din secolul trecut, înlocuindu-se prin «cucoană» şi «cuconiţă», păstrate până azĭ.

Fiind vorba de Dame să notăm un atribut ce li se acorda une-orĭ, maĭ ales celor văduve: anume titlul de boerie ce purtase în urmă boerul, «femenizat». Ast-fel găsim de ex.: paharniceasa Maria, Băneasa Stanca, Caplea Dvorniceasa, etc.

* * *

In vechime nu se ţinea la titlul ranguluĭ aşa mult. Timpurile glorioase ale luĭ Mircea, Vlad Basarab, Ştefan cel mare şi Mihaĭ Viteazul, nu făceaŭ deosebirĭ între boerĭ: toţĭ ereaŭ *egalĭ*, fie prin merite personale, fie prin naştere. Boeriĭ, cu ranguri orĭ

---

[1]) Fetele Domnuluĭ (Principeluĭ) se numeaŭ «*Domniţe*», iar soţia «*Doamna*».

www.dacoromanica.ro

fără, ereaŭ tot una, mergeaŭ la rĕsboĭ distingându-se fără deosebire.

D. Xenopol, spune în Istoria sa[1]): «Titlurile boerilor ereaŭ netransmisibile prin moştenire asupra copiilor, pe când *nobleţa erea ereditară*». Maĭ departe: «Insuşirea de nobil erea lucrul cel maĭ de preţ în condiţia claseĭ boereştĭ; dregătoria, cu titlul aninat de dânsa erea numaĭ *accesoriul*».

E scurt şi prea lămurit: vorbele distinsuluĭ istoric sunt preţioase. Boeriĭ românĭ, încă odată, nu se făleaŭ cu titlul ranguluĭ ce aveaŭ, ci numaĭ că ereaŭ de neam, că ereaŭ nobilĭ; precum un francez nu s'ar făli că e comte, ci maĭ mult că e gentilom.

Ereaŭ boerĭ cu titlurĭ micĭ, ereaŭ chiar fără nicĭ un titlu, carĭ jucaŭ un rol capital pe timpul lor, după cum ne atestă cronicele noastre în ḑecĭ de cazurĭ, şi aceştia fiind ceĭ maĭ onoraţĭ de contemporanĭ.

Maĭ mult, în timpurĭ vechĭ, — căcĭ în cele nouĭ desinteresaţiĭ sunt maĭ rarĭ, — spre a onora întru cât-va pe boeriĭ fără boeriĭ, adică netitraţĭ, aceştia iscăleaŭ pe toate documentele înaintea celor-l'alţĭ. Naşterea şi valoarea primaŭ distincţiunea titluluĭ.

In timp de primejdie, fie-care lăsa vornicia saŭ logofeţia şi mergea la rĕsboĭ, comandând ca oamenĭ de arme, trupele ţĕrĭĭ: ereaŭ cavalerĭ, nu demnitarĭ.

Din nefericire, în timpurĭ maĭ apropiate, şi chiar din a II-a jumĕtate a veaculuĭ XVII, boeriĭ începură să urască rĕsboiul şi să ducă o viaţă oasivă, înlocuind armura şi costumul de cavaler cu ante-

[1]) Cit. id. tom. II p. 219—224.

www.dacoromanica.ro

reul lung şi greoĭ, *cuca* cu işlicul oriental, şi încălecând numaĭ pentru paradele domnescĭ: oglindă fidelă a Domnilor ce ne stăpâneaŭ pe atuncĭ ţara. Când intrăm în secolul XVIII, pare că ne vine a exclama ca poetul Bolintineanu:

«Unde este timpul cel de bărbăţie
Când murea românul pentru-o datorie...»

Descendenţiĭ uitaseră gloria strĕmoşească: sfârşitul trebuia să vie, şi a venit adus chiar de dânşiĭ; Deşteptarea însă a sosit prea târdiŭ.

IV

Nobiliĭ aŭ fost clasa dirigentă în toate timpurile şi la toate popoarele. Nobilimea odată născută a devenit ereditară în sînul uneĭ aceleaşĭ familiĭ şi de aci origina şi vechimea unuĭ neam în parte.—Astă-dĭ în unele state din Europa s'a abrogat nobilimea, şi tot ast-fel la noĭ: diferenţele de clase sunt desfiinţate prin Constituţiune, al căreĭ articol 12 ne spune: «Toate privilegiile, scutirile şi monopolurile de clasă sunt oprite pentru tot deauna din Statul român».

Revoluţia noastră din 1848, ca cea din 1789 în Franţa a desfiinţat aceste titlurĭ şi clase sociale. Vine întrebarea: oare tradiţia vechilor familiĭ s'a stins şi ea?

De sigur că vom răspunde: Nu. Intr'adevĕr, cel care descinde dintr'un neam ilustrat prin atâtea generaţiĭ, nu încetează prin luarea câtor-va drepturĭ, ca să fie urmaşul lor. Are cel puţin mulţumirea de a descinde din oamenĭ, ale căror merite aŭ rĕmas neuitate; de şi ca urmaş al vechilor nobilĭ, e şi el

www.dacoromanica.ro

nobil, va trebui însă să caute a fi cât mai demn de strămoşii săi prin meritele sale personale.

Vedem însă, că nobleţa desfiinţată de fapt prin organizaţia democratică, a fost înlocuită cu un nou fel de aristocraţie: a banului. Şi acest lucru constitue de la sine o deosebire de clasă, de oare ce cel îmbogăţit departe de a fi democrat, pune o mai mare punte între el şi cel sărac şi prin aceasta îşi constitue un privilegiu mai dăunător de cât acel al naşterei, din toate punctele de privire.

Se dărâmă o organizaţie considerată şubredă şi vătămătoare şi se clădeşte, — sub masca democratică, — o alta mult mai rea poate.

Dintre două rele, ori-cine preferă pe cel vechiu, căci cel puţin s'a obicinuit să'l suporte; mai mult: poporul român *a iubit* tot-dea-una pe boerii ţării şi i-a respectat tot-deauna; faptele vorbesc.

* * *

Cum am spus, nu vom face apologia nobilimei, nici nu vom arătà modul cum ea s'a format, lucru îndestul de cunoscut.

La noi în ţară, din primii timpi ai evului mediu a început să se constituiască paralel cu cea din ţările vecine şi ale apusului. — O mulţime de Cneji sau *Kineji*, adică duci, comţi şi stăpânitori ai teritoriilor ne întâmpină în timpurile medievale [1]). Dacă a

[1]) Dupe cum Banul e equivalent cu Duce; titlul de Cnez sau *Kinej* e equivalentul celui de comte în apus. In timpuri mai moderne, din sec. XVII am avut şi titlul de *comte* dat de Austria unor familii boereşti, din cari prima a fost Bălăceanu. Altele au avut pe cel de Baron, titlu ce de alt-fel denumea în streinătate pe boerii români: «barones Valachi». — Titlul rusesc de *Kneaz* = principe, e dat multor nobili români, refugiaţi în Rusia prin sec. trecut.

www.dacoromanica.ro

existat saŭ nu feodalitatea; saŭ dacă Radu-Negru a adus cu sine pe nobilĭ cu organizaţia lor, nu suntem siguri; — însă pe timpul luĭ Mircea cel Mare nobilimea saŭ boeriĭ ţĕrilor române, fie eĭ *cu* demnităţĭ titrate saŭ *fără*, sunt numiţĭ de ordinar de către veciniĭ Poloni, Unguri şi de toţĭ streiniĭ: «nobiles viri Valachi», saŭ «barones Valachi».

Coconiĭ boerilor, maĭ înainte de a deveni eĭ înşăşĭ boerĭ, adică până la un fel de majorat, trebuiaŭ să se iniţieze pe la alţĭ boerĭ, în felul *pagilor* şi ṣcutierilor, ca în apus; făcându-le diferite serviciĭ, apoĭ se duceaŭ la curte.

In timpurile trecute de mult, aŭ jucat rol însemnat MOŞNENIĬ, saŭ răzeşiĭ în Moldova carĭ ereaŭ faţă de boerĭ ca vasaliĭ seniorilor. Liberĭ pe moşia lor, căpătată prin recompense domneştĭ pentru vitejie saŭ serviciĭ, părăseaŭ câmpul ca să meargă la rĕsboĭ, dupĕ cum ne amintesc episoade faimoase din timpul domnieĭ «Atletuluĭ luĭ Christ», Ştefan cel Mare.

Printre eĭ, chiar în ḍiua de astă-ḍĭ găsim nume glorioase, familiĭ odinioară vestite şi căzute jos din cauza deposedărilor, numiţĭ MAZÎLĬ [1]), şi din a căror faimă străbună n'a maĭ rĕmas nimic. — Din cauza grecilor fără numĕr ce înconjurară pe Domniĭ din secol. XVIII, aŭ perit şi aŭ sărăcit multe familiĭ marĭ, multe altele aŭ plecat jefuite peste munţĭ şi peste Dunăre, fugind de peire.

Aceştĭ moşneni: «pseudo-boeri», aŭ păstrat până aḍĭ moravurĭ deosebite de ale celor alţĭ ţĕranĭ, carĭ

[1]) Termen turcesc = déchus.

www.dacoromanica.ro

aŭ către dânşiĭ un adevĕrat respect; şi nu e de mirat când vom afla că mulţĭ din aceştia descind, — maĭ ales în Moldova, — din marĭ boerĭ, odinioară vestiţĭ! — Pe la ţară maĭ ereaŭ şi aceia numiţĭ *boerinaşĭ*, boerĭ vechĭ, ḑişĭ «de neam».

Dupĕ cum în rĕsboaele evuluĭ mediŭ, găsim cavaleria alcătuită numaĭ din «*cavalerĭ*» adică din nobilĭ de sânge, tot ast-fel în timpurĭ anterioare de sec. XVIII, *călăraşiĭ* ereaŭ nobilĭ, şi numaĭ eĭ însoţeaŭ pe domn, călărĭ, în toate bătăliile, mulţĭ avênd oamenĭĭ lor pe jos.

CURTENIĬ eraŭ boerĭĭ de la curtea Domnească; ear *copiĭ de casă* ereaŭ pagĭ saŭ tinerĭ feciorĭ de boer, şi domnişoarele de onoare, ce înconjuraŭ pe Doamnă şi familia sa.

Nicĭ unul din aceştĭ termenĭ nu se maĭ întrebuinţa în sec. XVIII; dar nu maĭ e nevoe se repetăm: gloria boerimeĭ române trebue căutată în perioada dintre 1300, — mult 1700.

V

Eată o frumoasă înfăţişare a uneĭ case boereştĭ cu traiul dintr'ânsa, cam de pe când nu se perduse prea mult din obiceiurile româneştĭ:

«O casă boerească, ne spune Ioan Ghica (1), erea o adevĕrată cetate, un Stat în Stat; nicĭ poliţia, nicĭ justiţia domnească nu îndrăsneaŭ să treacă pragul porţeĭ unuĭ boer saŭ vornic, de şi un asemenea drept nu erea scris nicăerĭ: la trebuinţă boerul putea să închidă porţile şi să trăiască lunĭ întregĭ

(1) Din Casa Dudesculuĭ.

www.dacoromanica.ro

cu familia, cu slugile şi cu oamenii caseĭ, — opt ḑecĭ şi o sută de suflete, — fără să aibă cea maĭ mică trebuinţă de ceĭ din afară: avea mălaĭ şi făină în hambare, cămara luĭ gemea de toţ felul de băcăniĭ şi de sărăturĭ, în ţigănie avea franzelarĭ, croitorĭ, cizmarĭ..... la caz putea, cu oamenii din curte să se apere în contra puterei domneştĭ, când ea nu erea sprijinită de yre-o poruncă din Ţarigrad».

« [1]) Casele boereştĭ aveaŭ ziduri tarĭ ca de cetate, în câte patru şi şease cărămiḑĭ, cu odăĭ multe şi marĭ, cu pivniţe adîncĭ şi boltite, cu beciurĭ şi un rând de odăĭ d'asupra, cu pod din straşină pănă'n straşină; grinḑile ereaŭ ca uşĭ de pod de groase, la cheresteaua uneĭ case mergea un parquet de pădure seculară întreg; pardoseala sălilor şi a tinzilor erea de cărămidă pusă pe muchĭ, învĕlitoare de şindrilă bătută pe şapte şi pe nouă, înaltă aproape de 2 orĭ cât casa, ca să ţie zăpada şi ca să se poată scurge apa maĭ lesne».

«Corpul principal se compune dintr'o sală mare de colo până colo cu odăĭ în dreapta şi în stânga cu tinḑĭ în crucĭ prin care se comunică cu cele alte părţĭ ale edificiuluĭ; fie-care odae cu ferestre spre 3 părţĭ ale lumeĭ, tavanurile ereaŭ de stejar, straşina scoasă de o jumătate stânjen pentru adăpost; curtea înconjurată cu un zid bolovănit înalt şi gros, poarta cu bolta'ĭ, cu douĕ rânḑurĭ de uşĭ de stejar ferecat, cu foişor d'asupra, unde păzeaŭ ḑiua şi noaptea arnăuţĭ. Din pridvor o galerie deschisă ducea la biserică,

[1]) Convorbirĭ Economice (Buc. indus. şi politic) III p. 27-8.

www.dacoromanica.ro

căcĭ fie-care casă mare avea o biserică în curte saŭ în capul caseĭ la un colţ».

Acésta erea o casă de boer în secolul trecut. — Odobescu în «Doamna Kiajna» şi în «Mihnea», ne dă o înfăţişare admirabilă de viaţa boerilor şi domnuluĭ în secolul XV şi XVI.

VI

Câte-va rânduriĭ asupra numeluĭ de familie al Boerilor.

Numele sunt saŭ propriĭ personale, saŭ derivate de la localităţĭ. Cele dintâiŭ sunt mult maĭ rare la familiile noastre. Numele boerilor s'aŭ format de la localităţĭ prin adăogirea sufixelor «*eanul*» saŭ «*escul*» care propriŭ ḑis însémnă *din* saŭ *de la* [1]) cutare localitate = *de* frances, *von* german, **ot** slavon etc.

Aceasta în vechime, când numaĭ boeriĭ se puteaŭ numi ast-fel. Maĭ târḑiŭ usagiul s'a generalisat şi orĭ-cine puteа să'şĭ adaoge aceste sufixe pentru formarea unuĭ nume de familie, — lucru bine cunoscut.

Acésta e o probă maĭ mult în favórea nobleţeĭ române, la care găsim exact aceiaşĭ formaţiune de nume ca în tot occidentul. Bine înţeles că la numele de familie, carĭ nu se raporta la o localitate, ca Sturdza, Arbore, etc., numele singur arată nobilimea, de şi nu există nicĭ un «*de*» care să ne-o arate de la prima vedere.

E o idee greşită de a crede că numaĭ particula arată nobleţa. In toate ţĕrile apusuluĭ sunt familiĭ marĭ carĭ n'aŭ nicĭ un *de*, şi totuşĭ sunt ilustre.

[1]) In documente găsim formele românești: *din*, *de* saŭ *den* și sub forma slavonă: *ot* (com).

www.dacoromanica.ro

In ţara noastră, maĭ mult ca orĭ-unde, s'a luat obiceiul de a se lua numele marilor familiĭ ale ţĕriĭ, şi a se purta fără scrupul de primul venit, care nicĭ prin gând nu i-a trecut a avea vre-o legătură cu adevĕrata familie.

Acest abuz a luat în ultimiĭ anĭ o extindere primejdiósă; familiĭ carĭ numără aḑĭ 3—4 adevĕraţĭ descendinţĭ, aŭ poate 20 de omonimĭ falsĭ, carĭ cu timpul vor pretinde fără nicĭ-o sfială a face parte din familia adevĕrată. Fără a cita persoane şi nume, am putea număra sute de exemple. — Paharnicul Sion [1]) cu drept spune: «precum în nimica nu e regulă în ţara noastră, aşa şi în poreclire, sunt slobozĭ fie-care a se numi cum vor, şi precum fără nicĭ-o sfială, domniĭ şi toţĭ dregătoriĭ pradă ţara, asemenea şi toţĭ mojiciĭ fură orĭ ce poreclire a nobililor vechĭ, ca să se arate nobilĭ, să nu li se înemerească opinca din care aŭ eşit».

Aşa ne spune un bătrân. Şi e curios că tocmaĭ când se desfiinţară boeriile, de *atunci* încep aceste abuzurĭ: pedicele se reduceaŭ cu totul, şi orĭ-cine fără teamă, lua la alegere un nume maĭ convenabil. Dupĕ cum ḑice T. Boldur-Lăţescu în adnotările opereĭ luĭ Cantemir [2]): «.... Cititorul să nu se lase a fi înşelat la privirea unor indivizĭ carĭ poartă aḑĭ unele din numele istorice ce dăm aicĭ [3]), căcĭ purtarea acestor nume, nu este din partea lor de cât pură usurpaţiune, un furt în toată puterea cuvêntuluĭ; usurpaţiunea cu atât maĭ frequentă la noĭ, cu cât nimene

[1]) Arhondolojia Moldoveĭ, pag. 372 ed. Ghibănescu.
[2]) Scrisoarea Moldoveĭ, 1868. — pag. 229. t. II.
[3]) Maĭ ales cele stinse.

www.dacoromanica.ro

nicĭ nu opresce, nicĭ nu pedepsesce pe cel d'ântâĭ venit, căruĭ îĭ trece prin cap să fure ce 'ĭ-ar plăcea numaĭ, sub singura raţiune din partea usurpatoruluĭ că numele e maĭ onorabil de cât adevĕrata luĭ porecla....» — Nu maĭ avem nimic de adăogat, aceste citaţiĭ fiind destul de eloquente.

Putem afirma cu siguranţă, că nu există *nicĭ-o* familie boerească, al căreĭ nume să nu fi fost uzurpat de tot felul de oamenĭ; fie foştĭ slugĭ pe la casele celor adevĕraţĭ, fie după moşiile lor [1]), fie luat din chiar senin, la întâmplare de cele maĭ multe orĭ spre a se ascunde de fapte necinstite [2]).

De şi venită târdiŭ, Legea numeluĭ, propusă la 189.. în Cameră de D. Radu Kretzulescu, pe atuncĭ deputat, pare a pune oare-care stavilă nenumĕrate-

---

[1]) Aceştia cel puţin sunt maĭ scuzabile. Eĭ şi-aŭ ales numele patroinimic după localitatea lor de origină. de ex.: Unul din Floreştĭ şi-a dis Florescu; din Maneştĭ şi-a dis Mănescu. etc.

[2]) Această a treia categorie sunt ceĭ maĭ reprobabilĭ. şi ar trebui să fie aplicabilĭ de o pedeapsă specială.

Spre a se face o idee despre aceste schimbărĭ de nume, daŭ o listă de câte-va, după broşura explicativă a legeĭ numeluĭ, de d. R. Kretzulescu.:

Maier Hirsch, în: Miron Costin. — Rosenfeld: Rosetti. — N. Marinescu: Băleanu.— C. Şloim: Horia Carp. — Cornfeld: Cogălniceanu.— H. Mendel: Vasile Lupu. — Grabscheid: H. Carp. — Kahn David: Carol Davila. — C. Popescu: Grădişteanu. — Alexandru Marin: Alex. Lahovary. — Rozensveig: Rosnovanu. — Herschicovitz: Negruzzi. — Const. Savu: Văcărescu. — Ghiorlan Gh: Poenaru. — C. Brancovisch: Brâncoveanu.—Silverstein: Argintoianu.—Hilic: Heliade Rădulescu.— Hagi Petre: Const. Ghica. — Schwartz: Negri. — G. Nicolae; Philipoiŭ, etc.: Philipescu. — Rabinovicĭ Haim: Lupescu. — Laubenstein: Lăpuşneanu. — Goldstein: Golescu. — Feldman: Câmpineanu. — Mih. Protopopescu: Cantacuzino. — Margulies: Mărgineanu. — A. Golschmitt: Aurelian. — Herman: Sturza. — I. Maier: Gh. Maiorescu. — Branstein: Brătianu. — Mihalache Ion: I. Ghica.— Dubăŭ: Dudescu.— etc.

Ar fi nesfârşită o listă maĭ complectă de asemenea abuzurĭ. Sunt sute şi sute de cazurĭ, în carĭ ovreiĭ formează majoritatea.

www.dacoromanica.ro

lor abuzurĭ maĭ mult de aci înainte, căcĭ e greŭ ca cine-va să nu aibă a se ocupa de cât cu intentarea de procese indivizilor uzurpătorĭ, carĭ ast-fel vor rĕmâne cu numele luat, pentru tot-deauna.

De alt fel adevĕraţiĭ descendenţĭ aĭ vechilor neamurĭ se cunosc; şi noĭ am avut o grijă specială de a trece pe toţĭ actualiĭ membrĭ aĭ vechilor familiĭ.

VII

Spre a termina, rĕmâne să vorbim ceva despre blazoane şi armoariĭ, despre care nu s'a făcut nimic la noĭ în ţară, şi aŭ fost contestate de ceĭ maĭ mulţĭ. Bine înţeles că pentru românĭ n'aŭ o importanţă aşa de mare, precum în apus, Franţa, Anglia, Germania, etc., unde cum ḑice Gérard de Nerval: «la connaissance du blason est la clef de l'histoire».

Mulţĭ spun că aceste semne distinctive ale nobilimeĭ n'aŭ existat în ţara noastră, şi că sunt o inovaţie recentă. — Aşa e, dar nu e nicĭ aşa:

1. Nu e aşa — pentru că orĭ-cine a avut ocazie să'şĭ arunce privirea pe un document din sec. XV saŭ XVI, XVII, nu vorbim de cele maĭ nouĭ, a putut observa lângă iscălitura fie-căruĭ boer aplicată şi pecetia sa. Fie-care din aceste pecetiĭ poartă pe dânsa diferite semne, din carĭ multe se pot recunoaşte maĭ mult saŭ maĭ puţin bine. E decĭ sigur, şi ştiut de orĭ-cine, că fie-care boer îşĭ avea un semn distinctiv al sĕŭ, cu care întărea o iscălitură. Se pot observa aceste semne heraldice foarte adesea, şi de multe orĭ găsim la intervale marĭ de timp reapărând ḑisele semne la urmaşĭ. Tot ce se poate spune este că aceste mărcĭ nu ereaŭ aceleaşĭ între membriĭ uneĭ

www.dacoromanica.ro

familiĭ şi chiar de la tată la fiŭ. Ast-fel că descendenţiĭ aŭ nevoit să aleagă ca herb saŭ blazon unul saŭ mai multe din semnele heraldice ale strămoşilor. De aci se explică şi cum s'a schimbat stema veche a familieĭ printr'alta deosebită.

2. Este aşa — pentru-că actualele armoariĭ s'aŭ regulat în secolul nostru, fie dupĕ documente vechĭ, peceţiĭ, etc.; fie că s'aŭ compus din noŭ prin punerea de embleme şi piese de care se leagă vre-o tradiţie din familie.

Numele de «*stemă*» (herb, etc.), se dă în special la semnele distinctive ale ţĕriĭ şi diferitelor familiĭ. — In definitiv la noĭ ca pretutindenĭ aŭ fiinţă semnele heraldice şi Blazoanele.

Coroana veche românească uzitată, erea cea de nobil, cunoscută şi în Occident; şi care în evul mediŭ erea cea regală. Anume: — ca cea de marquiz francez, însă în loc de o treflă de perle numaĭ cu o singură; — saŭ definită: un cerc de aur ornat cu pietre fine, d'asupra 4 frunze de aur, vĕzute 1 în faţă, 2 pe jumĕtate şi una nevĕzută (la spate); iar între ele câte o perlă.

Coroana de nobil maĭ erea şi alt-fel (cu deoseb. în Germania), anume din 7 perle susţinute de ţepĭ, care erea equivalentă cu cea altă. Aceasta prin analogie cu cea de comte care avea 9 perle, şi de baron german 7.

Datele, în cronicele şi documentele noastre sunt socotite de la aşa ḑisa creaţiune a lumeĭ, care e pusă 5508 anĭ înainte de Crist. De aceea când găsim o dată, de ex. 7069, spre a afla equivalentul în anĭ de la Christ, n'avem de cât să scădem 5508, aflând ast-fel 1561; aceasta pentru lunile de la Ian. — Septembre, iar de la Septembre în sus: 5509.

www.dacoromanica.ro

ABAZA

(MOLDOVA)

Familie stabilită în Moldova, din timpul luĭ Vasile Lupu (sec. XVII), fiind «cerchezĭ de aĭ luĭ Vasile Lupu», cum ḍice cronica. Intr'adevĕr, ca și familia Cerchez, ea erea originară dintre cerchezii din Caucaz, în care parte e o regiune locuită de poporul «*Abazi*», de unde venise apoĭ în Moldova. — (v. Hasdeŭ-Etimol. magnum).

Un act de la Dabija Voev. 1662 (veḍĭ Haṣdeŭ id.) vorbește despre un *Abază*, care nu știm ce legătură însă avea în această familie: ....«Păstrăvăniĭ ce este în ținutul Neamțuluĭ, care a fost al luĭ Gavril Hatman; iar apoĭ aŭ rĕmas pre mâna feciorilor luĭ Gavril Hatmanul, Radul și cu Abaza....».

La anul 1700 întâlnim pe VORNICUL ILIE ABAZA, despre care vorbește cronicarul Neculce. — Acesta însoți la anul 1711 pe Cantemir în Rusia, rĕmâind acolo cu fostul sĕŭ domn, și ajungênd la gradul de colonel în armata luĭ Petru cel Mare, ca mulți români pe acele timpurĭ. Urmașiĭ sĕĭ aŭ rĕmas tot acolo până în ḍiua de aḍĭ. — La 1700 cum ne spune Neculce, el împreună cu alțiĭ cinci boerĭ fugiseră în Polonia, fiind Domn Nicolae Mavrocordat (Letopis. II p. 297). Sub Cantemir W. 1711 avea titlul de «vornic despre Doamna», printre boeriĭ marĭ aĭ divanuluĭ.

ION ABAZA, *starostele* de Cernăuți, la 1710, cum relatează letopisetul luĭ Nic. Costin, însoți împreună cu Hristea jicnicer pe doĭ agĭ turcești, carĭ cercetaŭ cazul uneĭ călcărĭ

www.dacoromanica.ro

din teritoriul Moldovenesc de către Ruși, lângă rîul Prut. (Iet. Cogăln. p. 71, tom. II). — Probabil că acest boer să fie frate cu Vornicul Ilie Abaza, contimporanul său. — Abazeștiĭ eraŭ înrudițĭ cu familiile Sturdza, Moțoc și altele.

Nu știm dacă cum-va faimosul Turc Abaza-Pașa, de pe la 1630, de care se vorbește în istorie, n'ar fi din acéstă familie — (?).

La 1757, Sandul Abază (fiul luĭ Ion?) e citat într'un document de moșie, aflător la Academia română.

Pare că după acéstă dată, familia rămàsă în țară, nu maĭ joacă nicĭ un rol în afacerile publice, și decăzu cu încetul. Sion, (în arhondologia p. 1.) spune despre familia Abaza: «neam vechiŭ, peste 200 anĭ, drept moldovean, aŭ fost și vornicĭ marĭ și vistiernicĭ, iar acuma abia se cunosc' între nobilĭ».

Grigore Abază trăia pe la 1850, proprietar în district. Tecucĭ și avu de la soția sa Safta, o singură fică Elisa, măritată cu colonelul Ioan Racoviță.

Descendenții aĭ acesteĭ familiĭ sunt numaĭ ceĭ din *Rusia*, printre nobiliĭ rusĭ, coborîtorĭ din vornicul Ilie Abază și din carĭ maĭ mulțĭ s'aŭ distins în demnitățile statuluĭ și armată.

www.dacoromanica.ro

ARBORE

(MOLDOVA)

Veche familie de boeri, cunoscută cu date sigure din secolul XV.

ARBORE CAMPODUX, e raportat ca primul autor al croniceĭ luĭ Huru, — reputată ca falsă. — Acest campodux saŭ conducător de oștĭ ar fi trăit în prima jumĕtate a secoluluĭ XIII (1200), sub Vodă Dragoș (?) Nicĭ-un alt isvor nu confirmă nimic despre acest personaj fictiv.

In secolul XIV în mod probat, găsim pe:

LUCA ARBORE, părcălabul de Neamtzu, pe care o mulțime de documente ale timpuluĭ ni le-aŭ transmis. Bătrânul Luca Arbore trăia încă pe la 1475, tot ca guvernor al ținutuleĭ cetăți. — Fiul sĕŭ este:

HATMANUL LUCA ARBORE, faimosul portar de Suceava, boer vestit pe la finele secoluluĭ XV și începutul al XVI. Sfetnic de încredere al luĭ Ștefan cel Mare, rĕmâne și sub Bogdan, iar la moartea acestuia e lăsat conducător al țĕrĭĭ în timpul minorităței luĭ Ștefăniță. — Faptele acestuĭ boer aŭ rĕmas vestite, și adesea poezia l'a cântat. Costache Negruzzi (în Aprodul Purice) ne spune:

«Acolo se află iarăși al oștilor veteran.
Arbur Hatmanul, ce'n mână poart'un groasnic buzdugan...»

Ast-fel îl găsim pe acest viteaz în ajunul lupteĭ cu oștile ungurești ale luĭ Hroiot. — C. Stamati, în Sentinela, ține:

Eŭ sunt Arbore copile, Hatman luĭ Ștefan cel Mare,
Am slujit sub a luĭ steagurĭ patru-țecĭ de anĭ pe rând,
Și în patru-țecĭ rĕsboae, crunte dar biruitoare,
Vĕțuĭ eroul Moldoveĭ pe vrăjmașiĭ sĕĭ bătând.

www.dacoromanica.ro

Arbore însoțește pe domnul sĕŭ, fiind alăturĭ cu dânsul, în cele maĭ multe bătăliĭ, maĭ ales cele din urmă.—La bătrânețe, el piere într'un mod cumplit, omorît de acela pe care'l crescuse în brațe: «In 1523 luna luĭ April, în cetatea Hărlăuluĭ, aŭ tăiat Ștefan Vodă pe Arbore Hatmanul, pe care ḑic să'l fi aflat în viclenie... Și acea plată aŭ luat de la dânsul, în loc de dulceață amar pentru nevoința luĭ cea mare; că nece judecat, nece dovedit aŭ perit.... după nu multă vreme în acel an aŭ tăiat Ștefan Vodă și pre feciorii luĭ Arbore, pre Toader și Nikita». (Ureche.—Letop. I, 187).

Și Miron Costin, spune în cronică: «In acelaș an aŭ pribegit Șarpe postelnicul, când aŭ perit Arbore Hatmanul cu feciorii sĕĭ. Arătatu-s'aŭ acest Ștefan mare vărsător de sânge, cum s'aŭ cunoscut cu bietul Arbore Hatmanul și cu feciorii luĭ, în cetate în Hărlăŭ, căror le-a tăiat capetele».

La satul Solca de jos în Bucovina, subsistă până aḑĭ bisericuța zidită de bătrânul Arbore la 1502, unde se vĕd și portretele luĭ, a soțieĭ sale Iuliana saŭ Iliana, și ale copiilor.

Copiiĭ Hatmanuluĭ Arbore aŭ fost patru(?) băeți; iar fete: Odochia, Sofia, Nastasia, Maria, Stanca, Ana.

Nichita și Toader, frații, aŭ perit puțin timp dupĕ tatăl lor, decapitați ambiĭ în Suceava.—Din familia luĭ Arbore, aŭ scăpat uniĭ de urgia domnească. Pare că aceștia n'aŭ fost din fiiĭ Hatmanuluĭ, ci alte rude apropiate, carĭ apoĭ s'aŭ retras la moșia lor de baștină din Bucovina (satul Arbore), unde s'aŭ perpetuat.

Sub Petru Vodă Rareș întâlnim tot ca Hatman, pe Mihu Arbore, care părăsește pe acest principe în 1538, pentru a trece la adversarul sĕŭ Ștefan V. Lăcustă, pe care apoĭ îl părăsește de asemenea. Dupĕ cum ḑice Letopisețul: «urându'l toată curtea și boeriĭ (pe Ștef. Lăcustă), s'aŭ vorovit o seamă de boerĭ din curtea luĭ, anume Gănescii și Arborescii, și la așternutul luĭ unde dormia l'aŭ omorît în cetatea Suceveĭ».... (1539) — Intre aceștia se afla și logofătul Trotușan.

La anul 1545, boeriĭ «Gliga fiul luĭ Arbore și Ion Cras-

www.dacoromanica.ro

neș» aŭ fugit din Moldova în Polonia cu douĕ călugărițe. Acest boer Gliga erea fiul luĭ Mihu Hatmanul.

Despre Arboreșcĭ, multe isvoare se află la d. Wickenhauser (Cernăuțĭ). (V. Hasdeŭ, Etimologic.)

La 1628 se maĭ pomenea ca o tradiție despre averile de odinioară ale acesteĭ familiĭ, averĭ carĭ trecuseră din neam în neam.

Cu încetul această mare familie începe să decadă, ajungând printre boerinașĭ, și ast-fel chiar de la 1650, găsim într'un act din Bucovina, subscris printre maĭ mulțĭ răzeșĭ, pe: RADU ARBORE.

Intr'un zapis de vînzare tot de acolo, din anul 1698, la sfârșit se spune: «Și eŭ Arbore Stegar am scris zapisul și pentru credință m'am iscălit. az SANDUL ARBORE Stegar... iscal....»

Satul Solca de jos din Bucovina, ca o amintire, păstrează încă numele de «Arbore».

In secolul trecut trăia la satul Arbore, urmașul acesteĭ vechĭ familiĭ: LUCA ARBORE. Fiul acestuia: DUMITRU Arboré a fost vel Paharnic și a avut douĕ fete: una s'a căsătorit cu C. Cogălniceanu; iar cea altă

SMARANDA, cu boerul Zamfirache RALLI, din Basarabia. Boerul Ralli a dat spre înfiare luĭ Dumitru Arbore, pe fiul sĕŭ maĭ mic CONSTANTIN; iar pe fata sa Elena bătrânuluĭ boer Ilski din Bucovina (Crasna).

CONSTANȚIN ARBORE (născut Ralli) a avut 2 fiĭ și 2 fete:

1. Elena, măritată în Rusia cu Generalul Mihail Makceff, actual comandant al fortăreței Brest-Litovsk; 2. Maria căsător. în Caucaz; 3. Vladimir a murit fără copiĭ; iar cel de pe urmă urmaș este 4.

ZAMFIR C. ARBORE, publicist, etc. a scris maĭ multe uvragiĭ însemnate, între carĭ marea monografie asupra «Basarabieĭ» de al căreĭ istoric și etnografie s'a ocupat în special. Are 3 copiĭ: DUMITRU Arbore, Caterina și Nina.

---

www.dacoromanica.ro

ARGETOYANU

(OLTENIA)

Origina numeluĭ acesteĭ familiĭ se trage de la satul *Argetoaia* din Mehedinți. Sunt maĭ multe ortografiĭ ale numeluĭ, găsite și în textele vechĭ, precum: Argetoianu, Argintoianu, Argitoianu, etc.

Despre Argitoienĭ nu se găsește mult prin docum. înainte de jumĕtatea sec. XVII, de și familia lor a existat ca stăpânitoare a satuluĭ Argetoaia încă de pe la 1600.

Cel d'ântâĭ cunoscut, e din anul 1668, iscălit într'un document oltenesc, privitor la Cerneți și unde iscălește: MIHAIŬ HARGETOIANUL, cu Filișanul, Fălcoianu, Buzescu, Preda Poenarul, etc. Acest Mihaiŭ erea vel stolnic, după cum se vede în disul document, și în altul din *1662*, tot ca mare stolnic.

DUMITRAȘCO ARGETOIANUL VEL CĂPITAN, al căruĭ grad de rudenie cu precedentul nu 'l cunoaștem, a trăit pe la sfârșitul secoluluĭ XVII și puțin din următorul. Din anul 1697 există un act domnesc, (Condica mon. Govora ; — Archiva Statuluĭ), în care se presintă: «Să se știe boiariĭ adeveritorĭ și judecătorĭ aĭ părinteluĭ Grigore Egumenul de la Sf. Monastire Govora, bojariĭ anume Căpitan Argitoianul, i Vasile Căpitan, etc...».

Fiul acestuĭ Dumitrașc căpitan, e CONSTANTIN SERDARUL ARGETOIANUL, pe care la 1719 și 20 îl găsim pe lista boerilor, în timpul ocupațiuneĭ austriace, ca vornic de județul Mehedinți. La anul 1727 aflăm într'un act din condica monast. Horezul, vorbindu-se despre dênsul: «Să chemați și pe părintele Igumen Hurezén și pre dumnéluĭ Con-

www.dacoromanica.ro

stantin Argitoianul....» etc. (Hasdeu). El avu de soție pe a 5-a fiică a Spătaruluĭ Mihaiŭ Cantacuzino.

In 1738 e VEL-BAN al Craioveĭ, chiar în anul când se însoară cu Maria, fata Comiteluĭ Nicolae Rosetti și a Ancuțzeĭ. In demnitatea de Ban n'a stat mult; și iată ce ne spune Daponte de numirea luĭ: «In 3 Novembre 1728 veni în Bucureștĭ veste că Mustafa Pașa numise ban pe Constantin Argetoianul, ginerele aceluĭ Nic. Rosetti care se resculase contra Porțeĭ cu 20 de anĭ înainte. In loc de caftan îl îmbrăcă cu un biniș îmblănit cu zibelină și «hamé»; iar pe episcopul cu biniș cu hermină». — «9 Noembre. — Se primiră veștĭ că Argetoianul fusese confirmat în sarcina sa prin ordin scris al luĭ Seraskier Pașa, totuși nu ca Ban efectiv dar ca vekil. Se iscă o neînțelegere intre locuitorĭ, căcĭ aceștia voind să aleagă un alt Ban și să scrie luĭ Vodă să 'l confirme în sarcină, — Mustafa Pașa uză de violență pentru a 'ĭ sili să iscălească o scrisoare luĭ Seraskier Pașa, în care se dicea că Banul în cestiune fusese ales cu voința și consimțimêntul lor deplin». (Éphémérides II, 153).

La 1719 și aniĭ următorĭ întâlnim și pe VASILE ARGETOIANU, boer de Mehedinți, împreună cu Constantin pe lista boerilor cu subscrierĭ de banĭ către Austria (cl. I). In disa listă e scris: «Ardsetojanul» (v. Hurmuzache, VI, 325). Acesta e un alt fiŭ al căpit. Dumitrașco.

Fiul Banuluĭ Constantin, erea vel CLUCERUL CONST. ARGETOIANUL, care a reparat biserica S-tul Dumitru Băneasa din Craiova, după cum ne spune inscripția dintr'ânsa: — «Acéstă biserică e zidită din temelia eĭ de rĕpos. domn Mateĭ Basarab Vv. și trecênd în urmă mulțĭ anĭ la mijloc s'a stricat.... etc. Decĭ sculându-se d-luĭ Constantin Argetoianu, biv-vel clucer, aŭ dres și aŭ șindrilit'o, și aŭ zugrăvit'o, dându-ĭ și alte odóre, împreună cu d-neaeĭ cocoana Argetoiancă; și din întâmplarea vremilor de resmiriți, iară s'a stricat al doilea..., tot dumnealuĭ rĕpos. Const. Argetoianu biv-v. clucer. cu rĕpos. cucoană MARIA Argetoianca, fata dumnealuĭ paharnic Nicoliĭ Slătineanu, al doilea rând

www.dacoromanica.ro

aŭ șindrilit'o : și s'aŭ înfrumusețat cu zugrăveală, puindu-ĭ sticle și fiare la ferestre, cu toată cheltuiala dumnealor, în dilele prea luminatuluĭ Domn Alex. Ipsilante Voev., Octombre 23, leatul 7283 (1775). (Pessiacov. — S-tu Dumitru Băneasa, pag. 7).

Un boer Argetoianu, probabil Const. saŭ Vasile, îl găsim la 17..., într'un raport austriac din Oltenia unde se spune că ținea în arendă 2 moșiĭ : «....Orevitza und Bolbosanĭ fiscalische în der arendation des Bojarn ARGETOJANUL, mit begriffene.... etc. etc.».

Constantin A. Clucerul, fiul luĭ Constantin Serdar și ban, avu o soră MARIA, care era soția luĭ Radu Bengescu ; — iar el muri fără copiĭ. (v. Geneal. Cantac. de Boliac).

IONIȚĂ ARGETOIANU slugerul, îl găsim la 1783 în divanul Craioveĭ (cu 50 tal. pe l.)

NICOLAE ARGETOIANU biv-vel pitar 1763, erea clironomul moșuluĭ sĕŭ Nicolae Ruset biv-vel logofĕt (1758) decĭ fiul luĭ Constantin I.—Datele despre membriĭ citați aĭ acesteĭ familiĭ se găsesc între documentele moșieĭ Slătioara. (v. Arhiva Stat. Bucur.).

CONSTANTIN Argetoianu avea titlul de mare Ban la 1847, etc.

Din actualiĭ descendenți aĭ acesteĭ familiĭ, sunt :

Generalul ION ARGETOYANU n. 1841, comandant al corpuluĭ I armată. Oficer la 1861, apoĭ inginer șef la Craiova. In rĕsboiul din 1877 ia parte ca major la Plevna și Vidin. — Director al lucrărilor fortificațiilor Bucureștilor, general de Brigadă, fost inspector gen. al Geniuluĭ (1895), etc. — Căsătorit cu Constanța n. Otetelișanu. Fiŭ : — ION ARGETOYANU doctor, căsăt. cu C-tesa C. Talievicĭ.

www.dacoromanica.ro

ASAN

(MOLDOVA)

Veche familie a căreĭ origină se urcă la ASAN, conducătorul Vlaho-Bulgarilor din Balcanĭ, pe la anul 1190, după cum spune și Cantemir, vorbind despre mișcarea popoarelor din Balcanĭ: «Capetele acesteĭ ridicărĭ aŭ fost doĭ frațĭ Petre și Asan; dintr'acest Asan sunt Asaniĭ carĭ și astăzĭ sunt la noĭ în țară, măcar că cu multă vreme maĭ pe urmă aŭ venit în Moldova». (Cronica II, 250).

Tot el, în descrierea Moldoveĭ, maĭ spune la lista familiilor: «Asan. — Care se trag de la Asan, un frate al luĭ Ion, domnul țăreĭ muntenești, despre care pomenește Choniat». Acest Asan care cu fratele sĕŭ Petre respinseră domnia byzantină, erea român chiar din munțiĭ Carpațĭ (Hasdeŭ. Mg. Etim.) Fiul sĕŭ Ion se numi Asan, după tatăl sĕŭ și ast-fel întreaga posteritate domnind peste imperiul valaho-bulgar e cunoscută sub numele de dynastia Asanilor. Asan e ucis la 1196, Petru la 1197. Urmează apoĭ IONIȚĂ ASAN (1197—1207) faimosul biruitor al luĭ Balduin de Flandra, și cel care primi titlul de împĕrat, 1204. Apoĭ vin pe rând: ION ASAN, Caliman și MIHAIL ASAN (—1257), după care nu maĭ auḍim de urmașiĭ acestora. — Eĭ eraŭ aliațĭ cu familia imperială a Comnenilor.

Peste un secol și maĭ bine, ALEXIE ASAN la 1373 erea senior al insuleĭ Tasos sub autoritatea Venețienilor. —

Epoca în care această familie s'a strĕmutat în Moldova nu se poate preciza, probabil că înainte de jumĕtatea secoluluĭ XVI, de oare-ce un istoric grec scria pe atuncĭ că familia s'a stins în linie bărbătească prin acele locurĭ.

www.dacoromanica.ro

In țară căpătă porecla de Cilibiu, care în limba turcă înseamnă: vestit, nobil.

Ast-fel, după câte se cunosc, cea mai veche mențiune în țară despre această familie este de la anul *1650* într'un hrisov al lui Vasile Lupu Vv. In el se vorbește despre boerii: Kyr Asanaki și fiul său Constantin Asan Celebi.

Apoi de rudele acestora: Iorga Asani și fii săi Manole și Constantin; toți cinci proprietari de moșii în județele Tecuciu și Covurlui.

Un alt act din 1668, în limba română vorbește despre un sat Laturișenii din Tecuciu proprietate a lui Enaki Cilibiul, fiu al aceluiași Constantin Cilibiul Asan, de care se amintește la 1650. Enake, după acest document erea vĕr primar cu Manole Șetrarul, și nu avu nici un fecior.— (V. Pap. Calimah. — Convorbiri liter. anul XXI, No. 9).

Vasile Cilibiul, fără numele vechiu de Asan, erea din această familie a Asanilor. La anul 1764 erea mare Logofĕt al Moldovei sub Grigore Al. Ghika.

— In Valachia găsim în decursul secoluluĭ trecut mai mulți Asani. Ast-fel:

Panul Asan vel sluger în divanul Val. la 1717 (28 Apr.) Aceasta probabil e acel Asan călăraș de ai căruĭ *doi* feciori vorbește letopisețul Moldovei, că aŭ fugit cu alți boeri din cauza luĭ Nicolae Mavrocordat, fiind primiți de Racoviță Vv. — (Let. tom. III, 71).

Constantin Asan, la 1744 în Valachia, e biv-vel căpitan de lefegiĭ.

Grigore Asan, la 1793 avea de nevastă pe Joița, fata boeruluĭ Costescu — etc.

Ultimiĭ descendenți din familia moldoveană a Asanilor, trecută apoi în Valachia, în secolul din urmă, sunt:

Teodor Assan, căsătorit cu Eufrosina Grădișteanu, și copiĭ săĭ:

Constantin Assan, și Marie (Sani).

www.dacoromanica.ro

BĂBEANU

(VALACHIA)

Familie originară din satul Băbenĭ din Vêlcea, unde apare din secolul XVII.

Ast-fel prin documente, găsim la anul *1635* pe unul din-tr'ânșiĭ, anume CERNAT din Băbenĭ; și puțin maĭ târdiŭ la 1642 pe IANE PAHARNIC DIN BĂBENĬ. Un VÊLCUL din BĂBENĬ trăia pe la 1694, când e citat de un zapis.

Pe la începutul secoluluĭ trecut (1700) (condic. mon Vieroșul; Archiva St.) găsim trăind pe TOMA BĂBEANUL; iar la 1742 (id. Arh.) pe «MIHAI LOGOFĔTUL, feciorul Tomeĭ Băbean». In acest an, acel Mihaĭ scria hrisoavele domnești ale luĭ Mihaĭ Vv. Racoviță.

Contimporan cu dânsul erea STROE BĂBEANUL (1732), citat în testamentul vorniculuĭ Ilie Otetelișanu din anul 1732...: «am cumpĕrăturĭ...i de la Stroe Băbeanul din Băbenĭ...» etc.

In privința înrudireĭ dintre aceștia nu putem ști nimic, ca și asupra persoaneĭ lor, niciĭ-unul din eĭ ne jucând vre-un rol, ci fiind maĭ mult boerĭ de țară, secundarĭ, saŭ logofețĭ pe la divan.

DRĂGHICĬ BĂBEANU, polcovnic, este la 1793, judecător la județul Dolj (cu 50 talerĭ retribuțiune). — (v. Ureche. Istor. I, p. 254).

In secolul nostru maĭ trăia încă PANAIT BĂBEANUL, biv-vel sluger, bătrân la 1812, al căruĭ fiŭ e CLUCERUL BĂBEÀNU, căre era Ispravnic al județuluĭ Vêlcea în an. 1795. — Fiul acestuia, nepot luĭ Panait, după cum arată niște acte de hotărnicie, (din Arh. St.) este:

— PANĂ BĂBEANU (Panait), biv-ftorĭ vistier la 1813. —

Din această familie sunt aĭ maĭ mulțĭ descendenți, dintre carĭ: Căpitanul ALEX. BĂBEANU, căsătorit cu Lucretzia Rahtivanu, etc...

www.dacoromanica.ro

BĂJESCU

(VALACHIA)

Pe la începutul secoluluĭ XVII trăia boerul GEORGIE, care avea moșia Băjeștĭ, după care se numiră ast-ſel urmașiĭ sĕĭ. El avu, după cum ne arată documentele, de fiŭ pe:

MARELE BAN MAREȘ BĂJESCU, de care ne vorbesc cronicele muntene după anul 1660. Intr'un act din 1648 e numit «Mareș logofĕt Câmpulungescul», și avea de soție pe Jupâneasa Maria. Maĭ mulțĭ cronicarĭ (între alțiĭ Șincaĭ etc.) îl numesc greșit Kretzulescu, poate din cauză că erea ſoarte de aproape înrudit cu această familie, și fiind-că tot-d'auna îĭ găsim alăturĭ cu cumnatul (?) sĕŭ Radu Kretzulescu. «El erea boer din casa Cantacuzinișt ilor». (cron. Const.).

In anul 1663, cronica vorbește de dênsul atuncĭ când unĭĭ părâră la domnul Grigore Ghica pe Șerban Cantacuzino v. logofĕt și pe Mareș B., că umblaŭ cu reclamațiĭ la poartă contra luĭ.

La anul 1671 începe cunoscuta ceartă dintre Cantacuzenĭ, cu Kretzulescu și Mareș Băjescu de o parte, cu Bălenĭĭ de alta, în care sympatiile sunt împărțite între cronicarĭ. Iată ce ḍice cronica Bălăcenească, partizana Bălenilor (ap. Șincaĭ): «In vremea ce s'aŭ dus Mareș Banul la Craiova, nu s'aŭ dus smerit de alțĭ boerĭ, ci s'aŭ dus cu pompă, cu steag bănesc, cu trîmbițe, cu tobe, cu surle, cu gloate și cu mulțĭ copiĭ de casă cu sulițe și înaintea luĭ mergea vre-o căți-va provodnicĭ înfrumusețațĭ....» (cron. III p. 166). Din Craiova temându-se a nu fi omorît de Gheorghe Băleanul a fugit în monăstirea la Loviște, venind apoĭ în Bucureștĭ și plângêndu-se la Domn, care convocă divan

www.dacoromanica.ro

și mazîli din boeriĭ pe Bălenĭ cu partizaniĭ lor. — In anul următor, Turciĭ numiră Domn pe Grig. Ghica și prinseră pe Mareș Banul la Adrianopol punêndu'l în obezĭ. Noul Domn veni cu el și 'l închise în turnul domnesc; iar apoĭ i se dete drumul și rĕmase în țară (id. p. 170—75). Până sub Brâncoveanu Vodă maĭ găsim pe acest boer, în istorie, ca Vel Ban. — Inainte, la 1669 în hrisovul pentru isgonirea Grecilor, al luĭ Radu Leon e iscălit ca mare Vornic.

Acest boer, care se distinse mult în timpul sĕŭ, și care de multe orĭ putea fi confirmat domn, avu 3 fiiĭ, după cum ne arată documentele.

MIHAIŬ POSTELNIC, citat la anul 1689 cu fratele sĕŭ GEORGE Paharnicul. Acesta din urmă avu un fiŭ CRISTEA logofĕtul (1686), care la 1680 erea însurat cu Ilina fata luĭ Pană Pepano.

Fiul maĭ mare al Banuluĭ Mareș, era FIERA, citat la 1648 încă foarte tînăr, împreună cu tatăl sĕŭ, ca «postelnic ot Balotești». La 1680 Mareș cu soția sa Grajdana, e citat și cu fiul lor FIERA paharnic. (și 1690) etc.

In diferite documente de moșie se vorbește de: «Cândea postelnicul Balotescu», și nepotul sĕŭ: Fiera. Moșia Balotescĭ era de sigur în neamul Băjeștilor, după cum am vĕdut că Fĭera, fiul luĭ Mareș o stăpânea.

In secolul XVIII întâlnim pe boerul ȘTEFAN BĂJESCU și soția sa Stanca Băjeasca, la anul 1743 (doc. de m.); — iar:

Boerul IORDACHE BĂJESCU, «om bun fără de nicĭ o vină», fu ucis de Ștefan Vodă Racoviță prin intrigile luĭ Stavarache la anul 1764 «numaĭ spre a fi de groaza ispravnicilor însărcinațĭ cu strîngerea banilor, fiind și el unul din eĭ», dice genealogia Cantacuzenilor. (v. Buciumul și Xenopol tom. V).

In secolul actual, în deosebite acte de hotărnicie figurează boerul.... BĂJESCU, fost vel șetrar la 1793, a căruĭ soție Șetrereasa Ruxandra, trăia după moartea luĭ, la anul 1809.

Fiĭ lor aŭ fost, începând de la cel maĭ mic: GRIGORE

www.dacoromanica.ro

Băjescu, praporcic la 1841; Constantin B. de asemenea praporcic în acelaș an; și

Hristache Băjescu serdarul; pitar la 1839, căsătorit cu Zinca..... (1847) și fiŭ mare al șetraruluĭ Băjescu și al Ruxandreĭ. El avu un fiŭ: Iorgu saŭ George Băjescu.

etc.....

www.dacoromanica.ro

BĂLĂCEANU

(VALACHIA)

Origina familiei Bălăceanu, e din satul Balaciu (din Teleorman), moșia strĕbună a lor. — Incă din al XIII secol găsim pe KNEAZUL BĂLĂCEAN, (Balacĭco). Acesta trăia pe la anul *1280* în țara românească lângă Dunăre, și neamul luĭ era din vechia castă a Basarabilor. El pieri într'o luptă legendară. (v. Hasdeu. Radu-Negru).

Date maĭ sigure avem despre primul Bălăcean cunoscut până acum, anume CONSTANTIN «pe care letopisețul 'l arată că aŭ fost căpetenie împreună cu alte douĕ căpeteniĭ aĭ oștilor Mirciĭ Vodă Cozianul, care aŭ domnit în anul 1387». Acest «Căpitan» Constantin, avŭ un fiŭ numit DRAGOMIR. (Geneal. familieĭ).

Fiul luĭ Dragomir e: GIAICU BĂLĂCEANU, care a trăit puțin timp dupĕ anul 1400. Numele Giaicu se traduce prin «Popa». Dacă într'adevĕr Bălăceanul a fost popă saŭ numaĭ a avut această poreclă, nu se știe.

In filiațiunea lor, — fiul luĭ Giaicu era NEDELCU BĂLĂCEANU vornicul. El, împreună cu soția sa Ana aŭ fondat în Bucurescĭ biserica Sf. Gheorghe vechiŭ la anul 1492. (Portretul, dis al Vorniculuĭ Nedelcu din mon. Tismana nu e al luĭ, ci al luĭ Nedelcu mare vornic de la 1542). Fiul sĕŭ se numea MOȘUL și acesta avu la rândul sĕŭ de fiŭ pe SPĂTARUL SPATA BĂLĂCEANU, cu acelașĭ titlu ca și tatăl sĕŭ. Spata era însurat (?) cu Mara, care erea pomenită «Călugărița cea bătrână Bălăceanca» și care maĭ trăia încă în adâncĭ bătrânețe în sec. XVII. Copiĭ eĭ, dupĕ cum sunt pomeniți într'un document, eraŭ: MIHAĬ clucerul, DUMI-

www.dacoromanica.ro

TRAȘCO Postelnicul, Ancuța, asupra căror nu știm nimic, Dragomir și Badea.

DRAGOMIR LOGOFĂTUL din Balacĭ, e pomenit în 1584 și 1586. Sub domnia luĭ Radu Mihnea e mare spătar și se vede că a murit înaintea bătrâneĭ sale mame. Fratele sĕŭ BADEA n'avu copiĭ, iar fiul luĭ Dragomir e numit tot Badea și joacă un rol însemnat în secolul XVII.

BADEA BĂLĂCEANU VORNICUL, supranumit Ușurelul, de pe când era mare Căpitan.

El căpătase porecla de *Ușurelul*, fiind-că în interval de vre-o 24 de ore ajunsese de la Bucureșcĭ la Iașĭ, cu o scrisoare de la Constantin Basarab, domnul Munteniеĭ, către Ștefan Gheorghe al Moldoveĭ, prin care scăpă de la moarte sigură pe frațiĭ Toma și Iordache Cantacuzino. Ion Neculce ḑice: «Și i-aŭ pus Munteniĭ de atuncea nume Ușurelul, după care multă milă aŭ avut de la Cantacuzinescĭ».

Călătoria căpitanuluĭ Badea, ḑice d. Hasdeŭ este o adevĕrată minunăție pe acele timpurĭ: el trebuia să fi schimbat pe drum o mulțime de caĭ «de olac» după cum se ḑicea pe atuncĭ, și nu putea să se fi odihnit o singură clipă.

Prin persoana luĭ Badea, Bălăceniĭ aŭ fost cel d'âutăĭ neam românesc care a căpătat de la Austria, adică de la «sacrul imperiŭ», titlul de «graf», (veḑĭ Sulzer, III, 164 și Engel t. II), și l'a romanizat prin cuvêntul «conteș», format printr'o alterare a cuvêntuluĭ «conte». — Deja în 1654 se citesce în cronica muntenească despre «Conteș Bălăceanu», care nu e alt de cât Badea, maĭ apoĭ mare vornic.

La anul 1673, când se dede bătălia de la Hotin între Turcĭ și Poloni, și când Vodă Ștefan Petriceicu a trecut în partea regeluĭ Ion Sobieski, printre mulțĭ boerĭ moldoveni erea și comtele Bălăceanu, adică «Ușurelul», care s'a distins și de astă dată purtându-se în luptă foarte vitejește. (Șincaĭ).

Cronica moldovenească a luĭ Amiras (Letop. III, p. 146) ḑice: «Multă vărsare de sânge s'aŭ făcut, și care turc

www.dacoromanica.ro

scăpà din șanțurĭ, din Nistru nu scăpà, iar când scăpà și din Nistru, din oaste ce erea în cea parte nu scăpà că erea mulți și de-aĭ noștri amestecați cu Leșiĭ și Badea Bălăceanu Contoș, de'ĭ omora de maĭ nicĭ unul n'a scăpat».

Epitetul de «tâlhar rĕŭ», dat de aceașĭ cronică pare a se referi la episodul povestit de cronica munteană: «Badea Vornicul Bălăceanu, în ḑilele luĭ Antonie Vodă aŭ ucis niște negustorĭ Moscoviți împreună cu carĭ erea și călugărĭ merșĭ pentru milă la Mosc, pre toți omorîndu'ĭ cu o soție a luĭ ce'l chiema Buta, averea le-o aŭ luat»...

Vel-aga Constantin Bălăceanu, comte al imperiuluĭ, e fiul vorniculuĭ Badea, ginerele luĭ Șerban V. Cantacuzin, și cel maĭ înverșunat dușman al luĭ Brâncoveanu; lucru de care vorbește Engel pe larg. (I, 336, Gesch.).

Constantin Bălăceanu vroia cu orĭ-ce preț ca s'ajungă domn, și credea că va putea să reușească cu ajutorul Austrieĭ, pe care în acest scop o îndemnà să ocupe țara.

Foarte ambițios și foarte viteaz, în lupta contra Turcilor, în care l'a vĕḑut însușĭ ungurul Cserei, nimenea nu s'a bătut maĭ bine de cât Bălăceanu, care a și pierit acolo cu sabia în mână:

«Aga Bălăceanu a perit în rĕsboĭ, dar aŭ pierit și seraskerul Turcesc, că l'aŭ lovit un glonț tocmaĭ în gură. Zic că la acel rĕsboĭ să fie fost maĭ mult isbânda despre partea cazacilor Brâncoveanuluĭ, cărora le erea cap un moldovean anume Costin căpitanul de Focșanĭ, feciorul Nenuluĭ. Dupĕ ce aŭ aflat Brâncoveanul Vodă pe Aga Bălăceanul mort în rĕsboĭ, trimisui-aŭ capul la Bucureștĭ, de l'aŭ pus într'un perpeleac în mijlocul ogrăḑiĭ luĭ de i-aŭ șeḑut vre-un an capul în prepeléc, și aŭ învĕțat de i-aŭ risipit și curțile și ograda de aŭ rĕmas numaĭ jărișteа...»— (I. Neculce.—Letop. II, 262).

Aga Bălăceanu a rĕmas un personagiŭ în legenda populară. In balada «Aga Bălăceanu» se spune:

www.dacoromanica.ro

Intre Clejanĭ
Și-între Bucșanĭ,
S'a întâlnit, s'a întîmpinat
Douĭ domnĭ cu douĕ oștĭ;
Da pe nume cum îĭ chiamă?
Este Aga Bălăceanu
Cu Constantin Brâncoveanu.
Frânge Aga Bălăceanu
Pe Constantin Brâncoveanu.
Când soarele ſu colea,
Strigă Seraſim Pașa:
«Boerĭ! cine s'a afla
Și se va adevĕra
Să taie pe Aga Bălăceanu,
Cu bănia să'l măresc
Cu banĭ mulțĭ să'l dăruesc...

Nimenĭ nu se găsi, afară de: căpitan Costin, — agheĭ Bălăceanu fin, —

Care omorî prin trădare pe viteazul boer și apoĭ se duse la domn să'șĭ ia rĕsplata; însă ſu dat gâdeluĭ să'ĭ tae capul. Așa spune poezia populară. — Comtele Const. Bălăceanu Aga avu de soție pe Maria fica luĭ Șerban Vodă Cantacuzino.

Bălăceniĭ, ca și alte familiĭ boerești, aveaŭ o cronică specială a țĕrĭĭ, conservată în familie. Ea e cunoscută sub numele de «cronica Bălăcenească», se începe la anul 1629 și se termină la 1724, vorbind și despre Moldova. — O Bălăceancă, aflându-se la Viena a încredințat'o luĭ Samuel Klein, de la care o avu Șincaĭ, iar apoĭ Engel.

Ion Bălăceanu, fiul luĭ Aga Constantin (Engel II 12) a perit în tortură sub Vodă Mavrocordat; de oare-ce ca toțĭ Bălăceniĭ în acea epocă, erea partizan al politiciĭ austriace. — El avu 3 fice, numite «nemțóicele», fiind-că ereaŭ crescute la Viena, anume: Ilinca, Maria și Smaranda, din căsătoria sa cu Ilinca, fata postelniculuĭ Brezoianu. —

Dintr'o altă branșă a familieĭ, întâlnim în secolul XVII pe boerul: Hamza Bălăceanul, despre care găsim mențiunĭ în cronice și documente contimporane; a fost căsătorit cu Anica fata luĭ George Băleanu biv-vel Ban, pe când erea mare *clucer* (la 1680). Intr'un document din 1713 e amintit cu cele 3 fice ale sale: Jupânesele Stanca Bălăceanca, Ilinca și jup. Preda, care a ținut pe Dumitrașco Poenarul, pe atuncĭ (1688) pitar mare.

Frate (?) cu Hamza erea Grigore Bălăceanul, pe care 'l găsim boer însemnat pe la 1688.

Barbu Clucer Bălăceanu, fiul acestuia, e cu rangul de

www.dacoromanica.ro

agă la 1688, iar mare clucer la 1703. In 1728 într'un act e citat ca mare postelnic, și anume într'o însemnare de lucruri ce a lăsat Doamnei Maria a răposatului Constantin Bălăceanu.

Despre urmașii acestora nu mai știm nimic.

Alt fiŭ al lui Dragomir, deci frate cu Badea dis Ușurelul, era PĂTRAȘCO, boer care avea 3 fii, din care s'a transmis familia actuală. MATEI BĂLĂCEANU, cel mai mare la anul 1693 era partizan al lui Constantin Bălăceanu și al vĕrului sĕŭ Preda Proroceanul, venind împreună cu ei în țară cu armată nemțească comandată de Heisler, și acest din urmă «pornind spre București aŭ trimes încă înainte pre Magne groful Generariul cu o seamă de oaste călărime, și cu dânsul împreună erea Preda Proroceanul și Matei Bălăceanul, vĕrusăŭ, poveațe fiind..» (Radu Greceanu mag. ist II, 144) — (v. Proroceanu).

El erea vĕr și cu Barbu Bădeanu, de asemenea partizan Germanilor.

Matei a avut doi feciori: PĂTRAȘCO, care și el avu 3 fii; Ion, Matei și Nicolae; și — HRIZEA pitarul Bălăceanul, care a avut copii pe Ilina și pe ION BĂLĂCEANU șetrar mare. Acesta a lăsat patru fii și o fată (citați la 1815): Nicolae, Tănase, George și Șerban.

BARBU Bălăceanu, frate cu Matei și fiŭ lui Pătrașco I-iŭ, are un fiŭ ȘTEFAN; iar acesta pe Iordache și GEORGE Bălăceanu, după cum arată schița genealogică a neamului făcută la începutul acestui secol. (v. Hașdeu. mg. etimolog).

Al treilea fiŭ al lui Pătrașco, deci frate mai mic cu Matei era:

DRĂGHICI BĂLĂCEANU, însemnat boer în secolul trecut. Este dovedit înainte de 1749 ca biv-*mare pitar*. El a murit înainte mult de 1770 și a avut de soție pe Catrina de la care se născu fiŭ BARBU BĂLĂCEANU. (v. tabl. Hurmuzache Doc. t. VI)

Barbu Bălăceanu e tatăl VORNICULUI CONSTANTIN BĂLĂCEANU. Despre acesta dice Ioan Ghica (în scrisoarea III către Alexandri): «Caragea era neîmpăcat cu boerii cari, nevoind

www.dacoromanica.ro

a fi instrumentele hrăpireĭ luĭ, îĭ făceaŭ vre-o impotrivire saŭ chiar vre-o simplă observaţie. Ast-fel pe Banul Const. Filipescu la ţinut doĭ anĭ la moşie la Bucov sub pază, pe Banul Grigore Ghica doĭ anĭ închis în casă....., pe Vornicul Constantin Bălăceanu, de care se temea fiind-că acesta avea relaţiunĭ de familie la Viena, l'aŭ trimes surghiun la Castoria...» (anul 1782). El a fost şi mare Ban.

Banul Constantin a avut fiĭ: RADU, CONSTANTIN Bălăceanu (în sec. nostru). Nicolae şi IOAN însurat cu o Bălăceancă şi apoĭ cu Elena Moruzi.

CONSTANTIN BĂLĂCEANU, fost mare Ban la finele sec. trecut, a avut de fiĭ la rândul sĕŭ pe: Hatmanul ŞTEFAN Bălăceanu, ION Bălăceanu şi CONSTANTIN BĂLĂCEANU, f. mare vornic, ministru de culte la 1838, Prezident al Eforieĭ spitalelor la 1840, ministru de justiţie la 1856. Căsătorit cu Catrina Dudescu, avu fiŭ pe:

ION BĂLĂCEANU n. 1828, ministru plenipotenţiar la Londra. Fost prefect de poliţie sub Cuza şi în 1876. In diplomaţie: la 1866 agent la Paris, apoĭ (70) la Constantinopol; în 1876 ministru de externe. — Agent la Viena (1876), ministru plenipotenţiar (78); apoĭ la Roma (82), Paris (1884, Constantinopol. Delegat în comisia Europeană a Dunăreĭ şi Prutuluĭ (89). De la 1893 ministru la Londra. Căsătorit cu . . . . . , are fiŭ pe CONSTANTIN BĂLĂCEANU, căpitan în rezervă, etc.

Din o branşă înrudită a familieĭ, tot din Banul Constantin, prin fiul sĕŭ..... sunt descendenţi actualĭ: GRIGORE Bălăceanu (la Paris), şi CONSTANTIN BĂLĂCEANU, mare proprietar (moşia Stolnicĭ, Teleorman). Căsătorit cu Elena Mănescu, are fiŭ pe: GRIGORE.

Armele Bălăcenilor, concedate de curtea din Viena sunt: sus pe argint vulturul ţĕriĭ, la mijloc (fasce) 3 săgeţi roşiĭ în stea, pe fund aur; iar jos leul dreptăţeĭ cu spada şi cumpăna, în apropierea uneĭ ape de argint, pe fund albastru.

www.dacoromanica.ro

BALEANU

(VALACHIA)

Familie a căreĭ origină e legată cu a Basarabilor, și apare cunoscută din secolul XV. Numele vine de la moșia lor de stăpânire «Bălenii» din Jud. Dâmbovitza, de prin al XVI secol. Pe lângă acésta posedaŭ multe moșiĭ în țară, fiind uniĭ din ceĭ maĭ avuțĭ boerĭ.

Primul Bălean de care se vorbește e JUPAN MIHAIL la anul *1468*, boer în divanul domnesc al luĭ Radu W.— Intr'un manuscris al luĭ Radu Greceanu se spune de un chrisov din 6976 (1468) de la «Radul Voevod Basaraba sin Vlad Voevoda» dat «Cinstituluĭ boeruluĭ Jupan Mihail pentru moșia Rușiĭ i proci», și adăogându-se: «dintr'acesta se trag boeriĭ Bălenĭ».

Pare că frate cu Jupan Mihail a fost GHERGHINA PĂRCĂLABUL, mare castelan al faimoaseĭ cetățĭ Poenarĭ, saŭ altă rudă de aproape. Acest Gherghina erea om foarte bogat; și avea de fiĭ pe MARELE PAHARNIC DRĂGHICĬ, † fără copiĭ. Gherghina a fondat din temelie și a înzestrat cu mare avere monastirea Nucetul din Dâmbovița, care a rĕmas ca ctitorească a posterității Bălenilor, fiind întemeiată de neamul lor. — Despre acest boer Gherghina vorbește pe larg un chrisov al Raduluĭ Vodă din din an. 1502, asupra moșieĭ Topoloveniĭ, fostă «a Miliĭ, feciorul luĭ Voicu al Țatuluĭ», care fugise peste munțĭ, ridicând alt domn «peste capul părinteluĭ D-nieĭ mele» Vlad Călugărul; dar fiind prins, l-a trimes să'l arunce în cetatea Poenarilor; iar tatăl boeruluĭ Milea s'a dus înaintea părcalabuluĭ Gherghina «de i-aŭ închinat ce e maĭ sus din sat den Topo-

www.dacoromanica.ro

loveni ca să'i scoată capul fiĭ-sĕĭ Miliĭ de la cumplita morte, și i-aŭ scos capul luĭ.....»

Sub Mihnea Vodă Turcitul, în sec. XVI, găsim pe doĭ boerĭ Bălenĭ. Intr'un hrisov din 1582 al acestuĭ domn, se vorbesce de 6 boerĭ bătrânĭ, între carĭ Petru Ban de Bălenĭ. Vintilă de Cornățenĭ, Stroe armaș de Mănescĭ, etc.... — In alt hrisov din 1585 (mon. Radu Vodă, în Arhiva), găsim pe boerul Radu Clucer ot Bălenĭ. Neavând alte indiciĭ e greŭ a stabili timpul când a trăit Petru Banul, deja bătrân la 1582. Pare că el e tatăl cluceruluĭ Radu.

Incă de pe atuncĭ existaŭ 2 ramure deosebite din Bălenĭ, din carĭ una a dat pe Banul Udrea de sub Mihaĭ Viteazul, cea altă pe Gherghe Banul în sec. XVII. Oare clucerul Radu ot Bălenĭ nu e tatăl Banuluĭ Udrea; împrejurările par a ne arăta aceasta.—Vom lua fie-care ramură pe rând, începând cu a luĭ:

Banul Udrea Băleanu, boer dintre ceĭ maĭ însemnațĭ aĭ luĭ Mihaĭ Viteazul, și pe care cronicele 'l numesc «Hatman» pentru marile'ĭ merite militare, de și acest titlu nu exista în Valachia. — La anul 1598, Mihaĭ îl trimete asupra luĭ Hafiz Pașa, pe care'l învinge victorios. Vistierul Stavrinos în cronica sa, dice: «Sultanul trimete pe Hafiz-Pașa, om foarte viteaz. Acesta îșĭ așează tabăra la Nicopoli, având 16.000 ostașĭ buniș și 32 tunurĭ.... Mihaĭ mișcă înainte pe Udrea, cu contingentul de Moldoveni, 1000 Cazacĭ și 1000 Dorobanțĭ; Udrea trece îndată peste Dunăre cu oastea și sfărâmă oastea luĭ Hafiz Pașa». (In Papiŭ Ilarian).

Dupĕ cucerirea Moldoveĭ, Mihaĭ pusese acolo pe Banul Udrea în capul cârmuireĭ.

Intr'o luptă contra Polonilor, lângă Argeș, comandând avant-garda română, el susținu atacul uneĭ armate mult maĭ numeroasă, în 3 rânduri, și perdând 1500 de oamenĭ, dând ast-fel luĭ Mihaĭ timpul de a se retrage și întări. — Miron Costin: «până de 3 orĭ aŭ dat rĕsboĭ Leșilor iar a patra oară aŭ purces în risipă oastea Udriĭ.» — Un oficer Polon, Otfinowski, martor la bătălie, a descris'o în versurĭ (1601).

www.dacoromanica.ro

La 1598, Udrea când plecă contra luĭ Hafiz-Paşa, fiind pe atuncĭ armaş mare, a scris în româneşte testamentul sĕŭ, cu subscrierea şi pecetia (în archiv. reprod. de Hasdeŭ magn. etimol) din care:

«Să se ştie că las eŭ Udrea fraţine-mieŭ Badiĭ: Maxinul tot şi Negreasca şi Măceştiĭ şi viile toate de la Pripor şi Băltenĭĭ; şi am lăsat sororu-mea Grajdanĭĭ, Leurdenĭĭ cu morĭ cu tot şi viile, şi Bobescĭĭ de sus cu tot şi Stâlpenĭĭ partea mea toată; iar monăstiriĭ Panaghiĭ i-am lăsat Lupşanul tot şi Lunga şi.....; toate le-am lăsat monăstireĭ cu mare blestem, şi cine va călca acestea să fie blestemat de domnul Christos. August 21 valét 7106. Udré veliki armaş». Pecetea pare că represintă douĕ capete negre despărţite printr'un arbore. —

La 1600 Mihaiŭ trecênd munţiĭ, lăsă administrarea Muntenieĭ luĭ Udrea, pe când Oltenia rĕmase sub a Buzeştilor. A rĕmas scrisoarea luĭ Mihaiŭ din 1600 prin care comunică boerilor sĕĭ planul de unire al celor 3 ţĕrĭ române. In acelaş an, Simeon Movilă intrând în ţară cu Poloniĭ, prinse pe Banul Udrea, căruia iĭ tăiă capul; lucru de care vorbeşte şi Sigmund Batori într'o epistolă a sa din 1601.

Miron Costin spune greşit că Banul se închinase usurpatoruluĭ Movilă. El a fost decapitat tocmaĭ din cauza opunereĭ. — Legatul sĕŭ fu împlinit întocmaĭ şi fu înmormântat la «Sfânta monăstire».

Ne maĭ fiind urmaşĭ din ramura luĭ Udrea, patronagiul monăstireĭ a trecut Bălenilor din cea altă ramură, fiind urmaşiĭ aceluiaşĭ fondator.

Udrea avea de frate pe POSTELNICUL BADEA, care într'un zapis (din 1641) arată cele douĕ ramurĭ deosebite alé neamuluĭ. Eĭ avură şi o soră, pe GRAJDANA saŭ Urbana, care a fost soţia Vel-Spătaruluĭ Lecca.

De la soţia sa, care erea Muşa, Banul Udrea n'avu copiĭ.

A doua branşă a Bălenilor, o găsim în secolul XVI prin DRAGOMIR Vornicul, pe care un document ni'l arată că avu de fiŭ pe:

IVAŞCO MARELE VORNIC Băleanul, fost postelnic, boer în-

www.dacoromanica.ro

semnat până sub Mateĭ Vodă, când la anul 1633, în bătălia de la Dudescĭ între Mateĭ Basarab și rivalul seŭ Radu Alexandru: capetele oștirilor pre roșiĭ ereaŭ Ivașco Vornicul Băleanul și Barbu Pah. Brădescul» (cron. anon. m. ist. IV, 317) Tot el maĭ e pomenit înainte într'un document din timpul luĭ Mihaiŭ V. — Ceĭ doĭ fecioriĭ aĭ sĕĭ aŭ fost: Petre și Gheorghe.

Petre căpitan din Bălenĭ, și vel sluger în 1642 și 1650; la 1658 mare căpitan, † puțin după 1660. El avu treĭ fiĭ: — Mateĭ postelnicul de la Mihăeștĭ (care avu o fică (?) Rada) Socol postelnicul, apoĭ clucer la 1645, al căruĭ fiŭ erea Cârstea Clucerul; — în fine al treilea Ivașco B. postelnic și mare vornic, care avu de soție pe Marica și care nu trebue confundat cu vĕrul sĕŭ Ivașco fiŭ al luĭ Gherghe Banul și tatăl luĭ Grigore. — Aceștĭ 3 frațĭ de maĭ sus, fiiĭ luĭ Petre căpitanul vînd înpreună unchiuluĭ lor Gherghe moșia Câlcești. — (doc. Archiv. St. Buc.)

Marele Ban Gherghe Băleanu, cel alt fiŭ al vorniculuĭ Ivașcu de la începutul secoluluĭ, e boer cu mare vază în sec. XVII. — La 1659, când Constantin Basarab Cârnul năvălise în Moldova contra luĭ Ghica Vodă bătrânul, avea cu sine și pe Băleanu, care a și căzut în robia Tătarilor: «atuncĭ aŭ căzut în robiă Banul de Craiova, Băleanul.....» (Miron Costin). Cronica țĕriĭ românești (magazin istoric) ḍice asemenea despre dênsul: «.... iar pe Gheorghie vornicul Băleanu, îl coprinseră acolo viŭ, și'l duseră rob la Crâm».

Intors, de și bătrân, Banul Băleanu, ia parte la evenimentele țĕriĭ. Sub Antonie Vodă isbucnește acea mare rivalitate între boeriĭ țĕriĭ, descrisă de cronicarĭ, Băleanu cu fiul sĕŭ de o parte, iar sfetniciĭ domnești: Kreṭulescu, Banul Mareș Băjescu de alta, etc. (v. Kretzulescu).

Ambiĭ Bălenĭ ereaŭ marĭ duș manĭ aĭ luĭ Șerban Cantacuzino și Cretzuleștilor. — Vorbind despre călătoria luĭ Duca Vodă în Muntenia, Nicolae Costin ḍice: «Duca Vodă trăsese din boerĭ pe uniĭ către sine, de'ĭ făcuse aĭ sĕĭ, anume Băleanul cel bătrân... etc.» Sub domnia luĭ Duca în Va-

www.dacoromanica.ro

lachia (1674) el e principalul boer al țĕriĭ: Duca Vodă lipsind din țară, Gherghe Banul rĕmâne caimacam cu ginere-sĕŭ Hrizea vistier și aĭ Staico paharnic. etc.—(Mag. ist. II, 5). † 1679.

La 1644 erea mare clucer și la 1656 mare Ban; se născuse probabil pe la 1600. — Fica sa Anca se căsători cu Hamza clucerul Bălăceanu; și alt ginere erea Radu Dudescu. Fiul sĕŭ a fost:

Ivașcu Băleanu marele Logofĕt; vorbește de dânsul cronica Bălăcenească (Șincaĭ III, 166), cum că la anul 1671, fiind agă, boeriĭ Mareș Banul, Radu Crețulescu și Șerban cu frațiĭ luĭ «li s'aŭ nălucit că Gherghe Banul cu aĭ sĕĭ vrea să'l omoare», și ast-fel plângându-se luĭ Antonie Vodă, acesta mazili din divan pe Gheorghe și Hrizea vistierul; iar pe Ivașco din agie, făcându'l apoĭ comis mare.—Duca fiind mutat în Moldova la 1679, și Șerban Cantacuzino numit domn, Ivașco clucerul Băleanu fugi la vechiul sĕŭ domn, (mag. istor. II, 17), împreună cu Staico clucerul (Bucsanu), pe care Șerban Vv. caută a'ĭ readuce cu promisiunĭ; Ivașco Băleanul muri în Moldova, iar soția cu copiĭ și Staico Buxanul trecură în Ardeal după moartea luĭ (1685).

Șerban Cantacuzino arătându-se mărinimos alese tocmaĭ de ginere pe fiul luĭ Ivașco: Grigorașcu postelnic (1868): «o mare minune, dice Cronica anonimă, aŭ făcut acel Șerban cu ginere-sĕŭ Grigorașco! că tată-sĕŭ Ivașco și moșu sĕŭ Gherghe din Bălenĭ fost'aŭ marĭ vrăjmașĭ luĭ Șerban Vodă...». — Șerban Vodă chemă pe Grigore cu mama sa din Ardeal unde ereaŭ refugiațĭ.

Grigorașcu Băleanu, vel postelnic, fiul luĭ Ivașco, a jucat un însemnat rol pe timpul sĕŭ. — Șerban Vodă Cantacuzino auzind despre el cum spune Constantin Filipescu căpitanul, fiind-că erea frumos și de neam bun, fiind pribegit în Ardeal la Mihail Appafy trimese după dânsul, spre a'ĭ da pe fica luĭ de soție. Const. Căpitanul, vĕr cu mama Băleanuluĭ fu trimes să'l aducă, lucru ce se împlini și nunta se făcu cu mare pompă, «care atâta se potrivise amândoĭ la toate, cât gura nu poate spune

www.dacoromanica.ro

frumusețile și înțelepciunea lor, și toți îi fericea; dară sărăcii multă bucurie n'aŭ avut, că după cinci luni bolnăvindu-se greŭ Smaranda aŭ murit și s'aŭ îngropat cu mare cinste la monăst. Cotrocenĭ; iară Grigore Băleanul aŭ rămas în jale». (Codex Balacianus etc.). Această tânără soție a luĭ Băleanu, erea Domnița Smaranda († 1688), «și frumoasă și înțeleaptă, foarte o iubea tată-sĕŭ».

«Boerii și țara (la an 1716 când Mavrocordat erea în exil), aŭ făcut sfat să se alcătuiască cu Nemții, și aŭ mers Bojoranul și Grigore Băleanul logofĕtul la Sibiŭ la generalul Steinville, să ceară oști și guvernator dintre boerĭ, să deslipească țara de Turcĭ». (ap. Șincaĭ III, 339). Planul nu eși căcĭ Mavrocordat se întoarse în țară.

După 1720, Gr. Băleanu e mare Ban; iar la 1729 administratorul întregeĭ Olteniei ca mare Ban, sub guvernarea austriacă. (V. multe documente în Hurmuzache, tom. VI). — (t. VI, p. 407, 28, 55, 81).

Fiul acestuĭ mare boer este: . . . BĂLEANU, mare logofĕt etc. . . . . (sec. trecut).

Fiŭ:

GRIGORE BĂLEANU mare Ban, întâiul boer al divanuluĭ Valachieĭ, până în secolul nostru. Fusese mare vornic, etc. — Avu de soție pe Maria Brâncoveanu, fiica luĭ Manolake Br. m. Logofĕt, și muri la 1807.

Cele 3 fete ale sale aŭ fost: Zoe Moscu, Elena Herescu, Alexandrina Văcărescu.

Iar băeți doi:

MANOLAKE BĂLEANU, om politic, comandant al oștireĭ din Valachia la 1831; mare vornic, la 1848 face parte din căimăcamia de la București, după abdicarea luĭ Vodă Bibescu. Deputat în divan. Inainte de alegerea Pr. Alexandru Cuza a fost iar caimacam saŭ locotenent domnesc împreună cu I. Filipescu și I. Manu. Soția sa erea fiica luĭ Const. Bălăceanu: Sultana, cu care a avut patru copiĭ:

1. EMANUEL BĂLEANU, fost Prefect de Ilfov, etc. căsătorit 1. cu Elisa Florescu, avu 2 fete (Emanuela, Ivoneta),

www.dacoromanica.ro

a doua oară cu Marie Catargi, 1 fată (Elisa) și un băiat: George.

2. George Băleanu (Iorgu), căsătorit cu Elena Mavrocordat, are 3 fice.

3. 4. Ficele luĭ Manolake B. aŭ fost căsătorite dupĕ: Filipescu și I. Ghika.

Nicolae Băleanu, al doilea fiŭ al mareluĭ Ban Grigore, de la care moștenise averĭ marĭ, a fost ministru de finance, reprezentant în parlament, etc. — Insurat cu Irina, n. Văcărescu, avu 3 copiĭ:

Grigore Băleanu, n. 184., fost inspector al Eforieĭ spitalelor, etc.

Marie Blaremberg, și Catinca căsăt. cu George Cantacuzino.

www.dacoromanica.ro

† BALICA

(MOLDOVA)

Veche familie, despre care avem date sigure din secolul XVI, și pe care falsa cronică a luĭ Huru ne-o arată anterióră descălecăreĭ luĭ Dragoș: — (Printre vechiĭ boerĭ (cokĭ) e citat Avram Balica, alăturĭ cu Titu Arbore, Ceaur, etc. (sec. 12).

Cel maĭ însemnat din această familie și primul bine cunoscut este marele HATMAN ISAC BALICA, mare portar de Suceava; înrudit de aproape cu Movileștiĭ, de oare-ce ținea în căsătorie pe Schiauna, sora luĭ Eremia și Simeon Movilă.

Un chrisov, dat de Petru Șchiopul din *1583*, adeverește acest lucru: «Facem știre tutulor cuĭ se cade, că viind dinaintea domnieĭ mele rugătorul părintele Gheorghe episcopul de Rădăuțĭ și cu frațiĭ sĕĭ Teodor și Eremia vornic și Simeon aprod și cu sora lor Schiauna giupâneasa Baliceĭ Hatman, și sora lor Greaca, fecioriĭ Movileĭ logofăt mare...».

Un alt act din 1615 (Hasd., Archiva. I, 128) — spune că dânsul e fiŭ al mameĭ luĭ Eremia, adică dintr'o primă căsătorie, dar se póte explica că și cumnat fiind cu acesta, putea fi numit fiŭ.

Un chrisobul al luĭ Moise Vodă din 1634 — (Arhiva Has. I, 72) — îl numește: «vĕrul domnieĭ mele repausatul Isac Balica Hatmanul».

Pentru multe fapte rele ale luĭ Iancu Sasul, Miron Costin ne spune că mulțĭ boerĭ, «maĭ vĕrtos Movilesciĭ, Vlădica Gheorghe, Eremia și Simeon paharnicul, Balica Hatmanul, s'aŭ sfătuit în taină ca să pribegească și... cu toțiĭ aŭ

www.dacoromanica.ro

trecut în țara leșească, alții s'ău dus la Turcĭ, la Muntenĭ și într'alte părți». — In urma plângerii acestor «Movileștĭ» între carĭ și Balica, domnia se redete luĭ Petre Șchiopul (1582).

Balica fusese mare portar între 1579—85 și pieri la 1612, ucis de Tomșa. — El zidește în Iașĭ o capelă, care maĭ târdiŭ devine M-rea Frumósă, înzestrată cu multe moșiĭ. — Ion Canta în Cronică (III, 163): «erea o bisericuță mică de piatră făcută de un Balica Hatman».

Din urmașiĭ Hatmanuluĭ cunoaștem pe:

Ion Balica, ctitor la monăstirea Frumoasa (1642), fiul (?) sĕŭ. Acesta împreună cu Simeon Balica (Balicenco) și Iosef Balica, sunt menționați câte-șĭ treĭ la 1649, slujind ca românĭ printre cazaciĭ din Ucrania. Lipsa de documente ne împedică de a ști legătura de rudenie ce există între dânși.

Alexandru Balica, 1754, citat prin documente; între altele se judecă împreună cu soția sa Maria, contra vechiluluĭ egumenuluĭ Calistru al mon. Rîșca, Sept. 1754. (Acad. $^{25}/_{31}$).

Neamul Balica avea indigenatul cu drepturĭ polone, și e trecut în «Corona Polska» (carte de eraldică din 1728), dicându-se despre Balica: «Isaiasz y Jerzy Parkutapowie, szlachta Wodosca, zafluzeni w oyczynie nasszey w zieli w recompense od Rzeczypospolitey, indigenat w rom. *1607*, (o czym Konstantucya Seymowa fo. 857 toz namienia y. Okolski. — tom. III 329».)

Șincai dice despre aceasta: «Spune Engel că tot în acest an (1607) ău căpătat indigenatul polonesc Nistor Urĕche, Vasile Orisa, Esaia Balica....» —

Localitatea unde eraŭ curțile domnestĭ de la Frumoasa după numele primilor fundatorĭ, se chiamă Balica, cum spune cronicarul Neculce (II, 307).

Intre nobiliĭ maghiarĭ se află o familie Balica, originară din Transilvania, care erea de sigur în legătură cu familia moldavă.

Acest neam boeresc s'a stins în secolul nostru ne maĭ fiind descendenți de parte bărbătească.

www.dacoromanica.ro

BALOTĂ

(VALACHIA)

Această familie se află stabilită aproape de Olt în județul Argeș, încă de la 1650, când trunchiul eĭ: Balotă Căpitanul, veni prin acele locurĭ, după tóte probalitățile de dincolo de Olt.

Boerul DRAGOMIR CEPARO, trăia pe la anul 1533 (7041), ca stăpânitor al moșieĭ Ceparĭĭ din Argeș. El a zidit biserica din Ceparĭ situată pe un deal, după cum se vede și din inscripția de d'asupra ușeĭ. Neamul sĕŭ era de origină foarte veche, fiind acolo așezată de secolĭ, din timpurile primilor Voevodĭ românĭ. — Acest senior Dragomir era moș luĭ:

IVAȘCU CEPARU mare armaș, fiul luĭ STANCIUL Logofĕt; trăia pe timpul luĭ Mateĭ Vodă Basarab. Printr'un hrisov din anul 1648 acest Domn ĭĭ dărueste pentru serviciile sale moșiĭ cu dealurĭ și munțĭ. — Se povestește că otrăvit din rĕsbunare de către boerul din Orbeștĭ, vecin cu dânsul, la o serbare, el simțind și voind ca să plece la moșia sa din Ceparĭ, când ajunse acolo, printr'o întâmplare nenorocită căzu de pe cal, lovindu-se la cap de o piatră, și murind chiar la scara caseĭ sale. Casa se spune că se afla pe câmpia din fața bisericeĭ, lângă rîul Topolog. — După moartea luĭ rĕmase vĕduva sa și o singură fică anume DESPA, prin care se isprăvi neamul sĕŭ.

Despa fu vĕdută și luată în căsătorie de CĂPITAN BALOTĂ, boer care avea o mare avere, pentru care o legendă dice chiar că fu atacat în casele sale întărite, de o mare ceată de tâlharĭ, dar fără folos. Din Căpitanul Balotă și soția

www.dacoromanica.ro

sa Despa Ceparo, s'aŭ născut treĭ fiĭ: Ştefan, Preda şi Iliaş, şi o fată care călugărindu-se deveni Stariţa Filotea.

Jupân Iliaş Balotă, avu un singur fiŭ Radu Balotă dis şi «Balosache», care muri fără urmaşĭ. Iliaş vându Chiajneĭ Grădişteanca locul pe care ea fondă schitul Vălenĭ.

Paharnicul Preda Balotă, însurat cu jupâniţa Catrina a avut treĭ feciorĭ: Mihalache, Rizea şi Sandu, care numindu-se Predescu, după tatăl lor aŭ dat naştere familieĭ cu acest nume, în Argeş.

Clucerul Ştefan Balotă, fiul maĭ mare al Căpitanuluĭ Balotă, continuă descendenţa familieĭ. El a zidit din noŭ la anul 1752, biserica veche din Cepariĭ. Imprejurul acesteĭ bisericĭ s'a dat la anul 1789 o luptă între Nemţĭ şi Turcĭ, în care aceştĭ din urmă fură bătuţĭ. — Clucerul Ştefan a avut de soţie pe Safta fica luĭ Mareş Stâlpeanu, având zestre Stâlpeniĭ din Muscel şi Lereştiĭ. Eĭ avură douĕ fete; Ilinca şi Mira, şi şase fiĭ:

— 1. Iordache, avu numaĭ douĕ fete: Safta, care ţinu pe Iene Brătianu, şi Păuna pe Iordache Vrabie.

— 2. Mateĭ fu omorît de un tâlhar; — 3. 4. Şerban şi Pârvu muriră de tinerĭ.

— 5. Constantin Balotă, a avut doĭ fiĭ şi o fată: Safta, soţia pitaruluĭ Iordache Bucşănescu. Fiul sĕŭ George a avut 2 copiĭ fără urmaşĭ (Constache şi Ioniţă) şi o fată care ţinea pe Bujoreanu. Cel alt, Ion numit Mateĭ Balotă postelnicul, dupĕ numele unchiuluĭ sĕŭ, s'a însurat cu Sanda fata şetraruluĭ Ilie Rătescu, de la Răteştĭ din Argeş, având copiĭ. El muri la 1823. In afară de 5 fete avu 2 fiĭ: Costache, şi Ioniţă B. însurat de 2 orĭ, care adoptă un fiŭ Ion, iar din a doua căsătorie avu fiŭ pe Constantin; ambiĭ fraţĭ numindu-se Băltescu, spre prescurtare a numeluĭ Balotescu.

— 6. In fine Gheorghiţă Balotă, unul din fiĭ cluceruluĭ Ştefan, avu fiŭ pe polcovnicul Iordache Balotă, care continuă filiaţia prin ceĭ 8 fiĭ aĭ sĕĭ: Ştefan, Toma, Pană; Ghiţă insurat cu Mariţa Furduescu, (toţĭ fără copiĭ); Ioniţă f. oficer avu un singur fiŭ Mihail; Alecu 3 fiĭ şi patru

www.dacoromanica.ro

fețe; iar GRIGORE doĭ fiĭ și 3 fete; —NICOLAE BALOTĂ (Nae) în fine, al șeaptelea fiŭ ca vârstă; fost Prezident de Tribunal, etc. Insurat cu Elena Racoviceanu din Pitești avu treĭ copiĭ: (actualĭ).

Ana (Domnica) căsătorită cu Costache Bogdan (fiŭ Alex. Bogdan-Pitești); Maria căsătorită cu Coco Demetriescu, fost magistrat, etc. (fiŭ Camil Demetr.) și GRIGORE BALOTĂ, inginer.

www.dacoromanica.ro

BALS

(MOLDOVA)

Originea acesteĭ familiĭ e controversată: saŭ veche originară din Moldova, saŭ descinzând din familia domnitoare Balsa din Montenegru.

Origina românească a neamuluĭ Bals, e susținută și de d. Hasdeŭ, după care cuvêntul de «Balș» e românesc; în timpurile maĭ vechĭ numele scriindu-se prin hrisoave: Baloș saŭ Băluș. — Ast-fel primul cunoscut din familie cu acest nume, e

Marele PAHARNIC BALOȘ, la 1433 în timpul luĭ Alexandru cel bun, între boeriĭ acestuĭ domn.

In privința descinderei lor din Montenegro, origină care trece ca cea adevĕrată, știm următoarele.

Din SENIORIĬ DE BAUX din Franța derivă filiațiunea Balșilor saŭ Balșizilor din Cernagora. Seniorii de Baux (Provence) sunt cunoscuțĭ încă din secolul VIII p. Cr; iar ca trunchiŭ legendar i se dă unul din ceĭ 3 regĭ magĭ din Orient. — Cel d'ântâĭ strămoș al lor bine cunoscut e PONS, SIRE de Baux la anul *990* (al căruĭ moș era Leibulfe, seign. du donjon 890?). — Un RAYMOND prince de Baux, senior al Domeniilor Balziene trăește pe la 1100, și era fiul luĭ Ugon, dis Hugues de Baux, fiul luĭ Pons. — Maĭ târdiŭ, la 1360, Contele FRANCISC emigrează la Ravena în urma unor certurĭ cu regele Ludoviç al Neapoluluĭ. In acelaș timp fiul sĕŭ: Bertand saŭ BALSA I emigrează în Montenegru, unde întemeiază prima dinastie a Balșizilor, ca principe de Durazzo și Ban de Zetta (1356—67), căsătorindu-se cu o princesă slavă din familia Nemanyich.—Balsa

www.dacoromanica.ro

avu 3 fiĭ, pe : Balsa II, principe albanez de Scutari (1369—851), Strasimir și GEORGE I, carĭ domnesc împreună, după tatăl lor. Generațiile luĭ Balsa și Strasimir se stinseră peste puțin timp, a aceluĭ din urmă prin ultimul Balșid, învins de Turcĭ, anume : Balsa III, care avu numaĭ o fiică Elena.

Genealogia Balșilor se continuă prin George I, din aĭ căruĭ descendenți : — IOAN (1435—1520)?, s'a refugiat în Moldova, deposedat de statele sale, împreună cu fratele sĕŭ TEODOR BALSA bătrânul († 1522), — lucru ne probat încă cu siguranță.

D. Mijatovicz spune, susținând acéstă genealogie : «Seniorii de Baux, părăsind Albania se refugiară la Curtea principilor Moldavĭ, unde ocupară în al 17 și 18-lea secol înalte posturĭ diplomatice și militare, sub numele de BALȘ». — Un document din 1493, — spune d-sa, — ḑice în mod precis «că Knezii Balsa vin în Moldova din Serbia după ce trecură peste apă».

De asemenea se vorbea de niște scrisorĭ, nedovedite însă, prin carĭ Impĕratul Frederik III recomandă amiciției domnilor românĭ pe principĭ Teodor și Ion Balsa de maĭ sus.

In Neapol există încă familia ducilor de Balsa, și altă ramură comtală, înrudite, și carĭ prin documentele lor deovedesc că aŭ fost în Cernagora, la Durazzo.

Decĭ se poate ca după isbânda Turcilor asupra Creștinilor, o parte să se fi întors în Italia, pe când cea alta a emigrat în Moldova.

Orĭ-cum, genealogia comților de Baux francezĭ, și a principilor Balsa Italienĭ și Serbĭ, există în linie neîntreruptă și dovedită istoricește. Punctul de legătură între ultimiĭ domnitorĭ din Muntenegru și Bălseștiĭ din Moldova, e singurul care rĕmâne ne bine afirmat de documente precise.

Teodor Balsa bătrânul a avut treĭ fiĭ : IÓN Bals (1530)? TEODOR și GEORGE. — Ion și Teodor aŭ fost amândoĭ marĭ Logofĕțĭ și sunt îngropați la Monăstirea Rișca din Bucovina, unde se află pietrele tombale ale Balșilor. O inscripție Slavonă din acea biserică amintește pe ambiĭ

www.dacoromanica.ro

frați. Iar George e menționat la anul 1490 ca boer Moldovean într'un hrisov al luĭ Ștefan cel mare, prin care acest domn îĭ dăruește satul Drăgușaniĭ. (v. Hasdeŭ. Etimologic).

Tot cam pe acel timp se ḍice că erea egumen al Monăstireĭ Rișca, RAFAEL Bals.

Genealogia regulată a familieĭ, în țară, începe de la fiul luĭ Teodor (1584), anume de la:

MARELE VORNIC CRISTEA BALȘ, probat printr'un act din 1598; trăia în secolul XVI. Avu de soție pe Eudochia, fica Doamneĭ Ruxandra, soția luĭ Petre Vodă Rareș. Cu Dochia el a avut cinci copiĭ: Mateĭ, Vasile, Teodor, Lupu și George. Din aceștĭ doĭ din urmă se trag cele douĕ ramurĭ ale Balșilor, citate de. Cantemir: «Balszestii duplices». — (Descriptio Moldav.).— Ceĭ alțĭ copiĭ n'avură posteritate.

Ramura luĭ Lupu e acea din care derivă Balșeștiĭ de aḍĭ; a luĭ George s'a stins de la 1830 în persoana luĭ Teodor ḍis Frederik.—Urmăm maĭ întâĭ ramura a doua a luĭ George.

GEORGE saŭ IORDACHE BALȘ marele Logofĕt, găsit în documente din 1617, fiul luĭ Cristea Vornicul, prin care a primit moștenire parte din moșia Ionesteniĭ din Hârlăŭ. El avu fiŭ pe Vasile.

In timpul domnieĭ a doua a luĭ Lăpușneanu (*1564*) se vorbește de familia Balș în letopisețe (Neculcea): «....Și aŭ trimes (Alex. Vodă și aŭ ales din curteniĭ de țară pre Racovițeștĭ, și pre Sturziști și pre Bălșeștĭ...».

— VASILE BALȘ, fiul luĭ George, figurează cu părinții sĕĭ într'o împărțeală din anul 1624, dându-le moștenire jumĕtate Ionaseștiĭ ot Hârlăŭ. El avu un singur băiat, IONAȘCU B. VORNICUL, care la 1659 se însoară cu fica Comisuluĭ Serbu. Ca moștenire a avut moșia Căpoteniĭ. In 1673 e vornic de țară de țara de sus; și e cunoscut când Petriceicu Vodă trimete zălogĭ luĭ Husein-Pașa, între carĭ ereaŭ el și Nicolae Racovitză, carĭ fură destul de rĕŭ tratațĭ. — (Nic. Costin). — La 1684 Dumitrașco Vodă vĕḍênd o partidă de boerĭ pribegită la Serakierul turc spre a'l rĕs-

www.dacoromanica.ro

turna din domnie, trimisese pe Ionașco Balș și pe Const. Ciobanul postelnic spre a regula lucrurile în favoarea sa. Dar și aceștĭ doĭ boerĭ se unirĕ cu pribegiĭ; iar Dumitrașco fu mazilit și dus la Constantinopol. — (let. mold. III, 26).— Ionașco B. avu 6 copiĭ, din carĭ cincĭ fete: Axinia, măritată cu vornicul Nicolae Bașotă; Anița cu Boer Draguzescul; Alexandra cu T. Cantacuzino; Paraschiva cu vornicul Cerchez; și Roxanda cu Lupu Costake; toate citate în împărțeala de la 1721.

Vasile marele logofĕt B., fiul sĕŭ, citat de asemenea la 1721, când are moștenire Ionășeniĭ. Se căsători cu Maria fata vel-paharniculuĭ Ștefan Hasdeŭ, cu care avu 3 copiĭ: Ecaterina Cuza, Ruxandra a jicniceruluĭ Cucoranu, și Andreĭ (citațĭ 1751).

Andreĭ Balș mare spătar (1756 etc.). Are de moștenire prin cartea din 1756 maĭ multe moșiĭ. El avu cincĭ băețĭ și o fată, dintre carĭ:

Grigore Balș, împreună cu fratele sĕŭ Vasile, fugiră în Polonia în timpul luĭ Ion Mavrocordat Vv, cu Mihalaki și Ilie Sturdza, dar fură chemațĭ de domn și li se dete boeriile: Vasile vel căpitan de Iașĭ, și Grigore v. căpitan. Apoĭ el fu mare spătar și se căsători cu fata luĭ Toader Costake. El avu patru copiĭ: Nicolae, Elena, Ana călugărită la monăst. Văratic, și

Teodor Balș marele Logofĕt, fost mare spătar etc.; creat întâiul baș-boer de către Mihail W. Sturdza.

Insurat întâĭ cu Nastasia Conaki, a doua oară cu Ruxanda fiica luĭ Racovitză, tatăl adoptiv al luĭ Vodă M. Sturdza n'avu parte de nicĭ-un urmaș. Cu el se stinse această ramură a Balșilor, și imensa luĭ avere rĕmase moștenire luĭ Mihaĭ Sturdza.

A doua ramură a familieĭ Balș, cea existentă de adĭ, se trage din Lupu marele logofĕt Balș, fiul maĭ mare al vorniculuĭ Christea. Lupu Bals avu 3 copiĭ de la soția sa numită Magdalena. Probabil de el vorbește un hrisov

www.dacoromanica.ro

din *1610* (Academie), prin care fostul-paharnic Balș e orânduit să aleagă niște părți de moșie.

Bejan, fiul său, e cunoscut prin acte din 1642. La rândul său, Bejan avu cinci copii, după cum probează documentele.

Ioan sau Ionașcu Balș marele vornic, al 3-lea fiu al lui Bejan, e citat de doc. ale familiei dintre 1673—1733. Pare a fi murit puțin înainte de 1700. La anul 1690 a zidit biserica Sf. Dumitru din Iași, pe când era v. vornic. Însurat cu fata mareluĭ Vistiernic Ursachi, având mai mulți urmași: — o fată Anița, fu măritată după fiul lui Constantin V v. Brâncoveanul (1706), de care lucru Engel dice: «In luna lui Ianuarie din anul 1706 s'a ținut nunta lui Constantin Brâncoveanu cel tânăr cu fata lui Balș, paharniculuĭ din Moldova, acea nuntă domnul Moldoveĭ o aŭ împodobit prin trimeterea spătaruluĭ său Ioan Nițe, rudenie cu Cantacuzenii după mamă. Atunci aŭ logodit și Antioh Cantemir pe Maria fata sa după Radu alt fecior al lui Brâncoveanu.» (Șincaĭ). Alți copii ai lui Ionașcu Vornic sunt: Constantin, fost mare Vornic și Logofĕt, (care avu o fată Ecaterina și un fiŭ Constantin de asemenea vornic, 1756). Constantin cu fratele său Lupu vornic aŭ fost exilați în Asia la 1753. (Fotino III, 113).

(Vasile Bals banul, al 9-lea fiŭ al lui Ionașcu, avu de copii, din căsătoria sa cu fica lui Panaite: Iordache, vel căminar; Mihalache v. stolnic, însurat cu fata unuĭ stolnic Adam a avut un fiŭ căruia îĭ lasă Șoldănești din Suceava, anume Iordache armașul în secolul acesta, f. mai apoĭ vornic; — Lupu vornic, alt fiŭ al lui Vasile, însurat cu Zoe Vârnav; — și Vasile Balș 1775, guvernator al Bucovineĭ când fu anexată Austrieĭ, consilier de Stat și baron al imperiuluĭ Austrieĭ, etc. † fără copii).

Lupul marele logofĕt Balș († 1790) fiul lui Ionașcu B. mărturisit prin acte din 1750, 1771. etc. Căsătorit cu Safta Cantacuzino; avu 6 copii, toți băeți, din carĭ treĭ: — George, Teodor și Constantin formară fie-care o ramură din care se trag Balșii în viață. Vom lua pe fie-care în parte:

www.dacoromanica.ro

1. George Balș, (Iordache) marele Logofĕt (1787) căsătorit cu Maria Mavrocordat, e tatăl luĭ: Ioan, *Șambelan* al tzaruluĭ Rusieĭ, și Comte al sfântuluĭ imperiŭ și al Rusieĭ; — și al Mareluĭ Vistiernic Alexandru Balș, însurat cu Smaranda Sturdza, cu care avu pe fiiĭ sĕĭ: Constantin și George, ambiĭ consilierĭ de stat aĭ Rusieĭ, din carĭ primul avu un singur fiŭ, pe Demetru Balș; iar George pe Alexandru (in v.) și două fiice: Caterina și Olga. (id).

2. Teodor Balș marele vornic al M., formează o altă branșă cu Maria fata luĭ Pârvu Cantacuzino. El jucă un rol însemnat în mișcarea de la 1821 în Moldova, și vornicul Beldiman vorbește despe dânsul în «Tragodia» (Let. III. p. 355. 360 etc). Copiĭ sĕĭ aŭ fost: — Lupul, însurat cu fata logof. Gr. Ghika (cu care avu pe Grigore, și pe Elisa, † 1898, măritată cu D. Beldiman); — și Nicolae Bals însurat cu fata vorniculuĭ Manolaki Costaki. Fiul luĭ Nicolae este:

Teodor Bals Caimacamul (1790—1857), locotenent domnesc al principatuluĭ. El ținu acest loc dupĕ domnia de 7 anĭ a luĭ Grigore Ghika, fiind un adversar înverșunat al ideiĭ de unire a celor două țĕrĭ. Desființă multe din instituțiile create de Grigore Ghika. Balș e caimacam numaĭ 4 lunĭ (1856 — 57), murind subit la 1 Martie 1857 tocmaĭ când cu ajutorul Turcieĭ și Austrieĭ, adversare unireĭ, trebuia să lucreze cu activitate contra eĭ. — In 1846 era mare logofĕt al dreptățeĭ. — Căsătorit de două orĭ, cu Maria Rosetti-Răducanu și Caterina Dimany. — Fiĭ (act.): Eugeniu, f. Director al imprimerieĭ Statuluĭ, Teodor, Victor.

3. Constantin Bals mare logofĕt, al 3-lea fiŭ al logof. Lupu Bals; căsătorit cu Ana Catargióica, avu 7 copiĭ. El e acel «ciuntul Balș» care fiind boer avut și cu vază mare, a avut curajul să rĕspundă domnitoruluĭ fanariot care ḑicea boerilor că va face o dare nouă: «ba nu veĭ face măria ta, că țara nu o vrea». — Frumos exemplu de patriotism! — El trăia pe la jum. sec. trecut. — Se păstrează testamentul prin care lasă copiilor averile sale

www.dacoromanica.ro

imense, căcĭ dă fie-căruĭ maĭ multe moșiĭ, perechĭ de case și viĭ. In el ḑice: «....să fie datorĭ a se arăta cu toată iubirea și dragostea către ceĭ maĭ micĭ, cum și ceĭ maĭ micĭ către ceĭ maĭ marĭ, iar care va urma în potrivă, va lua răsplătire de la Sfântul dumnezeŭ.....» E iscălit cu mâna sa Constantin Băluș, și aŭ titlu «dieata următoare după săvârșirea mea». (In uricar, Codresc. 24 pagine). Const. Balș avu 3 fete; iar dintre băeți: — Teodor Bals fu Hatman și general al armatelor române, căsătorit cu Maria Bogdan; — Alexandru Balș, avu la rândul său fiŭ, tot pe Alexandru, însurat cu Roxanda Sturdza, de la care a avut pe:

Alexandru Bals, fost consul general la Budapesta (din 1890), f. prefect de poliție în Iași (88), etc. (n. 1861 † 1899); Elena; George; și Mateĭ, magistrat;—

In fine George Bals (1798), fiŭ maĭ mare al logof. Constantin și frate cu Alexandru I, însurat de douĕ orĭ, cu Roxanda Sturdza, și cu Ana Filipescu; a fost tatăl a patru copiĭ; din carĭ fetele, Natalia și Smaranda fură măritate cu boeriĭ Keșco și C. Catargi; înrudindu-se ast-fel cu dynastia regală Obrenovicĭ; iar băeții aŭ fost: — Alexandru (soție Smaranda Sturdza, cu care avu numaĭ douĕ fete);—și

Panaiot G. Balș (1817—1889) fost mare visternic și ministru de finance al Mold., e fiul maĭ mic al luĭ Gheorghe B. Căsătorit cu Roxanda fica luĭ Mihaĭ Cantacuzino. In biserica din Iveștĭ, fondată de dânsul pe moșia proprietate a familieĭ, sunt îngropați amândoĭ soțiĭ. Fiĭ lor sunt: — Iorgu, doctor în drept, fost prefect, etc. Mihail Bals, fost deputat, etc., căsăt. cu Alexandrina Gugiŭ; Paul; Constantin; Natalia; Maria și Caterina.—

Documente privitóre la familie se găsesc la Arhivă, în Uricarul de Codrescu și în familie, unde se păstrează și genealogia făcută de maĭ multe persoane la 1813, Dec. 30, prezentată în obștească adunare, «după cererea cinstiților boerĭ Bălșeștĭ».

Pe lângă testamentul luĭ Const. Balș, citat maĭ sus, se

www.dacoromanica.ro

maĭ păstrează și acela al luĭ Iordache Balș marele logoſĕt, fiul luĭ Lupu B. din 1790. — (Codrescu-Uricar t. XI p, 322). Prin această «dieată» lasă fiilor și moștenitorilor sĕĭ maĭ multe moșiĭ. Din el se póte vedea imensa avuție posedată de boeriĭ Balș chiar de la începutul acestuĭ secol. Ast-fel luĭ Alexandru îĭ lasă: 9 moșiĭ în Suceava și Botoșanĭ, 4 în Iașĭ, 1 vie la Copoŭ, 2 la Putna, etc. — luĭ Iancu: 8 moșiĭ în Iașiĭ, 2 în Hârlăŭ, 2 în Fâlciŭ, 4 viĭ și diſerite alte bunurĭ, etc., Catinceĭ vre-o 8 moșiĭ și alte averĭ, etc., — Testamentul e datat din 21 Martie 1809 și e vizat de Mitropolitul Veniamin al Moldoveĭ.

Genealogia dinastieĭ Balsa în linie neîntreruptă și probată în mod istoric, începând de la primul «de Baux» până la ultimul Balșid, se păstrează în familie.

Blazonul coprinde o stea cu 8 rațe de aur pe fund roșu. D'asupra cască și coroana de comte, din care ese un lup pe jumĕtate, ca «cimier». — Acestea sunt vechile armoriĭ din evul mediŭ.

www.dacoromanica.ro

BĂRBĂTESCU

(VALACHIA)

Familie veche română; s'a numit ast-fel după moșia eĭ din Ialomița.

OPREA LOGOFĔTUL din Mănescĭ (Ante 1600), a avut un fiŭ care posedând moșia Bărbățeștiĭ a dat ast-fel numele urmașilor sĕĭ. Acest Oprea logofĕtul primi de la Doamna Stanca, soția luĭ Mihaiŭ Viteazul, ca dar o moșie pentru serviciile sale în țară și străinătate; el avea atunci titlul de postelnic. — (Bilciur. Mon. Rom. p. 222) (1600).

Un document (arhivă) ne arată pe Oprea de Măneștĭ care trăia și în secolul XVII, ca tată a patru băeți: HRIZA postelnicul, NAN postelnicul, DRĂGHICĬ spătarul (care avu 2 fiĭ: Petrașcu și Pană, 1676), și TATUL sluger din Orbeasca, apoĭ logofĕt la 1628, etc. și care avu patru copiĭ: Maria, Mușat, Dan și Bunea. Dintre aceștia, Nan are titlul după moșia din Bărbățeștĭ.

NAN POSTELNICUL din BĂRBĂTEȘTĬ, și Doicești, 1628-1656 etc. îl găsim figurând în foarte multe documente, fie ca martor, fie în acte proprii. — Ast-fel în timpul luĭ Leon Vodă, un document al Buzescilor ne spune că aceștia perdênd cărțile de posesiune ale moșiilor Drăgoeștĭ, aŭ fost găsite de Nanu, post. din Bărbățeștĭ. de la care le-a cumpărat Preda Brâsescu Clucerul, cu ughĭ 70, făcênd apoĭ acesta proces Buzescilor, etc. — Un document arată că el vînduse moșia Grădiștea din Muscel.

La moartea luĭ Mateĭ Basarab maĭ trăia, și nu se știe când a murit. A avut de fiŭ pe TUDOR COMISUL din Bărbățeștĭ, al căruĭ fiŭ este(?):

www.dacoromanica.ro

Mihaĭ Bărbătescu mare paharnic n. după 1680; fost vel comis 1728, vel serdar 1730, 31, biv-vel paharnic 1740-46, pe care 'l probéză foarte multe documente din sec. XVIII. Printre judecătoriĭ divanuluĭ, ca juriștĭ cunoscuțĭ sunt Constantin Năsturel biv-vel vistier și Mihaiŭ Bărbătescu biv-vel paharnic, în div. domnesc la 1745. — Un act din 1728 ni 'l arată ca posesor al moșieĭ Văcărești și Uricaniĭ. El locuia cu casele în Târgoviște unde avea și vie, pentru care se ceartă cu Văcăreștiĭ. (Doc. Arch. St.)

Avu treĭ copiĭ: o fiică, care ținu în căsătorie pe Constantin logofătul Cândescu (în prima căsătorie a acestuia);— pe Mincu Bărbătescu, vel-paharnic, însurat cu Safta fiica luĭ Pârvu II Cantacuzino. — (v. geneal. Cantac. — Bucium.); — în fine al doilea fiŭ:

Mihaĭ Bărbătescu II, la 1746 fiind tânăr, *biv-vel șetrar* în divan alăturĭ cu tatăl sĕŭ; în care calitate iscălește multe documente ale timpuluĭ. El fu apoĭ ispravnic de Dâmbovița. Erea ginerele logofătuluĭ Mateĭ Cantacuzino, fiind însurat cu N.... fiica acestuia.

Ilina sora sa, tot fata comisuluĭ M. Bărbătescu, erea la 1736 soția luĭ Șerban postelnicul Brezoianul de care se vorbește prin cronice, în care an vinde moșia de zestre Rîioșiĭ de lângă Aninoasa. — (Dâmbov. Doc. Archiv.) —

Din secolul trecut sunt maĭ multe acte privitoare la această familie. — La 1782, Noembre 25, Caragea însărcinează pe Radu Golescu și pe vel serdar Ioniță Florescu să hotărnicească sătenii de moșiile boerilor Bărbătești și de viile boerilor Brâncovenĭ.

Un mare proces se ivește în privința moșiilor Bărbăteștilor care ține de la 1798, timp de 2 anĭ: — Cârstea clucerul vînduse luĭ Rizea Bălăceanu o delniță de pădure, pe care Bălăceanu o vînduse apoĭ luĭ Mihaĭ Bărbătescu, care fiind ispravnic de Târgoviște a început să calce schitul Bunea. In actele de hotărnicie de la prima vîndare din (7184) 1776, se vĕd figurând treĭ boerĭ Bărbătești: Vasile postelnic, Oprea postelnic și Pană postelnic, din carĭ pe

www.dacoromanica.ro

aceștĭ doĭ 'ĭ-am vĕdut maĭ sus. — La an. 1799 procesul între Egumenĭĭ de la Bunea și Bărbătești continuă.

Se citează atuncĭ Mihaiŭ Bărbătescu, Ceauș de la Târgoviște (acesta decĭ probabil fiul luĭ Mihaiŭ II și nepot de fiŭ al paharniculuĭ). — I.a 1800 se sfârșește judecata prin o hotărnicie făcută. (Cond. Schit. Vâlcana saŭ Bunea în archiv. Stat. B.).

Comisul Dinu Bambere, boer mare, a trăit până în secolul nostru. El se însură cu Bălașa fata a celuĭ al II Mihaiŭ Bărbătescu luând de zestre moșia familieĭ Bărbăteștiĭ. Constantin Bambere erea postelnic la 1783, între boerĭĭ epitropieĭ obștești. (v. Ureche Ist. t. I, 254).

Comisul Bambere — Bărbătescu și cu soția sa sunt îngropați la monastirea Căldărușanĭ din Ilfov. Eĭ avură, în afară de doĭ băeți †, o singură fică: pe Sultana Bărbătescu, căreia îĭ rĕmaseră însemnate proprietăți în Ialomița. Ea se căsători cu un nobil grec din Smyrna, fiŭ al guvernatoruluĭ de acolo, Constantin Caftangiol, care 'șĭ dise Bărbătescu după numele soțieĭ sale. Erea un om foarte învățat, și se dice dintr'un neam mare. In timpul zavereĭ, Turcĭĭ, venind la moșia sa, îĭ tăiaseră o ureche, scăpând cu viață numaĭ din recunoșcința unuĭ șef Turc, care'l cunoscuse (1821). Totușĭ aruncară pe Ialomiță, marea și bogata sa bibliotecă, jefuind toată casa.

Eĭ avură patru fete și 3 băeți, din carĭ:

1. Teodor Bărbătescu, căs. cu o Daniilească, n'avu copiĭ:

2. Alexandrina (1817—1894), femee demnă de memorie prin caracterul și virtuțile eĭ, se căsători cu serdarul Nicolae Chabudeanu, fiul Căminaruluĭ Dumitru Sadulescu vechiŭ boer din Ialomița, proprietar al moșieĭ Hăbudu; având patru copiĭ: Maria căs. cu G. Djuvara și 2. cu Periețeanu; — Grigore Ch. † 1884: — Dr. Constantin Chabudeanu: — și Elisa, căsătorită cu George Lecca.

3. Ioan Bărbătescu, al doilea dintre frați, proprietar mare, avocat; † asasinat le moșia sa Cocaniĭ în 18.... — Căsătorit cu Frosa Zătreanu, fiul sĕŭ Iancu Bărbătescu e ultimul descendinte al acesteĭ familiĭ. (Copiĭ: Oiga n. 1898 și Vladimir, n. 1899).

www.dacoromanica.ro

BĂRCĂNESCU

(VALACHIA)

Veche familie muntenească, probată cu siguranță în secolul XVI, ca proprietară a moșieĭ Bărcănești din județul Prahova.

După cum spune tradiția, această familie ar fi venit odată cu Radu Negru din Făgăraș, stabilindu-se în țară printre nobilĭ împreună cu Câmpineniĭ, Gradișteniĭ, Slătineniĭ, Dudesciĭ, Otetelișeniĭ, și altele.

Istoria ne vorbește de CLUCERUL RADU BĂRCĂNESCUL de sub Mihaĭ V. Viteazul, care la anul 1594 fu trimes de acesta în solie la principele Transylvanieĭ Sigismund Batori, pentru strângerea relațiunilor de amiciție, în acelaș timp cu stolnicul Stroe Buzescu, care fu trimes în misiune la principele Aron al Moldoveĭ. — El se luptă în numeroasele rĕsbóe ale ilustruluĭ principe Mihaĭ.

Spătarul PÂRVU BĂRCĂNESCU, pieri ucis la anul 1658 de Mihnea Radu Voev., împreună cu aga Radu Bĕrsescu, și alțiĭ. (Blaremberg. Instit. de Roum. p. 368; — și Fotino.)

Despre boerul VASILE BĂRCĂNESCUL, vorbește cronica luĭ Radu Popescul vornicul, în anul 1727, cu ocazia uneltirilor vistieruluĭ Ion Dedulescu, Manolake clucerul și alțĭ boerĭ, carĭ se duseseră la Constantinopol să lucreze pentru a detrona pe Mavrocordat: «iar ceia lalțĭ soțĭ aĭ lor ce rĕmăsese în Ardeal, vĕzând că pare multă zăbavă și nu se alege nimica de nebunia lor, găsesc dintre dânșiĭ pe un Vasile Bărcănescu, și 'l trimet la Țarigrad la casa unuĭ Fotache. Il află de la Poartă, și numaĭ de cât cu firman împĕrătesc trimete Bezirazemul de'l prinde, și 'l

www.dacoromanica.ro

bagă în lanț în fiare și 'l trimete cu un ciauș împărătesc, tocmaĭ în mâinile Mărieĭ sale luĭ Niculae Vodă. Și cum îl aduce în mâna domnuluĭ, coprins de cutremur și de multe groază pentru vinovăția luĭ, — o! minune de atâta milostivire a Domnuluĭ; — în loc să 'l mustre, în loc să'l pedepsească, aude întâiașĭ dată un cuvênt din gura Domnuluĭ: Eată că te-am ertat, mergĭ la casa ta de te hodinește, — poruncindu'ĭ să nu'ĭ facă nimenĭ supĕrare.

.....Decĭ cei doĭ ce era ascunșĭ la Țarigrad, dacă înțeleg de patima Bărcănesculuĭ că l'aŭ prins, și cum îĭ căuta de la poartă și pe dânșiĭ, es pe ascuns din Țarigrad.... se îmbracă în haine măcelărești, și pleacă de acolo să vie iarășĭ la cuibul lor în Ardeal.....», unde ajunseră dupĕ multe greutățĭ (v. Dudescu), fără însă ca domnul să'șĭ rĕsbune asupra caselor lor de aci din țară, lucru de care se miră Cronicarul. (v Cronica R. Popescu. — magaz. istoric IV, p. 150). — Urmașul acestuia:

Ienache Bărcănescu, ca biv. vel serdar, la 23 Nov. 1785 Ispravnic al Județuluĭ Prahova. (Ureche — Ist.) La 1802 erea boer mare în sfatul țĕrĭĭ, în care calitate fiind, iscăliți cu ceĭ alțĭ boerĭ marĭ o scrisóre adresată d-luĭ Clozios (15 Septemb. 1802).

Clucerul Bărcănescu, este menționat într'un act împreună cu biv-ceauș de aprozĭ Tufeanu si biv-vătaf Radu Fărcășanu, la 8 April. 1804. —

Scarlat Bărcănescu a avut 2 fiĭ.

Scarlat Bărcănescu, colonel de cavalerie, fost adjutant domnesc, etc. † In urma unuĭ accident de cal. Căsătorit cu Cecilia . . . . avu un singur fiŭ . . . ., decedat.

Dumitru Bărcănescu, †, f. căpitan în cavalerie. Căsătorit cu Elisa Băleanu, având doĭ fiĭ: Radu și Dan Bărcănescu, carĭ sunt singurĭĭ descendenți actualĭ din această familie.

www.dacoromanica.ro

BASARABA †

Origina celeĭ maĭ ilustre și maĭ însemnate faĭmiliĭ românești se perde în depărtate timpurĭ. Dupĕ d. Hasdeu, Basarabiĭ aŭ fost o întreagă castă nobiliară și numele eĭ derivă de la «Ban».

Familia Basarabilor, adevĕrată «gens», cea care a dat regĭ vechilor Dacĭ, erea cunoscută în vechime sub numele de Arabĭ, pe care i'l daŭ veciniĭ întregeĭ țĕrĭ românești, din cauza părțeĭ a doua a numeluĭ, «arab». Chiar marca heraldică a neamuluĭ coprinde 3 capete de negri saŭ arapĭ; carĭ arme le-aŭ avut în timpul evuluĭ mediŭ.

Filip Arabul, împĕratul Roman, a fost din neamul Sarabilor saŭ Basarabilor. Chiar explicațiunea porecleĭ sale nu se poate dà alt-fel. — (V. Hasdeu, Mgn. etimol.). — Filip a regnat între 244—49. — Un alt împĕrat roman Liciniŭ erea originar tot din Dacia: «Licinius imperator est factus, Dacia oriundus». (Eutropiŭ). Că erea din casta Sarabilor se constată prin acea că el se trăgea din Filip Arabul.—Un al treilea împĕrat Galeriŭ erea de asemenea de origină dacă, dintre Sarabĭ și el se mândrea cu origina sa «eșită din deĭ», cu toate că romaniĭ îl numeaŭ mojic, «armentarius».

— Casta saŭ neamul Basarabilor erea dinastia domnitoare a Dacilor până la cucerirea de către romanĭ; — Printre regĭ:

Bœrebista s'a distins. Acesta a pierit la anul 41 a. Cr. omorît de nobiliĭ nemulțumiți pentru niște reforme ce vrea să aducă.

www.dacoromanica.ro

Decebal, cel din urmă și cel mai însemnat rege al Dacilor, a domnit *82—107* p. Cr. Infrânse în mai multe rânduri legiunile lui Domițian din Moesia; dar Expediționea lui Trajan în Dacia puse capăt regatului său. Prima campanie în anul 101—2 se termină printr'o pace condiționată lui Decebal, care călcând tractatul, războiul de cucerire reîncepu în 105. Trajan perdu pe prietenul său Longinus; dar Sarmisegetuza capitala, fu luată, și Decebal se sinucise spre a nu fi prins. Capul lui fu dus la Roma și Dacia se declară provincie romană (107).

O lacună în istoria Basarabilor ne întâmpină în intervalul de la colonizarea Daciei până la începuturile de consolidare ale Statelor române în care timp nu ni s'a păstrat nimic despre Românii de la nordul Dunărei. — D. Hasdeu: «De vreme ce Sarabii înainte de secolul V au dat Dacilor pe cei mai mari regi cu Decebal în frunte, și deteră apoi Romei cinci împărați (2 Filipi, etc.), toți de o energie mărturisită de chiar dușmanii lor, și de vreme ce după secolul XIII Basarabii au dat Românilor un lung șir de eroi ca Alexandru, Mircea, ca Vlad Dracul, ca Țepeș, etc.; deci: acelaș rol conducător în capul neamului românesc contra furtunilor din afară avuseseră ei și între secolii V—XIII».

Demonstrarea e atât de puternică, în cât comentariile ar fi superflue.

Un privelegiu exclusiv în decursul evului mediu, de la sec. XI încoace, erea acela de «Ban» al Crajovei și Severinului, pentru Basarabi. De sigur că mai toți ducii și Voevodii cari se aflau în capul senioriilor și provinciilor de prin Valachia și Ardeal ereau Basarabi. Și epoca aproximativă, după Hasdeu, a aședărei dominațiunei Basarabilor în Făgăraș se poate pune între 1160—1180.

Ducii Făgărașului sunt seniori puternici în decursul secolului XIV, ca și cei ai Amlașului sau Omlașului din Transilvania, a căruĭ juridicțiune depindea de Banatul Severinului. Domnii români Basarabi, precum Mircea, Vlad etc.

www.dacoromanica.ro

pórtă titlul ereditar de «ducĭ aĭ Amlașuluĭ și Făgărașuluĭ» de și nu maĭ aveaŭ posesiune asupra acestor ținuturĭ.

E curios faptul că adese orĭ în documente, — și acésta se observă la multe familiĭ, — vorbindu-se de maĭ mulțĭ frațĭ, nu se pomenesce de cât unul cu numele de Basarab fără alt-ceva, pe când ceĭ alțĭ poartă numaĭ pronumele. Așa într'un act din 1398, printre nobiliĭ din Hatzeg în satul Rîușor: «honestos viros Ianustinum et fratres suos *Basarabe* et *Custe*, *Kinejos de Riuşor*».

Multe alte acte ungare menționează de diferiți Basarabĭ prin părțile de sud Transilvanieĭ, prin Temeșoara și Banatul Sevrinuluĭ. Aicĭ erea centrul feodal al neamuluĭ Basarabilor și residența Banuluĭ.

De și sunt multe acte și mărturiĭ sigure despre posițiunea și puterea Knezilor saŭ Comților Basarabĭ înainte de secolul XIV, totușĭ perioada care precede întemeiarea primelor state române, e destul de obscură. Se citează voivodate și seniorii, însă cu o chronologie puțin sigură și mult controversată. Așa sunt:

Chinezatele luĭ Ioan și Farcaș în țara Sevrinuluĭ, dincolo de Olt, citate într'un document din 1247. Tot în acele ținuturĭ se amintesce în acelaș act, ducatul luĭ Lyrtioi voevodul Valachilor, ale căruĭ domeniĭ ereaŭ maĭ consolidate și cu oare-care putere. Dincoace de Olt, în aceiașĭ epocă, domnea asupra ducatuluĭ sĕŭ, Voevodul Seneslaŭ, într'o semi-vasalitate față cu regatul Ungarieĭ. — Țara «Lytira» saŭ a Lotruluĭ (Loviștea), de carĭ ne vorbesc documentele după acele timpurĭ, erea probabil stăpânită tot de un senior Basarab.

— Cu mult înainte, chiar în secolul V, prin ținuturile Basarabilor ereaŭ alțĭ conducătorĭ. Ast-fel, Basarab erea acel legendar Roman saŭ «Ramunc», duce al Valachilor și Zevrinuluĭ», care la anul 450 vine la nunta luĭ Attila:

«.... Da war der Herzog Ramung aus der Walachen Land
Mit Siebenhundert mannen kann er von sie gerannt...»
(Strofa 1372. Niebelungenlied).

www.dacoromanica.ro

Legendarul Banul Mărăcine, care după cum se spune a ajutat cu un corp de cavaleri pe regele Philippe de Valois, trăind pe timpul domnilor români din veacul XIV, erea tot un Basarab, tînĕr Ban al Craioveĭ.

In timpul ultimelor invaziuni, Mongolii se ciocnesc în secolul XIII, la anul *1240*, prin ținuturile Oltuluĭ, cu Basarab-Ban, pe care cronicele persane vorbind de dênsul îl raportează ca «Bazaran Bam». El erea Voevodul Radu Basaraba (1230—45), trunchiul dinastieĭ princiare a Basarabilor din Valachia. In acel timp se deteră lupte teribile și eroice între năvălitorii și românii oltenĭ, pe carĭ le-aŭ narat contemporanii. (v. Hasdeŭ, Negru Vodă, etc.)

Vom observa că ducatele și senioriile române din câte-șĭ treĭ țĕrile, aŭ avut în evul mediŭ de suzeran pe regele Ungarieĭ, ale căruĭ pretenții de vasalitate persistară până aproape de Mircea și chiar sub el, când Statul român se consolidase deja. —

Tuhomir Basaraba (saŭ Mircea), confundat cu Radu Negru, e acela care urmézĕ primele fundamente ale principatuluĭ Valachieĭ, începute înaintea sa de Lyten și de fratele sĕŭ Barbatu, prin rĕscóla lor contra Regeluĭ Ungar.— El începu domnia ca Voevod vasal regeluĭ Ungarieĭ, la anul 1298. Autoritatea luĭ fu recunoscută de Ducele saŭ Banul Oltenieĭ, Basarab de asemenea. — La 1301 numește pe fiul sĕŭ Alexandru, duce al Făgărașuluĭ. — Regele Ungarieĭ, Otton de Bavaria, fiindu'ĭ predat de Ladislaŭ Apor, îl închise în Cetatea Hațeg, de unde apoĭ îl liberează. Zidi o biserică la Câmpulung, lăsând urmaș pe fiul sĕŭ Alexandru.

Până la Tuhomir saŭ Mircea I, Domnitorii Basarabĭ s'aŭ succedat în ordinea următoare: (v. Hasdeŭ; Negru Vodă, cit). Radu (Negrul) Basarab, între 1230—1241; Mihail Liteanu saŭ Latinul și Seneslav, 1241—79; Barbat 1279—88 și Dan I, predecesorul luĭ Tuhomir.— Biserica din Câmpu-

www.dacoromanica.ro

lung, după inscripția ce se citește a fost fondată de un Radu Negru la anul 1215 (dată mai probabilă de cât cea de 1290 ce se dice a fi adevărată). Acest Negru Basarab erea deci anterior celui ce lupta cu Mongolii. D. Cav. de Pușcariu printr'un frumos raționament arată că acest NEGRU BASARAB de la 1215 a trebuit să fie tatăl primului Radu (de la 1240). — Ast-fel putem stabili lista Voevodilor începând de pe la 1200.

Urmaș lui Tihomir a fost fiul său

ALEXANDRU BASARAB (1310—1363), cel mare. Acesta e acel Radu Negru al legendei, care descinse din Fagaraș, urcându-se pe tronul Valahiei. Toți domnii Basarabi de prin acele timpuri aveau calificativul hereditar de NEGRU, din care isvorîră atâtea confusiuni pentru istoricul lor. — Alexandru Vodă zidi multe orașe: Târgoviște, orașul de Flocci, Buzău și castelul Argeșului sau cetatea lui Negru. Războinic și înțelept, având o mare putere, el erea în bune relații cu vecinii săi slavi pe care îi ajută adesea. La 1330 învinse în munți pe Charles-Robert d'Anjou, regele ungar. Stăpânitor al întregei Ungro-Vlahii, învinge și pe Tătari de unde au rămas legendare luptele cu jidovii.

Acest mare Principe, pe care relațiile contemporane italiene îl numesc REGE al Valahiei, probă de puterea sa, muri la 1363. — Titlul de rege îl găsim dat și urmașilor săi; Ast-fel: Vladislav e numit marele Rege. Dan, Mircea cel mare etc. poartă în cronici străine acest titlu. Putem dice că primii domnitori ai Românilor au fost regi, nu principi. — Mihai Viteazul chiar, erea numit «crai» sau rege al ambelor țări: Ardealul și Valahia.

Alexandru Basaraba de la prima soție Marghita, fica lui Ivanco Basarab de la Romanați († 1328), avu pe Nicolae și Vlad: iar de la Catolica CLARA, pe Radu Negru II. — Capitala sa erea la Câmpulung.

VLADISLAV BASARABA, care'i urmă, e un Voevod ilustru. In primii ani el avu de luptat cu Ungurii. La 1366 se dete prima ciocnire cu Turcii, pe care'i birui cu fratele său Radu, Ban al Sevrinului. Peste 3 ani avu din nou lupte cu

www.dacoromanica.ro

Ungurii, și cu vasalii săi de peste munți. (In acest timp trăia lîngă Amlaș: Iovița Basaraba dis «Tompa», comte de Wintzberg). — In luptă cu Ludovic I, acesta e învins și se împacă cu dânsul; tot atunci se distinse și viteazul boer Basarab, Kneazul Dragomir de Dâmbovitza, în urmă stareț al monastirei Cotmeana.

In timpul regelui Vlad, catolicismul făcu progrese în țară, încurajat de dânsul prin insistențele Clarei și ale Papei.

Radu II Basarab saŭ R. Negru Vodă, fratele lui Vlad., domni de la 1378—84. Foarte religios, zidi mai multe monăstiri, între altele cu ajutorul călugărului Sf. Nicodem, monastirea Tismana din Gorj, cea mai frumoasă a țării. Slăbind legătura de vasalitate cu regele Ungariei, adăogă titlurilor sale pe cel de «stăpânitor Silistrei și Țărilor până la Marea Neagră». — Lăsă 2 fii: Dan și Mircea.

De acum încep rivalitățile între cele două ramuri ale dinastiei Basarabilor, cunoscute sub numele de «Dănești» și «Drăculești», după urmașii acestor doi, și cari continuară cu furie până în sec. XVI. — Fiind-că domnii se succedaŭ alternativ, noi vom urma șirul lor chronologic. (v. și Genealogia).

Dan I, de la a căruĭ Domnie încep luptele pentru tron, moare ucis în luptă de Șisman țarul Bulgariei, care ajuta pe Mircea. (1385—86).

Mircea I, dis cel mare, într'o domnie îndelungată și rĕsboinică (1386—1418) se arăta un principe de valoare. La 1389 «il re Mirce» luă parte la bătălia de la Cosova, unde creștinii fură frânți. In acelaș an închee un tractat de alianță cu Vladislav reg. Poloniei. Spre a scăpa de Turci, cari deveneaŭ tot mai puternici, se învoi în 1391 cu un tribut anual.

După facerea unui tractat cu Sigismund, 1395, se ceartă cu dânsul și'l atacă la Pasărea, sdrobindu'i o parte din oști. In 1396 luă parte în expediția nereușită de la Nicopoli; iar la 1411 bătu puternic pe Turci la Rovine. — In urma multor fapte ale domniei sale, el muri la 1418 și fu îngropat la monăstirea Cozia, pe care o zidise și unde

www.dacoromanica.ro

se vede pictat împreună cu fiul său, în armură de cavaleri. — El se mai întitula: domn al ambelor laturi ale Dunărei până la mare, al Silistrei până la Adrianopol, al Amlașului și Fogorasului etc. (v. Tocilescu—Ist. rom. Xanopol id).

Mihail, fiul său pe care'l asociase de când trăia, urmează domnia (1419—20). Rivalitățile între cele 2 ramuri înrudite ale Basarabilor reîncep, succedându-se:

Dan II (1520—25); Radu III, 1425—27, și din nou Dan II, 1427—30, fără însemnătate, susținuți când de Turci când de Unguri.

Vlad II Dracul, fiul lui Mircea, principe vitéz, domnește de 2 ori: 1423—39, și 1442—46. Din prima domnie fusese înlăturat de Ion Corvin de Huniade, înrudit cu Dănești, tot din Basarabi, care veni cu armată așeḍând domn pe Danciul (Dan III), care ucise familia lui Dracul.

Acesta însă goni pe usurpător, dar perḍând în urmă o luptă lu prins de Danciu și tăiat împreună cu fiul său Mircea pe piața din Târgoviște. — Vlad ajutase pe Regele Ungariei în lupta de la Varna unde acela muri (1444), și de unde Corvin fugind, fusese prins și închis de dênsul— Vlad III (Vladislav) dintre Dănesci succedă lui Danciul.

Vlad V Țepeș, fiul lui Dracul, a fost un mare domn. De o mare energie și bravură, domni de două ori: 1456—62, apoi în 1476. Susținu lupta cu vecinii săi Unguri, Turci și Moldoveni. După ce birui armata lui Mahomed, atacat de acesta, avu de luptat contra nerecunoscinței lui Stefan Domnul Moldovei, pe care îl ajutase și acum se unea cu Turcii. Invins fugi în Ungaria la Matias Corvin, cumnatul său, care 'l ținu în captivitate 14 ani. — In privința morței sale se crede că a fost ucis de Laiot în a doua domnie. Cu toată faima spăimântătóre rămasă în jurul numelui său, el va trece în tot-d'a-una printre cei mai iluștri domni ai Valahiei. Fratele său Radu cel frumos, domnise între 1462—71, având de luptat cu pretendenții și cu Ștefan al Moldovei, care 'l bătu în două rânduri; și care luă de soție pe Voichița fiica lui Radu și a Doamnei Marie.

In privința chronologiei și identității Domnilor, din al

www.dacoromanica.ro

GENEALOGIA

DINASTIEĬ BASARABA

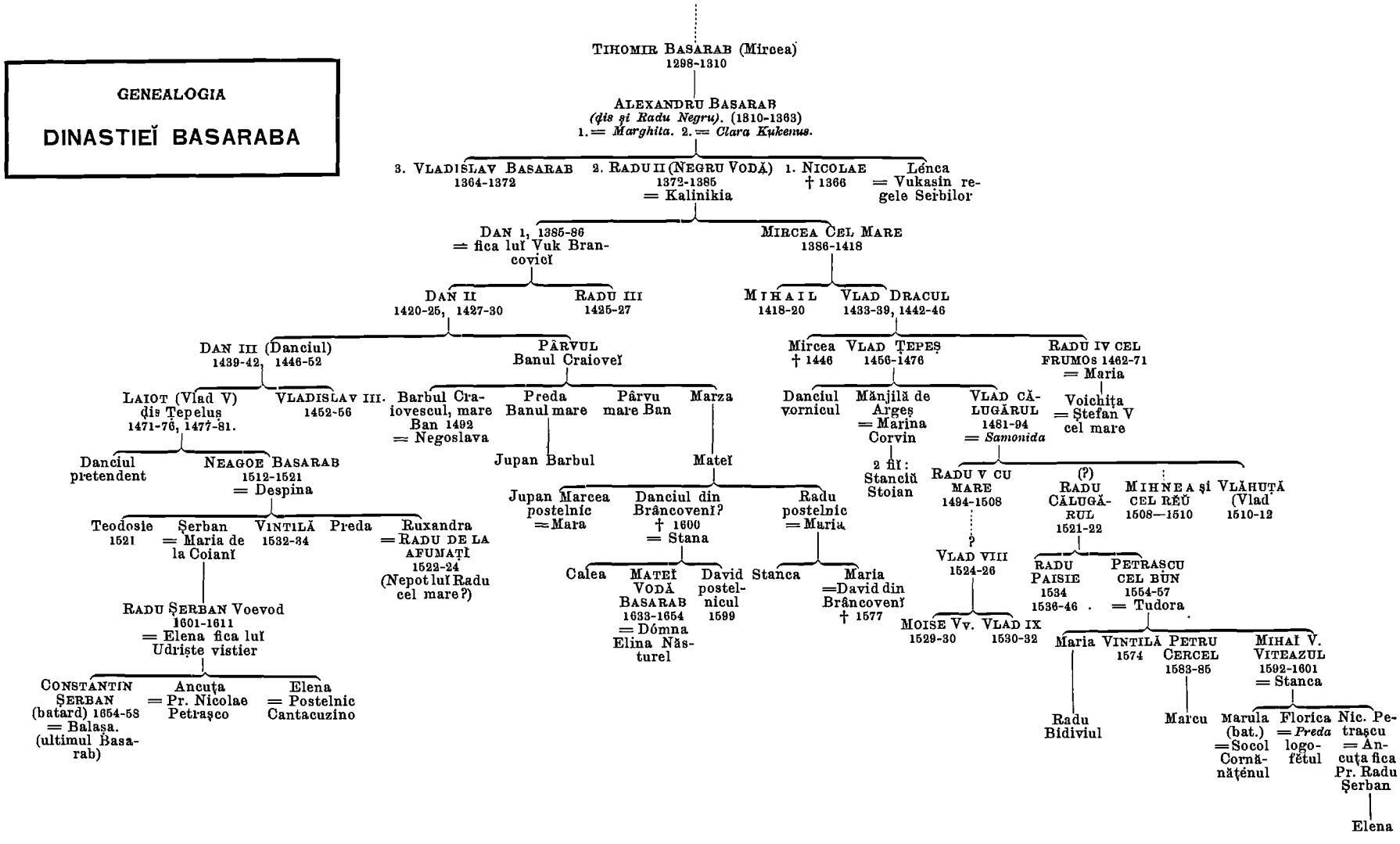
TIHOMIR BASARAB (Mircea) 1298-1310
ALEXANDRU BASARAB (ḑis şi Radu Negru). (1310-1363) 1.= Marghita. 2.= Clara Kukenus.
3. VLADISLAV BASARAB 1364-1372
2. RADU II (NEGRU VODĂ) 1372-1385 = Kalinikia
1. NICOLAE † 1366
Lénca = Vukasin regele Serbilor
DAN I, 1385-86 = fica luĭ Vuk Brancovicĭ
MIRCEA CEL MARE 1386-1418
DAN II 1420-25, 1427-30
RADU III 1425-27
MIHAIL 1418-20
VLAD DRACUL 1433-39, 1442-46
DAN III (Danciul) 1439-42, 1446-52
PÂRVUL Banul Craioveĭ
Mircea † 1446
VLAD ŢEPEŞ 1456-1476
RADU IV CEL FRUMOS 1462-71 = Maria
LAIOT (Vlad V) ḑis Ţepeluş 1471-76, 1477-81.
VLADISLAV III. 1452-56
Barbul Craiovescul, mare Ban 1492 = Negoslava
Preda Banul mare
Pârvu mare Ban
Marza
Danciul vornicul
Mănjilă de Argeş = Marina Corvin
VLAD CĂLUGĂRUL 1481-94 = Samonida
Voichiţa = Ştefan V cel mare
Danciul pretendent
NEAGOE BASARAB 1512-1521 = Despina
Jupan Barbul
Mateĭ
2 fiĭ: Stanciŭ Stoian
RADU V CU MARE 1494-1508
(?) RADU CĂLUGĂRUL 1521-22
MIHNEA şi VLĂHUŢĂ CEL RĂŢ 1508—1510
(Vlad 1510-12
Teodosie 1521
Şerban = Maria de la Coianĭ
VINTILĂ 1532-34
Preda
Ruxandra = RADU DE LA AFUMAŢĬ 1522-24 (Nepot luĭ Radu cel mare?)
Jupan Marcea postelnic = Mara
Danciul din Brâncovenĭ? † 1600 = Stana
Radu postelnic = Maria
?
VLAD VIII 1524-26
RADU PAISIE 1534 1536-46
PETRAŞCU CEL BUN 1554-57 = Tudora
RADU ŞERBAN Voevod 1601-1611 = Elena fica luĭ Udriste vistier
Calea
MATEĬ VODĂ BASARAB 1633-1654 = Dómna Elina Năsturel
David postelnicul 1599
Stanca
Maria = David din Brâncovenĭ † 1577
MOISE Vv. 1529-30
VLAD IX 1530-32
Maria
VINTILĂ 1574
PETRU CERCEL 1583-85
MIHAĬ V. VITEAZUL 1592-1601 = Stanca
CONSTANTIN ŞERBAN (batard) 1654-58 = Balaşa. (ultimul Basarab)
Ancuţa = Pr. Nicolae Petraşco
Elena = Postelnic Cantacuzino
Radu Bidiviul
Marcu
Marula (bat.) = Socol Cornăţénul
Florica = Preda logofĕtul
Nic. Petraşcu = Ancuţa fica Pr. Radu Şerban
Elena

www.dacoromanica.ro

XV-lea secol, există încă o mare confuziune, până aḑĭ nedescurcată. De aceea succesiunea lor nefiind clar stabilită, am urmat aceĭ autorĭ carĭ ni s'aŭ părut maĭ aproape de adevĕr, și având probe maĭ puternice.

Luĭ Ţepeș succedă Laiot Basarab saŭ Vlad V, ḑis «Ţepeluș» (1477—81), care avu o domnie agitată și plină de lupte. El fu ucis de Ștefan-cel-Mare într'o bătălie. Laiot era fiul luĭ Dan III și frate cu Vladislav, după cum se crede, decĭ mare dușman al luĭ Vlad Ţepeș. — (v. Xenopol. Ist. Rom. II tom.).

Vlad Călugărul, fiul luĭ Ţepeș, domni liniștit dar fu detronat de unul din fiiĭ sĕĭ:

Radu cel mare (V) 1494—1508, Principe înțelept și bun. El aduse pe Mitropolitul Nifon, fost patriarh de Constantinopol ca să îngrijească de biserica ţĕreĭ; dar din causa nemulțumirilor fu silit apoĭ să 'l concedieze. — La 1506 Radu prădă Moldova. — Murind, fu îngropat la monastirea Dealul pe care o zidise, și care până azĭ a rĕmas una din cele maĭ mărețe monumente ale vechimeĭ, ca Tismana, Bistrița, etc.

Mihnea cel Rĕŭ, care urmează (1508—10), frate cu precedentul (?), după tôte Cronicile muntene (anonimul; Cost. căpitanul; Odobescu) e dat ca fiul luĭ Dracea armașul din Mănești (veḑĭ Mănescu). După istoriciĭ noștri reese însă că erea frate cu Radu cel mare, adică fiŭ al luĭ Vlad Călugărul, cum ar proba un document de pe timpurĭ, de la monăst. Bistrița. — Nu vom discuta această legătură, dat fiind că dênsul erea tot Basarab, dar îl vom considera ca fiŭ al armașuluĭ Dracea. De alt-fel, epitaful sĕŭ latin ne spune că erea de neam ilustru:

«Regnabam multo nuper cumulatus honore,
Sedes parentali, splendida sceptra gerens.....
(Ion Salius)

Foarte crud cu boeriĭ, domnia luĭ deveni odioasă prin multele omorurĭ. O conjurație formându-se, Mihnea fu ucis la Sibiŭ unde fugise, de un serb pus de spătarul de Albeștĭ.— Alex. Odobescu are o splendidă narațiune istorică

www.dacoromanica.ro

«Mihnea cel rĕŭ», în care descrie pe larg domnia și faptele sale.

Succesorul sĕŭ VLĂDUȚĂ, frate cu Radu, fu ucis de Mehmed-Bey după o scurtă domnie (1510—12).

— Vlad Țepeș în afară de fiul sĕŭ Vlad Călugărul, a mai avut fiĭ pe: Danciul vornicul și pe JUPAN MANJILĂ de la Argeș, care însurându-se cu Maria Corvin avu copiĭ pe STANCIŬ și pe STOIAN. Acest din urmă cu soția sa Barbara Humzar sunt părinții cunoscutului NICOLAE «Olahus», care ast-fel descindea și el direct, stabilit fiind în Ungaria, din Vlad Vodă. — (v. Iorga — Analale Acad. seria II, 8, pag. 2). —

NEAGOE VODĂ BASARAB (1512—21) fiul luĭ Laiot. Domn foarte evlavios, zidi cu ajutorul soției sale și a legendaruluĭ Meșter Manole, faimoasa monastire Curtea de Argeș. Sfințirea eĭ s'a făcut la 1517 și într'ênsa fu înmormântat domnul. Această clădire, cel mai frumos monument al țĕriĭ noastre, situată pe valea Argeșuluĭ, a fost reconstituită în ḑilele noastre de Regele Carol I.

Insemnată în epoca luĭ Neagoe V. e mișcarea Banilor Basarabĭ aĭ Craioveĭ, Preda și Barbul. Când Mihnea venise la tron, o gónă începuse în potriva Basarabilor-Dănești din carĭ făcea parte marele Ban Pârvu, din «neamul Băsărăbesc, Banoveți după moșie», după cum spune cronica. Mihnea decizând cu boerul sĕŭ Stoica să le ucidă neamul, Neagoe pe atuncĭ copil de casă spuse totul unchilor sĕĭ, carĭ se grăbiră să fugă cu tot al lor peste Dunăre. Jupân PÂRVUL, BANUL Craioveĭ, ilustru boer, e capul ramureĭ ḑisă a «Pârvulescilor» Basarabĭ, și care avu 5 fiĭ, dintre carĭ vestitul: — BARBUL CRAIOVESCUL marele Ban, fondatorul Monast. Bistritza. El a luptat cu tatăl și frații sĕĭ contra luĭ Mihnea pe care-l alungă, și apoĭ cu ajutorul luĭ Mehmed Bey (Basarab turcit), detronă și succesorul acestuia Vlahuță, în vârstă de 17 anĭ. — Pârvu Banul și fiul sĕŭ Barbu sunt boerĭ vestiți în acéstă periódă și de o mare vitejie, după cum ni'ĭ arată cronicele vechĭ. Pârvu se ridică contra luĭ Vlad M. cu oștirile sale din Craiova, când

www.dacoromanica.ro

acest domn voise a susține un alt ban în locul sĕŭ. — Preda Craiovescul, nepotul luĭ Pârvu, pe care însă cronicariĭ ni-l daŭ ca frate al luĭ Neagoe, la moartea acestuia e epitrop al fiuluĭ sĕŭ Teodosie, în vârstă numaĭ de șapte anĭ. Boeriĭ însă nu-l primiră, ci ridicară domn pe Radu Călugărul de la Buzĕŭ (dis călugărul Dragomir), Preda fu învins și prins de acesta la Târgoviște, însă și Domnul fu prins de Mehmed-Bey, care voia să devie domn. — Bădica comis, vĕr cu Neagoe, luând titlul de Vodă pentru Mehmed, ucise pe Radu. Beyul venea în țară ca domn din voia Sultanuluĭ, căruia 'ĭ spunea că țara îl vrea, pe când boeriĭ uniți aleseră Domn pe ginerele luĭ Neagoe:

Radu de la Afumați (1521—29), nepot luĭ Radu cel mare. Viteazul domn învinse în maĭ multe rânduriĭ pe Mehmed care venea cu trupe turcești, și în scurta'ĭ domnie câștigă maĭ mult de 20 de bătăliĭ, ajutat de Pârvu II Banul Craioveĭ, care goni pe Vladislav, usurpator al tronuluĭ, 1524—26, în care timp Radu stete închis, revenind din noŭ la domnie până la 1529. Câți-va boerĭ nemulțumiți se ridicară contra luĭ cu armată; fugind din Palat la Banul Pârvu în Craiova, fu ajuns la Râmnicu-Vâlcii și ucis împreună cu fiul sĕŭ în altarul bisericeĭ. Pe piatra mormêntuluĭ din Curtea de Argeș se vede călare, cu buzduganul în mână, luptând cu mantia deschisă în vênt.

Moise Vv. fiul luĭ Vlad VII domni un an. El pieri omorît împreună cu ilustrul Ban Barbu Craiovescul venind cu armatele ungare și cu Majlath în potriva luĭ: Vlad IX, fratele sĕŭ. Acesta se înecă în Dâmbovitza la satul Popești.

Vintilă de la Slatina (1532—34) zidește monastirea cu numele sĕŭ în județul Buzeŭ, și fu omorît de boerĭ la o vênătoare pe malul Jiuluĭ, dupĕ ce tăiase numĕr dintr'ênșiĭ.

Radu Vodă Paisie (1534—36) fost egumen la Argeș; domni de 2 orĭ. In prima domnie fu rĕsturnat de Petru din Argeș (1535), fratele sĕŭ, căruia îĭ tăie nasul, exilându-l; la rândul sĕŭ în 1536 fu surghinuit de Turcĭ în Palestina unde și muri.

www.dacoromanica.ro

Mircea Ciobanul, fiiul luĭ Mihnea cel rĕŭ (dupĕ alţiĭ aĭ luĭ Radu c. Mare) domni 1546—54. Pentru omorurile şi jafurile ce făcea, ţara fu coprinsă de spaimă. Soţia sa erea faimoasa Doamna Kiajna, fica luĭ Rareş.

Pătraşcu cel bun (1554—57) domni cu dreptate şi blândeţe. Intorcându-se dintr'o expediţie în Ardeal, fu otrăvit de vornicul Socol, şi îmormântat la monast. Dealul. Erea fiul luĭ Radu, călugărul Paisie, şi avu 3 feciorĭ: Petru, Vintilă şi Mihaĭ, şi o fică Domniţa Maria. Soţia sa se călugări sub numele de Tofana († 1606 la Cozia).

Petru Şchiopul (1560—68) şi Alexandru II (1568—77), ceĭ doĭ fiĭ aĭ Mirciĭ Ciobanul, domnesc pe rând, ajutaţĭ cu marĭ cheltuelĭ de mama lor.—(Vintilă domni câte-va ţile în 1574 fiind ucis de Alexandru). — Mihnea urmă tatăluĭ sĕŭ Alexandru, domnind 6 anĭ.

Petru Cercel 1583—85, fiul luĭ Pătraşcu, bun amic al regeluĭ Henric III al Polonieĭ şi Franţeĭ, care 'l ajută la domnie. In corespondenţă cu oameniĭ însemnaţĭ din apus, maĭ ales din Italia, erea om învĕţat, ştiind 12 limbĭ şi fiind considerat printre ceĭ maĭ însemnaţĭ poeţĭ italienĭ din epoca luĭ. — La 1590 fu aruncat în mare la Constantinopol, prin intrigile luĭ Mihnea.

Mihnea II, ţis Turcitul, luă numele de Mehmed după a doua domnie, şi veni chiar în expediţia luĭ Sinan Paşa, murind la Târgovişte (1595). Soţia sa erea vestita şi evlavioasa Doamna Neaga, asupra căreĭ aŭ rĕmas maĭ multe legende.

Mihaiŭ Viteazul (1593—1601), fiul luĭ Pătraşcu, prin acţiunile sale e pus în fruntea Principilor ţĕriĭ. Domnia sa a fost un şir întreg de rĕsboae victorioase: învingĕtor al Turcilor şi Ungurilor, reuni sub mâna sa în scurt timp Ardealul, Moldova şi Valachia. Ajutat de oameniĭ înţelepţi şi vitejĭ ca şi dênsul, a putut face fapte strălucite, de carĭ Europa rĕmase mirată. In cele din urmă intrând în duşmănie cu generalul austriac Basta, fu atras în cursă de acesta, şi ucis mişeleşte la Turda, 1601. — Principalele sale lupte aŭ fost: Călugărenĭ 1595, Mirislăŭ 1600, Teleajen, Goroslo, 1601. —

www.dacoromanica.ro

Cu soția sa STANCA, nepoata Banului Iane și a lui Dobromir Kretzulescu, avu o fată Florica, și fiu pe NICOLAE PĂTRAȘCO. In timpul expediției lui Mihaiŭ în Transilvania, acesta ținu în țară locul părinteluĭ sĕŭ, întitulându-se Nicolae Vodă (1600). Florica ținu pe boerul Preda de Grecĭ dis «Floricoiul».

Concubina luĭ Mihaiŭ erea faĭmoasa jupânița TUDORA din Târgșor, vestită între frumoase, și avu o fică Marula, soția luĭ Socol Cornățeanul.

RADU ȘERBAN Basarab (1601—1611), învingĕtorul luĭ Moise Szekely; domnitor bun și înțelept. De și erea mult sprijinit de germanĭ, perdu tronul din cauza intrigilor luĭ Gabriel Batori. — El avea de soție pe Elena, fica luĭ Udriște vistierul. — RADU MIHNEA fiul luĭ Mihnea cel Turcit, domnește 1611—16; și apoĭ în Moldova (1617—19; 23—26); iar în Valachia a doua oară 1620—23. El omorî pe boerii din conspirația luĭ Barcan Stolnicul.

In secolul XVII, Domnul cel maĭ însemnat e MATEĬ BASARABA, 1633—1654. Acesta, cunoscut înainte de domnie ca «aga din Brâncovenĭ», erea fiul luĭ DANCIU VORNICUL, după moșie din Brâncovenĭ, și din familie Basarab, după cum ne spun cronicele. Documentele ne arată pe Danciŭ ca fiŭ al luĭ Mateiŭ, fiul luĭ Marza, care erea unul din feciorii mareluĭ Ban Pârvu de Craiova. Danciŭ avea de frați pe «Marcea» postelnic, însurat cu Mara fica luĭ Radu postelnic din Șitoaia; și pe Radul postelnic ginerele luĭ Stepan biv-vel Clucer. (vedĭ genealog. pl. I). (Doc. Arh., I. Tud.)

Mateĭ Bas. în timpul domnieĭ sale, întinse mult cultura și influența grecéscă. Avu de luptat cu Vasile Lupul, Domn Moldoveĭ, pe care-l înfrânse (1653). El făcu codul de legĭ «pravila țĕriĭ», clădi peste 40 de monastirĭ și îngriji mult de țară. Muri la 1654, fiind bolnav și rănit.

CONSTANTIN ȘERBAN B., domn 1654—58. Era fiul (natural) al luĭ Radu Șerban. E cel d'âmtâĭ Basarab numit Constantin, și ultimul domn din acéstă ilustră gintă. Soția Sa era Domnița Balașa.

www.dacoromanica.ro

Până în secolul XVI, adică până la Mihaiŭ Viteazul, s'aŭ ilustrat din neamul Basarabilor mulți Banĭ aĭ Craioveĭ, a căror demnitate era ereditară în primiĭ timpĭ, aparținând exclusiv dinastiĭ Basarabe, primiĭ stăpânitorĭ aĭ ținuturilor du peste Olt.

Eĭ eraŭ rĕspândițĭ, posedând imense domeniĭ senioriale în tótă țara.

Numele de «Basarabia», dat teritoriuluĭ coprins între Nistru și Pruth, partea de Est a Moldoveĭ, derivă de la stăpânirea domnilor românĭ Basarabĭ, asupra aceleĭ țĕrĭ, când Valachia se întindea spre acea parte.

Dinastia MUȘAT din Moldova, care începe domnia la 1375, prin fiiĭ luĭ Costea Mușat, era înrudită cu Basarabiĭ, saŭ maĭ bine dis era chiar o ramură colaterală a eĭ. In însăși scuturile acestor douĕ familiĭ se observă derivațiunea: Basarabiĭ purtaŭ 3 capete negre, pe când Mușat avea 2 capete cu ramurĭ. — (Hulsius).

Acest Blazon al Basarabilor, — reprodus în câte-va uvragiĭ de heraldică germane, — erea un fel de «armes parlantes» ale familieĭ, de oare-ce terminațiunea «arab», nume sub care ereaŭ de uniĭ cunoscuțĭ Basarabiĭ în evul mediŭ, însemna arap saŭ negru.

E loc să spunem că în vechime, maĭ ales scriitoriĭ slavĭ, consideraŭ pe Basarabĭ ca «serbi», dându-le ca loc de origine «țara sêrbească», de sigur tot printr'o interpretare într'un sens oare-care a numeluĭ de Basarab.

Familia Basarabilor adĭ e stinsă, și stinsă erea de pe timpul luĭ Brâncoveanu. In Transilvania însă, maĭ sunt urme descinzând din Basarabiĭ originarĭ din acea țară, și anume, dupĕ cum ne spune d. Cavaler de Pușcariŭ, eĭ se află uitați ca țĕranĭ în comuna Paroșul la fântânile Jiuluĭ. — Aceasta pare a fi ramura acelor «BASSARABI DE RYUSOR», Knezĭ însemnațĭ în secolele XIII și XIV. — La 1398 există act de judecată al luĭ Basarab Knez de Riusor, și apoĭ la 1447, etc.

www.dacoromanica.ro

Multe familiĭ marĭ române, s'aŭ perpetuat ascunse, prin văile Transilvanieĭ, precum ramurĭ din Basarabĭ, Hunyadĭ, Dragoteștĭ, Dudeștĭ, etc.».

Ginta Basarabilor, foarte întinsă și avênd multe ramurĭ, și din care dinastia domnitoare (vedĭ genealog.) nu erea de cât o spiță, a fost adevĕrat română și cea maĭ ilustră din toate. Fără a merge prea departe, spunând că maĭ toate vechile familiĭ autohtone ar fi legate cu dânsa, vom nota totușĭ pe acele carĭ derivă dintr'însa, fie prin filiație, fie că aŭ avut în sînul lor un Ban al Craioveĭ înainte de sec. XVI; adică:

Buzescu †; *Băleanu*; *Bălăceanu*; *Creţulescu*; *Cândescu* †; *Mănescu* †, și poate *Mărgineniĭ* (Filipeștĭ și Floreștĭ).

www.dacoromanica.ro

BAŞOTĂ †

(MOLDOVA)

Origina acesteĭ marĭ familiĭ e veche românească, și datează înainte de sec. XVI. — Etimologia numeluĭ, după d. Hasdeŭ, este din «baș» și particula «otă» (Etim. m. III).

Sion în «Arhondologia» sa, ne spune atâta despre acest neam: «Moldovan drept, ridicat la boerie; Ţĕranul Toader Bașotă de o dată Hatman, făcându'l Alexandru Vodă Lăpușneanu». (p. 31). De unde a găsit Sion acestea, n'am putut afla.

Această familie, ață stinsă, e citată de Cantemir între neamurile boerești contimporane: «Baszotestii» (Descr. Mold).

Sub principiĭ Movilă găsim pe Basoteștĭ ca boerĭ marĭ și foarte avuțĭ. — La boeriĭ luĭ Moise Movilă, Miron Costin citează (Letop. I, 292) între alțiĭ, pe: Vasile Lupul vornicul, Savin Hatmanul, Costin postelnicul, Ureche spatarul, Buhuș vistierul, BAȘOTĂ LOGOFĔTUL, etc. = Aceștĭ boerĭ și mulțĭ alțiĭ, în numĕr de 80, s'aŭ dus (1630) cu toțiĭ la Ţarigrad cu jalbă contra nouluĭ domn Alexandru; deputațiunea însă n'avu nicĭ-un succes. — Numele de botez al acestuĭ boer Bașotă nu e cunoscut; în 1625 (7133) e părcălab al cetățeĭ Neamtz, în 1632 Hatman. După uciderea nefericituluĭ Vodă Barnowski, printre boeriĭ închișĭ la Ţarigrad se afla și dânsul, alăturĭ cu Costin, etc. Liberațĭ din porunca Sultanuluĭ, aceștĭ boerĭ sfătuindu-se, aleseră domn pe Moise Movilă.

Intr'un act din 1639, Ianuarie, găsim subscrișĭ treĭ Bașoteștĭ, adică: Patrașco mare logofĕt, Iurașco, vel vornic și Gheorghe vel vistier.

www.dacoromanica.ro

PATRAȘCO BAȘOTĂ sub domnia luĭ Moise V. e mare vistier, maĭ apoĭ mare logofĕt.— Moise Movilă îĭ dăruește un sat pentru a sa dreaptă slujbă și credincioasă, către domnia mea și pentru că a dat în visteria domnească 200 galbenĭ ungurești, carĭ banĭ s'aŭ cheltuit cu merticul Turcilor Balgiĭ și alte nevoĭ ale țĕriĭ.» (H.— Mgn-etimol).

Multe documente de ale luĭ, ca Logofĕt, din 7119 Martie, — 7128, 29 (1621) etc.— Patrașco Bașotă a avut 2 fiĭ: DUMITRAȘCO și TOADER; și 4 fete: Candakia, Tudosia, Angheluța și Tofana. (Uricar.— XVIII, 451).

IVAȘCO BAȘOTĂ erea hatmanul Moldoveĭ, sub care titlu îl găsim în hrisoave ale luĭ Alexandru Vodă Iliaș din 1632. (Arhiv.— Mon. Arsachi); și în alte documente împreună cu frațiĭ sĕĭ. Fusese și el închis la Constantinopol.— GHEORGHE BAȘOTĂ, fratele precedenților, citat într'un docum. din 1631 (Academ.) ca fost vel Vistier.

Intre boeriĭ însemnațĭ aĭ luĭ Duca Vodă, erea ZOSIN BAȘOTĂ, care fusese mare stolnic și apoĭ Hatman: «iar Dumitrașco Vodă văzând că nu vine Buhuș Hatmanul, aŭ pus Hatman pre Zosin Bașotă».

Filiația lor regulată și înrudirea n'am putut'o stabili din cauză că această familie fiind stinsă nu s'a păstrat genealogia eĭ.— In secolul XVIII găsim maĭ mulțĭ boerĭ Bașotă, ast-fel:

POSTELN. CONST. BAȘOTĂ, pomenit într'un zapis din anul 1748, prin care Grigoraș Ursache vinde o moșie postelniculuĭ. (Acad.) El erea probabil fiul saŭ fratele luĭ NECULAE BAȘOTĂ biv-vel vistier, socrul luĭ Ilie vel pitar, citat în zapisul din 15 Oct. 1747 prin care se judecă cu șatrarul Toader Jora și cu Sandul Tĕut. (Acad.)

VASILE BAȘOTĂ, vel medelnicer, se citează în documentul luĭ Const. Racovitză din 4 Martie 1752, prin care e însărcinat să judece o pricină.

La începutul secoluluĭ nostru, vornicul ANDREĬ BAȘOTĂ; în Februarie 1824 ca spătar, e semnat într'o suplică a boerilor Moldoveĭ către poartă, etc. Vornicul Andreĭ avu fiică pe Raluca, măritată cu Alecu Foresco.

www.dacoromanica.ro

Ultimul descedent al acesteĭ însemnate familiĭ a fost: Anastase Bașotă marele logofĕt, care trăia în prima jumĕtate a secoluluĭ nostru, fiind foarte bogat; fondează la anul 1838, fiind mare hatman, un institut de cultură pe moșia sa Pomârla din Dorohoĭ, pentru învățătura vulguluĭ.— El moare dupĕ 1860, fără urmași, având o singură fică, Elena, măritată Kneazuluĭ George Cantacuzino, guvernator al Basarabieĭ.

www.dacoromanica.ro

BELDIMAN

(MOLDOVA)

Origina neamuluĭ Beldiman, după toate probabilităţile se leagă de a vecheĭ şi ilustre familiĭ comtale maghiare BELDI, din care s'a despărţit, stabilindu-se în Moldova prin al XIV secol, saŭ înainte.

Această familie a comţilor Beldi se zice că stăpânea satul Amanul de peste munţĭ, al căruĭ nume s'a adăogat la al familieĭ, formând: «Beldiman».

Încă din timpul luĭ Alexandru cel bun, aŭ rămas două documente, în carĭ se pomeneşte de câte un Beldiman. Primul din ele, anul *1413*, vorbeşte în treacăt de un Beldiman, e scris pe pergament gros, purtând ţidula mare domnească, fiind iscălit de Alexandru Vodă şi boerĭi sĕĭ. Al doilea, maĭ vechiŭ..., e un hrisov domnesc pentru pământ, scris pe hârtie groasă cenuşie.

Din 15 Martie 1527 (7035), în timpul domnieĭ luĭ Petru Voevod (Rareş) şi de la acesta, se păstrează încă un document despre moşiĭ, către un BELDIMAN.— Aceste treĭ documente aŭ rămas în familie. (La d. Georges Beldimano).

MARELE VORNIC GLIGORE BELDIMAN, e cel d'âncâĭ bine cunoscut din familie, ca boer mare al Moldoveĭ. El ne este dovedit la anul 1581, în care an dete Iancu W. (Sasul) un hrisov pentru o parte de moşie a luĭ Beldiman vornicul. Printre martorĭ e iscălit Lupul Stroicĭ vel logofĕt.

NICHIFOR BELDIMAN, fiul(?) precedentuluĭ, a fost mare logofĕt şi e cunoscut la începutul veaculuĭ XVII. Anume într'un act din anul 1615, Martie 24, maĭ mulţĭ boerĭ, între carĭ logofĕtul Nich. Beldiman, Gheorghe Balş logofĕ-

www.dacoromanica.ro

tul și Ursu, mărturisesc prin iscăliturile lor legalitatea unuĭ act al postelniculuĭ Goiă. (v. Arhiva Ist. de Hasdeu).

Tot Nichifor Beldiman maĭ e dovedit într'un act, aflător la arhivă — din anul 1641.

Logofĕtul Beldiman fu omorît de Ștefan Vodă Tomșa din causele următoare: (Miron Costin) Boeriĭ maĭ cu vază, între care Logof. Beldiman, Vornicul Bărboĭ, Sturdza Hatmanul, Vist. Boul, etc., îl urîseră din cauza tiranieĭ sale. Pentru care lucru unindu-se cu toțiĭ, îl rugară pe Vodă să iasă din scaun, căcĭ poporul nu'l voia. Vodă însă bătu pe boerĭ la Păcurarĭ, făcându'ĭ să fugă în Valachia, afară de bătrânul vornic Bărboĭ, care fu tras în țeapă. Puțin timp însă după acea, doamna Eremieĭ a venit cu armată isgonind pe crudul Tomșa. «După risipa ósteĭ sale, zice Costin, aŭ fugit Ștefan Vodă în țara românească, și mergând aproape de Focșanĭ l'aŭ întâmpinat ceaușiĭ împĕrătescĭ, cu Beldiman logofĕtul și cu Sturdza Hatman și cu Boul vist., în obezĭ, că'ĭ pornise Radul V. domnul muntenesc, de mersese cu pîră la Poartă asupra Tomșiĭ Vodă, că era Radu Vodă mare prieten luĭ Ștefan Vodă. Iară cine erea vizir la împĕrăție erea prieten Tomșiĭ Vodă, și aŭ trimes viziru ceaușiĭ de aŭ întâmpinat pe boeriĭ maĭ sus pomeniți, și i-aŭ dus la Ștefan Vodă. Decĭ, cât i-aŭ dus Ceaușiĭ, îndată le-a tăiat capetele, și le-aŭ aruncat trupurile în Siret». (I Letop. 256). Aceasta în anul 1615.

Un fiŭ al luĭ Nichefor, e probabil tatăl luĭ Constantin Beldiman, boer moldovean, care e citat în anul 1686. La această dată el vinde luĭ Antonie Rosetti (pe urmă Vodă Roset), moșia Stețcaniĭ (aḑĭ Tețcanĭ), sub domnia luĭ Constantin Vodă. Tot el la anul 1708 vinde cea-l'altă parte a moșieĭ slugeruluĭ Ștefan Roset; iar la 1714 vinde și țiganiĭ din Stețcanĭ.

In primul act de vânzare figurează împreună cu ceĭ doĭ fiĭ aĭ sĕĭ, anume Teodor (fost diac) și Nicolai. Unul dintr'ênșiĭ e tatăl Vorniculuĭ G. Beldiman.

Balașa fica luĭ Grigore Beldiman Vornicul, face danie moșia Găureniĭ uneĭ fine a sa, Balașa. (2 Iulie).

www.dacoromanica.ro

La anul 1780 «Beldimanești», vând niște pământ din moșia Pokișcanii, în care act sunt iscăliți și: Lupul Silvianul, Ion Kirvase monach și Const. Bole. Carĭ eraŭ aceĭ Beldimănești, documentul nu specifică. (Orig. la epitropia St. Spiridon Iași).

Marele Vornic Gheorghe Beldiman, poate (?) fiul luĭ Teodor, trăește în a doua jumătate a veaculuĭ trecut. A rĕmas testamentul luĭ din 1790 prin care lasă diferite moșiĭ și averĭ la patru feciorĭ aĭ sĕĭ: Alexandrŭ, Ion, Filip și Dumitru.

Despre Ion saŭ Iancu nu se știe nimic și n'avu nicĭ un copil. Filip se făcu călugăr, și maĭ târziŭ ajunse episcop. E numit «Filip monachul». — Din Alexandru și Dumitru se trag 2 ramurĭ.

Alexandru Beldiman, fiul maĭ mare al vorniculuĭ Gh. e și el Mare vornic al Moldoveĭ. E însemnat maĭ mult ca scriitor, de oare-ce pe lângă lucrarea de căpetenie a sa: tragodia, traduse din limba franceză, maĭ multe piese, etc. — Cu toate că sunt unele greșelĭ de limbă și formă în «Jalnica Tragodie», de carĭ nu ne putem ocupa, el are meritele sale și se poate clasa printre scriitoriĭ premergătorĭ aĭ acestuĭ secol, la noĭ în țară. — 4264 de versurĭ alcătuesc «Tragodia saŭ maĭ bine a zice Jalnica Moldoveĭ întâmplare, dupĕ rĕsvrătirea grecilor, 1821», — tratând despre evenimentele din timpul Eterieĭ. Ea începe ast-fel:

«Ce necaz, ce osândire, vaĭ mie! ce foc amar,
Ce trĕsnet și ce lovire, ce otrăvitor pahar.
Cine-aŭ socotit vre-o dată, cine-aŭ putut pune'n gând,
Jalnica țĕriĭ stricare s'o vază așa curând?»

Tot el maĭ scrise, în proză; «Jurnalul mergeriĭ deputaților boerĭ la Țarigrad» și Arz-magzar» 1822; precum și stihurile făcute la Tăzlăŭ fiind închis în 1824. — Fiŭ avu pe: Vasile Beldiman vel agă; căsătorit cu o Mavrocordat. Intre altele a fost părcălab de Galațĭ. Acesta a avut 2 fiĭ, pe Vasile † și pe:

Alexandru V. Beldiman, născut la Iașĭ 1826. A lucrat

www.dacoromanica.ro

mult pentru Unire, ast-fel când se hotărî alegerea luĭ Vodă Cuza, el se duse la Cogălniceanu chiar în acea noapte spre a subsemna procesul verbal. — (Xenopol—Ist. Rom. VI, 636).

Partizan înfocat al luĭ Vodă Cuza, sub care e prefect de poliție. La 1872 fondează la Iași «Adevĕrul» sĕptămânal, dar în acelaș an e dat în judecată pentru lèse-majestate înaintea Curțeĭ cu jurĭ de Roman, care'l achită.

La 1888 fondează în Bucureștĭ «Adevĕrul» politic, ziar de nuanță republicană-democrată, fiind director. † 1898. — Din căsătoria sa cu Emma Callimaki, Alex. Beldiman are fiĭ pe: Alexandru Beldiman, ministru plenipotențiar al țĕrĭĭ la Berlin, și Delegat în Congresul păceĭ de la Haga, etc. n. 1855; și Edmond Beldiman, fost ofițer, prefect de Dâmbovitza etc.

Dimitrie Beldiman frate cu Alecu și al doilea fiŭ al m. Vornic se căsători cu o fată din familia Neculce-Mutu, fiind ast-fel cumnat cu Domnul Ion Sandu Sturdza Vv. Din această însoțire avu 3 copiĭ pe: Maria căsătorită cu Vornicul Scarlat Miclescu, Vasile Beldiman, fără copiĭ (1809—29), cel maĭ mic, și pe:

Iordache Beldiman n. în 1806 † 1870. Muhurdar sub domnia luĭ Ion Sturdza V., prefect de Galați, Fălciu. Ca magistrat, Președinte al Curțeĭ de Apel din Iași. Maĭ târziŭ fu ministru de justiție (în anul 1857), Deputat și Primar al Iașilor, în care funcție și muri. Fusese mult timp epitrop la așezămintele S-t. Spiridon din Iașĭ. Avu patru copiĭ: Dimitrie, George, Pulcherie căsătorită cu Teodor Rosetti, și Lucia căsătorită cu P. Șubin †, colonel în armata rusească. — 1. Dumitru Beldiman (1836—73) fiul sĕŭ, are fică: Smaranda.

2. Georges Beldimano n. 1842, al doilea fiŭ al luĭ Iordache B., fost prefect de Ilfov și Fălciŭ, deputat în maĭ multe rânduri, senator, etc. Are 2 fiĭ: George și Paul-Demetru Beldimano.

www.dacoromanica.ro

BENGESCU

(VALACHIA)

Familie veche din Oltenia, originară din ținutul Gorjuluĭ, unde a avut posesiunile eĭ, și unde aŭ rĕmas până astă-dĭ ruine din vechile lor locuințe și turnurĭ (cule). —

STAICU BENGA, boer însemnat, este amintit în hrisov al copiilor sĕĭ (la anul 1569) ca «Staico Spătarul de Benga», împreună cu soția sa Stanca, fica Banuluĭ din Obislave. Cronica anonimă a țĕriĭ vorbește despre boerul Benga care pieri într'o luptă dată Turcilor după Clejanĭ, da către Radu Basarab de la Afumațĭ la anul *1522*... «iar când aŭ fost apoĭ aŭ biruit Turciĭ, și aŭ pierit Benga...» (magazin istor. IV. p. 269).

După documente ale timpuluĭ (după 1560) se vede că fiŭ al luĭ Staico Benga erea :

STANCIUL BENGA, boer confirmat de aceiași cronică, care vorbind despre dênsul la anul 1560 îl numește Stanciu al luĭ Benga. Maĭ mulțĭ boerĭ pribegiți în Ungaria din causa luĭ Mircea V, între care Stanciu Benga, Mateĭ Marga, Radu logofătul și alțiĭ, încercară la anul 1560 să gonească prin rĕsboĭ pe faimoasa Doamna Kiajna și fiul eĭ Petre de la domnia țĕreĭ. După maĭ multe întâlnirĭ schimbătoare, boeriĭ fură învinșĭ și risipiți la satul Boian. (v. magaz. istor. IV, 272. — Odobescu. Doamna Kiajna p. 62).

Dintr'ânșiĭ pare că descinde familia Bengeștilor, — după numele «Benga», — familie ce apare la începutul veaculuĭ următor.

Stanciu a avut încă 5 frați, tot fiĭ aĭ spătaruluĭ Staico Benga de la 1520; anume : — VINTILĂ postelnicul, a căruĭ

www.dacoromanica.ro

soție erea jupâneasa Caplea, 1579; — Stanciu; Vladul; — Drăghicĭ; — Barbu postelnicul, an. 1575; — și Hamza (1574) care ținea pe jupâneasa Hamzoaia și avea fiŭ pe Socol postelnicul, citat inainte de 1587. — (Docum. Archiv. St. mon. etc.). —

Sub domnia pr. Mihaĭ V. Viteazul trăia marele Spătar Mihaĭ Bengescul, care împreună cu ceĭ-l'alțĭ boerĭ aĭ țĕriĭ a luat parte la rĕsboaiele aceluĭ Domn. Acesta a avut o fată: — Stanca, care a fost prima soție a mareluĭ Clucer Radu Buzescu.

Din acest boer descinde maĭ târdiŭ:

Marele postelnic Mateĭ Bengescu, la anul 1680, și de la care se trage familia până în secolul nostru, prin copiiĭ sĕĭ.

In decursul secoluluĭ XVII, adică între Bengescu din timpul luĭ Mihaĭ și cel de la 1680—1700, întâlnim în documente vechĭ pe: — Jupan Vladislav Clucerul Bengescul, la anul 1655; care apoĭ erea mare sluger la 1663 și 1674. El avea de soție pe Anca, și a doua pe jupâneasa Velica, «Clucereasa ot Bezdina, jupâneasa luĭ Vladislav ot Bengești», după cum e numită la 1679. — Nicĭ o îndoială că o înrudire apropiată exista între aceștia și ceĭ-l'alțĭ doĭ boerĭ.

Mateĭ Bengescu postelnic, de care am vĕdut maĭ sus, trăia înainte de 1700, și după cum ne arată niște documente de la arhivă, din anul 1689, avea fiĭ pe: faimosul Staico Bengescu de care vom vorbi; pe Mateĭ Bengescu; și pe Diicul și Stanciŭ, pomeniți împreună în listele de boerĭ ale ocupațiuneĭ Austriace, în 1720, între boeriĭ contrib. din Gorj.

Staico Bengescu, consilierul Imperial, fratele acestora, e ziditorul Monastireĭ Bengeștĭ din jud. Gorj, 1729, unde e ctitor cu neamul sĕŭ. La anul 1714—1716 era mare Căpitan de Cerneți, fu apoĭ mare Postelnic și în fine consilier al administrațiuneĭ imperiale Austriace în Oltenia, numit la 1718 cu George Vlasto, D. Brailoiŭ și C. Strâm-

www.dacoromanica.ro

beanu, Ban mare fiind pr. G. Cantacuzino. — Fica sa Stanca (1742) se căsători cu consilierul imper. Mihaĭ Glogovénu. — La începutul secoluluĭ XVIII maĭ trăiaŭ din acéstă familie:

Hamza Bengescu vel Ban, 1720, fost și mare postelnic.

Preda Bengescu, 1727; Barbu Bengescu numit ca hotarnic de divan la 1705, în T.-Jiŭ.

Ion Bengescu «ginerele luĭ Andreĭ Scoreĭ», ctitor al bisericeĭ fondate de dânșiĭ în Jiŭ; la 1720 trecut în lista boerilor din Gorj, de sub administrația imperială. Armele Bengeștilor din acea epocă aŭ rĕmas după o pecetie de la dânsul, în care se vede un braț (senestroșer) cu o spadă în mână. — (V. Rev. «Jiul» No. 5. pag. 10.)

Un Răduț Bengescu erea vel sluger la an. 1673, fiind iscălit în niște documente. (acte ale Buzescilor. v. Odobescu) — Un alt Radu Bengescu (póte tot dânsul, saŭ fiul(?) sĕŭ) se ilustrează ca serdar în secolul următor, și erea însurat cu Maria, fica luĭ Constantin Argetoianu.

Isbucnind din noŭ rĕsboiul între Turcia și Austria în primăvara an. 1716, Cernețul, Tismana și Câineniĭ fură ocupate de Austriacĭ. Milițiile de peste Olt, comandate de Serdariĭ Barbu Brăiloiŭ, Bengescu și Obedeanul se ridicară contra Domnuluĭ Mavrocordat, bătând în maĭ multe rânduri cetele de streinĭ ale luĭ Vodă, la Bengeștĭ și Târgu Jiŭ: «Bengescul, ca și ceĭ alțĭ boerĭ, cum ḑice cronicarul, erea cu foarte bună inimă către casa Austrieĭ, și se bucură de biruința împĕratuluĭ creștinŭ.» Revolta ajunse și în Valahia, de unde boeriĭ chemară pe Barbu Brăiloiŭ să vie să ia pe domn, lucru ce se făcu, Mavrocordat fu prins și închis la Sibiŭ, fiind înlocuit cu fratele sĕŭ Ion. — Oltenia fu ocupată la 1718 de Austriacĭ, în urma tratatuluĭ de la Passarovitz (21 Iulie).

Despre marele Serdar Bengescu, și maĭ ales despre Staico consilierul, vorbesc numeroase rapoarte austriace, aflătoare în Archivele Vieneze. (v. colec. Hurmuzache, pentru Staico, administrator al Oltenieĭ, tom. VI. pag. 307. 421, 501. 509, 162, 185.)

www.dacoromanica.ro

Gheorghe Bengescu vel sluger, la an. 1783 erea Ispravnic de Gorj cu paharnicul Grădișteanu.

Serdarul Alexandru Bengescu, erea ispravnic de Vêlcea la 1788 împreună cu Vistierul Constantin Socoteanu.— Serdarul Bengescu avea de soție pe jup. Balașa Bengescu (1800), vĕduvă pe la începutul secoluluĭ; iar fica lor era Ilinca, soția biv-vel serdaruluĭ Ion Fălcoianu (1794—1829).

Grigore Bengescu n. 1824 Craiova † 1881, fost prefect și ministru de culte sub Princ. Știrbey. In urmă a fost Director al teatrelor, ministru de justiție și culte în cabinetul Cogălniceanu la 1865, etc.. —† la 1881.

.....Bengescu, căsătorit cu Elena, fica luĭ Iordache Golescu, a avut fiŭ pe :

George Bengescu n. 1848 Craiova. A studiat la Paris, dupĕ care venind în țară a fost procuror și profesor de limba franceză. La 1872 secretar la legațiunea din Viena, apoĭ iar magistrat. A publicat în 1882 «Bibliographie de Voltaire» uvraj încoronat de Academia franceză. Secretar I la Paris; de la 1891—98 fu ministru plenipotențiar la Bruxelles, de unde demisionă. Membru corespond. al Academieĭ române. A scris: «Bibliographie franco-roumaine (95)» — maĭ multe volume asupra opereĭ și bibliografieĭ Volteriane.—Alexandre-le-bon, în colab. cu Picot, etc. etc. —

Achille Bengescu, fratele sĕŭ; căsătorit cu Zoe Rosetti, damă de onoare a M. S. Regineĭ;—iar surorĭ D-na Racovitză și Zoe B. —

Din familia Bengescu, maĭ sunt încă și alțĭ descendențĭ.

www.dacoromanica.ro

BERINDEY

(VALACHIA)

Această familie, pe care o găsim stabilită după 1700 dincolo de Olt, își are origina în: BERENDEI Knéjul, care e cunoscut în istorie ca pretendent la tronul Moldoveĭ, adversar luĭ Ștefan cel mare și Petru Aron, cu care se și uni să ocupe tronul. (1467). Nereușind, căută sprijin la Mateĭ Corvin regele Ungarieĭ, care i-l promise, și chiar intră în persoană cu armata sa în Moldova, având și pe Berendeĭ cu dânsul. La Baia însă, Ștefan Vodă îl sdrobi: 10.000 de Ungurĭ fură uciși, Regele d'abia scăpă prin fugă și rănit greŭ, iar Berindei pieri și el în luptă: «...Perit'aŭ și Berindei ce trăgea nădejde de domnie, iară Petru Aron Vodă aŭ scăpat în țara leșească».—anul 1467, — Berindei își baza pretențiunile sale la Domnie, zicênd că descindea din vechiĭ Domnĭ aĭ Moldoveĭ, ca și ceĭ alțĭ doĭ rivalĭ la tron.

D. Xenopol zice că Berindei erea un principe litvan. (Ist. Rom. II 174). Probabil că el erea de origină litvană, noĭ însă credem că erea maĭ de mult în Moldova, fiind una și aceași persoană cu: BERENDEĬ, STOLNICUL Moldoveĭ dintre (6950-54) 1442-46; sfetnic al luĭ Alexandru Vodă Iliaș. La 1443 e pomenit în documente ca fost-mare stolnic.— (V. Codrescu-Uricar.)

Familia lor poate erea stabilită încă de maĭ mult timp printre boeriĭ Moldoveĭ, având în vedere competițiunea la domnie, și maĭ ales că se zicea înrudit cu neamul Domnilor țĕriĭ.

In secolul XVI, pe la 1600, un PAVEL BERINDEĬ saŭ

www.dacoromanica.ro

Berindel (n. 1580?) se stabili la Kiev călugărindu-se sub numele de Pamba. Acolo tipări un antologion, și un dicționar slavo-rus la 1627. — Despre origina și neamul luĭ nu se cunoaște nimic.

In țara românească, primul pe care l'am constatat este: Teodor Berendeĭ, pe care'l vedem înscris în listele boerilor Oltenĭ, făcute la 1719 de administrația imperială a Banatuluĭ. El erea printre boeriĭ din Romanațĭ (cl. II).— (V. Hurmuzache — Doc. t. VI).

Radu Berendeĭ, este pomenit în testamentul vorniculuĭ Ilie Otetelișanu, din 1732, care cumpără de la el un petic de moșie. — (Arh. St. cond. mon. Horez f. 571).

Iane Berendeĭ, dărueste mitropolieĭ din Bucureștĭ o moșie, la anul 1768. — (Doc. Arhiv. St.).

Postelnicul Mateĭ Berendei, la 1783 erea printre boeriĭ Epitropieĭ Obștestĭ, cu 30 taleri pe lună; — în timpul luĭ Vodă Mavrojeny. — (Ureche. — Istor. I, 254). etc.

Dintre descendenții actualĭ aĭ familieĭ, sunt în zilele noastre, fiiĭ luĭ Ion Berindeĭ și aĭ soțieĭ sale n. Isvoranu: Dimitrie Berindey (n. 1831 † 1883), inginer. Fost ministru de lucrărĭ publice în cabinetul Ion Ghica din 1870-71.— A publicat în «Revista română» un studiŭ istoric asupra orașuluĭ Bucureștĭ, etc. — † la 1883. Căsătorit cu Ana fica luĭ Barbu Slătineanu a avut 3 copiĭ: — (act.) Ioan Berindey, inginer, căsăt. cu I. Zănescu; Maria Sutzu; și Ana Florescu.

Fratele sĕŭ:

Generalul Anton Berindey n. 1838, a studiat în Germania. La 1862 oficer, 1868 major, 1877 colonel, general la 1885, de divizie în 1895. Ca inspector al geniuluĭ, conduse lucrările de fortificație la Bucureștĭ. In timpul rĕsboiuluĭ din 77 comanda trupele de geniŭ, făcênd podul peste Dunăre. — Ministru de rĕsboĭ de la 1896-99, etc. — Căsătorit cu Maria Brăiloiŭ; are fiĭ: Grigore Berindey, oficer, căsătorit cu A. Costinescu, și Ioan Berindey, inginer.

www.dacoromanica.ro

BIBESCU

(VALACHIA)

Familie originară din Oltenia, unde o găsim sub acest nume la începutul sec. XVIII.

In timpul luĭ Mateĭ Basarab, după *1650* trăia: postelnicul UDREA DIN BIBEȘTI, care se găsește în maĭ multe documente ale timpuluĭ, ca boer local din Gorj, unde se află satul Bibeștiĭ. In cursul aceluiașĭ secol maĭ găsim câțĭ-va boerĭ «din Bibeștĭ».

La anul 1720, Barbu și fratele sĕŭ IOAN BIBESCU sunt înscrișĭ pe lista boerilor contribuenți în timpul ocupațiuneĭ austriace a Banatuluĭ: «Bibiskul». (v. doc. Hurmuzaki).

BARBU BIBESCUL, boer din Gorj, citat împreună cu fratele sĕŭ (1719) a avut de fiŭ pe ȘTEFAN BIBESCU (1750), și acesta la rândul sĕŭ continuă generația prin 3 băeți: Dumitru, Dincă și Ștefan.

Un act din anul 1749, Decembre 21 (doc. Academieĭ), conține jalba saŭ plângerea șetrereseĭ BĂLAȘA BIBESCU, spre a i se cerceta neînțelegerile ce are cu nepotul eĭ Dumitrache BIBESCU STOLNIC, pentru niște cârciumĭ și altele, din satul Bălăcița. Probabil acest Dumitrache era frate cu Ștefan, decĭ fiŭ al luĭ Barbu din 1719.

MARELE VORNIC DUMITRU BIBESCU, întâiul fiŭ al luĭ Ștefan, e însemnat pe la începutul acestuĭ secol. El ținu în căsătorie pe Ecaterina Văcărescu, cu care avu 3 copiĭ: Barbu, Gheorghe și Ioan.

BARBU ȘTIRBEY, e adoptat de un unchiŭ din partea mameĭ sale, luând ast-fel numele de Știrbey, sub care e și cunoscut ca Domn al țĕriĭ. Născut la Craiova în 1796, fu

www.dacoromanica.ro

trimes să studieze în Franța. De la 1821 — 25 stete în Transilvania, oprit de a intra în țară din cauza turburărilor. Fu numit ispravnic de Ilfov, apoĭ director de visterie sub Grigore Ghica. Pe urmă ocupă pe rând posturile de redactor al secțiuneĭ muntene pentru facerea regulamentuluĭ organic și membru în adunarea de revizuire a luĭ. In 1832 erea la afacerile streine, trecênd peste 2 anĭ la cele bisericeștĭ. In 1837 Știrbey, reîntors din Paris, ia departamentul dreptățiĭ. Sub Bibescu în 1844 e ministru de interne, și în fine la 1849, dupĕ convenția de la Balta Liman, e numit Domn al Muntenieĭ. — (Vezĭ Știrbeĭ).

Pr. George Dumitru Bibescu (1842—48), principe al Valachieĭ; născut la 1804 în Craiova, decedat în 1873 la Paris. Debută în viața politică ca sub-secretar la departamentul dreptățiĭ, pe urmă ca secretar de stat al afacerilor strĕine, sub administrația ocupațiuneĭ ruseștĭ a comteluĭ de Kiseleff.

Iși dete demisia la urcarea pe tron a luĭ Alexandru Ghica în 1834, și locui pe rând în Viena, Paris și Bruxelles. In anul 1841, reîntors în țară, fu ales membru, apoĭ secretar al adunărĭ generale și deveni unul din șefiĭ opoziției. El compuse în anul următor adresa care aduse căderea prințuluĭ Ghyka (1844). La 1 Ianuarie 1845, Bibescu fu ales Domn pe viață, cu o mare majoritate. Alegerea luĭ fu confirmată în 17 Ianuarie de către Poartă.

De la urcarea pe tron avu de luptat contra coaliției liberalilor și ceru porțeĭ disolvarea unor adunărĭ adversare. Gheorghe Bibescu, sprijinit de aĭ sĕĭ, putu să continue reforme însemnate, un început de progres față cu starea veche a lucrurilor. Se făcu desrobirea robilor, se desființară vămile între cele 2 țĕrĭ și se făcură maĭ multe îmbunătățirĭ materiale și de cultură.

Partidul liberal însă îl atacă prin formarea uneĭ coaliții, în capul căruia se aflaŭ Rosetti, Ion Ghica, Brătianu, Bălcescu și Golescu. Mișcarea se declară în anul 1848 în timpul revoluțieĭ la Paris. La aflarea acestuĭ eveniment, membriĭ partiduluĭ radical căutară să ceară principeluĭ o nouă constituție; revoluția pornită din Oltenia, unde con-

www.dacoromanica.ro

stituția se proclamase în 21 Iunie, ajunse iute în Capitală. Principele venind la București, unde agitația era la culme fu silit să consimtă la 22 articole din noua Constituție și să aleagă ca miniștrii pe capiĭ răscoaleĭ. Peste două zile abdică și plecă la Viena. La 1857 reveni spre a presida divanul adunat să pregătească reorganizarea principatelor. In 1873, fiind retras la Paris, muri acolo în urma unuĭ accident.

Ion Bibescu, fratele maĭ mic al domnuluĭ, ocupă sub domnia luĭ Barbu Știrbey, ministerul cultelor și instrucțiuneĭ. † 1879. — Căsătorit cu Ana Florescu.

Vodă G. Bibescu, fu căsătorit 1. cu Zoe Mavrocordat și al 2. cu Maria Vacărescu, cu care avu numaĭ 2 fete, Maria de Montesquiou-Fezensac și Elena B-nne Courval. Din prima căsătorie avu urmĕtoriĭ fiĭ:

Grigore Bibescu-Brâncoveanu, cel maĭ mare, fu adoptat de ultimul dintre Brâncovenĭ, continuând ast-fel acea familie. — (vedĭ Brâncoveanu).

Nicolae Bibescu, al doilea fiŭ, fratele preced. n. 1882 † 1893, făcu împreună cu fraţiĭ sĕĭ George și Alex. studiĭ militare la Paris. — Adjutant al generaluluĭ Randon în campania din Africa. A scris despre etnografia Algerieĭ. — Avu numaĭ patru fice, (treĭ căsătorite, cu: D. Cesianu, Iulian și C-te Strajewski).

Pr. George Bibescu, al treilea fiŭ, n. București 1824. Făcu studiĭ militare în Franța, de unde eșĭ oficer; apoĭ luă parte în campania Mexiculuĭ atașat în Stat-majorul generaluluĭ de Lorencez (1861). Luă parte distingêndu-se, la asediul Puebleĭ; și în 1863 înaintat căpitan, conferindu-se Legiunea de onoare.

Reîntors în Franța fu trimes în Algeria; în 1868 demisionă. In 1870 reintră ca major de cavalerie în Stat-majorul generaluluĭ Douay; fiind rănit la Sedan fu dus captiv la Coblenz; liberat în 1871. — Cunoscut ca scriitor; a publicat însemnate uvragiĭ: «Le Règne de G. Bibescu» în 2 volume, e foarte interesantă pentru perioada de la 1848. — «Lorencez devant Puèble»; — «La campagne de 1870»;

www.dacoromanica.ro

«Au Mexique» «Belfort, Reims, Sédan»; «Retraite des dix mille» coronat de Academie, etc... In 1899: «Prisonnier» memorii din campania de la 1870; etc.

Din căsătoria sa cu P-ssa Valentina de Bauffremont, C-tesse de Caraman-Chimay, are fiŭ pe: Valentin-GEORGE.

ALEXANDRU BIBESCU, al patrulea fiŭ al Pr. George Bib. V., n. 1841. A făcut campania Mexiculuĭ; și a scris: «Les sept eaux; «Le grand Veymont» etc. — Căsătorit cu Elena Kostachi Epureanu, are 2 fiĭ: Anton și Emanuel.

Fetele luĭ Vodă Bibescu din prima căsătorie aŭ fost: Elisa, Caterina, Zoe. — (Geneal).

2. ȘTEFAN BIBESCU, al 2-lea frate al vorniculuĭ Dumitru Bibescu, avu de fiŭ pe:

Colonelul NICOLAE BIBESCU (1810—1888), f. adjutant domnesc al vĕruluĭ sĕŭ, și om politic. Demisionat din armată, ocupă maĭ multe funcțiunĭ în stat; prefect de poliție în 62, vice-prezident al Senatuluĭ. «Grand veneur» al M. Ș. Regeluĭ, etc...

Nicolae B. avu patru fiĭ: SPIRIDON, f. consul † 1895; DEMETRU, căpitan de cavalerie, NICOLAE și IOAN.

3. Fiul maĭ mic al luĭ Ștefan B., frate cu Dumitru, anume DINCĂ Bibescu, însurat cu Elena Argetoyanu, a avut 2 copiĭ: DUMITRU, † fără băeți; și CATERINA soția luĭ Zimbrowski. Copiĭ acestor din urmă sunt: DUMITRU BIBESCU, însurat cu Zoe Glogoveanu; și Elena de Meretzellern.

www.dacoromanica.ro

BOGDAN

(MOLDOVA)

Familie veche din Moldova, înflorind încă din sec. XVI.

Un STOLNICUL BOGDAN, îl găsim în lista boerilor Moldoveĭ între aniĭ (6940) *1432* și 1451, fără a ști însă ce legătură are cu ceĭ posteriorĭ. —

Un strămoș al familieĭ trăia pe timpul luĭ Lăpușneanu Vodă (1552).

Un zapis din Iașĭ, la anul *1600*, al luĭ Alexandru, feciorul Tudoseĭ, nepoata luĭ Vornic Nabadaico, prin care vinde luĭ GRIGORE BOGDAN, pe un Ursul țiganul, în schimbul unuĭ cal valorat 15 galbenĭ. (în docum. Academieĭ).

In decursul secoluluĭ XVII, cronicele vorbesc adesea și multe documente ne citează boerĭ din acéstă familie, ocupând marĭ demnități.

Descendent al luĭ Gr. Bogdan de la 1600, este:

G. BOGDAN JICNICERUL, care la anul 1679 fu ucis de Duca Vodă, în a treia domnie, împreună cu alțĭ doĭ boerĭ, fiind-că făcuseră un complot de nemulțumițĭ contra luĭ. «Iar al douilea an al domnieĭ luĭ, ḑice cronic. Neculce, aŭ tăiat V. pe treĭ boerĭ, anume: pe Vasile Geŭca vel-vistier, și pe GEORGE Bogdan vel-jicnicer și pe Lupul sulgerul, carĭ aŭ fost făcut cărți hiclene....»- — Câte-șĭ treĭ boeriĭ fură decapitați «ziua amiaḑă-ḑi la fântână, dinaintea porțeĭ curților domnești...» (v. let. t. II, p. 25; și III, 77).

Fiul Jicniceruluĭ George Bogdan, e renumitul boer:

LUPU BOGDAN, HATMANUL, care joacă un mare rol, maĭ

www.dacoromanica.ro

ales între anii 1692—1700. — La 1689 e citat cu titlul de vel portar; iar în urmă Hatman al Moldovei. — El e ginere lui Constantin Vodă Cantemir, a căruĭ partidă o sprijinea cu tărie, în fruntea boerilor Moldovei.

La 1690, Cantemir îl trimete pe Bogdan cu oștĭ la armata turcească ca să aducă pe Tekeli în Ardeal. (Șincaĭ III, 277). La moartea luĭ Const. Cantemir, spune cronicarul vieței sale (Dem. Cantemir): «când i se apropie ceasul, a chemat la sine pe gineri-sĕŭ Lupu, feciorul luĭ Bogdan, pe George Ruset vistierul cel mare, și pe cel alt ginere Mihaiŭ Racovițză, și i-aŭ dojenit să aibă grijă de țară....» (id. p. 261). Duca Vodă urcându-se pe tron, după moartea acestuia, voia să prinză pe Bogdan, care fu silit a fugi în Polonia (1693), împreună cu alțĭ boerĭ; dar Duca confiscă averile luĭ Bogdan și ale Cantemireștilor, și «aceste averĭ le vindea pe ulițe», ḑice Fotino. (Ist. Daciei t. III, 88).

La urcarea pe tron a luĭ Antioh Cantemir, cumnatul sĕŭ Bogdan reveni în țară. In anul 1696 fu trimes de Antioh W. la Brâncoveanu, spre a face pace, fiindu'ĭ frică ca acest din urmă să nu intervie pentru mazîlirea luĭ, lucru ce Brâncoveanu nu întârḑie a face, totușĭ, dând banĭ Turcilor pentru rĕsturnarea luĭ Cantemir (1701). La venirea pe tron a luĭ Const. Duca, Bogdan emigrează din noŭ în Valachia unde stete maĭ mult timp. (Iet. III, 28) Marele Hatman Bogdan fu din noŭ trimis la 1705, când Antioh reveni ca domn în Moldova, la Brâncoveanu spre a reînoi amiciția, maĭ ales că acest fapt îngrijea acum pe Brâncoveanu, care primi prietășugul acesta, și «ospătând pe solul în opt ḑile după olaltă, în 25 Iulie a trimes și el la Antioh pe ginere-sĕŭ Șerban, cu multe complimenturĭ». (v. Șincaĭ, III, p. 340). Hatmanul L. Bogdan a trăit cam între 1650—1710.

Marele logofĕt Ioan Bogdan, fiul sĕŭ, cu acest rang la 1756, e ginerele luĭ Dumitrașco Racoviță. La anul 1729 Grigore Ghica V. rânduește în divanul sĕŭ pe Ioan Bogdan medelnicer de și erea ginere luĭ Racovitză, care fu lăsat Hatman, contra așteptăreĭ tutulor. (Iet. III, 160). Domnul

www.dacoromanica.ro

Mateĭ Ghika ocupând tronul la 1753 stabilește pe Bogdan vornic de țara de jos (id. p. 327). Apoĭ e mare logofĕt al Mold. — Ioan Th. Calimach la anul 1758 obținu prin intrigile unuĭ grec credincios al sĕŭ, Stavarake, exilarea a 11 boerĭ marĭ aĭ țĕreĭ. Acești boerĭ fură de-odată ridicați și transportați în Asia la Samson-Kalisi și Ionicalisi. Ceĭ din țară iscară o revoltă a poporuluĭ; Stavarake fugi travestit, și Domnul promise a readuce pe boerĭ: «Exilații dice Fotino, nu întârdiară a reintra în țară, și domnul aruncând vina asupra luĭ Stavarache, s'a împăcat cu eĭ.» Printre aceștia se aflaŭ: Logof. I. Bogdan, Manolache Costache, Balș, Ioniță Sturdza, N. Buhuș și Cuza. — (Ist. III, 113; letop. etc.).

Despre mama sa: «Lupa, Hatmăneasa luĭ Bogdan», dice Neculcea că Antioh W. fiind numit în a doua domnie (1701), merse «pe la sat la Iveștĭ, pe la soră-sa...., care i-aŭ făcut cinste două dile și luĭ, și a toată boerimea și oaste câte erea....» — (let. t. II, 283).

El avu de fiŭ pe:

Manolache Bogdan vornicul, boer mare sub Grigore Ghica, ca mare vornic al țĕreĭ (1777). El e cunoscut maĭ ales prin moartea sa tragică, întâmplată la anul 1778, August 18, din ordinul luĭ Vodă Const. Moruzi. — Enache Kogălniceanu a descris în versurĭ acéstă dramă, cu titlul: «Stihurĭ asupra peireĭ luĭ Manolaki Bogdan vel-vornic și a luĭ Ioan Cuza biv-vel spătar, carĭ cu urgia împărătească și cu sabie domnească s'a săvîrșit... etc». — El, cu alțĭ boerĭ între carĭ Cuza, fură acuzați că prin vicleșug pârâseră la Poartă pe ucisul Domn Grigore Ghika. Moruzi ordonă să fie închis și aproape fără judecată îl decapită. Kogălniceanu povestește episodul cât a stat închis, și execuția, ale căreĭ detaliĭ sunt foarte mișcătoare. (letop. Kog. III, 281—95). Vodă porunci să'l aducă în fiare, în fața divanuluĭ, unde dice Cronicarul că «Norodul mult se întrista», acest boer fiind iubit mult de dênsul: «dar de fel boerii marĭ». — După ce fu decapitat în închisoare în mod mi-

www.dacoromanica.ro

zerabil, capul sĕŭ și al Cuzeĭ fură expuse la poarta domnească. — Cronicarul exclamă :

«O, ce lume mincinoasă
Cum s'a despărțit de a luĭ casă !
Și toată casa luĭ cea cinstită
Aŭ rĕmas ca o nimică!
Și așa s'aŭ săvîrșit
Bogdan cel învĕțat și mult vestit ! »

Manolache Bogdan avu maĭ multe surorĭ, și copiĭ. La 1764, în divanul luĭ Grig. Ghica erea vel-Paharnic.

Fiul sĕŭ, din care derivă actuala familie, erea :

Dimitrie Bogdan, care avu maĭ multe titlurĭ de boeriĭ, și muri la anul 1830. Fu căsătorit cu Smaranda fica luĭ Rosetti, având o fată: Maria soția luĭ Teodor Balș, și doĭ băeți: Manolache și Lascar. Portretele ambilor soți și al fiilor lor se păstrează în familie. (la d. major Bogdan). — Sora luĭ Dimitrie B., Anica, avu de bărbat pe G. Rosetti-Rosnovanu.

1. Manolache Bogdan, fost spatar, etc. Muri în urma unuĭ accident la moșia sa Gădințiĭ. Căsătorit cu Anica Ghika-Cefale. (†) ; din care căsătorie se născură : — Elena Mavrichi ; — Catinca Boerescu ;

Lupu Bogdan, †, fiul maĭ mare al luĭ Manolache. Căsătorit cu Maria Docan ; avu doĭ fiĭ, din carĭ (actual) : Dimitrie Bogdan.

Leon Bogdan, fratele luĭ Lupu și al II-lea fiŭ al luĭ Manolache, n'are copiĭ.

George Em. Bogdan, fiul maĭ mic al luĭ Manol. și frate cu precedențiĭ, fost Prefect, etc... Insurat 1, cu Margareta Rosetti. 2, cu Marie Alexandri ; are 3 fiĭ :

Dimitrie ; Réné ; Vasile-Henri ;

2. Lascar Bogdan, al doile fiŭ al luĭ Dimitrie, n. 1800 † 1872. Studiază la Viena. Intors în țară, fu în armată până la gradul de colonel. Avu titlul de «mare Vornic». In 1848 face parte din conspirațiunea contra luĭ Vodă Sturdza, în urma căreĭ fu exilat la Măcin. Apoĭ se duse la Constantinopol, unde stete până la căderea acestuĭ domn. In tim-

www.dacoromanica.ro

pul ocupațiunilor ruse și austriace, a fost comisar din partea țĕriĭ pe lângă comandamentele trupelor streine. In urmă sub Pr. Carol, fu Senator de Bacău. — Căsătorit 1. cu Caterina Cantacuzino avu un fiŭ LASCAR BOGDAN, † la Paris, fost oficer de artilerie la crearea acestuĭ corp în Moldova, și care însurat cu Henrietta Dimachi, avu 2 fice: Emma și Elena. Din a doua căsătorie cu Efrosina Ghika, Vorn. Lascar Bogdan, (1822-1896), avu doĭ băeți, (și unul † copil), anume:

NICOLAE BOGDAN (1849-1877) căpitan; studiă în Franța, la St. Cyr. etc. In timpul rĕsboiul pentru Independență din 77-78, el muri ca căpitan la atacul reduteĭ Grivitza n. 2, în 5 Septembre 77. — M. S. Regele citează aceasta în memoriile sale.

GEORGE L. BOGDAN, fratele sĕŭ, și fiul maĭ mic al luĭ Lascar B., Major de cavalerie, etc.... Căsătorit cu Maria, fica luĭ Ștefan Rosetti.

După tradițiunea familiară, se zică ca fam. Bogdan descinde din Domnul Ștefan-cel-mare, prin fiiĭ sĕĭ; pentru care se adoptase chiar în armele Bogdanilor, acele ale Moldoveĭ, adică un cap de boŭ și coroana princiară. — Nimic dovedit însă în această privință: totuși această familie rĕmâne printre cele însemnate ale Moldoveĭ, unde apare dupĕ anul 1400.

Armele coprind pe fund albastru, un leŭ de aur ridicat și armat, în laba stângă cu o sabie; la care se adaogă și capul de zimbru al Moldoveĭ.

BOLDUR

(vedĭ KOSTAKE)

---

www.dacoromanica.ro

BOTEANU

(VALACHIA)

Această familie după tradiție e venită din Transilvania, din cauza persecuțiilor religioase, în ce timp nu se poate ști. Chiar azĭ se maĭ găsesc acolo membriĭ din acest neam, și o parte din munțiĭ Transilvanieĭ aŭ numele de «Munțiĭ Boteanuluĭ».

NEDELCO BOTEANUL, cunoscut în cronicele țĕriĭ, e strĕmoșul acesteĭ familiĭ. La anul 1632, Leon Vodă învinse pe boeriĭ pribegĭ adversarĭ aĭ luĭ: Mateĭ aga, Dumitru slujerul Filișanul, Barbul Brădescu, Coțofeanul, Teodosie spatarul, Gorgan, etc. și câțiĭ scăpară de la rĕsboĭ, «eĭ aŭ fugit și s'aŭ închis la monăstirea din Tismana, și aŭ șezut acolo 10 zile; iar Leon Vodă în dată aŭ trimes după eĭ pre cumnatul sĕŭ Boul Banul, și Nedelcu Boteanul cu oștĭ ca să ajungă pre Mateĭ aga. Și fiind eĭ închișĭ acolo la Tismana, acolo i-aŭ ajuns și s'aŭ bătut cu eĭ 3 zile și nimic nu le-aŭ putut strica...». — Intorcêndu-se acele oștĭ, prădară Oltenia. — (v. Cron. anonim. mag. istor IV, 313)—Acest boer însemnat e amintit și într'un hrisov din 1666; și erea înrudit (?) cu vornicul Drăghicĭ, ce trăia pe la 1626. — (doc. din 13 Maiŭ).

(Un document din anul 1677 vorbește de TUDOR ȘIFĂRIUL din BOTENĬ, cu soția sa Marica și cu ceĭ treĭ fiĭ aĭ lor: RADU, 1677, BARBU și MIHAĬ, adeverit și în anul 1686).

Descendențiĭ din Nedelco Boteanul, s'aŭ despărțit maĭ târziŭ din treĭ frațĭ, treĭ branșe, stabilindu-se unul în Valachia, cel alt în Moldova și al treilea în Rusia. E de remarcat că, din tată în fiŭ Botenĭ aŭ fost mereŭ militarĭ.

www.dacoromanica.ro

Sub Brâncoveanu Vodă, însă, un BOTEANU fu trimes ca sol de credință, cu daruri la Sultanul.

Din Branșa din RUSIA în secolul nostru, unul din Botenĭ erea mareșal al Caseĭ luĭ Nicolae II pe timpul rĕsboiuluĭ Crimeeĭ. Fiul acestuia, la 1877 ca colonel, se luptă cu Turciĭ în Asia și fu rănit în lupta de la Ardahan, fiind apoĭ înaintat la gradul de general.

In Moldova, un membru al acesteĭ familiĭ, în secolul acesta, înainte de unire, fu colonel în armată. Insurat cu o Iurașcu, avu fiĭ carĭ și eĭ luară cariera armelor.

In Muntenia: colonelul EMANOIL BOTEANU, șeful actualeĭ familiĭ, servi în armată sub Pr. Bibescu, organizând corpul de pompierĭ, ce se distinse prin bravură la 1848; apoĭ sub Știrbey. La Unire erea colonel, și fu numit de Vodă Cuza șef al caseĭ princiare și comandant al gardeĭ naționale din principate. Ca senator apoĭ, continuă cu acelaș interes a se ocupa de progresele țĕriĭ. — El a avut șase fiĭ, din carĭ cel maĭ mare, Generalul BOTEANU, † 1897, a făcut compania din America de Nord și cea din 77—78; — apoĭ în viață: COLONELUL G. BOTEANU, poet și publicist, etc.; Colonelĭ ROMULUS și REMUS BOTEANU, și Majorul Boteanu.

www.dacoromanica.ro

BRĂILOIŬ

(VALACHIA)

Familie din Oltenia ale căror vechĭ moșiĭ ereaŭ în jud. Gorjiŭ, unde încă din al XVI secol stăpâneaŭ Vlădeniĭ ș. a. Pentru această moșie există hrisoave domnești de la 1540, când se vorbește de jupâneasa Dobra și copiiĭ eĭ Neacșa și Neagoe; maĭ târziŭ aparține Banuluĭ Cornea din familia Brăiloilor.

Nu știm din documente care a fost părintele acestuĭ boer, a căruĭ figură importantă a rĕmas în istorie; însă mențiunĭ despre alțĭ membriĭ aĭ acesteĭ familiĭ se găsesc cu mult înaintea luĭ.

Marele BAN CORNEA BRĂILOIŬ, 1696, fost v. agă etc. † la 1705 și îngropat la mon. Tismana, alăturĭ de soția sa Stanca († 1699). La începutul domnieĭ luĭ Brâncoveanu W., ca mare Ban al Craioveĭ, acest boer ia parte la toate marele acte din acele timpurĭ, după cum ne relatează cronicele contimporane: — Princ. Brâncoveanu primind de la austriacĭ solĭ, cu știrea că vor intra în țară (anul 1689), «trimis'aŭ și Măria sa boerĭ solĭ la nemțĭ, anume pre Cornea Brăiloiŭ vel agă, și pe Șerban Greceanul vel logofĕt cu mare jalbă și cu multă rugăciune ca să nu vie în țară...» etc. — In anul următor, ca vel paharnic, e însărcinat de Vodă a opri incursiunile unor bande de ungurĭ ce trecuseră peste munțĭ. — La 1695 Domnul primi de la Poartă ordinul de a întări și a apăra cetatea Cladova din Serbia, în vederea lupteĭ cu Austria. Atuncĭ el, «de o parte a trimes poruncă la Cornea Brăiloiul vel Ban, la Craiova, ca să meargă cu țara despre Mehedințĭ, la cetatea Cla-

www.dacoromanica.ro

doveĭ, să se apuce să o facă...» (R. Greceanu, Cronica, mag. istor. II p. 218 etc.). Chiar în acest an fusese numit mare Ban; iar după ce isprăvi repararea Cladoveĭ, cum dice Cronica anonimă, fu lăsat cu comanda oștilor la Cernetzĭ, ca ispravnic al luĭ Vodă. Tocmaĭ când sultanul trebuia să se întoarcă prin țară, el părăsi toate orânduelile și fugi: «nimic alt n'aŭ căutat, măcar un Selammalikim (salutare) de la solul turc s'auză, ci aŭ încălecat pe cal și aŭ luat crângul în cap...». — Despre această procedare a Banuluĭ, vorbește cu mirare cronicarul. (id. istor. v. V, p. 140). — După pacea de la Carlovitz în 1699, Domnul trimete solĭ la Constantinopol pentru afacerile țĕrĭĭ, pe Banul Brăiloiŭ, spătarul Mihaĭ Cantacuzino și Dumitrașco Caramalĕul; care avu consecință scutirea de tribut pe doĭ anĭ. — La 1701 conduce pe boerĭĭ moldovenĭ refugiați la Focșanĭ, împăcându'ĭ cu Duca Vodă. (v. Șincaĭ cron. pag. 291, 308 t. III). O solie compusă în afară de dânsul, din Cantacuzino spătarul și Bunea Grădișteanul, duse darurĭ viziruluĭ cel noŭ la 20 Sept. 1702. In aceiași împrejurare, în 1704 Banul Cornea ia din noŭ drumul Constantinopoleĭ, însoțit de singur paharnicul Ștefan Cantacuzino, ca agenți aĭ Domnuluĭ pe lângă marele Vizir. (id. III, 335). Din misiunile marĭ și de încredere ce i se daŭ se poate vedea influența luĭ pe lângă principele Brâncoveanu.—El avu 3 copiĭ, despre carĭ vom vorbi. — Ca vel Ban (în 1695) zidi biserica din Vădenĭ unde sunt zugrăviți ca ctitorĭ Brăiloiĭ, și unde a maĭ rĕmas vechiul palat boeresc al Banuluĭ.

— Hrisovul luĭ Const. Basarab W. din 1710, către Dumitrașcu Brăiloiŭ pentru moșiile Preajba și Vădeniĭ din Gorj, spune că Banul Cornea a avut niște verĭ: Udriște și Stanciul cu fiiĭ lor.—Pe aceștia în afară de actul citat îĭ maĭ găsim și în altele. — Ast-fel Udriște Brăiloiŭ, la 1712, a avut de socru pe jupân Paicul din Stolojanĭ și soacră pe jupâneasa Fira. Udriște avu de fiŭ pe Barbu Br. (1712), serdar, și citat la 1719 în lista boerilor (c. II) contribuabilĭ din Gorj. (col. Hurmuzache, tom. VI).

Tot la 1719 sunt recunoscuți, printre boerĭĭ Olteni din

www.dacoromanica.ro

Gorj, contrib. în timpul ocupațiuneĭ austriace a Banatuluĭ, și fratele luĭ Udriște:—Stanciul cu fiiĭ sĕĭ: Stoica și Lepădat Brăiloiŭ, carĭ vin ast-fel nepoțĭ de vĕr Banuluĭ Cornea.

— Luĭ Ștefan Brăiloiŭ «cu frațiĭ sĕĭ» carĭ sunt dintre boeriĭ de cl. I din Gorj; și Fota Br. cu fratele sĕŭ...., adeveriți prin aceleași liste din 1719, nu le putem ști înrudirea cu precedenții. —

Banul Brăiloiŭ în 1695, cumpĕră moșia Deveselul din Oltenia, pentru dânsul, de la maĭ mulți proprietarĭ. — Tot el dărui monăst. Tismana, (la 1696) o candelă de argint la o icoană. La acea monastire, unde eraŭ ctitorĭ, fu îngropat cu urmașiĭ sĕĭ.

Copiiĭ luĭ Cornea Brăiloiul aŭ fost: Barbu, Dositeĭ și Vasile.— Probabil că acea Maria «fica luĭ Brăiloiŭ», care ținu pe ultimul din Corbenĭ, erea fica sa.

Serdarul Barbu Brăiloiu, întâiul fiŭ al Banuluĭ. La 1690 erea al 2-lea spătar. Boer viteaz și iscusit, se distinge mult în timpul venireĭ armatelor germane în țară, la a căror aducere a contribuit mult. Șincaĭ (III 389): «Barbul serdarul Cornea și Bengescul cu alțĭ boerĭ era cu foarte bună inimă către casa Austrieĭ, și se bucura de biruința împĕratuluĭ creștinesc...» (anul 1716). Tot el îndemnă ca trupele să vie la Bucureștĭ să prindă pe Vodă Mavrocordat. Golescu, Băleanu și Bujoreanu, capul boerilor partizanĭ Austrieĭ «îndată aŭ scris carte la Barbu serdariul, îndemnându-l să vină, că acuma e timpul; carele în taină trecând Oltul prin păduri și prin pustietățĭ ca să nu'l simțească cine-va, aŭ venit catanele nemțești la Bucureștĭ în 14 Noembrie din anul 1716». (Sinc. id. III p. 392). Mavrocordat fu trecut peste munți. Venirea nemților părea o fericire pentru tot poporul. Istoricul Del Chiaro raportează: «tout le monde souhaitait l'arrivée des allemands pour être délivré des Turcs». Barbu Brăiloiul, mare serdar al oștirilor oltene, întreține o importantă corespondență cu generalul Steinville, privitoare la ocuparea țĕriĭ. (v. Col. doc. Hurmuzake tom. VI).

www.dacoromanica.ro

Vornicul Radu Popescu în cronica sa, vorbind de sfătuirea boerilor principalĭ, în privința acesteĭ mișcărĭ, numește pe Brăiloiu: «tâlharul cel mare Barbul Serdariul» (p. 58 cr. in mag. ist), arătându'l ast-fel ca principalul cauzator al plecăreĭ luĭ Nicolae W.—El muri la 1718, și ceĭ 7 copiĭ aĭ sĕĭ, primesc de la împĕrat un venit anual de 600 fiorinĭ pentru meritele sale, după raport. C-teluĭ Dietrichstein.

Dumitrașco, saŭ în călugărie: Dositeĭ Brailoiĭ monahul, fost vel căpitan și *consilier* Imperial, ctitor al monastireĭ Tismana; e al doilea fiŭ al luĭ Cornea. Cel d'întăĭ doc. care'l citează e din 1693, apoĭ din 1710 ca postelnic. La anul 1714 e mare căpitan za Cerneți. Indată după ocuparea Oltenieĭ e numit Consilier imperial cu Gr. Vlasto, Bengescul și Strâmbeanul. — Un raport în limba germană, spune despre dânsul: «Monahul Brăiloiŭ este frate al reposat. serdar Barbu, ales consilier în fosta administrațiune. Acest bărbat are înțelepciune și experiență, gata și iscușit în propunerĭ și rĕspunsurĭ, și adevĕrat Oratorul în acele sesiunĭ. Voevodul Nicolae Mavrocordat i-a răpit în timpul precedenteĭ sale domniĭ mulțĭ banĭ pe nedrept, și apoĭ pe dânsul l'a silit să se călugărească. — Dar dânsul ar fi putut ușor să arunce haina de călugăr, ca consilier.... etc.»

El e zugrăvit (1732) în biserica din Vădenĭ, împreună cu tatăl sĕŭ, cu ginerele sĕŭ Obedeanu și cu Brâncoveanu W. — Muri la anul 1747 și fu îngropat în M-rea Tismana, unde erea ctitor. Soția sa erea Maria, fata Băneseĭ Mileasca. Impreună cu fratele sĕŭ, o mulțime de raporturĭ contimporane îl citează ca unul din ceĭ maĭ cu vază boerĭ Oltenĭ.

Vasile Br., fratele sĕŭ, se făcu de asemenea călugăr.

Copiĭ luĭ Dumitrașco (Dositeĭ) Brăiloĭ aŭ fost:

Toma Brăiloiu, boer oltean, citat la 1756. Insurat cu Maria fata luĭ George Contacuzino, Banul Crajoveĭ sub ocupația Austriacă (1718), avu 4 copiĭ: — Stanca, care a fost soția Consilieruluĭ Const. Obedeanu. — Ioniță Br. postelnic la 1750. — O altă fată care ținu pe un Manole; — și

www.dacoromanica.ro

Mateĭ Brăiloiul, cit. în div. documente înainte de 1753 cu fratele sĕŭ Ioniță. Mama sa, Maria Brăiloaica, vĕduva luĭ Dositei, trăia încă la 1758, când un document o citează cu copiĭ eĭ. (doc. mon. Tism la Arh. St.) Mateĭ Brăiloiul avu de soție pe: Maria. El maĭ fusese *vornic* al județuluĭ Dolj.

In pomelnicul ctitorilor M-reĭ Tismana se găsesc figurând ceĭ de maĭ sus, împreună cu alțĭ membriĭ aĭ acesteĭ familiĭ. — Fără a preciza în ce grad de rudenie se aflaŭ între dânșiĭ, în decursul secol. XVIII, deosebite acte ne citează pe boeriĭ: —

— Radul Brăiloiŭ, fost vel vătaf de aprozĭ: la anul 1735 vornic în Oltenia. In judecată cu Fota Vladoianul (la 1753). — (Doc. Academ. R.).

— Constantin Brăiloĭ, biv-vel șetrar la 1746. Citat cu maĭ mulțĭ boerĭ într'un act. La 1719 erea în lista boerilor Gorjenĭ contrib. către Austria.

— Diicul Brăiloiu, are la 1747, în Martie, un alt proces cu boerul Fota Vlădoianu. (Arhiv. St.)

— Iordache Brăiloiŭ, menționat în actul de stăpânire al unor moșiĭ ale mĕtușeĭ sale Stanca Obedénca, la 1757 (Doc. Academ.) Deci acesta este fiŭ al unuia din frațiĭ aceleĭ jupânese, probabil al luĭ Ioniță saŭ Mateĭ, așa dar nepot de fiŭ luĭ Dumitrașco Br. Consilierul.—La acea dată (1757), el erea încă foarte tânăr.

— Cornea Brăiloiŭ, al doilea cu acest nume, îl găsim ca boer Oltean la 1794.

— ..... Slugerul Brăiloiŭ, poate vre-unul din ceĭ de maĭ sus, se află în divanul Crajoveĭ la 1783, cu retribuția de 50 tal. pe lună. — (v. Ureche. — Ist. t. I p. 252).

— Polcovnicul Grigore Brăiloiŭ, la 1786, amintit ca ginere al răposatuluĭ polcovnic George Șăinoiŭ.

— Constantin Brăiloiŭ, erea la 1748 boer ispravnic al județuluĭ Gorj. Pare că fiul sĕŭ este Nicolae Brăiloi.

Din lipsa de documente suficiente, n'am putut stabili filiațiunea complectă între fiiĭ luĭ Dositeĭ, ceĭ de maĭ sus, și:

Nicolae Brăiloiŭ, fost paharnic etc. Trăia pe la înce-

www.dacoromanica.ro

putul secoluluĭ, și muri la 1856. — El figurează în niște acte de la Tismana, unde iscălește o listă de acte a moșieĭ Deveselul. (1855). — Fu însurat cu Zoe Vlădoianu. — Avea maĭ multe moșiĭ în Gorj: Corbĭ, Turcinești, Trestenicul, etc.

Din căsătoria sa, a avut 6 copiĭ: — George, † tânăr: Ioan Br.; Casia Rosetti; Cleopatra, soția luĭ Grigore Racoviță; Maria Faca (div.); și

Constantin Brăiloiŭ (1810—1889) om politic; fost magistrat; apoĭ profesor la facult. de drept, Ministru de justiție, de Culte, și afaceri strĕine. Membru în comisia centrală. Vice-Președinte al Senatuluĭ și Pres. al Camereĭ, Primar al Capitaleĭ. Ocupă ast-fel pe rênd marĭ demnități ale Statuluĭ. — A fost căsătorit în douĕ rânduri, cu Coralie Ghica (†) și cu Caterina Mosco; având 5 copiĭ.

Fice: 1. Maria Berendei; 2. Zoe, căsăt. cu Florescu, apoĭ cu Lenș-Slătineanu; și 3. Olga Duca.

Fiĭ: — Alexandru Brăiloiŭ, n. 1851., căsătorit cu Maria Boerescu;

Nicolae Brăiloĭ, referendar I la Inalta curte de Compturi. Căsătorit cu Maria n. Lahovary.

In Crajova, e o altă ramură a familieĭ, representată prin: Anton Brăiloiŭ, fost prefect, senator, etc, având fiĭ. pe: Teodor Brăiloiŭ magistrat, căsătorit cu... n. Glogoveanu; Georges Brăiloiŭ căpitan de cavalerie, căsătorit cu Ana Broșteanu; și Nicolae.

www.dacoromanica.ro

BRÂNCOVEANU

(VALACHIA)

Familie, aflată în țară de la finele secoluluĭ XVII. — Originea eĭ este o branșă din Brancovicĭ, ilustră familie princiară serbă, al căruĭ strămoș legendar este BRAN, fiul luĭ Muntimer, rĕsboinicĭ serbĭ (sec. X).—MLADEN VOIVODUL, cu care începe filiația lor sigură, trăia pe la 1325 și avu de fiŭ pe BRANKO, senior al Ohrideĭ și sevastocrator, (1365).— Dupĕ bătălia de la Cosova, urmașul lor, Voevodul LAZĂR BRANCOVICĬ fu decapitat.—(Geneal. lor de E. Picot. Columna Tr. etc.)

Dupĕ cum spune Fotino, începutul Brancovicilor în țară datează de la fiul despotuluĭ Ștefan, GEORGE BRANCOVICĬ, care se călugări sub numele de MAXIM, împreună cu muma sa Angelina, și trecu la 1507 în Valachia, aședându-se la moșia dăruită de Radu-cel-Mare, care apoĭ ar fi luat numele Brâncoveniĭ.

Legătura luĭ însă cu Brâncovenĭĭ cunoscuțĭ maĭ jos nu o cunoaștem; iar documentele și cronicele române ne daŭ pe primul dintre eĭ, în persona luĭ:

DAVID DIN BRÂNCOVENĬ, † la 1597, de la care urmează generația lor. El erea căsătorit cu Maria, vara luĭ Mateĭ Aga din Brâncovenĭ. — (Dupĕ docum. moșieĭ Isvoranĭ, Maria erea fica luĭ Radu postelnic, fratele Danciuluĭ mare vornic din Brâncovenĭ, tatăl luĭ Mateĭ Basarab).—David a luat numele dupĕ moșia Brâncovenĭ, moștenire a Basararabilor *). — In 1577, e «postelnic din Brâncovenĭ» într'un act al al Banuluĭ Dobromir. Fiul luĭ David a fost:

*) Eroarea de a considera pe Danciŭ, care avea moșia B. ca Brâncovean vine de acolo că avea un fiŭ, pe David postelnic, care trăia la 1599, decĭ nu poate fi identificat cu cel-alt David care deja murise (1597).

www.dacoromanica.ro

Preda marele vornic din Brâncoveni, care pe la 1656 erea vel clucer, și care a fost ucis de Mihnea, după cum ne spun cronicele (magn. ist.) și o inscripție din monast. Brâncoveni: «pre Preda Vornicul l-aŭ ucis Mihnea Vodă în casele domnești din Târgoviște, nefiind vinovat nemica...» El avu de soție pe nepoata luĭ Mateĭ V. Basarab. Găsim într'un document (Academie) ca Preda Spătarul din Br. și sora sa Stana spătăreasa ereaŭ nepoți luĭ Ivașco vornic Golescu, având o întăritură peste moșia Goleștĭ. — (1628, Sept. 10). — Preda Br. erea un însemnat boer prin posițiunea și maĭ ales prin enormele sale averĭ, de carĭ se minunaŭ contimporaniĭ. — In 1658 semnează ca mare Ban, un document al Krețuleștilor.

Papa Brâncoveanu postelnicul saŭ Mateĭ, fiul luĭ Preda, despre care inscripția de maĭ sus din mon. Brâncoveni ne spune ca și cronicele (IV. mag. ist. 338) că a perit masacrat într'o revoltă a lefegiilor, eșind din casele sale cele marĭ, la poalele dealuluĭ Mitropolieĭ de adĭ: «în dilele luĭ Const. Șerban, pe vremea ce s'aŭ ridicat Dorobanțiĭ călărași hoțește asupra domnuluĭ lor și neamuluĭ boieresc, atuncĭ aŭ ucis pe Papa postelnicul, leat 7163 (1655)». — Soția luĭ a fost Stanca Cantacuzino († 1699); iar fiŭ avură pe:

Pr. Constantin Vodă Brâncoveanul, născut la 1654; comte ereditar al Ungarieĭ în 1688; în 1689, la moartea luĭ Șerban Vodă, boeriĭ îl aleg Domn. Aplicându-se către politica germană, dușmaniĭ sĕĭ începură să întrigeze la Constantinopol. Printre aceĭ adversariĭ erea ambasadorul Franțeĭ, de Castagnères; — Brâncoveanu însă scăpă prin marĭ sume. La 1710 Poarta numind pe Cantemir domn al Moldoveĭ, Constantin Voev. luptă contra acestuia și obținu exilarea luĭ la Chios. — Mazeppa, Hatmanul Cazacilor aliatul luĭ Carol XII îl denunță Turcieĭ ca partizan Rușilor. Cantemir luând în acelaș an domnia Moldoveĭ, primi de la Țarigrad ordin să prindă și să trimeată Porțiĭ pe Brâncoveanu, de oare-ce direct se cam temeaŭ de puterea acestuia. Insă împrejurările se opuseră la aceasta, Brâncoveanu tocmaĭ atuncĭ se aliase cu Rușiĭ împreună cu Cantemir.

www.dacoromanica.ro

Vĕzând însă că prevederile sale nu se realizaŭ, reintră în interesele Porțeĭ, și spre a da Turcilor timpul să se reunească, propuse pacea Rușilor pentru a întârzia mersul. După rezultatele deplorabile ale campanieĭ de la Prut, Petru cel mare, silit să primească pacea, reintră în Rusia urmat de Cantemir, pe care îl rĕsplăti pentru serviciile sale.

Brâncoveanu însă, cu toate serviciile pe carĭ le adusese în 1690 Porțeĭ, în rĕsboiul contra Austrieĭ, și cu toată patenta pe care o obținuse de la Sultan în schimbul unor sume enorme, care-l făceaŭ scăpat de pedeapsa capitală, fu acusat, prins și dus la Constantinopol unde fu decapitat la castelul celor 7 turnurĭ, cu ceĭ 4 fiĭ aĭ sĕĭ și cu credinciosul boer Enache Văcărescu, (în ziua de 26 August 1714). — La 1695 posedă titlul de principe al St. Imperiŭ, și apoĭ pe cel de «Knéz» de la Țarul Petre cel mare, și de Altesă Serenisimă a republiceĭ Venetzieĭ.

Brâncoveanu avu 4 băeți de la soția sa Maria, fica luĭ Anton W.: Mateĭ, decapitat în 1714 cu tatăl și frații sĕĭ; Constantin II de asemenĭ omorât, însurat din 1707 cu Ana, fata luĭ Ionașcu vornicul Balș; Ștefan al 3-lea fiŭ, neînsurat; și Radul cel maĭ mic, care luase pe fata luĭ Antioh Cantemir. — Legenda populară a transmis masacrul teribil al Brâncovenilor, cu oare-carĭ micĭ variațiĭ. Ast-fel spune că numaĭ 3 feciorĭ aŭ fost omorîți în loc de patru; iar pe cel maĭ mic îl numește copilaș, pe când erea un tânăr deja format. — După ce vede uciși pe sĕrmaniĭ sĕĭ fiĭ, Brâncoveanu al baladeĭ aruncă asasinilor o imprecațiune, pe care ne-a păstrat'o legenda populară:

Treĭ coconĭ ce am avut,
Pe tus-treĭ mi'ĭ aț ĭ perdut!
Dar-ar domnul Dumnezeŭ
Să fie pe placul meŭ:
Să vĕ ștergeț ĭ pe pământ,
Cum se șterg norii la vênt!
Să n'aveț ĭ loc de îngropat
Nicĭ copiĭ de sărutat!»

La urmă când e aproape să'și dea însuși sfârșitul, le zice:

Să sciț ĭ că-a murit creștin,
Brâncoveanu Constantin.

Ficele domnuluĭ Brâncoveanu aŭ fost: Stanca † 1714,

www.dacoromanica.ro

vĕduva luĭ Radu Beizadea, fiul luĭ Ilie V., din Moldova; Maria măritată cu Constantin Duca V.; Ilinca, soția luĭ Scarlat Mavrocordat; Safta a luĭ Crețulescu; — toate maĭ în vârstă ca băeții; apoĭ cele maĭ micĭ: Ancuța, măritată cu Nicolae Rosetti; Balașa cu Manul Andronic, grec; și Smaranda cu fiul luĭ Grigore Băleanu.

Dintre toți Brâncoveniĭ nu scăpase de cât fiul luĭ Constantin II, în vârstă de șapte anĭ, prin grația viziruluĭ, anume: Constantin III Brâncoveanu, moștenitor al drepturilor moșuluĭ sĕŭ. Fu căsătorit cu Maria fica luĭ Toma Chrisant Coslogeanu, ginerele spătaruluĭ Mihail Cantacuzen, de la care avu 2 băeți, Emanuel și Nicolae. — La 1722 e Prinț al sacruluĭ imperiŭ roman; cavaler al claseĭ supreme a ordinuluĭ Constantinop.-Sf. George; comte Palatin etc.

Emanuel Brâncoveanu, comte de Ungaria și principe al S-tuluĭ Imperiŭ (1807), căsătorit cu fata boeruluĭ Dumitru Sturza din Moldova, care erea ginere luĭ Grigore Vodă Ghica. — Emanuel Br. a avut 3 copiĭ, și n'a jucat un rol însemnat în țară.

Nicolae Brâncoveanu, al doilea fiŭ al luĭ Constantin, și frate cu precedentul, se căsătorise în 3 rânduri: 1. Cu Maria Văcărească, cu care avu un copil (†). 2. Cu fata luĭ Radul Fălcoianu și 3. Cu Elenca Moruzi.

Marele Ban Grigore Brâncoveanu, fiul luĭ Manole Br., luă de soție pe Elisabeta Balș, pe a căreĭ nepoată Zoe Mavrocordat, o adoptă la 1820, neavând nicĭ-un copil. El avu titlul de mare Ban pe la începutul secoluluĭ. † 1837. Cele 2 surorĭ-ale sale fură: Elena, care ținu pe Banul Băleanu și Maria pe Cantacuzino-Pașcanu.

Zoe Mavrocordat, fica adoptivă a luĭ Gr. Brâncoveanu, se căsători cu principele Gheorghe Bibescu, cu care avu 4 copiĭ; — (vezĭ Bibescu) — din carĭ unul:

Grigore Brâncoveanu, fiul luĭ Vodă Bibescu și al luĭ Zoe, născut 1827, fu adoptat de către Banul Grigore spre a continua neamul luĭ Brâncoveanu. — † la Paris în 1886, el a fost căsătorit cu Raluca fica luĭ Muzurus-Pașa, am-

www.dacoromanica.ro

basador al Turcieĭ la Londra. Din această alianță avu un fiŭ și două fice: CONSTANTIN, născut 1875; Ana-Elisabeta căsătorită cu principele de Caraman-Chimay, și Caterina, căsătorită comtesă de Noailles. — (C-te de Foras. — Les princes Bass. de Brancovan).

Armele concedate de imp. Austrieĭ, conțin un om călare ca legionar roman cu spada în mână, pe un cal alb, pe fund azur; pământul verde, și în vârful spedeĭ un cap de turc. Coroana de principe al Imperiuluĭ. —

Despre colosalele averĭ de odinioară ale Brâncovenilor, carĭ moștenite de Vodă Brâncoveanu deșteptară invidia Turcilor, care'l uciseră și'ĭ confiscară bogățiile, vorbește un călugăr, patriarchul de Antiohia, Macarie, în călătoria sa (scrisă de Paul din Alepp.): «.... *Preda*, ruda de aproape a reposatuluĭ Mateĭ Voevod; el este cel d'âmtăĭ din boeriĭ acesteĭ țĕrĭ, prin moștenire de la strĕbunĭ, și moșiile luĭ sunt nemărginite, după cum vĕdurăm..... Acest boer e minunat de avut; și n'are seamăn nicĭ în țara aceasta nicĭ într'alta.... (Urmează lunga enumerare a averilor mișcătoare).... Are o mie cincĭ sute de Çiganĭ robĭ, și se dice că nimenĭ n'are atât.... Are o mulțime de monăstirĭ, dintre carĭ unele le-a clădit însuși, dăruindu-le pe toate... Craiul Ardealuluĭ îl iubește foarte mult și îl numește tatăl sĕŭ, și se crede că el are multe moșiĭ în acea țară... etc.»

Biserica principală a monăstireĭ Brâncovenĭ e zidită la 1632 de Mateĭ Basarab, și conține mormântul sĕŭ. A doua biserică, din 1700, e clădită de Brâncoveanu W. și în ea se află portretele luĭ și a neamuluĭ sĕŭ; precum și mormîntul jupanițeĭ Stanca Cantacuzino, mama Domnuluĭ, al luĭ Preda și Papa Brâncoveanu.

www.dacoromanica.ro

BRĂTĂŞANU

(VALACHIA)

Familie al căreĭ nume derivă de la vechia eĭ proprietate din jud. Romanaţĭ: Brătăşaniĭ, pe care a posedat'o în secolul XVII:

GHINEA MARELE VISTIER Brătăşanul ḑis «Grecul» saŭ «OLARUL». Acesta venind în ţară la curtea luĭ Mateĭ Vodă Basarab, ajunse prin dibăcia sa, în înaltele demnităţĭ ale ţĕrĭĭ, fiind vistierul mare al aceluĭ domn. Unele cronice îl critică foarte aspru pentru mijloacele ce întrebuinţa la scoaterea birurilor, şi pentru asupririle ce făcea ţĕrĭĭ împreună cu cel alt sfetnic al luĭ Mateĭ, armaşul Radu Vĕrzaru. — (v. Sincaĭ, III, 78, etc.)

La anul 1648 el erea mare clucer; iar la 1653 pieri ucis împreună cu Radu Vĕrzarul, de seimeniĭ revoltaţĭ în contra lor şi a Domnuluĭ; fiind târît la câmp şi apoĭ tăiat. (v. cron. anon. mag. istor. p. IV, 328.)

El căsătorindu-se cu sora (?) luĭ Mateĭ Basarab, căpătă satul Bratăşeniĭ, aproape de Olt în Romanaţĭ, unde până aḑĭ aŭ rĕmas ruine şi se ḑice că s'aŭ găsit o parte din nepreţuitele luĭ comorĭ, despre carĭ în popor sunt maĭ multe legende. — In comuna Şopărliţa se află o mănăstire ruinată, ce se ḑice a fi făcută de dânsul, ca şi biserica veche din satul Dobrunul. (Odobescu. — Antiq. jud. Rom. p. 26).

Prin ceĭ patru fiĭ aĭ sĕĭ, se traseră patru ramurĭ ale familieĭ, de carĭ vom vorbi pe rând.

VEL CLUCERUL MIHAĬ BRĂTĂŞANUL, cel d'âncăĭ fiŭ al luĭ Ghinea, e citat în documente din 1668 şi 1685, ca «Mi-

www.dacoromanica.ro

hul logofĕtul», apoĭ (1682) ca vel pitar și clucer. El fusese însurat cu Calea fica Diiculuĭ spătarul.

Copiĭ luĭ Mihu Brătășanul aŭ fost: Radu însurat cu jup. Grajdana; și Barbu Brătășanu fost vistier, de care vorbește cronica țĕriĭ. La 1690, Brâncoveanu trebuia să facă un vad pentru trecerea oștilor turcești și «găsindu-se vad la satul Costeștiĭ, aŭ trimes pe Barbul Brătășanul vătaful de aprozĭ să scornească țara, să sue toate vasele în sus pe Argeș, până la vadul acela....» (mag. istoric II, 156). Iar la anul 1702, Brătășanu fu trimes la Adrianopol împreună cu Vergo Postelnicul, din partea Domnuluĭ, spre a dejuca planurile pretendenților Staico Merișanul și Preda Proroceanu. — Fiiĭ luĭ Barbu Brătașanu aŭ fost:

Tudorache, care avu un fiŭ Grigore Br., prin care se stinse în secolul trecut această ramură. Altul fu Constantin; iar cel alt fiŭ al luĭ Barbu: Armașul Radu Brătășanu, pe care'l menționează Dapontes ca Vel-armaș în luna Noembre, an. 1737.

Trecem peste ramura luĭ Preda, al doilea fiŭ al luĭ Ghinea, de care vom vorbi maĭ jos, fiind cea actuală. — Al treilea fecior al luĭ Ghinea erea:

Vistierul Papa Brătășanul. Acesta însurându-se cu fica unuĭ boer Fălcoyanu, avu un fiŭ: Constantin Brătășanu, f. mare paharnic. Acesta a avut și el 3 fiĭ: Clucerul Radu Brătășanu, a căruĭ fică Maria ținu pe boerul Zătreanu; Ioan; și slugerul Nicolae Brătășanu.

Fiul luĭ Nicolae: Ioan Br. se căsători cu nepoata mitropolituluĭ țĕriĭ Cozma, având treĭ copiĭ:

Scarlat (avu o fică Aristitza, † necăsăt.), Nicolae Br. fost căpitan, † în Rusia, și căpitan Alexandru Brătășanu † însurat cu Maria Ogrădeanu, cu care avu 3 copiĭ: Ioan Brătășanu, Catrina și Maria.

Spătarul Diicu Brătășanu, cel maĭ mic fiŭ al luĭ Ghinea, se însură cu Anița fata luĭ Mateĭ Băleanu și avu un fiŭ:

Paharnicul Drăghicĭ Brătășanu, prin aĭ căruĭ copiĭ se

www.dacoromanica.ro

stinse aceasta ramură; anume: Radu Br. fiul său (1740), se călugări sub numele de Filaret; iar o fică a sa se căsători cu boerul Prisiceanu.

Marele Spătar Preda Brătășanu, fiul 2-lea al lui Ghinea e capul branșei principale, de aci, a familiei. El fusese vel setrar, spătar și vel Pitar sub Brâncoveanu. La anul 1689, acest boer împreună cu Radu Golescu, chemară pe Logofătul Brâncoveanu la mitropolie unde se aflau boerii, și unde fu proclamat Domn țării. — Indată, noul domn trimese la Constantinopol pe Ghindea vornicul, Pârvu Cantacuzino, Brătășanu și alți, mulți spre a face cunoscută alegerea sa. — La întoarcere, vedem pe Brătășanu, vel pitar, trimes sol la Nemții cari intraseră în țară (1689), să negocieze cu dânșii împreună cu Diicul Rudeanu, Constantin Stirbey slugerul și Cornea Brăiloiu. (v. magazin Istor. II, 132, 134, 140).

El erea însurat cu jupâneasa Ilinca Filișanca, cu care avu doi copii: o fată, soția lui Const. Strâmbeanul, și fiu:

Vel Paharnicul Șerban Brătășanu, fost și mare șetrar, la începutul sec. trecut, etc. Ceĭ treĭ fiĭ aĭ săĭ: Constantin, Preda și Diicu, la 1734 vând moșia lor Jeblenița, Consilieruluĭ Ilie Știrbei. (doc. part. Arh.) Constantin avu un singur fiu, Iordache saŭ George, a căruĭ fică Ruxanda ținu pe Drăghicĭ Dobriceanu.

Diicu Brătășanu, al treilea fiŭ al luĭ Șerban, se însură cu Balașa fata luĭ Vasile Zătreanu și avu fiĭ pe postelnicul Ioan Brătășanu. Acesta e tatăl luĭ Bănică și al luĭ Constantin. Acesta din urmă avu 2 fiĭ, † în dilele noastre, stingând ast-fel branșa luĭ Diicu: Nicolae căsătorit cu o Dobriceanu și Ștefan Brătășanu.

Vistierul Preda Brătășanu, (pe la 1740) fiul luĭ Șerban, din căsătoria sa cu Balașa fica luĭ Vasile Golumbeanu, dintr'o familie boerească din Crajova, a avut patru fiĭ; din carĭ: Ghiță Brătășanu muri tăiat de Turcĭ; iar ceĭ alți: Ion, Barbu și Constantin deteră fie-care naștere la o branșă (actuale):

www.dacoromanica.ro

I. Ioniță Brătășanu, cel mare, însurat cu fata luĭ Gănescu, a avut pe: Nicolae Br. (soție Uța Racoviceanu) care n'avu băeți; și

Dincă (Constantin), a căruĭ soție erea Stăncuța Bălăcioaica, de la care avu un fiŭ:

Grigore Brătășanu, proprietar în Romanați †. Căsătorit cu Zița Măinescu din Crajova a avut 2 fete și un fiŭ: — Caterina căsăt. cu C. Andronescu, Smaranda cu Col. D. Călinescu, și: George Brătășanu, f. căpitan în armată, proprietarul moșieĭ Gorganĭ din Romanați, etc. Decedat la Crajova 1895. — Căsătorit cu Alexandrina n. Butculescu.

II. Barbu Brătășanu, vistierul, al doilea fiŭ luĭ Preda, se însură cu Maria fica slugeruluĭ George Rătescu și avu 2 copiĭ:

1. Constantin Brătășanu (soție Sevastița Lețu), a avut patru fiĭ: George, Nicolae, Constantin, — și Guță Brătășanu, fost și actual senator, etc. Căsătorit cu Maria Gărdărĕanu; Are 4 fice și 1 fiŭ: George.

2. Pitarul Toma Brătășanu, însurat cu Ana Sămeșescu a avut 2 fiĭ; — Ioan Toma Brătășanu, la Caracal (căs. cu Zoe Teohari †), Are 3 fiĭ: Toma oficer, Constantin și Ioan. — Barbu Brătășanu, al doilea fiŭ al luĭ Toma are 3 fice și un fiŭ, Trajan.

III. Constantin Brătășanu, al treilea fiŭ al vistieruluĭ Preda II, s'a căsătorit cu o Bîrseasc ă de la Crajova, având pe fiul sĕŭ:

George Brătășanu, care însurat cu fata luĭ Duminecă, a avut doĭ băeți:

1. Ioan Brătășanu, căsătorit cu Vasilina Brusescu, al căruĭ fiŭ (act.) e Ioan Brătășanu:

2. Iar Pavel Brătășanu †, mare proprietar în Romanați, se căsători cu Elena fica d-ruluĭ Beneș, și avu cincĭ fiĭ (actualĭ):

Pavel Brătășanu, deputat în m. multe rânduriĭ, mare proprietar, etc. — Ioan Brătășanu, căpitan, — Alexandru Brătășanu, inginer, —căpitan Anton Brătășanu, —și Constantin Brătășanu.

www.dacoromanica.ro

BUCŞANU

(VALACHIA)

Documentele ne relevează pe BARCEA logofĕtul din Bucșanĭ, pe la anul 1592. — (Odobescu A. R.). — O altă serie de acte dintre 1590—1615, ne vorbește de Dragul, și copiiĭ sĕĭ: Neagu și Caplea cu moșia lor, carĭ par a fi boerĭ din această familie.

BĂRCAN DE LA BUXIANĬ stolnicul, e renumit prin revoluția ce încercă a face cu boeriĭ în potriva luĭ Radu Mihnea la 1611—12: «Iar un boeriŭ mare, anume Bărcan vel stolnic de la Merișanĭ, ear de moșie se trăgea de la Buxanĭ, el călcă jurămîntul, și cu dînsul încă și alțĭ 8, că făcură svat în taină ca să omoare pre Radu Vodă și să ridice domn pe Mihaĭ cămărașul, pentru căcĭ-ĭ împresurase cu o mulțime de grecĭ... Iar Radu Vodă prinzînd de veste, îndată porunci de'ĭ prinseră, și porunci de'ĭ tăiă pre toțĭ...», ḑice Cronica anonimă (t. IV, p. 306 m. ist.), care susține pe domn. — Acest boer avea într'adevĕr o mare însemnătate prin neamul și demnitatea sa, care vedem ast-fel că se află printre boeriĭ de frunte încă pe la 1600. Făcând o observare, credem că Barcan marele stolnic, e acelaș cu Barcea de la 1592, pe atuncĭ fără demnitate, ci simplu nobil-logofĕt. — (v. Merișanu).

Borcan marele stolnic, avu un fiŭ:

STAICO PAHARNICUL BUXIANUL, «fiul luĭ Bărcan de la Buxianĭ» cum ḑice Cronica țĕriĭ, când enumeră principaliĭ partizanĭ aĭ luĭ Gheorghe Băleanu, la ivirea faimoaseĭ rivalităș între Bălenĭ și Krețulești etc., în ḑilelele luĭ Antonie Voevod (1669).

La venirea luĭ Duca Vodă, acesta trimese înainte în țară

www.dacoromanica.ro

să anunțe, pe Constantin slugerul, fiul logofĕtuluĭ Stoica Ludescul, care însă fu prins de partida Bălenilor, între carĭ Radu Năsturel și Staico Buxianul, și pus în butucĭ, credĕnd că spunea minciunĭ. Audĭnd că într'adevĕr vine Duca, eĭ fugiră peste graniță «iar Radul Năsturel și cu Staico aŭ fugit la munte». etc. — (pag. 13, V; mag. istor.).

Boerul VINTILĂ BUCȘANUL, împreună cu soția sa Dumitrana Buiceasca, sunt îngropațĭ amĕndoĭ la monăstirea dintr'un lemn (Vêlcea), — Trăia cam pe la 1640—50.

PREDA BUXIANUL marele Logofĕt, pieri în lupta care se dede la asediul cetățeĭ Leva, de Turcĭ, ajutațĭ de domniĭ românĭ, în contra Nemților: — «atuncĭ aŭ pierit și Preda vel Logofĕtul Buxianul și Ivașco Cepariul, Constantin Vĕrzariul vel paharnic, și alțĭ mulțĭ», 19 Iulie 1664. — Cronicarul dice că «perirea acestora aŭ fost osânda de la Dumnedeŭ trimisă», pentru că fuseseră uniți cu Grigore Vodă și cu Stroe Vornicul contra luĭ Constantin Cantacuzino, la uciderea acestuia. —

VENTILĂ CĂPITAN BUXIANUL, fost peste Olt mare căpitan de margine, iscălește în 1717 din Sibiŭ scrisoarea boerilor munteni refugiațĭ, către Principele Eugeniŭ de Savoia, cerând ajutor contra Turcilor; împreună cu Golescu, Bălăceanu, Băleanu, State Leordeanu, Kretzulescu, etc. — In Septembre acelaș an, tot boeriĭ refugiațĭ scriŭ o altă adresă cu nouĭ cererĭ. El muri la 1718. — (Hurmuzache. — Doc. tom. IV. p. 193, 199).

In lista boerilor munteni, trimeasă de Tige luĭ Steinville la 1719, figurează CONSTANTIN BUXAN Logofĕt. — (id. p. 242).

In decursul trecutuluĭ secol aŭ maĭ existat boerĭ descendențĭ din această familie, însă maĭ căzuțĭ și retrașĭ de la boeriile înalte, de alt-fel ca multe din familiĭ carĭ în timpul nostru d'abia aŭ maĭ păstrat o amintire din trecutul lor, dacă nu de loc.

Nu credem ca azĭ să maĭ existe urmașĭ direcțĭ al acestuĭ neam, de și nu putem afirma lucrul în mod sigur.

Une-orĭ (în secol. din urmă) și-aŭ zis și «Bucșeneștĭ».

www.dacoromanica.ro

BUDIȘTEANU

(VALACHIA)

Familia Budișteanu, una din vechile familiĭ boerești pământene, e originară din județul Argeș, comuna Budeasa, de pe malul stâng al rîuluĭ Argeș, aproape de Pitești.

La 1786, trăiaŭ la moșia lor părintească, treĭ frațĭ Budișteni și anume, Răducan, Șerban și Nicolae. — Descendenții acestora, linie bărbătească astăzĭ în viață, sunt:

I. Din RĂDUCAN BUDIȘTEANU, prin fiul sĕŭ CLUCERUL ION Budișteanu, se trage: *Constantin I. Budișteanu.* — Apoĭ frații Budișteni: *Dumitru*, *Nicolae* și *Ion*, copiĭ aĭ căpitanuluĭ *Dumitru Budișteanu*; precum și un alt fiŭ al acestuia, anume Majorul *Pavel Budișteanu.*

II. Din ȘERBAN BUDIȘTEANU se trag: — Colonelul *Alexandru Budișteanu*, fost senator, etc., care din căsătoria sa cu Ecaterina născută c-tesă de Rosetti, are treĭ fiĭ: *Dumitru*, *Alexandru* și *Radu* Budișteanu; — Generalul *Constantin Budișteanu*, fost Ministru de rĕsboĭ, etc. — si L-t. Colonel *Nicolae Budișteanu*, câțesi treĭ frațĭ și copiĭ aĭ Serdaruluĭ *Alex.* Budișteanu, fiul luĭ Șerban.

— Din *Ghiorghiță* Budișteanu, un alt copil al luĭ Șerban descind *Manole* și *Gheorghe* Budișteanu. — Tot din Șerban se maĭ trag și TREPTENIĬ din județul Argeș, care maĭ târdiŭ a luat acest nume dupĕ moșia lor.

III. Din NICOLAE BUDIȘTEANU se trag frațiĭ: Constantin, Gheorghe și Nicolae, fiĭ luĭ DRĂGHICĬ Budișteanu, unul din copiiĭ luĭ Nicolae. *Constantin* Budișteanu are treĭ băeți, *Petre*, *Nicolae*, și *Cicerone.* — Tot din Nicolae se trage și Lt. Colonel *Ion Budișteanu.*

Dintr'o altă spiță a Budiștenilor descinde căpitanul *Nicolae* Budișteanu, fiul luĭ ION Budișteanu din comuna Găvana, județul Argeș.

www.dacoromanica.ro

BUHUȘ †

(MOLDOVA)

Veche familie moldovenească, pe care o găsim în istorie din sec. XVI; și care joacă mare rol în al XVII.

VISTIERUL BUHUȘ, după nume Dumitru, îl aflăm cum ne arată letopisețul, mergând la anul 1631 cu alți boeri la Constantinopnl, spre a protesta contra numirei de domn, a lui Alex. Iliaș; împreună cu Costin postelnicul, Logofătul Bașotă, Spatarul Ureche, Hatman Savin și Vasile Lupu vornic. Apoi în 1633 complotéză contra acestui domn, detronându-l. Dumitru Buhuș muri la 1647, și mormântul său acoperit cu o piatră, se află la mănăstirea Crivești.

Intr'un document din 1621 (Acad.) August 24, se vorbește de GRIGORE BUHUȘ, care se împacă cu Dumitru Buhuș, în pricina unui țigan. Acești doi boeri erau frați împreună; — iar fiul visteruluĭ Dumitru, erea

Marele LOGOFĂT NICOLAE BUHUȘ, pe care îl întâlnim în numeróse documente.

In timpul luĭ Vasile Lupul, pe când erea în Moldova Cazacul Timuș, se aflaŭ ca zălogĭ la Hatmanul Cazacilor, nepoții luĭ Vasile W. «și den feciorii de boieri de țară, Nicolae Buhuș și Ion Prăjescu!...» (Let. I, 322).

Acelaș domn, către sfârșitul domnieĭ, trimete pe Nicolae Buhuș, acum Jicnicer, cu alți doi boeri să prindă pe Ștefan pârcălabul de Soroca și să-l trimeață legat la Hotin; iar apoi să meargă cu toți la Hmil Hatmanul. An. 1653. (Miron Costin I. 326), Mai târziŭ, e mare Logofăt al Moldoviĭ, sub maĭ mulți domnĭ. Rudă aprópe cu dînsul a fost:

HATMANUL ALEXANDRU BUHUȘ, care erea titrat ca vel

www.dacoromanica.ro

pitar la 1668; iar la 1670, 1676, 1680 ca Hatman. In anul 1669 venind pe tron Duca W, chemă pe Buhuș care era fugit în Valachia, și îl trimese cu tătarii contra faimosului Serdar Hâncu, la Epurenĭ, unde acest din urmă fu învins și prins. In timpul domnieĭ luĭ Dumitrașco Cantacuzen îl regăsim ca Hatman, luptând contra Nemților la Podișoara, lângă Suceava (1674): «pe Nemți i-aŭ lovit Buhuș Hatmanul și dând năvală în tabără la loc larg, aŭ ucis calul de sub Hatmanul, și căzênd într'un răzor cu fața în sus așa a năvălit Nemții numaĭ ca să-l ia»... Decusară căpitanul scoțându'l din învălmășeală, el încalecă din noŭ..... «Și aŭ maĭ dat năvală, cum ḑice letopisețul, și aŭ rupt tabăra Nemților în două, și aŭ pierit câți-va, și pre mulți i-aŭ luat viĭ și i-aŭ trimes la Dumitrașco Vodă; pentru care isbândă, în mare cinste erea Hatmanul la Dumitrașco W. și vestit nume avea la Turcĭ». (Letop. Cog. III, p. 14).

La 1685, Duca Vodă în a treia domnie a sa, întorcêndu-se din Transilvania, unde fugise de Petriceĭcu și de Cazacĭ, și aflând că la Tecucĭ e o oaste comandată de Hăbășescu, trimese pe cumnatul sĕŭ Hatmanul Buhuș, care o risipi. In urmă însă Duca fu prins, iar Buhuș d'abia scăpă. — Cu 7 anĭ înainte, la 1678, Antonie Roset V. fiind detronat de Vizir, care se afla în țară, acesta «aŭ pus caimacam în scaun pe Ghenghea Vornicul și pe Sandu Buhuș Hatman». — (N. Costin II, 16). — Acest viteaz și mare boer, s'a ilustrat mult în istoria Moldoveĭ pe timpul sĕŭ.— Cronicarul Neculce zice «că nimica nu i s'aŭ ales de casa luĭ și de feciorii luĭ». — (let. II, B).

Tatăl sĕŭ era SANDU BUHUȘ, care de asemenea fusese Hatman; iar mama sa erea Dafina, în urmă soția luĭ Dabija Vodă. Cu Buhuș, ea maĭ avusese încă doĭ copiĭ: NASTASIA, sora Hatmanuluĭ Al., care se căsători cu Duca Vodă, pe când erea vistiernic; și fratele eĭ: LUPAȘCO BUHUȘ Spatarul, despre care citim în cronică: — (Neculce, II p. 192). «Dabija având un fiastru al sĕŭ, făcut de Doamna Dabijoaia cu Buhuș; făcut'aŭ mare nuntă în curțile domnești cu acel fiastru al sĕŭ Lupașco, care acel Lupașco aŭ a-

www.dacoromanica.ro

juns pe urmă Spătar mare în țara muntenească, și aŭ luat o fată a luĭ Iordaki vistierul Cantacuzino».

— Elena Buhuș erea soția luĭ Manolaki Rosetti.

— Un Constantin Buhuș e mărturisit de doçumente la anul 1641.

Vel clucerul Ion Buhuș, al căruĭ grad de rudenie cu Hatmanul nu'l cunoaștem, trăia în jurul anuluĭ 1700. Din 1689, are un hrisov domnesc pentru întărire de posesie. Maĭ pe urmă devine mare logofĕt al Moldoveĭ, în care rang îl aflăm la 1710, în timpul domnieĭ luĭ Nicolae Mavrocordat, care'l însărcină împreună cu Ion Paladi să facă verificarea visterieĭ, neglijată de Georgiță Apostol vistierul. O dată cu detronarea luĭ Nicolae Vodă, Buhuș fu arestat de Iusuf aga ce venise cu mazilia, pentru neachitarea unuĭ bir vechiŭ, dar el fugi din vistierie unde erea închis, scăpând ast-fel de a fi dus la Țarigrad.

Nicolae Buhuș, care credem că e fiul precedentuluĭ, erea mare Logofĕt al Moldoveĭ la 1757, când îl găsim adesea în divanul domnesc ca mărturie în diferite acte.

Familia se continuă până în secolul nostru, stingându-se prin ultimiĭ 2 descendenți aĭ eĭ:

«Mateĭ Buhuș, dice Boldur Lățescu în adnotarea opereĭ luĭ Cantemir, cel de pe urmă din acest neam, s'aŭ stins în zilele noastre».

Vornicul Dimitrie Buhuș, ultimul membru al acesteĭ marĭ familiĭ, născut 1806, † 185.. Epitaful sĕŭ, făcut de Costache Negruzzi, și săpat pe piatra tombală, zice:

«Din nobila tulpină, familie slăvită,
Român adevĕrat,
«Eŭ singur rĕmăsesem, când moartea cea cumplită,
Cumplit m'a secerat.
«Și vița Buhușească uscată se retează
De-acum de pe pământ...».

Totuși din ramurĭ îndepărtate ale familieĭ, maĭ există astă-zĭ descendenți în Basarabia.

www.dacoromanica.ro

BUICESCU †

(VALACHIA)

Veche familie, care în al XVII veac posedà între alte proprietăți, moșia din Băneștĭ, etc.— Ortografia numeluĭ o găsim variând chiar în cronicarĭ, une-orĭ: «Boicescu», alte orĭ «Buicescu», care pare forma cea veche.

DIICUL SPĂTAR, boer însemnat de care vorbesc și cronicariĭ Moldoveĭ, s'a ilustrat pe la 1652, fiind încă tânăr «și în mare cinste la Mateĭ Basarab».— Ast-fel cronicele (Anonyma val. și M. Costin), ne vorbesc cu prilejul urcăreĭ pe tron a luĭ Gheorghe Ștefan, de: «Diicul spătarul muntenesc al luĭ Mateĭ V., ce se ispitea să fie el domn», care fusese trimes de Mateĭ să ajute luĭ Gheorghe pentru ocuparea domnieĭ, în contra luĭ Vasile Lupu, lucru ce reușì. (1653).—

El luase parte la multe din luptele luĭ Mateĭ W., dând probe de o mare valoare și vitejie.— La 1654: «după ce aŭ șezut Constantin Vodă în scaun... se dice că aŭ fost trăgând nădejde de domnie și Dicul spătarul, căruĭ unĭĭ din prietiniĭ sĕĭ făcându-ĭ de știre că moare Matheĭ Vodă, îndată aŭ purces de la Buicești, de aŭ venit, iar când aŭ sosit el, Constantin s'aŭ fost pus în scaun Vodă...» (Șincaĭ, III, 97).

Din aceste ambițiunĭ ale sale, și din vaza ce avea, se vede că familia sa erea însemnată prin vechimea și puterea eĭ. Diicu fiind vel clucer, pieri ucis de Mihnea III la anul 1658. (v. Comăneanu).— După cum ne arată documentele, fiul mareluĭ spătar Diicu, erea

PAPA BUICESCU, biv-vel paharnic și comis, citat ast-fel

www.dacoromanica.ro

la 1687.—După așezarea pe tron a luĭ Șerban Cantacuzino Voev. «...întru aceste vremĭ și Papa Boicescul unindu-se cu câțĭ-va boerinașĭ de aĭ țăreĭ, s'aŭ dus la Odriŭ [1]) să pârască pe Șerban Vodă... Și mergând Papa Paharnic la Viziriul, câte aŭ știut le-aŭ zis, dar aŭ biruit baniĭ (luĭ Vodă), și l'aŭ dat legat și pe el și pe ceĭ alțĭ de i-aŭ dus la Șerban Vodă; și pre Papa l'aŭ èrtat (aŭ den porunca viziruluĭ, aŭ den rugăciunea sororiĭ luĭ, Marina Filipeasca) și l'aŭ lăsat viŭ, iar pe ceĭ-l'alțĭ i-aŭ omorît».— (Const. căpitanul.— Cronica, mag. istor. II, 32).

Soția sa erea Dumitrana Buĭceasca, fiica luĭ Pană Spătarul Filipescu și nepoata luĭ Mănailă postelnic din Vălenĭ. Intr'un act din 1690, Papa e citat cu fiul sĕŭ: Diicul Boicescu, care ca și moșul sĕŭ e spătar la anul 1700.— Fiica sa, ținea pe Vintilă mare căpitan de margine, † la 1718 (Bucșanu).

Păuna Buiceasca, fiica luĭ Diicu, a fost soția luĭ Drăghicĭ Cantacuzino. (Geneal. Cantac.).

Nu credem că această familie originară din Valachia, unde avea proprietate Buicești, să aibă o legătură cu familia boerească din Oltenia: «Boicescu», — cunoscută din secolul trecut și din care sunt azĭ urmașĭ, — ci ea a dispărut încă după 1720.

---

[1]) Adrianopole.

www.dacoromanica.ro

BUJOREANU

(VALACHIA)

Un SARCHIZ DE BUJORANĬ, trăia înainte de anul 1608 în ḑilele luĭ Radu Voevod, dupĕ cum aminteşte un hrisov domnesc. — (act. Archiv. St. B.).

Patru generaţiunĭ ale acesteĭ vechĭ familiĭ, dupĕ cum se vede originară din judeţul Vêlcea (Oltenia), se pot stabili prin ajutorul documentelor, «à cheval» pe al XVII şi XVIII secol:

ŞERBAN BUJOREANU fost mare vistier, spătar, apoĭ MARE BAN, 1716. El erea însurat cu jupâneasa Elinca Brătăşanca, de la care avu un fiŭ. Una din moşiile pe carĭ le stăpânea dânsul, erea Păuşeştĭ, dupĕ care adese orĭ eĭ se numesc pe lângă Bujorenĭ şi: Pauseştĭ. — El e iscălit în multe documente ale divanuluĭ ca vistier 1689—1716, apoĭ ca v. Ban. — *1716*: Mavrocordat trimese ştire în ţară că vine domn, rânduind caimacamĭ pe Mihaĭ Cantacuzino, Radu Golescu, spătar Dudescu şi Şerban Bujoreanu. Puţin dupĕ acea, boerĭĭ Oltenieĭ închinându-se cu toţĭ locuitorĭĭ, armatelor germane: «Nicolae Vodă auḑind acestea, aŭ trimes pe Bojoreanul şi pe Obedeanul să se nevoiască, cum ḑice cronicarul, că doară ar putea desplăti pe Românĭĭ de peste Olt de către nemţĭ, şi multe pagube şi nevoĭ făcea oamenilor, că pe Banul Bojoreanul l'aŭ prins în cătănĭ de la Brâncovenĭ şi l'aŭ dus până la Zătrenĭ, de acolo scăpând, aŭ venit la Domnul... Vodă se întristà şi se mira, ce va să facă, neştiind că Bojoreanul, Golescul şi Băleanul şi alţiĭ, sunt carĭ fac acestea, ca să dea ţara în mâna nemţilor». — (Şincaĭ III, 389—91). — Dupĕ aceasta urmă ocuparea defini-

www.dacoromanica.ro

tivă a Oltenieĭ, al căreĭ istoric e cunoscut. — (v. Golescu, Brăiloiŭ, Obedeanu, etc.). Banul Bujoreanu a murit probabil puțin dupĕ acea, de oare-ce erea foarte înaintat în vêrstă.— Radu Popescu rezumă, în modul sĕŭ, ast-fel acțiunea boerilor cu Austria: «...o seamă de boiarĭ... fiind capete: Radul Golescul, Grigore Băleanul, Șerban Bujoreanul, aŭ tras și pe alțĭ boerĭ în partea lor și aŭ făcut o cetișoară, și aŭ început a se sfătui, sfaturĭ vrednice de rîs, adică cum să închine eĭ țara împĕratuluĭ nemțesc, și să ceară Domn pe Iordache Beizadea, feciorul luĭ Șerban Vodă (Cantacuzen), care se afla sub protecția nemților...». (Cronica; mag. istor. IV, 95).

Un nepot de frate al Banuluĭ, erea PREDA «Buzuranul», cum îl numește raportul conținând lista boerilor oltenĭ din 1719 (din Vêlcea), cu dare benevolă către Austria.

Fiul luĭ Serban Banul, a fost, din jupâneasa Ilinca:

RADU VORNICUL BUJOREANU, 1735, numit și «Clucer R. Pausescul» când avea acest titlu. El erea însurat cu jupâneasa Mihalcea, soția luĭ Tănase Sărăcinescu, care apoĭ deveni: călugărița din Bujorenĭ, Marta. — (doc. m. Pauștĭ. — Arh. St. B.)

Fiiĭ lor: DIMA și MIHALCEA, sunt citațĭ împreună încă din anul 1697, în tinerețea lor; iar al treilea:

CLUCERUL TĂNASE Bujoreanul, zis și «Păusescul», de care vorbește Cronica sub Brâncoveanu, avea moșie în Pausestiĭ din Vêlcea, și soție pe jupâneasa Aspra. Fata lor: Jupanița STANCA erea copil la anul 1714.—(v. magas. ist. II, p. 151).

Boerul DRĂGHICĬ BUJOREANU, amintit la an. 1740, fiind însurat cu fata luĭ Pârvul Păianu, a avut de fiŭ pe:

MIHAĬ BUJOREANU, dovedit de asemenea la an. 1763.

Clucereasa LUXANDRA BUJOREANCA, e citată la 1794 (August etc.) când cere prin o jalbă de la Vodă Moruzi ca, o «școală pentru învĕțătura copiilor de pomană, la o moșie a dumneaeĭ Tărtășeștiĭ, ce este în jud. Ilfov.....», și care fusese înființată de un moș al eĭ, să primească un ajutor și scutirĭ de la domnie, menționând că: «Scăpătând

www.dacoromanica.ro

neamul dumneaeĭ, n'aŭ putut să o maĭ ție, și așa s'aŭ prăpădit». (V. Ureche. — Alex. Moruzi V. p. 264).

Astă-dĭ maĭ există ca descendenți ai acestuĭ neam, ce odinioară a jucat un rol în țară:

Ioan Bujoreanu, n. 1834, fost Director și sub Director al Imprimerieĭ Statuluĭ, vechiŭ magistrat și publicist, autorul însemnatuluĭ uvragiŭ: «Colecțiune de legile vechĭ și nouĭ ale țĕrĭĭ», și alte lucrărĭ, etc; — Și fratele sĕŭ, Majorul Bujoreanu.

www.dacoromanica.ro

BUZESCU †

(VALACHIA)

Ilustră și veche familie, a căreĭ origină se leagă de Basarabĭ, înainte de secolul XV, în care sunt cunoscuțĭ. Incă de pe atuncĭ erea în mare spleudoare și cu mare trecere la domnĭ, cu carĭ se înrudeaŭ ca Basarabĭ.

Italianul Ciro Spontoni, contimporan cu ceĭ treĭ Buzești, spunea că descindeaŭ din familia italiană Strozzi, care ar fi emigrat în evul mediŭ din Italia. Această afirmare erea însă o simplă fantezie, neîntemeiată pe nimic.

«Moșia Drăgoeștĭ cu 45 alte trupurĭ de moșiĭ și cu țiganiĭ, aŭ fost de baștină ale Buzeștilor, de la strămoșiĭ lor, de la Jupâneasa Neaga, fica luĭ Duduc, și de la fiul sĕŭ Manea Ghizdăvețiu și de la sora luĭ Jupâneasa Dumitra și Vladaia, încă din dilele Domnilor celor vechĭ, de la Vlad Voevod, fiul luĭ Vlad W....» etc. (v. Odobescu; Antiq. j. R. p. 149); pe la 1488.

La anul 1518, găsim pe MARELE BAN VLAD BUZESCUL «ce 'șĭ vărsa sângele pentru țară», și care primi de la Neagoe-Vodă satul Crucea. El începu zidirea monăstireĭ Căluiul din Jud. Romanațĭ (pe la 1520), împreună cu frațiĭ sĕĭ DUMITRU PÂRCĂLABUL și BALICA SPATARUL, dupĕ cum se vede într'o inscripție. Această inscripție e d'asupra ușeĭ de piatră a advonuluĭ, sculptată în slavonește cu litere de 6 cm. și începe: «Cu voia Tatăluĭ și cu ajutorul Spirituluĭ Sânt. Amin. Eată dară eŭ robul Stăpânuluĭ meŭ Isus Christos; jupân Vladul Banul, cu frațiĭ sĕĭ, jupan Dumitru Parcalabul și Balica Spatariul, început'am

www.dacoromanica.ro

acest Sânt locaș în ḑilele luĭ Basarab Voevod, și dupĕ aceia a ſost părăsit multă vreme.....» etc.

Vlad Banul, împreună cu ſraṭiĭ sĕĭ, sunt printre ctitoriĭ aceleĭ monăstirĭ.

Din anul 1517, se păstrează un chrisov al luĭ «Iω Basarab Voevod, fiul bunuluĭ Basarab Voevod», prin care Vodă dă moșia Căluiul de sus, câtă erea partea Albuluĭ, de moștenire luĭ Vlad, Dumitru și Balica, să le fie și urmașilor lor.

Chrisovul e iscălit ca întăĭ martor, de Banul Albul (Basarab).

Banul Vlad Buzescul avu un fiŭ, pe ARMAȘUL RADU BUZESCUL, care e tatăl celor 3 celebri ſraṭi Buzeștĭ din timpul luĭ Mihaĭ V. Aceasta se citește și în urmarea inscripṭieĭ de maĭ sus a fiilor sĕĭ: ...«până am ajuns și eŭ robul luĭ I. C. Jupan Radu marele Armaș și cu ſraṭiĭ meĭ Jupan Preda Spătarul și Stroe postelnicul, nepoṭiĭ luĭ jupan Vladul Banul și *fiiĭ* luĭ jupan Radul ſost mare armaș, vĕzut'am acest locaș neisprăvit, de aceia noĭ am ridicat acest hram în ḑilele prea cuviosuluĭ... Iω Mihnea Voevod» (1588).

Clopotul monastireĭ Căluiul poartă o înscripṭie arătând că ſusese făcut de Radu B. în acelaș an.

PREDA MARELE BAN BUZESCU, ſratele maĭ mare din ceĭ treĭ ſaimoșĭ Buzeștĭ, carĭ joacă un mare rol printre boeriĭ luĭ Mihaĭ Viteazul. Născut înainte de jumĕt. secoluluĭ XVI, † la 1612 în urma ſraṭilor sĕĭ, ſusese în ultimul timp, mare Ban al Crajoveĭ.

De obiceĭ, când Mihaĭ pleca în expediṭiĭ, el era lăsat să administreze ṭara în lipsa Domnuluĭ. Ast-ſel se întâmplă când Simeon Movilă usurpă tronul viteazuluĭ principe în 1601 și când Buzeștiĭ rĕmașĭ să cârmuiască ṭara, gonesc pe acest domn. — Dupĕ moartea luĭ Mihaĭ el sprijină cu credinṭă pe Radu Șerban.

Pe când bandele Tătarilor pustiaŭ ṭara sub acest din urmă, se deteră maĭ multe lupte. Intr'una din ele se ḑice că unuĭ din Buzeștĭ, Preda dupĕ uniĭ, omorĭ într'un duel singular pe fiul hanuluĭ Tătăresc Gherai, câștigând ast-

www.dacoromanica.ro

fel lupta. Poetul Bolintineanu a versificat acest frumos episod în poezia «Preda Buzescu». — Dar fiind și el rănit i s'a tras moartea, cum dice Șincaĭ: «Ci Preda încă s'aŭ rănit la cap și venind la Brașov să se vindece, aŭ murit, fiindu'ĭ rana nevindecăcioasă....» (II, 497). — Fondul morțeĭ e adevĕrat, însă nu Preda, ci Stroe e cel care a fost eroul acesteĭ lupte. — Soția Banuluĭ Preda a fost Catalina.

Radu marele clucer Buzescu, fost mare spatar, cel maĭ vestit dintre frațiĭ. La 1575 fusese vel postelnic; la 1588 Spatar. — Ca general însemnat al luĭ Mihaĭ e trimes, în deosebite împrejurărĭ să apere țara. La 1593, împreună cu Banul Udrea Băleanu și cu 6000 oșteniĭ aĭ Oltenieĭ, trecù în Ardeal pe la Turnu Roșu spre a întâlni pe Mihaĭ. — La 1595, înainte de faimoasa bătălie de la Călugărenĭ, el merge cu Stroe înaintea hanuluĭ Tătăresc la Galațĭ; și în acelaș an sunt din noŭ trimeșĭ să ia Hârșova de la Turcĭ, pe când Banul Mihalcea asedià Silistra. — Mihaĭ îl trimete în solie la Basta; iar în domnia luĭ Radu Șerban îl regăsim în solie cu Tătariĭ. Scrisorile și toată corespondența sa, se păstrează în arhivele Vieneĭ.

Radu Buzescu avusese 2 soțiĭ: Stanca († 1590), de la care avu 3 copiĭ, și Preda fica mareluĭ Ban Mihalcea, cu care îmormântă capul luĭ Mihaĭ cel mare în monastirea Dealul, la picioarele tatăluĭ sĕŭ. — El muri la anul 1610. Anonymus Carolisensis (cit. de Șincaĭ. II, 376) zice despre Radu, că: «Radu acesta clucerul erea din ceĭ maĭ de frunte dintre boerĭ și prea bogat, pentru că moștenise maĭ a treia parte din Valachia; știa și ungurește». — Epitaful sĕŭ se află în monăstirea Căluiul, nnde fu îngropat, murind la 10 Ianuar 1610. —

Stroe stolnicul Buzescu, al treilea frate; ilustru boer. muri la 1602, în vârstă de 70 de anĭ. Il găsim maĭ adesea împreună cu fratele sĕŭ Radu; așa în 1595 la Vidin, când ambiĭ scăpară viața luĭ Mihaĭ Vodă, înconjurat de o ceată de Turcĭ, gata să'l strĕpungă. El e acel care se luptă cu Tătarul; fiind rănit i se trase moartea și fu îngropat în biserica din Stănești (din Vêlcea) a neamuluĭ; — pe mor-

www.dacoromanica.ro

mânt se citește: «....se lovi cu cumnatul hanuluĭ și-l ajunse pe tătar de se răni». — Piatra tombală a fost pusă de soția sa Sima († 1617): «Dacă voĭ muri să mĕ îngropați lângă dumnealuĭ aicĭ». — Pe un bas relief, dedesupt, se vede lupta luĭ Stroe cu Hanul. Muri fără urmașĭ.

Viteaz ca și frații sĕĭ, ajută în tot-deauna pe domnul sĕŭ; și acuzarea ce s'a adus Buzeștilor ca și altor boerĭ, că ar fi trădat pe Mihaĭ, pe când acesta erea încurcat în Ardeal, e de tot neîntemeiată. — (Laurian, etc.).

Frații Buzeștĭ ereaŭ înrudițĭ cu principiĭ Wizniowiecki, însemnată familie de nobilĭ polonĭ, descendenți din ducii Lituanieĭ.

Mulțĭ scriitorĭ italianĭ, în memoriile și descrierile lor contimporane (v. docum. din arhivele Venezzieĭ, cit. de Exarcu Rev. de Arch.), cu admirațiune vorbesc despre acești «baronĭ Valachĭ Buzeștĭ» și despre renumele lor, lăudând mult marile lor fapte.

Pe lângă marea bogăție ce posedaŭ, Buzeștiĭ primesc pentru serviciile lor, deosebite daniĭ de la domnitorĭ. Astfel Radu Șerban Bas. dărueste moșia sa Predeștiĭ din Mehedinți, luĭ Radu Clucerul.

Legenda populară a păstrat și ea pe Buzeștiĭ, dar sub o figură urîtă, neconformă caracteruluĭ lor, arătându-ĭ cu Căpleștiĭ de omorâtorĭ aĭ luĭ *Radu Calomfirescu*, un viteaz boer, distins în luptele cu Tătariĭ.

Acesta cerând un ajutor ca să desrobească pe mama sa de tătarĭ, domnul îĭ dă:

«Pe Buzeștĭ și pe Căpleștĭ
Zmeiĭ țĕrĭĭ românești,
Purtătoriĭ oștilor
Și fruntea boerilor!».

Dar aceștia, de rea credință, se unesc și ucid pe Radul cu lăncile. Domnul aflând fapta lor cea rea, îĭ osândește și-ĭ dă pe mâna gâdeluĭ, care'ĭ decapitează.

Legenda e frumoasă, și, de și are o amintire istorică, totuși imaginația e maĭ mare ca adevĕrul, căcĭ vitejiĭ Buzescĭ

www.dacoromanica.ro

n'aŭ pierit nicĭ o dată de moarte rușinoasă. — De alt-fel am semnalat legenda ca simplă tradițiune. (Colecția Alexandri).

Portretele vechilor Buzescĭ se află în monastirea lor Căluiul, în care se maĭ găsesc mormintele luĭ Preda și Radu, Stanca Buzeasca, a Banuluĭ Radu B. și al luĭ Constantin. Maĭ sunt zugrăviți Mihaĭ Vv., Petru V. (Cercel), familia luĭ Mihaĭ V., Sima Buzésca.

Marele boer Radu Clucer Buzescu, a avut 2 fiĭ și o fată: Maria Băneasa, căsătorită cu Iordache Catargiŭ Banul; Stroe postelnicul, † tânăr la 1689; și

Radu Banul Buzescu din Strejescĭ, care moare la 1647 în timpul luĭ Mateĭ Bas. W., sub care fusese vel Ban, și boer însemnat sub domniĭ anterioriĭ. Avu de soție pe Elena saŭ Ilinca, și fiŭ pe Mateiŭ postelnicul. Aceasta se vede și în înscrisul sĕŭ din 1646, prin care iartă de românie pe țĕraniĭ din Cerneți. — El maĭ avu încă 4 copiĭ, † tinerĭ și îngropați în mormânt cu dânsul la Căluĭ: David, Marica, Ilinca, Preda.

Preda Buzescul Banul, avusese de fică pe Mara, care se căsători cu Preda spătarul din Cepturoaia († 1635), nepot Banuluĭ Radu Buzescu, cu care avu 2 fete, din carĭ

Kera Ilinca, se căsători cu fiul Banuluĭ Radu: Mateiaș saŭ Mateĭ Postelnicul din Cepturoaia († către 1673), înrudindu-se ast-fel din noŭ între dânșiĭ. Din 1656 a rĕmas chrisovul luĭ Constantin W. enorm de întins, dat Eleneĭ și fiuluĭ eĭ postelnicul Mateiaș, privitor la averea Buzescilor, și de o mare importanță. Se coprind cele *128* de moșiĭ ale lor, plus cele-l'alte averĭ. Mateĭ Post. cu soția sa Kera Ilinca, avură 2 fiĭ: Barbu Buzescu, † fără copiĭ, trecut în lista boerilor oltenĭ din 1719 cu dărĭ către imperiŭ, (j. Romanațiĭ), în timpul ocupațiuneĭ austriace; și Constantin.

Constantin I Buzescu, însurat cu Maria; murĭ la 1733, înmormântat la Căluiul. In acelaș an fondase cu soția sa prima biserică din satul Strejescĭ: «în ḑilele prea înălțatuluĭ

www.dacoromanica.ro

împĕrat Carol VI...»—Il găsim că martor în maĭ multe documente de la încep. sec. XVIII; și împreună cu fratele sĕŭ Barbu.—El avu de fiiĭ pe Ilie și Nicolae.

Ilie, (sec. trecut) știm că a avut doĭ fiĭ pe: Fiera, fost colonel în armata rusă și pe Constantin Buzescu care trăia la sfârșitul secoluluĭ trecut. Constantin avu de copiĭ pe Păuna soția luĭ Șerban Vornicul Știrbey; pe Preda, Radu și:

Constantin III Buzescu, ultimiĭ din această familie. Constantin B. muri la anul 1833 și pe mormântul sĕŭ din biserica de la Strejescĭ, zidită de dânsul la 1818, se citește:

Buzesciĭ, ce din vechime
Pentru țară s'aŭ jerfit,
S'aŭ sfârșit acum prin mine
Precum domnul a voit.... etc.

încheiând: «Smeritul Const. Buzescu, sfârșitul neamuluĭ sĕŭ». (1831 Ianuar.)—El nu lăsă de cât douĕ fice: Aristeia Grădișteanu și Elena Darvari †.

www.dacoromanica.ro

CĂLINESCU

(VALACHIA)

Familie boerească, de origină veche din județul Prahova, unde se află și satul Călinești, proprietate a ei, pe malul rîului Prahovei.

Cel d'întâi, pe care'l găsim chiar în cronice, și care e strămoșul familiei de mai târdiu, se prezintă în persoana lui:

IANCUL CĂPITANUL de la Călinești. Seimenii răsculându-se în contra principelui Constantin Șerban și a boerilor săi: «neamul dorobănțesc împreună cu seimenii se scular turburați și fără de veste... abătură în neamul românesc în boieri, de'i ucidea... prepuindu-le că au sfătuit pe Constantin Vodă să scoată pe seimeni, și ei ticăloșii (sărmanii) nimica n'au știut...» etc.— (Cronica anonimă în mag. istoric IV, 338).— Acest măcel mișelesc, se întâmplă în ziua de 17 Februarie 1655, și atunci periră 15 boeri, printre cari: Preda Beca de la Maia, Drăghici de la Greci, Papa Brâncoveanul, Cârstea Cornățeanul, Georma Banul, Dumitrașcu Frejuranul, Udrea de la Doicești, slugerul,... «și Iancul căpitanul de la Călinești».

Boerul PATRAȘCO CĂLINESCU, poate fiul(?) acestuia, trăia către sfârșitul acelui secol, având de fică pe Maria, soția lui Barbu Rudeanu, la 1740.

Sora lui Barbu Rudeanu anume jupăneasa ILINCA, erea soția lui MATEI CĂLINESCU vel setrar, poate de asemenea frate(?) cu Maria, în care cas vine o înrudire dublă între ambele familii.— Matei Călinescu avu o fată Stanca, măritată cu serdarul Ienache.

www.dacoromanica.ro

La 1750, Postelnicul ANDREÏ CĂLINESCU, prin testamentul sĕŭ, (diata) lăsă o foarte mare avere urmașilor. (Doc. Arhiv.).

Ne lipsesc datele genealogice până în secolul nostru, când pe la 1800 și în urmă, trăiaŭ GRIGORE CĂLINESCU, cu soția sa n. Bălteancă, avênd un singur fiŭ:

Generalul ATHANASIE CĂLINESCU, născut 1822 Bucureștĭ. Iuncăr în armată la 1838; oficer la 1845; colonel la 60.— La 12 Iulie 1863 primi ordin să meargă în urmărirea celor 300 de polonezĭ aĭ luĭ Milkovski, ce călcaseră teritoriul român. Reuși cu trupele sale a înconjura acea ceată la Rânzeștĭ, desarmându-ĭ. La 1869 eși din armată și în 1880 fu numit general în rezervă, și în 1883 inspector general al gardeĭ naționale, care apoĭ se desființă.—Căsătorit cu Olga Zefcari, având o fică: Ana căsăt. Marian; și fiŭ pe:

DEMETRU Călinescu, (căsătorit cu Elena Bolintineanu).

Ambiĭ sunt singuriĭ descedenți aĭ familieĭ Călinescu.

www.dacoromanica.ro

CALLIMAKI

(MOLDOVA)

Origina familiei Callimaki saŭ Calimah e din Bucovina, unde apare în timpurĭ maĭ vechĭ sub numele de «Călmașul», care s'a grecizat în «Callimaki», de către fiiĭ luĭ Teodor Kallimaki, crescuțĭ la Constantinopol.

După memoriul publicat de un medic italian G. Assani, asupra familieĭ, și alte isvoare, se găsește pe la sfârșitul sec. XV: FILIP CALIMAKI, de origină din Florența, venit preceptor în Polonia, în mare favóre la curtea luĭ Albrecht, ca consilier intim. Disgrațiat din cauză că ar fi îndemnat pe rege să facă un rĕsboĭ desastruos cu Ștefan W., plecă în Italia, unde muri. — Alțiĭ zic că el erea de origină byzantină și secretar al al luĭ Leopold al Germanieĭ. — Soția și copiĭ luĭ trebuind să plece din Polonia, s'ar fi stabilit în Moldova, de unde apoĭ urmă familia.

După cercetările documentate ale d-luĭ Xenopol (Ist. și geneal. caseĭ Callimaki) aceste afirmațiunĭ sunt eronate; familia fiind de origină pur moldavă.

Primul cunoscut, autor al familieĭ, este VASILE CĂLMAȘUL, născut pe la anul 1640, care trăia prin secolul XVII și avu de soție pe Arvunia. Fiul sĕŭ este

TEODOR CĂLMAȘUL, Vornic de Câmpulung, pe care 'l găsim cu acest titlu prin 1720. El se căsători cu Ruxandra fica luĭ Grigore Ghica domnul Moldoveĭ, iar în prima căsătorie ținuse pe Nastasia, de la care însă n'avu copiĭ. Avea proprietățĭ în Bucovina. El avu 2 fete: Maria Canano și Paraschiva; iar băeți treĭ: Gavril, Ioan, Dumitrașco.

Mitropolitul GAVRIIL CALIMAKI (1689—1786). Fusese mi-

www.dacoromanica.ro

tropolit al Țessaloniculuĭ între 1740—58, apoĭ al Moldoveĭ și Suceveĭ 1758 — 86. El zidi catedrala St. Gheorghe din Iași. De un caracter ferm și drept, contimporan cu fratele sĕŭ Ion Voevod, — el ținu scaunul Moldoveĭ până la o vêrstă foarte înaintată. — Numele sĕŭ înainte de a se călugări, erea Gheorghe.

Ioan Calimach voevod (1690—1760), domn al Moldoveĭ 1758—60. Fu crescut de tînăr la Lemberg în Polonia. Maĭ târdiŭ Nicolae Mavrocordat îl trimese la fratele sĕŭ, care erea Dragoman al Porțeĭ. Calimah fu locoțiitor de Dragoman timp de 6 anĭ, până îu 1752 când fu însușĭ numit mare Dragoman al Porțeĭ. La anul 1758 ocupă tronul de Principe al Moldoveĭ, domnind 2 anĭ, când fu decapitat de Turcĭ. — Din soția sa Ralița, născută Hrisoscoleŭ (?), avu 2 fice și 2 băețĭ: — Sevastița, căs. 1 cu Vlasto; 2 cu Mihaiŭ Suțu W.; și Maria, soția luĭ Alex. Vodă Mavrocordat. Fiĭ sĕĭ Alexandru și Grigore, domniră amândoĭ.

Grigore W. Calimah (1735—69), domnul Moldoveĭ în 2 rânduri 1760—64 și 1766—69. Căsătorit cu Ileana fica luĭ Alexandru Mavrocordat, de la care avu 3 fice: Smaranda, Ralu și Maria. (Domnia luĭ: Xenopol Ist. R. tom. VI.)

Alexandru Calimah Voev., fiul maĭ mare al luĭ Ioan Vodă și frate cu preced. n. 1737, † 1821, exilat în Asia Mică. Domnul Moldoveĭ (1795—99) și fost Dragoman al Porțeĭ. Soția sa erea Elena, fica luĭ Grigore Vodă Ghica (1727—77), de la care avu 2 copiĭ, și 2 fete: Raluca și Eufrosina. — Al doilea fiŭ aĭ sĕŭ Ioan Calimaki (1781—1821), fost mare terziman al Porțeĭ, avu din căsătoria sa cu Roxandra Moruzi, maĭ multe fete și douĭ băețĭ: — Grigore Calimaki general în armata rusă (1815 † 1875), căsătorit cu fica luĭ de Breuil; și Alexandru (1817—74), oficer rus, căsătorit cu o Rusanoff.

Scarlat Calimah vodă fiul luĭ Alexandru V. și frate cu Ioan, — n. 1773, † 1821; domn al Moldoveĭ 1806 și 1812—1819; peste ambele țĕrĭ în 1821. In prima domnie după câte-va lunĭ de la venirea sa, Rușiĭ ocupară Moldova,

www.dacoromanica.ro

și el trebui să fugă la Constantinopol (1806). După pacea de la 1812, obținu din nou tronul domnind 7 ani. El, ca și contimporanul său Caragea face un cod de legi pe care pune să'l traducă în grecește după codul civil austriac, de către Flechtemmacher. Acest german isprăvește lucrarea împreună cu un legist grec Arhania; transcriind'o și pe românesce. Legislația lui Calimah în Moldova ca și a lui Caragea în Valachia a rămas în vigoare până la introducerea codului Napoleon. — Scarlat Calimaki în 1819 părăsește tronul; iar la 1812 fu exilat de Turci și apoi omorît, acuzat că ar fi favorizat revoluția grecească. Domnia lui s'a ilustrat însă printr'o serioasă administrare. Din căsătoria sa cu Ruxandra fica lui Mavrogheni Voev., el avu 2 fice: Eufrosina căs. cu Nikefor Papadopol, Raluca Paladi, și fiu pe

Pr. Alexandru Calimaki (1802—1879), refugiat la Kiev după moartea tatălui său, unde crescu. Pe urmă fu trimes pe lângă ambasada otomană în Paris. In 1853 i se dete tronul principatului de Samos; dar el se retrase în Franța. In 1855 ambasador la Viena. Căsătorit cu Eufrosina Cantacuzino-Pașcanu.

Din al treilea fiu al lui Teodor Câlmașul, se trage ramura de astă-zi; anume:

Dumitrașco Calimaki (1705—1758), frate cu Gabriel și Ion Voevod, avu rangul de vel-ban. In 1754 prin hrisov de la Grigore Ghica, primește ca dar un loc, alături de moșia sa: Stânceștii (din Botoșani), rămasă până adi a familiei. El se căsători cu Maria fiica lui Alex. Sturdza, cu care avu fete, pe Ancuța Hrisoveghi și Safta Greceanu; iar fiu pe:

Ioan Calimaki (1750—86), paharnicul. Acesta avu întâia soție pe Joița Sturdza, fără copii; și a doua pe Ruxandra Catargi (în 1780); care rămase văduvă după 6 ani de căsătorie, având 2 copii. Testamentul Roxandei datează din 1813. Maria, fiica sa, † 1853, avu de bărbat pe Boldur Costache.

Alexandru Callimaki, fiul lui Ion și al Roxandei (1781—

www.dacoromanica.ro

1837), MARE VORNIC al țĕreĭ de sus. Se însură prima oară cu Ileana Gavriil Conachi, având un fiŭ Xenofon, † 1820; și al doilea cu Maria Cuza, † 1843, de la care avu de fiică pe Smaranda Alex. Beldiman, năs. 1838; iar fiŭ pe:

TEODOR CALLIMAKI (1836—1894). La alegerea de prinț a luĭ Cuza, dânsul împreună cu Negri merg la Constantinopol spre a anunța îndoita alegere, și reușesc a veni cu firmanul de întărire al Sultanuluĭ. Reprezintă, România la Belgrad, sub Cuza. De la 1876 luă parte în diferite legislaturĭ, ca liberal. † 1894 la moșia Stănceștĭ. Căsătorit cu Zenaida fica pr. Alexandru Moruzi, n. 1840; având 2 fiĭ și 3 fiice: Ralu Cantacuzino-Pașcanu; Zenaida soția comteluĭ Dem. de Roma; Smaranda n. 1871;

ALEXANDRU CALLIMAKI, fiul luĭ Teodor Callimaki, născut 1866, căsătorit cu Maria Vernescu, având copiĭ pe Scarlat (1896) și Teodora (1895); și

ION CALLIMAKI, fratele sĕŭ, al 2-lea fiŭ al luĭ Teodor C., n. 1880; sunt singurĭ descedențĭ actualĭ aĭ familieĭ.

Armoiriile coprind: pe fund de argint, un arc și o săgeată pe care se încolăcește un șarpe (roșu); acestea încartierate și cu armele țĕrilor românești. Coroana princiară.

www.dacoromanica.ro

CÂMPINEANU

(VALACHIA)

Cel d'întâĭ Câmpineanu de care vorbește istoria, este VASILE CĂPITANUL, pe care la anul 1659 Mihnea Vodă îl omoară, împreună cu socrul sĕŭ Vornicul Radu Cândescu și cu alțĭ boerĭ, aruncându-ĭ din casele domnești jos (în Târgoviște) cu lanțurile de grumazĭ, «iar dorobanțiĭ, ne spune cronica anonimă (Magazinul istoric) se bucurà și'ĭ călca cu picioarele și-și bătea joc de trupurile lor». Causa omorîreĭ a fost că boeriĭ s'aŭ împotrivit planuluĭ nebùnesc al domnuluĭ de a ridica rĕsboiŭ asupra Turcilor, lucru patriotic susținut de toțĭ boeriĭ, uciși fără vină.

Numele de Câmpineanul, vine de la moșia veche «Câmpina» din Prahova.

El fiind ucis, soția sa a fost pusă la torturĭ și deposedată de toată averea. (Vedĭ de moartea luĭ: Fotino, Ist. Daciei IV, 108).

DRĂGHICĬ CÂMPINEANU, fiul căpitanuluĭ Vasile (?) și al ficeĭ vorniculuĭ Radul Cândescu, îl găsim la anul 1705, sub Constantin Brâncoveanu Vodă, Capucehaia (saŭ trimes al țĕriĭ) la Poartă.— Un alt fiŭ al aceluia, anume PAVEL, a emigrat în Moldova cam pe la începutul secoluluĭ XVIII.

— Fără a ști legătura lor în șirul familieĭ, sunt însemnațĭ, marele Căpitan MANTA CÂMPINEANU și fiul sĕŭ Căpitan PÂRVU CÂMPINEANU, carĭ figurează ambiĭ pe lista boerilor marĭ, pe care generalul baron de Tige o trimete Mareșaluluĭ Steinville în 1718, 12 August; care listă e în arhivele vieneze și publicată în docum. de Hurmuzache (t. VI, p. 242). —

www.dacoromanica.ro

Pantazi Câmpineanu, fiul luĭ Pavel, care emigrase în Moldova, se căsătorește la Iași cu principesa Maria, fica pr. Constantin Cantemir, fiul luĭ Antioh domnul Moldoveĭ, decĭ nepot de frate cu Dimitrie Vodă Cantemir Având titlul de clucer, Pantazi ocupă înalte dregătoriĭ în țara românească.

La 1769, se iviră manifestele împĕrăteseĭ Rusieĭ Ecaterina II, chemând pe toate popoarele supuse Turcieĭ, la arme. Pantazi Câmpineanu întâmpină pe majorul rus Karazin la Buzĕŭ, și amândoĭ vin împreună la București de unde Vodă Gr. Ghica fugise. Dupĕ acea Pantazi se duce cu Mitropolitul țĕriĭ Grigore, în solie la Petersburg.— Pe la 1764 el murise, căcĭ vedem într'un chrisov al luĭ Const. Șuțu, că: «băneasa Anica Filipeasca, sora rĕposatuluĭ Clucer Pantazi Câmpineanu, este autorizată a opri pe nepotul eĭ Constantin, fiul luĭ Pantazi, de a înstrăina ceva din clironomia părintească».

Din căsătoria sa, Clucerul Pantazi avu 2 băeți: pe Scarlat și Constantin, carĭ amândoĭ intrară în slujba rusească, ca ofițerĭ în Regimentul de Grenadierĭ.

Scarlat Stolnic Câmpineanu, fiul luĭ Pantazi; întors în țară de maĭ mulți anĭ, erea la 1785 ispravnic al Buzĕuluĭ, fiind biv-vel Stolnic. — Când Nicolae Mavrogeni se face domn și strânge oști românești contra Austrieĭ, silește pe Scarlat Câmpineanu să se facă căpetenie a armateĭ, sub cuvênt că cunoaște tactica rusească. In Februarie 1788, Mavrogheni venind cu armată către hotarul Austrieĭ, Câmpineanu fuge pe ascuns la Sibiŭ, apoĭ se înfățișează la împĕratul Iosef II, și'ĭ dete sfatul de a schimba sistemul de luptă, adoptat de mareșalul Lassi și a nu maĭ ataca pe Turcĭ în 3 coloane, ci numaĭ într'una singură, spre a nu se slăbi forțele. Vodă Mavrogheny ca să 'și rĕsbune, exilă pe tânăra Câmpineanca, soția luĭ Scarlat, anume Luxandra, fica luĭ Cândescu, la Edi-Hule (temnița cu 7 turnurĭ) în Constantinopol. Aci stete ea maĭ mulți anĭ închisă împreună cu fiul sĕŭ Constantin.

www.dacoromanica.ro

Viața îĭ erea în pericol, căcĭ soțul sĕŭ ocupase cu un corp de oaste austriacă, Bucureștiĭ.

Prințul Coburg intrând la 10 Nov. 1789 în Bucureștĭ, pune pe AGA Câmpineanu membru al divanuluĭ, demnitate ce el o căpătase chiar de la împĕratul Ioseſ.

Ca energic apărător al intereselor țĕriĭ, el e acela care cutează a spune generaluluĭ austriac Mitrovski: «Austria n'a dobândit țara prin puterea armelor, ci România a chemat'o ca pe o prietenă».

Ruxandra Câmpineanu se întoarce în fine de la Constantinopol la Bucureștĭ, dar fugi de aci la Brașov, din cauza ciumeĭ, cu fiul sĕŭ cel mare Constantin și cu Ioan. Bătrânul Scarlat murise deja (1802) — (Vaillant): — «pe la 1802 în urma dărilor peste mĕsură asupritoare, maĭ toțĭ boerĭĭ se retrag peste munțĭ, treĭ însă, între carĭ Scarlat Câmpineanu guvernează țara ca caimacamĭ».

CONSTANTIN CÂMPINEANU, fiul maĭ mare al vorniculuĭ Scarlat, e unul din boerĭĭ ceĭ maĭ însemnațĭ și cu vază de la începutul secoluluĭ. Consilier al luĭ Grigore Ghica Vodă. Făcea parte din partidul național și se opuse amendamentuluĭ ce Baronul de Rutmann voia să aducă Regulamentuluĭ. Sub ocupațiunea rusească, refuză postul de ministru, ce i se propusese cu multă stăruință de Generalul Kiseleff. — Om foarte învĕțat, elev de frunte al însemnateĭ școlĭ a luĭ Lambru Fotiadi, el călăuzește pe fratele sĕŭ maĭ mic Ion în multe ocaziĭ.

Când Const. Câmpineanu devine mare Spătar, bătrâna Câmpineanca mama sa, introduse la Spătărie și la pușcărie obiceiul de a se îngriji osândițiĭ. Ea se ducea singură și scăpă cu influența eĭ pe nenorociți de la cazne, în cât armășeiĭ, când voiaŭ să schingiuiască, se grăbiaŭ ḑicând: «Isprăviți maĭ curênd, că vine Câmpineanca». — (Not. de Gr. Tocilescu).

IOAN CÂMPINEANU, Colonelul, om politic român însemnat, născut către 1798, † 1860. In anul 1835 sub Alexandru Ghica, fundă împreună cu Eliade și cu C. Aristia «Societatea filarmonică», în formă literară dar ca fond po-

www.dacoromanica.ro

litică, și care avea drept scop redeșteptarea poporuluĭ român. El desrobi, împreună cu maĭ mulțĭ alțĭ boerĭ, pe Țiganiĭ moșiilor sale și făcu opositiune principeluĭ în Parlament, împreună cu șefiĭ partiduluĭ național, Ioan Rosetti și Gr. Cantacuzino. In 1837 fu reales deputat în adunările generale, dar refuză a intra în adunare, care adoptă adăogirea ordonanțelor generaluluĭ Kĭseleff ca articole suplimentare la Statutul organic. In 1840 după dizolvarea Camereĭ, plecă în Franța și Anglia spre a apăra interesele românilor, și ceru protecțiunea colectivă a celor 5 marĭ puterĭ; dar nu reușĭ în această întreprindere. Pe când se pregătea să revie în patrie, află că consulul rusesc isbutise să obție un firman de exil contra luĭ. Amiciĭ sĕĭ îl sfătuiră să aștepte timpurĭ maĭ bune, dar el plecă spre Bucureștĭ. D'abia ajuns la hotar, fu arestat și condus sub escortă la monastirea Plumbuita (întâĭ la Mărginenĭ), unde fu închis. — După abdicarea luĭ George Bibescu (Iunie 1848), a fost ales membru al guvernuluĭ provisoriŭ, apoĭ ministru al financelor sub caimacămie. — (25 Sept. 1848—1 Maiŭ, 49). — Scrise maĭ multe discursurĭ și un roman. — Biografia luĭ detailată a fost făcută de Ioan Ghica în discursul de recepțiune Academieĭ (1880). — Iată ce zice ilustrul om între altele: «Treĭ anĭ de închisoare și sănătatea sa ruinată, nu aŭ putut să'ĭ slăbească credințele, nicĭ să'ĭ înăsprească caracterul blând și voios». — Cât timp stete închis, soția luĭ cea tânără «nepoata Dudesculuĭ, alerga în vreme de iarnă cu copilul la sîn, cutreerând pământul din oraș în oraș, din închisoare în închisoare, căutând pe soțul eĭ...» — (p. 19).

Din soția sa Catinca, acest luptător însemnat al mișcăreĭ din 1848, avu douĭ fiĭ:

Ion Câmpineanu, om politic român; fiind representant în Corpurile legiuitoare și ministru în maĭ multe rânduri. La 27 Ianuarie 1877 ministru de justiție, apoĭ în Septembrie ministru de finance; în 25 Noembrie 1878 ministru de externe; demisionat 11 Iulie 1879.

In 1880 ia din noŭ portofoliul financelor; în acelaș an

www.dacoromanica.ro

fu numit guvernor al Băncei Naționale stând 2 ani. Din 1882—85 e ministru de domenii, la 2 Febr. 85 trece la externe unde stete însă puțin. In 23 Febr. 1888 din nou guvernator al Băncei, fiind în această demnitate până la moarte (1889). Căsătorit cu Irina Ștefan Bellu, având patru copii: Ion Câmpineanu magistrat, Ștefan-Cantemir oficer, Elisa și Irina.

Constantin Câmpineanu, frate cu precedentul și fiul mai mare al coloneluĭ Câmpineanu. Fost înalt magistrat timp de mai mulți ani. Căsătorit cu Olga Stamatin, având o fică: Constanța, căsătorită cu căpitan Gr. Ghica.

www.dacoromanica.ro

CÂNDESCU †

(VALACHIA)

Mare familie, adĭ stinsă. Origina eĭ se confundă cu a Basarabilor, din carĭ poate să fi fost o ramură; dupĕ unĭĭ derivă. direct din baronĭĭ ungarĭ KENDEFFI, carĭ însă par eĭ o branșă despărțită încă de prin al XIV secol, și stabilită în Ungaria.

La început aveaŭ numele dupĕ moșia Pătărlagele, s'aŭ numit și Mihălcești; iar numele de Cândescu îl găsim pe la jumĕtatea secoluluĭ XVII.

MARELE BAN MIHALCEA, din Pătarlagele, născut pe la 1530, boer vestit al luĭ Mihaĭ-Viteazul, căruĭ erea tovarăș iubit și credincios. In toate bătăliile maĭ însemnate, găsim pe Banul Mihalcea alăturea cu dânsul. — Banul erea boerul în care acest domn se încredea maĭ mult, dându'ĭ cele maĭ însemnate sarcinĭ. In 1600, Mihaĭ porni în Moldova contra luĭ Eremia Movilă și Sigismund cu o mare grabă; iar în Transilvania lăsă locoțiitor pe Mihalcea, care administră cu multă înțelepciune. — Dupĕ victoria de la Mirăslău, sfătui pe domnul sĕŭ a se opune pretențiunilor luĭ Basta. — Când Mihaĭ se duse la Viena și Praga, la împĕratul Rudolf, ca prisonier al archiduceluĭ Rudolf, erea însoțit de fiica sa Florica, care lăsă curtea în admirațiune, și de credinciosul Ban Mihalcea.

Moartea luĭ se petrecu în împrejurărĭ foarte tragice: dupĕ asasinarea luĭ Mihaĭ pe câmpul Turdeĭ, Ungurĭĭ năvălind în tabăra românilor, masacrară aproape 300 de boerĭ, chinuind pe ceĭ maĭ însemnațĭ: «jefuesc tabăra, târĕsc pe bătrânul Ban Mihalcea, și, fără milă pentru ceĭ 71 de anĭ aĭ sĕĭ, îl chinuesc și'l gâtue». (Vaillant). Aceasta se întâmplă

www.dacoromanica.ro

în ḍiua de 19 August 1601. — Dupĕ alte versiunĭ el erea maĭ bătrân: «Banul Mihalcea, bătrân de peste 80 de anĭ, fu prins, căznit şi strâns de gât în închisoare». (Tocilescu).

El ţinea în căsătorie pe Marula Băneasa, cu care avu 4 copiĭ. — JUPÂNIŢA PREDA, ḍisă Clucereasa, fiica Banuluĭ Mihalcea, erea soţia luĭ Radu Buzescul. Citată în doc. 1606, 1610 etc. (la monăst. Căluiul). Impreună cu soţul eĭ, îngroapă capul luĭ Mihaĭ V., la monastirea Dealul. Ca zestre părintească avea satele Văreştiĭ, Periaţiĭ şi Călugăreniĭ din Brăila. — Asupra fraţilor eĭ PATRAŞCO şi MOISE LOGOFĔTUL, pomeniţĭ într'un act din 1644, nu ştim mult.

[Un frate al luĭ Mihalcea Banul, avea 2 băeţĭ: IANE şi TUDOR, dovediţĭ într'un document din 1596, ca nepoţĭ aĭ luĭ. (Arhivă)].

RADU VEL COMIS (CÂNDESCU), al patrulea copil al Banuluĭ, ḍis Radul Comis Mihălcescul şi Radu din Patărlage. El a ţinut de soţie pe jupâneasa Soſica, ſata luĭ Neagu postelnic ot Negoeştĭ; acesta erea frate cu Antonie Vodă din Popeştĭ, şi'l găsim la 1629 şi 1633 cu rangul de agă. — Radul Mihalcea erea biv-mare-comis la 1651, dupĕ cum aflăm într'un document de familie.

Boer însemnat la jumĕtatea secoluluĭ XVII, el e omorît la 1658 de Mihnea, pe când erea *Mare vornic*: — «...Dupĕ aceasta nu multă vreme trecând, Mihnea fiind îndemnat de dracul, iar i-aŭ abătut de şi-aŭ tăiat boeriĭ, câţĭ i-aŭ maĭ rĕmas, anume, Radul vel vornic Cândescul, cu doĭ fraţĭ aĭ luĭ NEGOIŢĂ şi MOISE... etc.». — (Mag. istoric. — Cronica anonimă, pag. 351).

Dupĕ un document, Moise e tatăl luĭ Mihalcea Stolnic Cândescu.

Când Mihnea omorî pe Vornicul Radu, împreună cu fraţiĭ sĕĭ: «aruncându-ĭ din casele domneştĭ jos, cu lanţurile în grumazĭ», cum spune Cronica, pieri şi:

ISTRATE POSTELNICUL CÂNDESCU; a căruĭ legătură de rudenie însă cu vornicul Radu nu o cunoaştem. (v. Fotino)

Puţin înainte de 1700, întâlnim pe alţĭ doĭ Cândeştĭ, anume: CONSTANTIN CÂNDESCU vel paharnic ḍupă 1695; şi pe

www.dacoromanica.ro

Mihalcea stolnicul Cândescu (ḑis Mihălescul) vel pitar la 1692; într'un document din 1689 poartă titlul de sluger. Acesta trebue să fie fiul luĭ Radu Mihalcea, ḑis Cândescu; — maĭ multe lucrurĭ par ne proba aceasta. Ast-fel, e numit Mihălcescul, nume purtat cu oare-carĭ variante de Banul Mihalcea şi de Radu Comisul, carĭ ambiĭ s'aŭ numit Mihalcea, ca şi acest urmaş al lor. — El zidi împreună cu soţia sa Antiţa Cantacuzino (Alexandrina), Monăstirea Bercu din jud. Buzĕŭ, la anul *1694*. Această mănăstire de o arhitectură frumoasă şi foarte tare, erea întărită cu ziduri de cetate şi avea două lungĭ subterane pentru fugă, plecând din beciurile palatuluĭ. Ea e situată pe un pisc, pe malul rîuluĭ Buzĕŭ. — Inscripţia de pe faţadă ḑice: .— «....Ziditus'a această sfântă şi Dumneḑeească Mănăstire întru lauda a tot ţiitorul D-ḑeŭ, de robul Luĭ, Mihalcea Stolnicul şi de roaba luĭ D-ḑeŭ Alexandrina Cantacuzino şi s'a zidit în ḑilele blagoslov. domn Iω Const. Basarab W...»

Mihalcea Cândescu II, pare a fi murit înaintea soţieĭ sale, de la care avu fiŭ pe

Şerban Cândescu biv vel-serdar; trăia prin întâia jumĕtate a sec. XVII. Din 7 Sept. 1733 are întărire de la Grigore Ghica Vodă pentru stăpînire asupra moşieĭ Cârlige din Râmnicu-Sărat (v. Academ. docum. $^{52}/_{7}$). — In 1746 era biv-vel paharnic între boerii divanuluĭ luĭ Const. Mavrocordat (docum. în mag. ist. II, 283). — El fu însurat cu Ilinca fata luĭ Enache Văcărescu, (Boliac. Buciumul, Gen. Cant.) şi avu 2 băeţĭ:

Ioniţă, † fără copiĭ, însurat cu Luxandra Guliano; şi

Constantin logofĕt Cândescu, fost vel-şetrar; însurat întâiŭ cu fata luĭ Mihaiŭ Bărbătescu, apoĭ cu a luĭ Ene Slătineanu. — Acest Cândescu erea boer mare în secolul trecut. In multe chrisoave şi documente de prin 1764 e iscălit ca martor, fiind ispravnic vel-Logofĕt în divanul domnesc. La 1764, impreună cu Radu Văcărescu, e principalul partizan al luĭ Const. Racoviţă W.

Familia Cândeştilor s'a stins în secolul nostru prin dênsul (pe la 1800), lasând numaĭ două fice: Luxandra Câmpineanu şi Mariuţa Lehliŭ.

www.dacoromanica.ro

CANTACUZINO

Familie în țările române de la începutul sec. XVII; originară din Constantinopol, unde a ocupat tronul imperial.

In privința originei primordiale a familiei sunt multe versiuni: — Lucaniŭ Platinos ș. a. o urcă la Luca Kuzinos, regele Kaților, popor germanic vechiŭ (sec. II a.). Acesta avu de fiŭ pe Kazinos Katicos, din care ar descinde familia. — După Donat Frangel, numele e format din Kusino regele, și Katina Serafina soția sa, după cum se vede și pe epitaful luĭ Diomede de Lemnos.

Un istoric, Marc Ravana, spune de Cantacuzenĭ: «familie ilustră de regi Kandinavĭ, numiți Sarmați pentru că ceĭ d'ântîiŭ aruncară fundamentul imperiuluĭ Sarmat. Regele Alxar mărită pe fica sa Maolea cu Odoard Kantacuzino; iar fiul acestuia, Mirtic Maoleul zidi orașul Perikop din Tartaria, după numele soției sale Perekopia, fica principeluĭ Sciției, în anul nașterei luĭ Christ....»

In imperiul roman de asemenea regăsim Kantacuzenĭ: ast-fel Hyacint Kantacuzen după ce învinse pe Barbarĭ, supuse luĭ Cesar poporul Cymbrilor (cam 50 a. Cr.) (Ferd. Trunkel. — cod. germ).

Un Kantacuzen figura ca abil general în legiunile romane ale luĭ Nerva, și pieri ucis într'o luptă.

Carol Sever ne spune că Peloponezul erea moștenirea ereditară a Kantacuzenilor, carĭ l'aŭ stăpînit ceĭ d'ântâiŭ prin principele Kalistos.

Dintre scriitoriĭ byzantinĭ, Ducas (cap. 5—7), raportă că acéstă familie erea de origina cea maĭ ilustră în Bizanț și că descindea din vechiĭ eroĭ aĭ Grecieĭ. — Fără a dis-

www.dacoromanica.ro

cuta aceste date, și trecênd peste perioda în care nu mai întâlnim pe Kantacuzenĭ, găsim origina lor afirmată de mulți autorĭ, în timpurĭ mai apropiate, dintr'o mare familie Franceză. — Spandugino dă ca origină a familieĭ pe unul din pairiĭ luĭ Carol cel Mare. Anume, primul strĕmoș al Kantacuzenilor e desemnat în persoana lui NICOLAS VALOIS, pair de France, pe la anul 800. (v. Archives historiques).

Descendenții acestuia se înrudiră cu însemnate familiĭ princiare și regale din Europa; și la 1304 întâlnim pe MICHEL VALOIS-KANTACUZÈNE, cu amêndouĕ numele, și care e moșul impĕratuluĭ Ioan Cantacuzen.

In imperiul byzantin se face mențiune sigură sub domnia luĭ Alexis Comneanul, la anul *1107*, când un CANTACUZEN se distinse în rĕsboaele contra normanduluĭ Bohemond, în Asia și Dalmatzia.

In acelaș secol, ION CANTACUZEN se căsătorește cu Maria Comnen, din familia imperială.

La anul 1341, ION CANTACUZEN (născut 1293), ajunge *Impĕrat* al Constantinopoleĭ, și fu un bărbat distins prin multe calităț. In 1354 părăsi tronul imperial, iar în 1379 muri. Cu un an înainte de a se retrage de la domnie, asociase pe fiul sĕŭ MATEĬ, care muri înaintea tatăluĭ sĕŭ.

Un DEMETRU CANTACUZEN, a căruĭ înrudire cu aceștia nu se cunoaște, pieri în 1453, apărând cu ginerele sĕŭ Nicefor Paleologul, Constantinopolul. — Un alt DEMETRU, joacă un rol însemnat în sec. XVI, căpitan în serviciul Florenței; † în 1536 și îngropat în biserica San Domingo din Pisa.

Trecem peste posteritatea împĕratuluĭ Jean Cantacuzin, care urmează în filiație neîntreruptă, spre a ne opri în secolul XVII când apar în țĕrile române.

La 1633, Toma, George și Constantin, fiiĭ luĭ ANDRONIC CANTACUZINO (1590), trec în țĕrile române. Andronic pierise ucis de Turcĭ, nevrând a se face musulman.—TOMA C. n'avu urmașĭ; — GEORGE dete naștere ramurilor din Moldova, iar Constantin celor din Valachia. (V. la urmă cea din *Moldova*). Fiul mai mic al luĭ Andronic: MIHAĬ, rĕ-

www.dacoromanica.ro

mase la Constantinopol, și avu de fiŭ pe Dumitrașco, Domnul Moldoveĭ (1674-76 și 1684-85), adus întâră de unchiul sĕŭ. Cronicele ne daŭ o înfățișare nenorocită pentru domnia luĭ.

Ramura Valachia

Postelnicul Constantin Cantacuzino, fiul luĭ Andronic, veni în Valachia pe timpul luĭ Mateĭ Basarab, dupĕ moartea tatăluĭ sĕŭ, fu mare postelnic, și se căsători cu Elena, fica luĭ Radu Șerban și nepoata luĭ Vodă Mateĭ. Boer însemnat, el jucă un foarte mare rol în istoria țĕriĭ noastre din sec. XVII. — Cronica anonimă a țĕriĭ românești vorbește foarte adesea despre dânsul. — (mag ist. de Laurian, tom. IV, V). — La 1661, mazilindu-se Ghica Vodă, fu dus la Odriŭ, unde se afla și Constantin Cantacuzino postelnicul, și vizirul «aŭ poruncit să omoare pe Ghica Vodă. Ear Constantin Postelnicul, bunul creștin și vrednic de slujbă... vitejește cuteză de intră la Vizirul și cu multe lacrime îl rugă... etc. — Și opri vizirul pe Mustafa Pașa, ginerĕsĕŭ, să nu vie aicea, și pentru voia luĭ Constantin aŭ ertat pre Ghica Vodă de moarte...» (cronica anon. IV, 358). Maĭ departe cronicarul zice: «avut-aŭ săraca de țară noroc pentru acel om bun, carele sta în toată vremea pentru binele eĭ, și'l durea inima de creștinătate și de pământul țĕriĭ, ca să nu'l pearză, că și el erea moșnean dintr'ânsa, cu case și cu olate, ca și alțiĭ boiarĭ.... Lăudat să fie numele luĭ în vecĭ!»

Vizirul, care ținea mult la acest boer, îl însărcină să facă domn al țĕriĭ pe cine va voi dânsul: «și toțiĭ domniĭ grecĭ țarigrădenĭ cădea la picioarele luĭ și'ĭ făgăduia banĭ mulțĭ să facă pe vre-unul din eĭ domn». El recomandă pe Grigorașcu, fiul luĭ Ghica Vodă, care fu confirmat. — Maĭ târziŭ, recunoștința acestuia dispăru, și din intrigile mizerabile ale luĭ Stroe Leordeanu și Dumitru vistierul,

www.dacoromanica.ro

în 20 Dec. 1663, Constantin Postelnicul fu arestat și condus la Snagov: «ear când aŭ fost spre seară la cină, l'aŭ omorît în trapezăria monăstireĭ». Corpul luĭ Cantacuzino postelnicul fu îngropat la monăstirea Mărginenĭ, a familieĭ.

«Ear țara toată plângă pre Const. Postelnicul, că aŭ pierdut un stâlp mare, carele aŭ sprijinit toate nevoile țĕreĭ....».

El avu 6 băeți și 6 fete: Drăghicĭ, Mihaĭ, Constantin, Mateĭ, Iordache, Șerban; iar fetele fură măritate după: Vintilă Corbeanu Vel vornicul, un Catargiŭ, Stanca cu Papa Brâncoveanu, cu Pană Filipescu, cu Costin și cu Radu Cretzulescu vel Logofĕt.

M. Spatar Drăghicĭ Cantacuzino, fiul cel mare al preced., boer însemnat în cursul sec. XVII. O mulțime de chrisoave vorbesc despre dânsul, între altele o diplomă de la Principele Racotzy, prin care i se acordă titlul de comte al Ungarieĭ (1658). Vom vedea maĭ jos urmașiĭ fiuluĭ sĕŭ, născut din căsătoria sa cu Pauna Boicească, fica luĭ Dilcu. Să vedem pe ceĭ alțĭ frați aĭ sĕĭ:

Mihaĭ mare spatar † 1716, inimic al luĭ Brâncoveanu, avu 1 fiŭ pe comisul Mihaĭ, și 5 fice măritate după boerĭ muntenĭ. — Mihaĭ spatarul erea un om învĕțat. Zidi biserica Colțea și monăstirile Sinaia, Ocna și Râmnic, fondând și alte așezăminte însemnate. Fu ucis din ordinul luĭ Mavrocordat la Adrianopol.

Constantin Stolnicul, căsătorit cu Maria; boer foarte influent la curtea luĭ Brâncoveanu, și consilierul favorit. E al treilea fiŭ al Post. Constantin. Din cauza multor intrigĭ, se strică cu Brâncoveanu Vodă, tocmaĭ când acesta erea maĭ încurcat. Având înalte cunoștințe și calităț distinse, el fusese corespondentul fratelui sĕŭ Șerban cu curțile Europene; și erea cu mare influență în țară. El avu 2 fete și doĭ băeți:

Radu Spătar C., care avu 2 copiĭ de la soția sa Stanca Brezoianu; — și Ștefan Vodă Cantacuzino (1713—1716) domn al Valachieĭ. Acesta urmă la tron luĭ Brâncoveanu, ales în 15 Martie 1714. De un caracter bun, încercă maĭ multe îmbunătățirĭ și desființă câte-va impozite. Vĕr cu

www.dacoromanica.ro

Constantin Brâncoveanu întreținu relațiunile amiçale ale acestuia cu Austria. Fiind mazilit de Ali-Pașa, fu înlocuit cu Mavrocordat, care trădând o corespondență a nefericituluĭ domn, acesta fu chemat la Constantinopol, și decapitat împreună cu tatăl sĕŭ în Iulie 1716. Soția sa Păuna căutase în zadar să'l scape, și fu silită să fugă cu fiiĭ sĕĭ, prin Italia și Germania și apoĭ la Petersburg, unde muri în 1740.

De pe când domnea soțul eĭ, se vorbește de o dramă petrecută: Mătușa doamneĭ, Călugărița Olimpiada, acuzată că ar fi exorcisat'o, fu închisă de vie înt'o chilie la monăstire, și două servitoare ale eĭ spânzurate. (v. Laurian. — mag. is. V. 183).

Păuna rĕmase în Rusia, cu fiiĭ eĭ: Radu și Constantin, beizadelele, amândouĭ ajunșĭ generalĭ-majorĭ în armata rusă. Constantin stete 40 de anĭ închis în Austria și fu liberat de Iosef II; avu 2 fiĭ fără urmașĭ; — iar Radu (Rudolf), devenise foarte puternic, knéz și stăpân hereditar al ordinuluĭ Sfântu-George Constantinopolitan, cu drept de a crea nobilĭ, și muri în Rusia.

Matei Aga Cantacuzino, fratele luĭ Const. Stolnic și fiŭ al 4-lea luĭ Const. Postelnicul, muri la 1679 încă tânĕr. El zidi monăstirea Poiana de lângă Câmpina. De la soția sa, fică a luĭ Duca, avu fiŭ pe: — Spătarul Toma Cantacuzino, renumit pe timpul luĭ Brâncoveanu, când împreună cu Cantemir trecu armata valachă în partea Rușilor (1711), în loc de a susține pe Turcĭ. Cronicele timpuluĭ vorbesc mult despre dânsul. Ducea un traĭ somptuos; el zidi monastirea Poiana împreună cu tatăl sĕŭ, și fu căsătorit cu Maria fata Cuparuluĭ Duca. — Sub Petru cel mare, la 1711, fu primit în serviciul Rusieĭ ca general-major; împreună cu generalul Pen luase cetatea Brăila. † 1721, fără copiĭ, în domeniile sale din Rusia mică.

Iordache Spătarul Cantacuzen, al 5-lea fiŭ al luĭ Const. Postelnic, Era foarte iubit de fratele sĕŭ Șerban, care murind, îl lăsă tutor al copiilor sĕĭ; iar pe când domnea îĭ încredința misiunĭ de încredere. Sub domnia luĭ Brâncoveanu e mare Spătar. El fusese chiar candidat la dom-

www.dacoromanica.ro

nia țĕriĭ, dar nu fu ales fiind prea tânăr. Născut la 1661, muri în 1692, înainte ca discordia să fi isbucnit între familia luĭ Brâncoveanu și Cantacuzenĭ.

Șerban Vodă, al șaselea fiŭ al postelniculuĭ, dete naștere la o ramură a familieĭ, care împreună și paralel cu a fratelui sĕŭ Drăghicĭ s'a perpetuat până aḑĭ. Vom vorbi pe rând de amândouĕ.

Ramura luĭ Drăghicĭ Spătarul.

Marele spătar Drăghicĭ Cantacuzino muri otrăvit de grecul vistier Balasache, și avu 7 copiĭ: 3 fete măritate cu boerĭĭ: Cândescu, Câmpineanu și Isvoranu; doĭ fiĭ † tinerĭ; marele Vornic Șerban; și

Pârvu stolnicu Cantacuzino, însurat cu Ilinca Băjeasca, fica mareluĭ Ban Mareș, cu care avu patru copiĭ. Despre dânsul vorbesc și cronicele. In 1689 fu numit ispravnic al monăstireĭ Horezu, pe care Brâncoveanu începuse s'o zidească, unde «întâmplându-se grea boală, aŭ murit acolo, care nu puțină întristare domnuluĭ și neamuluĭ aŭ dat, că om erea iscusit...». Erea încă foarte tânĕr. Din copiiĭ sĕĭ, fata Păuna luă de soț pe Barbu Petroian: Constantin n'avu de cât un fiŭ fără urmași; iar ceĭ alțĭ doĭ, Mateĭ și Pârvu, avură descendenți.

Banul Mateĭ Cantacuzino, numit «Măgureanu», fiul cel mare al Stolniculuĭ Pârvu, de la soția sa Păuna Rustea avu cincĭ copiĭ: 1. despre Constantin, cel mare, vom vorbi îndată; 2. Pârvu (1739) n'avu de cât o fată Maria Balș; 3. Mihaĭ, fu însurat cu Elena Văcărească, cu care avu 4 fice, din carĭ Păunica se mărită foarte tânără în 1769, cu Const. Cantacuzino fiul luĭ Mateĭ, din ramura luĭ Șerban Vv., și muri de 17 anĭ, la 1770 în Brașov. 4. Maria ținu pe Boerul Fărcășanu; în fine 5. ultimul fiŭ al Banuluĭ Mateĭ e Radu Cantacuzino, la 1750 polcovnic și apoĭ general rus. Din soția sa Mavrocordat avut fiŭ pe Iancu (1756—1828) colonel rus, și pe Nicolae, din carĭ sunt urmașĭ în Rusia.

Constantin Cantacuzino Măgureanul, fiul cel mare al

www.dacoromanica.ro

vel Banului Matei, plecă la anul 1733 în Moldova, luând în căsătorie pe Safta Cantacuzino fata Logofătului Iordache, din ramura Deleanu. El se numi ast-fel: C. Cantacuzino Măgureanu-Deleanu, și muri în Moldova la 1761. In afară de 3 fice măritate, avu de fiŭ pe

Vistierul Ion Cantacuzino, însurat cu Elena Balș. Acesta e tatăl a patru fiĭ, dintre carĭ: Nicolae Cantacuzino continuă descendința acesteĭ ramurĭ, având cincĭ băeți: Dumitru, Ion, Vasile, Mateĭ, Nicolae. Din aceștia urmașĭ (actualĭ), avu numaĭ

Vasile Cantacuzino, aĭ căruĭ copiĭ sunt: Pulcheria Miclescu, Maria Ion Pallady, Elena Ghika Budeștĭ, și fiĭ: Ioan-B. Cantacuzino, inginer, șeful acesteĭ linĭĭ a Cantacuzenilor, Mateĭ și Nicolae Cantacuzino.

Cea altă branșă actuală din ramura luĭ Drăghicĭ, se trage din:

Pârvu II Cantacuzino marele Ban, fiul luĭ Pârvu I, frate cu Mateĭ. Fiind mare Ban, Caterina II Impărăteasa Rusieĭ, ĭĭ adresează o scrisoare în 19 Ianuarie 1768, felicitându'l pentru partea activă ce luase în rĕsboaele contra Turcilor. In acelaș an chiar, pieri în lupta contra Turcilor de la Comana. Soțiile sale aŭ fost: fata Tigveanuluĭ, de la care n'avu copiĭ, și Victoria Rosetti. Avu 3 fice: Safta Bărbătescu, Ecaterina Bălăceanu și Smaranda Slătineanu; iar fiŭ pe: — Ion Cantacuzino, căsătorit cu Maria fiica satraruluĭ Bozianu n. după 1700. † la 1760. Acesta continuă filiația prin fiul săŭ

Iordache clucerul Cantacuzino (1747—1803), pe care îl întâlnim adesea în timpurile din urmă ale secoluluĭ trecut. Din soția sa, fica mareluĭ Vornic Ștefan Pârșcoveanu, avu doĭ băeți:

Grigore Cantacuzino mare vornic (1800—1849), fiul al doilea al luĭ Iordache. Insurat cu Luxița Kretzulescu, avu 3 fice (Zoe George Ghika, C-tesa Maria de Castillon, și P-sa Smaranda D. Moruzi) și un fiŭ: —

George Cantacuzino n. 1837, om politic, f. ministru, f. primar al Bucureștilor; ministru de lucr. publice 1870, din

www.dacoromanica.ro

nou 1873—75, senator și fost președinte al Camerei (1889) și al Senatului român (1892), etc. Șeful partidului conservator (1899) și actual President al Consiliului. Căsătorit cu Ecaterina Băleanu, având 2 fiice și 4 fii: — MIHAIL deputat, NICOLAE, Irina, ȘERBAN, GRIGORE și Alexandra.

CONSTANTIN CANTACUZINO CAIMACAMUL, fost m. postelnic înainte de 1848. Fiul lui Iordache Cantacuzino. După căderea lui Bibescu, și după ocuparea țării de trupele otomane, cele 2 puteri suzerane numiră pe Cantacuzino, Caimacan al principatului, în care demnitate stete până la 1 Maiu 1849 când se numi domn B. Știrbey.—El moare la 1877, având de la soția sa Zoe Slătineanu, o fică și trei fii: Alexandrina Mano, Ion, Grigore, Adolf.

ION CANTACUZINO, 1-ul fiu al lui Const., fost de mai multe ori deputat și ministru al Justiției (n. 1820—18 .). Căsătorit cu Maria Mavros, are fii pe JEAN C. și fice pe: Zoe Dem.-Sturdza, Sevastia Carp, Maria Sutzu, Olga căpit. Miclescu, Elena C. Sturdza, Constanța Romalo, Alina Miclescu.

GRIGORE CANTACUZINO n. 1829, fost Director general al Teatrelor, f. magistrat f. deputat, f. prefect, fost Efor al spitalelor, senator, etc. Fiică d-na General Lahovary.

ADOLF CANȚACUZINO, al 3-lea fiu al lui Const. Caimacanul. Fost înalt magistrat mulți ani, etc. De la soția sa, născută Yarka are doi fii: CHARLES-ADOLPHE, n. 1874, și ADOLPHE, n. 1882.

Ramura lui Șerban-Vodă.

ȘERBAN VODĂ CANTACUZINO, (1679 — 1688), domnul Valahiei, frate cu Drăghici, și 2-lea fiu ca vîrstă al Postelniculuĭ Constantin. n. 1640 † 1688. Sub domnia lui Antonie Vodă, în 1669, fusese mare spătar. Duca Vodă îl făcu mare Logofăt, însă bănuind într'ânsul un competitor, se pregătea să-l· omóre, când Pórta îl alese domn. (1679). In timpul domniei, căută să scape țara de jugul turcesc; dar totuși fu silit să ia parte la asediul Vienei sub Kara-Mustafa în 1683. El ajută în ascuns pe asediați, cari la 12 Sept. același an fură scăpați de regele Poloniei, Ion So-

www.dacoromanica.ro

bieski, care sdrobi pe Turcĭ. — Victoria creștinilor avu rĕsunet: Șerban Vv. profită de acest lucru declarându-se neatârnat, și trimese pe fratele sĕŭ Iordache în solie la împĕrații Rusieĭ și Austrieĭ; carĭ îĭ promiseră tronul imperial al Constantinopoleĭ (!), dacă va isbuti să gonéscă pe Turcĭ în Asia. Adunând o armată de 30.000 ómenĭ, se pregătea să aplice planul, când pieri în mod misterios: o parte din boerĭ, în frunte cu fratele sĕŭ Constantin și cu Brâncovénu îl otrăviseră la masă, speriați de planurile sale (16 Oct. 1688) Nepotul sĕŭ Brâncoveanu, îĭ urmă la domnie. Amintirea luĭ însă a rĕmas nepătată și gloriósă; lăsând țĕrĭĭ îmbunătățirĭ și așezăminte. Cronicariĭ ne fac un portret de laudă asupra luĭ. De un caracter aspru și violent cu adversariĭ, era un bărbat frumos și înalt de statură, inspirând respect tutulor. De la soția sa: Dómna Maria, avu pe Gheorghe, și patru fete, carĭ ținură pe Pr. Cantemir, boeriĭ Urdăreanu, Bălăceanu și Vlasto.

Acéstă ramură a luĭ Șerban W. se dice Rîfovenĭ, după moșie, în opoziție cu cea a luĭ Drăghicĭ, dișă Măgurenĭ.

Banul Gheorghe Cantacuzino Beizadea, fiul luĭ Șerban, jucă un rol însemnat în istoria I-eĭ jumătăți a secol. XVIII. Boeriĭ îl voiaŭ ca Domn. Avu titlu de mare Ban în timpul ocupăreĭ Olteniei de Nemți (1718); iar către sfârșitul vieței locui în Transilvania cu copiĭ sĕĭ, unde se refugiase. Insurat în două rînduri, cu Casandra Rosetti și cu Luxandra; Ficele sale ținură: Maria pe Toma Brăiloiŭ și Ilina pe spătar Câmpulungénu. Din băeți, Iordache muri fără copiĭ;

Mateĭ, fiul princ. Gheorghe, comte al Imperiuluĭ German, boer mare în Valachia, însurat cu Joița Dudeasca. Fusese mare comis și spatar, etc. Mateĭ avu 2 fiĭ, pe Constantin † tânăr 1773, în vârstă de 22 anĭ; și care fusese însurat din 1769 cu Păunica Cantacuzino, fica luĭ Mihaĭ † la 1770, în anul nașterii fiuluĭ lor Pârvulețu, carĕ muri de asemenea tânăr de 16 anĭ. — Și pe Nicolae (al căruĭ fiŭ Mateĭ, dis Beicu Aga, muri în 1833, fără urmași din cele 2 soții ce avusese).

Logofĕtul Toma Cantacuzino, fiul maĭ mic al luĭ Gheor-

www.dacoromanica.ro

ghe Banul, și frate cu Mateĭ, însurat cu Maria Brezoianu. Boer cu mare influență la curtea domnilor fanarioți, sub carĭ e mare Logofĕt. — Ficele sale se măritară, una cu Șatrarul Mihaĭ Bărbătescu, cea altă cu boerul Topliceanu.

Mateĭ Cantacuzino, spatar, fiul luĭ Toma, numit și «Corneanu», trăia pe la jumĕtatea veaculuĭ trecut. Avu urmaș pe:

George Cantacuzino Rișoveanu, însurat cu....., și carĭ avu 2 băeți, în secolul nostru: Constantin și George.

Constantin Cantacuzino, căsătorit în douĕ rânduri, cu Maria Budișteanu și cu o Mavrocordat. E fiul întăĭ al luĭ George. Copiĭ sĕĭ sunt:

Nicolae (din I-a.) — George Cantacuzino, fost ministru de finance, fost deputat și Director al Căilor ferate etc. † 1898; — Constantin, doctor în med., căsătorit cu Sabina Brătianu. Fiŭ Ioan. —

Ghiță (George) Cantacuzino, al 2-lea fiŭ luĭ G. și frate cu Const.; căsătorit cu o Florească. † 1891, avu patru copiĭ:

Alexandru, f. Director al Imprimerieĭ Statuluĭ etc.; — Ion inginer, căsătorit cu Zoe Wartiadi având 3 fiĭ (George, Șerban, Ioan și 2 fete); — George C., căs. cu L. Costaforo având 2 copiĭ (George, Șerban); — și Ana Dr. Kalindero.

Aceasta este în prescurtare genealogia Cantacuzenilor, a căror filiațiune nu se întrerupe până la împĕrațiĭ din C-tinopl, și pote maĭ 'nainte, dupĕ cum se vede în cartea de aur a familieĭ.

Armele vechĭ ale familieĭ coprind maĭ multe semne, concedate de curtea imperială din Viena prin diplome, și peste carĭ se află armele caseĭ de Valois: de azur, cu florĭ de «lys» de aur.

Ramura Moldova

Din fiul cel mare al luĭ Andronic Cantacuzino, venit și stabilit întăĭ în Moldova, derivă acestă ramură, divizată și ea în alte două, numite dupĕ moșie Delenĭ și Pașcanĭ:

www.dacoromanica.ro

George Cantacuzino, mare vistier al Moldoveĭ la 1633. Ceĭ doĭ fiĭ aĭ sĕĭ: Toderaș și George aŭ dat naștere la douĕ branșe deosebite.

Ramura zisă Deleanu:

Toderaș Cantacuzino, fiul luĭ George și nepot luĭ Andronic, a avut treĭ fiĭ. Din aceștia, Vasile n'avu copiĭ, Ioan, cel mare, continuă familia până aḑĭ; iar Ilie Cantacuzino marele vistier (1700), avu o singură fica Balașa, soția luĭ Brâncoveanu. El erea boer însemnat al Moldoveĭ sub Racovitză, Cantemir și Mavrocordat (1700): «.... erea acest boer de mare cinste la Nicolai Vodă, cum ḑice cronicarul Mustea, că numaĭ cu dânsul grăia Nicolaĭ Vodă din toțĭ boeriĭ pămênteni ce eraŭ.... maĭ mult este de socotit că nu pentru voia luĭ, ci pentru voia Brâncoveanuluĭ, domnul muntenesc ĭĭ facea acea cinste....». — Soția sa erea Maria, și el muri fără fiŭ, înainte de 1720. (v. și Let. m. III, 92, 115).

Ioan Cantacuzino,ântăiul fiŭ al luĭ Teodor (Toderaș) avu maĭ multe boeriĭ înalte în Moldova; și treĭ fiĭ: George, Șerban (călugărul Sergie) și Teodor.

— De la acest din urmă, Teodor (Todirașc Canta) mare Stolnic, din satul Românieĭ, derivă o ramură a familieĭ prin fiul sĕŭ Ioan fost paharnic, mare spătar și Logofĕt (1749), cunoscut cronicar; (avu frate pe Ilie); urmându-se ast-fel descendența: fiul luĭ Ion erea Ilie C., care avu pe Constantin, tatăl luĭ Alexandru Cantacuzino (act); al căruĭ fiŭ este Vladimir Cantacuzino, fost oficer etc.

Iordache Cantacuzino ḑis Deleanu, marele Logofĕt al Moldoveĭ, fiul cel mare al luĭ Ion, de la care descinde această ramură. La anul 1716 în ḑivanul luĭ Mihaĭ Racoviță W., cumnatul sĕŭ, erea mare comis, la 1738 mare Vornic și apoĭ Logofĕt. La 1738, când erea în țară grozavă epidemie de ciumă, s'a oprit Vodă Grigore Ghica, «n'aŭ venit la Iașĭ că mureaŭ prea rĕŭ de ciumă; ce aŭ trecut la sat la Delenĭ, în ținutul Hârlăuluĭ, la vornicul Iordaki C. Deleanul și aŭ șezut acolo până în Dechem-

www.dacoromanica.ro

vrie....» (Letop. Neculce II, 405). De la soția sa, fata luĭ Racovitză V. avu patru copiĭ: — Ioniță de care vom vorbi, — George Canta, care avu 2 fete, din carĭ una măritându-se cu un Ghika, a trecut ca zestre moșia Deleniĭ, după care acea ramură a Ghicilor a luat numele de Ghica Deleanu. — Safta Cantacuzino, care se mărită cu Constantin, fiul luĭ Mateĭ, din linia Cantacuzenilor din Valachia (Măgurenĭ). Acesta trecu în Moldova, unde muri la 1761 (v. urmașiĭ luĭ din Valachia). Inrudind ast-fel două ramure ale familieĭ, el se numea Cantacuzino Măgureanu Deleanu.— Balașa fu măritată cu un Hrisoscoleo.

Marele Logofĕt Ioniță Cantacuzino, fiul luĭ Iordache. A fost mare Hatman, la venirea luĭ Grigore Ghica în 1764.— La 1749 fiind încă tânăr, figurează în divanul luĭ Constantin W. Racovitză ca Vel Cămăraș. (Despre Ilie Canta, fiul stolniculuĭ Teodor și frate cu Ion, spune letopisețul «vĕr primar cu Ioniță și Iordaki Deleanul». Acest Ilie fusese decapitat de Vodă Callimaki la 1762.)

Ioniță Canta avu de la soția sa, Zoe Ghica, un fiŭ:

Marele Vornic Mateĭ Cantacuzino, fost și mare vistier al Moldoveĭ, care la 1791 se refugiă în Rusia unde deveni consilier de stat efectiv, ocupând și alte marĭ demnităţĭ. El muri la anul 1817, lăsând 5 băeţĭ de la soția sa Raluca Callimaki. Din aceștia, doĭ n'avură urmașĭ și nu jucară un mare rol. Grigore, al II, fu general-major în armata rusă și muri la 1812 în bătălia de la Povrodina, nelăsând urmașĭ.

Fraţiĭ sĕĭ George și Alexandru, se distinseră în Rusia, având fie-care urmașĭ; formând 2 branșe. (act.)

1. Alexandru Cantacuzino, al 3-lea fiŭ al luĭ Mateĭ. Șambelan la Curtea Rusieĭ, luă parte însemnată la revoluția grecească din 1821; și muri la 1841 la Atena. Din soția sa Elisabeta avu pe: — Dumitru, aĭ căruĭ urmașĭ trăesc în Bavaria (Fiiĭ sĕĭ: Alexandru, Theodor și C-tin)— Mateĭ C., căsătorit cu Ernestina Ghica-Bălenĭ, a avut fiŭ pe George Cantacuzino, al căruĭ fiŭ este (act.): Leon Cantacuzino, căsătorit cu Ana Văcărescu. — Mihaĭ, alt fiŭ al luĭ Alexandru, are descendenţĭ în Rusia, prin fiul sĕŭ Pavel.

www.dacoromanica.ro

2. Knézul George Cantacuzino, fiul luĭ Mateĭ și frate cu Alex.; Colonel în cavaleria rusească, luă parte la campaniile din 1807, 1812 și la revoluția din 1812 cu fratele sĕŭ. Căsătorit cu P-ssa Elena Gortchakoff, el muri la 1857.— In 1821 făcu la Iașĭ, o proclamațiune către popor, pe care o iscălește: «Knéz Gheorghe Cantacuzin Deleanul». Vornicul Beldiman vorbește în Tragedia sa, rolul ce dânsul a jucat în revolta grecească (1821). (v. vers 1500, cit.) — El a avut patru băeți:

1. Leon, din care urmași în Rusia; — 2. Grigore, avu de asemenea 3 fiĭ, în Rusia; — 3. Knézul George Cantacuzino, guvernator al Basarabieĭ însurat cu Elena fica luĭ Anastase Bașotă, având 3 fiĭ: Artur, Anastase †, și Alexandru †; — iar 4. Mihaĭ, avu 2 băeți în Rusia.

Ramura Pașcanu.

Fiul luĭ George vistierul, venit în Moldova, se chema tot George (saŭ Iordache) și trăia încă pe la începutul secoluluĭ XVIII. El e tatăl luĭ Iordaki Cantacuzino de la Pașcanĭ, vel Spătar al Moldoveĭ. — Fiul acestuia, Constantin pare ar fi avut maĭ mulțĭ copiĭ, dintre carĭ,

Iordache (George) Cantacuzino, fost mare Logofĕt. Trăia pe la finele secoluluĭ trecut, figurând ca boer mare în divanurile domnești. El avu de fiĭ pe: Costache, Alexandru, Dumitru și Grigore carĭ n'avură urmași, și Mihalachi C. care a lăsat numaĭ două fete: Văcărcasca și Ruxandra soția luĭ Panait Balș.

1. Constantin Cantacuzino-Pașcanu, fiul luĭ Iordache III, însurat cu o Rosetti avu 3 fete măritate și 2 fiĭ: — Lascarache Cant.-P., căsătorit de 3 orĭ, având 2 fiĭ: Constantin Cantacuzino-Pașcanu, fost deputat etc. Căsătorit cu Maria Argyropol; Alexandru, vice-presedinte al Senatuluĭ f. prefect etc., căsătorit cu R. Calimaki, — precum și fiică Lucie Mavrocordat.

— Nicolae frate cu Lascarache, fost ministru de justiție și de interne al Moldoveĭ în timpul Căimăcămieĭ luĭ

www.dacoromanica.ro

Vogoride; adversar al Unireĭ. Avu fică pe Pulcheria † 1865, din căsătoria sa cu Lucica Pallady.

2. Alecu Cantacuzino-P.,. fiul luĭ Iordache și frate cu Constantin a avut maĭ multe fice (din carĭ Maria Sutzu) și un singur fiŭ:

Ioan Cantacuzino (zizine), literat distins și om politic (n. 1829 †-1897). La 1857 erea ministru al caimacamieĭ; la 1870 trimes la Belgrad, apoĭ Director gen. al Teatrelor. S'a ocupat mult cu științele exacte. In 1880, publică la Paris traducerea aforismelor luĭ Schopenhauer și în 1885 (Bucureștĭ) celebra traducere franceză a operiĭ aceluiașĭ ilustru filosof: «Le monde comme volonté & rèprésentation.» (3 vol.) Decedat 1897, fără urmașĭ.

www.dacoromanica.ro

CANTEMIR †

(MOLDOVA)

Origina familieĭ Cantemir erea tătară, și se ḍicea că descinde dintr'un CHAN-DEMIR, după cum arată și numele. Despre neamul sĕŭ, însăși Dumitru Cantemir ḍice: «această familie erea în mare vază la Mârzeștiĭ din Tartaria pentru nobilitatea sa și imensele sale avuțiĭ». — După tradițiune, familia Cantemir derivă de la TIMUR-LENK (*1401*), marele cuceritor al Asieĭ. Aceasta pare a o proba chiar și numele însăși; căcĭ «Kan Temur» saŭ «can-temur» înseamnă sângele luĭ Temur saŭ persoană descinḍênd din sângele luĭ.

Unul din Cantemireștĭ avusese curagiul a se substrage atât de sub puterea Chanuluĭ cât și de sub jugul Turcilor, și s'a luptat în curs de maĭ mulțĭ anĭ cu succes contra maĭ multor Seraskirĭ, și probabil că el și-ar fi păstrat mult timp independența, dacă nu ar fi fost sedus printr'un tractat înșelător. Adică Turciĭ vĕḍênd că cu armele nu pot face nimic contra luĭ s'aŭ prefăcut că ar voi să închee pace cu el; s'aŭ învoit la toate câte le-a cerut și i-aŭ dat titlul de Bey și privilegiul de a purta 3 tuiurĭ. Dar după ce l'aŭ avut în partea lor cu modul acesta, Turciĭ puțin după acea aŭ pus mâna pe el și l'aŭ omorît. *Frațiĭ* luĭ s'aŭ supus din noŭ Chanuluĭ, care le-a dat voe a locui în provincia Akerman și Kilia.

Fiul sĕŭ, SAVA CANTEMIR, a stat iarăși în grația Hanuluĭ; dar și-a schimbat numele, și fiind-că tatăl sĕŭ a fost Bey și-a luat supranumele de «Begu Mirza» care apoĭ a trecut la fiĭ și chiar la strănepoțiĭ acestora. Pe timpul când Constantin Cantemir erea domn în Moldova, «unde mer-

www.dacoromanica.ro

gând la părintele meŭ, ḑice istoricul Cantemir, îĭ narà istoria antecesorilor sĕĭ aşa precum o ştia din tradiţíe, prin care singură s'a susţinut memoria Genealogieĭ lor tătarice». El maĭ spunea, că pe timpul când Canul îl persecuta maĭ aspru, *un* Cantemir din familia lor, s'a refugiat în Moldova la principele acesteĭ ţĕrĭ şi a primit religia creştină. — (Cantem.— Ist. imperiuluĭ otoman, 539). — Acest Bey Mirza saŭ Sava Cantemir, scăpă Moldova de o calamitate pe timpul domnieĭ luĭ Constantin V., adică abătând pe Tătarĭ de a prăda ţara, luând el pe Domn sub garanţie.

Teodor Cantemir, tatăl primuluĭ domn cu acest nume, ştim că a fost omorât de Tătarĭ în Bugiac, dupĕ care fiul sĕŭ se refugià în Polonia.

El a avut 3 copiĭ, pe Macrina, necăsătorità † 1677, Constantin, care domni şi Nestor (1635—1683).

Constantin Vodă Cantemir, supranumit în domnie Bătrânul (1685-1693). Dupĕ mórtea tatăluĭ sĕŭ, se refugià în Polonia, unde fu crescut şi unde servind timp de 17 anĭ în armatele regilor Ladislas şi Casimir, căpătă gradul de colonel. Pe urmă trecu în serviciul luĭ George Ghica principele Valachieĭ, fiind mare ceauş, şi sub Dabija domnul Moldoveĭ, care-l făcu Căpitan al Bârladuluĭ. Sub Duca Vodă fu mare clucer. In 1672 sub Ştefan Petriceĭcu Vodă, Cantemir, pe atuncĭ marele serdar şi comandant a 3 judeţe de la fruntaria Polonieĭ, scăpă haremul Sultanuluĭ Mahomed IV care erea să fie răpit de Polonĭ dupĕ bătălia de la Cochzim. Când Dumitru Cantacuzino fu depus în 1685, Constantin Cantemir căpătă tronul ca rĕsplată a serviciilor sale. Dumitraşcu Vodă, gelos de favoarea de care se bucura pe lângă Sultanul, îl denunţă Seraskiruluĭ Soliman-Paşa; dar el ştiŭ să se justifice şi Paşa fu chiar acela care'l propusĕ Porţeĭ pentru tronul Moldoveĭ, în locul aceluĭ ce voia să'l peardă. In timpul domnieĭ sale, aproape tot timpul ocupat de rĕsboiul luĭ Sobieski cu Turciĭ, ştiŭ să se menţie în posiţiunea grea pe care o crea vasalitatea sa cu Turciĭ şi sympatiile de creştin către Polonia. Totuşĭ refuză luĭ Sobieski să se a-

www.dacoromanica.ro

lieze cu dênsul, când năvăli în Moldova în 1685 și 86. Il ajută pe ascuns când fu silit să se retragă dupĕ lupta de la Boian, și-l scăpă de la un desastru complet. Conduita luĭ înțeleaptă îĭ permise să păstreze până la sfârșit favoarea Sultanuluĭ, și avu rara fericire să moară pe tron, după o domnie de opt anĭ (1693). Făcuse o greșală în cursul domnieĭ sale, prin omorîrea logofĕtuluĭ Miron Costin și a fratelui acestuia Velicico Hatmanul. — Constantin Cantemir avu 2 fiĭ: Antioh și Dumitru, carĭ amândoĭ fură domnĭ, și 2 fete: Roxana și Elisabeta.

Antioh Cantemir, domnul Moldoveĭ în douĕ rânduri: 1696-1701, și a II-a oară 1705-1707.

In prima luĭ domnie boeriĭ Ruseteștĭ revin din noŭ la putere. Antioh Cantemir, trăind rĕŭ cu Brâncoveanu ca și tatăl sĕŭ, domnul muntean îșĭ dă toate silințele, făcênd a se mazili Antioch V, și îl înlocui cu Constantin Duca.— In a doua domnie, Antioh se împacă cu Brâncoveanu. Turciĭ luară pe Moldovenĭ la Bender spre a întări fortificațiile; Cantemir da însușĭ exemplu oamenilor sĕĭ săpând la șanțurĭ ca ultimul soldat. «Dar pe când Cantemir săpă la Tighina, alțiĭ îl săpaŭ pe dânsul la Constantinopole», zice Neculce. Intr'adevĕr, peste puțin fu înlocuit.

Demetru Cantemir (1710—1711) Principe al Moldoveĭ.— Cum vine în țară vĕdând că aproape toțĭ boeriĭ se plecaseră către Rusia, intră și el in legătură cu Petru cel Mare, prin care asigură domnia familieĭ luĭ, supunênd însă Moldova cu totul împĕrățieĭ rusescĭ. El lăgădui luĭ Petru proviziĭ îndestulătoare și un numĕr de oaste, pentru formarea căruia primi ca și Brâncoveanu o sumă de banĭ. Turciĭ aveaŭ mare încredere în el. In urmă, când simțiră că aŭ fost trădațĭ, Cantemir trecuse deja în lagărul rusesc. Petru cel mare trece Nistru și ajunge la Prut; el însă fusese amăgit căcĭ proviziile lipseaŭ cu desăvârșire. După ce vizirul Baltagi Mahomet trecu Dunărea, înconjură armata luĭ Petru, fometoasă și lipsită de cavalerie și tunurĭ, din pricină că toțĭ caiĭ perise; Petru cel mare fu prins, apoĭ scăpă,

www.dacoromanica.ro

și se alese din acest rĕsboĭ numaĭ cu perderea Azofuluĭ.

Cantemir fugi în Rusia cu mulțĭ din boerĭĭ ce trecuseră în partea Rușilor. El fu foarte bine tratat de Petru cel Mare, fiind un om de înaltă valoare. — Știa un-spre-ḑece limbĭ mòderne și vechĭ și a scris multe lucrărĭ importante. Ast-fel «historia incrementorum atque decrementorum aulae otomanicae»; «Descriptio Moldaviae»; «Divanul lumeĭ»; «Vita Custantini Cantemiri»; «Istoria caselor Cantacuzen și Brâncoveanu»; cronico Româno-Moldo-Valachilor; «Sistema religieĭ mahometane»; — historia ieroglifică».... etc., în carĭ se arată un istoric și filosof de mâna întâĭ. El e cel maĭ învĕțat dintre Românĭĭ din timpul sĕŭ și multe din operile sale aŭ fost cunoscute contimporanilor sĕĭ;

In 1714 erea ales membru al Academieĭ din Berlin. — El fu căsătorit cu Casandra (n. 1683, † 1713), fica Dommuluĭ Munteniei Șerban Cantacuzen. In 1714, după mórtea Casandreĭ se retrase la Petersburg, unde isprăvi istoria Imper. otoman, și în 1717 se căsători cu P-sa Anastasia Trubeskoï, când fu numit Consilier particular al împĕratuluĭ. El se stinse la 21 August 1723, în domeniile sale de la Harcov în Ucraina, chiar când fusese numit principe al sfântuluĭ imperiŭ. — El avu copiĭ pe: — Maria (n. 1700 † 1757), Smaragda (n. 1701 † 1720); Serghie † 1707; Mateĭ, însurat în Rusia, fără copiĭ; Constantin, † 1747; și

Antioh II Cantemir, născut în Moldova 1709, † Paris 1744. Fu crescut la Academia de teologie din Moscova și apoĭ la cea din Petersburg. In 1731 numĭt rezident la Londra; în 38 ambasador la Paris. In 1727 Cantemir debută cu un volum de versurĭ: Symfonie pe psaltirea dedicată Caterineĭ I — Inainte de a pleca la Londra scrise maĭ multe satire și opere ușoare, carĭ se pot considera ca primele în literatura rusă modernă; In satire atacă adesea pe inimiciĭ luĭ Petru cel Mare și pe aĭ reformelor sale. Ediția întreagă a scrierilor sale a eșit în rusește la 1847. —

O vară a sa, *fica* luĭ Antioh Vodă Cantemir ținu în căsătorie (1708) pe Radul Brâncoveanu, fiul luĭ Constantin Vodă, decapitat împreună cu tatăl sĕŭ.

www.dacoromanica.ro

Antioh Vodă Cantemir avu și un fiŭ, pe—Pr. CONSTANTIN CANTEMIR, fost general în armata rusă și căsătorit în două rânduri: 1. Cu Principesa Natalia Golovin și 2. Cu Pr. Sofia Pasékov, † 1783. — A avut doĭ copiĭ: pe MARIA care s'a căsătorit cu boerul român Câmpineanu (v. Câmpineanu) și PR. DIMITRIE, polcovnic în armata rusă. — Generalul rus Münich, în 1739, după ce luă Hotinul de la Turcĭ, voia să pue domn al Moldoveĭ pe Constantin Cantemir, care îșĭ avea oastea sa, și care erea cu totul devotat Rusieĭ. — Astă-dĭ nu se maĭ cunosc descendenți direcți din această familie princiară a Moldoveĭ.

www.dacoromanica.ro

CÂRJĂ †

(MOLDOVA)

Familie veche din Moldova, adĭ stinsă, și pe care o găsim înflorind din secolul XV, și în secolul următor, dând mai mulți boeri însemnați.

Pe la 1440 trăia un CÂRJĂ, anagnost al mitropolituluĭ Țamblac, fost în conciliul din Florența (1438).

ȘANDRU CRĂJEVICĬ, fiul acestuĭ Cârjă, care erea diac, scriitor de documente, îl găsim în 1497 și 1499 (Uricar XVII).— Pare că fiul sĕŭ erea boerul:

COSTEA CÂRJĂ (saŭ Luca), *marele Stolnic* în 1513, 1515 sub Bogdan Voev. Polonul Stanislas Gorski vorbește despre dânsul într'o relațiune a sa asupra păceĭ dintre Polonĭ și Moldovenĭ, la 1509: «Kyrsza *magnus dispensator*». - Acest boer mai târdiŭ, în 1523, ține un discurs politic regeluĭ polon Sigismond I, care a rĕmas vestit, fiind și unul din primele discursurĭ ale unuĭ român, care ni s'aŭ conservat.

Alexandri, în admirabila'ĭ poemă: «Dumbrava roșie», ne presintă pe Cârjă în luptă, (1497) deja bătrân dar viteaz, și de un caracter din cele mai nobile. In loc să se lupte cu Toporski bătrânul, șef Polonilor, amândoĭ staŭ de o parte îmbărbătând pe aĭ lor. Dialogul acestor cavalerĭ măreți e admirabil. — Poloniĭ sunt învinșĭ la urmă, și Cârjă se duce la domn, care'ĭ dice:

..... Cârjă, tu fală mi-aĭ făcut!
Ca tine fie-ți neamul viteaz și priceput. —

Marele boer Cârjă, e póte tatăl luĭ:

CÂRJE, PARCALABUL de Neamtz, care e găsit cu această

www.dacoromanica.ro

importantă demnitate în documente din 1528, 29 și 1530. In afară de acesta mai avu și alte titluri de boerie. — Alte relațiuni nu avem despre dânsul. — Filiația se continuă mai departe:

PETROVICI CÂRJĂ, care trăia pe timpul lui Petru Rareș, pe la 1540. — O spiță a familiei, scrisă la 1815 de Petrache Cârjă, începe de la acesta. Petre Cârjă mai avu un frate Damian; iar copii, trei fete și un băiat: Irina, Maria și

VASILACHI CÂRJĂ, care trăia pe la 1575, și avu de fiu pe:

GHEORGHIȚĂ, HATMAN și Portar de Suceava la 1591 (7099) April., relatat de un document. Fiul acestuia, este DAVID CÂRJĂ, pârcălab de Roman sub Movilă Voev., care mai avea 2 frați. — El lăsă 2 băeți: Vasilaki, a cărui ramură nu presintă interes, și care se stinse pe la finele secolului trecut; — și al doilea pe:

ANTOHI CÂRJĂ STOLNIC, contimporan cu domnia lui Vasile Lupul. — Fiul său ANDRONAKI trăia pe la finele secol. XVII, având 2 feciori: pe Antohi și pe TOADER CÂRJĂ.

Acest Teodor avu pe Grigoraș și pe IOAN Cârjă, care cumpără moșia fratelui său. Ioan Cârjă avea rangul de v.-BAN și muri la anul 1827, lăsând un singur fiu, în persoana lui

PAHARNICUL PETRAKI Cârja, ultimul descedent (a 13-a generație), al acestei familii. Soția sa erea JOIȚA Cerchez, fiica boerului Ioniță Cerchez, D-șoară de curte a Doamnei Moruzi. In revoluția grecească de la 1821,

«Sărdăreasa Cârjei aŭ dat cumplitul sfârșit,
Cu norăsa și nepoata la un loc s'aŭ săvârșit».

Cum dice vornicul Beldiman. — Intr'această dramă, Turcii uciseră pe bătrâna, muma lui Petrache, pe soția acestuia Zoița și pe fata mică, în fața nefericitului boer. Petrache Cârjă, muri la 1831, stingând prin el de tot această mare familie, și ne lăsând de cât o fică: SMARANDA (n. 1812). — (Ghibănescu. — în Archiva; Spița, famil.)—

www.dacoromanica.ro

CARP

(MOLDOVA)

Această familie s'a stabilit în Moldova, venind din provinciile Baltice, în secolul XVI. — Cantemir în «Descriptio Moldaviae», citează familia Carp printre principalele neamuri boerești ale țării Moldovii.

N'am putut avea, din lipsa de isvoare, de cât puține date despre trecutul acestei familii. Ast-fel găsim ca membrii ai ei:

DUMITRU CARP, SPATAR al Moldovei, într'un act al său prin care vinde medelniceruluĭ Mihail Kesco o moșie, la anul *1727*. — (Docum. Academ. rom.). — Dumitrache Carp e de asemenea dovedit printr'un document de moșie din anul 1758. — (Id. Academ.).

TODER CARP, boer iscălit între mai mulți alții, în actul de desrobire al vecinilor, din anul 1749.

La anul 1761, un CARP erea diac de divan, după cum se constată din diferitele acte domnești, scrise de dânsul.

PETRACHE CARP f. paharnic, etc. care trăia pe la mijlocul secoluluĭ actual, posesorul moșieĭ Țibănești, a avut fiŭ pe:

PETRE P. CARP, n. Iași 1837, om politic, șeful partiduluĭ constituțional. A studiat în Germania. Sub Cuza a fost secretar la agenția din Paris, la 1870 ministru, 1871 trimes la Viena, Berlin și Petersbug, 1876 ministru în cabinetul Catargi, 1882 ministru la Viena, unde luă parte activă la regularea cestiuneĭ Dunăreĭ. De la 1888-89 ministru de externe al cabinetuluĭ constituțional, 1891-95 ministru de do-

www.dacoromanica.ro

meniĭ; Senator, etc. — Pe când se ocupa cu literatura, la 1864 împreună cu Maiorescu, Negruzzi și Th. Rosetti a fondat Societatea «Junimea». — Activitatea sa politică se poate cunoaște din istoria contimporană a țĕriĭ. In 1888 a publicat «Era nouă» discursurĭ asupra principiilor politice.

Căsătorit cu Sevastie Cantacuzino, are copiĭ pe: Jean Carp, Petre, Grigore și Nicolae și fică Elsa căsătorită cu Lt. Al. Sturdza.

Armele familieĭ sunt: Pe fund azur treĭ stele de argint, dispuse 2. 1, cu câte 6 raze; împrejurul scutuluĭ bordură de argint punctată.

www.dacoromanica.ro

CARPENIȘANU

(VALACHIA)

Familie boerească din județul Dâmbovița, purtând acest nume din timpul luĭ Brâncoveanu Vodă, după vechia moșie Cărpenișul.

Inainte, în secolul XVII, eĭ se numeaŭ boeriĭ Baloteștĭ, despre care avem date chiar de la 1600. — Un document de hotărnicie (ordonată de Constantin V. Mavrocordat) spune precis că: «... s'aŭ ales și boerilor BALOTEȘTĬ *ce le ḑic Cărpenișanĭ*». Moșia Baloteștiĭ din Muscel a aparținut acesteĭ familiĭ.

Boerĭ din Baloteștĭ găsim maĭ mulțĭ, afirmațĭ de documente din sec. XVI. Ast-fel un chrisov din 1624, citează pe un boer din Baloteștĭ. Apoĭ într'un înscris al Banuluĭ Radu Buzescu figurează (la 1648) «FIERA POSTELNIC ot Baloteștĭ».

Intre docum. Arhiveĭ Statuluĭ, aflăm iarășĭ treĭ generațiĭ ale acestor boerĭ: CÂNDEA POSTELNICUL ot Baloteștĭ, trăia pe la 1650 și înainte. Acesta avu un frate, al căruĭ nume nu e menționat, al căruĭ fecior erea FIERA «nepotul Cândeĭ (1703)». — Există o înrudire între neamul Balotescu și acel al Băjeștilor, cu carĭ aveaŭ proprietățĭ comune.

Tot la 1703, se citează fiul luĭ Cândea, anume MUȘAT CLUCERUL BALOTESCU, care de la soția sa Marula a avut 3 fiĭ: Mateĭ, Stroe și Pavlache.

De pe atuncĭ, familia luă numele de Cărpenișanu.

Din zapisul de vênzare al Ilineĭ Cărpenișanca, din anul 1741, (act aflat în posesia d. Grigore P. Olănescu) reese următoarea filiațiune:

Boerul HERÉ CARPENIȘANUL (Fiera), fost căpitan, avea

www.dacoromanica.ro

frate pe Pavlache. Așa dar putem presupune aproape cu siguranță după numele acestuia, că erea fiul luĭ Mușat Balotescu, de maĭ sus. — Heré a avut după acel zapis, treĭ copiĭ:

Constantin postelnic Cărpenișanu, care era † la 1740; Bălașa Carpenișanu, martoră în actul surorei sale: — Ilina Cărpenișanu, care prin zapisul din 1741 vinde cumnatuluĭ eĭ (vĕr) Mihaĭ, maĭ multe pogoane de vie în Muscel, la Crângurenĭ.

Pavlache fratele luĭ Heré, a avut fică pe Ancuța, soția luĭ Mihaĭ.

Tot ca martor, în acel zapis, figurează și Radu Cărpenișanu.

Intr'o hotărnicie a moșiilor Baloteștilor dișĭ Cărpenișenĭ (tot în posesia d. Gr. P. Olănescu, printre actele Moșieĭ Găeștĭ), se citează la 1746: Luca și fratele sĕŭ Dumitru; Mihaĭ logofĕtul ginerile Pavloaiceĭ; apoĭ Stroe cu fiiĭ sĕĭ Mateĭ și Radu; Damaschin călugărul, etc, — din neamul Cărpenișenilor.

Nicolae Cărpenișanu e citat în alte acte din 1784, privitoare la hotărnicia de maĭ sus. La 19 Sept. 1794 el e chemat să arate ce cărțĭ de moșie (documente) posedă.

Marele vornic Filip Lenș avea de soție pe Elisabeta Balotească-Carpenișanca, la sfârșitul secoluluĭ trecut.

Descendenții actualĭ aĭ familieĭ se coboară din: Clucerul Diamandy Cărpenișanu, în secolul nostru; care maĭ avea frațĭ pe Postelnicul Vasile și pe Isaiia, călugărit și arhimandrit la monastirea Găisenĭ.

Copiiĭ cluceruluĭ Diamandy aŭ fost treĭ fiĭ și patru fete: Iancu, praporcic †, Iancu † tânăr printr'un accident, Iancu III, Maria Steriadi, Maria Van Saanen, Ana și Teodora.

Iancu Carpenișanu, al treilea din frațĭ cu acest nume, n. 1845 † 1883, proprietar al moșieĭ Cărpeniș; căsătorit cu Maria n. Voinescu a avut 2 fice, și 2 băeți:

Ioan Carpenișanu, inginer și Diamandy C., — singurĭĭ descendenți de adĭ aĭ familieĭ.

www.dacoromanica.ro

CATARGI

(VAL. ŞI MOLD.)

Origina familieĭ e foarte veche, dar de unde vine saŭ de ce origină e, nu se poate încă şti. Dupĕ probabilităţĭ e de origină tătarică.

Pentru întâia oră întâlnim numele de Catargiu într'un document din anul *1604*, sub Radu Şerban Basarab (15 Iulie), prin IOAN CATARGIŬ vel-Spătar, acelaş cu

Marele BAN IENACHE CATARGIU, cunoscut de la *1616* către sfârşitul primeĭ domniĭ a luĭ Radu V. Mihnea. In acest an e pomenit într'un act de danie al Skituluĭ Ştăneştĭ din Judeţul Vâlcea, prin care Baneasa Maria Catargioaica, fica cluceruluĭ Radu Buzescu, închina dişa monăstire ca metoch patriachatuluĭ din Alexandria. — Cincĭ anĭ dupĕ data aceasta, adică la anul 1621, în a doua domnie a luĭ Radu Vv., găsim pe acelaşĭ Enache Catargiŭ însoţind pe domnul Muntenieĭ în rĕsboiul de la Hotin, purtat de Turcĭ contra Polonilor. In vara acestuĭ an, Sultanul Osman II, profitând de ingerinţele Polonilor în afacerile Moldoveĭ, porni cu o armată numeroasă contra luĭ Sigismund III al Poloniei. (Miron Costin). Dupĕ un rĕsboĭ care dură o lună şi maĭ bine (20 Aug. — 29 Sept. 1621), amândouĕ puterile se hotărîră să pună capăt ostilităţilor. Plenipotenţiariĭ Polonĭ trimeşĭ pentru tratărĭ, avură o consfătuire secretă cu domnul, la care asistă numaĭ Catargiul Banul Crajoveĭ.

In anul 1633, dupĕ mazilirea luĭ Leon Vodă Tomşa din scaunul Muntenieĭ, boeriĭ se împărţiră în 2 partide, una care voia domn pe Aga M. Basarab din Brâncovenĭ, spri-

www.dacoromanica.ro

jinită de Mahomed Abaza Paşa din Nicopol, iar cea altă, din care făcea parte Banul Enache, Dumitru Dudescu, etc. cereaŭ pe Radu XI, pe care îl orânduise sultanul Murad IV şi al căruĭ tată Alex. Iliaş, fusese de 2 orĭ domn. La 20 Septembre 1633, Mateĭ V. intră în Bucureştĭ, iar spre sfârşitul luĭ Octobre, Radu XI împreună cu Catargiŭ şi alţĭ boerĭ, sprijiniţĭ de o bună armată de mercenarĭ, înainta până la podul de la Obileştĭ pe Colentina. Mateĭ Basarab, cu o oaste maĭ puternică îĭ bătu în ziua de 26 Oct. pe câmpia de la Dudeştĭ, aproape de monăstirea Plumbuita. — «Movila ce mare de lângă Bucureştĭ, arată şi acum locul unde a fost bătălia.» (Şincaĭ).

Intre fugarĭ se afla şi Banul Enache Catargiu, căruia i se confiscară averile. La 1637 Mateĭ Basarab dăruieşte vorniculuĭ Dragomir Creţulescu, nişte case din Târgovişte «maĭ sus de curtea domnească, aproape de rîŭ, pentru că acestea cu locul lor aŭ fost ale luĭ Ienache Banul Katargiu».

Acesta, retras la curtea luĭ Vasile Lupu, primi rangul de vel-Postelnic al Moldoveĭ, şi stăruia pentru mazîlirea luĭ Mateĭ Basarab. Chiar la 1636 fu trimes de domn la Silistra, spre a stărui pe lângă Paşa de acolo pentru înlocuirea luĭ Mateĭ, cu Ion Vodă fiul luĭ Lupu.

După un an, postelnicul Enache primi însărcinare de a negoţia căsătoria domnuluĭ cu fica unuĭ Cazac din ţara Cerkezilor, de oare-ce fica Vorniculuĭ Bucioc, prima soţie, murise.

Nicolae Stolnicul Katargiu, e frate cu precendentul şi din partida adversară a luĭ Mateĭ Basarab. El, cu Dudescu şi alţĭ boerĭ fug cu Radu Vodă după perderea bătălieĭ, în Moldova. In cronica de la descălecatul întâiŭ al Muntenieĭ, se vorbeşte întru alţĭ boerĭ şi de Nicolae Katargiŭ.

De la fuga luĭ Enache şi Nicolae Catargiu în Moldova, acéstă familie se desface în 2 ramurĭ, din care una trăieşte în Moldova, cea-l'altă în Muntenia. — Dovadă că nu toţĭ membriĭ familieĭ aŭ emigrat în Moldova e faptul că sub Mateĭ Basarab, Marele postelnic Const. Cantacuzino mărită

www.dacoromanica.ro

pe a doua din ficele sale, după un KATARGIU. Poate că acest ginere al luĭ Cantacuzen este un fiŭ (?) al mareluĭ PAHARNIC GHEORGHE KATARGIU, pe care nu'l găsim între adversariĭ luĭ M. Basarab, și care figurează ca martor într'un act de vînḑare dotal din anul 1624 Maĭ 8, din timpul luĭ Alexandru Coconul.

De la Mateĭ Basarab încoace, până în timpurile din urmă, cronicele nu vorbesc de ramura Catargiŭ rămasă în Muntenia, maĭ nimic. Chiar din documente, după câte sunt cunoscute asupra lor, nu reese maĭ nimic.

In ramura Catargiilor din Moldova cunoaștem maĭ bine în sec. XVII, pe: APOSTOL VEL-COMIS CATARGI, care căsătorește pe fata sa Mariana după marele medelnicer Ștefan Petriceĭcu, care domni în 2 rânduri peste Moldova. Iar când acesta fuse nevoit să părăsească pentru întîia oară domnia și să fugă în 1674 în Polonia, el fu urmat de faimosul cronicar al Moldoveĭ, Miron Costin vel logofĕt, de Apostol Katargiu și alțĭ boerĭ însemnațĭ. (Cronica luĭ Neculce).

Apostol comisul, primi indigenatul împreună cu titlul de nobleță polonă la anul 1676, ca mulțĭ alțĭ boerĭ înainte. (precum Ureche, Orisa, Balica în 1607; după Engel).

Diploma aceasta, scrisă în limba latină și semnată de regele Ion III Sobiesky, se păstrează până aḑĭ. In ea se ḑice între altele:

«După părerea noastră, ilustrul bărbat Katardziu Mareșal, întrece prin numele țĕrĭĭ Moldoveĭ și prin faima virtuților sale, pe atâția alțĭ bărbațĭ, pe care 'ĭ respectăm în aceste timpurĭ de agitare ale Norduluĭ.» — Maĭ jos, lângă semnătura luĭ Sobiesky se citește: «Indigenatus generoso Apostolo Katardzi Marschalco Terarum Moldaviae confertur». (v. Anghel Demetriescu. — Barbu Catargiu, etc.).

Din urmașiĭ Catargiilor în Moldova, maĭ sunt cunoscuțĭ în secolul trecut:

VEL LOGOFĔTUL ILIE CATARGIU. La anul 1716, în domnia luĭ Vodă Racovitză, trupele nemțeștĭ comandate de căpitanul Ferenz, mergând spre cetatea Neamțu «prins'aŭ pe

www.dacoromanica.ro

Ilie Catargiul vel logofĕt şi pe Antoniu Comisul, şi alţĭ, şi i-aŭ închis în cetate; şi pe urmă aŭ slobozit pe logofĕtul Catargiul, eară pre ceĭ alţĭ i-aŭ ţinut închişĭ». — (Letop. III, p. 124).— La anul 1717, Ilie Catargiu era mare Logofĕt în divanul luĭ Grigore Ghika Vv.

ŞTEFAN CATARGIU erea biv-Vel Clucer la anul 1727. — (Doc. Academ. r.).

MIHALACHE CATARGIU, e semnat cu maĭ mulţĭ alţĭ boerĭ într'un act de emancipare din 1749, etc. — COSTIN Catargiu trăia la 1749 sub Racovitză Vv., pe când erea tânăr.

SPĂTARUL FILIP CATARGIU, la anul 1760 fu trimes cu maĭ mulţĭ boerĭ marĭ, şi exilat în Asia la Ionikalisi, din intrigile luĭ Stavarache, favoritul luĭ Vodă Calimah. — (v. Bogdan).

In secolul nostru:

JORDACHE CATARGI mare vistiernic. La 1831 făcea parte din comisiunea regulamentuluĭ organic pentru Moldova, ales de obştească adunare, împreună cu Costache Conachi. Iordache Catargi avu o fică măritată cu C. Forĕsco, iar fiŭ pe:—ŞTEFAN CATARGIŬ, om politic, fost ministru şi caimacam de treĭ, înainte de alegerea ca domn a luĭ Alexandru Cuza, în Moldova. Fiĭ sĕĭ ereaŭ:—1. CONSTANTIN CATARGI, al căruĭ fiŭ este căpitanul NICOLAE CATARGI, căsătorit cu Viorica Cretzianu.

2. LASCAR CATARGI (n. 1823 † 1899), însemnat om politic al ţĕrĭĭ; fost şef al partiduluĭ conservator. Fost prefect de Iaşĭ şi Galaţĭ, membru al divanuluĭ ad-hoc; locotenent domnesc la sosirea Pr. Carol, şi prezident al consiliuluĭ (1870). Prezident al Camereĭ, apoĭ prim-ministru din noŭ la 1889 şi 1891-95; Senator, etc... (v. Maiorescu-Discursurĭ parlamentare) † Martie 1899, la Bucureştĭ. — Căsătorit cu Efrosina Ventura. — 3..... CATARGI, având fiŭ pe NICOLAE Catargi, fost deputat, etc. —

Din alte ramurĭ: — Marele logofĕt CONSTANTIN CATARGI, rudă cu Iordache, însurat cu Smaranda fica luĭ G. Balş, a avut şapte copiĭ:—Maria, căsăt. cu Principele Milan Obrenovicĭ,— Sofia căsăt. cu Al. Catargi având fiĭ pe: HENRI, căs. cu M. Lămotescu şi PAUL Catargi cu M. Văcărescu.—Olga Petre

www.dacoromanica.ro

Mavrojeny. — Elena C. Ventura. — ALEXANDRU CATARGI, senator, f. ministru plenipotențiar la Petersburg, etc. Căsătorit cu Elena Mano, are fiĭ pe: BARBU și ALEXIS; — GEORGE Catargi, general, f. senator etc., și: — LASCAR †, căsătorit cu Elena Ghika, având fiĭ pe: LASCAR și ALEXANDRU.

Maĭ sunt descendenți, din alte branșe înrudite, ale familieĭ Catargi.

Din ramura rĕmasă în Valachia încă din secolul XVI, s'a distins în secolul acesta:

BARBU CATARGI (n. 1807, † 1862) om de stat. Șeful Conservatorilor în timpul luĭ Cuza. Membru în divanul Ad-hoc, ministru de finance, apoĭ (1862) Prezident de Consiliŭ; S'a deosebit ca orator de frunte. Discursurile și biografia sa, aŭ fost publicate de d. A. Demetrescu. La 8 Iunie 1862, întorcându-se de la Cameră, fu asasinat, fiind în trăsură cu prefectul poliției N. Bibescu.

Se pare că o ramură a familieĭ Catargi, este fam. *Apostol*, trecută înainte de 1700 în Rusia, unde maĭ există încă descendenții eĭ.

www.dacoromanica.ro

CEAUR †

(MOLDOVA)

Insemnată familie din Moldova, din care eși și un domn al țĕriĭ. — Cronica saŭ izvodul luĭ Huru, compilație apocrifă, citează din timpurĭ chiar anterioare luĭ Dragoș (sec. XII și XIII) pe un Pilat Ceaur, și pe Florea Ceaur mare Judi de Bêrlad, etc.

Cel d'ântîiŭ din acest neam, care l'am găsit probat, este ȘTEFAN CEAUR la anul (7181) *1623*, MARE VORNIC de țara de jos, în Moldova. Nu știm dacă acesta s'ar putea identifica cu acel care e citat cam în acelaș timp, ca trunchiŭ al familieĭ, sub numele de:

DUMITRAȘCO ȘTEFAN din Răcăcin, boer mare, care avu de fiŭ pe:

PR. GHEORGHE ȘTEFAN W, domnul Moldoveĭ, succesor luĭ Vasile Lupul, de la 1653—58. Sub acesta din urmă el erea mare Logofĕt, când se rĕsculă contra luĭ Lupu, venind cu armată și silindu'l a fugi la Tătarĭ și apoĭ la Constantinopol. G. Ștefan venise cu trupe Ungurești, și în 1853 ocupă tronul. La Poartă, Gheorghe Vodă Ștefan nu erea bine vĕdut și în 1658 ocazia se presintă spre a fi mazilit; anume: Principiĭ Transilvanieĭ, Muntenieĭ și Moldoveĭ fiind suspecțĭ în politica lor către Poartă, fură chemațĭ la Constantinopol, unde eĭ nu se duseră și fură înlocuițĭ. (v. despre el: Cronicele Moldoveĭ; — Xenopol, Istoria R.). Despre căsătoria luĭ Gheorghe Șt. Vodă, dice cronicarul: «...când erea boer, murindu'ĭ jupâneasa a rĕmas vĕduvoĭ: și tâlnind o jupâneasa săracă, frumoasă, tînĕră, anume SAFTA din neamul Boescilor (Bou), aŭ tâmpinat'o pe drum mergênd

www.dacoromanica.ro

cu rădvanul la Iași, și aŭ poprit rădvanul cu sila și s'aŭ suit fără de voïe în rădvan și l'aŭ întors înapoĭ la casa luĭ. Și pe urmă a primit și ea și s'a cununat cu dênsul, care aŭ ajuns de a fost și Doamnă.» (I. Neculce. — O seamă de cuvinte). Gheorghe Ștefan muri la Moscova, după ce umblasè mult prin strĕinătate, «și pe urmă i-aŭ adus oasele luĭ în în Moldova, și în mănăstirea luĭ la Cașin, de l'aŭ îngropat...» — Moșiile Ceaureștilor fură acaparate de frații Cantacuzino carĭ le restituiră însă, și de Racovițeștĭ, carĭ «nu se știe din ce pricină aŭ luat și eĭ moșiĭ de ale Ciaureștilor atuncĭ, și nu le-a dat înapoĭ.» (Neculce II, 188).

Fratele luĭ Gheorghe Vodă Stefan, erea

Hatmanul Vasile Ceaurul, care avea acest înalt titlu la 1660 și 1673; fu apoĭ mare vornic cum se vede într'un hrisov al boeruluĭ Hăbășescu, iar sub Petriceicu Vodă și mare logofĕt al Moldoveĭ. Fiul sĕŭ (doc. citat) erea:

Dumitrasco Ceaur, mare Stolnic la anul 1689, după cum arată un hrisov de întăritură al boerilor Cerchezĭ. La 1690 erea mare logofĕt al Mold., și cel d'întâĭ boer al luĭ Vodă Const. Duca, cu care împreună scoaseră birul numit «vădrăritul». El muri la anul 1691: «în scurtă vreme ajunse blestemul maĭ de grab pe Dumitrașco Ciaurul vel logofĕt, fiind sfetnic, că'ĭ scurtă Dumnezeŭ viața, că muri cum îĭ maĭ rĕŭ, în dub, și i se istovi și casa luĭ și treĭ fecioră ce aŭ avut; se stinse pomenirea luĭ cu sunet; și moșiile luĭ căzură în mâinĭ strĕine.» (Neculce.—Cron. id. II, 249).

In iarna anuluĭ 1696, fica sa Catrina «a luĭ Dumitrașco Ceaur de Valea Sacă», se mărită în apropierea crăciunuluĭ cu Antioh Vodă Cantemir, oficiând Iacov patriarhul de Constantinopl, care muri în țară. — Doamna Catrina erea vestită de frumoasă.

Dintre ceĭ treĭ fecioră aĭ luĭ Dumitrașco, de carĭ amintește cronicarul, s'a ilustrat:

Vasile Ceaurul, comte al Austrieĭ și pretendent la tronul Moldoveĭ. — Cu ocazia mazilireĭ luĭ Antioh W. la 1706, oameniĭ luĭ Mihaĭ Racoviță trimeșĭ în țară, arestară pe maĭ mulțĭ boerĭ între carĭ și Vasile Ceaur «cumnatul luĭ An-

www.dacoromanica.ro

tioh Vodă, închizându'ĭ la Seimenĭ...», iar maĭ târdiŭ liberându'ĭ. — El se pune apoĭ în capul boerilor carĭ s'aŭ dus în Ungaria, venind cu oștirĭ sub comanda căpitanuluĭ Ferencz, carĭ coprinseră cetatea Neamțul și Cașinul, monăstire unde se așeză «... fiind acolo și Vasili Ciaurul, isvoditorul acestor zarve, ce făcură toțĭ la un cuvènt, umplându-se de gândurĭ rele asupra luĭ Mihaĭ Vodă. Mult socotind de sine Vasili Ceaurul să se ridice Domn de la Nemțĭ; îndemnându'ĭ și alțiĭ de potriva luĭ, aŭ mers în Brașov Vasili Ciaurul la generalul de Nemțĭ de l'aŭ făcut graf.» (anul 1716). Inaintând spre interiorul țĕrlĭ «moldovenĭĭ noștriĭ făcându-se una cu catanele, cu mare cu mic prădaŭ, jefuiaŭ unul pe altul, monăstirile, casele boerești, cât ținea pre Siret».

Venind asupra luĭ Vodă Racoviță, acesta întâlnindu'ĭ, ĭĭ învinse cu ajutorul tătarilor ce adusese în țară pentru pază(!); iar Ferenz fu decapitat, la marginea Iașuluĭ, unde până aḑĭ a rĕmas mormântul sĕŭ. Corpurile celor ucișĭ în luptă fură îngropațĭ sub Cetățue, înălțându-se o movilă.

Moșiile luĭ Vasile Ceaur, drept pedeapsă, fură confiscate pe seama Domnieĭ; după cum arată documente dintre 1721—25. (Uricarul XI, 219) Pentru răsvrătirea sa, i se luară maĭ multe sate carĭ fură date de Racoviță soreĭ sale Maria Stolniceasa, pentru pagubele ce suferise din cauza luĭ.

Acest viteaz boer, pretendent la tronul Moldoveĭ prin vița domnească din care se trăgea, e unul din tipurile cele maĭ cavalerești și interesante din secolul XVIII, atât de sĕrac de oamenĭ în țara noastră.

N'am găsit în cronicĭ saŭ documente ale timpuluĭ numele copiilor ce avusese, nicĭ data când a murit el, fiind refugiat în Muntenia.

In ḑilele noastre, acest neam s'a continuat prin femeĭ, în familia Aslan din Moldova.

www.dacoromanica.ro

CERCHEZ †

(MOLDOVA)

Origina acestuĭ neam e arătat chiar de numele sĕŭ: eĭ ereaŭ Cerchezĭ saŭ Circasienĭ, veniţĭ în Moldova şi stabiliţĭ printre boeriĭ, înainte de Vasile Lupul, pe la *1630*. (v. Cantemir — Descriptio.).

ŞTEFAN CERCHEZ, MARE COMIS al luĭ Antioh Vodă, avea acest titlu la 1680. — In timpul luĭ Dumitraşco Vodă la anul 1674, acel domn trimese o armată de Moldovenĭ şi tătarĭ unuĭ Paşa turcesc ce venise cu trupe contra Polonilor. Printre boeriĭ ce comandaŭ acele oştĭ, se aflaŭ Buhuş Hatmanul, Const. Cantemir serdarul şi «Ştefan Cerchezul comis.» etc. (Letop. Neculce cap. V).

La 1684, Cerchez conduce o trupă de Moldovenĭ în timpul luptelor cu Tătariĭ, date de boeriĭ emigraţĭ: «şi aŭ rânduit pe o seamă de Moldovenĭ cu Ştefan Cerkezul biv-ftori paharnic....» — (Letop. II, 28). Murind Constantin Cantemir la 1691, şi proclamându-se Dumitraşcu, fiul sĕŭ, de principe, veni Domn însă Duca, iar Capegi-başa ce venise cu mazilia la Iaşĭ, luă pe Dumitraşcu V. Cantemir. El fiind de neam Cerchez, «Ştefan comisul Cerchez mult s'aŭ rugat acĕluĭ Capezi Başa pentru Dumitraşco Beizadea, zicându'ĭ să'ĭ fie milă de dânsul că este un copil....». — Capezi-Başa, care'l cunoştea pe acest boer, şi fiind şi de un acelaş neam, apără într'adevĕr cu multă căldură pe Cantemir, şi ajungând la Constantinopol îl avu sub grija sa, ast-fel că nu i se întâmplă nimic rĕŭ. (V. Letopiseţ. Mold. t. II, p. 245). — In aceste ocaziĭ ne vorbeşte letopiseţul ţĕriĭ, de acest brav Cerchez.

www.dacoromanica.ro

Un document din 1689 — (orig. Academie). — citează pe ALEXANDRU CERCHEZ vel paharnic și pe Ștefan Cerchez vel comis, împreună cu Stolnicul Dumitrașco Ceaur, pentru o întăritură de moșie.

Marele VORNIC SAUL CERCHEZ, trăia către 1700. El avea de soție pe Paraschiva, fica vorniculuĭ Ionașco Balș.

Nu știm dacă coborîtor dintr'ânșiĭ erea: Căminarul, maĭ apoĭ HATMANUL COSTACHI CERCHEZ, care în timpul mișcăreĭ grece de la 1821, fu trimes în maĭ multe misiunĭ importante, după cum vorbește și jalnica Tragodie a luĭ Beldiman. — El fusese și la 1821 în deputația boierilor la Țarigrad, când s'a ales Principe Ion Sturza. — (Let III, 378, 418). —

Ceĭ din urmă descendenți aĭ acestuĭ neam aŭ fost însă: serdarul IONIȚĂ CERCHEZ și fiul sĕŭ COMISUL TUDORACHE Cerchez, ce trăiaŭ la începutul secoluluĭ actual.

Ast-fel această familie s'a stins cu desăvârșire în linie directă, după cum remarcă și T. Boldur Lățescu într'o notiță la traducerea Descriereĭ Moldoveĭ a luĭ Cantemir, unde enumeră familiile moldovenești. — (oper. p. 230).

Nu trebue a confunda acéastă familie, cu altă familie boerească Cerchez, de origină greacă, înrudită cu Pr. Mavrocordat și stabilită în Valachia din secolul trecut, când membriĭ eĭ avură titluri de boerie, și din care astă-zĭ sunt maĭ mulțĭ represintanțĭ.

www.dacoromanica.ro

COCORESCU

(VALACHIA)

Una din vechile și însemnatele familiĭ ale țĕriĭ, documentată din prima jumĕtate a veaculuĭ XVI, și înrudită poate cu Basarabiĭ.

Boerul VLADUL Caplea din COCOR, de unde derivă și numele, ne este probat de un document din actul 1537; iar nu altul din 1588 ne arată și pe fiiĭ sĕĭ, BADEA și CALOTĂ, boerĭ din Cocor. — Jupaneasa CAPLEA din Cocor, trăia în ḑilele pr. Mihnea V. Turcitul.

Pe lângă aceștĭ vechĭ strămoșĭ aĭ Cocoreștilor, o filiațiune a familieĭ se stabilește, și ar putea forma geneologia urmată prin găsirea de noĭ isvoare, — prin:

PETRU SPĂTARUL, boer care trăia sub domniĭ anterioră luĭ Mihaĭ Viteazul. Acesta a avut de fiŭ (doc. Arhiva St. B.) pe:

RADU VEL LOGOFĔT COCORĔSCUL, care la anul 1616, primește posesiune de la Radu Șerban asupra unor sate, dupĕ cum reamintește maĭ târḑiŭ Mateĭ Basarab într'un hrisov domnesc (1641). — (mon. Vieroșul). — Acest însemnat boer a avut de fiŭ pe:

NICOLAE DIN COCOREȘTĬ postelnicul, citat la an. 1659, 65, 71 etc. Contimporan cu dânsul erea boerul Clucer STANCIUL din Cocoreștĭ, la 1650. In timpul luĭ Mateĭ Basaraba, Șerban Vistierul cumpĕră satul Bărăganul din Județul Ialomița «de la boeriĭ ot Cocoreștiĭ», dupĕ cum se vede și într'un document de proces pentru moșiĭ, al Buzeștilor. — (v. Odobescu; Antiq. Jud. Rom. p. 48). — Copiiĭ postelniculuĭ Nicolae aŭ fost:

Paraschiv, jupâneasa Pripia (1678), Petru (1655), Nica și

www.dacoromanica.ro

Radu Cocorescu marele logofĕt, în anul 1681, când işcăleşte acte de ale divanuluĭ domnesc. Postelnic erea la 1666, mare clucer la 1680, iar în anul urmĕtor vel Logofĕt.

In 1876, moşia Cocorĕştiĭ, primi pe Duca Vodă «carele n'aŭ cutezat pentru ciumă să se ducă la Bucureştĭ, ci s'aŭ dus la Cocoreştĭ, şi aŭ şedut până la bobotează.... Şi fiind Domnul la Cocorĕştĭ, aŭ auzit că umblă Cantacuzeniĭ înpotriva luĭ şi pe câţĭ aŭ fost lângă dânsul, i-aŭ închis, şi pe Şerban Cantacuzenul Spătarul l'aŭ luat în ḑiua de Sănicióră...» (Şincaĭ Cron. III, 191).

Satul şi moşia Cocoreştĭ, veche a familieĭ, şi care în timpurile vechĭ a căpătat numele acesta de la boerĭĭ din Cocor saŭ Cocoreştiĭ, se află sub dealurĭ, situate pe rîul Prahova, aproape de Floreştĭ şi Filipeştĭ. Astăḑĭ e înstrăinată din familie. Atuncĭ ḑisa moşie aparţinea Panuluĭ Vladu Cocorescu marele Clucer, la acea epocă (1676) mare comis, după cum spune cronica anonimă: «...Duca Vodă venind în ţară aŭ descălicat la Cocoreştĭ din grind, în casele Vladuluĭ comis...» La 1680, Vlad erea vel clucer, cum se poate constata şi într'un hrisov al pr. Şerban Cantacuzino, iscălit de veliţiĭ boerĭ aĭ divanuluĭ Domnesc printre carĭ şi dînsul. (2 Martie. — repr. Odobescu) — Peste un an, la 1661 erea mare Logofĕt al ţĕrĭĭ. — Fica sa: Ilinca ţinea în căsătorie pe Pârvan vistierul, 1707. —

— Un Manul Cocorăscul, trăia pe la 1663. —

Mateĭ Cocorescu la anul 1764, ne este amintit ca bivvel Vornic al Munteniеĭ. —

Alecu Cocorĕscu este numit la 26 April 1782, Ispravnic de Argeş, în locul Barbuluĭ Văcărescu. El avu de fiŭ pe

Ion Cocorĕscu, fost vornic de poliţie şi postelnic titular, vel paharnic, căminar etc. La anul 1822, o deputaţiune a boerilor Moldovenĭ se întâlni cu a celor din Valahia la Silistra de unde aveaŭ să meargă la Constantinopl pentru a cere Domn ţĕrĭĭ de la Sultan. Există descrierea călătorieĭ lor prin Bulgaria şi Turcia, precum şi petrecerea la Constantinopol sub titlul de: «Jurnalul mergereĭ boerilor Deputaţĭ la Ţarigrad». (Letopiseţ—Cogălniceanu, II, p. 435). In

www.dacoromanica.ro

afară de căminarul Iancu Cocorĕscu, printre boeriĭ munteni se aflaŭ: Banul Grigore Ghica, care fu numit Domn, Banul Bărbuceanu Văcărescu, Vornicul N. Golescu, Spătar Scarlat Mihălescu, clucerul Mihaĭ Filipescu, și clucerul Filip.—Peste puțin, la 13 Iulie 1823, Ion Cocorescu vornic e arestat și dus la monăstirea Plumbuita, împreună cu Gheorghe Cocorĕscu mare vornic, poate fratele sĕŭ.— Tot atuncĭ fu arestat și socrul acestuia C. Bălăceanu, și câte-șĭ treĭ conduși la Plumbuita, de unde apoĭ se liberară (1823). — (v. Hurmuzache. — Doc. tom. X, 229).

Ion Cocorĕscu din căsătoria sa cu Smaranda Cantacuzino, a avut 2 băeți: Alecu și Scarlat.

Alexandru Cocorĕscu †, cel mare, fost Prefect, etc., însurat cu Caliopi Paleologu avu o singură fică: Smaranda, căsătorită cu colonelul Corlătescu.

Scarlat Cocorĕscu, (n. 1816 † 1861), fost Prefect (ispravnic) și în urmă judecător la înalta curte criminală. Soție avea pe Ana n. Catopol; iar copiĭ treĭ:

— Ana, cea maĭ mică, căsătorită cu Lahovary.

— Emanuel Cocorescu, n. 1841; și

— Ioan Cocorescu, n. 1839, f. inspector, etc... Căsătorit cu Iulia n. Blaremberg, † 1890, are de copiĭ pe: (Alexandru †) — Scarlat Cocorĕscu, n. 1870, referendar la In. Curte de compturĭ, căsătorit cu Madeleine Aslan (având fică pe: Smaranda); — și Iulia-Lisette. — Aceștia sunt ultimiĭ și singuriĭ descendenți aĭ acesteĭ familiĭ.

In județul Prahova sunt maĭ multe moșiĭ «Cocorești», foste ale familieĭ și al căror nume aŭ fost date de membriĭ eĭ.

www.dacoromanica.ro

COMĂNEANU

(VALACHIA)

Veche familie a țĕriĭ, și care există printre boerĭ încă din secolul XVI.

Cronica ne vorbește cea d'ântâĭ de boerul: BADEA COMĂNEANUL marele COMIS, care la anul 1658 a fost omorît împreună cu alțĭ boerĭ de către pr. Mihnea III. Cronicarul anonim — (Cr. de când aŭ descălecat românĭĭ, IV, 351), — ne spune, după ce arată uciderea unor boerĭ: «După aceasta nu multă vreme trecând, Mihnea fiind îndemnat de dracul, ear aŭ abătut de și-aŭ tăiat boerĭĭ, câțĭ maĭ rĕmăsese, anume: Radul vel vornic Cândescul, cu doĭ frațĭ aĭ luĭ Negoiță și Moisi, și Udriste vel spatar și Diicul Buicescul vel cluciar, și Radu Fărcășanul vel stolnic, și Danciul Părăianul vel postelnic cu fiusĕŭ Preda logofĕtul, și Badea Comăneanul vel comis și Stroe Cluciarul Bârsescul și Vasile Câmpineanul vel căpitan, și alțĭ mulțĭ boerĭ, aruncându'ĭ din casele domnești jos....» etc. — Cronicarul critică pe crudul domn, zicênd: «acestea le făcea Mihnea, nu doară că erea ceva vinovațĭ, ci numaĭ din svatul luĭ cel necurat care erea în inima luĭ plămădit, încă maĭ întâĭ, ca să tae pe turcĭ, și să ridice armă asupra Turcilor. Decĭ știind că nu vor pristăni boiarĭĭ, i-aŭ tăiat și nimica n'aŭ folosit. Dava seamă înaintea luĭ D-zeŭ la vremea înfricoșatuluĭ județ». — (id.) —

MATEĬ COMĂNEANUL vel căpitan de seimenĭ sub Brâncoveanu Vodă; are la anul 1690 misiunea de a întovărăși pe tatarĭĭ trimeșĭ de Sultan care erea în țară, în fugărirea trupelor germane ce părăsiseră Bucureștiĭ, dar maĭ mult

www.dacoromanica.ro

a apăra țara de tătarĭ de cât de nemțĭ: «...dând din poruncă și domnul doĭ boerĭ, anume Cernica vel armaș (v. Isvoranu), i Mateĭ Comăneanul vel căpitan de Seimenĭ, cu câțĭ-va slujitorĭ, și maĭ vârtos i-aŭ trimes cu cât vor putea să stea și să păzească de stricăciunile Tătarilor să nu facă, maĭ ales să nu robească pe cine-va și să nu răpească ca niște lupĭ de oamenĭ ce sunt aceĭ varvarĭ... etc».— (Radu Greceanu în mag. istoric II, 151). —

De sigur, un alt Mateĭ Comăneanu, poate fiul acestuia, e acel care la 1746 erea biv *vel pitar*, iscălind niște documente cu maĭ mulțĭ alțĭ boerĭ.

Radu Comăneanu, dupĕ cum cum raportează Dapontès în «Ephémérides Daces», erea la 20 Iulie 1737 vel clucer de arie.

Constantin Comăneanu la anul 1782, Sept. erea mare stolnic, printre boeriĭ divanuluĭ țĕriĭ.

Ion Comăneanu marele logofĕt, la anul 1785, Noembrie 12, ca biv-vel setrar este Ispravnic al județuluĭ Buzĕŭ, unde poseda și proprietățĭ. La 1808 semnează în acte de ale divanuluĭ ca fost-vel logofĕt, și a murit pe la începutul secoluluĭ actual. — Fica luĭ a fost soția luĭ Nicolae vornicul Golescu, Deli-aga, în a doua căsătorie a acestuia.—

Printre membriĭ actualĭ, descendențĭ aĭ adevĕrateĭ familiĭ Comăneanu, este:

Achille Comăneanu, general de brigadă n. 1839; comandant al divizieĭ din Buzĕŭ; a făcut cu distincțiune ca major campania din 1877-78, etc. — Căsătorit cu Cleopatra Dabija, decedată la 1888.

www.dacoromanica.ro

CONACHI

(MOLDOVA)

O familie veche Moldovenească, de care se aude prin cronice din secolul XVII.

După pomelnicul bisericeĭ din Ţigăneştĭ, găsim începutul genealogieĭ eĭ, în persoana luĭ:

ANGHEL CONACHI mare COMIS al Mold. Acesta avea de soţie pe PARASCHIVA VENIN, care se călugări ca văduvă şi muri la anul 1719 la moşia sa Năneştiĭ de jos saŭ Fundeniĭ din Tecuciŭ. Iată ce narează Papadopol-Calimah despre dênsa: .... Paraschiva maĭ avea un fiŭ IOAN CONACHI. La 1711 când, după catastroſa de la Prut a luĭ Dimitrie Cantemir şi a luĭ Petru cel Mare, Tătariĭ aŭ călcat, aŭ ars şi aŭ prădat ţara de jos a Moldoveĭ, maĭ rĕŭ ca nicĭ odată, Ioan Conachi aŭ dispărut şi rudele sale aŭ crezut că a ſost prins şi dus în robie de Tătarĭ. In durerea eĭ de mamă, Paraschiva Conachi, adunând juvaerile sale şi banĭ, s'a dus la Hanul Tătarilor, luând şi scrisorĭ de la domnul Moldoveĭ Nicolae Mavrocordat, ca să rĕscumpere pe fiul sĕŭ din robie. Nicolae Voevod isbutise să scoată firman de la Sultan, ca Moldoveniĭ să iea robiĭ înapoĭ de la Tătarĭ, şi aŭ trimes boerĭ cu ſirmanul la Buceag, ſiind Devlet-Ghereiŭ-Han acolo. Paraschiva se presintă decĭ la Hanul Tătarilor, cerênd pe ſiul eĭ Ioan Conachi şi oſerind în schimb banĭ păgânilor; dar ſăcêndu-se cercetare din porunca Hanuluĭ, ş'a dovedit că Ioan Conachi perise prins şi tăiat de Tătarĭ la gura Oaeĭ, pe moşia Drăgăneştĭ, în jos de Tecuciŭ; în desnădejdea eĭ, Paraschiva Conachi întorcêndu-se în ţară se

www.dacoromanica.ro

călugări, luând numele de Eupraxia, iar pe locul unde perise fiul său de paloșul Tătarilor, a ridicat o cruce de piatră cu inscripția după pomenirea și soarta nenorocitului tînĕr. Logofĕtul C. Conachi, în cărțile de pomenire ce le-a scris la 1833 despre neamul său, ḍice că această piatră el a vĕḍut'o și a citit inscripția pe ea. (v. art. despre Tecucĭ convorb. literare, an. XIX p. 925).

Familia Venin din care erea Paraschiva Monahia, soția luĭ Anghel Conachi, e de asemenea veche din Moldova, fiind o ramură din familia Conachi și proprietară a moșieĭ Torcești din Tecuciŭ. —

Un al doilea fiŭ al luĭ Anghel și Paraschiveĭ (Eupraxia), erea boerul:

Costachi Conaki, mare Agă în divanul domnesc al luĭ Mihaĭ Vodă Racovițză (1716), apoĭ vel comis sub acelaș principe la 1717. Cronicarul povestește de năvălirea trupelor nemțeștĭ în Moldova, atuncĭ când ele veniră în Iașĭ: «Ear Aga Conake eșind de la curte să meargă la gazdă, numaĭ că aŭ auzit Aga huetul oamenilor ḍicând că aŭ intrat catanele în târg, și aŭ intrat prin casele din spre Bahluĭ cerând vin să bea fiind înghețațĭ; și în dată aga Conaki s'aŭ și întors înapoĭ la curte și aŭ făcut știre că catanele aŭ intrat în Têrg....». Aŭ urmat luptele apoĭ între Mihaĭ Vodă cu Tătariĭ de o parte și catanele de alta, comandate de Căpitanul Ferentz Eman, care în urmă pieri ucis. De resbunare, fugînd bătuțĭ fiind de Racovițză Vv., eĭ prădară casele din Iașĭ ale luĭ Aga Conaki. — Fiul luĭ Aga Conaki, a fost:

Costaki Conachi. Acesta la 1763 erea mare paharnic în sfatul Domnuluĭ Moldoveĭ Grigore Calimah Voevod, și apoĭ mare Spatar sub Constantin Mavrocordat la 1789.—

La rândul său el avu fiŭ pe:

Manolachi Conaki marele Vornic, care erea ban la 1783, biv-vel Vornic de jos la 1799, și apoĭ la 1802 din noŭ vel vornic de țară de jos. El muri la anul 1803, iar soția sa încă de la 14 Octobre 1777, născând pe:

Marele Logofĕt Costache Conaki, care avea însă din

www.dacoromanica.ro

botez numele de Alexandru. Om învățat, poet distins și unul din ceĭ d'âintâĭ ce am avut în țară, erea bun cunoscător al maĭ multor științe, filosofieĭ și a limbilor greacă, franceză și turcă. El luă parte în comisia peńtru facerea coduluĭ Calimah (1815); iar la 1829 în acea pentru elaborarea Regulamentuluĭ organic al Moldoveĭ, fiind atuncĭ mare Vornic; fu apoĭ Logofĕt și Candidat la domnie când s'a ales Mihaĭ Sturza. El poseda averĭ imense și de obiceĭ sta la moșia sa Țigăneștiĭ, maĭ adesea citind. Poeziile sale începu a le scrie la 1802, sub titlul de «alcătuirĭ și amintirĭ», cele maĭ multe erotice, dar în care calitățile poetice abundă, având maĭ ales în vedere timpul când aŭ fost scrise. — (v. pe larg despre el: Pap. Calimah. — Convorb. liter. an. XXI, p. 930). —

El muri la anul 1849, 4 Februarie. Soția sa Smaranda (Zulnia, cum o cântă în poeziile sale), născută Donicĭ, fusese întâĭ soția luĭ Petrachi Negri († 1824), și muri înaintea Logofĕtuluĭ Conaki la 1831.

In biserica din Țigăneștĭ, cu hramul St. Nicolae, zidită de dânsul, la intrare în dreapta este un mormânt pe care se citește: «Manolachi Conaki Vornic de țara de jos săvârșitus'aŭ din viață la 1 Maĭ 1803. — Ecaterina fica sa, soția căminaruluĭ Ioniță Sturza, săvârșită la 1827. — Smaranda născută Donicĭ, nora sa, soția logofĕtuluĭ Costachi Conachi, săvârșită la 1831, Octombrie 12. — Costachi Conachi, care din botez Alexandru, logofĕt și cavaler de sfântul Vladimir, născut la 14 Octombrie 1777, săvârșit din viață la 4 Februarie 1849, la 2 oare dimineața, — zac și odihnesc sub această piatră».

Castachi Konaki avu o singură fică:

Catinca, măritată cu Pr. Vogoride. Ea tipări la 1855 la Iași, o parte din poeziile tatăluĭ sĕŭ. Catinca Costachi Vogoride, acum reposată, a avut din căsătoria sa, fiŭ pe Manolache Conachi Vogoridi, care prin mama sa e ultimul descendent al acesteĭ familiĭ însemnate.

www.dacoromanica.ro

CONTZESCU

(VALACHIA)

Numele acesteĭ familiĭ derivă de la localitatea Contzeștiĭ în județul Dâmbovitza, pe care o posedà din secolul XVII.

Intr'un zapis de vênḍare al Olăneștilor cu Rudeanu (archiv. St. pach. mitrop. 158), figurează ca martor:

MIHAĬ LOGOFĔTUL CONTZESCUL, la anul 1673, 10 Maiŭ. Acesta e cel d'întâĭ din câțĭ cunoaștem din această familie. E probabil că fiŭ al sĕŭ, erea:

MARELE LOGOFĔT CONSTANTIN CONTZESCUL, isprávnic al divanuluĭ la 1714 etc., în timpul domniilor luĭ Brâncoveanu și Ștefan Cantacuzino. El figurează în numeroase documente de pe acel timp, pe care le contrasemnează fiind vel logofĕt. — O fică a sa: Elenca, crea căsătorită cu vel Armașul Radu Lecca (ante 1720).

La începutul acestuĭ secol, a trăit:

PANĂ CONȚESCU, vel-pitar, din care se trage familia actuală. Insurat cu Zinca n. Mavrodin, a avut patru fiĭ:

† Colonelul CONSTANTIN Conțescu, însurat cu Zoe având 3 fete: Tarsița, Maria și Zoe.

† IANCU neînsurat. — † GRIGORE C. având fiică pe Zoe; — și

MATEĬ CONȚESCU (1814—1884), căsătorit cu Polixenia Filality. Ceĭ cincĭ copiĭ aĭ sĕĭ (actualĭ) sunt: GRIGORE Alexandrina, Paulina, Elisa și CONSTANTIN CONTZESCU. —

www.dacoromanica.ro

CORBEANU †

(VALACHIA)

Veche familie, a căreĭ origină e aceaș cu Corviniĭ din Ungaria, carĭ se despart ca ramură dintr'ânșiĭ.

Eĭ sunt Basarabĭ din Oltenia, înrudiți cu ramura domnitoare a luĭ Dan. Prin secolul XIV se despărți peste munți familia CORVINILOR DE HUNIADE, ilustrată prin ION C. de H., «Cavalerul alb de al Valachieĭ», cum îl numeaŭ streiniĭ, și apoĭ fiul sĕŭ, regele MATHIAS al Ungarieĭ. Numele e derivat de la «Corb», devenind «Corvinus» saŭ corbinus, (V. Ureche) de unde Corbeniĭ. Se zice că există legătură chiar cu familia romană de sub imperiŭ, numită «Corvinus». — Despre viața acesteĭ familiĭ în curs de 2 secolĭ (XIV și XVI) nu găsim nimic în Cronice, de oare-ce nu se pomenește numele de familie. Tocmaĭ în sec. XVII întâlnim pe:

MARELE BAN VINTILĂ CORBEANUL, fost vel paharnic și spatar, care erea printre boeriĭ de frunte aĭ țĕriĭ. La anul 1678, cum ne spune Constantin căpitanul, Duca mergând la Iași, îĭ veni veste ca Kretzulescu cu casa luĭ fugise: «de acolo din tabără fugi și Vintilă Corbeanu paharnicu, Pârvu postelnicu, etc. în Ardeal, trecând pe la Trotuș».— (II mag. ist. p. 16). —

«In anul 1685, Mihaĭ Cantacuzenul, maĭ înainte de a muri, la întâia zi a luĭ Iunie, aŭ fost trimes de frate-sĕŭ Șerban Vodă, cu Banul Barbu Milescu și cu spatariul Vintilă Corban la Mihail Apafi și la sfetniciĭ luĭ, de aŭ făcut legătură între ardeleni și între munteni...» — (v. Șincaĭ. — Cronica, III, p. 219). — Murind, Banul Corbeanu fu îngropat la monastirea Cozia.

www.dacoromanica.ro

Dumitrașcu paharnic Corbeanul, e frate luĭ Vintilă. El erea boer unit cu partida Cantacuzenilor, care «avea uniĭ pribegĭ de se înțelegea cu eĭ: Banul Milescul, Dumitrașco Corbeanul, Paraskiva Bolișteanu, care venise cu Cucĭuc Imbrihorul înaintea viziruluĭ...» — (Const. Căpitanul, id.), — adversarĭ luĭ Duca-Vodă. (1678). —

Copiiĭ luĭ Vintilă Corbeanul de la soția sa Băneasa Ilina, fica Postelniculuĭ Constantin Cantacuzino aŭ fost: — Mihaĭ, Barbul și Constantin; precum și douĕ fete, una Smaranda, și cea altă....., soția luĭ Constantin Știrbey.

Mihai postelnicul Corbeanu, cel maĭ mare din fiiĭ Banuluĭ Vintilă. In timpul domnieĭ luĭ Brâncoveanu, cronica (Radu Greceanu, II 156), vorbește de dênsul, cu ocazia venireĭ oștilor turcești, pe carĭ trebuia să le însoțească domnul în Ardeal: «...dupĕ ce venise știre la Domn de a oștilor venire, numaĭ de cât boiarĭ aŭ ridicat, anume rânduind pre Isvoranul vel arm. i Mihaiŭ Corbeanul vel-postelnic, i Enache Văcărescu vătafu, să meargă să vază că unde va fi vad maĭ bun pe apa Argeșuluĭ, să facă pod pentru trecerea oștilor împărătești...» (1690) — Ca și ceĭ alțĭ frați aĭ sĕĭ, Mihaĭ Corbeanul muri fără copiĭ.

Barbul Corbeanu vel vătaf de aprozĭ, etc. 1706, e zugrăvit în biserica fosteĭ Mitropoliĭ din Târgoviște, unde printre principaliĭ ctitorĭ erea neamul Corbenilor.—La 1706, împreună cu fraților sĕĭ Mihaĭ și Constantin, dăruește maĭ multe moșiĭ pe la monastirĭ. (Doc. Arch. St.) El muri cam înainte de 1730.

Constantin Corbénul, fost mare Pitar și Sluger, moare la anul 1743. Avu de soție pe Maria fata luĭ Brăiloiŭ; și el e ultimul supraviețuitor al acesteĭ ilustre și marĭ familiĭ care se stinse cu totul în țară prin moartea luĭ. Maria, soția sa, măritându-se a doua oară cu un grec (de la Cuciumoĭ), i-a transmis numele de Corbeanu (!), care a rĕmas și copiilor din această însoțire.

Un boer Corbeanu emigrase peste munțĭ, unde îl găsim pe la anul 1380, după cum atestă un portret al sĕŭ, cu

www.dacoromanica.ro

armele Corbenilor, conținând un corb. (Hasdeŭ) Din acesta descindea Banul Vintilă. — Corviniĭ de Hunyade descind din Butu, care probabil cel d'ântâiŭ a trecut în Hatzeg, producênd ramura Hunyazilor, prin fiul sĕŭ Șerban și Voicu fiul acestuia. (vedĭ *Corvin de Hunyade*).

La anul 1466 trăia boerul Moioș, care avea moșia în Corbĭ, antica proprietate a familieĭ pe care o stăpânea și în secoliĭ. urmĕtorĭ, precum jupâneasa Mușa de la Corbĭ la 1555 și sora sa Maria a luĭ Vintilă paharnicul, etc.

Nicolae Olahul, arhiepiscop primat al Ungarieĭ, în dilele împĕratuluĭ Ferdinand I, erea din satul Corbiĭ de piatră și descindea din boeriĭ Corbenĭ (v. Hasdeŭ. — Cuvinte din bătrânĭ I, p. 231) etc.

www.dacoromanica.ro

CORNESCU

(VALACHIA)

Origina Corneștilor, este a familieĭ Greceanu.

Familia Cornescu este ramura luĭ Radu logofĕtul Greceanu, cronicarul însemnat din secolul XVIII. — Numele actual al familieĭ e luat la începutul acestuĭ secol după moșia Corneștĭ, din județul Dâmbovița.

Fotino în istoria sa (Viena 1819, tom. III p. 4) face mențiune de familia Cornescu, cu alte câte-va familiĭ boerești sub rubrica Εὐγενέστατοι.

Ast-fel în mod sigur, genealogia Cornescilor începe în secolul XVII, la 1680.

ȘERBAN, VEL-LOGOFĔT GRECEANU, boer învĕțat și colaborator cu fratele sĕŭ RADU la Biblia din 1688 și alte multe scrierĭ religioase. Șerban Gr. traduce singur «sfânta evanghelie» publicată și cu textul grec, pe 2 coloane, în 1693.

Marele logofĕt Șerban a zidit pe la 1680 casele de la moșia Corneștĭ, carĭ sunt adĭ încă în ființă. Acest lucru are însemnătate, de oare-ce clădirile din acea epocă sunt foarte rarĭ la noĭ.

[RADU GRECEANUL mare logofĕt, fratele sĕŭ, erea însemnat ca cronicar în timpul luĭ Constantin Brâncoveanu].

GRIGORE MARELE BAN GRECEANUL, fiul luĭ Șerban, trăesce pe la începutul secoluluĭ XVIII și în ultimiĭ anĭ e Ban al Craioveĭ. El continuă ramura familieĭ din Corneștĭ.—Fiŭ al sĕŭ este STOLNICUL DRĂGHICEANU, asupra căruia nu știm mult. Pe la 1782 erea vel sluger în divanul luĭ Caragea; — el avu de fiŭ pe:

VEL-VISTIERUL SCARLAT GRECEANU-CORNESCU, care trăia

www.dacoromanica.ro

prin a doua jumĕtate a secoluluĭ trecut ca boer însemnat. La 11 Octombre 1790, principele de Coburg, comandantul armateĭ austriace, îĭ remite un act de mulțumire, ca fiind «cea d'ântâiŭ persoană în țară» (sic) pentru buna sa administrație.

Marele vistier Scarlat Greceanul, ia cel d'ântâiŭ numele de Cornescu. Erea însurat cu Ecaterina, fica Banuluĭ Dumitru Ghica.

M. LOGOFĔT CONSTANTIN CORNESCU, fiul luĭ Scarlat, e cunoscut de pe la începutul secoluluĭ, când la anul 1808 Alexandru Vodă Ipsilant l'a ridicat la rangul de comis, fiind încă foarte tînĕr. A ocupat maĭ multe funcțiunĭ și ranguri de boeriĭ. La anul 1847 erea ministru de culte.

El avu 2 fiĭ, pe generalul Cornescu și pe Constantin, din căsătoria sa cu Caterina Obedeanu, fica Alexandrineĭ Ob. și soră cu Logofătul Grigore.

GENERAL IOAN CORNESCU, (n. 1822 † Bucurescĭ 1890). Intrat în armată la 1837; oficer 1838, colonel 1858 și general la 1870; Retras din armată la 1874. Decedat.

CONSTANTIN CORNESCU, șeful actual al familieĭ, n. 1830; numit serdar de Barbu-Vodă Știrbey. Fost în magistratură timp de 14 anĭ. Pasionat vînător, a scris «Manualul Vânătoruluĭ»; fost senator, Prezident al Clubuluĭ Regal, etc. — Căsătorit cu Elena n. Mano, are fiŭ pe: RADU CORNESCU, † la 12 Aprilie 1899; și douĕ fice căsătorite cu Nicolae și Petre Rosetti-Bălănescu.

Blazonul familieĭ, ast-fel cum se găsește în sigiliul pus pe multe acte vechĭ ale familieĭ, e fund de azur pe care stă o inimă d'asupra cu o cruce romană de aur, având în dreapta și stânga douĕ pasĕrĭ asemenea. Scutul e susținut de un leŭ și o aquilă a țĕriĭ. Coroană comtală.

—

www.dacoromanica.ro

COSTESCU

(VALACHIA)

AGA TUDORAN COSTESCU, care trăia în a doua jumătate a secoluluĭ XVII avea proprietate moșia Costeștiĭ, de unde derivă numele familieĭ, moșie pe care o vinde Banuluĭ Corbeanu. In urmă el se călugări, devenind egumen al monăstireĭ Nucet.

Rudă de aproape cu dânsul, — poate chiar fiŭ, erea:

IORGA COSTESCU, însurat cu Smaranda fata mareluĭ Ban Corbeanul. — Amândoĭ sunt zugrăviți în mitropolia din Târgoviște, unde Corbeniĭ ereaŭ ctitorĭ. Fiul luĭ Iorgu a fost:

AGA BARBU COSTESCU, 1750, însurat cu Catinca fica logofĕtuluĭ Enăchiță Văcărescu; de la care avu fată pe Ilinca, soția luĭ Catargiŭ; iar băiat pe:

CONSTANTIN COSTESCU, fost mare Vistier și postelnic. La 1765, Iulie 11 erea șetrar, apoĭ Serdar. Din însurătoarea sa cu Sultana, fata Chiajniĭ Grădișteanu avu urmĕtoriĭ copiĭ: — Joița soția luĭ Assan; Safta Olănescu; Mariuța soția stolniculuĭ Gr. Dona (1816); PANĂ Costescu, 1793, mare paharnic în 1814, biv-vel logofĕt 1832, mare vornic 1836, † 1883; și în fine, pe

ȘTEFAN COSTESCU, 1793, al treilea în vârstă dintre copiĭ luĭ Constantin. La 1808 erea STOLNIC. Avu 3 băeți:

Costache, ALECU și Iancu, neînsurat.

COSTACHE COSTESCU a avut de fiŭ pe: — CONSTANTIN COSTESCU-COMĂNEANU, fost senator, etc. Căsătorit cu Zoe Ioanidi, având fică pe: Olga, căsăt. 1 cu Al. Florescu, 2. cu G. Vernescu. —

Alecu Costescu a avut băeți, pe:

ALEXANDRU Costescu, etc. căsătorit cu Maria Ionidis, având 2 copiĭ; — și fratele sĕŭ ȘTEFAN Costescu, decedat.

www.dacoromanica.ro

COSTIN

(MOLDOVA)

Origina acesteĭ familiĭ, — cunoscută de prin al XV secol, — după Cantemir (Descr. Moldaviae) erea sêrbească; însă după cercetărĭ maĭ exacte se poate vedea că e neîntemeiată această afirmațiune. Poate că li se dicea «Sêrbĭ» după satul cu acest nume, care erea moșia lor de familie, în Moldova. Sunt mult dovezĭ carĭ arată aceasta.

Șincaĭ în Cronica sa (III. 253), spune: «Rĕŭ dice Cantemir că vrea să facă pre Miron a fi din neamul sêrbesc; pentru că Mironeștiĭ încă pe vremea luĭ Aron Vodă pre la anul 1594, erea boerĭ de frunte în Moldova»...

Documentele cele maĭ vechĭ carĭ menționează despre Costin se urcă la *1392*. In acest an, 30 Martie, un uric al luĭ Roman Vodă vorbește despre un COSTIN, aducând mărturia acestuĭ boer. — (doc. slav. — Arch. St.).

In timpul domnieĭ luĭ Iuga Vodă, un hrisov fără dată citează pe un «COSTIN», care probabil e acelaș cu cel de maĭ sus.

KOSTIN POSTELNICUL, trăia în sec. XV când e mărturisit în câte-va documente ale timpuluĭ. Ast-fel: din anul 6941 (*1433*) în 4 Martie, într'un uric al luĭ Ștefan cel Mare se aduce mărturisirea luĭ Costin Postelnicul și a luĭ Vană Ureche. Tot acest Costin maĭ e mărturisit într'un document de la Iliaș Vodă și fratele sĕŭ Ștefan, dat în Vasluĭ, Dec. 1436. — Sub Ștefan în 30 Martie 1433, e citat din noŭ, etc., iar la 1445 se pomenește «PANĂ COSTINA», care s'ar putea să fie acelaș (?) cu postelnicul. — (Acte din arh. imp. rusă).

www.dacoromanica.ro

In decursul secolilor XV și XVI nu cunoaștem mult despre această familie. Din secolul XVII însă, începe filiația regulată a familiei, prin:

Postelnicul Alexandru Costin, boer însemnat moldovean în prima jumăt. a veaculuĭ XVII. Soția sa Safta, fica luĭ Miron sulger, erea nepoata luĭ Miron Barnowski Vodă și a Hatmanuluĭ Balica. — Costin ca Postelnic, însoți pe Domnul Barnowski la Țarigrad, unde îngropă pe acest nefericit Principe. — (Letop. Miron Costin, I).— Prin insistențele sale, se aduse domn Moise Movilă, la anul 1630. — In a doua domnie a acestuia, 1633, Postelnicul Costin e în Divan cu titlul de Hatman și Părcălab al Suceaveĭ. El a trăit între 1600—1665.

(Pe la 1623, găsim pe «Costin, diac de logofeție» la Iași, fiŭ poate luĭ Alexandru). Alexandru Costin maĭ este pomenit într'un document din 7 August 1603, prin care Movilă Voevod dă tatăluĭ sĕŭ, Satul Cioreștiĭ din jud. Fălciŭ. — Pe la 1641, e silit a emigrà în Polonia, persecutat de Vasile Lupul. Amestecat fiind în afacerile domnuluĭ cu Ardealul sub Gh. Ștefan, fu bănuit de Racotzy, și zăcu un an întreg cu lanțurĭ în temnița din Făgăraș.

Sub Ghica V., urmașul luĭ G. Ștefan, e vornic de poartă. Sub Ștefăniță fiul luĭ Lupu e vel Postelnic, care rang îl păstrează și sub Dabija. — La 1688 murise de mult, de oare-ce se vorbește de «jupâneasa luĭ Alex. Costin, ce a fost postelnic». — Intr'un act din 1674, se arată că soția sa Safta e văduvă și și-a perdut copiĭ: Dumitrașco și Mariuța, înfiind pe Gavril Costachi vornicul. — Miron, Velicico și Basile ereaŭ fiĭ din prima căsătorie a luĭ Costin.

Dumitrașco, moare înaintea fraților sĕĭ, nu e așa însemnat, și are o fică pe Grajdana, soția luĭ Cocială. — Pe la 1657 găsim un pitar Alex. Costin (act. 43 vedĭ Ureche—M. Costin) într'un document. Nicĭ un act însă nu arată înrudirea sa cu aceștia.

Miron Costin mare logofĕt, cel maĭ ilustru membru al familieĭ și boer al secoluluĭ XVII în Moldova. El s'a născut la anul 1633, după cum spune singur în letopiseț. —

www.dacoromanica.ro

«Miron Costin, mare cronicar, a fost și martirul datorieĭ către țară și a murit pentru această datorie. — El e acela care, pe când Turciĭ amenințaŭ încălcând hotarele țĕreĭ, cuteză să dică Sultanuluĭ: «Intindă-se împĕrăția Mărieĭ Tale orĭ unde, dar nu ne place să se întindă asupra țĕrĭĭ noastre». (Ureche V. A. — Schițe din ist. literat. române).

Tot el are un cuvînt celebru către Const. Cantemir, când acesta vrea să ridice birurĭ nouĭ: «Maĭ des cu paharul Măria Ta, dar maĭ încet cu orînduelile...»

La 1661 Iunie, Costin e biv-paharnic; între 1662—64 e părcălab de Hotin (docum. moșieĭ Balosești). In anul 1665 e vel-ciașnic saŭ paharnic. In acelaș an e și mare Logofĕt sub domnia luĭ Antonie Roset. Peste 2 anĭ semnează ca vornic mare. Din 1676 e iarăși vel-Logofĕt. Sub Const. Cantemir, staroste de Putna, sarcină pe care o luase spre a pune capĕt cetelor de bandițĭ ce pustiaŭ ținutul.

In privința politiceĭ, marele cronicar ca și fratele sĕŭ, ereaŭ plecațĭ spre Polonia, din care cauză li s'a tras și moartea. — Ca scriitor, Costin se distinse prin cronica sa, saŭ primul și al doilea descălecat (al luĭ Trajan și Bogdan). E cea maĭ importantă cronică a românilor în sec. XVII atât prin detaliile istorice cât și în privința limbeĭ. — Tot Miron Costin a scris și niște versurĭ polone, dedicate regeluĭ Ioan III, cu titlul: «Despre poporul Moldoveĭ și al țĕrĭĭ românești»; de asemenea și «viața lumeĭ», poem.

In anul 1691 se întâmplă drama în care peri vestitul Miron Costin cu fratele sĕŭ Velicico. Acuzați în fața domnuluĭ Const. Cantemir cum că umblaŭ să pue domn pe Velicico, eĭ fură omorîțĭ într'aceiași dĭ. Despre tăerea lor, vorbește pe larg cronicarul Niculce (II, 136). — Iată ce dice însă Nicolae Costin: «In vĕleatul 7200 în luna Decembrie, în domnia sa, Cantemir Vodă tăiat-aŭ pe Miron Costin, fost logofĕt mare și pe frate-sĕŭ Velicico, vornic mare, dându-le vină că s'aŭ ridicat pe domnie asupra luĭ, însă Miron nefiind în Iași într'acea dată, ci la țară la un sat al luĭ și s'aŭ fost 'ntâmplat de i-a murit jupâneasa; că vrând să o îngroape, eată că aŭ sosit la dânsul de la Can-

www.dacoromanica.ro

temir, Armașul II-lea Racoviță, cu un steag de lefegiĭ, ca să'l ducă la Iași, că el se rugase să aibă răgaz până și-o îngropa jupâneasa, și să meargă; și fiind așa, iată aŭ sosit și Macriĭ vĕtaful cu a doua poruncă, de în ce loc îl va afla, acolo să îĭ taĕ capul; și după poruncă i-aŭ tăiat capul și l-aŭ îngropat împreună cu jupâneasa luĭ.» — E foarte tristă scena când acest mare boer e luat de lângă catafalcul soției sale, la moșia Bărboșiĭ, spre a fi executat. La 5 ceasurĭ în acea noapte, peri decapitat lângă puț și fratele sĕŭ, vornicul Velicico.

Miron Costin a fost însurat cu ELENA, fica luĭ Ion Movilă, cu cari avu 3 băeți: Nicolae, Ioniță și Pătrașcu.

HATMANUL VELICICO COSTIN, fratele al II-lea al cronicaruluĭ. E cunoscut ca Hatmań din primiĭ anĭ aĭ domnieĭ luĭ Cantemir, care'l cheamă împreună că fratele sĕŭ din Polonia, punându'l în capul unor oștĭ. In mai multe întâlnirĭ cu Polonii, el fu silit să se retragă. (Neculce II, p. 231). Iată cum îl zugrăvește cronicarul: «Velicico Hatmanul erea un om de fire și de treabă la toate socotelile luĭ, și îndrăsneț bun; numaĭ, neavând nicĭ cu cine, aŭ doară nicĭ noroc la rĕsboĭ n'avea să'ĭ slujească, că pe unde mergea îl tot bătea.» Voia să ocupe tronul Moldoveĭ cu ajutorul fratelui sĕŭ, dar norocul îl părăsi.

El fu omorât câte-va ceasurĭ după fratele sĕŭ; fiind scos din beciul unde se ascunsese audind de venirea lefegiilor, fu dus lângă fântână și decapitat: — «spune de Velicico că ar fi stat de multe orĭ împotriva vorbireĭ luĭ Cantemir Vodă, aŭ fost dicând că omul care nu știe carte este un dobitoc, adică unde nu știa carte Cantemir Vodă....» (Mustea Letop. III, 36). Căsătorit cu Catinca fata luĭ Toma Vornicul, avea moștenire Sêrbiĭ și Bodești. In 1680 erea Comis.

VASILE COSTIN, frate cu precedenții, moare încă tânăr, în Febr. 1685. Iscălit într'un zapis al luĭ Duca Voevod din Iulie 1669: Un act de judecată al luĭ e dat din 1674, Septem. 22, sub Dumitrașco Vodă. E îngropat în mon. Bărbeștiĭ în 1685, având pe mormânt o piatră de marmură. Peste 6 anĭ, fu îngropat alăturĭ cu dânsul și Miron

www.dacoromanica.ro

cu Elena soția sa. Inscripția de pe piatră este: «Această peatră o aŭ făcut Velicico Costin Hatmanul, care s'aŭ pristăvit către sălașele veșinice în aniĭ de la zidirea lumeĭ 7193, luna Febr. 20 ḑile».

Nicolae Costin, fiul luĭ Miron, † fără copiĭ, continuă opera tatăluĭ sĕŭ ca cronicar. Nicolae, în timpul luĭ Cantemir se însură cu Ilena fata luĭ Duca Vodă, și pare că acest lucru contribui la necazul luĭ Const. Cantemir pe neamul Costin. — Nicolae Costin a fost Vornic și mare Logofĕt al Moldoveĭ, fiind unul din boeriĭ însemnațĭ. Cronica sa, urmează întâmplările dintre aniĭ 1662—1711, sub titlul: «Leatopisețul țĕriĭ Moldoveĭ de la Ștefan sin Vasile Vodă...». Pe lângă această cronică, el maĭ avu și alte scrieri. — Fraților sĕĭ ereaŭ:

Pătrașco Costin, e maĭ puțin cunoscut și probabil a murit tânăr. Cămăraș mare sub Const. Cantemir, erea menit ginerele acestuĭ domn, fiind logodit cu domnița Safta, fica luĭ, care logodnă însă se desfăcu. N'avu copiĭ.

Pe la 1689 sub Pr. Cantemir, împreună cu frațiĭ sĕĭ se refugiă la cetatea Neamțuluĭ. (Let. II, 242).

Ioniță Costin Hatmanul, sub Const. Cantemir, serdar. Acest fiŭ al luĭ Miron logofĕtul erea postelnic al II-lea în domnia din urmă a luĭ Duca Vodă (Letop. N. Costin, II). Un act din 18 Sept. 1683 îl pomenește ca Hatman; Căsătorit cu Safta Jora, el avu doĭ fiĭ: pe Nicolae și pe Miron ḑis Mutul. In genealogia Costinilor e citat ca «Generalissimus und guverneur von Sutzava». — E socrul luĭ Miron Cuza logofĕt, și din 1730 se păstrează foaia de zestre a soțieĭ sale. (Acad.)

Nicolae Costin vel jicnicer, apoĭ «erzkanzler» saŭ mare Logofĕt, ḑis Brenișteanu. Fu căsătorit cu Ilinca sora luĭ Vodă Constantin din Valachia. El avu patru fice: Casandra Vorniceasa, căsătorită cu Iordache Cantacuzen (Deleanu); Victoria Comisoaia cu logofĕtul Stratulat, apoĭ cu vel paharnicul Mateĭ Hurmuzache; Maria căs. cu Stolnic Luca; și Safta măritată cu marele Ban Ioniță Krețulescul.

— Un Costin, poate să fi fost frate (?) cu Nicolae.

www.dacoromanica.ro

Anume acel amintit că a ținut pe fata posteln. Constantin Cantacuzen (1707). — Acest Costin avu un fiŭ: Constantin, pe care'l găsim iscălit în 2 documente din 1722 și 1731 de la Nicolae Voevod, fiind ftori Logofĕt. —

Miron II Costin, dis Mutul, cunoscut ca Vornic mare și fost spătar. Fiŭ al luĭ Nicolae. In genealogie i se dice «Mutenko», ca și urmașuluĭ sĕŭ. Căsătorit cu Casandra Cuza Comisoaia, avu 2 copiĭ, pe:

Ioniță Costin spătar, al II-lea fiŭ, asupra căruia se știe că a avut 2 fiĭ, anume pe Iordache Costin spătar, † fără copiĭ, și pe Maria.

Manole Costin Comisul, frate cu Ioniță și fiŭ maĭ mare al luĭ Miron Mutul, a fost însurat cu Anița Buhuș Stolniceasa. Poartă și el surnumele de Mutenko. Avu 4 copiĭ, dintre carĭ 3 fete adică: Maria, Safta căsăt. cu Vornicul Costriș, Smaranda, și:

Dumitru cavaler de Costin, fost mare spătar, căsătorit cu Catinca Flondor. El capătă de la imperiul Austrieĭ titlul ereditar de «ritter von Costin», care s'a perpetuat, familia fiind stabilită în Bucovina. Fiul sĕŭ a fost:

Cavalerul George de Costin (18..—18..), căsătorit cu..... Are fiŭ pe:

Miron de Costin, căpitan de cavalerie, fost oficer în armata austriacă etc., ultimul descendent al familieĭ. — Căsătorit cu Sofia Vlădescu.

Armoriile: pe fund roșu, două săbiĭ încrucișate cu vîrfurile în sus, de argint. — Coroana de baron.

www.dacoromanica.ro

COȚOFEANU

(VALACHIA)

Veche și însemnată familie boerească, azĭ aproape stinsă, și originară din Oltenia, unde îșĭ avea leagănul încă din timpul vechilor Domnĭ Basarabĭ. — La origină erea aceașĭ familie cu Spineniĭ. (vezĭ Spineanu).

MIHAĬ SPATARUL COȚOFEANUL se ilustrează sub Leon Vodă în aniĭ 1630. Atuncĭ, la 27 Octombrie, cum ne spune cronica anonimă, o mulțime de boerĭ emigrară din cauza birurilor, printre carĭ mariĭ boerĭ Filișanul, Brădescu, etc.— Leon Vodă trimese solĭ dupĕ dânșiĭ pe Radul de Désa, ș. a., care se întâlni «cu strejile pribegilor, fiindu-le capi Barbul paharnic Brădescu și Mihaĭ spatarul Coțofeanul... și prinseră pe Radu logofĕt Désa...» — Mateĭ aga profitând atuncĭ, intră cu trupe în țară, pe urma strejilor. — Maĭ apoĭ, acești boerĭ se împacă cu Vodă Leon, care le dete boeriĭ.— Mateĭ Basarab ocupând tronul, maĭ mulțĭ boerĭ vor să aducă domn pe Radul de la Moldova, fiul luĭ Alexandru, pentru care 'șĭ pregătiseră totul intrând în țară. Mateĭ însă trimete înaintea lor la Buzĕŭ, trupe sub ascultarea luĭ Mihaĭ Coțofeanul și Radu Désa, boerĭ de credință, în urma căror pretendențiĭ se retraseră, revenind însă maĭ târziŭ, când fură înfrânțĭ de principe la Dudeștĭ. — El avu o soră, Iudita Coțofeanca spătăreasa (vezĭ Spineanu).

Despre ION SERDAR COȚOFEANU, narează cronicarul Șincaĭ, anume: Comtele Emeric Tekely cerând la anul 1682 ajutor de la Turcĭ contra Nemților, «i s'aŭ dat oștĭ din țară cu Ianoș serdariul Cozofénul, iară din Moldova cu Gheorghiță Ciudeĭ serdariul, carele multe cetățĭ de ale sale aŭ

www.dacoromanica.ro

luat înapoĭ... etc.» — (Şincaĭ. Cron. III, 209. ap. Cron. Bălăcenească şi Ghebhardi).

Maĭ mulţĭ boerĭ Coţofenĭ, urmaşiĭ acestora, aveaŭ maĭ târziŭ averĭ întinse în ţară şi moşiĭ numeroase, fiind până în secolul nostru, timp de 2 secole, printre boeriĭ marĭ aĭ ţĕreĭ.

Boerul Coţofeanu erea ispravnic de judeţul Dolj la 1816; iar apoĭ fu făcut *clucer* mare.

Fata luĭ Coţofeanu din Crajova, pe la 1830, când mulţĭ boerĭ îşĭ măritaŭ fetele dupĕ oficeriĭ ruşĭ ce se aflaŭ în ţară, fu măritată cu parucicul Pasninski. —

Ultimiĭ urmaşĭ aĭ acesteĭ familiĭ în zilele noastre, copiiĭ boeruluĭ Gugă Coţofeanu, din Crajova: Titi Coţofeanu, cunoscută sub numele de «Princesse de Bucarest», şi — Grigore Coţofeanu, fratele sĕŭ, cel din urmă descendent al familieĭ.

Satul Coţofenĭ, vechiŭ al familieĭ, se află în judeţul Dolj, maĭ sus de Crajova, fiind compus din 3 corpurĭ: Coţofeniĭ de sus, de mijloc şi de jos, pe ambele maluri ale riuluĭ Jiul. —

www.dacoromanica.ro

CRĂSNARU

(VALACHIA)

Familie boerească din Gorj, unde s'a limitat în cursul secoluluĭ trecut, şi în care se află satul Crasna, de la care 'şĭ derivă numele. In acea localitate se află şi monăstirea Crasna, zidită la 1639 de marele pitar Dumitrie Filişanul, reparată la 1747, şi situată sub muntele Muncel.—(V. Filişanu).

Boerul RADU DIN CRASNA, împreună cu fratele sĕŭ NEAGOE spătar, ſură trimeşĭ de Domn la anul 1540, pentru a ſace îndreptarea hotarelor cu Ardealul, din partea noastră. (v. Puşcariŭ. — Fam. nob. din Ardeal. II, p. 181).

Aceştia de sigur, sunt ceĭ d'ântâiŭ strĕmoşĭ cunoscuţĭ aĭ celor ce urmează. —

DUMITRAŞCU CRĂSNARU, boer Gorjan, la 18 Aug. 1734 e însărcinat de administraţia imperială a Banatuluĭ, cu cercetarea uneĭ pricinĭ. (Al. Steſulescu—T.-Jiŭ).

MIHAĬ CRĂSNARU mare clucer, e ctitor la monastirea Crasna. Fiind biv-vel clucer la 1756 (Ianuar 3), e orânduit de Vodă Racoviţă, ca împreună cu Radu Brăiloiŭ biv-vel pitar, să hotărască moşia Târgu-Jiŭ.

Slugerul ŞTEFAN CRĂSNARU, se afla la anul 1779 ca ispravnic al jud. Gorj, împreună cu Barbu Poenaru velsetrar. Tot SLUGERUL Crăsnaru, împreună cu maĭ mulţĭ boerĭ, ſu numit în divanul Craioveĭ, ca jude (cu 50 taleri pe lună), la 1783.

RADU CRĂSNARU biv-vel şetrar, era judecător peste judeţul Gorj, la Târgu-Jiuluĭ, în 1780 şi 84.

In secolul actual, la 1801, unul din ispravniciĭ de Gorj erea: GEORGE CRĂSNARU, care împreună cu soţia sa Stanca

www.dacoromanica.ro

Slugereasa sunt zugrăviți în biserica S-tu Nicolae din T.-Jiŭ, la dreapta intrării, ca ctitorĭ și donatorĭ, iar alăturĭ de dânșiĭ fiul lor: GRIGORE CRĂSNARU.

Astă-dĭ există maĭ mulțĭ membri aĭ acesteĭ familiĭ, dintre carĭ: ALEX. CRĂSNARU, fost prefect de Vâlcea, căsăt. cu Vera Roscowsky; — ACHILLE CRĂSNARU, și fiul sĕŭ: CONSTANTIN Crăsnaru, magistrat. etc...

www.dacoromanica.ro

CRETZIANU

(VALACHIA)

Această familie a posedat timp de mai mulți secoli, până la Zamfir Cretzianu, moșia Crețata din Ilfov, de la care'și trage numele. — Unul din strămoșii ei este menționat în documente de sub Matei Vodă Basarab. (sec. XVII).

Pe la finele secolului trecut, dintr'o ramură a familiei, un Cretzeanu căsătorindu-se cu Alexandrina, fica marelui logof. N. Obedeanu a dat naștere ramurei care a luat numele de Obedeanu, represintată prin marele Log. Gr. Obedeanu, care avu numai o fică: Alexandrina Sutzo. (v. Obedeanu).

Strămoșul actualei familii, — ramura principală — îl găsim la începutul acestui secol în persoana lui:

ION CRETZIANU MARE PAHARNIC, cu care titlu iscălește și printre boerii divanului, (an. 1808 etc.). Acesta, însurat cu Sanda Cornescu-Greceanu a avut 3 fii: — IORDACHE † neînsurat, fost secretar al divanului în timpul administrațiunei lui Kiseleff; — Zamfir, și Costache, carî avênd copii, urmașii lor formează aḑi 2 branșe:

I. AGA ZAMFIR CRETZIANU, însurat cu Maria, fiica Vorniculuĭ Constantin Samurcaș Caimacanul Craioveĭ, a avut 13 copii, din carî aŭ ajuns la maturitate 4 fii și 2 fice:

— GEORGE CRETZIANU, (1829—1886) poetul, cel mai mare; fost ministru și Prezident al Curței de Cassație. Ca scriitor a lăsat poezii admirabile, din care multe aŭ rĕmas populare: «Poet duios și sincer, ḑice un critic, el a întrupat în versurile sale numai ce situațiile adevĕrate îi inspiraŭ..... Cretzeanu își iubea patria, pentru care a lucrat cu mare sârguință...» — Căsătorit cu Ana Mano,

www.dacoromanica.ro

n. 1840 (în v.), fica Logof. Nicolae Mano, a avut 2 copiĭ: Smaranda, căsătorită cu colonelul I. Mano; — și

George Cretzianu n. 1865, deputat, fost secretar de legațiune, etc. Căsătorit (1894) cu Zoe Al. Știrbey (n. 1874, † 1897), având 2 fiĭ gemenĭ: Gheorghe și Alexandru Cretzianu nn. 1895.

— Generalul Victor Cretzianu, al doilea fiŭ al luĭ Zamfir (n. 1832, † 1897); general de cavalerie-inspector, fost șeful caseĭ militare a M. S. Regeluĭ, etc... — Insurat: 1. cu Elisa Văcărescu (fără copiĭ), și 2. — cu Elisa Pană Olănescu, de la care avu un fiŭ și două fice: Zamfir (1864—1883) † la Zürich; — Margherite, căsătorită cu Pr. Grigore Const. Ghika; și Viorica, căsătorită cu căpitan Nicu Catargi. —

— Ceĭ alțĭ doĭ fiĭ aĭ luĭ Aga Zamfir aŭ fost: Alexandru fost căpitan, fără copiĭ, n. pe la 1840, decedat 1890. — Ion Cretzeanu n. 1849, fost magistrat.

— Fiicele luĭ Zamfir, surorile precedenților: — Zoe (1839 † 1873), măritată cu majorul Petre Retoridy; — și Maria n. 1848, căsătorită 1. cu colonelul Aristid Iarka și 2. cu Albert Chabert (în v.).

II. Costache Cretzeanu, fiul maĭ mic al paharniculuĭ Ion Cretzeanu, însurându-se cu o Lăcusteanu a avut urmĕtoriĭ copiĭ:

1. Ion Cretzianu, consilier la curtea de compturĭ, decedat. Insurat cu Maria n. Ștefănescu, a avut 3 copiĭ: Maria; — Elena, căsătorită cu căpitanul C. Slătineanu; — și Ion Cretzianu, n. 1863, fost oficer de cavalerie (act.)

2. Ulysse Cretzianu, decedat. Insurat cu C-tessa Sultana Rosetti. Neavênd copiĭ, aŭ adoptat fică: Maria. — 3. Nicu Cr. decedat, fără descendenți. — 4. Constantin Cretzianu †, fost Prefect de Ilfov; — și 5. Elena, măritată cu N. Tătăranu.

www.dacoromanica.ro

CUZA

(MOLDOVA)

Familie princiară română, și una din cele însemnate ale Moldoveĭ, aflându-se printre boeriĭ mariĭ din secolul XVII.

După cum ne arată numele, origina familieĭ trebue căutată la sudul Balcanilor, unde din evul mediŭ, în al XIII secol și XIV trăiaŭ cavalerii CUZI, de origină italieni, și cari se produseră în resboae ca strațioți distinși. —

Letopisețele Moldoveĭ ne vorbesc pe larg de CUZA SPATARUL, un boer însemnat prin rolul ce joacă la începutul secoluluĭ XVIII. Constantin Duca venind în scaun la anul 1701, și văzând marele număr de boeri emigrați în Valachia la Brâncoveanu, numi o deputație de boeri spre a se întâlni la Focșani cu a luĭ Brâncoveanu ca să decidă în această privință. Boeriĭ moldoveni din acea misiune ereaŭ Nicolae Donicĭ mare vornic, Ion Costin Hatman, Cuza Spatarul, împreună cu Mitropolitul țĕriĭ. — (Létopiseț, ed. Kogăl. t. III, p. 28, 113). —

Moartea luĭ se întâmplă sub Mihaĭ Racovitză Vv. la anul 1716, atuncĭ când Vasile Ceaurul și trupele nemțeștĭ venite în Moldova, fură înfrânte de Vodă Racovitză cu ajutorul tătarilor. «Atuncea erea un boer mare, zice anonimul cronicar al Mold., numit Cuza ce fusese Spatar mare, și ziceaŭ uniĭ că aŭ fost și el într'un sfat și legătură cu aceĭ neprietenĭ; căcĭ feciorul luĭ aeve aŭ mers la cătane, și umbla tâlhuind. Și de multe orĭ i-a poruncit Mihaĭ-Vodă ca să tragă pe feciorii sĕĭ încoace, să nu se afle la nemțĭ cu catanele; iară el aducea pricinĭ ca să îndrepteze pe feciorii luĭ; și aŭ trimes domnul de aŭ prins pe doĭ din

www.dacoromanica.ro

feciorii luĭ şi i-aŭ închis, şi aŭ şezut până aŭ venit catanele; şi Cuza fiind în Iaşĭ aŭ trimes prin mijlocul catanelor şi aŭ slobozit feciorii de unde ereaŭ închişĭ. Ce prepuind domnul şi zicându'şĭ şi alţiĭ, cum acel Cuza a avut respondenţie cu catanele, şi 'ĭ-ar fi umblat scrisorile la dânşiĭ, dându-le ştire de starea Domnuluĭ, îndată s'aŭ pogorât domnul de la Cetăţue şi aŭ pus de l'aŭ spânzurat pe Cuza». (id. III 129). — Tot atuncĭ se decapită şi căpetenia trupelor nemţeştĭ Ferenţ, şi cum zice alt cronicar: «până a tăia pe Franţ, Cuza spatarul era spânzurat de furca scrânciobuluĭ, ce erea înaintea curţeĭ domneştĭ, îmbrăcat cum l'aŭ fost găsit».

Dupĕ cum se vede din naraţiunea cronicaruluĭ, Spatarul Cuza a avut maĭ mulţĭ fiĭ. —

El este Toderaşcu Cuza, care trăia la 1700 şi înainte, având de soţie pe Safta, fica slujeruluĭ Toader Jora, şi dintr'aĭ căruĭ fiĭ unul se chema tot Toderaşcu, şi a fost de asemenea spatar.

Un alt fiŭ al sĕŭ, care erea Miron Cuza, împreună cu cumnatul sĕŭ, fuseseră ridicaţi încă înaintea omorîreĭ spătaruluĭ Cuza, de la Brăniştenĭ unde se aflaŭ, şi închişĭ la mănăstirea Bârnova. Acesta erea ginere luĭ Ioan Costin, după cum se vede în foaia de zestre din anul 1730.

Casandra Cuza comisoaia, soţia luĭ Miron Costin Mutenko (sec. XVIII), de asemenea fica spătaruluĭ Cuza cel ucis la 1716, avea împreună cu bărbatul eĭ moşia Brăniştenĭ, de unde tot atuncĭ fuseseră luaţĭ odată şi închişĭ, fratele şi soţul eĭ.

Arghirie Cuza, fratele luĭ Miron şi Casandreĭ, al căruĭ nume de botez îl regăsim maĭ târdiŭ în familie, erea velspătar la anul 1642, iscălit într'un act de familie coprinḑênd enumĕrarea satelor copiilor luĭ Ioan Costin, (archiva — Hasdeŭ III, 28).

Urmaşul spătaruluĭ Cuza, fiŭ al luĭ Arghirie spătarul a fost:

Ioniţă Cuza, fost mare spătar, şi mare pitar, rang în care 'l găsim prin documente din 1749, între altele iscălit

www.dacoromanica.ro

în actul de desrobire al vecinilor, și apoĭ la 1756. — In timpul domnieĭ luĭ Grigore Calimah W. erea în divanul acestuia la anul 1767, cu titlul de mare stolnic. (Letop. III, 255 ed. Kog).

Ioan Calimaki fiind domn al Moldoveĭ la 1758 și nemulțumind maĭ mulțĭ boerĭ, credinciosul sĕŭ Stavarache obținu exilarea a 11 boerĭ însemnați, între carĭ Ioniță Cuza, carĭ «fură ridicați de-o dată de arnăuți și ceaușĭ împărătești și transportați în Asia la Samson-Kalisi și Ionikalisi» (Fotino Ist. D. III p. 113). Peste puțin Domnul fu silit însă să'ĭ readucă, în urma revolteĭ celor alțĭ boerĭ din țară. — Ioniță Cuza pieri la anul 1778, acuzat împreună cu Vornicul Bogdan, de viclenie contra Domnuluĭ de atuncĭ Moruzi. Enache Kogâlniceanu a descris această dramă sub titlul: «asupra pierieĭ luĭ Manolaki Bogdan vel-Vornic și a luĭ Ioan Cuza biv-vel spătar, care cu urgia împĕrătească și de sabia domnească s'a săvîrșit în domnia Mărieĭ Sale Constantin D. Moruzi W. în anul 1778, August 18» (Letopiseț t. III p. 281—95). In închisoare, Cuza fu decapitat întîiŭ, iar apoĭ vornicul Bogdan. Trupurile lor goale fură îngropate la Sfîntul Nicolae; iar «capetele le-aŭ pus în Poarta Domnească, — tot poporul să le privească».

Ioan Cuza a avut 3 fiĭ: Gheorghe, Arghir și Nicolae.

Gheorghe saŭ Iorgu Cuza, cel maĭ mic dintre frațĭ, mare Vornic. Fost cu titlul de Ban, căminar, apoĭ Postelnic, mare Hatman și Vornic. — Ca postelnic, se manifestă în mișcarea revoluționară de la 1821, fiind și citat de Vornicul Beldiman în Tragodia sa (let. III, 391—3): «Postelnicul Gheorghe Cuza, al Agieĭ epistat...»

In anul 1822 erea Vornic, și luă parte în ambasada boerilor Muntenĭ și Moldovenĭ ce se duseră la Țarigrad spre a cere domn. Se păstrează un jurnal al mergeriĭ boerilor în Turcia, unde sunt descrise toate întîmplările ce avură până la întoarcere. (Letop. Cogălniceanu III, p. 435—49)

Arghirie Cuza vel-Postelnic, fost căminar, spătar la

www.dacoromanica.ro

1824 etc., fratele precedentului. Avu un singur fiŭ: IORDACHE Cuza, mare comis, apoĭ agă, însurat cu fata luĭ Dibolu.

Maria, sora luĭ Gheorghe și fica luĭ Ioniță Cuza postelnicul a fost măritată cu Alexandru Calimaki; — în fine

CĂMINARUL NICOLAE CUZA, fiul maĭ mare al luĭ Ioan Cuza avu următorĭ cincĭ copiĭ: 2 fete căsătorite una cu Spătarul D. Bondre, cea altă cu Panait Docan; — iar băeți treĭ:

GHEORGHE CUZA, spătarul, apoĭ Hatman etc. fost ispravnic de județ 1824-40. † fără copiĭ.

GRIGORE CUZA, fost de asemenea mare comis și spătar; al treilea în vêrstă din fiiĭ luĭ Nicolae Cuza. La 1824 e iscălit ca mare comis într'o suplică a boerilor Moldoveĭ. In timpul domnieĭ Pr. Mihail Sturdza, el ia o parte însemnată la mișcările politice. Ast-fel, în 1848 mișcarea revoluționară erea să înceapă în Moldova: la 27 Martie se face o consfătuire la care iaŭ parte o mie de oamenĭ spre a face cuvenitele cereri domnului. «Consfătuirea, dice d. Xenopol în istoria sa, se deschise sub prezidența luĭ Grigore Cuza, bărbat cunoscut pentru talentele și nestrămutatele sale simțiminte patriotice.» (Ist. t. VI, p. 382).

Fratele sĕŭ și al doilea fiŭ al luĭ Nicolae Cuza, erea:

IOAN CUZA M. SPĂTAR și fost ispravnic în Moldova, etc. Avu de soție pe Doamna Sultana Cuza, decedată la 20 Maiŭ 1865, în vêrstă de 80 de anĭ. Fiul lor este:

PRINCIPELE ALEXANDRU IOAN I CUZA, domn al Moldoveĭ și Valachieĭ (1859—1866). Născut 1820 la Galatz, intrat foarte tînĕr în armată, la 1837 plecă la Paris spre a studia. Intors în țară ocupă diverse magistraturĭ și în 1850 prefectura (părcălăbia) de Galatz. La 1857 sub Căimăcămia luĭ Vogorides, reintră în armată și în acelaș an fu Colonel. Puțin după aceia, comisiunea de treĭ guvernând Moldova, a fost numit ministru de Rĕsboiŭ al Moldoveĭ și ales representant al Galaților în adunarea electivă, însărcinată cu alegerea unuĭ domn (1858). La 17 Ianuarie 1859 în Iași și câte-va dile în urmă (5 Februarie) în București, în lipsa unuĭ principe dintr'o casă strĕină, Alexandru Cuza fu ales

www.dacoromanica.ro

în unanimitate principe al ambelor țĕrĭ surorĭ, realizând astfel UNIREA atât de mult dorită, și care desființă pentru tot-d'auna diferența artificială între Moldovenĭ și Muntenĭ. Sancțiunea Porțeĭ și ratificarea definitivă a puterilor se isprăvi la 3 Sept. 1859. Fusiunea ambelor parlamente și ministere se făcu cu consimțimîntul Porțeĭ otomane la 1861. — Maĭ multe schimbărĭ de ministere avură loc în acest timp. Parlamentul votă pe rând legĭ de o mare importanță pentru progresul țĕrĭĭ: secularizarea averilor mănăstirilor, sursă de venitурĭ pentru stat, crearea curțiĭ de compturĭ și a consiliuluĭ de stat, organisarea justițieĭ și a administrațieĭ, îmbunătățirea armateĭ și a instrucțieĭ publice, concesia drumurilor de fier. Apoĭ abrogarea pedepseĭ capitale, inviolabilitatea persoanelor și domiciliuluĭ, libertatea preseĭ și a întrunirilor. La 1865 se promulgă și codul civil al Românieĭ, după al luĭ Napoleon, purtând numele Domnuluĭ Alexandru Ioan. — Cu prilejul legeĭ agrare, Principele disolvă cu forța Camera la 14 Maiŭ 1863, și peste douĕ ḑile legea electorală fu promulgată; noul statut fu aprobat cu o enormă majoritate prin plebiscit. Tot atuncĭ fu creat Senatul, aĭ căruĭ membrĭĭ ereaŭ numițĭ de Domn.

In luna Iunie 1864, Cuza întreprinse călătoria la Constantinopol, spre a visita pe Sultan. Prezintarea sa aceluĭ suveran a rĕmas memorabilă. Pe lângă obținerea aprobăreĭ tutulor reformelor de stat ce făcuse, căpătă și dreptul ca de atuncĭ înainte, legile interioare ale Principatuluĭ să fie modificate fără consimțimîntul sultanuluĭ și puterilor.

In noaptea de la 22—23 Februarie 1866, isbucni complotul nemulțumiților de domnia sa. La 4 ore dimineața conspiratorĭĭ pĕtrunseră în palat, smulgând Principeluĭ abdicarea, care fu îndată comunicată corpurilor legiuitoare. Principe fu proclamat comtele Filip de Flandra, care declină însă această onoare, și apoĭ se aclamă de Domn al țărilor Pr. Carol de Hohenzollern și Sigmaringen, care peste puțin ocupă tronul.

De la căderea sa până la moarte, Principele Cuza locui

www.dacoromanica.ro

în Viena, Paris și alte orașe din străinătate, încetând din viață subit la $^2/_4$ Maiŭ anul 1873, la Heidelberg (Germania).

Soția sa Doamna ELENA, născută Rosetti, fondatoarea multor instituții de bine-facere, născută 18 . . trăește încă retrasă la moșia sa Ruginoasa, unde se află unul din institutele sale.

Pr. Alexandru Ion Cuza a avut doĭ fiĭ: ALEXANDRU, căsătorit cu P-sa Maria Moruzi; și DEMETRU, ambiĭ decedați.

Actual descendinte al familieĭ este ALEXANDRU, fiul luĭ Constantin Cuza. Poet și publicist, născut la Iașĭ 1857. A publicat epigrame și monologurĭ, apărute în 1887 ; fost deputat, etc.

Armele Cuzilor sunt: Scutul împărțit în 3 părți egale orizontal (tiercé en fasce). Banda de sus (chef) azur; cea de la mijloc (fasce) de argint, cea de jos roșie. D'asupra coroana princiară.

www.dacoromanica.ro

DABIJA

(MOLDOVA)

Printre cele mai însemnate ale Moldoveĭ, această familie e bine cunoscută de la începutul secoluluĭ XVII, având în acelaș secol și un Principe din sînul eĭ.

Deja Cronica luĭ Huru, reputată ca falsificată, enumeră printre alțĭ vechĭ boerĭ aĭ Moldoveĭ pe un: Samson Dabija, boer pretorian la județul Bêrlad, în timpurĭ anterioare luĭ Dragoș, (1250), alăturĭ cu alțĭ boerĭ din familiile Arbore, Balica, Boldur, Jora, Șendrea, Flondor, Tĕut. etc... —

La anul 1636, documente princiare ne probează pe doĭ marĭ boerĭ din această familie, anume:

IRIMIA DABIJA, părcalabul cetățeĭ Hotin; (Act. din 1636) și DUMITRU DABIJA, mare Staroste de Putna, una din principalele boeriĭ ale Moldoveĭ, corespunzând cu un guvernator general. In Moldova se maĭ aflaŭ, încă de pe timpul luĭ Alexandru cel bun, Stărostiile de Rădăuțĭ și Cernăuțĭ, alăturĭ cu marele portar de Suceava, cu Parcalabiĭ marilor cetățĭ: Hotin, Ciuberciŭ, Kilia, Soroca și cu marele Serdar de Orheiŭ, ca guvernatorĭ și castelanĭ depinzând de Domnul țĕrĭĭ, și având trupe sub comanda lor.

O mărturie a divanuluĭ Moldoveĭ din 1657, citează pe DABIJA Marele Vornic. De sigur aceasta erea fiul unuia din ceĭ de maĭ sus, și dupĕ cum se vede, e acel Dabija care avea să ajungă principe al Moldoveĭ, adică:

Pr. EUSTATIE DABIJA VODĂ, Domn al Moldoveĭ de la 1661—66, ales și numit dupĕ moartea luĭ Ștefăniță Vv. în Decembre 1661. «Venit-aŭ Dabija Vodă în scaunul domnesc la Iașĭ, tutulor cu bucurie și bună părere pentru

www.dacoromanica.ro

domn bun de boer de țară, ḑice vornicul Niculcea; — și erea tutulor cu bine; și nu erea nicĭ un boer în prepus... și țara la acest domn nu erea împresurată cu dările pe acea vreme». — (Letopiseț. cap. I, 192).

Când fusese la Țarigrad în solie pentru cerere de domn, ceĭ-alțĭ stăruiră pentru numirea luĭ, pe când: «Dabija vornicul nimic nu știa, nicĭ în gând nu'ĭ erea...». — Dupĕ un an de domnie (1662), el primi ordin de la Poartă să meargă împreună cu Grigore Vodă Ghica al Muntenieĭ, spre a asedia cetatea Erszek-Ujwar, împreună cu Seraskierul turcesc, contra luĭ János Kémény. Luptele ținură 3 sĕptămânĭ, dupĕ care Domniĭ se întoarseră în țară. — Peste o iarnă, eĭ fură din noĭ chemațĭ să plece la Leva cu Sari Husein Pașa, în timp ce Vizirul se îndreptă spre Bosnia, în contra comandantuluĭ german Zusa. Bătălia fu perdută, de și numĕrul Turcilor și Românilor erea dublu, de și se făcură șarje minunate: «căcĭ nicĭ este șagă a năvăli în focul nemțesc cu oastea ce'ĭ deprinsă maĭ la larg». — Ambiĭ domnĭ ajutaseră în fond pe Nemțĭ: Ghika însă fugi în Italia, iar Dabija la Iașĭ, scăpând de acuzațiunĭ dând banĭ Viziruluĭ.

Dabija Vodă termină monăstirea Bârnova, și între altele bătu monedă la Suceava, cu efigia sa și cu inscripția: «Iohannes Istrati Dabija Voevodae, solidus ducis Moldaviae, 1666». Aceasta e ultima monedă națională făcută în Moldova. — După Alexandru Lăpușneanu, ne-aŭ maĭ rĕmas monede de la Eraclit Despota, Ion Vodă (1572), Rĕsvan Vodă, și apoĭ Dabija. —

Acest domn muri la 1666, pe tron: «Dabija Vodă aicĭ în țară domnind cu pace și domnie așezată, cu țară întemeeată, erea om bun și blând fără nicĭ-o rĕutate, și neîmplinind bine 4 anĭ de domnie, fiind om bătrân, aŭ plătit și el datoria cea de obște de aŭ murit, și l'aŭ dus cu toată boerimea cu mare cinste, de l'aŭ îngropat în monăstirea luĭ, în Bârnova, care este de dânsul isprăvită». — (Neculce. — Letop. M. II, p. 194). —

Doamna soția sa DAFINA, avea o fică a eĭ dintr'altă căsătorie, care se măritase cu Duca căminarul «în zilele

www.dacoromanica.ro

Dabijeĭ Vodă, şi l'aŭ pus vistiernic mare. Dacă aŭ murit Dabija Vv., aŭ mers Doamna Dabijoae cu Duca la Ţarigrad... şi l'aŭ îmbrăcat cu caftan de domnia ţĕriĭ, în locu socru-sĕŭ....» — (Muste. — Cronica, III, p. 5). — Fica Domniţeĭ Dafina Dabijoae care ţinea pe G. Duca, erea născută dintr'o primă căsătorie a Doamneĭ cu boerul Buhuş, şi se numea Domniţa Nastasia. Duca Vodă erea retras la satul Domneştĭ, domeniul soacreĭ sale, când fu prins de Petriceĭcu Vodă şi trimes în Polonia (1683). Sĕrmana sa soţie, odinioară aşa de fericită, pieri în mizerie la Constantinopl. — Doamna Dafina erea de o mare frumuseţe; ea avusese de bărbaţĭ pe spătarul Costin Ciogolea † 1653, apoĭ pe Hatmanul Sandu Buhuş şi în urmă pe Dabija. Erea veche originară din satul Ţigăneştiĭ, jud. Tecuciŭ, unde aŭ rĕmas încă ruinele vechilor eĭ case şi capele. — (v. Papadop. Calimah. — Conv. liter. an. XXI, n. 11). —

Principele E. Dabija avu şi el o fică: Domniţa Maria, † în vârstă de 15 anĭ la anul 1677, şi pe al căreĭ mormânt e un epitaf în greceşte: «Monumentul acesta conţine pe Maria, fica vestituluĭ Duce Dabija, Domnul Moldoveĭ, răpită în floarea tinereţeĭ. Puţin a trăit cu viteazul Georgiŭ, carele s'a bătut contra cetăţeĭ regeştĭ a Litvanilor... etc.»

Boerul Scarlat Dabija. La anul 1683, Sultanul Mahomet porni în contra împĕratuluĭ Leopold al Germanieĭ, luând şi pe domniĭ ambelor ţĕrĭ române. Duca Vodă plecând din ţară, tătariĭ intrară începând să jefuiască... «atuncĭ aŭ fugit boeriĭ... carĭ ereaŭ rânduiţĭ pe la ţinuturĭ, Cantemir vel clucer, Scârlet Dabija biv-treti vist., Preda Paladie Postelnicu... şi alţĭ mulţĭ ca aceştia... toţĭ în ţara munteneascĕ». — (N. Costin. — Letop. Kog. II, 26). — De sigur acesta e tot una cu Dabija, ştori logofĕt, pe care împreună cu Tudosie Dubăŭ, îl găsim iscălit într'o întărire a divanuluĭ, din anul 1689.

Dabija Paharnicul, are acest titlu în letopiseţ în timpul domnieĭ luĭ Nicolae Mavrocordat la 1710. Venise în secret mazilia domnuluĭ de la Poartă, neştiind de cât Aga ce o adusese şi Domnul singur. «Dabija Pah. îndemnat

www.dacoromanica.ro

de vornicul Iordaki aŭ mers la odaia cămărașuluĭ cel mare, să ia banĭ ce va găsi de a luĭ Nicolae Vodă. Dat'aŭ veste luĭ Nicolae Vv. precum Dabija aŭ mers să încerce pentru banĭ la cămară ; degrabă, înfocat de mânie, luând buzduganul purcese singur ; ce oprindu'l postelnicul cel mare Dumitrake Ramadan, aŭ mers el cu ceĭ alțĭ caimacanĭ ; și așa s'aŭ întors Dabija paharnicul din calea sa».

In Februarie 1711, o deputație de boerĭ fu pornită la Țarigrad, de frica apropiateĭ veniriĭ din noŭ a luĭ Mavrocordat, cu plângere asupra luĭ. Printre alțiĭ se aflaŭ : mariĭ vornicĭ Sturza și Manolaki Roset, Dabija Banul, Vasile Habășescu, și alțiĭ.

Deputația luĭ Cantemir Vodă n'avu nicĭ un rezultat, «și încă mare noroc aŭ avut boeriĭ că nu ia apucat acolo pe loc vestea, precum s'a hainit Dumitrașco Vodă asupra împărățieĭ, că nu maĭ vedeaŭ Moldova de vecĭ». (Nic. Costin. — Cronica II, 92).

In secolul nostru, unul din urmașiĭ acesteĭ familiĭ, erea : Generalul Nicolae Dabija n. la Hușĭ 1837, † la Paris 1884. Om politic. — Oficer de artilerie ; în 1874 colonel, și general la 1880. In timpul Campanieĭ din 1877 — 78 comanda ca colonel divizia 3-a în fața Grivițeĭ. — Fost și ministru de resbel în cabinetul Brătianu din 1879, și de la 1880—1884 ministru de lucrărĭ publice, după care plecă în străinătate unde muri.

Descendenții actualĭ aĭ familieĭ, sunt *Knezii Dabija* din Rusia.

www.dacoromanica.ro

DEDULESCU †

(VALACHIA)

Un boer POSTELNICUL DEDIUL, e citat de documente ca trăind pe la anul 1620; iar fiul său GHIORGHIȚĂ căpitanul la 1680. (doc. Arh. St. B). Poate ca aceștia să fie niște strămoși ai familiei, care în sec. XVIII până la 1800 se distinse printre boerii Valahiei.

După anul 1670, un document ne arată pe trei veri Dedulești, copiii a trei frați al căror nume nu e citat. Acești 3 veri sunt: RADU DEDULESCU; NEGOIȚĂ logofĕt Dedulescu a căruĭ soție erea jupăneasa Preda, fica luĭ Stroe vel Vornic (Leordeanu); și Maria Spătăreasa.

Aceasta din urmă: MARIA DEDULESCU, la 23 Martie 1691, împreună cu Maria Cantacuzino, dau o petiție către împĕratul Leopold I, prin care cer să li se asigure pensiuni viagere. Documentul e datat din Sibiŭ, în 1691 (col. Hurmuzache, t. V. i, 374). — Ea e iscălită: «Maria de Dedulést».

In timpul luptelor luĭ Mihaĭ Vv. Racovitză cu trupele nemțești la anul 1716, după uciderea luĭ Ferencz, Moldovenii și Tatarii făcură o mare goană contra lor «tăiându-i și robindu-i. Atunci aŭ apucat Tătarii de aŭ robit și pe DEDIULESCUL *căpitanul cel mare* de la Focșani a Domnului muntenesc, și abia l'aŭ adus împreună cu alți robi la Mihaĭ V., și îndată l'aŭ scos din robia Tătarilor...» (Letop. t. III, p. 65).

La anul 1724, DEDULESCU biv-vel Vistier, boer muntean, fuge pe ascuns din București împreună cu alți dece boeri, între carĭ Roset Nicolae Logofĕtul, «ne maĭ putând boerii răbda vrăjmășia și asupririle ce le făcea Nicolae Vodă, și

www.dacoromanica.ro

aŭ fugit care încotro aŭ putut scăpa», refugiindu-se la Mihaĭ Racoviță în Moldova. Mavrocordat stărui mult, și un capegi-basa turcesc fu trimes să ceară pe acești boerĭ. Racoviță refuză și îĭ trecu munții în Ungaria, ceea-ce în urma plângerilor luĭ Mavrocordat, aduse mazilirea Domnuluĭ Moldoveĭ. (v. Letopiseț Cog. — t. III, p. 71) — Radu Popescu din contra îl critică ca și pe partizaniĭ luĭ, zicând că «umbla cu lucrurĭ nebunești».

Pitarul Nicolae Dedulescu, însurat cu Musa fata boeruluĭ Strâmbeanu de la Craiova, trăia în secolul trecut pe la anul 1750.

In fine în secolul actual: Mihalcea Dedulescu, vel medelnicer, citat la 1809, avênd de soție pe Zoița. El e tatăl luĭ:

Anastase (Sică) Dedulescu, mare clucer, 1810. Insurat cu Sultana (1801—48), avu o singură fică: Luxandra, soția luĭ Constantin Cretzulescu († 1895).

www.dacoromanica.ro

DONICI

(MOLDOVA)

Incă la mijlocul secoluluĭ XVI (1550) trăia DONICI CEL BĂTRÂN, trunchiul acesteĭ vechĭ familiĭ. După cum dovedesc documentele, filiațiunea se continuă prin fiul sĕŭ ANDREĬ, care e tatăl luĭ NICOARĂ VISTIER mare, și al luĭ Moise. (not. comunic. de d. I. Tanoviceanu).

Fiul luĭ Nicoară erea marele VORNIC ANDREĬ (1600), al căruĭ fiŭ e cunoscut în cronicele țĕriĭ, anume:

Marele VORNIC NICULAE DONICĬ, fost apoĭ și mare logofĕt al Moldoveĭ. El figurează ca vel vornic printre boeriĭ divanuluĭ luĭ Const. W. Duca, la anul 1691. In a doua domnie a luĭ Duca la 1701, o deputațiune a boerilor Moldoveĭ compusă din Mitropolitul Kir Misail, Nicolae Donicĭ, Ion Costin și Cuza fu trimesă la Focșanĭ, spre a se întâlni cu boeriĭ trimișĭ de Brâncoveanu pentru o legătură între ambiĭ principĭ. Brâncoveanu continuă însă a adăposti boeriĭ emigrațĭ, ceea ce făcu pe Duca să trimeată plângere la Poartă contra luĭ, prin Nicolae vornic Donicĭ și Ioan Vlasto postelnicul. (v. Let. Mold. t. II, 255; III, 28, 29, 113).

Nicolae Donicĭ avusese două soțiĭ: Lupa, fata luĭ Grigoraș Jora, și apoĭ fata jicniceruluĭ Apostol, de la care a avut un fiŭ GAVRIL, care lasă 3 copiĭ fără urmașĭ.

Copiĭ luĭ Donicĭ și aĭ soțieĭ sale Lupa, aŭ fost: două fete și un fiŭ:

MARELE VORNIC DARIE DONICĬ. La anul 1705 domnind Antioh Cantemir, el erea serdar și însărcinat cu transportarea de lemne din Moldova la Cetatea Albă și Tighina, «și încă aŭ închis în turnul Golieĭ pe Darie Donicĭ Ser-

www.dacoromanica.ro

darul și pe Kirica și Bogoș și erea să le taie și capetele fiind eĭ zapciĭ, ispravnicĭ pe lemn, și nu puteaŭ în grabă să'l ducă...» (Neculce Let. II, 286). — Un Pașă fiind în Moldova la 1711, în anul când fu numit domn Dimitrie Cantemir, instală mare Hatman al Mold. pe serdarul Donicĭ. — Cronica vorbeste din noŭ de dânsul la 1716, în timpul luptelor luĭ Racovitză cu Nemțiĭ, la trecerea acestuia peste munțĭ, fiind însoțit de Darie Donicĭ Vornicul, Const. Costaki și Iordache Cantacuzino comisul. (v. Let. Mold. III, 66, 126).

In timpul luĭ Racovitză Vv. și Grigore Ghica erea vel vornic de țara de jos. — In 1728 are la Iașĭ o judecată (Maĭ 26), apoĭ la 1736 erea biv-vel logofĕt. Testamentul sĕŭ datează din 1750, Octombre 20. (Doc. Academ. r.)

Insurat cu fata vistieruluĭ Mavrodin, el a avut treĭ copiĭ, de care vom vorbi.

Boerul Miron Donicĭ pârcălabul de Soroca, s'a distins în luptele cu Tătariĭ, în domnia luĭ Grigore Ghika W. la 1727, alăturĭ de contimporanul sĕŭ Vornicul D. Donicĭ, cu care nu știm însă ce rudă erea. (v. Letop. III, pag. 163, 4)

Copiĭ luĭ Darie vornicul aŭ fost: Ioan jicnicerul, Smaranda soția vorniculuĭ Mihaiŭ Sturdza, și

Constantin Donici vel spatar. Pe când era medelnicer se însurase cu Maria fica luĭ Gavril Miclescu. La 1731 era spatar al Moldoveĭ, iar la 1776 e amintit ca biv-vel spatar. (avea 35 liuzĕ) (V. Ureche, Istor.) El avu următoriĭ copiĭ:

Nastasia soția luĭ Jora; Stefan Donicĭ banul, însurat cu Maria fata luĭ Andreĭ Balș; Andrei Donici, care la 1749 fiind copil era printre curteniĭ luĭ Pr. Mavrocordat. Andreĭ a avut de soție pe Alexandra Buhuș; în fine

Darie Donici, fiul luĭ Constantin și nepot de fiŭ al primuluĭ Darie. El a avut titlul de vel ban, apoĭ de vornic. Insurat de două orĭ, cu: fata banuluĭ Scarlatache și cu Catrina Cuza, a avut 3 fete și un băiat:

Zamfira soția luĭ Andronaki Donicĭ aga, dintr'o altă ramură a familieĭ; — Smaranda a postelniculuĭ Tomiță Rusu; — Ralița a banuluĭ Grigore Rașcanu;—și Manolache Donici mare spătar. Acesta de la soția sa Ileana Rosetti-

www.dacoromanica.ro

Rosnovanu, a avut copiĭ pe: — Zamfirița, Smaranda Negre, Ruxanda Rosetti, NICOLAE, aga SCARLAT, și AGA IORDACHE DONICI, care avea acest rang la anul 1824, și era însurat cu Catinca a luĭ Rosetti Bostan vornic.

Nicolae și Iordache n'avură copiĭ.

SCARLAT DONICĬ, aga, fiul luĭ Manolake, are fiŭ pe: DEMETRU DONICĬ, prefect de Vasluĭ, însurat cu Casandra Iamandi. —

Marele vornic ANDRONAKI DONICI, 1817, 1821, apoĭ mare logofăt, bun cunoscĕtor al limbeĭ grece, pe care o învăța pe la 1790. El a făcut o colecțiune de legĭ cunoscută sub numele sĕŭ, și care erea adesea utilizată de judecătorĭ, în prima jumătate a secoluluĭ.

A fost însurat cu Zamfira, fica banuluĭ Darie Donicĭ și sora luĭ Manolache, de maĭ sus, și avu fiŭ pe

ALEXANDRU DONICI, fabulistul, n. 1812 în Basarăbia, unde familia avea marĭ proprietățĭ. Studiând în Rusia, a fost ofițer în armata rusă. Venind în Moldova avu funcțiunĭ în magistratură și se ocupă cu literatura scriind poeziĭ și fabule, cele d'întâĭ în literatura nóstră. Murĭ la 1866, — având fiŭ pe DARIE DONICĬ, President al Trib. Vasluĭ.

EMANUEL DONICI, înrudit cu aceștia, † 1894 16 Sept. a donat însemnata sa avere Academieĭ române. Are fiŭ: EUGENIŬ Donicĭ, membru la Curte și profesor universitar. —

Alțĭ descendenți aĭ familieĭ, sunt în fine: — EMANUEL DONICĬ, căpitan de cavalerie; — și N. DONICĬ, prefect de Bacăŭ.

www.dacoromanica.ro

DUDESCU

(VALACHIA)

Mare familie, înfloritoare încă din al XVI secol și de sigur cu mult mai veche, — înrudită de aproape cu Basarabii.

DUMITRU DUDESCU MARELE VISTIER apoi mare Vornic. Un vechiu document îl citează în tinerețe la anul 1590. Sub domnia lui Alexandru dis Coconul, fiul lui Radu, este vel vistier, boerie ce avea când devine vel vornic. La anul 1632 Octombre, Matei Vodă Bas. ocupă tronul Valahiei, însă o partidă de boeri ai țării, între cari: Dumitru Dudescul, Papa Logofătul, Chrizea Vornic și Nicola Catargi, «n'au vrut să aștepte pe Matei Vodă, cum dice cronica anon. ci s'au dus la Alexandru Vodă în Moldova, ca să vie cu fiu său Radu Vodă aicea în țară» (mag. istoric, VI, p. 316). Venind apoi cu trupe numeroase, între cari și tătari, ambii principi se întîlniră lângă monăst. Plumbuita «și fost-a războiu mare de dimineață până seară», în care tocmai târdiu se decise biruința lui Matei W. — Radu fu silit să fugă, «iar Chrizea Vornicul și Mihul spătarul și Catargiul și Dudescul vistierul, aceștia au scăpat cu Radu Vodă în Moldova». In Ianuarie (1633). — Acești boeri pribegi se duseră cu plângere contra lui Matei la Țarigrad, însă misiunea lor n'avu rezultat, de oare-ce Sultanul confirmă pe Basarab.

— Din vechime încă, Dudeștii stăpâneau partea de lângă București, care pe urmă luă numele de mahalaua Dudești.

RADU SLUGER DUDESCU, fiul lui Dumitru e citat la 1653, și apoi mult după ce murise, într'un act al fiului său din 1686. Avea de soție pe jupâneasa Neacșa. — (Doc. Arh. St.)

www.dacoromanica.ro

La 1654, Constantin Vodă venind domn, începu zidirea monastireĭ catedrale din Bucureștĭ, la care ispravniciĭ aŭ fost Radu logofĕtul Dudescul și George Șiufariul din Târgoviște (Cronica anonim. t. IV, 336). — Tot el, iar nu fiul sĕŭ, este ginerele luĭ Gheorghe Băleanul, fiind-că știm că fiul sĕŭ ținea pe Maria fata luĭ Cantacuzino. — «In anul d'ântâiŭ al domnieĭ luĭ Duca, când din Pribegĭ numaĭ Stroia vornicul și Radul Dudescu, ginerele Băleanuluĭ venise, Cantacuzeniĭ scoțând mărturie strâmbă, voia să le facă năpaste.... Duca Vodă s'aŭ mâniat și aŭ închis pe acești doĭ boerĭ... și multe pedepsĭ le-a făcut și pe Dudescul l'aŭ muncit cu fiare arse pe piept....» (Șincaĭ. — Cronica III, 185). Le dete apoĭ drumul, și-ĭ cinsti frumos, (anul 1674) «dovedind că a fost îndemnătură și minciună de la Cantacuzenĭ». —

Marele Logofĕt Radu Dudescu, fiul sĕŭ, în timpul luĭ Nicol. Mavrocordat e unul din însemnațiĭ boerĭ aĭ țĕriĭ. — La anul 1686 erea mare căpitan de margine. — In 1714, «dupĕ ce aŭ luat domnia Ștefan Cantacuzenul numaĭ treĭ zile aŭ trecut și aŭ trimis pe Const. Știrbeĭ și pe Radul Dudescu cumnatul sĕŭ, pe carele și logofĕt mare l'aŭ făcut atuncĭ, la Țarigrad, zicându-le să grăbească.., ca se nu maĭ scape Brâncoveanul cu feciorii luĭ». (Șincaĭ, Cron. III, 375). — Mavrocordat la 1716 fiind mutat principe al Valahieĭ, trimese veștĭ din Moldova prin Const. Ramadan vel-vataf și alțiĭ, despre venirea sa; caimacamĭ se rânduiră Mihaĭ Cantacuzino, Radu Logofĕt Golescu, Radu Spatarul Dudescu și Șerban Bujoreanu. — Vodă Mavrocordat iubea mult pe Dudescu.

Moartea acestuĭ boer se întâmplă la 1716, puțin dupĕ venirea luĭ Mavrocordat. — Turciĭ sugrumară pe Ștefan Cantacuzen și pe tatăl sĕŭ: «și aŭ luat din țară pe Mihaĭ Cantacuzenul spatarul și pe Radul Dudescul de i-aŭ omorît, zice cronicarul. La mijlocul păreasimelor aŭ venit un capigiŭ, de le-aŭ scris și aŭ luat toate averile lor pe seama împĕrătească. Domnul vĕzând aceste lucrurĭ, s'aŭ întristat foarte, maĭ vârtos pentru Dudescul, că erea tînăr

www.dacoromanica.ro

și avea prunci mici, și cu toți boerii s'au rugat de capigiu făgăduindu-i multe cele, se stea să nu'l peardă, și nu s'au lăsat numai cu aceasta, ci au scris și la frate-său Ienache Dragomanul cel împărătesc, să cheltuiască și 20 de pungi de bani pentru Dudescul să nu peară; dară fiind vizirul Ali basa cumplit, nemica au putut isprăvi, ci i-au omorît» — (Șincai, id. III, 383). — Genealogia Cantacuzenilor citează pe ceĭ treĭ fiĭ aĭ luĭ Radu și aĭ Marieĭ, anume: Constantin, Ștefan și Ion Dudesciĭ.

Despre Ion Dudescu Vel vistierul, amintește cronica muntenească la anul 1727, când mai mulți boeri: Vasile Bărcănescu, Dedulescul, Ioan Dudescul și Manolake Clucerul, «au început de acolo din Ardeal după lucruri nebunești», în potriva luĭ Nicolae Vv. Mavrocordat, ducându-se la Stambul. Dar Bărcănescu fu prins; iar ceĭ alți încercară să fugă tocmai în Ungaria, trecând prin Turcia travestiți, «și trecând Dunărea pre la Nicopoie, i-au oprit la lazaret la Skela nemțească, de acea parte la Islaz, și acolo Ioan Dudescu vistierul fiind bolnav de pre cale de groaza ce pătise, ș'au dat sufletul acolo la lazaret, iar soțiĭ luĭ s'au dus în Ardeal...» — (Magaz. istor. IV, 151). —

Marele Ban Constantin Dudescu, fiul cel mare al luĭ Radu Logofĕt. — La 1718 erea mare comis, «grosz comis», cum amintește generalul Tige într'o scrisoare a sa, pe timpul ocupațiuneĭ austriace. (v. col. Hurmuzache). — In acelaș an «fiind logodit și Constantin Comisul, feciorul Raduluĭ Logofĕtu Dudescu, cu Domnița Maria fata luĭ Antiohie Vodă a Domnuluĭ Moldovenesc ce se afla mazil la Țarigrad, și lăsând tată-său Dudescul la petrecania (moartea) luĭ, casa luĭ în mila Mărieĭ Sale Domnuluĭ Nicolae V., i s'a arătat Măria sa pe deplin făcător de bine ca un părinte, și au trimes cu cheltuiala Mărieĭ sale de au adus pre Domnița luĭ Antiohie Vv. aice în Bucureștĭ, și le-au făcut nuntă cu multă cinste,... și osebită căutare au arătat caseĭ Dudesculuĭ, ferind'o tot-deauna de dăjdiĭ și de alte supărărĭ». — (Radu Popescu. — Cronica, IV, 124).

Despre dênsul mai têrdiu, vorbește Dapontès în «Éphé-

www.dacoromanica.ro

mérides Daces», tom. II (p. 20). — La anul 1731 e mare spătar, mare logofĕt la 1735; biv-vel logofĕt și mare vornic în 1746; apoĭ după 1760, mare Ban. — Constantin Dudescu moare la 1766, avênd copiĭ pe: Zoița soția luĭ Cantacuzino; și pe

Nicolae Dudescu mare Ban, 1780; la anul 1775 mare vornic al Țĕriĭ de sus. — Un act din 1767 arată pe Nicolae Dudescu, fiul luĭ Climent Dudescu. (După acest nume, se vede că tatăl sĕŭ la bătrânețe se călugărise).— Banul Dudescu e boer cu mare vază spre sfêrșitul secoluluĭ, și murind (pe la 1795) fu îngropat în Bucureștĭ la Biserica Sfinților Apostolĭ. (v. în Introd. pag. XXXVI, despre casa luĭ).

In curtea acesteĭ bisericĭ se află mormântul Dudeștilor cu urmĕtoarea inscripție, în traducere după grecește: «mormântul ce'l privești ascunde corpurile neamuluĭ Dudescilor rĕposațĭ, ale căror suflete aŭ sburat la cer: coprinde pe Antioh bărbat celebru, virtos, pe Maria ce a fost sora... gloriosuluĭ boer Cantemir;.... Cu ceva maĭ 'nainte pe Nicolae și soția sa, care era podoaba blândețeĭ; iar din copiĭ pe Smaranda și pe Andronic, pe carĭ D-ḑeŭ iartă'ĭ pentru ca neîncercațĭ să se mântuiască» 1787 Iunie 23. (Bilciurescu. — Monast. din România, pag. 253).

In divan, Domnul Const. Hangerli, la 1798, intervine spre a salva de ruinare averea boeruluĭ Căminar Dudescu care ajunsese la datoriĭ și scăpătare. Hangeri obligă pe creditorĭ la moratoriŭ, în caz contrar sub amenințarea că nu vor fi plătițĭ. — (Ureche, Istor. r. t. VII, 191). Acest Dudescu e oare fiul, saŭ nepotul Banuluĭ Nicolae?

Marele Ban Nicolae Dudescu face în timpul Consulatuluĭ o călătorie la Paris, unde a lăsat în admirațiune pe Francezĭ prin bogăția și luxul sĕŭ. El erea cel d'ântiiŭ boer al țĕriĭ prin demnitatea și averea sa. — Muri fără descendenți.

Sora sa Zoița ținu pe Mateĭ Cantacuzino; iar Ana, se căsători cu boerul Grigore Caribol, continuându-se astfel familia Dudescu în linie femininĕ.

Eĭ avură doĭ fiĭ: Ioan Caribol, aĭ căruĭ fiĭ (actualĭ) sunt:

www.dacoromanica.ro

Mihail Caribol, major de cavalerie, căsătorit cu Zoe.Văcărescu; Alexandru și Petre. —

Alexandru Dudescu, al doilea fiŭ al luĭ Grigore Caribol și al Aneĭ Dudescu, luă numele de familie al mameĭ sale, ne maĭ fiind alțĭ urmașĭ aĭ familieĭ în linie bărbătească. (Sora sa Ecaterina, fu măritată cu Ioan Câmpineanu). Alexandru Dudescu, care poseda în moștenire o mare avere, se însură cu Zoe Kretzulescu, și avu 3 copiĭ:

Căpitanul Constantin Dudescu, † la an. 1894. Insurat cu Elena Zamfirescu a avut 2 copiĭ, Alexandru și Margareta Dudescu. — Elena, — și Ioan Dudescu, casier general la Roman.

www.dacoromanica.ro

FALCOYANU

(Valachia)

Dupĕ documentele moşieĭ Osica şi Fălcoiul din judeţul Romanatzĭ (arhiv. St. B.), reese că vechiĭ posesorĭ aĭ acelor părţĭ, ereaŭ strămoşiĭ acesteĭ familiĭ, din prima jumĕtate a secoluluĭ XVI:

Dragomir vornicul, al căruĭ fiŭ: Petru vel spatar, e amintit ast-fel înainte de anul 1587, împreună cu soţia sa jupaneasa Păuna, spunându-se că a «înfrăţit pe Pârvu vel logofĕt».

Tot din acest neam, erea Nica vel logofĕt de sub Radu Mihnea Voevod, al căruĭ fiŭ a fost: Petru, logofĕtul din Fălcoiŭ. martor în maĭ multe documente dintre 1592—1630; între altele într'un act al Buzeştilor pentru vênzarea uneĭ moşiĭ în anul 1592. (v. Odobescu). — O altă filiaţie a boerilor Fălcoenĭ, e represintată prin Drăgoi slujerul de la Fălcoiŭ, însurat cu jupâneasa Ilinca, de la care avu fiŭ pe: Stoica (1683).

Genealogia, care de sigur se leagă cu cea actuală, înrudită cu ceĭ de maĭ sus, însă fără a putea stabili această înrudire din lipsa de date, începe prin boerul

Tudor paharnic de la Fălcoiŭ. Acesta avu 3 fiĭ: — Pârvu logofĕtul, paharnic la 1662; Mihul Ceauşul, 1686, fost logofĕt (1705), însurat cu jupaneasa Coanda, (a căruĭ fică, Caplea † 1685, fu înmormântată la M-rea Brâncovenĭ); şi

George Fălcoianul Logofĕt, apoĭ mare vornic la anul 1695, 1705, etc. Avea de soţie pe Caplea, iar fiĭ pe: Negoiţă vel căpitan, 1723; şi pe:

www.dacoromanica.ro

Marele vornic Mateĭ Fălcoianul, fost mare căpitan de Cerneți la 1704, mare vistier la 1716—17 in divanu luĭ Vodă Mavrocordat, apoĭ mare-logofĕt și în fine mare vornic în 1721. — La 1719 e trecut în listele administrațiuneĭ imperiale printre principaliĭ boerĭ din Romanați. Mateĭ Fălcoianu restaurează monăstirea Hotăraniĭ din acel județ, zidită la 1588 de vornicul Mitrea, cum zice inscripția: «...după multă vreme stricându-se, îndemnatu-s'aŭ cu ajutorul luĭ Dumnezeŭ jupan Mateĭ Fălcoianu biv-vel căpitan sin Gheorghe vornicul, de aŭ dres'o și înfrumusețat'o.... în zilele luĭ Iω Constantin Brâncoveanu W. leat 7216 (an. 1708)...»

In acea biserică sunt zugrăviți ctitoriĭ: Jupan Radu stolnic Fălcoianu mare vornic, și soția Andreiana; Jupan George Fălcoianu vornic, jupanița Caplea, Despina, și alțiĭ. — La anul 1718, cronica (Radu Popescu) ne spune că «fiind în acest an logofĕt mare Iordake Kretzulescu, l'aŭ mazilit Măria sa și aŭ pus logofĕt mare pre Mateĭ Fălcoianul...». — Puțin după acea îl logodi cu fica maĭ mică a jupăneseĭ luĭ Vintilă vel căpitan de margine, (Bucșanu) ce murise în acel an dincolo în Oltenia, «și le-aŭ dat să stăpânească toate moșiele părinților care erea luate pe seama domnieĭ de când pribegise Vintilă tatăl lor».— (R. Popescu. mag. istor. IV, 128) —

Fiul sĕŭ: Constantin Mateĭ Fălcoianu, a zidit în sec. trecut biserica din satul Fălcoiŭ, restaurată apoĭ de Jienĭ. El a avut un fiŭ: Ion. —

O fică a vorniculuĭ Mateĭ: Maria, (1749), a ținut pe Radu vornicul Bujoreanu.

— Familia act. s'a continuat prin urmașiĭ luĭ Mateĭ și Constantin Fălcoeniĭ. —

— Alăturĭ cu aceștia, și maĭ târziŭ, găsim pe maĭ mulțĭ membri aĭ acesteĭ familiĭ, pe care-ĭ vom însemna fără a cunoaște legăturile dintre dânșiĭ:

Neagoe paharnicul din Falcoĭ (la 1643); erea vel căpitan la anul 1677.

Radu logofĕtul Fălcoianu, fost stolnic și apoĭ mare

www.dacoromanica.ro

vornic; — între 1680-1708. Pictat la Hotăraní unde e ctitor și probabil frate cu vornicul George. Un document (1700) îl amintește ca mare căminar. Fica luĭ se mărită cu Nicolae Brâncoveanu, în a doua căsătorie a acestuia.

Slugerul BARTOLOMEU FĂLCOIANUL, † înainte de 1689, călugărit ca și soția sa: MARTA Monahia.

ISTRATE FALCOIANUL erea *mare vistier* în divanul luĭ Nicolae W. Mavrocordat la anul 1716.

Către sfârșitul secoluluĭ XVIII trăiaŭ:

Șetrar MINCU FĂLCOIANU, ispravnic de județul Muscel, împreună cu Dum. Papazoglu, la anul 1787, orînduițĭ de Mavrogheni W. (v. Ureche — Ist. Rom).

Marele VORNIC MATEĬ FĂLCOIANU (citat la 1794), avea de nepot pe: IOAN FĂLCOIANU biv-vel serdar 1792 și 1794, în care an erea numit și ispravnic de Prahova. Soția luĭ Ion Fălcoianu erea Ilinca, fata serdăreseĭ Bălașa Bengeasca.

In fine: DUMITRACHE FĂLCOIANU vel paharnic și fost m. clucer în divanurile luĭ Mavrogheni Vodă (August 1, an 1788), După cum se vede din actele mitropolieĭ (Arch. Stat; netreb. pak. 369, 188), el a divorțat de soția sa Elena. — Fiŭ avu pe:

ȘTEFAN FĂLCOIANU, de la care aŭ rĕmas maĭ multe acte de familie, în carĭ a citat la 1794, fiind însurat cu Anastasia fata Zoițeĭ Dona.

Astă-dĭ familia e represintată prin urmĕtoriĭ descendențĭ: Generalul ȘTEFAN FĂLCOIANU, n. 1835, oficer la 1856, Colonel la 1877 și șef al Statuluĭ-Major în campania din 77-78. General de Brigadă 1883, ministru de rĕsboiŭ 85-85, general de divizie și retras 1895; membru al academieĭ române, etc. — Copiĭ are pe:

ȘTEFAN FĂLCOIANU oficer de artilerie, și Lucie căsătorită cu Nic. Romanescu. —

Apoĭ, veriĭ sĕĭ: COLONEL MIHAIL Fălcoianu (la Craiova), Colonel ALEX. FĂLCOYANU (frațĭ); Și GRIGORE FĂLCOYANU.

www.dacoromanica.ro

FARCAŞANU

(VALACHIA)

Strĕmoşul acesteĭ familiĭ oltene de la Romanaţĭ, era vestitul AGA FĂRKAŞ, iar dupĕ adevĕratul sĕŭ nume: POPA STOICA DIN FARKAŞ, unul din ceĭ maĭ vitejĭ căpitanĭ aĭ luĭ Mihaĭ Viteazul, rĕmas în amintirea poporuluĭ, care şi azĭ îl cântă în baladele sale:

«Popa Stoica din Fărcaşĭ
«Care sare şiapte Paşĭ,
«Moşul Fărcăşenilor
«Scia séma oştilor...»

Ruinele caselor sale se maĭ află încă pe muchia unuĭ deal la Farcaşul de mijloc,—(v. Odobescu, Antiq. Rom. p. 31)— unde maĭ târdiŭ s'aŭ zidit case de urmaşiĭ sĕĭ. Origina luĭ Stoica erea de la satul Farcaş, aproape de Olt, posedat timp de aproape patru secolĭ de familia luĭ. Se dice că el fiind preot s'a lepădat, şi luând armele contra Turcilor, se distinse aşa de mult în răsboaele luĭ Mihaĭ Viteazul în cât ajunse unul din ceĭ maĭ iubiţĭ boerĭ şi mare agă al luĭ Mihaĭ, care-l rĕsplăti în multe rânduri. La anul *1595*, Iulie 16, «alese Mihaĭ Vodă oştĭ care erea maĭ de folos şi le pune cap pe Fărcaşiŭ Aga...», trimeţându'l peste Dunăre să lupte cu Turciĭ din părţile Vidinuluĭ. El fu atras în cursă de Paşa turcesc care comanda o armată de 30,000 de oamenĭ «şi fu rĕsboĭ tare multă vreme, dice cronica anonimă, însă cea de apoĭ biruiră Turciĭ oastea luĭ Mihaĭ Vodă, şi căţĭ fură călărĭ dintr'ânşiĭ scăpară câte ceva, însă puţinĭ, iar pedestraşiĭ pieriră cu totul». — (Mag. ist. IV p. 280). In acea bătălie muri luptând şi Fărcăşanul cu maĭ mulţĭ

www.dacoromanica.ro

boerĭ. In acelaș an, el coprinsese cu puțin înainte Nicopoli, pe care-l preſăcu în cenușă; dar ſăcu greșala de a înainta apoĭ prea mult, perdêndu-șĭ viața și întreagă armata sa. Mihaĭ ſu mult aſectat de moartea viteazuluĭ sĕŭ sſetnic.

In comuna Fărcașele se află o movilă, care poartă prin tradiție numele de «Măgura Fărcășanuluĭ».

Fiul luĭ Aga de la Farkaș, a ſost:

Marele STOLNIC RADU FĂRCAȘANUL. La anul 1639 erea vel căpitan din Farcaș, al doilea vistier la 1652, mare stolnic la 1657, și mare vornic. La 1626 ca mare comis e citat: Radu Fărcășanul comis «al luĭ Popa Stoica». — El ſu ucis de către Pr. Mihnea III la anul 1658, cu Radu Căndescul, Badea Comăneanu, Câmpineanul, Buicescul, Părăianul, etc. «abătându-ĭ de și-aŭ tăiat boieriĭ îndemnat de dracul...».— (Mag. ist. IV 351).

Inainte cu un an (1657), Constantin Vodă trimesese cu oștĭ în potriva mareluĭ spătar Chriza ce venise să ia domnia țĕriĭ cu Seimeniĭ sĕĭ, pe Vornic Preda Brâncoveanu, Radu stoln. Fărcășanu și Ivașco Acenariul, carĭ deteră o mare bătălie la Târgul Bengăĭ. Seimeniĭ ſură învinșĭ și Hrizea-Vodă ſiind prins, fu în urmă spânzurat cu partizaniĭ sĕĭ, «iar pe boerĭ primindu'ĭ cu mare cinste, dăruitui-aŭ ſoarte bine». (id. mag. ist. IV, 344). —

Radu din Farcaș avea de soție pe o soră a luĭ David Brăncoveanul.

Fiul sĕŭ: BARBU FĂRCAȘANUL vel VISTIER, în luna Decembre a anuluĭ 1674, ſiind la moșia Mărginenĭ din Prahova, la cumnațiĭ sĕĭ Mihaĭ și Iordache Cantacuzino, oameniĭ luĭ Duca Vodă ce se afla la Cocorĕștĭ, veniră armațĭ să prindă pe Cantacuzineștĭ spre a'ĭ duce la Snagov din poruncă domnească. Șerban Cantacuzen Logoſĕtul ſu luat de la moșia sa Drăgăneștĭ, iar de la Mărginenĭ Mihaĭ Spătarul, «iar ſrate-săŭ Iordache cu cumnatu-sĕŭ Barbu scăpară din ochiĭ lor și trecură la Brașov».

Barbu Fărcășanu a ſost și vel logoſĕt; iar la 1662 e amintit ca «nepotul agăĭ Farcaș».

PÂRVUL FĂRCAȘANUL logoſĕtul, ſugi din țară la Sibiŭ în

www.dacoromanica.ro

anul 1684, aflând că vine domn al țăreĭ Duca Vodă. «Ear boeriĭ ce aŭ trecut în țara ungurească anume aceștiĭ: Gheorghe Banul, Stroe Vornicul, Ivașco Logofĕtul (Băleanu), Hriza Vistiernicul, Neagoe Banul Secuianul, Pârvul Fărcașanul, Hrisoscol vătaf, și mulțĭ boerĭ Mehedințenĭ aŭ fugit». (Letopisețul luĭ Amiras t. III, 155). — El trăia încă pe la 1700, fiind menționat de un document. (Arh. St. B. com. I. Tud.). —

Dupĕ toate probabilitățile erea fiul luĭ Radu, decĭ fratele luĭ Barbu, cu care e contimporan.

Listele administrațiuneĭ austriace a Oltenieĭ, coprinḍênd boeriĭ din Oltenia ce aŭ contribuit benevol pentru dênsa (v. Hurmuzachi. Doc. rom. t. IV), citează pe frațiĭ:

Hrizea, Iordache și Tudorașcu Fărcașanul din Romanațĭ. Eĭ sunt dovediți ca frați printr'un act din 1738, când muriseră. (Arhiva) — Tudorașcu, care după 1720 se călugărise sub numele de Antoniŭ Eromonah, a avut fiĭ pe:

Vel Stolnicul Mateĭ Fărcașanul, (1758). In divanul țăriĭ de la 1731 îl întâlnim ca mare stolnic. Apoĭ este amintit într'un act al fiuluĭ sĕŭ din 1746, când nu maĭ trăia, ca biv-vel șetrar.

Radu Logofĕtul Fărcășanu fiul sĕŭ, erea însurat, la 1749, cu Polichronia fata rĕposatuluĭ Mateĭ Greceanu biv-vel vistier.

O altă branșă din Farcășenĭ, alăturĭ cu cea de maĭ sus, trebue să fi fost de aproape înrudită cu ea. Mihaĭ căpitan Fărcășanul, care trăia la sfârșitul secoluluĭ XVII (poate fiul luĭ Barbu), a avut doĭ fiĭ:

Constantin Fărcășanu, fost biv-vel șetrar înainte de 1700. Probat prin documente din 1701, 1711, 1719 în listele de boerĭ ale ocup. austriace, și în 1731. In memorialul boerilor oltenĭ adresat la 1720 principeluĭ Eug. de Savoia, semnează și dênsul: «Constantin Pharkasanul».

El era însurat cu Maria, fata jupânesĕĭ Stanca Coțofénca.

Biv-vel vornicul Șerban Fărcașanu, fratele luĭ Con-

www.dacoromanica.ro

stantin, e trecut la 1719 printre principaliĭ boerĭ din Romanațĭ, cu ceĭ alțĭ Fărcășenĭ. El a avut de fiĭ, pe: Radu Fărcașanu, 1738, și pe

Șetrarul Șerban Fărcașanu, căsătorit la 1742 cu Marica Cantacuzino, de la care se născură 3 copiĭ:

Mariuța măritată cu Constantin Hrisoscoleo; Mihaĭ Fărcașanu, călugărit și egumen la o monăstire din Oltenia; și

Răducan saŭ Radu Fărcașanu, care s'a însurat cu nepoata mitropolituluĭ Grigore al Ungro-Vlahieĭ; la 1804 (April), Radu Fărcășanu erea biv-vel vătaf de aprozĭ.

Tudorașcu Farcașanu, poate nepotul (?) celuĭ d'ântăiŭ cu acest nume, erea însurat la 1784, cu fata Magdalineĭ monahia Poenăreasa, soția reposatuluĭ Constantin Poenaru-Scurtu.

Pitarul Enache Fărcășanu, la 1788 erea numit de principele Mavrogheni, ispravnic de Romanațĭ.

Din această veche familie, sunt încă descendenți directĭ (în Oltenia) și carĭ se cunosc, alăturĭ cu alțiĭ carĭ aŭ luat numele dupĕ moșia Fărcașele.

www.dacoromanica.ro

FILIPESCU

(VALACHIA)

Din marele boer DRĂGHICĬ VORNICUL de la Mărginenĭ (1540), prin fiul sĕŭ Udrişte, se trage familia Filipescu.— (V. Florescu).

Dupĕ tradiţie se zice că trunchiul familieĭ erea un BUGĂ, tatăl luĭ Drăghicĭ, care trăia dupĕ 1400, în al XV secol. Strĕmoşiĭ acestuia veniseră odată cu descălecarea luĭ Radu-Negru, fiind seniorĭ puternicĭ în Făgăraş încă din al XIII secol, comţĭ aĭ imperiuluĭ şi stăpânĭ aĭ munţilor Ariful din Fograş. De la Bugă se spune că ar veni numele oraşuluĭ Bucureştĭ, fondat pe domeniul luĭ. — (V. Pappasoglu— Istor. Bucureştilor p. 5-6.)

Fiul vorniculuĭ Drăghicĭ de Mărginenĭ şi al jupâneseĭ Maria de Coianĭ, erea: UDRIŞTE POSTELNICUL din Mărginenĭ (1570), care avu maĭ mulţĭ copiĭ, între care Doamna Elena soţia luĭ Radu Şerban Basaraba. [1]) — (Dupĕ genealogia familieĭ, un fiŭ al sĕŭ care se numea FILIP, a dat numele moşieĭ şi neamuluĭ Filipeştilor). — Moşia Filipeştĭ se află pe malurile rîuluĭ Prahova, între Floreştĭ şi Mărginenĭ, şi coprinde douĕ marĭ sate: de Tĕrg şi de pădure. In judeţul Prahova, această familie maĭ posedá din ve-

---

[1]) Un fiŭ.....al luĭ Udrişte, a avut doĭ fiĭ, anume: Dumitru şi Iane. DUMITRAŞCU CLUCERUL din Filipeştĭ ca biv-vel stolnic la 1645 erea însurat cu jupâneasa Voica. Intr'un hrisov din 1652, e citat «Dumitru stolnic Filipescu». — IANE SPĂTARUL, fratele luĭ Dumitru, erea ginerele jupâniţeĭ Maria, fica luĭ Stoica postelnicul din Bucov.— (Doc. Arhiv. St. Buc.; I. Tud.).

www.dacoromanica.ro

chime, satul Bucov, capitală a fostului district Secueni, și unde se aflaŭ vechile eĭ palate.

Pană Filipescul, urmașul luĭ Udriste, mare Spătar al Valachieĭ, trăia pe la 1650 în timpul luĭ Mateĭ Vv. Boer însemnat, cronicele vorbesce adesea.

El repară la anul 1646 monastirea din Mărgineni. Istoricul Hamer — (XI, 79. dupĕ Blaremberg) ḑice despre dênsul: «Mihnea, inimic înverșunat al luĭ Const. Cantacuzino și al ginereséŭ Filipescu, care se refugiase la Ghica principele Moldoveĭ, hotărî să'ĭ peardă pe amândoĭ» (1659).

Soția sa erea o fică a postelniculuĭ C. Cantacuzino, de la care a avut 3 copiĭ: — Maria, soția Banuluĭ Barbu Milescul; — biv-vel Stolnicul Mateĭ, fost mare Agă la 1680, care a avut un fiŭ Șerban, ftori spatar la 1698. Mateĭ Filipescul la anul 1694 se află printre boeriĭ care merg la Iași în suita Doamneĭ Stanca, cu ocazia nunțeĭ ficeĭ luĭ Brâncoveanu, Maria, cu Const. Vv. Duca. — La 1716 domnind Nicolae Mavrocordat, a însurat pe Ioniță fiul luĭ Iordache Rosetti «dându'ĭ pe Păuna din fetele Stolniculuĭ Mateĭ Filipescu și miluindu'l cu hrisov domnesc». (Radu Popescu. Cron. IV, 129); — în fine al treilea fiŭ al luĭ Pană:

Constantin Filipescu Căpitanul, (1680), boer însemnat și cronicar. El a scris: «Istoriile domnilor țĕriĭ românești, scrise de Constantin Căpitanul», una din cronicele cele maĭ însemnate ale Valachieĭ începênd de la Radu Negru până la Șerban Cantacuzino. (Publicată în magazin istoric pentru Dacia, de Laurian și Bălcescu). — Pasagiul prin care sfârșește, e acel în care povestește cum a fost trimes la anul 1688 de Șerban Vodă la Pr. Apafy în Ardeal, spre a aduce pe postelnicul Grigore Băleanu, «Constantin căpitan Filipescul fiind vĕr cu mama luĭ Grigore Băleanul», pe care'l căsători dupĕ fica sa Smaranda Cantacuzino. (v. Cron. tom II, p. 55). — Constantin Filipescu avu 2 fiĭ: Radu, 1698,. și marele Clucer Grigore Flipescu (Grigorașcu), al căruĭ fiŭ care continuă filiația, este

Pană II Filipescu, marele Ban. La 1747 erea vel șetrar

www.dacoromanica.ro

și în același an vel postelnic, după cum reese din actele divanului domnesc. Vodă Mavrogheni îl exilă (1788) împreună cu fiĭ sĕĭ Dinu și Nicolae la Muntele Athos. — Soția sa erea Ana Câmpineanu.

— La 1743 se vorbește de Ancuța Filipeasca și sora sa Maria, care murise în acel an. Acestea sunt surorile maĭ marĭ ale Banului Pană, căcĭ într'un act din 1747 se spune că Const. Filipescu a avut mĕtușă pe Maria. —

Banul Filipescu și soția sa Ana, aŭ avut 3 fete și douĭ băeți: Constantin și Nicolae.

Nicolae Filipescu, al doilea, dete naștere uneĭ ramure prin fiul sĕŭ. El avea de copiĭ pe Savasta Racovitză, Maria a luĭ Toma Kretzulescu, și Alexandru Filipescu supranumit «Vulpe» din cauză că fiind delegat al boerimeĭ pe lângă Tudor Vladimirescu la 1821, și-a îndeplinit misiunea cu o deosebită dibăcie. Fost logofĕt al dreptățeĭ etc. și mare Ban. El muri la anul 1856 (n. 1775), și avu fiŭ pe: — Ion Filipescu (1811—63) fost ministru de externe, logofĕt al dreptățeĭ, Caimacam de Domn după Alex. Vv. Ghika; apoĭ deputat, ministru de justiție sub Cuza, etc. Căsătorit cu P-sa Elisa Bibescu. Fiŭ (actual): Alexandru Filipescu. —

Marele vistier Constantin Filipescu (Dinu), 1751 † 1817, *Baș-boer* al Valachieĭ și mare vistier 1808—10, fiul Banului Pană II Filipescu. «Grand et bien fait, ḑice N. Blaremberg, gai, affable, d'un aspect majestueux, réligieux, généreux et pieux comme pas un. Il eut une vie brillante et pleine de grandeur, il fut un fervent défenseur de la patrie et le soutien inébranlable du pays». (Instit. de Roumanie; Bl.) In maĭ multe rânduri putea să fie numit domn al țăriĭ. La 1810 erea exilat în Rusia la Ecaterinoslav. — Din căsătoria sa cu Zoe Ghika a avut 6 copiĭ, din carĭ treĭ fice: una fu măritată cu generalul rus de Fonton, Caterina cu Slătineanu, și Ana cu George Bals. Băeții aŭ fost: Grigore, George și Nicolae, fie-care capul uneĭ ramure.

I. Banul Grigore Filipescu, fost mare spatar și vornic,

www.dacoromanica.ro

a avut fiŭ pe Dumitru Filipescu, însurat cu Elena Filipescu.

II. Marele Ban George Filipescu (Iordache), 1765—1855. Fiind mare vornic, la 1832 făcea parte din comisiunea muntenieĭ pentru regulamentul organic, împreună cu Banul Grigore Băleanu. La 1834 fu candidat la Domnie, dar combătut de Ruşĭ. De la 1843—43 caimacam domnesc al principatuluĭ cu Cornescu şi Văcărescu. † la 1855 şi îngropat la monastirea Radu Vodă din Bucureştĭ, unde din vechime îşĭ aveaŭ mormântul membriĭ familieĭ.

De la soţia sa Caterina Bals, a avut cincĭ copiĭ: Efrosina Ghika; — Constantin; — George Filipescu (Dadu), colonel de cavalerie. Fusese în armată rusească, distingêndu-se prin bravură în rĕsboiul Crimeeĭ, pentru care i se dete o sabie de onoare. In urmă în armata română până la 70. Reintrat în armată la 1877, fu ataşat adjutant pe lângă marele Duce Nicolae. (n. 1811 † 1889) fără copiĭ; — Emanoil; — şi Zoe soţia luĭ Aristid Ghica. — Din aceştia, doĭ aŭ descendenţĭ:

— Postelnicul Constantin Filipescu, fiul Banuluĭ Iordache. (1804 † 1847). Fost militar, efor al şcoalelor şi secretar al luĭ Kiseleff, mare logofĕt, etc. Avea de soţie pe fica luĭ Balş din Moldova, de la care doĭ copiĭ: Maria soţia senatoruluĭ rus Catacaz, — şi George Constantin Filipescu, senator, fost Mareşal al Palatuluĭ, agent diplomatic la Petersburg, etc. Căsătorit, 1. cu Natalia Ghyka, 2. cu Lydia Hangery.

— Emanuel Filipescu, fratele cel maĭ mic al luĭ C-tin şi fiul luĭ George; din căsătoria sa cu fica luĭ Ştefan Bujoreano a avut fiŭ pe: George-Emanuel Filipescu, mare proprietar, etc. căsătorit cu Maria Băleanu; iar fică pe Alexandrina General Zefcari.

III. Logofĕtul Nicolae Filipescu, al treilea fiŭ al vistieruluĭ Dinu, fu însurat cu Safta Hrisoscoleo şi avu treĭ copiĭ: Constantin Filipescu (1807—54), însemnat în mişcarea de la 1848 când a fost ministru de finance. † în exil la Paris. Insurat cu fata luĭ Drugănescu, n'avu însă copiĭ. — Colonelul Scarlat Filipescu, † necăsătorit; — şi

www.dacoromanica.ro

Vornicul GRIGORE FILIPESCU, însurat cu Asica Rosetti, având fiŭ pe: NICOLAE FILIPESCU, fost primar al Capitaleĭ, deputat, etc. Vice-prezident al Camereĭ. Căsătorit cu Maria Blaremberg, având copiĭ: Grigore, Constantin, Maria, Ella și Jeana. —

Dintr'o ramură înrudită a familieĭ: MIHĂIȚĂ Filipescu clucerul, și fratele sĕ Iancu, trăiaŭ la începutul secoluluĭ.—

IANCU FILIPESCU, căsătorit cu o Nenciŭ, a avut 3 fiĭ și 3 fete, anume:

1. Iancu, 2. ALEXANDRU FILIPESCU însurat cu P-sa Alexandrina Ghika, având copiĭ pe ALEXANDRU, Alexandrina Kiseleff, Maria și Constanța. — 3. COSTAKE FILIPESCU însurat cu P-sa Maria Ghika, de la care doĭ copiĭ: CONSTANTIN Filipescu, mare proprietar, căsăt. cu M. Gherassi; și Maria căsătorită C. Olănescu. —

Fetele luĭ Iancu Filipescu aŭ fost: — Elena, măritată cu Mitică Filipescu și apoĭ cu Ion Otetelișano; Alexandru Lenș; și Smaranda Filișanu.

Armele vechĭ ale familieĭ sunt: — scutul împărțit orizontal în douĕ părțĭ. Partea de sus împărțită și ea in douĕ; cea din dreapta de aur, cea din stânga verde. Partea de jos roșie. Peste tot un cerc (albastru) în care se află o stea cu 8 raze, fie-care razĕ în lungime jumĕtate argint jumĕtate purpur. — D'asupra, vulturul sfântuluĭ imperiŭ cu douĕ capete, surmontat de coroana comtală. — Deviza: «Potius mori quam foedari».

www.dacoromanica.ro

FILIŞANU

(VALACHIA)

Familie originară din Oltenia, avênd veche proprietate în satul Filiaşiĭ (Dolj).

In istorie şi Cronice apare pentru întâiaşĭ dată în prima jumĕtate a secoluluĭ XVII, prin DUMITRU FILIŞANUL, MARE SLUGER, vel pitar şi Postelnic, citat de numeroase documente, între 1620—50. La anul 1630 erea mare Căpitan; iar la 1636 ca mare pitar zideşte, în timpul luĭ Mateĭ Vodă, monastirea Crasna din Gorj, unde este şi locul de îmormêntare al neamuluĭ sĕŭ. In capul pomelniculuĭ e: «Jupan Dimitru Filişanul vel pitar». — Intr'un act de vênḑare din an. 1629 e citat ca martor: «de la Filiaşĭ Dimitrie Căpitan». La 1647 erea mare sluger. — Sub Leon Vodă, în 1630, cronicariĭ ne vorbesc (V. Cronica anonim. IV, 311; şi Şincaĭ) — de boeriĭ nemulţumiţĭ cu impositele peste mĕsură ce punea acest domn ţĕriĭ, şi carĭ fug în Ardeal la Haţeg. 13 Octombre acel an. Aceştĭ boerĭ ereaŭ: Mateĭ Aga Basarab, Aslan Vornicul, Gorgan Spatarul, Barbu Brădescul paharnicul, Dumitru Slugerul Filişanu «şi încă alţĭ mulţĭ boerĭ, cu toţĭ locuiră la un loc, avênd mare cinste şi socotinţă de la Racoţi Georgie Craiul, şi de la toţĭ nemeşiĭ», cum ḑice cronicarul.

Vel-Slugerul Filişanu avu cincĭ copiĭ, după cum ne arată documentele. —

Un chrisov domnesc din 1654, emanat de la Constantin VV. Şerban (în poses. C-teluĭ Talievicĭ), a rĕmas, în care se spune că ţĕraniĭ din satul Dêrvar din Mehedinţi, fiind prinşĭ cu minciunĭ şi bârfelĭ contra BOERILOR FILIŞENĬ, drept pe-

www.dacoromanica.ro

deapsă li s'aŭ ras capul și bărbile «ca oamenĭ rĕĭ și vicleni». —

Posteritatea slujeruluĭ Dumitru de la Filiașĭ se urmă prin copiiĭ sĕĭ, anume:

Barbu postelnicul, citat 1662, și apoĭ la 1663 ca spatar; sluger *ot Ragova* la 1667; mare vistier la an. 1673.

Vasile Filișanul, 1669, în acte de moșie; în urmă, călugărit, e arhimandrit și Egumen al monăstireĭ Tismana, unde a și murit.

Mihaĭ Filișanul spatar, citat ast-fel la 1650, fost și comis mare.—El avu de fică pe Jupanița Judita, pe care o regăsim în pomelnicul monăst. Căluiul din Romanatzi, ca: «fica luĭ Mihaĭ Comisul, nepoata luĭ Dumitru stolnicul ot Filiaș...». Ea muri tênĕră la anul 1661.

Preda slugerul, citat ca postelnic într'un act din 1650, cu fratele sĕŭ Mihaĭ. A avut un fiŭ Vasile. (doc. din 1671).

Sora acestor patru frați erea Jupaneasa Ilinca, care trăia în timpul luĭ Mateĭ Basarab, și care se mărită cu Preda pitarul Brătașanul, luând zestre satul Sablonița din Mehedinți. —

Nu suntem în putință de a ști al căruĭ din acești feciorĭ aĭ luĭ Dumitru Filișanul, saŭ nepoților sĕĭ, erea fiŭ Constantin Filișanu, «Fivizanul», cum e transcris într'un memorial al boerilor valachĭ, din anul 1720, pentru Austria. (trad.; Hurmuzache VI, 330).

In tot cursul aceluĭ secol, al XVIII, Filișeniĭ aŭ trăit în Craiova, ca uniĭ din principaliĭ marĭ boerĭ aĭ Oltenieĭ, ale căror moșiĭ pe vremurĭ ereaŭ numeroase, și din carĭ a Filiașilor s'a păstrat tot-d'a-una în familie.

Cel din urmă descedent al acesteĭ vechĭ familiĭ s'a stins în zilele noastre, prin Dumitru Filișanu, căsătorit cu Smaranda Filipescu († -ă 1899), îmormântați în masoleul de la Filiașĭ.

www.dacoromanica.ro

FLONDOR

(BUCOVINA)

Veche familie a Moldoveĭ, care apare în istorie printre boeriĭ marĭ, încă din al XVI secol. Dupe cum spune un hrisov domnesc al luĭ Grigore Ghica din 1730, dat vorniculuĭ Serban Flondor: «...Din început porecla lor a fost LĂPUȘNEANU, dupĕ acie aŭ rĕmas Albotă dila Pavel Vornicu...»

Genealogia familieĭ se stabilește într'adevĕr, în linie neîntreruptă, de la:

CONSTANTIN, boer mare în secolul XVI, care pare a fi fost un fiŭ natural (?) al luĭ Alex. Wodă Lăpușneanu, și care era KNEAZ în Kiew. Diploma imperială austriacă dată familieĭ Flondor la 1796 dice: «..Antiqua et nobilissima familia Albote procedere (Flondori), & etiam cum principibus Moldaviæ affinitatem habuisse..». Așa s'ar putea explica și porecla de Lăpușneanu ce avea familia, înainte de a se numi Albotă, dupĕ cum spune documentul citat al luĭ Vodă Ghica.

Kniazul Constantin, a avut doĭ fiĭ:

PAVEL ALBOTĂ marele vornic, și IOAN ALBOTĂ, carĭ pórtă acest nume de familie, cum dic documentele, dupĕ bunul lor de dupĕ mamă. (Boerul ALBOTĂ erea mare Postelnic al Moldoveĭ, de la 1531—37.)

Fiul luĭ Pavel Albotă, din Ruxandra, fica luĭ Petru Rareș (?), a fost:

Marele armaș TOADER FLONDOR, care luă cel d'ântâĭ porecla de Flondor, rĕmasă ca nume al familieĭ, în loc de Albotă. Cronicele Moldoveĭ vorbesc în câte-va împrejurărĭ

www.dacoromanica.ro

de acest boer. Ast-fel vornicul Neculce (let. II, pag. 215, 227, etc): la anul 1679, Duca Vodă cu treĭ boerĭ, Vasile Geŭca visternicul, George Bogdan v. jignicer și Lupul Stolnicul, umblaseră să adune trupe spre a'l detrona. Prinḑênd pe aceștĭ boerĭ «...mult i-aŭ mustrat, și aŭ orânduit pe Toader Fliondor, vel armaș, poruncindu'ĭ de le-aŭ tăiat capetele la tustriĭ, ḑiua amiază ḑi la fontână, înaintea porțiĭ curților domnești...». In 1684, Dimitrașco Cantacuzino pe atuncĭ domn, fiind în rivalitate cu C. Cantemir, spre a nu pierde tronul, maĭ mulțĭ boerĭ se duseră la Turcĭ ca să ceară de domn pe acest din urmă, cea-ce se și întâmplă. Flondor rĕmase credincios luĭ Dumitrașco Vodă, cum povestește cronicarul, «și Dumitrașco W. luĭ Fliondor ĭĭ arăta dragoste și milă către dânsul...» (id).

Vel MEDELNICERUL ȘERBAN FLONDOR, fiul luĭ Teodor, primi de la Grigorie W. Ghica la anul 1730, o confirmare în vechea stare boerească, probând tot deodată prin dovezĭ, descendența neamuluĭ «credincios boeriul Domnieĭ mele Dumnialuĭ Șerban Flondor ce l'am făcut medelnicer mare și Vornic la Câmpulungu rusesc...» Demnitatea de vornic de Câmpulung o păstră maĭ mult timp. La 1749 într'un docum. din 1 Iulie, îl găsim iscălit cu mulțĭ alțĭ boerĭ. El avusese multe moșiĭ: Șipotele, Putila, $^1/_2$ din Câmpulungul rusesc, Milie, Hlinița, Bainu în Bucovina; Robeliceni și Melenconți în Basarabia; Domușenĭ și Bivolarĭ în Moldova. — Avea de soție pe Catrina fata serdaruluĭ Vasile Bainski, prin care era înrudit cu familiele Ureche, Arap și Buhuș. — Mulțime de acte pentru regulărĭ de moșiĭ în Bucovina, sunt subscrise de dênsul. — Copiĭ sĕĭ aŭ fost:

TOADER FLONDOR, însurat cu o Stârcea; Lupa Cracalia; și

IOAN FLONDOR, însurat cu Nastasia Arap; el trăia încă pe vremea ocupațiuneĭ austriace a Bucovineĭ, unde erea stabilită familia sa de mult, și unde a rĕmas până astăzĭ. Prin 3 fiĭ aĭ sĕĭ se continuă descendența familieĭ, divizată în treĭ branșe.

www.dacoromanica.ro

Fiiĭ luĭ Ioan, adică: Gheorghe, Ioan, Constantin, Dimitrie și Vasile, aŭ primit de la împĕratul Iosef II nobilimea austriacă, aĕvnd în vedere importanța acestuĭ neam în Moldova, cu titlul de «Cavalerĭ de Flondor» (ritter von), prin diploma din 1796, Aprilie.

Vasile, cel maĭ mare și Ion cel maĭ mic, nu avură urmașĭ. Surorile lor aŭ fost: Elisabeta, Alexandra Stârcea, Maria Wassilko și Anica Potlog.

Din frațiĭ lor: Gheorghe, Constantin și Dimitrie, ceĭ alțĭ fiĭ aĭ luĭ Ion Flondor, s'aŭ divizat 3 ramure existente, și carĭ posed încă astăzĭ o parte a moșiilor luĭ Șerban.

I. Dimitrie cav. Flondor, din care ântâia linie, însurat cu Anica de Wasilko, a avut copiĭ pe: Mihai, Dimitrie, Ion, Isidor, Leon, Casandra Giurgiuvan, Maria Ianoș, și

Gheorghe cav. Flondor, toțĭ decedațĭ în acest secol. Din Gheorghe și soția sa Elena de Volcínski aŭ rĕmas 2 fiĭ: Nicolae, și

George C. de Flondor, șeful linieĭ acestia, posesorul moșieĭ Robelicenĭ din Bessarabia, însă stabilit în Bucovina. Căsătorit cu † Aglaia de Goian, a avut 2 copiĭ:

Othon Flondor,—și Elena, căsătorită 1. Baronésă Styrcea, 2. Contesă Bigot de St. Quentin. (act.) —

II. Gheorghe Flondor, alt fiŭ al luĭ Ion, e capul linieĭ a doua, posesóre a moșieĭ Hlinitza din Bucovina. Din soția sa n. Gaffenco, George Flondor a avut cincĭ copiĭ:

† Emanoil, Ecaterina barónă Wassilko, † Olympia de Tabora, † George Flondor (4 copiĭ †), și:

Alexandru Flondor, șeful actual al acestei linii. Căsătorit cu . . . n. Kalmucki †, are de fiŭ pe:

Emanoil Flondor, deputat, etc. căsătorit cu Elena de Zotta, avênd fică pe: Maria. —

III. Constantin Flondor, însurat cu Parascheva Calmuțki, a avut următorĭ copiĭ: Ecaterina Grigorcea, Nastasia Perjul, Maria, Elisabeta Verdeș, Gheorghe (fică Ele-

www.dacoromanica.ro

na †), Nicolae și Dimitrie. — Linia luĭ Constantin s'a împărțit în două prin acești doĭ din urmă fiĭ aĭ sĕĭ, o branșă rĕmasă în Bucovina, cea altă mutată în Basarabia:

a. Dimitrie Flondor, însurat cu o Filodor, ambiĭ decedați, a avut parte moșia Glinca din Basarabia, unde s'a stabilit și unde trăesc adĭ copiiĭ sĕĭ, — posedând și indigenatul rusesc.

b. Nicolae cav. Flondor, căsătorit cu Ecaterina de Cârste, e capul celeĭ de a treia branșe din Bucovina, care posede moșiile Rogojești, Storojineți și Ropcea. — Copiiĭ luĭ Nicolai Flondor aŭ fost doĭ: George și Eufrosina baronă Hurmuzake.

Gheorghe Flondor, însurat cu Isabella de Buchental, ambiĭ †, aŭ avut șapte copiĭ, anume: (Aglae, Costachi, Ecaterina, decedațiĭ); Elena măritată Mavrocordat;

Teodor Flondor, căsătorit cu Maria n. Ciuntu având treĭ copiĭ: Constantin, George și Isabela;

Ioan Flondor, căs. cu Elena de Zotta; și

Nico Flondor, căsătorit cu Elena de Grigorcea. —

www.dacoromanica.ro

FLORESCU

(VALACHIA)

Veche familie, originară din județul Prahova și cunoscută din sec. XVI.

Un strămoș poate al acesteĭ familiĭ, a căruĭ legătură însă cu ceĭ posterioriĭ nu e cunoscută, ne apare în sec. XV, în persoana luĭ

JUPAN VINTILĂ FLORESCUL, în *1483;* pe care 'l găsim ca martor printre boeriĭ luĭ Vlad W. Țepeș, într'un document de confirmare al boerilor Mihaĭ și Manea pentru satul Toper. (5 Iunie). — E curios faptul că e citat chiar în act: «Jupan Vintilă Florescu», cea-ce e un caz aproape unic pe acele timpuriĭ, de oare-ce boeriĭ Valahieĭ nu iaŭ numele de familie de cât tocmaĭ în sec. XVII, maĭ ales după localităţi. — (Arch. Hasdeŭ; 1866 tom. I) —

De alt-fel numele de Vintilă se maĭ repetă în această familie.

După documente, genealogia sigură începe, un secol maĭ târziŭ, prin

DRĂGHICĬ VORNICUL DE MĂRGINENĬ, 1585, cunoscut din numeroasele documente ale timpuluĭ, pe la jumătatea secoluluĭ XVI. Boer mare, înrudit cu Basarabiĭ, stăpânea moșia Mărgineniĭ cu părțile eĭ, din jud. Prahova. El e trunchiul comun al Filipeștilor și Floreștilor, numiți ast-fel după două moșiĭ alăturate și aproape de Mărgineni, situate pe apa Prahoveĭ.

Copiiĭ acestuĭ Drăghicĭ, aŭ fost: MARIA CEA BĂTRÂNĂ, care ținea pe Radu vel Logofĕtul, (1592), și despre care vorbesc multe documente anterioare anuluĭ 1600. Ea avu de

www.dacoromanica.ro

fiŭ pe RADU COMISUL, ZIS FLORESCU, a căreĭ ramură se stinse chiar în sec. XVII. Acesta a fost mare clucer și m. comis. Fu ucis în anul 1664 în satul Nămăeștĭ, de rĕŭ făcătorĭ, coborîțĭ de la munte. Imormântat la mitropolie.

Din UDRIȘTE vistierul, fiul luĭ Drăghicĭ, descinde familia Filipescu. (v. aceasta).

Sora luĭ Udriște și fica luĭ Drăghicĭ: ELINA, a fost măritată cu însemnatul boer Ivașco, Vornicul din Goleștĭ.

DRĂGHICĬ II VORNICUL ot Cornățenĭ și Mărginenĭ, fiul primuluĭ Drăghicĭ, continuă filiația Floreștilor. De la soția sa Vlădaia avu 3 copiĭ: Nicolae, Socol și Kera. (v. not. doc. la d. Gion).

— Cornățenĭ.

Al doilea fiŭ al luĭ Drăghicĭ (II) Vornicul din Cornățenĭ, erea faimosul boer SOCOL CORNĂȚEANUL, care se numi ast-fel ca și tatăl sĕŭ dupĕ moșia părîntească. El avu de soție pe frumoasa Marula, fica luĭ Mihaĭ Vv. Viteazul și a Tudoreĭ de la Tîrgșor. — Mateĭ Basarab rezidind vechia biserică din Câmpulung, ispravnic al lucrărilor a fost Socol clucerul Cornățeanu, cum atestă inscripția, din Iunie 1635. (v. Xenop, II, 21). In rĕscoala Seimenilor de la 1654, el fu ucis de mercenariĭ rĕsculațĭ: «... și așa, fără rușine, într'acea turburare a lor întâmplându-se luĭ Socol vel cluciar Cornățeanul a fi bolnav în casa luĭ, ca niște hoțĭ și pre el l'aŭ ucis, și ĭe-aŭ jăfuit casele, luându-ĭ tot ce a avut.» (Cronica anonim. IV, 328; Șincaĭ III, 81).

Peste un an de la omorul acestuĭ mare boer, pieri ucis și fiul sĕŭ, CÂRSTEA DIN CORNĂȚENĬ. Seimeniĭ serbĭ, pentru faptele lor, fură concediațĭ de Constantin Șerban V. (1655); dar eĭ în unire cu dorobanțiĭ, se revoltară comițând o mulțime de nelegiuirĭ, descrise de cronicarĭ, (mag. istoric. IV, 338) și ucizând mulțĭ boerĭ de frunte, între carĭ: Georma Banul, Papa Brăncoveanul, Cârstea fiul luĭ Socol Cornățeanul, Preda Beca de la Maia, Udrea Doicescul, Dumitrașco, etc... El avu o fică: Ilina, care ținu pe Mihalcea sin Dragul din Cizlăŭ. (doc. Arh. St.)

www.dacoromanica.ro

Socol mai avu și alți feciori, frați cu Cârste: Postelnicul Vintilă Florescul, care ținu pe sora lui Papa postelnic; Ianache sluger, care avu soție pe Ancuța a lui Bunea Grădișteanu; și încă *trei* fete, cari țiinură câte un boer Brătășanu, Băleanu și Rudeanu.

Ramura, Cornățenilor se stinse prin fiul lui Vintilă, anume Socol. —

Fiul mai mare al lui Drăghici II vornicul de la Cornățeni, erea:

Nicola paharnicul, 1627, 33, fost vistier și paharnic de Cornățeni, 1626. — Probabil, — de oare-ce nici un document nu afirmă precis, — că fiul său a fost:

Stoian comisul din Floreștĭ, biv-vel comis la 1660. Avu de la soția sa Anuța, un fiu Istrate. (Documentele ne arată ca alt fiu al lui Nicolae, pe Dumitrașco postelnicul, la 1642).

Istrate Florescul, de la care se stabilește definitiv numele familiei, citat la 1703 ca fiu al lui Stoian. Soția sa erea jupâneasa Voichița, de la care se născu:

Antonachi Florescu, 1717, boer în București (v. Hurmuz. VI. 199), tatăl Smarandei Kretzuleasca, și al lui

Constantin Florescu, mare Vistier pe la sfârșitul secolului trecut. Avu de soție o Merișancă, de la care doi fii, din cari: Manolache, avu copii pe Alexandru Florescu †, și pe soția lui Petrache Obedeanu, măritată întâi cu Berendei.

Ion Florescu, întâiul fiu al lui Constantin, ținu în căsătorie pe Anica Ghika, fata mareluĭ Ban Dumitrache. — Ion Florescu muri la 1846, lăsând 3 copii: Iordache, Manole și Alecu, din cari se trag trei branșe actuale ale Floreștilor:

Marele Vornic Iordache Florescu, căsătorit la Brașov, cu Anica fica lui Beizadea Grigori Sutzu. Fost m. Logofĕt la 1812, și mare Vornic al țĕrii, avu 10 copii, băeți și fete, dintre cari:

www.dacoromanica.ro

1. † Grigore Florescu., căsăt. cu Zoe Assan, avu fiŭ pe — Teodor Florescu, al căruĭ fiŭ e Paul.

2. Iancu Florescu, fost vice-prezident al consiliuluĭ de Stat, însurat cu Frosa Filittis, a avut cincĭ copiĭ, adică: — Ion †, Elisa căsătorită cu C. Boerescu, Elena, George, și Alexandru Florescu, oficer de cavalerie.

3. Costache Florescu n'avu copiĭ. La 1853 fu închis împreună cu alțiĭ la Nijni-Novgorod în Rusia, unde a și murit.

4. Dumitrache Florescu †, însurat cu Alexandrina Mihăilescu, având cincĭ copiĭ: — Dumitru Florescu, căsătorit cu Constanța Butculescu (copiĭ: Demetru, George, Zoe); Ion, decedat; — Maria N. Cesiano; — Alexandru, însurat cu Natalia Filodor (copiĭ: Radu și Elisa); — și Teodor căsătorit cu Ana Berendey.

5. Luxița, al căreĭ fiŭ este: Bonifaciŭ Florescu, n. la Pesta 1848. A studiat în Franța, de unde veni ca profesor de limba franceză la lyceul St. Sava, în 1873. A publicat și maĭ multe uvragiĭ asupra literatureĭ franceze și studiĭ literare, etc.

6, 7. Frosa și Elisa Florescu, măritată cu Ghiță Cantacuzino.

Din vornicul Manolake Florescu, † 1854, al doilea fiŭ al vorniculuĭ Ion Florescu și fratele luĭ Iordache, se desparte, prin copiĭ sĕĭ, o altă ramură. El fu însurat cu Tinca Faca, având urmĕtoriĭ copiĭ:

1. Generalul Ion Em. Florescu, însemnat om politic și militar, n. la 1819, † 1893, 22 Maĭ, la Paris. Dupĕ ce a studiat la colegiul St. Sava, făcu școala de Stat-major în Paris. Intors, principele Bibescu îl însărcină cu organizarea armateĭ. La 1854 face campania Crimeeĭ ca colonel, atașat pe lângă armata rusă. Dupĕ unirea principatelor (1859) e ministru de rĕsboĭ. Maĭ e apoĭ de la 1862—63. De la 1865—66 e ministru de interne și lucrărĭ publice; iar de la 1871 până la 1876 e iarășĭ ministru de rĕsboĭ, reorganizând admirabil armata țĕriĭ. La 1876 deveni pre-

www.dacoromanica.ro

zident al consiliuluĭ pentru scurt timp, după care venind un guvern liberal, i se refuză participarea la resboiul pentru independență, decizându-se și darea în judecată a fostuluĭ guvern. — La 1890, Florescu e ales prezident al senatuluĭ, iar peste un an prezidă un cabinet conservator, care ține câte-va lunĭ. Retras în streĭnătate la 1891, muri acolo peste doĭ anĭ. — Generalul de divizie Ion Florescu a publicat și maĭ multe uvragiĭ militare, etc. —

El a fost căsătorit: 1: cu P-sa C. Bibescu și 2: cu Alina Stirbey †, având urmĕtoriĭ copiĭ:

— Iorgu † tânăr 1872; Zoe (1850—63); Maria, căsătorită cu Baron de Szent-Kerestiy; † Elisa căsăt. cu Emanuel Băleanu; și Ecaterina căsătorită cu Emil Ghyka.

2. Alexandru Em. Florescu, n. la Brașov 1822. A studiat la București și Paris; după 1848 fu prefect de județ și apoĭ al poliției Capitaleĭ. Membru în divanul ad-hoc, și ministru de control în 1862, apoĭ ministru de lucrărĭ publice în acelaș an, senator și deputat, etc. Căsătorit cu Elena Manu a avut: un fiŭ George oficer, decedat, și 3 fiice: — Ana Florescu căsătorită cu C. Odobescu; Caterina căs. cu Al. Polizu; și † Maria cu St. Sutzu.

3. Maria, căsătorită Baroană de Bock Wölfingen. —

4. Elena Florescu, măritată cu Jean Linche.

5. Zoe, măritată cu Generalul Krujenstern †. — 6. Paulina Iancu Kretzulescu. — și, 7. Anica Bibescu, cea maĭ mare dintre copiĭ.

Al treilea fiŭ al luĭ Ion Florescu, din care derivă a treia branșă, erea:

Alecu Florescu, zis «Avidică», care de la soția sa Elena Cârlova a avut cincĭ copiĭ, dintre carĭ o fată Constantza, căsătorită cu Teodor Bals, și patru fiĭ:

1. Ioan Florescu, † 18... căsătorit cu Zoe n. Linche, având 3 fiĭ: — Ion Florescu, oficer, însurat cu Ana G. Manu, Radu, și Paul Florescu. — (și o fată Elena †)

2. Emanuel Florescu, însurat cu Alexandrina Ghika, are o singură fiică: Constanța.

www.dacoromanica.ro

3. GEORGE FLORESCU, colonel de cavalerie, căsătorit cu Zoe Brăiloiŭ, având de fiŭ pe: ALEXANDRU Florescu, fost secretar de legațiune, Directorul ziaruluĭ «Roumanie», însurat cu Alexandrina Petrovicĭ-Armis.

4. ALEXANDRU Florescu, fiul maĭ mic al luĭ Alecu, căpitan de cavalerie, † 1894 la Ploeștĭ.

Vechea familie a Floreștilor pare a fi strâns rudită cu Basarabiĭ, încă de pe la începutul secoluluĭ XVI, lucru care se vede cert prin documente înainte de 1600, când marele Vornic Drăghicĭ de la Mărgineni, erea numit de către Domnĭ ruda lor.

Găsim chiar la 1543, că monastirea Găiseniĭ din județul Dâmbovița a fost fondată de marele Ban STROE, fiul mareluĭ Vornic Dobre, carĭ aparțineaŭ acesteĭ familiĭ, după cum spune Col. Papozoglu în Ist. Bucureștilor. (pag. 218) Aceasta ar fi o probă maĭ mult pentru vechimea acestuĭ neam, din care o ramură secundară a Cornățenilor a jucat de asemenea un rol marcat în istoria noastră, printre ceĭ alțĭ numeroșĭ urmașĭ aĭ mareluĭ boer Drăghicĭ de la Mărgineni. — (v. Gion în viitoarea Istorie a Bucureștilor). —

Armele familieĭ, ast-fel cum sunt astă-zĭ, coprind: scutul tăiat horizontal în douĕ (coupé), d'asupra pe câmp de argint un leŭ ridicat, ținând în labe un trandafir cu ramure; iar jos, pe fund azur un vultur cu aripele întinse, col. natural, cu o cruce în cioc.

Actualĭ: Teodor; George, Alexandru; Dumitru, Alexandru, Teodor; Bonifaciŭ; Ion, Radu, Paul; Emanuel, George: Alexandru.

www.dacoromanica.ro

FORESCU (Mogâlde)

(MOLDOVA)

Numele vechĭ al familieĭ Forescu, e Mogâlde, cu care o găsim menționată în cronice și hrisoave din timpurĭ depărtate.

Incă în vremea luĭ Ștefan Vodă (1457-1504), un MOGÂLDE erea printre sfetnicĭi domnești, alăturĭ cu Hatmanul Boldur, Pulcel, Movilă, ș. a.

Un MOGÂLDE erea pe la anul 1596, Pârcalab al cetățeĭ Hotin, după cum dovedesc documentele. — (v. uricar — Codrescu, tom. 18). —

La anul 1653, letopisețul Moldoveĭ, cu ocazia luptelor dintre principiĭ Vasile Lupu și Gheorghe Ștefan, vorbește de boerul Mogâldea, unchiŭ al mareluĭ logofĕt Gheorghe Ștefan, apoĭ Domn al Moldoveĭ. El fu prins de inimicĭ și dus legat la Hotin. De acolo înfrânse, cu trupele nepotuluĭ sĕŭ, o ceată de nemțĭ. El avea titlul de mare PAHARNIC și comanda cu alțĭ boerĭ de vază, armatele luĭ Gheorghe Ștefan. (vezĭ Letop. Mold. t. I. p. 325, 28, 38).

SERDARUL MOGÂLDE, se afla la 1711 printre ceĭ 24 boerĭ carĭ aŭ întovărășit pe Pr. Demetru Cantemir la Harcov în Rusia, cum ne spune vornicul Neculce în cronica sa. (Letop. II, 332).

Spre sfârșitul veaculuĭ XVII, pe la 1670—80, s'a dovedit că un MOGÂLDE erea în capul rĕsvrătitorilor contra unuĭ Domn grec (poate Duca), care aduse în demnităț o mulțime de grecĭ. Acest boer, fiŭ al luĭ IONIȚĂ Mogâlde, din ordinul luĭ Vodă fu prins și adus la Curte. Erea ḑiua de Bobotează: Vodă porunci mareluĭ cămăraș ca să lege pe

www.dacoromanica.ro

Mogâlde la Poarta Curții și să'ĭ dea cinci lovituri în piept cu buzduganul de fier, cu care se lovea osândiții pentru trădare către Domnitor.

Puțin după execuțiunea suferită, boerul muri. Soția sa erea o Bucovineancă care avea moșie la Gronița. Ea împreună cu fiul eĭ și al luĭ Mogâldea, fugiră la moșie lângă hotarul Polonieĭ. De atunci el își schimbă numele vechiŭ al neamuluĭ prin cel de «Botezatu» la început, apoĭ BOTEZ, după cum erea poreclit tatăl sĕŭ, în amintirea ḑileĭ de bobotează.

Acest BOTEZ însurându-se, a avut un fiŭ SOLOMON, care la rîndul sĕŭ avu doĭ băeți. Cel d'întâiŭ, Ioniță e trunchiul actualeĭ familiĭ; iar al doilea ENACHI, se însură cu fata luĭ Balș, având un singur fiŭ ENACHI, însurat întâĭ cu fata luĭ Adam și al doilea cu Smaranda sora luĭ N. Negri.

IONIȚĂ BOTEZ, fiul luĭ Solomon, se căsători cu Safta fica luĭ Cantacuzino (Kanta), în secol. trecut, și avu fiĭ pe

CONSTANTIN FORESCU, care luă acest nume după moșia Forestiĭ, moștenită de la mama sa Safta Cantacuzino, schimbând pe cel de Botez, pe care acum îl luaŭ toți ovreiĭ botezați. — El s'a însurat cu fata luĭ Iordachi Catargiŭ și a avut treĭ fiĭ:

ȘTEFAN FORESCU, agă; — COSTACHI, — și

ALECO FORESCU VORNICUL, fost ispravnic la Roman și Suceava timp de 23 de anĭ, de la 1834—1858. Erea prezident al Comitetuluĭ Unireĭ pentru jud. Suceava; apoĭ deputat, de la 1859 la 1865, etc. — Din căsătoria sa cu Raluca fica luĭ Andrieș Bașotă mare vornic, a avut 2 fiĭ și 4 fice: — Safta soția luĭ Alex. Millo, Aglae Nicolae Soffary, Aglae căs. Dr. C. Dușescu († 78), și Natalia căs. cu Căpitanul Iorgu Vârnav; — iar fiĭ (actualĭ):

VASILE FORESCO fost deputat în multe rînduri, membru la Curte, Prezident de Tribunal, Prefect de Suceava, Senator, etc. — și CONSTANTIN Foresco, fratele sĕŭ.

www.dacoromanica.ro

GHIKA

(VALAHIA)

—

Origina familiei Ghika este veche din Albania, unde se întâlnesc cu acest nume mai multe persone înainte de 1600; totuși istoricul ei până în secolul XVII e puțin cunoscut.

MATEI GHIKA, trunchiul familiei, s'a născut pe la 1565 și a murit către 1620 în Constantinopol. Date mai precise n'aŭ rămas asupra lui.

Fiul său, PR. GEORGE GHIKA Vodă, domn în ambele țări române, a trăit între 1600—1664. Sub Vasile Lupu fusese Capukehaia la Pórtă, cea-ce contribui să fie numit domn. El ținu tronul Moldovei (1658—59), după care fiind învins de Turci fu mutat în Valachia, unde mai domni un an până în 1660. Căută în acest scurt timp să aducă îmbunătățiri în țară, dar intrigile lui Constantin Șerban precum și mai multe desastre întâmplate, îl făcură să pérdă Tronul Prin stăruințele postelniculuĭ Const. Cantacuzino, fu numit domn fiul său Grigore. — Gr. Ghika se născuse la Kiopru în Albania în 1600, iar. în 1664 muri; însurat cu fata lui Vlasto.

PR. GRIGORIE GHIKA, fiul precedentului (1628—1675), domni după tatăl său în Muntenia. In prima sa domnie 1660—64, cedând intrigilor lui Stroe Leordénu și Dumitru Cantacuzino, omoară pe Constantin Postelnicul care'l făcuse domn. Acest fapt indispuse o mare parte din boeri contra lui, și chiar poporul. — Turcii având nevoe de ajutorul domnilor țării contra nemților, Ghika și Eustr. Dabija al Moldovei pleacară cu ei. Pr. Ghika însă părăsi lupta,

www.dacoromanica.ro

cea-ce făcu ca Turcii să peardă bătălia de la Leva (1664). Grigoraşcu Ghika făcu atunci la bătălia de la Levinţi, o şarjă strălucită şi eroică împreună cu boerii săi. «E demnă, dice Blaremberg, de a rivaliza prin îndrăsneală cu acea a Englezilor la Balaclava...». — El şi George Vv. Ghika sunt pictaţi călări şi în armură. —

Părăsind tronul fuge la Viena, iar în 1673 Austriacii îi dau titlul de principe al imperiului. — In hârtiile sale, Turcii găsiră scrisorile compromiţătoare ale generalului de Rothall. Tot în acel an (1673) făcu campania contra Polonilor în Ucrania. — Impăcarea ambelor puteri neîntârdiând, Gr. Ghika reveni domn a doua oară din 1672—74, contimporan cu St. Petriceicu. Lupta cu Cantacuzenii devine mai încordată, prin puterea lui Stroia Leordeanul, care deposedează şi persecută pe aceştia, mai ales în timpul când ţinuse loc de domn. Şerban Cantacuzino se plânse la Poartă, dar Gr. Ghica plătind multe pungi vizirului, Şerban fu exilat. In cele din urmă Cantacuzenii reuşiră a'l înlocui prin Duca V. (1674). — Gr. Ghika fusese însurat cu Maria Sturdza şi avu 2 fete şi 1 băiat:

Matei Ghica, însurat cu Roxanda fiica lui Alex. Mavrocordat. Cele 2 surori ale sale fură căsătorite: Ruxanda cu Th. Calimaki, iar Maria, cu D. Sturdza. — Fiii săi sunt: Principii Grigore şi Alexandru.

Pr. Grigore II Ghica (1690—1752), domni de 2 ori în Moldova şi o dată în Valachia, neîntrerupt timp de 14 ani; dragoman al Porţei dupe N. Mavrocordat, 1711. Domniile lui aduseră în ţară o mulţime de greci cari căpătară înalte demnităţi.

In intervalul de la 1727—1741 împărţi ast-fel domnia: 1727—33 Moldova: «care domn cu mare dar aŭ căzut pe ţara Moldovei, ca o lumină aŭ strălucit plină de bucurie, precum dovezi sunt însemnate...» (Amiras). — 1733—35 Muntenia; 1735—41 iar Moldova. — Revenind din noŭ la tronul Moldovei în 1747, îl ţinu un an, apoi trecu în Valachia până în 1752, când muri. — In total domnise 19 ani. Avu trei copii cu fata lui Mavrocordat, o fată şi doi fii cari

www.dacoromanica.ro

domnirĕ: — Pr. Mateĭ Ghica n. 1728, ginerele luĭ George Başa Mihalopol, ocupă tronul Valachieĭ 1752—53, când schimbând cu Const. Racovitză, trecu în Moldova, unde domni 3 anĭ până în 1756. N'avu copiĭ. — Pr. Scarlat Ghica, fratele sĕŭ, † 1766, însurat cu Anastasia Cantacuzino Deleanu. Domni în Moldova de douĕ orĭ: 1757—61, şi 1764—68; iar în Muntenia 1757—58. A avut 5 băeţĭ: Nicolae, Mihaĭ, Gheorghe, Grig., şi Alexandru. — Alexandru Ghica fiul sĕŭ, ocupă tronul Valahieĭ de la 1766—68. Însurat cu Maria Rizo Rangabé, având un fiŭ: — Grigore, tatăl luĭ Alex. Ghica (1790—1857), poreclit căciulă mare, cu care ce stinse ramura luĭ Gr. II Ghica.

Alexandru Ghica al doilea fiŭ al luĭ Mateĭ şi frate cu Grigore II, muri în 1741. Fusese însurat cu o Evpraghioti, avînd 2 fiĭ: Grigore şi Dumitru. El a fost decapitat de Turcĭ fiind mare Dragoman al Porţeĭ, la anul 1741.

Pr. Grigore Ghica III (1724 1777), Domn al Moldoveĭ şi Valahiei, decapitat la 1777, este trunchiul branşelor Ghika din Moldova. — (v. acestea).

Din Marele Ban Dumitru Ghika, derivă familia Ghika de adĭ. Din 3 căsătoriĭ, Banul avu 14 copiĭ, adică: —din întâia cu Eufrosina Caragea: 1 fată, Ecaterina*) —din a doua cu fata luĭ Văcărescu, 4 fete **) şi 2 băeţĭ: Scarlat şi Costache. — iar din a 3 cu fata luĭ Razu, 3 fete***) şi 3 băeţĭ: Alexandru, Costache, Mihaĭ. — Marele Ban Dumitru Ghica dis «Bătrânul», afost unul din ceĭ maĭ însemnaţĭ boerĭ aĭ ţĕrĭĭ de la finele secoluluĭ trecut şi a trăit între 1718—1803. — Fiiĭ sĕĭ:

— Costache marele Ban, n. 1784, căs. cu Ruxanda Cantacuzino, avu 4 fete[1]) şi 2 băeţĭ: Scarlat şi Mateĭ (căs. cu fata luĭ Văcărescu), carĭ n'avură urmaşĭ.

— Pr. Alexandru Vodă Ghika, (1796—1862), domn al Valachieĭ din 1834—1842. Numit de-adreptul Principe de

*) Cornescu. — **) Anica Florescu, Zoiţa Filipescu, Anastasia Rallet, Aniţa Drăgănescu. — ***) Eufrosina Varlam, Elena Moruzi, Profira Blaremberg.

[1]) Cleopatra Trubeskoĭ, S. Zefcari, Ecat. Bărcănescu, Maria Văcărescu.

www.dacoromanica.ro

Ruşĭ şi Turcĭ, profită de efectele bune ale tratatuluĭ din Adrianopol. Comerciul şi activitatea agricolă a ţĕrĭĭ maĭ ales, spori fórte mult sub domnia luĭ, şi chiar un început de renascere în tóte privinţele începu să se ivească. El favoriză partida naţională, condusă de Rosetti, Câmpineanu, Golescii, Eliad Rădulescu, etc, dar prin intrigile Baronuluĭ de Ruthman, consulul Rusieĭ, în 1842 Ghica fu silit a părăsi tronul. — Ca înfăţişare era un om fórte frumos şi de un caracter blând. Din 1857—58 ţinu locul de domn, fiind caimacan al Munteniei. † 1862.

— Spătarul Costache Ghika, fratele sĕŭ maĭ mic n. 1797, † 1852, însurat cu fata luĭ Văcărescu avu 3 fete, şi un fiŭ Mihail, n. 1835.

— Pr. Grigore Ghica V., frate cu Costache şi Alex. (1755—1834), e numit în 1822 după eteria Grecească, domn pământean împreună cu Ion S. Sturza, domnind 7 anĭ. Isgonirea Grecilor fără căpătâĭ şi o încercare de reforme administrative şi judiciare începu să se facă. O nouă stare de lucrurĭ părea că se deschide, când isbucni rĕsboiul 6-lea între Ruşĭ şi Turcĭ, în 1828. Gr. Ghica fu silit să fugă în Transilvania. — Căsătorit cu Maria Hangery, de la care avu 6 băeţi; iar al doilea cu Săveasca avu 2 fete (Maria C. şi Alexandrina A. Filipescu):

1. Dimitrie Ghica, fiul precedentuluĭ, n. 1816—1897, însurat cu Charlotte Duport. — Ca tânăr, erea oficer în Garda imp. rusă. La 1854 magistrat, apoĭ prefect de poliţie; în 1857 primar şi deputat în divanul ad-hoc. Partizan al unireĭ. Ministru de culte (1860), şi peste un an Prezident al Consiliuluĭ. In 1866 ia parte la rĕsturnarea Pr. Cuza şi intră în guvernul format apoĭ, fiind pe rând ministru de interne, lucrărĭ publice, externe şi President de Consiliŭ. In 1868—1873, Ghica fu prezident al Camereĭ, în urmă al Senatuluĭ până în 1888; apoĭ din noŭ la 1896, în care demnitate muri. — Avu 2 fice: Maria de Herz şi Iza Vlădoyanu.

2. Panaiot Ghika, fratele precedent. (1814—1879); însurat cu Sultana Rosetti şi Alexandrina Moscu, avu 3 fice: — Adina Vladoyanu, Zoe Mavrocordat, Irena de Roma.

www.dacoromanica.ro

3. Grigore 1813—1861.—4. Gheorghe; — 5. Costache mare Ban 1804—1867, căsăt. cu Sultana Costescu; avênd 5 fice și fiŭ: Iancu Ghica n. 1850, căsătorit cu Ana Filiti.

6. Scarlat Ghika (1812—1875), îns. cu fata luĭ Șuțu, avu un singur fiŭ: — Alexandru Ghika n. 1837. Căsătorit: 1. cu o Tecla la Grange, o Nicolescu, și Efr. Săvescu, are fiĭ: Alexandru, Scarlat, Ioan inginer, Nicolae, Dumitru.

— Banul Mihaĭ Ghica, frate cu Grigore și Alexandru n. 1794 m. 1850; însurat cu o Faka, de la care a avut pe: Vladimir Ghika n. 1832; Elena, distinsă scriitoare «Dora d'Istria» (1827-88); Mateĭ; Olga Gr. Sturdza, Sofia C-tesa O'Rurke, și —

Gheorghe Ghica n. 1830. † însurat cu Zoe Cantacuzino, având fică pe Adina, căsătorită cu Grigore P. Olănescu; iar fiŭ pe

Mihail Ghica, lt. colonel de stat major, însurat cu Elena Văcărescu.

— M. Ban Scarlat Ghica, frate cu Banu Mihaĭ și cu Gr. Gh. Vodă, fiŭ al luĭ Dumitru Bătrânul. (1750—1802). Dintre copiĭ sĕĭ: — Nicolae Gh. (1795—1862) e tatăl luĭ Scarlat (1830—1882), care însurat cu fica luĭ Iancu Golescu avu fiŭ pe: Nicolae Ghica n. 1845. (fice: Alice, Marie).

Alexandru Ghica, surnumit barbă roșie (1785—1868), e fiul cel mare al Banuluĭ Scarlat Ghica. Fiul sĕŭ, Iancu n. 1816 e tatăl luĭ: Constantin Ghica (1846—1888), care lasă 3 fice și un fiŭ (Alexandru).

Dumitru Ghica (1793—1845), însurat cu Maria Câmpineanu, frate cu Alex. Barbă roșie și al doilea fiŭ al luĭ Scarlat. Fiĭ avu pe Ion și Pantazi, iar fică pe Maria n. 1821, căsătorită cu Pană Olănescu.

Pantazi Ghica (1829—1882), † fără copiĭ, din căsătoria sa cu Camille Guyet de Fernex.

Ion Ghica (1817—1887), scriitor și om politic însemnat. După ce făcu studiĭ înalte, se întoarse în țară. In revoluția de la 1848 luă o parte însemnată; dar o sciziune între el și prietenĭ sĕĭ politicĭ se întâmplă. Trimes la Constantinopol, pentru a susține causa revolu-

www.dacoromanica.ro

țiuneĭ, la întórcére vĕdù mișcarea revoluționară oprită de puterile suzerane. Partizan al politiceĭ turcești, căuta s'o îndemne amicilor sĕĭ, ca cea maĭ înțeléptă. Din 1853—59 fu principe de Samos, numit de Turcĭ, în care calitate luă mĕsurĭ de represiune contra prădăreĭ piraților. Intors în țară, ocupă cele maĭ înalte funcțiunĭ în stat, după căderea Pr. Cuza; la venirea luĭ Carol de Hohenzollern, primul cabinet se formă sub presidența sa. Părăsind ministerul, continuă să jóce un rol însemnat, maĭ ales prin politica sa onestă. După declararea rĕsboiuluĭ din 1877, trăi mult timp în retragere. Numit ministru la Londra, ocupă acéstă demnitate până în 1891. — După o lungă bólă, muri în 1897 la moșia sa Ghergani (7 Maiŭ).

Ca scriitor e cunoscut prin «Scrisorile către Alexandri», apoĭ «Amintirĭ din exilul de la 1848», cu multe documente importante asupra revoluțiuneĭ. In fine «Convorbirile economice» (1866), fórte importante prin datele lor prețióse și stilul frumos în care aŭ fost scrise; și alte scrierĭ maĭ micĭ. — Căsătorit cu Alexandrina Mavros, având 4 fiĭ și 3 fice.

— Dimitrie Ghika, n. 1848, f. secretar general al min. de externe, ministru plenipotențiar. Căsătorit cu Melania Crețulescu, având fiŭ pe Iancu și două fice.

— Scarlat Ghica, al doilea fiŭ al luĭ Ion Ghica n. 1856. De la soția sa Maria Grădișteanu are fiŭ: Grigore.

— Nicolae, n. 1862. căsăt. cu M. Paciurea, — și Alexandru Ghica, fiul maĭ mic (n. 1865) al Pr. Ion Ghica, însurat cu M. Catargi (2 copiĭ). —

Ficele luĭ Ion Ghica, surorile lor sunt: Maria Sturdza, Elisa, și Ana colonel Magheru.

Scutul pórtă; pe fund verde 12 lacrămĭ de argint, în rând 6 în față de 6 cu vêrful opus, și între ele 6 besanțĭ de aur. Se maĭ adaogă stema Moldoveĭ și Valachieĭ în quartiere. Deviza: — Labor omnia vincit improbus.

www.dacoromanica.ro

GHYKA

— Ramura din Moldova —

De la Grigore Ghika Vodă (1724—1777), fiul luĭ Alexandru mare Dragoman, (v. pag. 240) se desparte prin fiiĭ sĕĭ, ramurele familieĭ Ghika din Moldova, numite Comănești, Delenĭ, Brigadier, etc. — Moșia Comăneștiĭ erea proprietate a luĭ Grigore Ghika și i se confiscase la decapitarea luĭ; apoĭ la anul 1804 fu restituită familieĭ de Pr. Moruzi. — Pr. Grigore a domnit în Moldova din 1766—68, apoĭ în Valachia 1768—9, și în fine iar în Moldova 1774—77. In urma rĕsbŏiuluĭ Ruso-Turc din 1769, în care boeriĭ țĕriĭ se arataseră așa plecați Rușilor, Austria promise un ajutor Turcieĭ, în schimbul uneĭ bucăți de pămĕnt fără importanță ḑiceaŭ eĭ, Bucovina. Prin diverse manopere, și prin cumpĕrarea comisarilor turcĭ de constatare, cu toate protestările Pr. Ghika, a Divanuluĭ și chiar a Rusieĭ, Bucovina fu cedată în 1775. Purtarea luĭ Vodă Ghika erea demnă de laudă, și Turciĭ spre a evita o alianță a luĭ cu Rușiĭ într'un viitor rĕsboĭ, îl decapitară în circumstanțe foarte tragice, la anul 1777. — Din căsătoria sa cu Elena Rizo-Rangabe, a avut 2 fiĭ și 2 fete: Alexandru, Dumitru, (Elena și Ecaterina), prin carĭ derivă branșele din Moldova. —

Pr. Demetru Ghika, fiul cel mare al luĭ Vodă Grigore, muri în Rusia. De la el descinde ramura Ghicilor numiți dupĕ moșie Comăneștĭ și Delenĭ. Documente autentice (în posesia D-luĭ D. Ghika Comăneștĭ), probează filiația directă între dânsul și fiul sĕŭ:

Pr. Constantin Ghika de Comăneștĭ și Delenĭ. El a fost

www.dacoromanica.ro

mare Logofĕt al Moldoveĭ, și a obținut titlul de Principe al imp. Rusieĭ de la împĕrăteasa Caterina II. — Insurat cu Maria Cantacuzino a avut 3 fiĭ: Dumitru, Alexandru și George.

1. Dumitru Ghika Comănești, din însoțirea sa cu Zoe Rosetti, avu pe Elena Sturdza, Maria Rosnovano, și

Nicolae Ghika-C., mare vornic, † la 1881, căsătorit cu Caterina Plagino. Fiiĭ lor sunt: — Eugeniŭ Ghika f. deputat, etc, căsătorit cu Caterina Keșco. — Nicolae, f. prefect, etc., aĭ căruĭ fiĭ sunt: Alexandru și Natalia. — Maria Știrbey, — George Ghyka, — în fine

Demetru Ghika-Comănești, fiul maĭ mare al luĭ Nicolae Ghika, n. 1835, fost deputat, etc. A intreprins o expediție făcută în țara Somalilor din Africa, de o deosebită importanță geografică. Această expediție cu cheltueala sa, e prima românească făcută pe solul Africeĭ. Ea a fost dirigeată împreună cu fiul sĕŭ: Nicolae Ghika-C. — Din căsătoria sa cu Zoe Lahovary, maĭ are și fică, pe Maria, căsăt. cu colonel Leon Mavrocordat.

2. Alexandru saŭ Alecu Ghika mare Logofĕt, supranumit «Bilboquet», fiul al 2-lea al Principeluĭ Const. Ghika, e tatăl luĭ:

Pr. Grigore Ghyka Vodă (1807—1857), Domnul Moldoveĭ de la 1849—1856. Se distinse printr'o domnie și administrație fericită. Reorganiză școalele în 1851; iar la 1854 face actul dezrobireĭ Țiganilor. El maĭ înființează «Institutul Grigorian», încurajează literatura și libertatea preseĭ, și o mulțime de reforme utile țĕriĭ. Mare partizan al Unireĭ, chiar domn fiind, rĕspândea singur ideile de unire ale ambelor țĕrĭ. De și în ceĭ șapte anĭ de domnie, armatele strĕine treceaŭ mereŭ prin țară, maĭ ales Rușiĭ el avu timpul să se ocupe de progresul țĕriĭ. — Fiind numit pe șapte anĭ, la 1856 părăsi tronul Moldoveĭ, căreia îĭ fu cel din urmă Domn. Fusese numit de Sultan Principe cu titlul hereditar. Muri la 1857 în Franța. — Căsătorit de 3 orĭ, cu: Elena Sturdza, Anica Catargi, și Leroy-Rollin, avu 5 copiĭ:

www.dacoromanica.ro

Pr. Constantin Ghyka, f. consilier la Curtea de Casație și ministru, etc. Insurat cu Zoe Plagino; al căruĭ unic fiŭ este Grigore, căsătorit cu Marguerite Cretzianu.

P-sa Nathalie †. — Alexandru Ghyka, căsătorit cu o Rosetti Rosnovanu, având fiĭ pe: Grigore, căpitan, căsătorit cu Constantza Câmpineanu; Jean căpitan de cavalerie, și Lucie. — Pr. Ferdinand Ghyka, căs. cu Alex. Cantacuzino (fică: Jeanne). — Pr. Grigore, cu Maria Bălăceanu; — și Pr. Ioan Ghyka al treilea fiŭ al luĭ Vodă Grigore Ghika. Om politic, fost ministru plenipotențiar, general în armată, etc. Căsătorit cu Alexandrina Moret de Blaremberg, are 3 fiĭ (actualĭ): Alexandru, Vladimir și Demetru Ghyka.

3. George Ghika, al treilea fiŭ al luĭ Const. Ghika și frate cu Alecu și Dumitru, avea 2 băeți: George și Teodor Ghyka, căsătorit cu Fenareta Știrbey. Acesta avu iarășĭ doĭ băeți: Constantin, și Grigore Ghika, f. prefect, etc.

Din Alexandru Ghika, alt fiŭ al Princ. Grigore Ghika de la 1777, se trage o altă ramură a Ghicilor din Moldova, din care uniĭ s'aŭ numit «Brigadier». — Acest Alexandru Ghika maĭ avusese un frate Gheorghe, fost general rusesc și † în resbel, fără posteritate.

Alex. Ghika avu 2 băeți: Grigore și Alexandru.

1. Grigore Ghika mare postelnic în Moldova, însurat cu Catrina Cantacuzino-Pașcanu; are următorii fiĭ: — Alexandru; — Nicolae Ghyka, (soție Elena Rosetti), tatăl luĭ: Eugeniŭ Ghika, căsătorit cu Elena Cantacuzène (având 3 copiĭ); — Vasile Gh., căsăt. de 2 orĭ, cu o Cantacuzino și cu o Greceanu, tatăl luĭ Grigore Ghika; — și George însurat cu Elena Catargi (o singură fiică: Efrosina Pallady).

2. Alexandru Ghika-Brigadier, al doilea fiŭ al luĭ Alex. și nepotul luĭ Grigore Ghika Vodă, avu de la soția sa Caterina Rizo, o fată: Coralie, și un singur fiŭ:

Ion Ghika, căsătorit cu Efrosina Filipescu; tatăl luĭ Alexandru, Grigorie și Emil.

— Alexandru Ghika-Brigadier n. 1847, ministru pleni-

www.dacoromanica.ro

potențiar. Fost agent diplomatic la Sofia, apoĭ ministru la Belgrad, etc. — Căsătorit cu Maria Maurojeny, având 3 copiĭ: Jean, Pierre și Jeanne.

— Grigore Ghika n. Dec. 1847. Ministru plenipotențiar la Paris, fost delegat în Comisia Dunăreĭ, etc. — Căsătorit cu Maria n. Keșco; fiĭ: Henri și George.

— Emil Ghika n. 1848. Ministru plenipotențiar la Viena, etc. — Căsătorit cu Caterina Florescu, având 3 fice.

www.dacoromanica.ro

GLOGOVEANU

(VALACHIA)

Veche și însemnată familie din Oltenia, unde 'și are sediul încă de prin secolul XV; având ca posesie de origină satul Glogova din județul Mehedinți.

In timpul rĕsboaelor luĭ Mihaĭ Viteazul, un Glogoveanu se distinse printre boeriĭ comandanți aĭ acestuia.

Boerul DANCIUL din Glogova, pe care un document îl însemnează în anul 1621, erea strĕmoșul luĭ NECULA GLOGOVANUL, personaj altul de cât Necula Glogoveanu căpitanul; și pe care între 1640-50, îl găsim ca Pârcălab, apoĭ vel pitar 1657 și căpitan, având de soție pe Jupăneasa Florica. Copiĭ luĭ Necula aŭ fost: ARSEMEN, vel clucer, și IVAN (saŭ Iovan) spatarul. Arătați amândoĭ prin acte din 1663 și 1668. —

O filiație a Glogovenilor, din carĭ descind ceĭ actualĭ, se poate stabili de prin întâia jumĕtate a sec. XVII, când trăia

VINTILĂ POSTELNICUL din (ot) Glogova, stăpânitor aĭ acesteĭ moșiĭ; și al căruĭ fecior, dupĕ documente (din arhiva St. B.) erea

LUPUL CĂPITAN GLOGOVEANUL, 1571, ctitor ca și urmașiĭ sĕĭ, al monăstireĭ Tismana din Gorj. Acest boer călugărindu-se, luă numele de «monahul Liontie», dupĕ cum ne transmit documente datate din 1696 și 1700.

STAICO GLOGOVEANUL, e al treilea din fiiĭ acestuia. Pelângă un act din anul 1710, maĭ figurează în lista boerilor contribuabilĭ în timpul ocupațiuneĭ Austriace la anul 1719, împreună cu Mateĭ și Mihaĭ, nepoțiĭ sĕĭ. — Ceĭ alțĭ doĭ frați aĭ sĕĭ, aŭ fost:

www.dacoromanica.ro

Nicola Glogoveanul, vel căpitan de Cerneți sub Brâncoveanu Vodă și apoi v.-Stolnic (1710). — Atunci când se întâmplă incursiunile trupelor nemțești pe teritoriul țĕrei sub Brâncoveanu, cu deosebire ale lui Teleky, în oprirea căruia fură trimeși mai mulți căpitani cu armată: «Atunci Tukeli vĕzând că n'are ce să mai facă, aŭ prins pe căpitanul cel mare din Cerneți, care erea acolo de paza marginii, anume Nicola Glogoveanul și l'aŭ ținut multă vreme în obezi». — El scăpă, de oare-ce părăsind marea căpitănie de Cerneți e făcut apoi mare stolnic. — Soția sa erea Jupâneasa Sanda, cu care e zugrăvit în partea stângă din Nartex la monastirea Tismana. —

Constantin Glogoveanu, întâiul fiŭ al Monahului Leontin, avea de nevastă pe jupaneasa Ilinca, fica lui Vintilă vornic (act posterior din 1746), de la care se născu Mihai Glogoveanul și frații sĕi.

— Stefan Glogoveanu, biv-vel sluger (frate? saŭ fiŭ? al precedentului), e zugrăvit în mon. Tismana alături cu soția sa Maria și cu Nicola căpitanul. —

Mihai Glogoveanu consilierul, fiul lui Constantin, † la 1731. — Impreună cu soția sa Jupaneasa Stanca, fica lui Bengescu consilierul, sunt pictați în interiorul monăstirei Tismana: «Jupan Mihail Glogoveanu consilier împărătesc și Jupaneasa Stanca Glogoveanca.» — La 1743, fiind vĕduvă de mult, face o danie monastirei; și tot dânsa dăruește ușile frumos sculptate: «Această ușă s'aŭ făcut cu toată cheltuiala Dumneaei Stanca Glogoveanca consiliereasă, care a ținut'o d-lui Mihai Glogoveanu consilier» — «care aŭ fost fata d-nealui Staico Bengescu consilier în zilele Sf. S. Părinteluĭ Mihail Egumen. Tism. 1782» (Stefulescu. — Mon. Tismana, p. 100).

In timpul ocupațiunei Austriace a Oltenieĭ, fiind consilier imperial al Banatului, el joacă un rol însemnat în această înaltă demnitate pe care o aveaŭ încă: Stoica Bengescu, C. Obedeanu, Dositeĭ Brăiloiŭ, Ilie Știrbeĭ și Mateĭ Glogoveanu. —

Mateĭ Glogoveanu, a fost numit consilier împărătesc

www.dacoromanica.ro

în 20 August 1731, după cum spune raportul austriac (Hurmuzache VI, 481): — «....Sie beede den Mathaeum Glogovenul der ob Er Schon wie fast alle Bojaren keiner audern als seine Muttersprache Kündig, die reputation habe ein ehrlicher Mann zu sein...». — Rapoartele generaluluĭ de Steinville, și ale altor austriacĭ vorbesc adese orĭ de ambiĭ consilierĭ Glogovenĭ, (v. Hurmuzache—Documente).— Oltenia după ce fusese anexată Austrieĭ la 1718, în urma tractatuluĭ de la Passarovitz, fu transformată în provincie; administrându-se de marele Ban «capite administrationis», care rezida tot la Crajova și care erea asistat de patru consilierĭ imperialĭ: «asistenses in consilio». Banul cel dintâĭ a fost beizadea George Cantacuzino; iar consilierĭ se alegeaŭ dintre principalele familiĭ Oltene.

La 1719, Mateĭ Glogoveanu e înscris pe lista boerilor de cl. I din Mehedințĭ, unde avea proprietățĭ întinse, ca și Mihaĭ Glogoveanu, fratele (?) sĕŭ. —

Fiul luĭ Mihaĭ, a fost:

Ion Glogoveanu, mare logofĕt pe lângă Caimacamul Crajoveĭ la 1794, după cum autentifică un raport către domnitor, din 14 Dec. acel an, iscălit de caimacamul C. Caragea, și de alțĭ 3 boerĭ. — (Ureche; Moruzi W. p. 224) — In 1779 ca fost mare serdar, este numit ispravnic al județuluĭ Gorj: «Ioniță Glogoveanu»; Apoĭ ca biv-mare stolnic ispravnic de Mehedințĭ, (1785). Maĭ este amintit fiind tânăr prin acte de familie din 1750. —

Teohar Glogoveanu șetrarul, funcționează ca ispravnic de Gorj la 1792.

Am vĕzut maĭ mulțĭ membri aĭ acesteĭ familiĭ din sec. XVIII, sunt zugrăviți ca cititorĭ aĭ Monăstireĭ Tismana din Gorj, acea zidită la 1372 de Radu Negru W., și una din cele maĭ vechĭ monastirĭ ale țĕriĭ. — Mateĭ Glogoveanul consilier, e zugrăvit în interiorul bisericeĭ din Bengeștĭ. —

Actualiĭ descendenți aĭ familieĭ, derivând prin urmașiĭ celor de maĭ sus, locuesc la Crajova.

www.dacoromanica.ro

GOIAN

(BUCOVINA)

Familie veche Moldovenească din ținutul Bucovineĭ, care e cunoscută cu siguranță, din documente, încă pe vremea luĭ Ștefan cel Mare.

Ast-fel cel maĭ vechiŭ document, se află la Archivele din Lvov (Lemberg), scris în limba slavonă, și conținând un tractat între Ștefan cel Mare, domnul Moldoveĭ, cu regele Polonieĭ, în care contract e iscălit și «GOIAN VORNICUL de țara de sus». Acest vechiŭ act e datat din anul *1460*, 3 Iulie. —

DIMITRIE GOIAN marele vornic, trăia pe la începutul veaculuĭ XVII și e adeverit prin maĭ multe documente. Din 8 Aprilĭ 1612 un document în favoarea Eftimieĭ, fica luĭ Miron Costin, nepoata luĭ Grigore postelnic, în care sunt subscrișĭ Ionașco vel logofĕt și Goian Dimitrie, vornic al țĕriĭ de sus.

Un alt document din 1617 (8 Maiŭ), îl citează pe Dem. Goian ca vornic al țĕriĭ de jos. Acest act e tipărit în cronica Hușilor (de Episc. Melhisedec), ca zapis: prin el episcopul de Huși dă de știre «Panuluĭ Dimitrie Goian, mare vornic de țara de jos, că de D-luĭ s'a cumpĕrat.... etc».

Despre membriĭ familieĭ, urmașĭ aĭ acestuia, se vorbește în maĭ multe acte, conținênd numele de Goian, între doc. Academieĭ din Buc., din aniĭ 1770, 1769, 1780 etc. (No. 239 pach. II; No. 106 pach. II; No. 167 pak. VIII).

Douĕ hrisoave polone, subscrise primul de regele Sobieski la 1692; cel alt de regele August al Polonieĭ la 1697, recunosc pe frațiĭ ISAC și GEORGIȚĂ GOIAN ca boerĭ

www.dacoromanica.ro

Moldoveni (Valachi) din Zadova. Această localitate din Bucovina, este vechea posesiune a familiei.

De la acești doi frați se trag două linii, din cari a lui Georgiță există încă în Bucovina; cea altă a lui Isac se stinse în secolul nostru, ramura lui urmând ast-fel în descendență: Gavril, — Teodor, — Georgi, — Niculae, — Mihail și Ion. — Fii lui Mihail, au fost: Mihail și Petrache, ambii decedați.

Georgiță Goian din Zadowa, boer Moldovean (1692—1710 etc.), avu de fiu pe Ioan, care la rîndul său e tatăl lui:

Dimitrie Goian, a avut mai mulți copii, cari afară de Grigore, muriră fără descendenți. Un document din 27 Febr. 1784, îl amintește: «Dumitraș Goian la Zadowa....» (doc. Academiei).

Grigore Goian, fiul său † 1865, avu trei fii, anume: Dimitrie Goian căpitan în armata I. R. Austriacă; — Leon Goian, prim-Procuror la Tribunalul din Suceava; — și

Alecu Goian, proprietarul moșiilor Zadova și Coscinia din Bucovina, având fiu pe Grigore, și fică Florica.

Acești patru: Dim., Leon, Alecu și Grigore, sunt ultimii descendenți actuali ai familiei.

Cu ocazia încorporărei Bucovinei la Austria, familia a fost recunoscută de nobilă, cu titlul de «cavaleri de», în urma rezoluțiunei Impĕratului Iosef II.

www.dacoromanica.ro

GOLESCU

(VALACHIA)

Strĕmoşul acesteĭ familiĭ erea Jupan BALDOVIN PÂRCĂLABUL, care trăia pe la sfârşitul secoluluĭ XV, 1450—1500. Dupĕ vechile documente ale Goleştilor, aflate printre ale monăstireĭ Vieroşul, se poate restabili filiaţiunea neîntreruptă a neamuluĭ, începând de la acesta. La anul 1521, jupan Baldovin împreună cu fecioriĭ sĕĭ, primesc o întărire de stăpânire. — Impreună cu fratele sĕŭ CÂNDEA, care fu deposedat şi închis de Radu Voev. cel bătrân, aŭ avut o moşie bătrână Mărăcineniĭ, moşía moştenească Goleştiĭ (din Muşcel), şi multe altele. (Vezĭ doc. dovedit. în condica Mon. Vierosul. — Arh. St. Buc).

Soţia boeruluĭ Baldovin erea Anghelina, care s'a călugărit, şi de la care a avut copiĭ pe: Ivaşco paharnicul, care s'a însurat cu jupâneasa Neacşa, şi o fată Calea.

CALEA a luat de bărbat pe Borcea şetrarul din Vrăneştĭ, şi neavând copiĭ aŭ adoptat pe jupânița CAPLEA fica luĭ Ivaşco, care avu ast-fel în moştenire Goleştiĭ, Mărăcineniĭ, etc. Caplea fica luĭ Ivaşco şi nepoata luĭ Baldovin, avu de soţ pe Radul Clucerul. — Documentele domneştĭ dintre 1540—71, confirmă de maĭ multe orĭ aceste înrudirĭ). Caplea de Goleştĭ a zidit monastirea Valea mare.

RADU MARELE CLUCER, fost şi m. vistier la domnia maĭ multor Voevozĭ Basarabi. Un document din 1546, vorbeşte de el şi de Soţia sa Jupâneasa Caplea din Goleştĭ (care se călugări maĭ târziŭ sub numele de Magdalena). El se născuse probabil înainte de anul 1500, şi avu doĭ fiĭ Ivaşco şi Albul. Pe la 1540 erea celebru prin isprăvile

www.dacoromanica.ro

sale în rĕsboae, pentru care e rĕsplătit de Radu Voevod (1547). —

Marele Vornic Ivașco din Goleștĭ, fost mare logofĕt (1575) și Ban: boer foarte însemnat în a doua jumĕtate a sec. XVI. — El avu de soție pe jupan. Elena, fica Vel Vorniculuĭ Drăghicĭ de Mărginenĭ (la 1565); și zidi monăstirea Vieroșul din Mușcel. — In luptele luĭ Petru W. cu Ion W. al Moldoveĭ (1573), Ivașco împreună cu fratele sĕŭ se destinseră în mod strĕlucit, dupĕ cum atestă numeroase documente și cronicele. Un hrisov de la Alexandru Vodă (1568—77), întărește averile vel vorniculuĭ Ivașco și a familieĭ fratelui sĕŭ reposatul vel clucer Albul, descriind cu amănuntul vitejiile acestor doĭ boerĭ în bătălia de la Focșanĭ între Muntenĭ și Moldovenĭ. Se vorbește de peste 24 de moșiĭ, pe lângă averea mobilă. — Moartea acestuĭ mare boer se întâmplă la anul † 1584, și fu îngropat la mon. Bistrița din Moldova, unde se află epitaful sĕŭ: «Mormânt al luĭ Ivașco Vornic din țara Vlachieĭ. S'aŭ întâmplat să pribejească în țara ungurească, și trecând pe la mijlocul munților aŭ căzut de odată moartea asupra luĭ și l'aŭ ajuns în satul Balăteștĭ....»

Fratele sĕŭ s'a distins în rĕsboae alăturĭ cu dânsul:

Marele Clucer Albu din Goleștĭ, † la 1573 în lupta de la Focșanĭ contra luĭ Ion-Vodă, apărând pe domnul sĕŭ, cum spune documentul (cit. maĭ sus. - V. în Arhiva de Hasdeŭ I. 39) luĭ Alexandru W.: «..Când ne-aŭ lovit pe Domnia mea, Ion Vodă cu Moldovenii cu înșălăciune la Focșanĭ, pe când a avut fratele Domnieĭ mele Ion Petru W. a intra la D-nia Moldoveĭ, atuncĭ am vĕzut D-nia mea dragostea boerilor și a vitejilor Domnieĭ mele; și apoĭ maĭ mare dragoste am vĕzut de la cinstitul dregător de maĭ sus, d-luĭ jupan Ivașco vel vornic și de la fratele sĕŭ cinstitul dregător al Domnieĭ mele jupan Albul vel clucer. Ce nicĭ unul n'a făcut; fiind foarte bucuroșĭ a'șĭ pune eĭ capetele lor pentru capul domnieĭ mele; și dacă nu s'ar fi întors eĭ îndărăt atuncĭ în oastea moldoveană cu lăn-

www.dacoromanica.ro

cile, de aŭ apărat capul domnieĭ mele, apoĭ capul domnieĭ mele ar fi căzut; și în acea împrejurare cinstitul dregător al domnieĭ mele Ivașco vel vornic a scăpat din rĕsboĭ rănit, iar cinstitul dreg. al D-nieĭ mele jupan Albul vel Clucer și-a lăsat capul sĕŭ acolo, la Vadul ce se zice Râmna lângă satul Jiliștea, pentru capul domnieĭ mele, precum singur D-zeŭ este martor și e adevĕrat.»

Acest eroic boer, avu un fiŭ «ALBU postelnicul», tânăr la an. 1575, când e citat dupĕ moartea tatăluĭ sĕŭ. — (O soră a luĭ Albu și Ivașco, erea Neacșa soția unuĭ boer din Brâncovenĭ).

Copiĭ luĭ Ivașco și aĭ Eleneĭ aŭ fost: TUDORAN slugerul, a căruĭ soție erea jup. Fimia, iar fică Ilina, soția luĭ Stoica postelnicul din Văcărești; și VLAD postelnicul adeverit prin doc. din 1570, când erea foarte tânăr. — Tudoran slugerul avu fiŭ pe: — IVAȘCO din Goleștĭ, boer mare sub Mateĭ Basarab, și care avu două fete: Stana a Boeruluĭ din Brâncovenĭ; și

JUPÂNEASA VIȘA. Aceasta se căsători cu vel vistierul Stroe Leordeanu, dând numele de Golescu, dupĕ moșia strĕmoșească, fiuluĭ eĭ Radu. Ea împreună cu sora sa a luĭ Brâncoveanu, fură adoptate și înzestrate de Mateĭ Basarab, ale căruĭ nepoate ereaŭ. Un punct însemnat, atât pentru istorie, cât și în special pentru genealogiele maĭ multor familiĭ, ar fi dovedirea înrudirilor «exacte», între Ivașco vornicul cu Basarabiĭ și cu Drăghicĭ vornicul de o parte; iar de alta, acea a luĭ Mateĭ cu Brâncovenii și Goleștiĭ. — Filiația de maĭ sus a familieĭ, până la Vișa e dovedită prin documente din 1575 și 1586 de la Mihnea IV. — Fiul Vișeĭ, și al luĭ Stroe Leordeanul, erea:

MARELE SPATAR RADU GOLESCU, care joacă un rol considerabil în istoria țĕriĭ la finele secoluluĭ XVII și începutul celuĭ urmĕtor. Fost mare agă la 1690, mare comis 1698, mare spatar 1716; apoĭ vel logofăt și caimacam al țĕriĭ. — Avu de soție pe Marica Spatareasa (doc. 1736, etc.). — Cronica ne raportează de dânsul, că la 1690: Vodă Brâncoveanu în vederea apropiereĭ oștilor turcești «pe

www.dacoromanica.ro

Radul Golescul vel aga l'aŭ pus cu slujitoriĭ de aŭ făcut podul (peste Argeș)... (mag. ist. II, 160). Cu puțin înainte (1689), Bălăceanul aducând armatele germane asupra luĭ Brâncoveanu, acesta încercă a'l opri prin rugăciunĭ și făgăduelĭ, apoĭ «aŭ trimes luĭ Haisler ghenerariul, cum dice cronica anonimă, pe Radul postelnicul Golescu și cu scriitoriul latinesc, ca să cerce și socoteala luĭ, și să'ĭ pue cuvinte înainte pentru țară...». — Solia n'avu rezultat.

Sub domnia luĭ Nicolae Mavrocordat (1716), ca mare spatar se distinge maĭ ales în relațiile cu Austria. Inainte ca acest domn să fie instalat, se rânduiră caimacanĭ: Mihaĭ Cantacuzino, Radu Golescu Logofătul, Radu Dudescu spatar și Șerban Bujoreanu. — Golescu, Băleanu și Bujoreanu puțin dupĕ aceia sunt în capul celor uniți cu nemțiĭ, ale căror trupe intrară în țară, fără ca principele să banuiască vina lor, căcĭ: «...ales pe Golescul peste seamă îl avea în dragoste și orĭ-ce de ce se vrea rugà Domnuluĭ, nu'ĭ trecea în deșert rugăciunea, așișderea Domnul când vrea să facă vre un lucru măcar cât de mic, până nu'l întreba pe dânsul nu'l făcea, întru atâta îl iubea», dice cron. Radu Popescu (mag. ist. IV, 44). Domnul fu prins de catanele nemțeștĭ, aduse de Barbu Brăiloi serdarul, și conduse la palat de Golescul «armat cu sabie și cu pistoale venind...» (la 14 Nov. 1716), și apoĭ dus la Târgoviște și de aci în Ungaria. Țara se guvernă în acest timp de austriacĭ. — R. Golescu avu o importantă corespondență, în special cu generalul Steinville; și tot de la dânsul împreună cu Ilie Stirbey vistierul aŭ rĕmas maĭ multe suplice și documente către împĕratul Austrieĭ, ca delegați aĭ boerilor Oltenieĭ. — (v. de el Șincai, III, 382—92; mag. ist. IV 14—188; Hurmuzache. etc.) —

Radu Golescu n'avu ca urmașĭ de cât 3 fete, măritate, una cu Bălăceanu; a doua cu boerul Prăscoveanu; și a treia Anița, saŭ Ana, soția luĭ Iordache Știrbeiŭ vel medelnicer, dișă «Stirboaia». — Pentru a doua oară, familia se continuă în linie feminină, prin trecerea numeluĭ de «Golescu», fiuluĭ eĭ Radu.

www.dacoromanica.ro

Radu Golescu marele Ban, n. 3 Maiŭ 1746. — La an. 1808 și 1814 erea mare Vornic în divanurile Valachieĭ. O anafora a luĭ Vodă Caragea din 1814, îl citează în divanul domnesc: Παν Ρ. Γ μέγας βόρνιμος τῆς ἄνω τσάρας (Hurm. Doc. VII 479). — Acest boer avea o mare trecere în țară și la Domniĭ de pe timpul sĕŭ.

El avu 3 fiĭ: Nicolae, Iordache și Dinicu (Constantin) și fată pe Ana, a luĭ Mihalache Racovițză.

Nicolae Golescu, fost mare vornic. 1821, etc. Supranumit Deli-Aga. Făcea parte în deputația boerilor muntenĭ cu a celor din Moldova, carĭ la 16 April 1822 ajung la Constantinopol, trimeșĭ de țară spre a li se numi domn. Boeriĭ muntenĭ delegațĭ, ereaŭ Banul Grigore Ghika, Bărbuceanu Văcărescu, Vornicul Golescu, Mihăiță Filipescu, Clucerul Filip Lenș, și Ion Cocorĕscu. Primul din aceștia fu numit de Sultan Domn al țĕriĭ. — Nae Golescu avu 2 copiĭ: Iancu Golescu și Marița.

Dinicu Golescu (Constantin), cel maĭ mic din fiiĭ Banuluĭ Radu, fost mare logofĕt, etc. El iscălea, și e cunoscut cu numele de: «Constantin Radovicĭ din Goleștĭ.» (n. 1777 † la 1828). — Erea unul din primiĭ fondatorĭ aĭ Societățeĭ literare împreună cu Eliade; și lăsă maĭ multe scrierĭ, între carĭ: «Insemnare a călătorieĭ mele făcută în anul 1824.», în care descrie cultura din occident, comparând'o cu cea din țară; apoĭ «adunărĭ de pilde filosoficeștĭ» etc. — Din căsătoria sa cu Zoița Farfara, a avut patru băeți, distinșĭ oamenĭ politicĭ:

Ștefan Golescu, cel maĭ mare, n. 1809 la Câmpulung, † 1874 la Nancy. Dupĕ ce studiază în Elveția, intră în armată, fiind adjutant al luĭ Pr. Alexandru Ghica. — Ia parte printre șefiĭ mișcăreĭ revoluționare de la 1848. La abdicarea luĭ Bibescu e membru al guvernuluĭ provizoriŭ, dar apoĭ e silit să fugă în Franța, unde stete până la 1857. Intors, e membru în divanul Ad-hoc, luând parte la principalele evenimente politice. De la 1867—68 președinte al consiliuluĭ și ministru de interne și externe. — El a murit fără urmașĭ.

www.dacoromanica.ro

Generalul Nicolae Golescu, fratele sĕŭ, om politic, născut la 1810, † la 1878. — Intorcându-se din Elveția intră în armată ca junkăr în armata Muntenieĭ; a fost adjutant al luĭ Al. Ghika, și prefect de poliție la 1839, apoĭ ministru al treburilor din afară. Ministru de interne sub Bibescu, face parte la 48 din comitetul revoluționar, și apoĭ din locotenența domnească. E arestat însă de Turcĭ și exilat, mergând la Paris. — Intors, ia parte activă la mișcările din 1866, fiind membru al locotenențeĭ Domnești din 11 Feb. 11 Maiŭ. — Apoĭ e Prezident al Consiliuluĭ și ministru de externe în 1868; în fine, maĭ târziŭ inspectorul general al desființateĭ garde naționale.

Colonelul Radu Golescu, al treilea frate, poreclit «Catană», născut Câmpulung în 1817, † la moșia Dracea, 1877. — Intrat ca junkăr în armată, ajunse până la gradul de Colonel. — Luă parte la mișcarea din 48 cu frațiĭ sĕĭ, și stete închis la Brussa în Asia minoră, timp de 3 anĭ. In 1853 scăpând de la Turcĭ, se duse în Franța, de unde în 1856 reveni în țară, iarăși ca militar. — Ca toțĭ frațiĭ sĕĭ, nicĭ dânsul n'avu copiĭ.

Alexandru Golescu, cel maĭ mic, e alăturĭ în multe acte politice cu frațiĭ sĕĭ. El erea poreclit «Albu», deosebindu-se ast-fel de vĕrul sĕŭ Alexandru, zis «Negru». — Aceștĭ frațĭ Goleștĭ maĭ aveaŭ o soră: Anica, soția luĭ Racoviță. —

Marele Vornic Iordache Golescu (George), fratele luĭ Dinicu și fiŭ al Banuluĭ Radu, n. la 1768 † 1848. Om politic, poseda o mare erudițiune și cunoscință a limbilor strĕine. La 1821 făcu cu poetul Rigas, planul uneĭ confederațiuneĭ creștine în peninsula Balcanică. — In 1819 vel vornic al oștirilor, 1827 e vornic și la 1828 mare Logofĕt al dreptățeĭ, etc. — In 1848, se refugiă la Orșova unde și muri. — A publicat o gramatică română, colecție de proverbe, etc. — Soția sa erea Marioara fata Banuluĭ Const. Bălăceanu, având treĭ băeți (și o fată Elena Bengescu):

www.dacoromanica.ro

Dumitru Golescu (Tache), cel mare, n. 1807; † fără copiĭ.

Radu Golescu, al doilea, n. 1814, 8 Martie, avu treĭ copiĭ (act.): Gheorghe căsăt. cu o Racottă, Constantin cu Filitis, și o fică, măritată cu G. Pherikyde.

Al treilea din frații e: Alexandru Golescu, zis «Arăpilă» — (Născut 1819, † 1881). Studiă la București și Paris, venind în 1840 inginer. Luă parte la mișcarea din 1848, fu secretar al guvernuluĭ provizoriŭ, iar apoĭ agent al țĕriĭ la Paris. — Ministru de finance în cabinetul Ghika de la 1868 până în 1870, când luă prezidența consiliuluĭ timp de vre-o treĭ luni. — El a publicat «De l'abolition du servage dans les Principautés...», în 1856. —

Căsătorit cu Catinca Vlădoyanu avu urmĕtoriĭ copiĭ:

1. Charles Golescu n. 1866, căpitan; 2. Radu inginer, 3. Alexandru, oficer. 4. Nicolae, inginer de mine. 5. Vasile, inginer ferestier. 6. Demetru. 7. George, 8. Elena. 9. Eugenia. 10. Caterina † 1897 și 11. Zoe, căsătorită cu Emil Brăescu. —

www.dacoromanica.ro

GRĂDIȘTEANU

(VALACHIA)

După vechile tradiții, familia e venită de peste munți (sec. XIII), unde odinióră a stăpânit domenii însemnate. Incă de la mijlocul veaculuĭ XVI, Grădiștenii ereaŭ printre însemnații boierĭ aĭ țĕriĭ.

După documentele moșieĭ Grădiștea de jos, pe la 1550 trăia boerul NEAGOE LOGOFĔT. Acesta a avut doĭ fiĭ: IANE vistierul, (?) tatăl cluceruluĭ Păun; și

VLAICUL LOGOFĔT, confirmat prin documentele de la 1580 (Iulie 4) și 1596. Fiĭ acestuia eraŭ: GRIGORE mare vistier, la anul 1622, și BUNEA biv-vel vistier citat la 1654, având copiĭ pe Anca care era † la 1672, VĔLCUL marele paharnic, și GRIGORE logofĕt, ambiĭ probați printr'un act din anul 1672. (v. Doc. Arh. St. B., Grădiștea).

NICA GRĂDIȘTEANUL, mare sluger la 1666. Cronica (Constantin căpitanul), vorbește de dînsul în timpul domnieĭ luĭ Duca Vodă la anul 1674. Aducêndu-se probe mincinóse luĭ Vodă pentru vinovăția luĭ Radu Dudescu și a luĭ Stroe Vornic, de inimicĭ acestora, Duca Vodă îĭ supuse la torturĭ cumplite, maĭ ales pe Dudescu. Nevinovăția luĭ se dovedi însă în cele din urmă. «Și la aceste cazne și altele erea Nica de la Grădiștea, armaș mare». (Const. Cap. m. ist II. 7)

Marele ARMAȘ BUNEA GRĂDIȘTEANUL, fiul sĕŭ, la 1689 erea al doilea logofĕt. Brâncoveanu Vodă trimete în anul 1695, o solie de boerĭ la Adrianopol, cu reclamațiunĭ la Pórtă, pentru multe greutățĭ ale țĕriĭ. Printre trimeșĭ eraŭ: Cornea Aga Brăiloiŭ, Bunea Grădișteanu vel armaș, Radu Isvoranu, sluger C. Ciorogărleanu, Vergo portariul,

www.dacoromanica.ro

ș. a. Peste câți-va ani, Bunea e mare comis: la 20 Septembre 1702, Brâncoveanu a trimis obicinuitele daruri nouluĭ Vizir prin Cornea Banu Brăiloiŭ, Spătarul Mihaĭ Cantacuzen și Comisul Bunea Grădișteanul. (v. Șinc. III, 321. și pentru 1689 : mag. istor. II, 215).

Armașul Bunea avu un fiŭ Șerban Grădișteanu, care era † la anul 1737.

Tot în secolul trecut, stolnicul Petre Grădișteanu a avut fecior pe armașul Manolache Grădișteanu, 1772, a căruĭ soție era Catrina.

Din aceștia se trag cele treĭ branșe actuale ale familieĭ:

I. Marele Vornic Emanoil Grădișteanu, din căsătoria sa cu Maria fica vorniculuĭ C. Știrbey, a avut fiŭ pe: — Șerban Grădișteanu. Acesta se însură cu Aristitza fica luĭ Constantin, cel din urmă dintre Buzești, căsătorie din care avu doĭ copiĭ:

— Teoni fu măritată după Raoul de Pontbriant, † 1896, profesor de literatură, dintr'o veche familie nobilă franceză. Eĭ avură fiĭ pe Colonelul Scarlat Pontbriant, din cavalerie, căsăt. cu Zoe Zalewsky; iar fică pe Matilda.

— Constantin Grădișteanu, fiul luĭ Serban, a fost ministru, deputat etc. †. Căsătorit cu Elena Z. Sihleanu, lăsă doĭ copiĭ: Maria (căsător. cu Șerban Ghika, și apoĭ cu C. Ștefănescu), și Ion Grădișteanu, avocat și deputat, etc.

II. Scarlat Grădișteanu și soția sa Elena, fica vistieruluĭ Ion Mosco, aŭ avut fiŭ pe: Ion Grădișteanu. Fiĭ acestuia sunt: Ion Grădișteanu; —

— Nicolae Grădișteanu, fost Colonel de cavalerie, senator. Căsătorit cu Smaranda Olănescu, are următoriĭ copiĭ: Jeana, Tinca, Scarlat, Nica, Constantza.

— Petre Grădișteanu, om politic; fost senator, deputat, vice President al senatuluĭ, Director general al Teatrelor, etc. Căsătorit cu Elena Otetelișanu, are o singură fată: Marie Jeanne.

III. Marele vornic Grigore Grădișteanu, om politic în mișcarea de la 1848, însurat cu Efrosina C-tesa Rosetti, e tatăl luĭ: — Emanoil Grădișteanu, fost prim-Pre-

www.dacoromanica.ro

zident al Curții de Compturĭ, † 1895. Insurat cu Alexandrina n. Darvari fica mareluĭ căminar Mihail Darvari, avu copii: Efrosina, soția Baronuluĭ Paul Guillaume; EMANUEL † 1894, însurat cu Iriṇa Ferikidy; și GRIGORE, fost deputat, cu Zoe Zefcari.

Majorul Papasoglu, în istoria sa a Bucureștilor, zice asupra cetățeĭ din Bucureștĭ și a origineĭ neamuluĭ Grădiștenilor: «Cetățuia în vechime erea păzită de catane și de șeful eĭ Costelan, care se numește în limba slavonă *grădiştean*. Dupĕ arderea și desființarea acesteĭ cetățuĭ, se vede coprins un foarte mare spațiŭ al cetățeĭ, de o familie cu numele de *Grădiştenĭ*, stăpânind'o chiar în secolul nostru pe când erea făcută temniță saŭ pușcărie, numit hanu Grădiștenilor.» (Ist. orașuluĭ B.; pag. 12)

www.dacoromanica.ro

GRECIANU

(VALACHIA)

Dupĕ puținele date ce posedăm, de oare-ce n'am putut avea întreagă genealogia acesteĭ familiĭ, — găsim în secolul XVI pe un mare boer, strĕmoș al Grecenilor:

MITREA VORNICUL, care erea căsătorit cu jupâneasa Neaga, sora Vlaiculuĭ mare Clucer din Tătărani și mătușa Doamneĭ Neaga, soția luĭ Mihnea Vodă Turcitul. Descendentul acestuĭ boer din Grecĭ, înrudit cu Basarabiĭ, erea

PREDA LOGOFĔTUL DE LA GRECĬ, zis Floricoiul. Acesta pe când erea stolnic se căsătorise cu Florica, fica luĭ Mihaĭ Voevod. Documentele ce se cunosc și carĭ vorbesc despre dânsul, spune că a avut douĕ fete, care ereaŭ: Buica soția luĭ Petru Clucerul și Irina a luĭ Pană Părdescu; iar fiŭ pe

PAPA LOGOFĔTUL ot Grecĭ, în urmă Mare Vornic, de la care urmează descendența Grecenilor. (Contimporan cu acesta erea o rudă a luĭ: Mușat vistierul, fiul (?) luĭ Fiera, fost mare stolnic, 1634). Papa vornicul de la Grecĭ a fost omorît la 26 Oct. 1632 în rĕsboĭ, de către Mateĭ Aga Basarab, care ajunse apoĭ Domn. (v. magazin istor. IV, 313).

De la soția sa Elina, Papa logofĕtul a avut patru copiĭ: FOTA spatarul † 1640; Păuna, soția Vorniculuĭ Preda Brâncoveanu; Elena † 1648, soția Banuluĭ Buzescu; și DRĂGHICĬ VISTIERUL din Grecĭ, fost și mare Spătar, pe care cronica ni'l arată că a pierit ucis la anul 1655 în revolta mercenarilor Seimenĭ, pe timpul luĭ Constantin Vodă Basarab. El erea supranumit «Drăgan». — A avut cincĭ copiĭ:

Elena, soția luĭ Mateĭ Drăculescu; Constantin spatarul;

www.dacoromanica.ro

Vintilă căpitan; Mihaĭ Clucerul, fost căpitan, însurat cu jupâneasa Dragna; și

Papa Greceanu, Vistierul și logofĕt, fiul II-lea al luĭ Draghicĭ. Căsătorit cu Elena (?), de la care avu maĭ mulțĭ copiĭ, între carĭ: Șerban, Radu și Constantin.

Șerban Logofĕtul Greceanu, la 1714 vel pitar, se ocupă împreună cu fratele sĕŭ Radu cu tipărirea de cărțĭ religioase: ast-fel e Biblia din 1688. Singur, făcu traducerea evangheliei greco-române, imprimată în 1693.

Din Șerban Greceanu, prin fiul sĕŭ Banul Grigore (1740), deșcinde ramura, maĭ târziŭ numită *Cornescu*. — (v. aceasta).

Radu Logofĕt Greceanu, cronicarul, cel maĭ însemnat din Grecenĭ, trăește pe la finele sec. XVII și în al XVIII. Imprimă «Biblia» în Bucureștĭ la 1688, cu fratele sĕŭ; în 1692 «pravoslavnica mărturisire»; — iar maĭ importantă e *Cronica* saŭ letopisețul, începând de la așa zisa descălecare până la Brâncoveanu. El scrise și o *istorie a țĕriĭ* sub domnia luĭ Brâncoveanu, de la 1689-1700, în 45 de capitole; însă se arată prea parțial pentru acest domn. A maĭ scris apoĭ un fel de genealogie a familiilor boerești, maĭ mult pentru regularea pretențiunilor la domnie, dar care însă s'a perdut. (Despre dânsul: Ștef. Greceanu în «Revista română», 1866).

Constantin Greceanu, fratele precedenților, 1707, trăește în prima jumĕt. a secoluluĭ trecut, atestat de numeroase documente, printre principaliĭ boerĭ aĭ sfatuluĭ țĕriĭ.

La 1720 găsim — (Hurmuzache VI) pe 2 frați, într'o listă de boerĭ: Nica și Dinul Greceanu. — Un Drăghicĭ Greceanu e biv-vel serdar, la 1700.

Biv-vel Logofĕtu Șerban Greceanu, a avut fiŭ pe Barbu Grecianu Spătarul, 1708, fost mare agă 1714 și biv-vel stolnic 1720—22. El murise la anul 1740; și avea de fică pe Smaranda, despre care Radu Popescul în cronica sa, spune la anul 1727 (Iulie): «făcut-aŭ Măria Sa Nicolae Vodă nunta luĭ Enache vel grămătic, fratele Doamneĭ Mărieĭ Sale, dându'ĭ soție pe fica Barbuluĭ Greceanul vel stolnic

www.dacoromanica.ro

cununându'ĭ în biserica Domnească de jos, și i-aŭ făcut nuntă foarte frumoasă și cu cinste».

Fiul luĭ Const. Greceanu din 1707, este Ștefan Grecianu, mare sluger la 1784, cunoscut pe la 1787 în vremea luĭ Nicolae Mavrogheny. Din 1784 a rĕmas foia de zestre a Stankeĭ Socoteanca, fica slugeruluĭ Ștefan Greceanu. (Convorb. lit. XXII, pag. 269).

(Intr'un act din 1797 se citează frațiĭ: George, Zoița, Radu, Scarlat, și cel maĭ mare Alexandru Grecianu stolnicul † 1795, care avea fică pe Anița Clucereasa, 1797).

Ștefan Greceanu slujerul, a maĭ avut doŭ fiĭ: Nicodim, călugărit, egumen al monăstireĭ Căldărușanĭ † 1808; — și Dumitru Grecianu căsătorit cu o Bălăceanu având fiŭ pe: Ștefan Grecianu (act.), senator, etc. are fiŭ pe: Paul Grecianu, căsătorit cu o Ghika Delenĭ; iar fice: Zoe Vlahutzi și Sașa Miclescu.

Din alte branșe maĭ sunt alțĭ descendenți aĭ familieĭ.

Familia **Grecianu** din Moldova, e o ramură dintre Grecenĭ, care s'aŭ strĕmutat acolo încă din secolul trecut, din care s'aŭ distins maĭ mulțĭ boerĭ însemnațĭ, și care astă-dĭ are maĭ mulțĭ representanțĭ.

Familia boerească **Trĕsnea** se trage de asemenea din Grecenĭ.

www.dacoromanica.ro

HABAŞESCU †

(MOLDOVA)

Familie veche din Moldova, citată şi de Cantemir, şi stinsă probabil în secolul trecut.

HATMANUL GRIGORE HABĂŞESCU, e menţionat adesea în cronicele Moldoveĭ. La anul 1654 îl întîlnim pentru întâia oară, ca armaş mare: «după ce a luat domnia Gheorghe Ştefan, aŭ prins pe Iordache şi Thoma Cantacuzinĭ, şi închiḑêndu'ĭ, i-a dat pe seama armaşuluĭ celuĭ mare, care erea atuncĭ Grigore Chebeşescul, să'ĭ omoare, iar armaşul luând darurĭ de la dânşiĭ nu i-aŭ omorât îndată, ci a maĭ întârḑiat...» (Şincaĭ, Cronica III, 98). Atuncĭ se întîmplă faimosul episod al venireĭ luĭ Bălăceanu într'o ḑi şi o noapte de la Bucureştĭ la Iaşĭ, cu rugăciunea de ertare. — Ca Hatman, Hăbăşescu, se distinge în mod deosebit sub Petriceiu V. şi următoriĭ. — După ce Ghika I Vodă ocupă scaunul, la 1658 el comandă călărimea acestuia în contra luĭ Constantin Şerban, ce venise cu armată să sprijine pe Gheorghe Ştefan; dar «oastea noastră, ce se întorsese cu Hăbăşescul, n'aŭ păzit calea spre Ţuţora, ce Hatmanul singur a descălecat la mănăstirea luĭ Aron Vodă, şi cu alţĭ boerĭ; iar oastea de pe sub steaguri, aŭ umplut târgul prin pivniţele slobode cu vinurĭ, prin case, pe poduri, morţĭ beţĭ pe uliţe...· Şi cronicarul descrie maĭ pe larg aceste episode, carĭ costară pe . Ghica perderea domnieĭ. (Iet. II, 363 Miron Cost.)

La anul 1674, Petriceicu Vodă «aŭ rĕmas închinat la Leşĭ cu Grigore Hăbăşescul Hatmanul, şi alţĭ boerĭ maĭ de jos de casa luĭ». (Muste III, 12) Fiind silit atuncĭ a părăsi ţara, Domnul se duse în Polonia «cu Hăbăşescul Hatmanul din boerĭ», iar tronul fu ocupat de Dimitraşco Cantacuzino. Nicolae Costin:

www.dacoromanica.ro

«Eară Petriceicu V. maĭ vîrtos cu îndemnarea Hatmanuluĭ sĕŭ Hăbăşescul, s'aŭ hainit de multe necazurĭ ce'ĭ făcea Turcii şi a fugit în ţara leşească...» (t. II, 9).

Un document din anul 1673, April 30 (archiva de Hasd. I, 96) spune că treĭ boerĭ: Ceaur, Sturdza şi Iordachi, din ordinul lnĭ Petriceicu Vodă, recunosc biv-v. Postelniculuĭ Dumitraşco Prăjescu, dreptul de a'şĭ putea face pod pe Siret la moşia sa Lăncaniĭ, de vreme ce nevasta luĭ Ioniţă Hăbăşescul, cu care avusese proces, nu s'a prezintat la judecată, şi nicĭ peste 5 ḑile. etc. —

Vasile Hăbăşescul, vel medelnicer, frate (?) saŭ fiul (?) Hatmanuluĭ Grigore; la 1684 în a doua domnie a luĭ Petriceicu, acest domn trimete oştĭ contra luĭ Duca. Intre trupele acestuĭ din urmă «erea şi Vasile Hăbăşescul cu nişte adunătură, oamenĭ de ţară pe la Movilenĭ; Trimis'aŭ pe Sandu Buhuş Hatmanul de i-aŭ lovit; ce îndată 'ĭ-aŭ împrăştiat...» (Nic. Costin II let. 80. acelaş lucru şi Neculce).

Vasile Hăbăşescu medelnicer, face parte dintr'o solie, pe care o trimise Demetru Cantemir la Ţarigrad «cu pâră asupra luĭ Nicolae Vodă» (Mavrocordat), din care făcea parte Ioan Sturdza, marele vornic Dabija, etc, şi care porni din Iaşĭ la 13 Febr. 1711. Ea n'avu un bun resultat, «şi încă mare noroc aŭ avut, dice Costin, că nu i-aŭ apucat acolo vestea, precum s'aŭ hainit Dumitraşco V., că n'ar fi maĭ vĕḑut Moldova în vecĭ.»

In diferite documente se maĭ aminteşte de uniĭ Hăbăşeştĭ. — Familia însă astă-ḑĭ e cu totul stinsă.

www.dacoromanica.ro

HASDEU (şi Petriceicu)

(MOLDOVA)

Această familie din Moldova, era înfloritóre deja din sec. XV sub Ştefan cel mare. Atuncĭ trăia şi SPĂTARUL ŞTEFAN HASDEU, care la anul 1475 primi de la Regele Matias Corvin al Hungarieĭ, ca dar, o spadă. Pe o parte a lameĭ sub figura gravată a regeluĭ, se află în relief: «Mathias Hungariae et Bohemiae Rex». Iar pe cea laltă se află figura gravată a luĭ Hasdeu, şi sub literile «pro merito» inscripţia: «MCDLXXV, Stephano Hizdeo M. Spatario Moldaviae». (v. Trompeta Carpaţilor, 30 Ian. 1872). — Acest boer se distinsese în principalele rĕsbóie ale bravuluĭ Domn.

Fiul luĭ Ştefan de la 1475, după genealogia familiară, erea DAVID HASDEU, n. la 1502 şi care trăi în veacul XVI, ca şi fiul sĕŭ

GAVRIL zis Topa, născut la 1547. Acesta avu 3 feciorĭ, dintre carĭ unul e faimosul:

EFREM HASDEU părcalabul de Hotin, n. la an. 1591, şi căsătorit cu nepóta principeluĭ Moise Movilă. La anul 1650 e castelan saŭ Parcalab al cetăţeĭ Hotin, pe care maĭ târziŭ o apără cu înverşunare în contra luĭ Vasile V., ca partizan al luĭ Gheorghe Ştefan, cu prilejul luptelor dintre aceştĭ doĭ principĭ. Miron Costin (let I. 331): «...cetatea Hotinuluĭ nicĭ într'un chip n'aŭ vrut să o dea târgoveţiĭ, cu Hasdeŭ pârcălabul lor; orĭ-ce aŭ vrut aşa de credincioşĭ să hie luĭ Ştefan Vodă..., şi în câte-va rândurĭ aŭ trimes Vasilie Vodă la Hasdeu, carele era pus de Ştefan Vodă, şi la târgoveţĭ cu marĭ jurământurĭ. Ce nicĭ într'un chip n'aŭ vrut să dea cetatea...» (anul 1653).

www.dacoromanica.ro

In afară de 3 fete, de la soția sa avu 3 băeți: George, Ștefan și Miron. — Portretul său după o veche gravură a timpului, e păstrat în familie.

Miron, 1673 etc., fiul său cel mai mic, a avut de fecior pe Sandu Hyzdeu, pe care-l găsim într'un act cu jurământ, din 16 Ianuare 1747. (în doc. Acad.) Sora lui Sandu erea Maria, care ținu pe Ivanicĭ Savenita; iar fică a lui: Elena a lui Stârcea.

Georgi Hasdeu, mare armaș, întâiul fiu al lui Efrem. Un act din 1673 ne arată că avu moștenire părintéscă satele Tulburenii și Ungurenii. El avu două soții: nepôta Pr. Miron Barnoski, Antemia Vartic și Angheluța Stârcea, de la carĭ avu patru copii: doĭ de la cea d'a doua, anume, Ruxanda și Safta, soția lui Ghinduță din Moldova; iar de la cea d'întâĭ: Maria Bainski, și

Vasile Hasdeu. — Acestu avu treĭ fiĭ, pe: Grigore, Ion și George Hașdeu; cu carĭ se încheie ramura armașului George.

Ștefan Hasdeu, marele paharnic al Mold. (1619—1673) al doilea fiu al lui Efrem, e continuatorul filiațiuneĭ actuale a familieĭ. Dînsul aliază familia Petriceicu și Hasdeu, prin căsătoria sa cu Alexandra, fica lui Toderașco Petriceicu și sora lui Ștefan Vodă. (v. mai jos urmașiĭ séĭ).

Petriceicu. —

Familia Petriceicu e însemnată în Moldova deja din secolul XVI.

«Petriceaico marele logofĕt», ocupă acéstă mare demnitate a Moldoveĭ pe la anul (7110) 1602, sub Eremia Vodă, dupa cum îl aflăm iscălit pe mai multe hrisoave domnești. (v. Uricar tom. X, p. 133). Ast-fel la 22 Dec. 1702, un hrisov dat lui Giorge din Botești. — Probabil e tatăl lui:

Toadar saŭ Toderascu Petriceicu, mare logofĕt al Moldoveĭ. Ambiĭ acești boerĭ prin înaltul titlu ce purtaŭ, ne arată tocmai că familia avea o veche și însemnată origină, ce se urca cu mult înainte de secolul XVII.

Toader Petriceicu vel logofĕt, pieri la anul 1673 în luptă

www.dacoromanica.ro

contra Turcilor. — Acest boer a avut 3 copiĭ, și anume: SAFTA, soția mareluĭ vornic Iliaș Sturdza, ALEXANDRA, cea mică, soția mareluĭ paharnic Ștefan Hasdeu, și

ȘTEFAN VODĂ PETRICEICU, Domnul Moldoveĭ în douĕ rînduriĭ, 1672—74 și 1684. La venirea luĭ pe tron, Pórta otomanĭă începuse rĕsboiul cu Poloniĭ. Petriceicu și Grigore Ghica al Muntenieĭ trebuiaŭ să ajute pe Turcĭ. In marea bătălie de la Hotin, ambiĭ principĭ se uniră cu Sobieski și ast-fel Turciĭ fură înfrânțiĭ. (10 Noembrie 1673). Poloniĭ ocupară Hotinul, Neamțu și Suceava. Din cauza multor miseriĭ ce făceaŭ Turciĭ Moldoveĭ și Domnuluĭ, el fu silit a se refugia în Polonia.

La 1684 reveni din noŭ la tron prin ajutorul Polonilor și Cazacilor; dar fu înlăturat iar de Turcĭ, și se retrase definitiv în Polonia, unde și muri.

Petriceicu ocupă tronul isgonind pe G. Duca cu ajutorul uneĭ trupe de cavalerie polonă și de cazacĭ, cu care intră la Domneștĭ unde se afla acest domn (1683), și prinzându-l îl trimese legat în Polonia, dar și el domni numaĭ vre-o douĕ sĕptămânĭ.

Dosofteĭ mitropolitul, în versurile pentru domniĭ țĕriĭ, îl pomenește:

«Și Petriceĭco-Vodă încă îșĭ are parte
In cer cu domniĭ țĕriĭ printr'a viețiĭ carte,
Cu luminat cinstita Doamna sa Maria,
Să nu li se maĭ stingă în vecĭ bucuria». (Letop. III, 529).

Soția luĭ Vodă Petriceĭcu, erea Maria sora luĭ Aposto Catargi; iar a doua Antonia. — El neavând copiĭ, adoptă cu transmiterea întregeĭ hereditățĭ, pe nepoțiĭ sĕĭ de soră: George Lupașcu și Nicolai, fiĭ aĭ paharn. Ștefan Hasdeŭ.—

NICOLAE HASDEŬ, fiul maĭ mare al luĭ Ștefan și al Alexandreĭ, n. 1646. — Primește indigenatul de nobleță în Polonia la anul 1676, unde și rĕmase toată viața. In 1683, Sobieski, regele Polonieĭ, liberează Viena de asediul formidabil al Turcilor. Singurul român din armata Polonă, era nobilul Nicolae Hasdeŭ, nepotul luĭ Petriceicu Vv., și

www.dacoromanica.ro

care aduse sub comanda sa un escadron de huzarĭ, pentru care cheltuise 36.000 zloțĭ. Acest fapt e confirmat printr'un act posterior, de la 1743. — El muri fără copiĭ. (V. columna luĭ Trajan. t. III p. 366).

Iancul săŭ GEORGE-LUPASCU HASDEŬ, e frate precedentuluĭ. Amândoĭ maĭ avură o soră Maria, soția paharniculuĭ Vasile Balș. — George Hasdeŭ a fost căsătorit cu nobila Constantzia Krzywkowska, în anul 1705, având 3 fiĭ si 5 fete. — El intrase încă dè tânăr în serviciul armateĭ polone. Confirmarea testamentuluĭ sĕŭ dice: «cuvintele prea nobiluluĭ domn Căpitan de Cavalerie George Hasdeŭ Lupascu». Acest testament datat din 7 Nov. 1732 în Gorczyczna (Podolia), aflător în actele de la Mohilev, a fost publicat în «Arhiva istorică» de H. — Intr'ânsul deplânge nenorocirile sale ca emigrat, învață pe urmașĭ a fi patrioțĭ și enumără proprietățile neamuluĭ sĕŭ. Actul e de o mare importanță prin detaliile ce dă și printr'o parte întreagă ce schițează din neamul sĕŭ. — El primise confirmarea de nobleță polonă, împreună cu fratele sĕŭ.

Ficele sale aŭ fost: — Caterina, soția luĭ Andreĭ Tirawskin, nobil polon din Galitzia; — Mariana, soția nobiluluĭ Wistockin; — Barbara, căsătorită cu nobilul rus Bulgiewiczi; — Sofia, cu Karskim; și Brigitta soția luĭ Ioachim Urninskim.

Fiĭ luĭ Lupașcu Hasdeŭ: — GASPAR, † în Galitzia, și din care se trage o ramură, actualmente baronĭ în Ungaria, prin fiiĭ sĕĭ Pietre, Vincent, Ludovica, și Woicieh.

— FRANCISC saŭ Frantz, căpitan al gardeĭ polone, muri la Varșovia sec. trecut; lăsând un fiŭ CASIMIR, de asemenea căpitan al gardeĭ, † Varșovia 1816, a căruĭ soră Maria se mărită cu un nobil polon. — In fine:

ȘTEFAN HASDEŬ dis Domenic, «purtător de cuirasă», născut 1711, fiul maĭ mare al luĭ G.-Lupașco. (avu 3 fete, măritate: Cunegonda cu Otockim; Victoria cu pol. Woyna; și Agnes cu Surowsckim în Podolia). Fiĭ luĭ Ștefan aŭ fost: CARL-SANISLAS, † în 1826, având la rândul sĕŭ fiŭ pe Sta-

www.dacoromanica.ro

nislas; — Toma (aĭ căruĭ fiĭ ereaŭ Simon, în Rusia, și Nicodem † călugăr); —

Ioan B. Hasdeŭ (1744—1812), locotenent în cavaleria națională a Polonieĭ, în care se distinse. Căsătorit de 2 orĭ, ceĭ treĭ fiĭ aĭ sĕĭ, aŭ fost: Ioan, Felix, căpitan de stat major, și — Tadeŭ Hasdeŭ (1769—1835). Căsătorit 1. cu Baroneasa Dennhof și al 2. cu Valeria, avu 3 fiĭ. De la el datează din 1827 o genealogie a neamuluĭ în polonește, păstrată în familie împreună cu o alta din 1818. La 1805, adunarea nobilimeĭ din Podolia liberează pe numele sĕŭ, diploma doveditoare a drepturilor strămoșeștĭ.

1) Tadeŭ, fiul sĕŭ cel mare, n. la 1806, colonel în garda imperială rusă.

2) Boleslas, cel maĭ mic, n. 1813, † 1886, naturalist.

3) Alexandru Petriceicu Hasdeŭ, n. 1811 în Basarabia, † 1872, a studiat la Universitatea din Harcov și apoĭ la München. El profesă la Kișineŭ cariera de avocat; fiind un poliglot de prima forță. — Membru onorar al Academieĭ române (1870). — Printre scrierile sale sunt: «O idee despre filosofie ca sciința vieții» (1830). «Domnia arnăutuluĭ Duca» admirabilă nuvelă istorică. (1836). etc....

Alexandru Hasdeŭ se căsători cu Elisabeta Dauksza, fica luĭ Teophil Dauksza, nobil de origină litvană, și a Marieĭ n. Morțun; având 2 fiĭ:

Nicolae, n. 1840, † 1858.

Bogdan Petriceicu-Hasdeu, născut 1836 la Hotin; a studiat la Harcov. Servi ca oficer de husarĭ pe timpul rĕsboiuluĭ Crimeeĭ. Dupĕ încheerea păceĭ venind la Cahul, membru al tribunaluluĭ civil până la 1858. — Stabilindu-se la Iași a fondat ziarul «România», fiind și profesor al Universității. In 1867 fu ales deputat. — De la 1876, e Director General al Arhivelor Statuluĭ. — La 1878 fu numit profesor de filologie la Universitatea din Bucureștĭ, etc.

Din numerosele sale opere, carĭ toate aŭ avut un considerabil rĕsunet, citĕm: «Istoria critică a Românilor» (1875); — «Cuvente den bătrânĭ», lucrare filologico-istorică în 3 volume. — «Ion Vodă cel cumplit» — Sarcasm și

www.dacoromanica.ro

ideal» (1895); «Arhiva istorică a Românieĭ», prețioasă colecțiune de documente. — «Oltenește» «Negru Vodă» (1898), complectare a Istorieĭ critice. — «Răsvan și Vidra» dramă în 3 acte. — A fondat «Revista nouă» și «Columna luĭ Trajan», la carĭ aŭ colaborat ceĭ maĭ distinșĭ scriitorĭ românĭ; în fine, «Magnum etimologicum Romaniae», lucrare momentală din însărcinarea Academieĭ române, încă neisprăvită, etc...

Membru al maĭ multor academiĭ și societățĭ de știință din străinătate. In afară de operile filologice și istorice, maĭ e cunoscut în străinătate prin lucrările sale asupra spiritismuluĭ, de care în ultimiĭ anĭ s'a ocupat special: «Sic Cogito», etc. — Fica sa:

Iulia B. P. Hasdeu (Nov. 1869—17 Sept. 1888). După ce termină la 11 anĭ, primele 4 clase la lyceul sf. Sava, urmă apoĭ la colegiul Sévigné din Paris, și la 1886 erea în facultatea de litere de acolo. Peste doĭ anĭ moartea neîndurată o răpi, lăsând în doliŭ părințiĭ eĭ.

Ea a scris, cu un rar talent: «Bourgeons d'Avril» «Chevalerie», poeziĭ, apoĭ: Théâtre; Rêves et fantaisies, etc. lăsând eboșele maĭ multor piese neterminate. —

Armele familieĭ Hasdeu, ast-fel cum aŭ fost confirmate de curtea Polonieĭ, sunt:

Scutul împărțit în 3, adică: în prima parte de sus, pe fund verde un steag a căruĭ flamură de aur e tăiată de o cruce roșie; în a doua parte, stema Moldoveĭ; în a treia, jos pe fund roșu, o sabie și o săgeată încrucișate.

Aceste arme sunt săpate și pe ușa de piatră a intrăreĭ Castelului «Iulia Hasdeu», de la Câmpina.

www.dacoromanica.ro

HRISOVERGHI

(MOLDOVA)

Familie din Moldova, existând veche acolo din secolul XVI. — Dupĕ cum arată numele, ar părea să fie de origină grecească, însă e puțin probabil. Un stremoș al acestuĭ neam, erea la anul *1602*, marele Parcalab de Neamtzu HRISOVERGHI, care ocupa această demnitate împreună cu boerul Vasile. (Cordescu. — (Uric. 18, 487).

In tot cursul veaculuĭ XVII, Hrisoverghi aŭ fost printre boerĭĭ însemnațĭ aĭ țĕrĭĭ.

Constantin Duca când vine domn a doua oară în Moldova la 1700, își compuse divanul sĕŭ, unde, printre alțĭ boerĭ, erea MANOLAKI HRISOVERGHI mare-comis.

Urmașul acestuia erea STOLNICUL ENACHE Hrisoverghi, care a avut treĭ băețĭ. —

— SPĂTARUL ALEXANDRU Hrisoverghi, a căruĭ singură fică din soția sa Ancuța Calimaki a fost soția logofĕtuluĭ Millo, trăia în secolul trecut.

— Postelnicul GRIGORAȘ HRISOVERGHI erea proprietarul moșieĭ Deleștĭ, pe care o lăsă nepotuluĭ sĕŭ Vasile; și tatăl uneĭ fete care se călugări.

— NICOLAI HRISOVERGHI, mare Vornic al Moldoveĭ la 1816. † la 1818. Insurat cu o Rosetti, a avut treĭ copiĭ: — VORNICUL VASILICĂ Hr., cel maĭ mare;

ALECU HRISOVERGHI (1811 † 1837), poet de mult talent. A scris puțin, traducând din clasicĭĭ francezĭ. Una din cele maĭ frumoase poeme ale sale este «Oda la cetatea Neamtzu», «Cugetărĭ», câte-va «Epigrame», «Tânărul la părâŭ», etc. — Având în vedere timpul în care a scris

www.dacoromanica.ro

peńtru ţara noastră, precum şi vârsta tânără de care a murit, el are un merit nediscutat. — (Manliŭ; Antologie).

Manoli Hrisoverghi, fratele sĕŭ, şi al 3-lea fiŭ al luĭ Nicolae, se însură cu fata luĭ Şubin, nepoata luĭ Grigore Vodă Ghica. El a fost şi *mare Vornic*.—In notele sale din opera luĭ Cantemir, Boldur Lăţescu la menţionarea familieĭ Hrisoverghi zice, ca maĭ în putinţă de a cunoaşte aceste lucruri fiind contimporan:

«Cel de pe urmă al acesteĭ familiĭ, Manoli Hrisoverghi, s'aŭ stins în zilele noastre, fără alţĭ urmaşĭ de cât o fiică, Maria, ornamentul sexuluĭ eĭ». —

www.dacoromanica.ro

HURMUZACHI

(BUCOVINA)

Trunchiul acesteĭ familiĭ este în Moldova: MARELE COMIS MANOLAKI Hurmuzachi, care se află printre boeriĭ divanuluĭ luĭ Nicolae V. Mavrocordat. Familia luĭ erea înrudită cu vechile neamurĭ Murguleț și Movilă, din secolul XVII.

Probabil fiul comisul Manolaki, erea Stolnicul CHRISTEA HURMUZAKI, care ocupà această demnitate în domniile luĭ Grigore Ghica, de la care a și primit în danie, o moșie (1730—40). Fiul sĕŭ, LOGOFĔTUL HURMUZAKI, a avut patru băeți: — ALEXANDRU POSTELNICUL, care la 1766 a făcut o copie a croniceĭ luĭ Ion Neculce, cu însemnărĭ ale sale.— MATEĬ mare paharnic și părcălab, pe timpul încorporăriĭ Bucovineĭ, unde stăpânea satele Cernauca, Vasilen, și Vĕslăuțul. In 1776 e dovedit ca biv-vel paharnic, avênd 15 oamenĭ scutiți (liuḑĭ). — ȘTEFAN, fost mare vistiernic și Părcălab de Hotin, — în fine

Vel-medelnicerul CONSTANTIN HURMUZAKI, părcălab de Galatzi. El locuia Bucovina, unde la 1792, se află trecut printre nobiliĭ recunoscuțĭ aĭ țĕriĭ, cu titlul de cavaler, în virtutea diplomuluĭ imperial din 1787. — Copiĭ ce avusese, ereaŭ: Nastasia, soția boeruluĭ Wasilko din Lucavĕț; ALECU, IORDACHI, CONSTANTIN mare comis; și

DOXACHI (Eudoxiŭ) HURMUZACHI, din care derivă actuala familie în Bucovina. n. 1782 la Horodiștea, el poseda moșiĭ și în Moldova, avênd ast-fel dubla calitate de cetățean Austriac și Moldovean.

La 1819 avu titlul de căminar, la 1827 mare agă, și la 1856 MARE VORNIC. Decedat în 1857 și îngropat la biserica

www.dacoromanica.ro

din Cernăuca, lăsând de la soția sa Ilena Murguleț, 2 fete și cinci fii, anume: — Efrosina soția boeruluĭ din Basarabia Petre Petrino; Elisa a mareluĭ Logofĕt George Sturdza, din Moldova; — iar fiĭ:

1. Constantin Hurmuzaki, (n. 1811, † 1869) om de stat. Studiând dreptul a rĕmas în Moldova; câștigă la Petersburg procesele Logofĕtuluĭ G. Balș (1840), iar la 1852 erea membru în comisiunea legislativă. Pe rînd apoĭ, jucând un mare rol în comitetul pentru Unirea Principatelor, a fost deputat în adunarea electivă (1858), ministru de justiție (59), vice prezident al Camereĭ, din noŭ ministru (61) și deputat la 1867. Devenind grav bolnav trebui să plece la Viena, unde și muri (1869), și de unde fu adus și îngropat la moșia Dulcești. La plecarea sa fusese numit prim-Prezident al curțeĭ de Cassație, demnitate ce nu exercită.

2. Eudoxiŭ baron Hurmuzaki, istoric și om politic, n. 1812 † 1874. A studiat la Viena, unde începu să cerceteze archivele-naționale. Luă parte la mișcările din 48 în Austria după carĭ în capul uneĭ deputațiunĭ presintă împĕratuluĭ cererea, care avu de rezultat recunoașterea Bucovineĭ ca ducat autonom. El stărui mult și obținu propagarea limbeĭ române în Bucovina; fiind apoĭ sufletul procesuluĭ ridicat Statuluĭ de locuitoriĭ din Câmpulung pentru revindecărĭ, care sfârși printr'o învoială.—La 1862, fu numit vice-căpitan iar la 1864 Căpitan al Bucovineĭ, timp de 10 anĭ până la moartea sa. Pentru distinsele sale merite, i se concedă în 1872 titlul de Baron. In acelaș an erea membru al Academieĭ române. — El lucra la o mare istorie a Românilor, din carĭ s'aŭ publicat numaĭ fragmente; iar *Documentele* adunate de dânsul în archivele Vieneĭ, s'aŭ publicat de Academia română în 11 volume, formând o monumentală colecție, de o imensă valoare pentru istoria românilor.

3. George baron Hurmuzaki (1817 † 1882), publicist și politic. După ce a studiat la Viena, fondă cu fratele sĕŭ Alecu: «Bucovina», gazetă a intereselor românești, pentru carĭ luptă toată viața. Deputat în dieta Bucovineĭ și în Camera din Viena, agită maĭ multe cestiunĭ încoronate cu

www.dacoromanica.ro

frumoase succese. — La 1881 i se recunoaște titlul ereditar de Baron, și muri la 1 Martie 1882. — Insurat cu Efrosina Flondor, avu doĭ copiĭ: Ilena, soția luĭ Ioan Cavaler de Zota; și EUDOXIŬ BARON HURMUZAKI, n. 1845, fost prefect districtual la Suceava, deputat în camera Consiliuluĭ imperial din Viena, fost președinte al societățeĭ culturale din Bucovina, etc. — Căsătorit cu Ștefania, fica luĭ Iacob cav. de Petrovicĭ.

4. ALEXANDRU (ALECU) Hurmuzachi (1823-71), publicist distins, a contribuit mult la înaintarea culturеĭ române. Membru al academieĭ (1866), deputat în dieta Bucovineĭ și în camera Austriacă, † la 1871 în Neapole, fără urmașĭ, și înmormântat la Dulcești lângă fratele sĕŭ Constantin.

5. NICOLAE HURMUZACHI, n. 1826, recunoscut cu titlul de Baron cu drept ereditar prin diploma din 1881. Membru onorar al academ. române, etc. Proprietarul moșieĭ Cernăuca a familieĭ. Căsătorit cu Baroana Natalia Stârcea, avênd doĭ fiĭ:

— CONSTANTIN HURMUZACHI, n. 1863, publicist, etc. A scris studiĭ și monografiĭ asupra științelor naturale, etc.

— ALEXANDRU HURMUZACHI, n. 1869, doctor în drept, vice president al societățeĭ culturale din Bucovina.

Armele familieĭ sunt: — scutul împărțit în 2 părțĭ orizontale, cea de jos în alte douĕ (vertical). Sus capul de zimbru. In stânga jos, 7 (besanțĭ) cercurĭ de argint pe azur, aședate 2, 3, 2; în dreapta jos, douĕ săbiĭ încrucișate, pe fund roșu. Coroana germană de Baron.

---

www.dacoromanica.ro

ISVORANU

(VALACHIA)

Familie veche din Oltenia, al căreĭ nume derivă de la localitatea Isvor, și care apare printre boeriĭ țĕriĭ din al XVI veac.

Incă de la anul 1586, găsim trăind pe BADEA ISVORANUL postelnic, boer pe timpul luĭ Radu Voevod. (Doc. Arh. St. M. Vieroşul).

In secolul XVII, se ilustrează marele ARMAȘ CERNICA ISVORANUL, care erea ginerele luĭ Drăghicĭ Cantacuzino, ținând în căsătorie pe fica acestuia, Maria. — La anul 1690 e însărcinat de Vodă Brâncoveanu, împreună cu Mateĭ Comăneanu să urmărească trupele germane din țară (v. Comăneanu). — In acelaș an domnul începe zidirea monăstireĭ de la Horez, la care pune ispravnic al lucrărilor pe Cernica biv-vel armaș. (Magaz. istoric II, 151—4).

Tot în acelaș an și în cel următor, acest boer primește maĭ multe misiunĭ, pe carĭ le îndeplinește împreună cu alțiĭ, saŭ singur. Ast-fel cu ocazia venireĭ oștilor turcești în țară, Vodă însărcină pe «Cernica Isvoranul vel armaș, i Mihaĭ Corbeanul vel postelnic, i Ianake vătafu Văcărescu să meargă să facă pod peste Argeș.....» (Id. p. 156, II.) După acea pornind Vodă de la Potlogĭ împreună cu oastea turcească și venind lângă Târgoviște, «..maĭ sfătuindu-se, trimis'aŭ într'acea ḑi 2000 de óste aleasă, Călărimea din oastea luĭ Tukeli și a Seraskeruluĭ și a Domnuluĭ, strejĭ înainte, ca să meargă să răsbească până la Ardeal, cu care oaste pre Cernica vel armaș Domnul aŭ trimes cap.»

Marele STOLNIC RADU ISVORANU, apoĭ Vornic, probabil

www.dacoromanica.ro

fratele armașuluĭ Cernica. — Fiind vel pitar în toamna anuluĭ 1694, Princ. Brâncoveanu trimete la Adrianopol (Odriŭ) o deputație de boerĭ, printre care era dânsul cu: Cornea Brăiloiŭ paharnic, Const. Ciorogârleanu vel sluger, Bunea Grădișteanu vel armaș, etc., însărcinați cu darea uneĭ jalbe Impăratuluĭ. (Magaz. istor. II, 215).

La începutul anuluĭ următor (1695) e mare Stolnic, în care calitate fiind, fu însărcinat împreună cu Radul feciorul Hrizeĭ vornic Popescu, să isprăvească lucrările de reparare ale cetățeĭ Cladova.

In anul 1701 erea mare vornic, aflându-se în divanul domnesc. In primăvara an. 1702, Brâncoveanu primi ordin de la Poartă să conducă pe fostul trimes al Angliеĭ la Țarigrad, cu onorurĭ prin țară. Acesta era. «Paghet solul Angliеĭ, carele fusese la Țarigrad de la pacea din Carlovitz și acum în vêrstă de 60 de anĭ, se înturna acasă pe uscat.» (Șincaĭ, III, 319). La Turtucaia fu primit de Toma Cantacuzen și Pătrașco Brezoianul; iar în apropiere de capitală «aŭ trimes până la Văcărești înaintea luĭ pe doĭ feciorĭ aĭ sĕĭ Constantin și Ștefan (Brâncoveanu); pe Mihail Cantacuzenul, pe Radul Isvoranul și pe toțĭ Călărașiĭ cu un rĕdvan de curte care l'aŭ adus în Bucureștĭ.» (id. III. 32).— Puțin după acea, la 10 Iulie 1702, Radu Isvoranu e trimes ca representant al domnuluĭ, la nunta feteĭ luĭ Gheorghe Banfi cu Ladislau Szekeli, fiind mare-vornic și însoțit de doĭ beizadeĭ aĭ luĭ Brâncoveanu și de alțĭ doĭ feciorĭ de boerĭ. (id. III, 321).

Radu ca și Cernica, sunt doĭ din principalĭ boerĭ de sfat aĭ luĭ Vodă Brâncoveanu, cum se vede din multe relațiunĭ ale timpuluĭ.

Cernica vel armaș și cu soția sa Maria Cantacuzino, aŭ avut 3 copiĭ:

Pârvu Isvoranul, din care descind prin urmașĭ sĕĭ, actualĭ representanțĭ aĭ familieĭ.

Șerban Isvoranu, fratele sĕŭ, boer care la 26 Aprilie 1739, fu numit de Turcĭ ispravnic al județuluĭ Teleorman.

www.dacoromanica.ro

(Dapontès). Acesta muri fără urmași, cum arată genealogia Cantacuzenilor. (Buciumul; C. Bolliac).

Sanda, sora lor și fica luĭ Cernica, se mărită cu Ștefan Obedeanu.

Preda Postelnicul Isvoranu, care credem că erea fiul vorniculuĭ Radu, pieri ucis la anul 1716, de către faimoasele Catane Nemțeștĭ «ce gazda lor erea Vierosul monăstirea Golesculuĭ, și afară de jafurile ce făcea, și boeriĭ numiți aŭ omorît, pre Șerban Cluceriul Prisiceanul, pre Grigore Vistierul Tigveanu Vlădescul și pre Preda Postelnicul Isvoranul și pre alțĭ ne numiți mulțĭ.» (p. 55. t. IV, magaz. istor. Radu Popescu).

— Un document din anul 1734, pomenește împreună pe frații Dumitru și Dinu Isvoranu, privitor la niște moșiĭ ale lor.

Scarlat Isvoranu este citat ca vel Clucer za arie, la anul 1783.

In fine un act de famile din 1834, ne arată ca fică a luĭ Constantin Isvoranu și a soțieĭ sale Smaranda, pe: Elena, căsătorită cu boerul Sandu Depărățeanu.

Din descendenții actualĭ aĭ familieĭ: — Constantin Isvoranu avocat, căsătorit cu Maria de Laptev; aĭ căruĭ frați aŭ fost: † Alecu Isvoranu, însurat cu sora generaluluĭ Slăniceanu, și Iancu Isvoranu căsăt. cu o Bibescu, fost oficer în cavalerie, asasinat la moșia sa Isvoarele din județul Olt. — Surorĭ având pe Irena Marghiloman, și Zoe Rioșanu.

www.dacoromanica.ro

IURAŞCU

(MOLDOVA)

Ceĭ maĭ vechĭ cunoscuțĭ din această familie sunt: — DUMITRAȘCO IURAȘCU dovedit printr'un act din an. 1623; apoĭ

IURAȘCU, citat la (7113, 4 Ianuarie) 1605, ca vel Logofĕt al Moldoveĭ.

Boerul IURAȘCO, împreună cu Bașotă, ereaŭ Părcalabĭ de Roman la anul 1634 (7142).

Stratulat saŭ STRATUL IURAȘCU a fost mare logofĕt al Moldoveĭ în timpul domnieĭ luĭ Dumitrașco Vodă 1685. — Se vorbește de dânsul în maĭ multe acte de stăpânire pentru moșiĭ, dintre 1685-95. — (Doc. Academ. r.)

PETRAȘCU IURAȘCU, erea vel jicnicer, după cum probează un hrisov de întăritură din anul 1689, când domnea Constantin Cantemir.

In secolul trecut (XVIII): NICOLAE IURAȘCU erea de asemenea vel jicnicer la domnia luĭ Mihaĭ Vodă Racovitză (1705), și apoĭ cămăraș mare.

MIRON IURAȘCU, contimporan cu acela, a fost vel medelnicer; iar URSU, mare căpitan de Covurluiŭ. (1710). etc.

PAHARNICUL IORDACHE Iurașcu, 1812, a avut la începutul secoluluĭ nostru fiŭ pe:

IOAN Iurașcu, fost spatar (1835), etc. — O parte a familieĭ, din secolul trecut aŭ căzut și printre boernașĭ. —

Din descendențiĭ actualĭ, este: GEORGE IURAȘCU mare proprietar la Bacăŭ, etc.

www.dacoromanica.ro

JIANU (şi CESIANU)

(VALACHIA)

Familie Olteană, originară din jud. Romanatzĭ, începând a se face mai cunoscută din secolul trecut, și din care o ramură are numele de Cesianu.

Intr'o tablă de la Celeĭ, găsită cu ocazia unor săpăturĭ, rĕmășiță din timpul colonizării romane a Dacieĭ, se face mențiune de, Plautio CAESIANO, șef de legiune și de trupe arătate în tablă. Blaremberg, după care luăm aceasta, (Essai sur les instit. de R. pag. 232) — îl dă ca strĕmoș al familieĭ Cesienilor (?)

— Numele de Jianu vine de la rîul Jiŭ, pe malurile căruĭ aŭ trăit primiĭ strămoșĭ aĭ familieĭ.

Hagi STAN JIANU VEL-PAHARNIC, la anul 1774 fu rânduit în Oltenia de către Feldmarșalul Potemkin, pe lângă Banul Părșcoveanu al Crajoveĭ, ca m.-paharnic. In această calitate fiind, în 1782-84 primește de la Domn însărcinarea: întâĭ pentru niște diferende de proprietate în munțiĭ mon. Tismana, și apoĭ (1784) în privința delimităreĭ hotarelor țĕriĭ din Gorj cu Austria, de când ne-aŭ rĕmas și rapoartele privitoare la această misiune. — (v. Ștefulescu — mon. Tismana p. 74-81)

ȘETRARUL JIANU la anul 1783, erea numit Ispravnic în judetzul Vêlcea. —

Un pitac domnesc din 1787, ordonă către vel paharnic ca să trimeată gazeturile din 'năuntru la Dumnealuĭ POSTELNIC JIANU. (V. Urechiă. — Istor. R. I, p. 109) —

Mavrogeni Vodă numește pe GHEORGHIȚĂ JIANU, ispravnic de Romanatzĭ, împreună cu Fărcășanu la 1788.

www.dacoromanica.ro

Faimosul Iancu Jianu dis Haiducul, era din această familie. El trăia pe la începutul acestuĭ secol, în timpul luĭ Caragea. Există și o baladă populară care 'l cănta pentru isprăvile sale, începând așa:

«N'aţĭ auḑit de-un Jian
«De-un Jiau, de un oltean
«De-un viteaz de căpitan....?»
(Alexandri. — Balade populare pag. 154).

In mintea poporuluĭ a rămas întipărită, maĭ ales în Oltenia, — figura acestuĭ aventurier sub o înfățișare legendară și eroică.

Colonelul Papazoglu, în Istoria Bucureștilor ḑice că: «Jianu nu era haiduc, ci erea înainte mergătorul luĭ Tudor Vladimirescu...» (p. 99, id). După ce Greciĭ fură terorizaţĭ de ceata luĭ Jianu, peste un an fu prins de trupele luĭ Caragea și aruncat în Ocnă la Telega în 1817. Evadând, fu prins din noŭ și condamnat la spânzurătoare. Doamna Raluca se rugă pentru ertarea luĭ, ce obținu în schimbul căsătorieĭ luĭ Jianu cu o domnișoară greacă de curte, Suzana.

După acea, Iancu Jianu fu trimes de Vodă ca zapciu în județul Romanaţĭ, unde muri pe la anul 1846. De la soția sa avu o fată, care se mărită.

Iancu avu încă doĭ fraţĭ, de la carĭ actualiĭ: —

Din Ștefan Jianu, nepotul luĭ Iancu, sunt azĭ descendenţĭ fiiĭ sĕĭ: Amza f. senator †; Iorgu, Ștefan, Iancu și 2 fete, căs. cu Hagiopol și Al. Niculescu. —

Din familia *Cesianu*, numită așa după moșia Cesienĭ, sunt aḑĭ, fiiĭ luĭ Stănuță Cesianu:

1. Demetru Cesianu † 1898, f. Director al Poștelor, căsătorit cu Elena Bibescu.

2 Constantin Cesianu, avocat, mare proprietar, f. deputat. Căsătorit cu Maria n. Brăiloiŭ, având treĭ fiĭ.

3. Ioan Cesianu, căsăt. cu Maria Ghermani, are 3 copiĭ;

4. Nicolae Cesianu, căsăt. cu Maria Florescu; și — 5. Lelia cu I. Otetelișanu.

www.dacoromanica.ro

JORA

(MOLDOVA)

Una din cele mai vechi familii ale Moldoveĭ, venită prin al XIV secol din Polonia. -- Incă din timpul luĭ Roman Vodă se găsește printre boerii acestuia, la anul *1392*, Panul JORA STOLNICUL (doc. din 12 Noembrie) (Wickenhauser), după cum se vede un boer însemnat al țĕriĭ.

In secolul XVI, la anul 1528, GHEORGHE JORA erea Parcalab al cetățeĭ Hotin. Un document din 30 Iunie 1528, arată că el cumpără o moșie din Basarabia de la niște localnicĭ, și părțĭ din Brăzenĭ, etc. — (Doc. Academ. rom.)

La 1593 boerul TODERAȘCU JORĂĬ cumpĕra un sat, în 25 Martie. — (id. Doc. Academ.) — Un JORA erea Parcalab mare de Hotin la 1592, în zilele luĭ Vodă Aron.

IONAȘCU JORA, boer moldovean, fără titlu la 1617 (3 Aprilie), de când a rĕmas un hrisov al luĭ Radu Voevod, prin care scrie comisuluĭ Ureche din Camenița, să nu conturbe pe Jora în posesia Vercești lor, peste care îĭ confirmă deplină proprietate.

El avea de soție pe Knejina Simina. La 1631, Ionașco Jora primește din noŭ confirmare de la Alexandru W. Iliaș peste acea moșie Vercești din județul Neamțu. — (Doc. id. Academ.)

Jupan JORA, erea pârcălab de Hotin la anul 1628 (7136), al treilea din familie care ocupa această mare demnitate.

Ionașco, de care am vorbit, GRĂPINA și GHEORGHE JORA, frați, fac o împărțeală de moșie, după cum atestă documentele, în 1632. (Doc. Academ. rom.) —

In timpul luptelor pentru domnie între Vasile Lupul

www.dacoromanica.ro

și Gheorghe Ștefan, în anul 1653, de partea luĭ Vasile Lupul erea Timuș hatmanul Cazacilor, ginerele sĕŭ, și o trupă de Tătarĭ. Rugându-se Tătariĭ și Mărzacul lor de Timuș pentru a fi lăsațĭ să iasă din tabără spre a'șĭ căuta caiĭ, «fiind peste hirea lor a sta închișĭ»; — Mârzacul lor insistând, «Timuș de mânie dobitocească aŭ tăiat capul Mârzaculuĭ». Tătariĭ atuncĭ plecară. Pe drum, spre Movilăŭ: «le-aŭ eșit înainte acolo la ținutul Hotinuluĭ, Părcălabul Jora de Hotin, să leție calea cu o seamă de oamenĭ. Tătariĭ s'aŭ supus într'o vale și s'aŭ întors cu toțiĭ asupra Părcălabuluĭ, și îndată aŭ plecat fuga Părcălabul cu oameniĭ sĕĭ.... aŭ pierit mulțĭ din aĭ noștrĭ în acel rĕsboĭ, fără ispravă» — (Miron Costin. — Cronica, Let. I, 342)

In timpul luĭ Dabija, 1665, letopisețul luĭ Mustea ne spune, că trecând Grigore V. al Muntenieĭ prin Moldova fugând spre Nistru, cu o escortă de 50 de oamenĭ, și trecând pe la Botoșanĭ, s'a rătăcit un cămăraș al luĭ cu o pereche de desagĭ cu galbenĭ, «și căzând pe mâna Jorii, vornicul de Botoșenĭ, aŭ luat baniĭ și i-aŭ trimes luĭ Dabija Vodă...». — (let. Cog. t. III, 4). Poate acesta e tot una cu:

Toderașcu Jora vel medelnicer, pe care la 1668 îl întâlnim ca martor, alăturĭ cu Miron Costin și alțiĭ, în niște documente ale Asanilor cu Ilie Sturdza. —

Constantin Jora, avea la 1680 titlul de vel Serdar. (Doc. Academ.) —

Un act din 1684, dovedește pe Tudosica Joroae, cu lucrurĭ date eĭ de rĕposata Ruxanda jicnicereasa. (id). —

Pe Eremia Jora îl trimete Constantin Vodă Duca în anul 1691, la un rezident al comteluĭ Tökeli «de l'aŭ sugrumat la Trotuș, că era închis acolo la mâna luĭ Buhuș cămărașul de ocnă...» — (Ion Neculce, II let. 249).

Grigore Jora erea *mare vistiernic* în divanul principeluĭ Nic. Mavrocordat, de la 1711—1716, în care an muri, iar în locul sĕŭ fu numit de Racoviță, serdarul Darie Donicĭ. (Axente uricarul. let. II. 173). — El erea frate (?) cu Hatmanul Antohie Jora, de la care descinde familia actuală.

www.dacoromanica.ro

Hatmanul Antohi Jora joacă un rol însemnat în cronicele Moldoveĭ de la începutul sec. XVIII. Prima oară e cunoscut din anul 1691, când pleacă la Țarigrad să pîrască pe Const. Cantemir, însoțind pe Lupu Gavriliță Costache, cu paharnicul Lambrino și Bujorăneștiĭ. Eĭ fură însă prinșĭ și închișĭ de domn maĭ mult timp. — Sub Duca Vodă la 1701 (7209), boeriĭ nemulțumițĭ fugiră în țara românească la Brâncoveanu, care'ĭ primi cu mare dragoste; ereaŭ: Bogdan Hatman, Vasile Costaki, Jora Hatmanul, ceĭ alțĭ frați aĭ vorniculuĭ Costake, Bujoreneștiĭ, și alțiĭ. In urma făgăduelilor luĭ Const. Duca, o parte din eĭ, între carĭ și Jora, se întoarseră peste puțin timp. — Sub Nicolae Mavrocordat el erea Hatman mare (1710); dar fu mazilit de domn, pentru că se încuscrise cu Iordachi Rosetti vornicul, măritând pe fata sa cu aga Iordachi Rosetti, în potriva voinței luĭ Vodă. Peste puțin timp fu reintegrat, «stând o lună mazil, după care pe evanghelie aŭ jurat luĭ Nicolai Vodă cum îĭ va sluji cu dreptate, și nu se va uita la cuscria luĭ Iordachi Rosetti vornicul...» — (let. Mold. II, 81). — Inainte cu cât-va timp (1711), Lupul Costaki ce erea caimacam de Domn al țăreĭ, cu Antioh Jora și Macsut postelnicul, fură ridicați de Turcĭ și în obezĭ dușĭ în închisoare la Varna. «Porunca aŭ fost să ia numaĭ pe Lupul, pentru că aŭ pomenit în fața vizirului de Mihaĭ Vodă, iar Antiohi Hatmanul văzând că aŭ luat pre vărușĕŭ Lupul, aŭ mers și el, și aŭ luat și pe Macsut postelnicul...» — (let. III, 50).

Vornicul Lupu fostul caimacan, și Jora, scăpară abia după vre-o doĭ anĭ din temnița de la Varna, scoșĭ de Nicolae Mavrocordat, care acum se arăta milostiv către dânșiĭ, dându-le demnități în țară. — Antioh Jora fu numit *mare logofĕt* al Moldoveĭ «care și altă dată aŭ stătut; dară nicĭ doĭ anĭ deplin n'aŭ fost în boerie, că slăbise foarte rĕŭ din toate, nu atâta de bătrânețe cât din boală». (1714). Probabil, că nu mult după retragerea sa, el muri.

Fiul luĭ Antioh, prin care se continuă geneologia până în zilele noastre, a fost:

www.dacoromanica.ro

Mihail Jora. Pe la 1745, fiind tânăr, erea pe lângă Pr. Ion Mavrocordat W. împreună cu alți fiĭ de boer. Mihaĭ Jora avu 2 băeți:

Dumitrache Jora (1810), care avu un singur fiŭ Iancu, însurat cu fata luĭ Enache Millo, neavând urmași; — Și

Ion Jora mare Postelnic, fost părcalab, etc. † la Bacăŭ. El avu 3 fete și doĭ băeți, carĭ sunt:

Elisa căsăt. Canano, Ecaterina cu M. Kogălniceanu, Elena cu Rosetti Tetzcanu;

Alecu Jora căsăt. cu Sultana Manu; și

Mihai Jora, unul din principaliĭ luptătorĭ pentru Unire. Fost prefect, ministru, și ultimul supraviețuitor din membriĭ divanuluĭ ad-hoc. Are copiĭ pe: — Alice căsătorită Rosetti Tetzcanu; Maria cu R. Sturdza; Mihai; — și Vasile Jora, mare proprietar, (Focșanĭ), al căruĭ fiŭ este Mihaĭ.

Aceștia sunt ceĭ din urmă descendenți aĭ familieĭ.

www.dacoromanica.ro

KEŞCO

(MOLDOVA)

Această familie, care apare cunoscută în Moldova (Basarabia) prin sec. XVII, după nume se vede a fi de origina lituană saŭ din ținutul cazacilor, în tot cazul pare a fi din Rusia. — La 1727 erea medelnicerul MIHAIL KESKO, cumpărător al uneĭ moșiĭ. —

In secolul trecut boerul SIMION KEȘCU erea vel sluger, când face la 1757 (6 Iunie), o hotărnicie pe Prut în județul Iașĭ, din ordinul luĭ Scarlat Vodă Ghika. Cu câți-va anĭ maĭ înainte, la 1742, erea uricar în divanul veliților boerĭ aĭ Moldoveĭ.

PETRU KEȘCU MARELE VORNIC, pe la 1800, boer însemnat al Moldoveĭ, avea de soție pe fica luĭ Gheorghe Balș, Natalia, de la care se născu:

PAVEL KEȘCO, Vornic. Acesta fiind însurat cu P-sa Pulcheria Sturdza, fiica luĭ Ion Vodă, a avut numaĭ treĭ fete: — Maria căsăt. cu Grigore Ghika; — Caterina Eugen Ghika, — și:

REGINA NATALIA a Serbieĭ, născută Martie 1859. Căsătorită (1875) cu Milan I Obrenovicĭ, Regele Serbieĭ, și având din această căsătorie, de fiŭ pe M. S. ALEXANDRU I, Rege al Serbieĭ de la 1889, născut 14 August 1876. etc.—

Prin ficele luĭ Paul Keșco se stinse ast-fel în secolul nostru această familie, care poate să maĭ aibă descendenți numaĭ în Rusia.

www.dacoromanica.ro

KOGALNICEANU

(MOLDOVA)

Cel d'âintâĭ strĕmoș cunoscut din această familie, îl găsim pe la sfârșitul veaculuĭ XVII, trăind în persoana luĭ SANDU KOGĂLNICEANU, care fu căsătorit cu fica luĭ Gavril Rango. Familia luĭ era originară din ținutul Basarabieĭ, de la Kogâlnic, de unde îșĭ trage numele de Kogălniceanu. —

Fiul luĭ Sandu erea, după actele rĕmase, VASILE COGĂLNICEANU, vel căpitan de Iașĭ la anul 1730, și la 1735 vel pitar. Acesta avu 4 fiĭ: Constantin, Petre, Enache și Nicolae.

NICOLAE, însurat cu Balașa Caracaș, a fost pitar de vistierie la 1763;

ENAKE KOGĂLNICEANU n. 10 Oct. 1729, e cunoscut ca cronicar. Fost spatar și Vel Stolnic 1766. Soția sa erea Frusina fata vameșuluĭ Lefterache. — El scrise la Țarigrad cronica Moldoveĭ dintre 1733-1774, sub titlul: «Leatopisețul țĕrĭĭ Moldoveĭ, de la domnia I și până la a patra a luĭ Constantin Mavrocordat W., de Enaki Kogălniceanu, biv vătaf de aprozĭ».

CONSTANTIN KOGĂLNICEANU, frate cu Enake și fiul luĭ Vasile; fost medelnicer, vechil de visterie (1759), apoĭ *stolnic* și Serdar de Kișineŭ, etc. † înainte de 1785. Căsătorit cu Safta. Sub Ion Caliinah (1758-61) fu vistiernic al Moldoveĭ, și fiind-că Domnul voia banĭ, el prin toate mijloacele, — maĭ ales prin protejarea a tot puterniculuĭ Grec Stavarache, care maĭ apoĭ fu silit să fugă din țară,— adună banĭ în visterie, cea-ce nemulțumi poporul. — Pe

www.dacoromanica.ro

lângă 2 fete, Const. Cogălniceanu avu 2 băeți: pe Ion și Gheorghe, fost treti postelnic † Sept. 1811. —

— (La 1736 Preotul Ion Cogălniceanu (doc. Acad.) primește o întărire de moșie, în care se arată între altele, că e ginerele luĭ Pilat, vornic de poartă). —

Ioan Kogălniceanu jicnicerul, fiŭ al luĭ Constantin, † la 10 Ianuarie 1800 și îngropat la Botoșanĭ. Avu de soție pe Smaranda Bantăș, de la care se născură 5 fete și 3 băeți: — Alexandru (1792-1815); — Ion, născ. 1790; — și

Vornicul Ilie Kogălniceanu n. 1787 † 1856. fost căminar, agă și postelnic, etc. Insurat cu Catinca Stăvilă, e tatăl luĭ:

Mihail Kogălniceanu (1817 Iașĭ — 1892 Paris), om politic însemnat, scriitor. Studiă la Berlin, unde tipări o istorie a Românilor, și una a literatureĭ române.

La 1843 fu numit profesor la Academia mihăileană, dar cursul sĕŭ fu suprimat. Luă parte la mișcarea de la 1848. In 1852 publică o ediție de mare valoare a «Letopisețelor» Moldoveĭ, reimprimată la 1874. — Maĭ târziŭ apare ca orator de prima forță în Divanul ad-hoc, susținând idea Unireĭ, care avu rezultat alegerea luĭ Cuza.

El ajută acestuĭ domn la împlinirea multor acte marĭ. De la 1863-65 fu prezident al consiliuluĭ; și apoĭ 1868-70 ministru de interne; de externe 1877-78, în timpul rĕsboiuluĭ. — Apoĭ ia parte la congresul de la Berlin, unde apără cu căldură interesele țĕriĭ. In urmă a fost în toate legislațiunile, până la moarte. — Avu 2 fiĭ (act.):

Constantin, cel maĭ mare, n. 1855, fost deputat; consul al Românieĭ la Ismail.

Vasile Kogălniceanu n. 1863, deputat, ziarist. etc.

www.dacoromanica.ro

KOSTAKE (Boldur)

(MOLDOVA)

MARELE VORNIC BOLDUR, care s'a ilustrat în istoria țĕriĭ pe timpul luĭ Ștefan cel mare, e trunchiul acesteĭ familiĭ. Dupĕ cum dovedesc numeroase ispisoace (chrisobule) de la Ștefan Vodă, el erea la *1460* mare Vistiernic, iar între 1491 și 1513 mare Vornic al Moldoveĭ. — Soția sa erea Knejina Marina, fica luĭ Dragomir banul. — La 1497 dupĕ înfrângarea regeluĭ Albert al Polonieĭ, acesta retrăgându-se din țară, Pr. Ștefan auzi că'ĭ vine în ajutor trupe de Prusienĭ: «atunce aŭ chemat pe Boldur Vornicul și i-aŭ dat oaste, și l'aŭ trimes înpotriva aceĭ oștĭ, și aŭ zis să le dea rĕsboĭ. Și așa Boldur Vornicul luând oaste în de ajuns, aŭ trecut Prutul în potriva aceĭ oștĭ, Sâmbătă seara; și Duminecă dimineața, Octombre 29 le-aŭ dat rĕsboĭ... și multă vărsare de sânge s'aŭ făcut atuncĭ în oastea leșească la sat la Lențeștĭ, unde aŭ perit...» (Gr. Ureche.— Letop. M. I, p. 172). Boldur Hatmanul cu armata sa, înfrânse din noŭ pe Polonĭ la Șipințĭ. — In bătălia faimoasă ce se deduse atuncĭ la codrul Cosmin (Dumbrava roșie), Boldur a ucis pe Hatmanul comte Polon, Herbor Lucasiewitz. (v. Dumbrava roșie; poem de V. Alexandri). — Fiul mareluĭ Vornic Boldur, a fost:

ANDRUȘCO MARE MEDELNICER, care este adeverit printr'un act domnesc de la Stefănița Vodă din anul 1518 (7026). Acesta a avut de fiŭ, pe

IOAN, popa din satul Epureniĭ, care fusese silit din cauza unor acte politice să devie preot, la moșia veche a fami-

www.dacoromanica.ro

lieĭ, după care în zilele noastre o branșă a Boldurilor a luat numele de Epurenĭ.

Marele Sluger Kostaki, fiul luĭ popa Ion, de la care urmașiĭ luară numele de Kostaki, e dovedit prin hrisoave de la Eremia Movilă, 1598. Soția sa Călina, erea fica vorniculuĭ Cârstea Ghenovicĭ, și avu de la dânsa pe:

Marele Vornic Gavriliță, de la care chiar aŭ purtat numele de *Gavriliețștĭ* urmașiĭ sĕĭ. El avusese două soțiĭ: fica spataruluĭ Caracaș și fica Hatmanuluĭ Costan. — In timpul luĭ George Ghika la anul 1657, Gavriliță pe atuncĭ aga de Darabanĭ, ia parte la luptele contra luĭ Ștefan W. (pag. 359, I, letop. Mold.) — «La domnia luĭ Antonie Vodă erea mare Hatman Gavriil Costaki». Fiind mare vornic în timpul luĭ Dumitrașcu Cantacuzen (1684), a emigrat în Valachia, de frica luĭ, împreună cu alțĭ boerĭ. — Const. Cantemir Vv. trimese sol la Șerban V. al Valachieĭ pe acest boer, care întorcându-se, muri, se zice otrăvit. (V. letop. II, 235). Anul 1689. Cantemir numi vornic mare în locu'ĭ, pe fiul sĕŭ Vasilaki, «dar nu avea trecere la domnie ca tatăsĕŭ; și pre ceĭ alțĭ frațĭ aĭ luĭ aŭ început a'ĭ maĭ scădea din volnicia ce aveaŭ când trăia tată-sĕŭ» — Copiĭ luĭ Gavriliță aŭ fost: Kostaki, Solomon, Lupul și Vasile.

Kostaki a fost mare serdar la 1690, și avu de soție pe fica vorniculuĭ Manolake Rosetti. De la el se trag Epurenĭĭ.

Solomon, mare clucer și vornic al țĕrĭĭ, este amintit în cronică cu frațiĭ sĕĭ. Vĕduva sa Catrina, dăruește în anul 1714 a patra parte din Văscăuțĭ, Patriarhieĭ de Jerusalem.—

Marele Vornic Vasile Kostaki, fratele lor și fiul luĭ Gavril, e bine cunoscut în istoria Moldoveĭ sub Cantemir W. la anul 1690. După uciderea Costinilor, «pre Vasile vornicul, feciorul luĭ Gavriliță, și pe frate-sĕŭ Solomon, și pe frate-sĕŭ Costake, și pe Dediul Spatar și tustreĭ feciorĭĭ luĭ Miron logofĕtul, pre toțĭ i-aŭ prins și i-aŭ închis, pre unĭĭ în turn la curteą domnească, pre unĭĭ în beciurĭ, pre alțĭĭ la Seimenĭ...» — «Eară Lupul, feciorul luĭ Gavriliță, și Constantin cumnatu-sĕŭ, Paharnicul Lambrino, și

www.dacoromanica.ro

Antioh Jora și alții aŭ scăpat în țara muntenească la Brâncoveanul...». De aicĭ eĭ se duseră la Poartă, dar fură prinși și aduși în țară, scăpând de la moarte prin ordinul Porței, «și și-aŭ adus aminte și de jurămîntul ce aŭ jurat Cantemir Vodă luĭ Gavriliță vornicul cel bătrân, să nu'și atingă sabia luĭ de neamul feciorilor luĭ». In schimb eĭ scăpară, plătind luĭ Vodă marĭ sume de banĭ. (v. Ion Neculce. Letop. t. II, p. 242)

Soția luĭ Vasile Costaki erea Catrina fica luĭ Cantacuzino, și avu fiŭ pe banul GRIGORAȘ, care avea de nevastă pe fica Pr. Racovitză.

MARELE VORNIC LUPU COSTAKI † 1716, frate luĭ Vasile și fiul III luĭ Gavril. Soția sa erea Ruxanda, de la care avu maĭ mulți copiĭ prin care descind actualiĭ. El se ilustră la încep. secol. XVIII, în domniile luĭ Racovitză (1704), Constantin Duca (1701), și D. Cantemir. — Lupu erea mare adversar al operațiilor luĭ Petru cel mare contra Turcilor, în Moldova: Fiind domn D. Cantemir (1711), a scris vorniculuĭ Lupu, care se află la monast. Bursucĭ, să vie lângă dânsul, cea-ce boerul nu îndeplini. «Ear Dumitrașco Vodă dacă aŭ vĕzut că nu vine Lupul vornicul, aŭ mers de aŭ spus împĕratuluĭ pentru Lupul că nu vrea să vie cu ceĭ alțĭ boerĭ, ce să trimeată să-l aducă. Indată aŭ repezit împĕratul pe Chigheciŭ polcovnicul cu 200 de oamenĭ la Lupul numaĭ să-l aducă». Lupu Costaki însă erea înconjurat de Turcĭ și Tătarĭ, de carĭ se apăra, fără a putea fi însă biruit, timp de multe zile. Vizirul care se afla cu armate, auzind aceasta, trimese solĭ la Lupu să vie, de oare-ce nu i se va întâmpla nimic. Lupu veni în fața viziruluĭ, cerând ertare pentru rebeliunea sa, dar arătând în acelaș timp că el și ceĭ alțĭ boerĭ ereaŭ devotațĭ Turcieĭ și contrarĭ Rușilor. Tot el aminti că fostul domn Racovitză ar fi bun pentru țară, care'l voia. «Eară să nu se fi prilejit acel boer acolo la vizirul, exclamă cronicarul, toată țara ar fi căzut în robia Tătarilor și ar fi pus și pașă să domnească țara». (v. pe larg. Letop Moldoveĭ, t. III, p. 48-49)—

Domn fu confirmat însă Nicolae Mavrocordat. Până la

www.dacoromanica.ro

numirea acestuia, caimacam al țĕriĭ fusese numit Lupu Costaki vornicul; iar dupĕ o lună, din ordinele luĭ Mavrocordat, fu transportat cu Jora în lanțurĭ la închisoarea de la Varna, unde stete peste un an, fiind liberat prin stăruințele (!) aceluiaș domn. (V. id. pag. 50)

Domnind Racovitză la 1716, «vizirul trimes-aŭ aci în țară la Mihaĭ Vodă de aŭ luat pre Lupul Costaki Vornicul; și cum l'aŭ dus la vizirul, nimic nu l'aŭ maĭ întrebat, ce îndată i-aŭ tăiat capul; iară ce vină iar fi dat Lupuluĭ nu se știe; numaĭ tot de Nicolaĭ Vodă i-a fost perirea, precum am înțeles dintr'alțiĭ...» (idem, Letop. pag. 58). Tot atuncĭ periră munteniĭ, Mihaĭ Cantacuzino și spatar Dudescu.

Epureanu. —

Această ramură a familieĭ se trage de la Kostaki, fiul cel mare al luĭ Gavriliță, și anume prin:

Marele logofĕt Manolake Costaki, erea fiul serdaruluĭ Costaki, și nepot vorniculuĭ Manolake Rosetti. Boer însemnat, Ion V.Mavrocordat trimese o deputațiune de patru boerĭ la Țarigrad, an. 1746, în vederea recomandăreĭ de bun a Domnuluĭ și pentru anchetarea cheltuelilor exagerate ale Capukehaelor, compusă din: Costaki Razu Hatman, vornic Manolake Costaki, Radu Racovitză V. Vornic și T. Palladi vistier. La întoarcere Manolake fu închis cu ceĭ alțĭ marĭ boerĭ, spre a da eĭ baniĭ pentru plata haraciuluĭ. (Letop. t. III, 207, 209; Fotino, III, 109).

Ca mare logofĕt, la 1760, a fost ridicat cu maĭ mulțĭ boerĭ, prin intrigele luĭ Stavarache, favoritul luĭ Ion Calimaki Vv. și exilat prin firman, cu alțĭ boerĭ, la Samson-Kalisi în Asia, de unde însă fură liberațĭ peste puțin.

De la soția sa Maria, fica vel logofĕtuluĭ Pallady, a avut fiĭ pe: Gavril, Ioniță, clucer Manolache însurat cu fica vorniculuĭ Dumitraș Palladi, fără urmași; și

Grigoraș Epureanu mare spatar, care luă numele dupĕ vechia moșie Epurenĭ din Fălciŭ, posedată de familie încă din al XVI secol, și care rĕmase urmașilor sĕĭ. Insurat cu Marița fica Banuluĭ George Caragea, a avut 3 fiĭ:

www.dacoromanica.ro

1) Toader Epureanu, însurat cu Saſta fica medelniceruluĭ Const. Lambrino, n'avu copiĭ.

2) Iordachi Epureanu mare vornic al Moldoveĭ, avu douĕ soţiĭ: ſica luĭ Callimaki, şi apoĭ a doctoruluĭ postelnic Samurcaş; iar fiĭ doĭ: — Grigore Epureanu, ſără copiĭ, — şi: Manolache K.-Epureanu, om politic (1824-1880). Prezident al consiliuluĭ sub Pr. Cuza 1860, şi al Camereĭ la 1866 la venirea Princ. Carol. Apoĭ ministru 72, şi din noŭ prezident al consiliuluĭ la 1876 în oposiţia unită, după care reintră în partidul conservator. Orator distins. — Căsătorit cu Maria Sturdza, avu un fiŭ Ion Epureanu †, iar fice Elena Al. Bibescu, şi Catinca Exarhu.

3) Ion B. Epureanu, a avut 3 fiĭ: Dumitru, Alecu, ambiĭ † ſără copiĭ, şi Nicolae Boldur Epureanu (act.), ſost preſect, deputat, etc. Căsătorit cu o Capsa, are 2 fiĭ. —

Cele alte ramure ale ſamilieĭ Boldur Costake, se trag din urmaşiĭ luĭ Lupu marele vornic.

Marele vornic Iordaki Costaki, ſost mare stolnic, sub Grigore Vv. Ghica la 1727, şi despre care vorbeşte vornicul Niculce. Despre dânsul a rĕmas în Moldova o baladă populară: «Iordache al Lupuluĭ», în care se vede omorîrea luĭ de către Vodă. (v. Alexandri; Balade populare, pag. 179-83; ed. 1866). — Soţia acestuĭ boer erea fica Hatmanuluĭ Dumitraşcu Racovitză, cu care avu 2 feciorĭ: — marele paharnic Constantin, care luă de soţie pe fica logoſĕtuluĭ Bogdan; şi

Iordachi Costaki, care pribegi în Rusia, unde pare că a şi murit. El avu de fiŭ pe Aga Lascaraki, a căruĭ soţie erea Zamfira, ſica vorniculuĭ Iordache Raşcanu. Din această căsătorie se născură: — Nicolae Boldur Kostake †; şi majorul Iordache Boldur Kostake †, al căruĭ fiŭ este: Victor Boldur-Kostake, căpitan. (act.) —

Scarlat banul (însurat cu fica luĭ Ştefan Rosetti), Constantin mare logoſĕt, Gavril Banul, şi Toderaşcu marĕ spatar, sunt ceĭ alţiĭ fiĭ aĭ luĭ Lupu, din carĭ derivă ramu-

www.dacoromanica.ro

rile actuale: Negel, Pĕtrescineanu și Talpan, însă nu știm precis de la care.

Constantin marele logofĕt, fiul lui Lupu, avu de soție pe Catrina fica vorniculuĭ Iordache Roset. In anul 1716 când veniră Nemțiĭ cu Ferenz și cu Ciaur în Moldova, Racoviță Vodă trimese la Tătarĭ pe Const. Costaki vistierul spre a cere un ajutor, care nu întârzie a fi trimes. (let. III p. 60). Vodă trecând puțin dupĕ acea peste munțĭ, printre boerĭĭ ce-l însoțeaŭ erea Costaki vistierul, unul din ceĭ maĭ credincioșĭ consilierĭ aĭ luĭ Racovitză. — Până la venirea luĭ Grigore M. Ghika ce fusese numit domn al Moldoveĭ în 1727, caimacam al țĕrĭĭ erea Const. Costaki spatarul și Sandu Sturza banul. Sub acelaș domn, Grigore Ghica, fiind mare Hatman, a fost numit vel vornic de țara de jos. — El a murit de apoplexie, fiind mare logofĕt la anul 1796 sub Ghica; și e capul branșeĭ Negel.

Fraților sĕĭ: Toderașcu mare spătar ținu pe fica luĭ Petrașco Catargiŭ; iar Gavril pe a luĭ Kiriac. —

Generația urmĕtoare a neamuluĭ, corespunzând fiilor luĭ Constantin, Scarlat, Gavril, și Teodor (fraților), decĭ nepoțĭ vestituluĭ Lupu, erea reprezintată prin:

Lupul, poate fiul luĭ Constantin; fost mare căpitan, muri ucis de Tătarĭ. Soția sa erea fica vorniculuĭ Mihalache Sturdza și n'avu copiĭ.

Mateĭ postelnicul, de care vom vorbi. — Scarlatachi stolnicul, însurat cu Sultana, erea probabil tot fiŭ luĭ Constantin. — Vasile Costaki Negel vel Ban, erea însurat cu Ilinca fata luĭ Iordache Pașcanu, fiind fiŭ luĭ Constantin și tatăl luĭ Grigoraș Negel. Fost mare paharnic (1764). —

Ilie vornicul, ginerele luĭ Mihaĭ Sturdza vornicul, erea poate (?) fiul luĭ Toderașc, El fusese creat mare spatar de Grigore V. Ghika la 1764, și venind domn Calimah peste 3 anĭ, împreună cu alțĭ boerĭ îl vedem emigrând în Muntenia. —

Fratele sĕŭ (?) Lupu, a fost de asemenea mare vornic și avu de soție pe fata Miclesculuĭ.

www.dacoromanica.ro

Patraşcan.

Mateĭ Kostaki postelnicul, fiul banuluĭ Scarlat (?), e capul uneĭ ramure a Costăcheștilor, De la soția sa Ruxanda fica luĭ Petrea Miclescu avu 3 fiĭ, ce avură acelaș nume: Iorgu, Iordache și George. Iorgu zis Stoeșescu, de la soția sa Catinca fica vorniculuĭ Gheorgheș Sturdza n'avu copiĭ, ca și fratele sĕŭ Iordache.

George Kostake, fiul cel mare al luĭ Mateĭ zis «Petrașcanu» a fost mare agă. Insurat cu Safta Foresco (Botez), avu 3 copiĭ:

Alecu Kostake (act.), proprietar al moșieĭ Răchitoasa din Tecucĭ, însurat cu o Razu; Elena soția luĭ Constantin Costake din altă branșă (Talpan); și Profira.

Negel. —

Din Constantin marele logofĕt Costaki, † 1736 și poreclit Negel, din cauza unuĭ negel ce avea la nas, descinde această branșă prin nepotul luĭ de fiŭ:

Clucerul Grigoraşco Negel, fiul banuluĭ Vasile Negel și al Ilineĭ, Păscanu, erea însoțit cu Maria fica luĭ Dinu Cantucuzino. El a avut treĭ fiĭ: — Ștefan Negel însurat cu Catinca Văcărească; Mateĭ Negel postelnicul, cu fata paharniculuĭ C. Costaki, Casandra; și Mitropolitul Veniamin Kostaki al Moldoveĭ și Suceveĭ n. 1768 † 1846, cel maĭ însemnat prelat al bisericeĭ noastre în acest secol. A tradus și publicat o mulțime de cărțĭ în tipografia înființată de dânsul la M-rea Neamtzu. (1805). — El muri la 1846 ca pustnic la M-rea Slatina. Edgar Quinet îl depinge ast-fel: «Suflet de o castitaie îngerească, frumos și plin de maiestate, cum n'am vĕzut alt bătrân în viața mea. Când mitropolitul Veniamin, îmbrăcat în splendoarea bisericeĭ sale orientale se înfățișa îmbrăcat cu vestmintele cele aurite, cu pletele-ĭ de zăpadă și în valurĭ pe umerĭ, poporul vedea într'ânsul pe însușĭ sfântul patron al Moldoveĭ». —

Șerban Negel a avut fiŭ pe spatarul Iancu Negel; din carĭ sunt actualiĭ descendențĭ aĭ familieĭ Negel, la Iașĭ.—

www.dacoromanica.ro

Lăţescu. —

Spatarul MIHALACHI KOSTAKI, fiul vorniculuĭ Ilie şi al ficeĭ luĭ Mihaĭ Sturdza, însurându-se cu fata luĭ Canano, Maria, a avut 2 fiĭ: IONIŢĂ (soţie fata vorniculuĭ Krupenski), şi GEORGE Lăţescu spatarul, însurat cu fata spataruluĭ C. Miclescu. Copiĭ aŭ fost:

Marele HATMAN IORDACHE COSTAKE LĂŢESCU-Boldur, general-inspector şi Hatman al miliţiilor Moldoveĭ. Numit Lăţescu dupĕ moşia veche a familieĭ, Lăţeştiĭ.

El fusese căsătorit: 1. cu Efrosina Rosetti şi 2. cu Anica fica luĭ Teodor Balş, având 3 fiĭ: — TODERIŢĂ Boldur-Lăţescu, publicist şi ziarist. †, însurat cu o Sturza (având o fică) majorul I. LĂŢESCU; şi GEORGE Lăţescu (act.) —

Frate cu Hatmanul George, erea ALECU LĂŢESCU, rotmeister

Talpan.

Marele vornic LUPU COSTAKE, (fiul luĭ Toderaşc?) însurat cu o Miclească, avu fiŭ pe: CONSTANTIN zis TALPAN mare vornic, însurat cu Marghioala, fata vistieruluĭ Lascaraki Rosetti, cu care avu un fiŭ:

Aga LASCARACHI K. TALPAN, a căruĭ soţie erea Safta. Fiul acestuia este: CONSTANTIN KOSTAKE, însurat cu Elena Kostake, din ramura Patraşcanu, având 4 fiĭ (act.):

LUPU KOSTAKE, însurat cu o Juvara. Fiŭ: Nicolae. — DUMITRU. — MATEĬ, însurat cu o Canano. Fiŭ, Gheorghe.— şi GAVRIL. —

Cronica luĭ Huru zisă şi isvodul luĭ Clănaŭ, dovedită ca o falsificare modernă, citează în evul mediŭ, în timpul şi înainte de Dragoş (sec. XII-XIII), nobilĭ din această familie, din carĭ unul cumnat al luĭ Dragoş W. —

Armele familieĭ sunt: fundul împărţit în 2 părţĭ orizontal. Sus, pe fund jumĕtate roşu şi azur, un vultur la care nu se vĕd ghiarele şi d'asupra capuluĭ o coroană; jos, pe fund aur, o mână cuirasată, ţinând în pumn o ramură verde, o spadă şi o cruce. — Coroana comtală; totul sub mantie princiară.

www.dacoromanica.ro

KRETZULESCU

(VALACHIA)

Origina acesteĭ familiĭ se leagă cu a Basarabilor, din carĭ pare a fi o ramură.

Pe la începutul secoluluĭ XVI, trăia un boer, FUIOR din Râmnic (1500), al căruĭ fiŭ dupĕ oare-carĭ probabilităţĭ, erea Marele Ban Dobromir şi fratele sĕŭ Gheorghe logofĕtul. Pe de altă parte, pare că acest Fuior a fost frate cu Stan I, din care descind Kretzuleştiĭ de astă-zĭ.

DOBROMIR, MARELE BAN al Crajoveĭ, ocupă această demnitate ereditară a Basarabilor, în 1568. El jucă un rol însemnat sub domniĭ din a II-a jumĕt. a sec. XVI; şi prin părinţiĭ sĕĭ descindea din Dan II, şi Pârvu Banul Crajoveĭ. In anul 1583 se opuse cu armele la venirea pe tron a luĭ Petru Cercel; dar fiind învins, fu prins de acesta, şi decapitat în acel an cu Mihaĭ Vornicul şi Contil paharnic, la Tĕrgovişte. (v. Sincaĭ. pag. II, 374). — Documentele îl citează ca Ban din 9 Sept. 1568-80; în 1569, 1572, 1575, 77, etc. (v. doc. mon. Tismana la Arhiva). — El se pare că a zidit biserica din Runcu (Romanatzĭ). (v. Odobescu).

Lăsă numaĭ o fică: Neacşa, soţia faimosuluĭ Radu Bidiviul.

Documentele ne transmit pe fratele sĕŭ GHEORGHE Logofătul, 1586, care avu de fiŭ pe CHIRCA paharnic. (doc. Arhiveĭ St. Buc.). Acesta e părintele Doamneĭ STANCA, soţia luĭ Mihaĭ Vodă Viteazu de pe când erea vel agă la 1584, şi fusese soţie luĭ Dumitru Banul Crajoveĭ. (1584). Fratele eĭ este:

DRAGOMIR, MARELE BAN de sub Mateĭ W. Basarab,

www.dacoromanica.ro

1641. — In 1639, pe când erea mare armaș, Banul Teodosie împreună cu alți 30 de boeri, semnenză un act prin care se confirmă lui Dragomir, vel armaș, proprietatea peste satele, foste ale moșului său Banul Dobromir. El a mai fost mare postelnic și vornic sub Matei W. — In 1642, Matei îi confirmă posesie peste Plăvicenĭ, carĭ aparținuseră odinioară lui Barbu Crajovesca Banul, care donează o parte Monastirei Bistrița fondată de el, după cum o confirmă un act de întărire al lui Mihnea Voev. din 10 Septembrie 1508. Această moșie aparține mai târziu urmașului său Dobromir, și apoi lui Dragomir și Stancei. — Dragomir zidi biserica din Plăvicenĭ (1648), unde sunt zugrăviți el, soția sa ELENA, Stan logofĕtul și Dobromir Banul. — Muri la 1656, și prin el se stinse această ramură.

Pe la 1500, documentele ne dovedesc pe STAN vel SPATARUL și soția sa Caplea. Acesta erea unchiu lui Dobromir, decĭ probabil un frate cu legendarul Fuior. — Fiul său:

VINTILĂ PAHARNICUL din Baloteștĭ (n. între 1500-1510), a avut de soție pe jupăneasa Caplea. Aceasta erea fata Capleĭ din Periș, care erea fica vestituluĭ mare Ban Teodosie.

STAN LOGOFĔTUL din Bărbuleți, e adeverit ca fiu al luĭ Vintilă și părinte al luĭ Stan din Crețuleștĭ. Surorĭ cu dânsul, «fice» ale luĭ Vintilă, ereau Maria soția Predeĭ paharnicul din Târgoviște, și Elena.

STAN LOGOFĔTUL DIN CRETZULEȘTĬ, fiul preced. Stan, apare cel d'ântâiu purtând acest nume după posesia sa. E citat în hrisoavele din 1604 de la Radul Voev. și din 1649, când murise, de la Mateĭ Basarab. Soția sa erea jupăneasa STANCA. — El zidi biserica din Târgoviște (1647), unde sunt zugrăviți cu neamul: Stan, Dobromir Ban, Dragomir; și mai târziu Radu, Pârvu și Iordache.—A avut 2 fiĭ: Radu și Pădure postelnic; Sora acestora Alexandra, avea de soț pe Tudoran aga din Aninoasa, fiul luĭ Iane.

www.dacoromanica.ro

Pădure postelnicul 1666, căsătorit cu jupâneasa Doichița. Din 1666 are de la Radu Voev. chrisov de întărire de posesie peste Alimăneștiĭ din Argeș. Testamentul sĕŭ e datat din 7205 (1697). — Fiul sĕŭ: Mateĭ Cretzulescu, vel șatrar la 1717, avu un singur fiŭ, numit tot Mateĭ, † fără urmașĭ.

Radu logofĕtul Kretzulescu (1620-1680 ?), fiul cel mare al luĭ Stan logofĕt. Boer ilustru în secolul XVII. Pe la 1669, 1671, erea mare logofĕt. — Inimic neîmpăcat al grecilor și al luĭ Leon Vodă. In timpul domnieĭ luĭ Antonie Vodă de la Popeștĭ, Radu Cretzulescu joacă un rol considerabil. Eugel (I, 110) spune, după raportul unuĭ misionar adresat la 1688 împĕr. Leopold: «Principele Antonie nu erea de cât o umbră. Marele spatar Șerban Cantacuzino erea *un* Principe, al doilea erea Banul Mareș, și al treilea Principe, erea marele logofĕt Radu Cretzulescu».

Cronicele timpuluĭ (mag. istor., Sincaĭ; Laurian, etc.) ne vorbesc (1669) despre o mare dușmănie între boerĭ; sfetnicĭĭ domnești a tot puternicĭ de o parte: Mareș Banul, Logofĕt Cretzulescu și Spatarul Cantacuzino; — iar de alta boerĭĭ Staico Buxianul, Radu Știrbey de Isvor, Hrizea, Ivașco aga Băleanul, în capul căror se afla Gheorghe vornic Băleanul. Antonie Vodă încercă să împace lucrurile, exilând pe aceștĭ din urmă la moșiile lor; dar fiind mazilit în urma insistențelor luĭ Băleanu la Turcĭ, Cretzulescu și Mareș Băjescu fură prinșĭ și închișĭ de Ghica Vodă. Prin stăruințele enorme ale luĭ Șerban Cantacuzino, din ordinul Turcilor fu liberat din închisoare, unde'ĭ aștepta rĕsbunarea. Cronicele ne vorbesc pe larg despre acestea, și de sfârșitul unor boerĭ. (mag. ist. II, 10;— Sincaĭ, 172). — Pe când cronica Bălăcenească ține cu Băleniĭ; anonimul cronicar este în potriva mișcăreĭ lor.

Radu Cretzulescu la 1672, e caimacam al țĕriĭ, împreună cu Stroe Vornicul, pe când Antonie Vodă erea la Constantinopol spre a reînoi domnia; el reprimă revolta a boerilor excitați de Băleanu și Ghica, cu o mare severitate. Zidi o biserică lângă Bucureștĭ și muri pe la 1680, în-

www.dacoromanica.ro

conjurat de veneraţia şi renumele sĕŭ. Erea cumnat cu Şerban Cantacuzino, ţinând de soţie pe sora acestuia. Fiul sĕŭ e

Pârvul marele Postelnic «fecior Kretzulesculuĭ» (1660-1690), fost vătaĭ de aprozĭ, vĕr cu Vodă Brâncoveanu. La 1678 «Duca Vodă mergând până la Iaşĭ, veni veste din ţară, că Radul Kretzulescul cu toată casa lor, aŭ fugit în Ardeal, de acolo din tabără fugi şi Vintilă Corbeanu paharnicu, Pârvul postelnicul fecior Kretzulesculuĭ, în Ardeal trecând pe la Trotuş». (Const. Capitan, mag. ist. II, 16).— Muri foarte tânăr la 1690; şi avea de soţie pe jupâneasa Viṣa.

Iordache Vornicul Kretzulescu (1680-1746), fiul sĕŭ, boer însemnat. Crescut la curtea luĭ Brâncoveanu; — la 1717 e mare Logofĕt în divanul domnesc. Cronicariĭ ne vorbesc adesea de dânsul. El erea ginerele luĭ Vodă Brâncoveanu, care în 1700, când Cretzulescu erea în vârstă de 20 de anĭ: «întorcându-se la Bucureştĭ, primăvara aŭ măritat pe Safta, fata sa după postelnicul Iordache Creţulescul». (Sincaĭ).

După decapitarea socruluĭ, fu exilat cu văduva Brâncoveanuluĭ la Kiutaĭ. Sub Mavrocordat (1717) e mare Vornic, demnitate ce avu până la moarte (1746); când fu înmormântat la Mitropolia din Bucureştĭ.

Radu Popescu zice în călătoria luĭ Nicolae Mavrocordat: «Acolo la Aĭumaţĭ aŭ îmbrăcat domnul pe Iordache Kreţulescu vel Vornic şi pe Dumitrake Ramadan vel spatar,. cu conteşe îmblănite cu blane de vulpe de Mosk foarte frumoase». (Cronica, în mag. ist. IV. 169).

Impreună cu soţia sa, Gheorghe Kretzulescu a zidit şi înzestrat biserica Kretzulescu din Bucureştĭ la 1722. Testamentul Safteĭ, e datat din 1747, 3 Aprilie, şi e foarte interesant prin conţinut: între altele lasă 1050 taleri patriarhilor de Erusalem, Antiohia, şi Alexandria

Din ceĭ 4 fiĭ aĭ luĭ Iordake Kretzulescu: Nicolae, al doilea, muri fără copiĭ; Radu şi Constantin formară două ramurĭ ale familieĭ; iar cel maĭ mic fu marele Ban Toma

www.dacoromanica.ro

Cretzulescu (1710-80), însurat cu Safta Costin. In 1776 erea vel Ban. Acesta la 1764 sub Ștefan Vodă Racovitză, erea în capul boerilor carĭ cereaŭ un edict contra Grecilor, care fu și dat. — Toma avu de fiŭ pe Banul Dinu (Constantin) (1750-1830?), care la rândul sĕŭ avu fiŭ pe al doilea Toma, fost mare logofĕt în secolul nostru, și a căruĭ generație se stinse prin cele 3 fice ale sale: Elena Golescu, Safta și Catrina. —

Cele 2 ramure actuale:

I. Prin Vornicul Radu Kretzulescu, căsătorit pe la jumĕt. secoluluĭ trecut cu Safta, fica paharniculuĭ Leordeanu; având fiŭ unic pe

Clucerul Iordache Cretzulescu, căsătorit cu Maria Cantacuzino, apoĭ cu o Florească, avu copiĭ numaĭ din cea d'ântâĭ: — pe Constantin m. paharnic, (al căruĭ fiŭ Constantin †, însurat cu Maria Filipescu, lăsă numaĭ o fică Elena); — pe Safta, măritată cu Clucerul Dumitru Ștefănescu; — și pe

M. Logofĕt Alexandru Kretzulescu, care trăia pe la începutul secoluluĭ, și la 1835 erea vel vornic de poliție. însurat cu Ana Câmpineanu, avu din această căsătorie cincĭ fete și patru băeți, distinșĭ oamenĭ politicĭ: —

— Constantin Kretzulescu, n. 1809—1884; fost militar, demisionat ca major în 1840. Prefect, apoĭ procuror la casație (1841). — In 1857 Președinte al comitetuluĭ din Valachia pentru alegerea divanuluĭ; din 1867 ministru de interne și prezident al consiliuluĭ. Fusese căsătorit cu Luxandra Dedulescu, având de fiŭ pe Leonard, și 4 fice.

— Scarlat Kr. † fratele sĕŭ, fost colonel în armată rom. dupĕ 1831. Fost ministru al Cultelor sub Vodă Ghica, și întreprinzĕtor al serviciuluĭ poștelor (1848). Căsătorit cu o Vilará.

— Generalul Dumitru Kretzulescu, 1824—74. Colonel în armata turcă, intră în cea română. La 1861, ia parte ca șef al divizieĭ din Bucureștĭ în complotul contra Pr. Cuza, care se făcu în casa sa. La 1870 e general de

www.dacoromanica.ro

divizie. † 1874. — Avu de soție pe Sultana Bălăceanu, cunoscută prin frumusețea și demnitatea eĭ.

— Nicolae Kretzulescu, al treilea dintre frați. n. 1812. Membru și f. Președinte al Academieĭ române; fost în maĭ multe rânduri ministru și prezident al Consiliuluĭ, f. Prezident al Senatuluĭ, a jucat un rol însemnat în politica țĕriĭ.— Actual president al Ateneuluĭ român. Căsătorit cu Sofia Iacovenco, având fiică pe Ana, căsăt. cu Al. Lahovary.

II. Al doilea fiŭ al luĭ Iordake Crețulescu:

Banul Constantin Kretzulescu, fost Aga, Vornic, și Ban, în 1755. Din căsătoria sa cu Smaranda, fica luĭ Florescu, avu copiĭ pe: Catrina, soția Vistieruluĭ Constantin Văcărescu; — Ioniță; și

Banul Manolake (1740—1815), mare Ban în 1809, fost vel Logofĕt și Vornic al țĕriĭ; boer însemnat la începutul secoluluĭ. Căsătorit cu fica luĭ Dumitru Racovitză. — Filiația se continuă prin fiul sĕŭ:

Clucerul Ghiță saŭ Gheorghe Kretzulescu, căsătorit cu Elena a logofĕtuluĭ Bucșenescu. El muri tânăr, la 1815; lăsând fiŭ unic pe

Manolake Kretzulescu Aga, însurat cu Catrina Brăiloiŭ. † la 1878.

Emanuel Kretzulescu, fiul acestuia, n. 183.. Ministru plenipotențiar. Căsătorit (1861) cu Maria Lahovary.

Fiiĭ sĕĭ sunt: —Emanuel Kretzulescu consilier de legațiune, căsăt. cu Caterina Petrovicĭ Armis; și

Radu Kretzulescu, fost deputat (1893).

Armele familieĭ sunt: — 8 părțĭ ale ecusonuluĭ. In cea d'ântâĭ stema Valachieĭ; în a doua o cruce cu 2 brațe, jos cu 2 ramurĭ îndoite pe fund azur; al 3-lea pasĕre fantastică pe fund negru, cu 2 capete; 4. un leŭ ridicat, pe aur; 5. un vultur imperial înaripat, pe roșu; 6. capul de boŭ cu steaua, pe azur; 7. un corb pe fund argint. 8. o cetate cu turn, pe azur. Peste tot (en abîme), capul negru al Basarabilor. — Coroana priinciară.

www.dacoromanica.ro

KRUPENSKY

(MOLDOVA)

In țară din secolul XVII, această familie este venită din Polonia, unde se afla de mult printre nobilii țării, fiind venită acolo, din Boemia, de unde 'și trage origina.

Istoricul polon Paprosky, în cartea se asupra nobleței polone, descriind armele familiei Krupenskylor (herbul), cari sunt: într'un câmp roșu un trandafir alb cu cinci frunze, și d'asupra casculuĭ și coroaneĭ un alt asemenea trandafir, spune că a fost adus în țara leșească de către Poian din Boemia. Același lucru îl mărturisesc Ocholsky, Bielsky, și Miekonsky, zicând că acel Poian, venind din Boemia, aduse pe Dombroska împreună cu alte fete Craiuluĭ polon Micislav, apoĭ se așează în locurile acelea, unde are și urmași vrednicĭ. — Paprosky maĭ spune că blazonul (herbul) erea foarte vechiŭ și în întrebuințare cu mult înainte de nașterea luĭ Christos(?)

După cum am amintit maĭ sus, familia există în Moldova de la jumătatea secoluluĭ XVII, fără a preciza însă cu siguranță, data când ea s'a stabilit. — Unul din urmașiĭ familieĭ, a transcris în secolul actual într'o mică condică, principalele acte referitoare la familie și emanând de la diferițiĭ domnĭ aĭ Moldoveĭ; precum și descripța armóriilor, etc. (în pos. d. N. Krupensky)

După genealogia familieĭ, cel d'âmtâĭ strămoș în Moldova este, după 1650:

ANDRONACHI CLUCER, care avu treĭ feciorĭ: VASILE medelnicerul; TIMUS, al doilea (ftori) logofĕt; și

SANDU KRUPENSCHI vel medelnicer și VEL JICNICER, cu

www.dacoromanica.ro

care titlul îl găsim în timpul domnieĭ luĭ Nicolae W. Mavrocordat la anul 1710. Cronica ne spune că maĭ mulțĭ boerĭ, între carĭ Ion Buhuș logofĕtul, Bucium slugerŭ, Sandu Crupenski jicnicer, și alțiĭ, pusese iscălitura cu pecețile lor, unuĭ agă turc venit în țară, pentru restul de bir ce avea să plătească fostul Domn Mihaĭ Racovitză, atuncĭ la Constantinopol. (v. Letopiseț ed. Kogăln. II. p. 79). — «Și cu acel mijloc s'aŭ fost amăgit boeriĭ de și-aŭ dat pecețile, de aŭ mers într'alte mărturiĭ, în marturia biruluĭ».

Sandu Krupenski a avut șase copiĭ; dintre carĭ: Anesie călugărul, Pahomie călugărul, și Vasile cămărașul n'avură urmașĭ. Fata Maria, ținu în căsătorie pe un Catargiŭ; iar din ceĭ alțĭ băeți: Lupu și Grigore logofĕtul, se traseră cele douĕ ramure ale familieĭ, existente astăzĭ.

Stolnicul Lupu Krupenski, a avut 5 copiĭ: Spătarul Costachi (care avu doĭ fiĭ: Vasile comis și Ioniță care de asemenea avu fiŭ pe Iancu, †, fost colonel). — Vasile spătar; Scarlat vel clucer; — Catinca măritată cu boerul Rusu; — și

Iordache Krupenski mare serdar, cel maĭ mic din fiĭ Stoniculuĭ. La rîndul sĕŭ avu de asemenea șeapte copiĭ, din carĭ numaĭ treĭ avură descendenți:

1. Teodor, al doilea în vîrstă, erea tatăl luĭ Teodor, Gheorghe, și al uneĭ fete, care fu măritată cu principele Visneasky din Polonia.

2. Mateĭ, cel maĭ mic dintre frați, avu copiĭ pe: Elisa soția luĭ Sturdza, Nicolae, Sofia măritată cu Argyropolo și Maroșca cu Cantacuzino.

3. Scarlat Krupenski, mare logofĕt al Moldoveĭ, al cincilea dintre copiĭ luĭ Iordake, înrudit cu Ion Vodă Sturdza, e acel din care descinde ramura actuală a luĭ Lupu stolnicul, anume prin fiul sĕŭ George. Copiĭ luĭ Scarlat aŭ fost: — Aristița măritată cu Darie; Profira cu Donicĭ; Alecu; Elena soția luĭ Lazu; Mateĭ cel maĭ mare (a căruĭ singură fică fu: Eufrosina); și

George Krupenski, fost colonel, Căsătorit cu o Jora. Avu 2 copiĭ: — Maria Hermeziŭ; și

www.dacoromanica.ro

Nicolae Krupensky n. 1847. Directorul monetăriei Statului, publicist și numismat. A scris despre: «medaliile române», etc.

Căsătorit cu Aspasia n. Mavrocordat, are trei copii: Nicolae Krupensky, Mihaĭ † 1896, și Elisabeta. —

A doua ramură a familiei descinde din fratele lui Lupu, cel alt fiŭ al lui Sandu, anume:

Grigore Krupenski mare Logofĕt, fost medelnicer, 1753. Acesta a avut nouĕ copii, dintre carĭ treĭ aŭ avut urmași, dând naștere la treĭ branșe înrudite:

I. Vornicul Costachi Krupenski avu și el 7 copii, dintre carĭ treĭ aŭ avut descendenți, anume: —

Sandu Krupenski de la Caraclăŭ, fost ban, avu patru fete: 2 călugărițe, și douĕ căsătorite, cu Ralet și cu Negri; iar fiŭ pe Costache, tatăl colonelului Sandu Krupenski † la 1897. Colonelul A. Krupenski avu 2 fiĭ (actualĭ): Constantin magistrat, și Nicolae, oficer. —

— Enache Krupenski fost agă, al doilea fiŭ al vornicului Costache, avu fiŭ pe Manolachi, tatăl luĭ: Edgar, Manolache, Emile, și Constantin Krupenski, avocat (care are treĭ copii: Emanoel, Maria și Lucia).

— Iordache fratele luĭ Sandu și Enache, numit Chiticeanu după moșia sa, a fost vel spătar și avu 6 copii, din carĭ douĕ fete: Masinca ținu pe Lățescu și Elena pe Iurașcu; iar unul din fiĭ: Costachi, a avut patru fete și doĭ băeți, din carĭ (actualĭ): Lupu Krupenski și fiul sĕŭ Alexandru.

II. Sandu Krupenski de la Beteștĭ, un alt fiŭ al logofĕtului Grigore, dete naștere la o altă branșă laterală, din carĭ nu maĭ sunt urmași în viață. Din ceĭ opt copii aĭ sĕĭ: Catinca ținu pe Lambrino; Grigore avu numaĭ patru fete (Frusinița Rosetti, Profira Miclescu, Elena Canano, și Catinca Sion); Manolache fratele luĭ Grigore, a avut și dênsul patru copii: Catinca, Alecu, Profira și Sandu.

III. Grigore Krupenski de la Poloboc, a fost serdar mare. Tatăl sĕŭ Grigore m. Logofĕt, fiind medelnicer, primește

www.dacoromanica.ro

întărire de la Racovitză Vodă peste satul Giurcanĭ (Bacăŭ), la 20 Ianuarie în anul 1753. (v. doc. Academieĭ). La anul 1757 erea ispravnic al județuluĭ Bacăŭ. — Fiul sĕŭ Grigore despre care vorbim, e numit după moșia de la Poloboc. Din ceĭ cincĭ copiĭ aĭ sĕĭ (Iordachi, Grigore, N.... călugăr, Alecu, și Maria Lățeasca), n'avu descendenți de cât prin cel maĭ mic din eĭ:

Alecu Krupenski, dintr'aĭ căruĭ căruĭ 7 copiĭ, sunt astă-dĭ: Mihail Krupenski, oficer, și George Krupenski, avocat (avênd 3 fice) — Ceĭ alțĭ băețĭ aĭ luĭ Alecu aŭ fost: Vasile, Lascar, Leon și Grigore.

www.dacoromanica.ro

LECCA

(VALACHIA)

Origina veche a familiei este italiană; și dacă ne-am urca în timpurile mai vechi, poate descinde din vechea familie patriciană romană, în care găsim cu siguranță istorică, pe doi membri ai ei: PUBLIUS Porcius LÆCCA saŭ Lecca, la 192 a. Cr., pretor roman, senator și autorul unei însemnate legi; — și pe MARCUS P. Lecca, însemnat senator, părtaș la conjurațiunea faimoasă a lui Catilina (sec. I).

Familia se găsește în Italia între nobili, din timpuri depărtate; prin al X saŭ XI secol vre-unul din membrii ei a emigrat în Balcani și apoi în țările române, după ce luaseră parte la cruciade. — Chiar ortografia ar arăta origina ei, căci la Romani se scria în două moduri: Lecca saŭ Laeca.

La anul *1080* se vorbește despre un Leca în sudul Moesiei, în Sardica, fapt raportat la Lequien (in Oriente Christi, 1740), după Scilitzes Curopalatos: «....Michaëlem Sardice episcopum, sacris vestibus inductum, a LECCA quondam *Pauliciano Manichaeo*, Nicephoro Botoniate imper., interfectum esse...» adică ucisese pe episcopul Mihail, care voia să predea cetatea, de sub stăpânirea împăratului Nicefor Botoniat. — (citat și de Sincai, Cron. I, p. 330).

E foarte probabil ca acest cavaler manicheŭ (care formaŭ un ordin special în Imp. byzantin), să fi fost de origină italiană. — In decursul secolilor următori se găsesc mai mulți Lecca prin părțile acelea. — Printre marii baroni ai imperiului lui Balduin de Flandra, adică printre șefii cruciați ai acestuia, se afla LUC-RAYMOND Lecca, ba-

www.dacoromanica.ro

ron feodatar de Gritzena, înrudit cu casa de Falkenberg-St. Omer. — Din urmașiĭ sĕĭ, un GIORGIO Lecca pieri în bătălia de la Nicopoli în 1396. (La 1544 printre șefiĭ stratioțĭ, nobilĭ însemnațĭ, găsim pe LECCA, cavaler de Napoli). — După 1550, familia trecu în Roměnia, unde se stabili.

Filiația sigur probată, în țară, începe în al XVI secol prin:

MARELE AGĂ V. LECCA (1550-1610), unul din ceĭ maĭ iluștri boerĭ aĭ luĭ Mihaĭ Vodă, împreună cu frațiĭ Buzeștĭ, Mihalcea, Udrea, etc. — Despre dânsul se vorbește în multe părțĭ; ast-fel (la anul 1598), Sigismund Batori cerând un ajutor de la Mihaĭ în contra Turcilor, acesta iĭ trimete 500 călărețĭ vitejĭ, comandațĭ de aga Lecca, spre a'l apăra. Această trupă se duse în Ardeal până la Cluj. (Ist. țĕriĭ rom. în Mag. istoric IV, 289 și Bălcescu p. 304-5).

In timpul luptelor luĭ Mihaĭ Vodă în Transilvania, la anul 1600-1, principaliĭ sĕĭ boerĭ îl însoțiră acolo: Aga Lecca erea mare căpitan și Castelan al cetățeĭ întărite Köwar (Chiora), pe care fu silit să o predea, în 1601. (v. Docum. Hurmuzachi, tom. IV; Tocilescu, Ist. Român. pag. 104).

Până la moartea viteazuluĭ domn, Lecca ca și ceĭ alțĭ boerĭ nu încetă a ajuta mereŭ pe Mihaĭ la momente grele. Insușĭ Mihaĭ Vv. îl numește într'o adresă: «familiarem nostrum fidelum». (28 Iulie 1600, scris. către Zekel. — Arh. imp. Vieneză).

La Mirăslaŭ (1600), «pentru prima oară Mihaĭ fu învins, cu toată vitejia luĭ, a generaluluĭ sĕŭ Radu și a luĭ aga Leca, după ce perdu aproape 5000 de oameni, fu silit a lua fuga» (Vaillant, pag. 378).

Despre numeroasele acte și întăriri, v. documentele Hurmuzachi (tom. III-IV). — La anul 1604, împĕratul Rudolf II al Germanieĭ, prin diplom imperial, concedă drept dar luĭ aga Lecca, pentru serviciile și meritele sale, 3 sate în apropierea de Köwar, anume: Majosfalu, Hozzufalu și Zenkal, din comitatul Zolnok, cu drepturile lor senioriale și cu titlul de graf. (v. acte în arhiva imp. Vieneză și de resb.)

Acest boer vestit prin vitejia sa, însoți pe Pr. Mihaĭ și

www.dacoromanica.ro

la Viena, fiind bine cunoscut și jucând rol la curtea Austrieĭ.

Dupĕ moartea luĭ Mihaĭ și chiar înainte, aga V. Lecca poartă titlul de *mare comis*; ast-fel actul pentru dania moșieĭ *Micșuneștĭ*, e făcută pe numele comituluĭ Vasile Lecca. Această moșie, Mihaĭ o dăruise luĭ «Lecca-comisul, pentru dreaptă slujba luĭ», împreună cu moșneniĭ de pe dânsa. Moșneniĭ însă se rĕscumpără, însă sunt din noŭ dăruiți unuĭ anume Ghyula căpitan, de către Simeon Movilă, inimicul luĭ Mihaĭ. Dania e reamintită într'un document al luĭ Const. Basarab. (vezĭ P. Ilarian, Tesaur I, 387-8; — Xenopol, Ist. rom. tom. III și in franc.; Convorbirĭ liter.)

Treĭ anĭ dupĕ moartea luĭ Mihaĭ Viteazul, întâlnim pe mare comisul Lecca, într'o solie pentru facerea unuĭ tractat de pace cu Tătariĭ (1604) la Viena, în timpul domnieĭ luĭ Radu Șerban Basarab. El veni întâĭ la Cluj, însoțit de solul tătar Ahmed Gelebi și de Atilie din Cremona, italian, spre a se întâlni cu trimeșiĭ împĕratuluĭ: «Venit-aŭ comis Lecca, prefectul Curțeĭ... etc.» (Șincaĭ, II p. 484).

Se păstrează raportul tratativelor făcute la Viena, iscălit de toțĭ soliĭ, între carĭ «Λεκκα» comis. (1604). Convenția fu încheiată de o parte de Hanul, iar de alta Impĕratul și Domnul român. O scrisoare a luĭ Radu Vodă către ambasadoriĭ sĕĭ, se păstrează în arhivele secrete din Vienna. Despre această ambasadă vorbește și Jstvanffi (Ist. pag. 524 a), cum și alțĭ istoricĭ. — Comisul saŭ aga Lecca se zice că erea însurat cu sora luĭ Mihaĭ Vv. — El avu de fiŭ pe:

Marele spatar Radu Lecca, boer însemnat la începutul sec. XVII, în divanul luĭ Radu Basarab și R. Mihnea. Citat și mărturisit în multe documente din 1603, 1604, 1607, 1615, 30, și în judecata nepoților cu soția sa la 1640, când murise de puțin timp. Spatarul Lecca erea căsătorit cu jupaneasa Grăjdana, sora luĭ Udrea Băleanu, vel armaș apoĭ mare Ban Crajoveĭ. — A rĕmas testamentul cumnatuluĭ sĕŭ și actul de căsătorie. Vel Spătarul Lecca a trăit între anĭĭ 1575-1638 și s'a distins de asemenea în rĕsboae.— Filiația familieĭ se continuă prin fiul sĕŭ Preda.

www.dacoromanica.ro

— El avu un frate, marele armaș GHINEA, zis Racotă, din care descinde familia cu acest nume. (vezĭ *Racottă*).

LECCA POSTELNICUL, frate de asemenea cu spatarul, e pomenit și mărturisit prin acte din aniĭ 1603, 4, 7, 10, 12, 13, etc. ca boer în divanul domnesc. Despre el spune un strănepot al sĕŭ, că erea «tânăr și mult frumos și viteaz».— Din 1612, 22 Ianuarie, datează scrisoarea luĭ Rudolf II către boeriĭ muntenĭ, prin care le mulțumește de atitudinea lor prietenească către Radu Vv., adresată: «magnificis fidelibus nobis sincere dilectis». — † probabil puțin după fratele sĕŭ (1640). (v. Doc. Hurmuzache)

Marele postelnic Lecca, avu de fiĭ pe TEODOSIE spatarul și MIHAI postelnicul, despre posteritatea căror nu se știe, și carĭ scriŭ un act din 1640 pentru împărțirea moșielor Leordenĭ și alte, între dânșiĭ și mătușa lor. — Poate ereaŭ înrudițĭ cu pribegiĭ în Moldova: Lecca căpitanul și Lecca cămărașul (1670), din carĭ probabil descinde ramura de acolo.

In prima jumĕtate ă secoluluĭ XVII (1630-40), se dovedește și o filiație a boerilor din *Băneștĭ*, din această familie: In timpul luĭ Mateĭ Vodă trăia LECCA Vornicul de Băneștĭ (1640), fost comis și Stolnic ot Băneștĭ, al căruĭ fiŭ Lecca logofĕtul, e citat la 1675.

PREDA MARELE SPATAR, e fiul spataruluĭ, și pomenit în multe acte dintre 1630-50, între altele în dania mumeĭ sale Grajdana, a niște sate Monăstireĭ Argeș, unde erea îngropat nepotul acesteia, și fiul luĭ Preda: CONSTANTIN, † în 1640, fiind foarte tânăr. (arhiva St. pach. 4 Episc. Argeș). Spatarul Preda, de care se vorbește și în cronicĭ pe timpul luĭ Mateĭ Basarab, maĭ avu un fiŭ, pe Clucerul.

Probabil frate cu Radu, decĭ tot fiŭ al luĭ Aga L. a fost MIHO mare LOGOFĔT, în anul 1646 biv-vel Logofĕt sub Mateĭ Vv., când vinde împreună cu fiiĭ sĕĭ, o moșie din Teleorman. Inainte de 1630 erea mare Spătar, și maĭ târziŭ în multe acte e iscălit ca prim boer al divanuluĭ. Fiiĭ luĭ, aŭ fost: LECA SPATARUL și DIMA clucerul, citațĭ în acelaș an; iar fică Grajdana, după numele buniceĭ sale. (v. actele din Academie 44/43, 49/43, 40/16). —

www.dacoromanica.ro

Lecca Clucerul, fiul Predeĭ, pomenit la 1689, și în testamentul fiuluĭ sĕŭ armașul. Nu se știe mult asupra luĭ. Numele sĕŭ erea Barbu, și a rĕmas chiar într'o veche baladă populară.

Radu Armaș Lecca, din cauza persecuțiunilor unuĭ domn, «pentru o vină ce aŭ făcut luĭ Prinkeps Mavrocordat», e silit să emigreze din țară, stabilindu-se la Brașov (1730). O parte din averĭ o dăruise la monăstirĭ, cea altă o vêndù. El avea de soție pe Elena Conțeasca. Prin testamentul sĕŭ, lăsa fiuluĭ sĕŭ Iane și celuĭ alt, averea și niște pământurĭ ce poseda. (Datează din Martie 1736).

Radu Armaș avu de fiŭ pe Iane (Ion), care rĕmase la Brașov, unde se uită de această familie odinioară înfloritoare, care trăi retrasă, scăpând poate de a avea soarta multor familiĭ române, perdute și sărăcite în munțiĭ Transilvanieĭ, ca Basarabĭ, Dudeștĭ, etc. — Fiul luĭ Iane a fost:

Nicolae Lecca, însurat cu Anca, trăia dupĕ jumĕtatea secoluluĭ trecut. La 1780 a scris la nașterea fiuluĭ sĕŭ, o spiță a neamuluĭ, de la aga în jos. — Erea om învĕțat, știind și maĭ multe limbĭ occidentale.

Dumitru Lecca, fiul sĕŭ, n. Brașov 1780 † 1838, tatăl luĭ C-tin și căsătorit cu Anastasia de Misza, zisă Misoaia. El maĭ avu încă 2 frațĭ, pe Radu și Ion. Primul avu un fiŭ Fotache †, cel alt, Iancu. — Dumitru Lecca și soția sa n'avură de cât un fiŭ:

Constantin Lecca, (1810—1887), fost vel serdar și paharnic. n. Brașov în 18 Dec. 1810; a studiat în Germania. — La Crajova se căsători cu Victoria, fica luĭ C. Otetelișanu.

In urmă plecă din noŭ, la Roma, unde studiă maĭ ales pictura din școala romană, și de unde apoĭ se întoarse profesor la singurul colegiŭ St. Sava (1847—59); avu de elevĭ pe Aman, Popp, Tătărescu, Pompilian, etc. fiind primul pictor român.

A tradus maĭ multe piese, între carĭ «Cruciațiĭ» de Kotzebue (1839). — Printre tablourile sale, cel maĭ frumos e intrarea luĭ Mihaĭ în Alba-Iulia, unde printre ceĭ alțĭ boerĭ aĭ luĭ Mihaĭ se vede Aga Lecca, prefectul curțiĭ.

www.dacoromanica.ro

Apoĭ: descălecarea luĭ Negru Vodă, Bătălia de la Rĕsboenĭ, Portretul luĭ Cuza, copiĭ dupĕ maeştiĭ celebri, numeroase alte tablouri originale, portrete, între carĭ al fiuluĭ sĕŭ George, etc. Ca biserică a pictat: S-ta Treime din Braşov şi Madona Dudu din Craiova. (v. Biografie: N. Ţincu — Rev. nouă.).

Din căsătoria sa cu Victoria Otetelişanu, avu 4 fiĭ şi 2 fete: Grigore, George, Mitică († 20 de anĭ) şi Constantin; — Cleopatra n. 1840, căsătorită cu Majorul Grigore Poenaro; şi Alexandrina, † la 19 anĭ. — Fiii:

1. George Lecca, al doilea fiŭ, n. Aprilie 1844 la Craiova. Urmează lyceul St. Saba, apoĭ intră în armată, e sub-locotenent de lănceri la 1865, Căpitan la 1874. — In timpul rĕsboiuluĭ din 77-78 comandă Escadronul de Gorj, cu care adesea s'a distins, maĭ ales prin lupta de la Vadin, o şarjă, în care distruse o companie de Nizamĭ stabiliţĭ în redută, cum s'a arătat prin ordin de zi. «Succesul strĕlucit al ataculuĭ de la Vadin, zice o istorie a rĕsboiuluĭ, înfrică grozav postul de la Ostrov... etc». (v. Alessi & Pop. — Resb. oriental p. 542). Un frumos tabloŭ repeSintând acea luptă, a fost făcut de pictorul O. Obedeanu. — Decorat cu maĭ multe ordine, etc; demisionat ca major, din 1889. — Căsătorit cu Elisa Chabudeanu. (vezĭ Bărbătescu). Are fiĭ pe: Haralamb, Octav-George, şi Elvira-Yga.

2. Grigore Lecca, fiul maĭ mare al luĭ Constantin, n. 1841. S'a distins ca căpitan în campania din 77-78, fiind rănit la asediul Grivitzeĭ. Din căsătoria cu Paulina Saĭta, are copiĭ pe: Ion şi Toma.

3. Constantin Lecca, frate cu precedenţiĭ, n. 1847 Craiova. Avocat, f. deputat, sub Director al Creditului urban, etc. Căsătorit cu Lucrezzia Nenovicĭ, are treĭ copiĭ: Constantin, inginer; Sylvia, căsător. cu Căpitan Henri Aslan; şi Victoria (Cerisette).

Armele coprind: — câmpul verde tăiat de o bandă de aur, în colţul stâng jos o cruce asemenea aur; «au chef» de argint încărcat cu 3 turte roşiĭ. —

www.dacoromanica.ro

Acestea sunt armele carĭ se maĭ încartierează cu cele concedate luĭ aga Lecca, de împĕratul Rudolf al Germanieĭ la 1602. (v. în colecţia germană a blazoanelor familiilor din imperiŭ, 2 vol. marĭ in-2, public. în 1637). Aceste arme sunt: pe roşu, un cavaler cu goana caluluĭ (de argint), cu o spadă ridicată în sus, în care e înfipt un cap de turc, şi la pămênt un dragon.... — Deviza: Potestas bellumque.

www.dacoromanica.ro

LECCA (din Moldova)

Din al XVII secol această familie se află în Moldova, când s'a divizat de branșa din Valachia, prin strămutarea unuĭ membru al eĭ prin acele locurĭ.

La anul 1655, găsim în documente pe DIACUL LECCA, care scrie adesea multe hrisoave ale divanuluĭ.

LECCA CĂMĂRAȘUL, despre care nu am constatat ce rudă poate fi cu precedentul și cu un căpitan Lecca de la Iașĭ, de pe timpul luĭ Const. Cantemir W.; se poate să fi fost un nepot al postelniculuĭ Leca (?). Un document din anul 1658, îl citează ca vel cămăraș și având de soție pe Dumitra jupâneasa, în ținutul Bacăuluĭ, locul unde familia a avut și are proprietățĭ.

APOSTO LECCA vel serdar, în Basarabia, e fiul său. Racoviță Voev. face acestuia printr'un act din 1725, danie moșia Racovățul din Soroca: «credincios boeruluĭ nostru dumnealuĭ Aposto Lecca Serdarul pentru a luĭ drèptă și încredințată slujbă și maĭ ales pentru a luĭ multă pagubă ce i-aŭ făcut Tătariĭ».

In Basarabia, aproape de malul Prutuluĭ, există satul, vechea proprietate a acesteĭ familiĭ, purtând numele eĭ.

TEODOR LECCA, fiul serdaruluĭ Apostol, trăia în Basarabia (1727—1819), având patru copiĭ: călugărul GHERASIM † asasinat, Ilinca, Ștefan și Ionașcu.

Din ȘTEFAN, preot (1766—1828) se trage fiul său: ANANIA (1806—1871), al căruĭ fiŭ e CASSIAN Lecca n. 1839, fost deputat de Botoșanĭ, proprietar. Căsătorit cu Maria Săulescu are 4 fiĭ: Teodor inginer, George, Mihaiŭ și Victor.

Fiul cel maĭ mic al luĭ Teodor Lecca este:

www.dacoromanica.ro

Ionașcu Lecca, care trăia ținutul Dorohoiu. El avu doĭ băeți: Nicolae, † Piatra, aĭ căruĭ fiĭ aŭ fost: Demetru fost major în campania din 1877-78 și Teodor † (care avu patru fiĭ, în Piatra: Alexandru oficer, George, Nicolae, Constantin).

Paharnicul Gheorghe Lecca, fiul luĭ Ionașcu, 1826.— n. pe la 1803. † 1832. Poseda proprietăți în Bacău. Insurat cu Maria, fata stolniculuĭ Negură, muri foarte tînĕr, având 3 fiĭ:

1. Ioan Lecca (1825—1876), om politic. Studiă cu frații sĕĭ la Paris. Deputat liberal de Bacău în multe rînduri. La 1858 fu candidatul proprietarilor rurali pentru alegerea de Domn al Moldoveĭ. Fu apoĭ representant în Cameră până la moarte. — Căsătorit cu Evdochia Boteanu avu 2 fiĭ: Junius fost deputat și prefect; și Dumitru, f. deputat, căsătorit cu o Strat.

2. Gheorghe Lecca (1831—1885), al doilea fiŭ al paharniculuĭ. Om politic; în 1854 vine în țară ca oficer, după ce urmă în Franța școala de la Saumur cu frații sĕĭ, și luă parte la Rĕsboiul Turco-Rus. Demisionat, e prefect de Bacău la 1866, apoĭ deputat, senator, și la 1882 ministru de finance până când muri (1885). — Căsătorit 1. cu Maria Mălinescu avu 3 copiĭ; și al doilea cu Clara Negură, un singur fiŭ.

Fiĭ sĕĭ sunt: — Caton Lecca, n. 1860, fost deputat, prefect de poliție al Capitaleĭ, etc. Căsătorit cu Elena Sidery.

Jean Lecca, (1863—1898), al doilea, fost prefect de Bacău, deputat în desidența liberală la 1888, etc. † în 1898 la moșia sa Ungurenĭ, regretat de toți. — Al 3 și 4 fiĭ aĭ luĭ G. Lecca sunt: Victor, fost deputat; și Marcel.

3. Generalul Dimitrie Lecca (1832—1888), om politic însemnat. Studiind la Paris, revine ca militar. Luă parte ca major în complotul pentru rĕsturnarea luĭ Cuza (1866) în acelaș an fu ministru de rĕsboiu. — In maĭ multe rînduri ministru, luă parte la campania din 77—78, în care se distinse luând Nazir-Mahala. Ministru din noŭ la 1880, în 1883 e prezident al Camereĭ, apoĭ reales. † 1888 fără copiĭ, la moșia Radomireștĭ. (Gr. Encyclopédie, tom. XXIII.)— *(v. Lecca)*

www.dacoromanica.ro

LEHLIŬ

(VALACHIA)

Familie cunoscută de pe la jumĕtatea secoluluĭ XVIII, și despre ale căreĭ originĭ n'avem cunoștință.

PAHARNICUL ENACHE LEHLIŬ, care trăia după 1750, se căsători cu Ilinca, fata mareluĭ Logofĕt Constantin Cândescu și sora Ruxandreĭ Câmpineanu. Pe la 1784, 1785 și maĭ în urmă, îl găsim ca mare paharnic în divanurile maĭ multor domnĭ fanarioțĭ. La 1786 lucrează la un nacht al luĭ Nicolae Mavrogheni W. pentru negustorĭ, împreună cu vel agă și alțiĭ. (Ureche Ist. R. t. I, p. 65). Din căsătoria sa se născură doĭ copiĭ: Marghioala, măritată cu Rosetti; și

GHEORGHE LEHLIŬ, fost de asemenea mare paharnic, și care trăia pe la începutul secoluluĭ. Din căsătoria sa cu o Drugănească, avu urmĕtoriĭ copiĭ:

Maria, soția luĭ Barbu Slătineanu paharnic; — Gheorghe, însurat cu o Budișteancă; — Alexandru Lehliŭ (ambiĭ † fără copiĭ); — și

DUMITRU LEHLIŬ căsătorit cu Maria Arion, de la care avu doĭ băeți:

1. COSTICĂ LEHLIŬ, ingíner, † 1897, căsătorit cu Ana Munteanu.

2. GRIGORE LEHLIŬ, căsătorit cu o Sibiceanu; al căruĭ fiŭ este CONSTANTIN.

www.dacoromanica.ro

LEORDEANU

(VALACHIA)

Această familie, care nu știm dacă mai există astă-di, apare printre boerii mari la sfârșitul sutei XVI, și se distinge în a XVII prin:

MARELE VORNIC STROE LEORDEANUL, fost și vistier mare, fiul unui alt STROE biv-vel vornic care trăia în timpul lui Mihaiu Vodă (1600). — Acest faimos boer a rămas în istorie sub o tristă amintire, pe care ne o prezintă detailat cronicarii:

In timpul domniei lui Grigore Vodă Ghica (1660—64), avea o influență considerabilă. Atunci când acest principe se duse cu armata turcă în Ungaria, în resboiul contra Nemților, lăsă caimacami în țară, pe lângă Doamna Maria, pe principalii săi boeri: vornicul Stroia de la Leordeni și Dumitrașco Cantacuzino cămărașul. La întoarcerea principelui, ei acuzară prin puternice intrigi în fața acestuia, pe renumitul boer Constantin Cantacuzino de la Mărginenî, a cărui perdere o voiau. Ghica Vodă îi ascultă, și Const. Cantacuzino fu ridicat la 20 Decembre 1663, de la moșia sa, și dus la mănăstirea Snagov, vestită prin crimele ce s'au petrecut într'însa, unde fu omorît în trapeză.

Intreaga țară fu mișcată de această ucidere, provenită din slăbiciunea domnului, care fugind în anul următor, temându-se de Turci pentru conduita sa politică, fu numit domn Radu Leon Tomșa. Sub acesta, Leordeanu împreună cu doi Greci Balasache și Sofiălăul, sunt principalii sfetnici ai țării. Cantacuzeni cerură de la acest domn, pedepsirea lui Stroe vornicul pentru omorul tatălui lor, pe care Vodă

www.dacoromanica.ro

le-o promise, dar care rămase simplă promisiune. Radu Leon fiind înazilit, se alese domn Antoniŭ de la Popeștĭ (1669—72): Stroe Leordeanul fu închis și dat în judecata divanuluĭ, acuzat că a cauzat moartea luĭ Constantin postelnicul. Se aduseră probe propriile scrisorĭ ale luĭ Leordeanu către Ghica Vodă, și fu condamnat la moarte. Dar jupâneasa Ilinca, văduva luĭ C. Cantacuzino, se rugă de domn pentru viața luĭ, și ast-fel i se destină ca pedeapsă a fi plimbat în cămașă prin oraș și dus la mănăstirea Snagov spre a fi călugărit. Se ḑice că dându-i-se la ceremonie numele de Silvestru, el a strigat: «maĭ bine Mohamed»— Greciĭ, oamenii sĕĭ, fură maltratațĭ saŭ uciși. — La revenirea luĭ Gr. Ghica în 1672, Leordeanu apare iar ca sfetnic favorit. Ghica plecă cu Turciĭ în campania din Ucrania, lăsând caimacamĭ pe Stroe Leordeanu, Băleanu și Hrizea vistier: acum Cantacuzenii fură persecutațĭ rĕŭ de dĕnsul. — Venind G. Duca domn al țĕriĭ, Leordeanu cu Băleniĭ fug peste munțĭ, dar în urma stăruințelor domnuluĭ, se întoarseră Băleanu cel tinĕr, Stroe Leordeanu și Hr. Bălăceanu. Stroe și Radu Dudescu, din noŭ acuzațĭ de Cantacuzenĭ, sunt supușĭ la tortură; dar Duca, trebuind să plece contra Polonilor, lăsă caimacam tocmaĭ pe Leordeanu..... alăturĭ de Radu Kretzulescu, din partida adversă (!!) (1679).

Fica luĭ Stroe Leordeanul ținea în căsătorie pe Șerban, fiul luĭ Constantin Cantacuzino, cel ucis.

La 1696, intr'un hrisov domnesc al luĭ Brâncoveanu W. pentru monăstirea Sinaia, e iscălit «Pan Stroe Leordeanul vel vornic». — După toate probabilitățile, acesta e tot renumitul Stroe ajuns în adîncĭ bătrânețe.

Stroe maĭ avea un frate Matei, neînsurat, decedat pe când se ducea la Camenița.

De la soția sa Vișa Golească, Stroe vornicul a avut de fiĭ pe Radu Golescu, numit ast-fel după familia mameĭ sale, și care continuă în linie feminină acea familie, stinsă din spre bărbațĭ. — (vedĭ Golescu).

Statie Leordeanu mare Paharnic, la anul 1714; sem-

www.dacoromanica.ro

neazã în multe documente ale divanuluĭ domnesc. — In 1717 August, împreunã cu Bãleanu, Golescu, Bãlăceanu și alțĭ câțĭ-va boerĭ, semneazã o scrisoare a boerilor refugiațĭ peste munțĭ, adresatã principeluĭ Eugeniŭ de Savoia, cerênd ajutoare. — (Hurmuzache. — Doc. VI, 183). Paharnicul State a fost însurat cu fata spătaruluĭ Mihaĭ Cantacuzino, de la care avu un singur fiŭ : (Geneal Cantac. în Bucium)

Ștefan Leordeanu, † în secolul trecut fărã copiĭ; a cărui sorã (?) Safta: «fica paharniculuĭ C. Leordeanu», se cãsãtori cu mare Vornicul Radu Kretzulescu.

— Boerul Fiera Leordeanul Logofĕtul, trãia la anul 1670, etc.

De urmele acesteĭ familiĭ, începem a nu maĭ da dupã jumĕtatea secoluluĭ precedent, și astã-dĭ nu putem afirma sigur dacã maĭ existã descendențĭ direcțĭ dintr'ânsa.

www.dacoromanica.ro

LOCUSTEANU

(VALACHIA)

După documente, cel d'âmtâiŭ strĕmoș e cunoscut prin:

DAN VISTIERUL, boer însemnat, pe care un hrisov din anul 1529 de la Moise Vodă, arată că «Jupânuluĭ Dan vistier» i se face o întărire și daruri de maĭ multe moșiĭ pe care boerul le cumpĕrase. (Chrisov domnesc din 7037, Maiŭ 20). Acest Dan mare vistier se născuse cam pe la 1490, trăind sub Domniĭ Radu Călugărul, Radu de la Afumațĭ, etc...

Dintr'ânsul se cobóră maĭ târdiŭ:

VODĂ BANUL, care la 1620, e citat de un înscris al moșnenilor din Șemnic, precum și soția sa Jupâneasa VELICA, în care eĭ arată că se rĕscumpără de la nepoțiĭ acestora împreună cu moșia lor, de starea de șerbie în care se aflaŭ de când se vînduseră luĭ Vodă Banul, etc. care a fost ucis. Intr'adevĕr, acest mare boer fusese omorît la anul 1612 de către Radu Mihnea, împreună cu maĭ mulțĭ alțĭ nobilĭ: Bărcan stolnicul, Dragotă postelnicul, Mihaiŭ Cămărașul, Stanciul paharnicul și alțiĭ, pentru că încercaseră o mișcare contra Domnuluĭ și a Grecilor de carĭ venise înconjurat «că adusese Radu Vodă prea mulțĭ de'ĭ cinstea și'ĭ miluia». — Boeriĭ muntenĭ se adresează luĭ Radu Șerban în Ungaria, rugându'l să revie cu ajutor imperial.

Nepotul luĭ Vodă și al Velicheĭ, era, după actul din 1620:

RADU LOGOFĔTUL, trăia în timpul luĭ Mateĭ Basarab, astfel la anul 1637, printr'un act particular, Dumitru și Ioana îĭ vînd moșia Stanciuluĭ din Mușetoĭ.

Din Radu Logofĕtul se trage un boer LOCUSTEANU, care avu 2 fiĭ:

MATEĬ Locusteanu și fratele sĕŭ RADU DIACONU, cărora li se face prin 6 boerĭ, hotărnicia moșiilor Mușetoiŭ și Lă-

www.dacoromanica.ro

custenĭ, la an. 1731: «Dat-am voe Diaconuluĭ Radu și fecĭorilor, fiind-că este frate maĭ mare, de aŭ împărțit hotarul pe din douĕ.... iar luĭ Mateĭ Locusteanu fiind-că este frate maĭ mic, să'șĭ ia el întâiŭ care parte ĭĭ va plăcea..»

Radu Diaconul a avut treĭ fiĭ: Preda, Ilie și Dincu, din care descind mazîliĭ boernașĭ din satul Locustenĭ.

Mateĭ Locusteanu îșĭ maĭ ḑice și «Rusu», cum arată actul din 1733, pentru vînḑarea vieĭ de la Locustenĭ boeruluĭ Barbu Zătreanu vel căpitan. — El a avut doĭ fiĭ:

N..... Rusu, al căruĭ nume ḑe botez nu s'a păstrat (care avu 2 băețĭ: Nicolae și Petrache).

Grigore Locusteanu, la anul 1764 paharnic, apoĭ ștori logofĕt de vistierie; cumpĕră de la cumnațiĭ sĕĭ Ștefan și Mihaiŭ Rusănescu, moșia Leu-de-sus. -- Nicolae. Mavrogheni numește pe acest boer judecător la județul Dolj în 1787 (28 Iulie), și în acelaș an (13 August) pe fiul sĕŭ: Ioan Locusteanu armaș la scaunul Crajoveĭ, find postelnic.

Ioan Locusteanu avea de soție pe Dumitrana Armășoae (act. din 1820). — Constantin Rusu, ștori vistier, este alt fiŭ al luĭ Grigore; — iar cel d'al treilea este:

Barbu Rusu (Locusteanu). Acesta la anul 1806 în timpul rĕsboiuluĭ Ruso-Turc, este numit ispravnic de jud. Romanațĭ în locul luĭ Vulturescu. — La 1821, luă parte la Zaveră. Prins de Turcĭ cu căpitanul Oarcă, acesta fu decapitat la Vidin, iar Locusteanu scăpă noaptea prin evadare. Printr'o suplică către Domn (la 1820), el cere a i se reda patru scutelnicĭ daț̆ĭ la dăjdie...— Avea moșia Leul de sus.

Din însurătoarea sa cu: Ioana, a avut patru fete; iar fiĭ pe: Dimitrie Locusteanu, proprietar; — și

Nicolae (Rusu) Lăcusteanu, n. 18.. In timpul mișcăriĭ de la 1848, a fost prefect de Romanațĭ, dar la venirea oștilor Turce fu luat și ținut captiv la Brussa. A luat apoĭ parte în parlament ca liberal-independent, fiind ales de șease orĭ deputat și de 2 orĭ în Senat. Mare proprietar.

In 1898 a publicat la Crajova, memoriile sale: «După Exil», de un deosebit interes. La fine sunt acte ale familieĭ Locustenilor, de carĭ ne-am servit. (p. 385—440).

www.dacoromanica.ro

LUPU

(MOLDOVA)

Cel d'ântăĭ ce găsim purtând numele acesteĭ familiĭ este: ISTRATIE LUPU, mare Vornic de țară-de-jos în Moldova, la 1627; La 1631 același Lupul, e vornic al țĕriĭ de sus, în acelaș timp cu Lupu Costache, care e al țĕriĭ de jos. (V. Uricar XVIII, 489). — Există o mică confusiune, din cauză că numele de Lupu e dat ca pronume maĭ ales la vechile familiĭ din Moldova. — Familia Lupu a fost distinctă, după cât se pare, de a luĭ Vasile Vodă Lupul, de și tradiția neamului spune că descinde din acel domn.

Cât-va timp, aproape doĭ secolĭ, din lipsa de documente, nu cunoaștem nimic asupra filiațieĭ acestuĭ neam.

Pe la 1800 trăia marele LOGOFĔT VASILE LUPU, care în acel an se însură cu Safta, fata paharniculuĭ Vasile Balș.

Din ȘTEFAN LUPU, contimporan cu cel de maĭ sus, și care trăia la sfârșitul sec. trecut, se născu fiul sĕŭ:

ION LUPU, stolnic, care avu patru fiĭ: Teodor, Lascar, George, și

NICOLAE LUPU (1826—1897), fost spatar. Ocupă funcțiunea de prefect în Moldova, fu apoĭ deputat, etc. Căsătorit cu fica unuĭ nobil polon emigrat în Moldova și care luă numele de Gavrilaș. — Copiiĭ sĕĭ sunt: — † Vasile; — Camilia, căsătorită cu Botez; și

VICTOR LUPU, căpitan de cavalerie, n. 1862. Căsătorit cu Sophia Lapatti, având copiĭ pe: Cornel-Nicolae, n. 1888; și Alice. —

Din alte ramure, e familia Lupu din Bucovina, din carĭ: Baron IANCU LUPUL, Mareșal al Bucovineĭ, etc.

www.dacoromanica.ro

MAGHERU

(VALACHIA)

DOBRE OT MAGER trăia la anul 1702 în Oltenia, însurat fiind cu Nastasia călugărița. (doc. din 1702; Arh. St. B).

Dintr'ânșiĭ se născură doĭ copiĭ, o fată soția luĭ Mateĭ din Pârâianĭ, și o alta, a luĭ Popa Barbul ot Tetoiŭ.

Aceștia sunt póte strămoșiĭ familieĭ Magheru, care îșĭ derivă numele de la localitatea Mager. —

ARMAȘUL ȘERBAN MAGHERU, avea acest rang la anul 1810. La biserica de sub deal din Bêrzeĭ de Gilort, se află mormântul sĕŭ. Pe piatră e scris: «sub această sfântă piatră se odihnesc oasele răposatuluĭ robul luĭ D-zeŭ dumnealuĭ Vistieru Șerban Magherio, și s'aŭ pristăvit la Ianuarie 6, leat 1817». (V. Stefulescu.— T. Jiŭ. p. 199).

GENERALU GHEORGHE MAGHERU, (1804—1875). In compania din 1818, în capul pandurilor servi armata rusească. In 1846 a fost prefect de Romanați, și apoĭ a luat parte în 1848 la mișcările revoluționare. Membru al guvernuluĭ provizoriŭ și comandant al milițiilor și voluntarilor; apoĭ guvernor al Olteniei, organizător al milițiilor, având sub comanda sa peste 6000 de oamenĭ. La 1857 luă parte în divanul ad-hoc, luptând pentru unire, † 1875 și înmormântat la Târgu Jiŭ. El avu băeți pe:

GEORGE MAGHERU, căsătorit cu o Prisiceanu având cincĭ fiĭ (actualiĭ):

ALEXANDRU, căpitan de cavalerie, căs. cu Simka Ghermani, ADRIAN, fost magistrat, ANTON, GHEORGHE și TITU. —

Colonelul ROMULUS MAGHERU, fiŭ maĭ mic al Generaluluĭ, fost adjutant regal, † 1896. Din căsătoria cu Ana, fica luĭ Ioan Ghica, a avut 2 copiĭ.

---

www.dacoromanica.ro

MĂNESCU †

(VALACHIA)

Basarabĭ de la Măneștĭ. Ramură a Principilor Basarabĭ. Autorul eĭ este Mihnea cel rĕŭ, principele Munteniеĭ (1508-1510). In privința filiațiuneĭ acestuia se presupune: saŭ că e fiul luĭ Vlad Călugărul W. Basarab 1481-94; saŭ al luĭ Dracė armașul de Măneștĭ.

Vechile cronice românești (cron. anonimă; mag. ist.), afirmă aceasta din urmă, precum și Odobescu; pe când unele documente par a ne arăta pe Mihnea ca fiŭ al luĭ Vlad. — Noĭ, înregistrând ambele versiunĭ (v. Basarab), vom urma pe cea de-a doua.

DRACĖ ARMAȘUL DIN MĂNEȘTĬ, trăia pe la finele secoluluĭ XV, ca stăpânitor al moșieĭ Măneștĭ din Prahova, pe malul Cricovuluĭ, unde «pe o culme maĭ semeață a coasteĭ sta, pe la leatul 1500, cetățuia luĭ Dracea Armașul din Măneștĭ». (Odobescu) — Odobescu descrie în mod admirabil moartea acestuia, viața și domnia fiuluĭ sĕŭ Mihnea, moartea luĭ, precum și lupta neîmpăcată a Măneștilor contra Basarabilor, ca și o restaurare din cele maĭ frumoase a traiuluĭ domnuluĭ și boerilor de atuncĭ. (Mihnea cel rĕŭ. pag. 46). —

Cronica anonimă a Valachieĭ de la descălecătoare, Cronica luĭ Constantin căpitanul, etc., ne spun că Mihnea Vodă erea «feciorul Draceĭ Armașul den Măneștĭ».

Dracea, marele armaș, se născu înainte de 1440, și muri la anul 1508, chiar în ziua când fu ales domn fiul sĕŭ:

MIHNEA I VODĂ CEL RĔŬ, care se arătă de o grozavă asprime către boerĭ și începu o persecuțiune neîmpăcată

www.dacoromanica.ro

contra Basarabilor. Domnia sa e relatată de vechiĭ cronicarĭ ca foarte aventuroasă, fiind silit în cele din urmă a fugi la Sibiŭ, unde fu ucis de un sêrb Iaxicĭ, pus de boerĭ. Domni între 1508-1510. Din jupanița Smaranda, soția sa, avu pe:

Mircea Ciobanul Vv. Domni în Valachia în douĕ rânduri cu mare cruzime: de la 1546-1554 și 1558-59. In prima domnie, continuă persecuțiunile părinteluĭ sĕŭ contra Craioveștilor; nemulțumind pe Turcĭ e scos din domnie, și înlocuit cu Patrașco cel bun, după moartea căruĭ revine iarășĭ, domnind până în 1560 când moare. Boeriĭ din Crajova gonesc atuncĭ pe fiul și soția sa. — Doamna luĭ Mircea erea faĭmoasa Kiajna, fica luĭ Petru Rareș, Voevodul Moldoveĭ. Ea a rĕmas vestită în cronicarĭ prin caracterul eĭ groasnic și neîmblânzit. (v. Odobescu, în nuvela istorică Doamna Kiajna). — La moartea bărbatuluĭ eĭ, ea reuși a pune Domn pe Petru Șchiopul, fiul eĭ iubit, care domni în Muntenia între 1560—1567 și apoĭ în Moldova de douĕ orĭ, de la 1574-1580 și apoĭ 1582-1591; în total 21 anĭ. Alt-fel de cât tatăl sĕŭ, el mulțumi pe boerĭ în ambele țĕrĭ. Mări tributul către Poartă, și în ultimiĭ anĭ aĭ domnieĭ în Moldova, închee un tractat comercial cu regina Elisabeta a Angliei. — Protejă în acelaș timp și Catolicismul. El avu un singur fiŭ Ștefan, care nu domni, și care se vede pe un portret contimporan, alăturĭ cu tatăl sĕŭ. (v. Hasdeŭ.— Columna, III).

Odobescu narează episodul surorei sale, fiica Kiajneĭ, blânda și frumoasa Ancuța, pe care mama sa voia s'o mărite luĭ Andronic Cantacuzino, dar care se căsători cu iubitul eĭ Radu Socol, fiul mareluĭ Vornic Socol, înrudit cu Basarabiĭ, retrăgându-se în vechile clădirĭ ale acestuia, pe malul Motruluĭ. Ura mameĭ sale o urmări însă neîncetat, tînĕrul Radu comisul fu ucis în mod mizerabil, iar domnița dispăru, stingându-se maĭ târziu chiar în fața crudeĭ sale mume, după ce trăise ascunsă și nenorocită, pe locul unde legenda zice că s'a zidit monăstirea dintr'un lemn.

www.dacoromanica.ro

Al doilea fiŭ al Kiajneĭ și al luĭ Mircea, este ALEXANDRU II VOEV. domnul Valachieĭ 1567 — 1577, după fratele sĕŭ Petre. El muri la 1577, și avusese de soție pe o Grécă din Constantinopol. Doamna Kiajna pieri ucisă (1574), de buzduganul moldoveanuluĭ jupan Dumbravă Vornicul.

MIHNEA II TURCITUL, fiul luĭ Alexandru, urmă ca Voevod al Muntenieĭ de la 1577—1583 și al doilea rînd 1585—1591; fiind la mórtea tatăluĭ sĕŭ (1577) în vîrsta de 17 anĭ. In rivalitate cu Petre Cercel, reușește a se scăpa de acesta în a doua domnie, la sfărșitul căreia se duse la Constantinopol, făcându-se musulman sub numele de Mehemed-Beg. Cu soția sa, legendara Doamna Neaga, avu 3 copiĭ, din carĭ fiul cel mare se turci ca și tatăl sĕŭ. — O fiică a sa, luă de soț pe italianul Bartolomeŭ Minetti; iar

RADU MIHNEA VOEVOD 1616—1626, fiul luĭ Mihnea II, urmă la Tron în Valachia luĭ Radu Șerban Bas. — El domni în ambele țĕrĭ: în Valachia de la 1611 — 1616, apoĭ Moldova 1616—19; Muntenia 1620—23 și Moldova 1623—26. Ținea o curte strălucită cu boeriĭ, cheltuind sume enorme, maĭ ales la Constantinopol pentru domnie. Aducând mulțĭ Grecĭ printre boerĭ, mariĭ boerĭ aĭ țĕrĭĭ ridicați de Bărcan Stolnicul, fac o rĕscólă; dar Mihnea îĭ prinde și decapitéză 14 din eĭ (1616). (v. cronicele timpuluĭ, mag. ist. II. V).

Radu fiul luĭ Mihnea, fusese ascuns de mic într'una din monăstirile de la Atos, de către mama sa, spre a nu fi trecut de tatăl sĕŭ la religia mahomedană — El moare la 1626, încă tînĕr, ca domn al Moldoveĭ. Din soția sa... avu 2 fete, din carĭ una luă în căsătorie pe un grec Constantin Batiste Vecelli, boer favorit al luĭ; iar cea altă, Caterina, era soția luĭ Moise Movilă Voev. al Moldoveĭ.

ALEXANDRU COCONUL, fiul sĕŭ, n. pe la 1608. Domni 1623-30 în ambele țĕrĭ; Prima oară în Valachia 1623—27, contimporan cu tatăl sĕŭ în Mold. Fuseseră ajutați în aceasta de influența luĭ Scarlatos, grec din Constantinopol, pe a căruĭ fică Ruxandra o ținea de soție Alexandru Voev., care a doua oară în Moldova domni de la 1629—30. Retras apoĭ la Constantinopol avu un fiŭ, pe

www.dacoromanica.ro

Radu din Mănești (n. Constantinopol după 1635), despre care nu ni s'aŭ transmis multe, și care e tatăl luĭ:

Udrea logofĕtul, care locuia moșia sa părintéscă de la Mănești. Fiul sĕŭ este

Comisul Barbu Mănescu, care trăia pe la jumĕtatea secoluluĭ XVIII, și avu fică pe

Smaranda Măneasca, ultima dintre Mănești, căsătorită pe la sfârșitul secoluluĭ din urmă cu doctorul Silvestru Fillitis. Din acéstă căsătorie, dînsa avu 3 fiĭ: pe Constantin Filitis, pe Irina, soția doctoruluĭ Caracaș, și pe Dimitrie Filliti-Mănescu, care luă numele de familie al mameĭ sale, numindu-se Mănescu. Acesta însurat cu Elena Assaki avu 3 copiĭ, anume:

Elena Mănescu, căsătorită cu Constantin Bălăceanu; Maria, căs. cu Teodor Văcărescu; și

Apostol Mănescu, fost senator, † fără urmașĭ în 1896.

www.dacoromanica.ro

MEHEDINŢEANU

(VALACHIA)

Veche familie, stinsă, numită ast-fel după județul Mehedinți, de unde erea bastinașă și avea mari proprietăți. Ea s'a ilustrat la începutul veaculuĭ XVII prin Lupul marele Paharnic.

După documentele moșiilor Erghevița și Tântava (Ilfov), ale Monastireĭ Tismana, se vede că la sfîrșitul secol. XVI trăiaŭ doĭ frați Mehedințenĭ:

SÊRBUL mare stolnic, care trăia în ḑilele luĭ Mihaiŭ-V. Viteazul și muri la anul 1603, neavând urmașĭ. Soția sa erea Marina (1620), care avea nepot pe Lupul.

POPA STAN, citat la 1594 cu fratele sĕŭ Sêrbu, a murit pe la 1600. A rĕmas vestit fiind-că s'a luptat cu mare vitejie contra Turcilor. (v. Odobescu — An. academ.) El e numit «Popa Stan ot (de la) Cerneți». Murind, fu îngropat la Mănăstirea Tismana, împreună cu fratele sĕŭ Sêrbu. Poate el e tatăl (?) faimosuluĭ Lupu. Fiŭ avu pe NECULA zis Țaculeĭ din Erghevița, care muri tînĕr lăsând o fată orfană: Zamfira, care trăia încă pe la 1710. (Doc. Archiv. St. B.; Monăstirea Tismana).

LUPUL VEL PAHARNIC MEHEDINŢEANUL, la anul 1617, în capul boerilor ce uraŭ pe Grecĭ, gonește pe Alexandru Vodă, omoară pe boeriĭ și negustoriĭ Grecĭ, venind în țară cu trupe din Ungaria. Ajutor al sĕŭ, erea Buzdugan Căpitanul, care în scurt timp jefui și ucise pe toți Greciĭ, devenind ast-fel ambiĭ stăpânĭ aĭ țĕriĭ. Eugel zice: «Lupul s'a silit a ține domnia țĕriĭ muntenești și Divanul turcesc nu l'aŭ primit....», atât pentru masacrul Grecilor cât și

www.dacoromanica.ro

pentru ajutorul unguresc cu care venise. Fu numit domn Gabriel Movilă, care venind în Tîrgoviște, în primul rînd nu căută de cât a pune mâna pe viteazul boer. «Fu prins Lupul paharnicul Mehedințul cu Buzdugan Căpitanul, dându'ĭ în mâna Pașeĭ, îndată îĭ înțepă pe amândoĭ, și așea s'aŭ sfîrșit viața lor». — (Cronica anon. în magaz. istor. VI, 309).

La anul 1646 (7154), se fondează, în timpul domnieĭ luĭ Mateĭ Basarab, mănăstirea Topolnița din Mehedinți, de către Lupul Buliga vel căpitan. Acesta erea din neamul Mehedințenilor, și de sigur fiul mareluĭ paharnic Lupul Mehedințeanul.

Mănăstirea se află pe valea rîuluĭ Topolnița, pe o colină împrejurată de treĭ văĭ adâncĭ, la treĭ ore de Severin.

Printre ctitoriĭ Mănăstireĭ, odinioară infeodată ca schit M-reĭ Tismana, maĭ sunt:

Jupân Barbu cu fiĭ sĕĭ, jupân Radul, jupân Curea vel paharnic fiul luĭ Lupu, ale căror portrete se află în biserică, toți din familia Mehedințenilor.

Inscripția sună: «.... Truditus'aŭ și s'aŭ ostenit de o aŭ zidit din temelia eĭ robul luĭ Dumnezeŭ jupân Lupu Buliga vel căpitan i jupânița Ego Stanca, i sin ego Curĭa spătar, i Stoica, veleat 7154...». (v. Bilciurescu Mon. din Rom. p. 167.)

www.dacoromanica.ro

MERIŞANU †

(VALACHIA)

Origina acesteĭ familiĭ este aceiaşĭ cu a Bucşanilor. — BĂRCAN VEL STOLNICUL, care făcù revoluţia boerilor din 1611 în potriva luĭ Radu Mihnea, şi care pieri în acel an, e numit de cronice: «un boiariŭ mare, Borcan vel stolnic de la Merişanĭ, ear de moşie se trăgea de la Buxianĭ». — (Cron. anon. magazin ist. IV, 306). (v. Bucşanu).

Bărcan era fiul luĭ Petru saŭ PATRAŞCO logofĕtul, care de asemenea erea fiul luĭ STOICA BANUL, ce trăia în secolul XVI, fiind primul cunoscut din acest vechiŭ neam.

BĂRCAN clucerul, fost şi vel ceauş, fiul luĭ Bărcan, a avut 2 fiĭ: Staico şi Drăguşin.

STAICO MERIŞANUL marele paharnic, e un personaj cunoscut în istorie. In timpul evenimentelor din 1674, ia parte la ele. Erea însurat cu Marica sora luĭ Mareş Banul Băjescul. — La 1693 sub Brâncoveanu, Staicu vel paharnic împreună cu Preda Proroceanul, Milcoveanu ş. a., merseră la Poartă cu plângerĭ contra Domnuluĭ, voind a lua el domnia ţĕrĭĭ. Cronicele, în special a luĭ Radu Greceanu, vorbesc pe larg despre evenimentele de atuncĭ.

Paharnicul Staico fu prins la Constantinopol şi adus în ţară, cu ceĭ alţĭ boerĭ. Dupĕ multe judecăţĭ, el fu spânzurat la Bucureştĭ în Tîrgul de afară, iar Proroceanul la Ruşiĭ de Vede. (v. pe larg. magazin istoric, tom. IV, p. 199—205) — (şi Proroceanu).

Staico de la Merişanĭ, fusese încă de mult logofĕt de visterie şi vistier. Copiĭ sĕĭ cu Marica, aŭ fost: BADEA CĂPITAN MERIŞANUL, 1704, şi

www.dacoromanica.ro

Constantin Merișanul, 1704 etc. însurat cu Ilinca fata Badeĭ Berendeiŭ, care dupĕ moartea luĭ s'a călugărit sub numele de Irina Monahia. (Act. din 1760) Fiul lor, Tudor Merișanul fost paharnic la 1752, a murit înainte de 1760, fiind în vârstă de 29 anĭ, și fără copiĭ.

Drăguşin vistierul Merișanu, fratele mareluĭ paharnic Staico, fiu luĭ Bărcan, trăia încă pe la 1700. Documente posterioare îl citează la 1704, 1745, etc. (Arh. Stat. Buc. moșiile Stoeneștiĭ din Muscel și Cucutenĭ din Dâmbovitza, ale neamuluĭ Merișenilor).

Barbu Merișanul marele Vornic, fiul sĕŭ, fost mare sluger 1715 și vel pitar la 1718. Cronica povestește în acest an despre dânsul, sub Vodă Mavrocordat (1718): «Din toată boerimea ce erea toți odihniți aice în țară, s'aŭ sculat un boer anume Barbu Merișanu pitar mare, și-aŭ fugit la Nemți peste Olt, neavând nicĭ-o nevoe de domn, și încă cinstit boiar mare și maĭ bogat decât alți boerĭ..... Aŭ scris Maria sa la generariul Nemților și l'aŭ băgat în închisoare grea, pre ticăitul pitar Merișanu. Două pricinĭ l'aŭ adus pre el la această nevoe: una bogăția, alta fumurile deșertăciuneĭ care'ĭ intrase în cap, precum odinioară intrase și în capul *unchiu-sĕŭ* luĭ Staicu paharnicul Merișanul, carele umblând dupĕ acele deșertăciunĭ, aducându'l Constantin Vod. de la Țarigrad în obezĭ și în cătușĭ, l'a spânzurat în târgul de afară, și acest nepot al luĭ Barbul Pitariul, și se pare că iar acel sfârșit va da ca și unchiŭ sĕŭ Staiku paharnicul...» — (Radu Popescu, Cron. în mag. ist. IV, 116).

Maĭ târziŭ, Barbu pitarul se întoarse din Oltenia «vĕzând că acolo nu poate trăi cu ticnă», fiind ertat de Vodă Mavrocordat de pribegirea luĭ (1718), și deveni mare vornic cum îl amintesc niște documente.

Barbu Merișanu avu 2 copiĭ: — o fată, soția biv-vel comisuluĭ Constantin Florescu; și un fiŭ Iordache Merișanu, 1736.

www.dacoromanica.ro

MICLESCU

(MOLDOVA)

Strĕmoșul acesteĭ familiĭ, dovedit printr'un ispisoc (act) din *1438* și apoĭ 1464, (6946 și 6972) erea: STANCIU, comis și STAROSTE, care avea de soție pe Anușca, de la care șase copiĭ. — Fratele luĭ Stanciu erea IVANCIU «brat Stanciŭ Starostea», dovedit prin ispisocul din 1507. Acesta avu patru copiĭ: Ana, Irina, Maria și Trifan, despre aĭ căror urmașĭ nu se pomenește. —

Prin fiĭ starosteluĭ Stanciu se continuă filiația, anume prin FEDOR. Ceĭ alțĭ cincĭ: Mantu, Andrușca, Ion, Maria, Toader, nu avură urmașĭ. (documente din 1507-1650, în familie). Copiĭ luĭ Teodor aŭ fost: Teodor, Iora, (fără copiĭ); și

PAN BORCEA VORNICUL, 1546, 1557 mare vornic al Mold. Acesta e tatăl luĭ: IONAȘCU DIACUL din Gugeștĭ (1600), care avu patru copiĭ, dintre carĭ: DUMITRAȘCU; — și

GRIGORE PAHARNICUL, ambiĭ dovediți prin hrisoave domnești din 1645, 1657 și 1663. Grigore paharnicul a avut fecior pe:

Marele LOGOFĔT GAVRIL MICLESCU, care erea mare paharnic în divanul luĭ Constantin Duca din anul 1701, apoĭ mare vornic de țara de sus la 1716, printre boeriĭ de sfat aĭ luĭ Vodă Racovitză; în fine la 1727, creat mare Logofĕt de Grigore Ghica W. (v. letop. ed. Kogalnic. t. III, 126, 157; II, 269). — El a avut douĕ soțiĭ: 1. Fica logofĕtuluĭ Tudosie Dubăŭ, și 2. Bălașa, fica Hatmanuluĭ Moreanu; având maĭ mulțĭ copiĭ.

Fratele luĭ Gavril Miclescu erea: VASILE MICLESCU jicnicerul, care a avut de soție pe Maria fata vistieruluĭ Va-

www.dacoromanica.ro

sile Ghenca, dintr'o veche familie moldoveană. (Acte doveditoare din 1731, etc.) Descendenții sĕĭ se sting dupĕ treĭ generații, rĕmâind numaĭ aĭ luĭ Gavril.

Din ceĭ nouĕ copiĭ aĭ sĕĭ, Gabril Miclescu, a avut urmașĭ prin doĭ: Constantin și Sandu.

I. Sandu Miclescu a dat naștere luĭ Ion Miclescu, fost mare vornic al Moldoveĭ, care la rândul sĕŭ avu fiŭ pe: Costache Miclescu, proprietarul moșieĭ Micleștĭ, rĕmasă în această branșă. Fiul luĭ Costache este: Ilie Miclescu.

II. Constantin Miclescu, fiul luĭ Gavril, avu fiŭ pe Sandu Miclescu banul, care e tatăl luĭ:

Constantin Miclescu, fost mare vornic de țara de sus. (1760 † 1830). Poseda în Moldova 18 moșiĭ. Insurat cu o Vărnav-Liteanu a avut cincĭ băețĭ și douĕ fete: —

Iordache vornic de țara de sus; Costache vornic; Mitropolitul Sofronie al Moldoveĭ și Suceveĭ, † la mon. Neamțu; Alexandru și Scarlat carĭ avură copiĭ; și fetele: una măritată cu vornicul Bașotă și alta cu Hatmanul Boldur Costache Lătzescu.

a. Alexandru Miclescu, mare vornic de țara de sus, însurat cu Catinca Rallet, a avut 3 copiĭ: Alexandru †, soție Caterina Glogoveanu, Natalia căsătorită cu Colonelul Obedeanu, și Lucia cu Al. Sutzu.

b. Marele Logofĕt Scarlat Miclescu, cel maĭ mare din fiiĭ vorniculuĭ Constantin, și frate cu Iordache și Alexandru. Fost candidat la domnie. † otrăvit. — Insurat cu Maria Beldiman, a avut următoriĭ 10 copiĭ:

— Fete: Agripina colonei Ghika; Smaranda și Eugenia călugărițe; Eufrosina Mavrogheni, Catinca Canano, Zoe C. Miclescu; și Profira soția luĭ Demetru Miclescu, fost adjutant domnesc al luĭ Mihaĭ Sturdza. (Din care 3 fice: Zoe, Maria Catargi și Smaranda Șeptilicĭ).

— Dumitrache Miclescu (1821-1896), om politic: fost ministru al dreptățeĭ sub Ghica și Al. Cuza. — Are fiĭ (actualĭ) pe: Victor Miclescu, magistrat, căsăt. cu C. Boerescu, și Constantin Miclescu.

— Mitropolitul Calinik Miclescu (1822-1886). Om eru-

www.dacoromanica.ro

dit și prelat cu o mare autoritate; fost pe rând Episcop de Huși, mitropolit Moldoveĭ și Suceveĭ, 1865; în fine ales (1875) mitropolit primat al Ungro-Vlahieĭ. † 1886.

— Nicolae Miclescu, fratele precedenților, avu fiŭ pe: Constantin Miclescu (act.) căsătorit cu Sultana Prăjescu; în fine:

— Iorgu Miclescu, proprietarul moșieĭ Călinești, unde se află și vechile acte ale familieĭ. El avu cincĭ copiĭ (actualĭ): — Scarlat, Ioan căsăt. cu o Cantacuzino, Dumitru căsăt. cu A. Sutzu, George Miclescu căpitan de artilerie, căsăt. cu Olga Cantacuzino; și Ema căsăt. Cristescu.

Din cele alte ramure ale familieĭ sunt descendenți: — Emil Miclescu sub director al căilor ferate, inginer, căsăt. cu Sașa Grecianu. (2 copiĭ).

Branșa de la Roman: Emanuel Miclescu magistrat și Andreĭ Miclescu, etc. — apoĭ: Iorgu, Ernest și Eugen Iorgu Miclescu, de la Roman, etc...

(Br. de la Bêrlad): Constantin Miclescu, proprietar etc.,

De la Botoșanĭ și Dorohoĭ: — Alecu, Mihaĭ, Ioan și Vasile Miclescu, etc.

Armele familieĭ sunt: fund verde din care se vede numaĭ «le chef»; o cetate cu două turnurĭ și poartă de aur, d'asupra căreia între turnurĭ se află încrucișate o sabie și o cheie. Acest blazon amintește cetatea Hotinuluĭ unde pe vremurĭ aŭ fost castelanĭ, și unde tradiția spune că un Miclescu a învins pe Turcĭ.

www.dacoromanica.ro

MOŢOC

(MOLDOVA)

Veche familie moldovenească, cunoscută încă de sub Ştefan Vodă (sec. XV)?

Documentele ne arată cu siguranţă pe un GEORGE Moţoc, uricar saŭ scriitor în divan, la anul 1548 (7056), care e tatăl faimosuluĭ boer Vornicul Ioan Moţoc.

MARELE VORNIC Moţoc, boer vestit pe la jumĕtatea secoluluĭ XVI. Il găsim întâiŭ în documente din (7060 April) 1552—1559, ca mare Vornic al Moldoveĭ. — Invingênd pe Alexandru Lăpuşneanu, Despot Eraclit Vodă, după cum ne spune Nicolae Costin: «ales-aŭ patru boerĭ de credinţă, pe care aŭ lăsat toată cârma ţĕrĭĭ, pe Stroicĭ vel logoſĕt, pe Barnov Hatmanul pe Moţoc vel vornic şi Grigore Leveles....» (let. II, 437). Insă acest boer părăseşte pe Domnul sĕŭ cu partida luĭ Tomşa Hatmanul şi alţĭ boerĭ, «carĭ aveaŭ vicleşug ascuns în inima lor asupra Domnuluĭ lor, luĭ Despot Vodă.» Moţoc joacă un trist rol în aceste evenimente. Tomşa se şi urcă pe tron la 1564, după ce omorîse în mod mizerabil pe Despot, dar peste puţin trebui să fugă la venirea viteazuluĭ Alex. Lăpuşneanu, «şi aŭ trecut în ţara Leşească cu sfetniciĭ sĕĭ, cu Moţoc Vornicul, cu Spancioc şi Veveriţă Postelnicul... etc.», aşedânduse la Liov. Prin stăruinţele luĭ Lăpuşneanu, regele Polonieĭ omoară pe Ştefan Tomşa, împreună cu Moţoc şi Veveriţă. — Ast-fel ne spune istoria despre moartea acestuĭ boer, în Maiŭ 1564.

Despre moartea luĭ, vorbeşte C. Negruzzi în admirabila'ĭ nuvelă istorică «Lăpuşneanu», făcênd ca acest domn, în urma omorîreĭ celor 47 de boerĭ, să dea în mâinele poporuluĭ rĕsbunător pe Moţoc, care fu sfîşiat.

După cum se probează prin acte, el avu 2 fiĭ, pe: Onciŭ şi TOADER Moţoc. Acest din urmă e tatăl luĭ GEORGE Moţoc VORNICUL. (Arh. ist. de Hasdeŭ, t. II).

www.dacoromanica.ro

Oncĭŭ Moţoc fiul m.-vorniculuĭ Moţoc, avu de fică pe Ileana Cujboae, soţia vorniculuĭ Cujbă. Ea vinde, printr'un document din 14 Ianuarie 1643, vĕruluĭ sĕŭ George, jumĕtate din nişte sate. Prin acest act se dovedeşte filiaţia şi înrudirile. (Arh. de Hasdeŭ).

Domniţa Vidra, soţia viteazuluĭ domn al Moldoveĭ Rĕsvan-Vodă, (1594—95) erea nepoata vorniculuĭ Moţoc. (v. Hasdeŭ.— Rĕsvan şi Vidra, poem. dram.)

Un Nicoară Moţoc, ne e arĕtat de documente ca mare vătaf de Dorohoĭ, în Nov. anul 1615.

La 1657, într'o mărturie a Divanuluĭ găsim pe Constantin Moţoc, vel sluger.

Vestitul mitropolit Varlaam al Moldoveĭ erea din această familie. Mitropolit al Sucevei în 1632, s'a ilustrat pe timpul domnieĭ luĭ Vasile Lupu, prin apărarea bisericeĭ şi publicarea de cărţĭ religioase. Părăsi scaunul la căderea luĭ Vasile V. şi muri în 1675.

Iliaş Moţoc vel medelnicer, la anul 1681, în timpul domnieĭ luĭ Duca Vodă, emigrează cu maĭ mulţĭ boerĭ, nemulţumiţĭ de domnia execrabilă a aceluĭ domn: «Dubăŭ vel spătar, Ilie Moţoc vel medelnicer, Ilie Drăguţescu vel armaş, Nicolai Murguletz ftori logofĕt, etc..... fugit-aŭ atuncea toţĭ în ţara leşească...» (N. Costin. — Letop. II, 23).

Eĭ se stabiliră în Polonia. In 1695 regele Ioan Sobiesky adresează o scrisoare boerilor emigraţĭ: «Către nobiliĭ Iliaş Moţoc şi Nicolae Murguletz». (Hasdeŭ; Archiva, III 263).

Aproape contimporan cu dânsul erea: Moţoc Jicnicerul, de sigur rudă de aproape. Pe acesta ni'l arată Neculce printre ceĭ 24 de boerĭ ce aŭ plecat în Rusia, împreună cu domnul lor Demetru Cantemir la 1710, stabilindu-se acolo. (Letop. II, p. 332).

La 1815, după cum ne spune Const. Sion, trăiaŭ: paharnicul Toader Moţoc, † fără copiĭ, şi slugerul Pavel Moţoc.

Cu timpul, această familie mare decăzu, şi se găsesc chiar astă-zĭ mazilĭ şi moşneni în ţinutul Neamţu, purtând numele de Moţoc.

www.dacoromanica.ro

MOVILA †

(MOLDOVA)

Okolski, istoric și genealogist polonez, în «Orbis polonus» (tom. II pag. 229, etc.), vorbește despre origina Movililor, urcându-se la romanĭ. Eĭ ereaŭ coborîtorĭ «ex familia Mutiorum magna et suprema Martis....», — și aŭ primit în țările române supranumele de Movilă, pentru-că «rîpele Dunăreĭ le-a umplut cu movilĭ de inimicĭ».

Această familie «Mutius», e aceașĭ antică gens Mucia, ilustră la romanĭ. Din ea găsim pe faimosul Muciu Scevola, la an. 507 a. cr., ilustrat în resboaele Etrusce; Quintu M. Scevola, la an. 217; Q. M. Sc. augurul la 47, etc. Maĭ târziŭ dupĕ Cr. pe Valerius Mutius.

Un urmaș al acestuia, strămutat în Orient ar fi trunchiul ramureĭ ce veni în părțile noastre: «MUTIUS ex Romano imperio primum în Græcorum Imp. bellando devenit, cuius post modum posteritas in Transylvania, Moldav. et Dacia consedit...»

Ocholski spune că ducesa Korecki, fiica luĭ Eremia Movilă, poseda în arhivele sale fragmente adeveritóre despre acest lucru; — dar numaĭ atât.

Din secolul XVI, la 1596, un document secret către nunțiul papal, spune: «Hieremia Mohila di casa reale, — care per merito di nobilita, descedento della casa flavia de gli imperatori di Constantinopoli». (cit. de Papiŭ Ilarian. — Tesaur, etc. II, 241).

In Moldova ne apare în mod cert primul din această familie, în persoana luĭ MOVILĂ PAHARNICUL: «pan Moghila ciașnic», în documente și chrisoave dintre aniĭ *1490* (6998)—

www.dacoromanica.ro

1507, având acest titlu printre boerii Moldoveni, sub domnia lui Ștefan Voev.

Acesta e faimosul «Aprod PURICE», despre care ne vorbește cronica lui Neculce, (Let. ed. Cogalnic. tom. II, 171) în timpul luptelor lui Ștefan cu Ungurii comandați de Hroiot; în lupta da la Schee: «... au fost căzut calul lui Ștefan în rĕsboi; iar un Purice aprodul i-a dat calul lui; și nu putea încăleca în grabă Ștefan fiind om mic. Și au zis Purice aprodul: Doamne eŭ m'oi face movilită și vin de te sue pe mine și încalecă! — Și s'au suit pe dânsul Ștefan Vodă și au încălecat, și au zis atunci: Sărace Purice de oi scăpa eŭ, și tu atunci 'ți-ei schimba numele din Purice Movilă. — Și au dat Dumnezeŭ de au scăpat amândoi; și l'au făcut ARMAȘ mare, pre Purice, și dintr'acest Purice aprodul s'au tras neamul Movileștilor, de au ajuns de au fost și Domni dintr'acel neam».

Se zice că Ștefan ii dete tot atunci de soție pe fiica parcălabului de Roman; și că chiar el omorise pe Hroiot în luptă.

Bazat pe acest legendar Purice, falșa cronică a lui Huru citează persoane cu acest nume, încă din timpurile anterioare lui Dragoș.

Subiectul aprodului Movilă a fost pus de Bolintineanu într'o poezie, și de C. Negruzzi într'un mic și frumos poem: «Aprodul Purice».

Se constată numai chiar prin titlu de «aprod» că acest personaj erea de neam boeresc.

Pe la 1550 și înainte, găsim în acelaș timp pe 3 Movilă, cari toți joacă un rol însemnat. Ei erau probabil frați și nepoți de fiu armașului Movilă de sub Ștefan Woev.

Inainte de a vorbi de aceștia, găsim pe la 1534 pe un MOGHILĂ, care voia să ocupe tronul Munteniei, venind din Transylvania ajutat de principele Ștefan Majlath. (v. în mag. ist. Laurian III, 195). Unii îl numesc «Moise Movilă». Hamer (citat după Șincai, II, 1534) — zice: «Ștefan Majlat au ajutat cu frumoasă oaste pe un oare-care boer din Moldova anume Moghila... să'l facă domn muntenesc; dar reu i-a fost no-

www.dacoromanica.ro

rocul căcĭ fu bătut de Petru Voivodul și prins de Turcĭ, etc...» Nu știm cum erea înrudit acest pretendent Movilă cu următoriĭ.

Intre 1540—60, documentele și cronicele ne citează pe: Movilă logofĕtul, Movilă parcălabul, și Vascan Movilă postelnic. Am spus că probabil eraŭ frați și fiĭ aĭ fiuluĭ luĭ Movilă paharnicul.

VÂSCAN MOVILĂ MARE POSTELNIC al Mold. și parcalab. In documente dintre aniĭ 1549—52 are titlul și demnitatea de Parcalab de Hotin; iar între 1552—1556 de mare Postelnic. (doc. Arch. Iași). — Fiind în acest rang, dinpreună cu fratele sĕŭ Ion logofĕtul, are un hrisov domnesc pentru confirmarea uneĭ vânzărĭ din 2 Maiŭ 1555.

MOVILA PARCALABUL (saŭ Mohila). Parcalab de Hotin, și Hatman al Moldoveĭ: «Moghila, magister equitum». Documente din 15 Mart. 1546 (hrisov domnesc), 1548 de la Ilie Rareș 1549, 1552, etc. îl citează ca Parcalab. El nu poate fi identificat cu Vâscan, pentru că se găsesc în acelaș an, unul ca postelnic, cel alt parcalab. — In anul 1552 (7060) Movilă «magister equit.», împreună cu Sturza Portarul, aleg domn pe Joldea, dar sunt prinșĭ de Lăpușneanu, și apoĭ ertați; (Șincaĭ II, 308) iar luĭ Jolde i se tăiă nasul. Tot pe acest Movilă îl găsim într'o deputație în Polonia.

Dupĕ un document al timpuluĭ, el avu de soție pe «Nastasia» fica luĭ Arbore, și patru copiĭ, din carĭ un băiat: Nastasia, IONAȘCU, Turca și Antemia. — Istoricul urmașilor sĕĭ ne este necunoscut.

ION MOVILĂ MARELE LOGOFĔT, mărturisit de numeroase documente din (7060) 1552, 54, 55, 58, etc., și în hrisoavele domnilor Moldoveĭ, ca mare Logofĕt. — El avu de soție pe Maria, fica luĭ Rareș; și după cum spune Okolski, venise din părțile Transilvanieĭ unde se căsătorise cu această Principesă ce locuia în Castelul părintesc Ciceiul. (t. II, 228 id.) : — «Ioan Movilă mare laudă îșĭ făcuse prin numele sĕŭ în Ungaria, în multe rĕsboae... etc., luă de soție pe fiica unuĭ despot (a luĭ Rareș.). El a fost

www.dacoromanica.ro

administrator perpetuu al Valachiilor sub Principele Alexandru al V. și... a fost consumat de slăbiciunea ochilor și consumația corpuluĭ ; — și 'ĭ rĕmase fiĭ.» — Aceștĭ fiĭ sunt patru ; iar fice douĕ : Șchiauna și Greaca. Cea d'ântâĭ dupĕ cercetările detaliate ale d. Urechiă, a fost soția mareluĭ Hatman Isaac Balica ; și de acea domnul Eremie Movilă numea pe acest mare boer «frate», dupĕ alțiĭ fiind-că erea frate vitreg cu ḑisul domn.

Despre Teodor, știm că a zidit Mon. Teodoreniĭ din Botoșanĭ ca Postelnic, și pare că a murit fără urmași. Vom vorbi pe rând despre ceĭ alțĭ frațĭ : Eremia, Petru și Simeon, începând cu al doilea care n'avu urmași.

George Movilă, fiul vel-logofĕtuluĭ. Episcop de Rădăuțĭ în 1580 ; apoĭ Mitropolit al Moldoveĭ și Suceveĭ (1589). La 1592 se retrage din Mitropolit de Suceva și revine în 1597. In timpul luĭ Iancu V. Sasul, dupĕ cum spune letopisețul (Vornic Ureche. — Ed. Cog. I, 234), că neputând suferi boeriĭ mizeriile acestuĭ domn «maĭ vrătos Movileștiĭ, Vlădica George, Eremia Vornicul, carele aŭ fost și Domn, și frate sĕŭ Simion Paharnicul și Balica Hatmanul, s'aŭ sfătuit în tainĕ ca să pribegească.... și toțĭ aŭ trecut în țara leșască.» (1583).

Eremia Movilă Voevod, Domn al Moldoveĭ 1595-1607.— In 1595 veni din Polonia cu oștirile luĭ Zamoisky spre a ocupa tronul ; pe atuncea domnea viteazul Vodă Ștefan Rĕsvan. Acesta fiind gonit, încercă să recapete tronul, dar fu învins, prins și decapitat (dupĕ alțiĭ tras în țeapă). Eremia M. ocupând tronul, se plecă cu desăvârșire Polonilor, devenind chiar tributar al lor. Inimic de moarte luĭ Mihaĭ Viteazul, acesta coprinde Moldova și'l gonește în 1600 ; dar pe urmă, înfrânt și trădat, viteazul domn moare asasinat la 1601, când Movilă vornicul ia tronul Moldoveĭ, dupĕ ce tot prin ajutorul Polonilor, încercase să stabilească în Valachia pe fratele sĕŭ Simeon. — El avea puținĭ partizanĭ, de ore-ce poporul și mulțĭ boerĭ îl uraŭ din cauza politiceĭ sale Polone. Muri în domnie în August 1606, de un atac de apolexie.

www.dacoromanica.ro

Soția sa ELISABETA, erea o femee foarte energică, dar ambițioasă și intrigantă în acelaș timp. După moartea soțuluĭ eĭ, căuta prin toate mijloacele a asigura tronul fiuluĭ eĭ Constantin, ajutată fiind de Polonĭ, în contra luĭ Mihail fiul luĭ Simeon W. ajutat de Turcĭ. Prin marĭ sacrificiĭ, Constantin obținu tronul în 1607. Când se ivi pretendentul Ștefan-Bogdan, această Doamnă conduse singură trupele contra celor ale boerilor carĭ sprijineaŭ pe Bogdan, și'ĭ învinse. Maĭ târziŭ fiul eĭ Alexandru (1616) fiind prins de Turcĭ, ea împreună cu fiiĭ fu silită a îmbrățișa religia mahomedană. (v Xenopol, III, 900).

Copiĭ luĭ Eremia Movilă și aĭ Elisabeteĭ, fură: Constantin, Alexandru, Bogdan; apoĭ 4 fete măritate în Polonia, anume: IRINA, (Regina) cu Mihaĭ Coribut, duce de Wisnoviecki; MARIA cu Ștefan Potocki, palatin de Braclavia — CATRINA, măritată cu Ducele Samuel Corecki; — în fine ANA, măritată 1. cu Maximilian Przerebski, castelan de Siradia, palatin de Lenticia, Litinia, etc; apoĭ cu Ion Szediwoj Cz.; al 3. cu Vladisl. Myskowski, Voevod de Cracovia; și al patrule cu Stanislav Potocki «bellidux Poloniae». — O relațiune polonă din sec. XVII, o defaimă grozav (sub titlul de «Lugubre monumentum»). (vezĭ Tesaur de Papiŭ Il. II, 140).— Ea muri în 1666, după ce exersă o influență nefastă a Polonilor asupra Moldoveĭ; lucru de alt-fel comun în familie, și care pe lângă bine, îĭ aduse mare rĕŭ și maĭ ales țĕriĭ Moldoveĭ.

SIMEON MOVILĂ WOEV., frate cu Eremia și mitr. George. In 1601, după bătălia de la Teleajen, nenorocită pentru Mihaĭ-cel-mare, ocupă cu ajutorul luĭ Zamoisky Hatman Polonilor, tronul Valachieĭ, pe care aceștia încep s'o jefuiască. Frațiĭ Buzeștĭ adună armată în Oltenia, și gonesc oștirile luĭ Movilă din țară. Aceasta pe când Mihaĭ erea în Ardeal; iar când dânsul muri, boeriĭ aleseră domn pe Radu Șerban. — In Moldova, Simeon Movilă vine la tron în 1607, imediat după moartea fratelui sĕŭ, pe când copiiĭ acestuia ereaŭ încă minorĭ; dar peste puțin moare otrăvit

www.dacoromanica.ro

de boeriĭ nemulțumiți (1607). — El lăsă următoriĭ fiĭ: Mihail, Gabriil, Petru, Ion și Moïse.

Fiiĭ luĭ Eremia Movilă sunt:

Constantin Movilă W., domn al Moldoveĭ (1607—1611), ocupă tronul cu ajutorul Polonilor, și în urma a daruri bogate trimese la Constantinopol. La anul 1611, intrând în luptă cu Ștefan Toinșa, acesta îl învinge și-l înecă în rîul Nistru, ocupând tronul.

Alexandru Vodă Movilă, al doilea fiŭ al luĭ Eremia, în 1615 se ridică cu armată prin ajutorul mameĭ sale, și învinge pe Tomșa, urcându-se pe tron pentru puțin timp. Nefiind agreat de Turcĭ din cauză că erea prieten Polonilor, Pórta numi domn pe Radu Mihnea, în 1616, iar Movilă fu prins împreună cu mama sa, cu Bogdan, cu Corecki, și duși captivĭ în Turcia. Aicĭ spre a scăpa de moarte se făcură musulmanĭ.

Al treilea fiŭ al luĭ Eremia și frate cu precedenții, erea Bogdan, despre care știm că a murit în Turcia.

— Fiiĭ luĭ Simeon Vodă:

Mihail saŭ Mihăiaș Movilă Vodă, luptă în 1608 cu vĕrul sĕŭ Constantin pentru urcarea pe tronul Moldoveĭ; reuși însă acesta din urmă.

Gavriil Movilă Vodă, domnul Valachieĭ (1618—20). Alexandru Iliaș fu gonit din țară (1618) și mulțime de Grecĭ omorâți de boeriĭ țăreĭ, în capul cărora se afla Lupul paharnic Mehedințeanul. Pórta, prin stăruințele Polonilor, numi atuncĭ Domn în Muntenia pe Gavriil, fiul luĭ Simeon Vodă. El trimise pe Mehedințeanu ca Mare-Spatar, la Silistra în ajutorul luĭ Schender. Acesta prinse pe viteazul boer, punându-l în țeapă (1618). După o domnie de maĭ puțin de 3 anĭ, Movilă fu mazilit și înlocuit prin Radu Mihnea.

Petru Movilă mitropolitul, al treilea fiŭ al luĭ Simeon (1597—1647). După ce studiă în Polonia, fiind apoĭ vicar al bisericeĭ ortodoxe din regat, la anul 1632, tînăr încă, fu înălțat mitropolit al Kievuluĭ: «Arhimandrit Pecersteĭ, Mitropolit al Rutenilor, Kievuluĭ și Halicieĭ și a toată

www.dacoromanica.ro

Rusia»...:... (Okolski). In Kiev el fondă un seminar numit maĭ târziŭ Academia Mohileană; apoĭ o tipografie și bibliotecă, în care tipărește maĭ multe opere în rușește; din care cea maĭ importantă e *Confesiunea ortodoxă* din 1645, scrisă cu ocazia Synoduluĭ din Iașĭ. Om de o mare eruduțiune, avu o mare influență pe timpul sĕŭ, și e considerat printre ceĭ maĭ iluștri prelațĭ aĭ Rusieĭ.

Confesiunea sa, fu confirmată ca învĕțătură fundamentală a bisericeĭ ortodoxe, de către Patriarhul Nectarie în 1652. — † în 1647 la Kiev.

Moïse Movilă W. Domn al Moldoveĭ în două rânduri. El e fiul maĭ mic al luĭ Simeon W. In anul 1630 ocupă scaunul țăriĭ prin marĭ sume de banĭ; dar înainte de un an de domnie e scos, fiind reclamat ca partizan al Polonilor, iar tronul dat luĭ Alexandru Iliaș. Peste doĭ anĭ, în 1633, revine iarășĭ, voind să prindă pe Vasile Lupu care pretindea domnia. Turciĭ trecênd prin Moldova contra Polonilor, și luând și pe Moise Movilă cu oastea în rândurile lor, Moldoveniĭ fug din luptă, pentru care Movilă e acuzat că ține cu Poloniĭ, și deposedat de domnie, care fu dată luĭ Vasile Lupu.

Ion Movilă, frate cu precedentul, al patrulea ca vârstă dintre copiiĭ luĭ Simeon, servi și se distinse deosebit în Ungaria. (v. și Okolski). Lotopisețul Moldoveĭ ne spune: «Racoți Kneazul Ardealuluĭ, aŭ pornit nește oștĭ asupra luĭ Vasile Vodă, cu Ion Movilă, feciorul luĭ Simeon Vodă, carele erea în Ardeal aședat de după rĕsboiul de la Ștefăneștĭ, cum s'aŭ pomenit după moartea luĭ Simeon Vodă... Aŭ schimbat Sfatul Rocoți cu Mateĭ Vodă: orĭ temându-se de împĕrăție, înțelegând de patima viziruluĭ, orĭ altă socoteală le-a venit: aŭ întors pe Ioan Movilă cu oștile înapoĭ și s'aŭ întors și Munteniĭ...» — (Miron Costin let. M. I, 308).

Fiica luĭ Ion Movilă, Elena, erea soția mareluĭ Logofĕtu Miron Costin. —

In timpul luĭ Petriceicu Vodă, găsim pe un Movilă Hat-

www.dacoromanica.ro

MANUL cazacilor, de care vorbesc cronicele la anul 1684: —«Cazacii vĕzênd că i-a viclenit și Cunițkie Hatmanul de aŭ fugit, atuncea și-aŭ ridicat dintr'înșiĭ alt Hatman, anume Movilă Polcovnicul».

Aceasta se întâmplă în acel an în Decembrie 24, pe când erea un frig cumplit, și când Tătarii risipiră cu totul oastea Cazacilor. — (II Let. 30. Nicol. Costin).

Nu găsim nicăerĭ ce legătură avea acest principe al Cazacilor cu Movileștiĭ de maĭ sus, nicĭ al căruĭ dintr'ânșiĭ erea fiŭ.

Un ADAM MOVILĂ, fiŭ al unuia dintre copiiĭ luĭ Eremia saŭ Simeon, trăia pe la jumĕtatea sec. XVII, când zidi Monastirea Adam din Jud. Tutova.

Paharnicul C. Sion în «Arhondologia» sa (fam. Movilă pag. 206), spune că urmașiĭ acestuia luară numele de Adam, și apoĭ de la 4 frațĭ Adam, pe acelea de: Șerban, Movilă, Stamatin și Luca. Nouĕ ni se pare cam suspectă această descendență, maĭ ales că e dată de Sion. El zice că pe timpul sĕŭ nu maĭ ereaŭ adevĕrațiĭ Movilă de cât ceĭ numițiĭ Stamatin.

Strĕnepotul de fiŭ al luĭ Adam Movilă este MEDELNICERUL Const. MOVILĂ, care se găsește în actele de judecată cu nepotul sĕŭ George Șerban Clucer, sub domnia luĭ Alexandru Moruzi în Valachia, în Noembrie 1793: «Dumnealuĭ Medelnicerul Movilă fiind pământean din Moldova». In actele divanuluĭ se pomenește și de fratele sĕŭ Clement Monahul M., cum și de tatăl sĕŭ. —(v. Urechiă.—Doc. din domnia luĭ Alex. Moruzi, p. 452).

Această familie a Movililor însă, aḍĭ e cu totul stinsă.

www.dacoromanica.ro

Dinastia MUŞAT †

Familia Mușat, a II-a dinastie domnitoare a Moldoveĭ, dacă considerăm ca prima pe a luĭ Bogdan și a urmașilor sĕĭ, era de origină muntenă saŭ Valachă, înrudită cu a Basarabilor, lucru care se poate dovedi prin 2 probe: —

1) armele familieĭ Mușat, după cum sunt citate și reproduse în diferite părțĭ (vezĭ Hasdeŭ. în Basarabiĭ), arătaŭ o derivare saŭ descendență din Basarabĭ, de oare-ce coprindea pe scut argintiŭ, 2 capete negre cu ramură, ale Basarabilor fiind după cum se știe, 3 capete de negru.

2) La mórtea luĭ Juga, principe lituan, care domnise în Moldova (1374 — 75), căutându-se un succesor de neam domnesc, se găsi un Mușat, din Valachia. Orĭ, el trebue să fi fost rudă cu Basarabiĭ, singur aceștia fiind neam princiar acolo. Apoĭ se spunea că Costea Mușat s'ar trage din vița despoților serbĭ, care arată cu atât maĭ mult că eraŭ Basarabĭ, cu cât am vĕzut că maĭ tot-deauna s'a crezut că aceștia ar fi avut o asemenea origină.

In resumat, azĭ e definitiv stabilit că Mușațiĭ aŭ fost o ramură a Basarabilor. Trunchiul acesteĭ dinastiĭ e Costea Mușat, pomenit în toate cronicile, însă care n'a domnit. Numaĭ într'un pomelnic de la monăst. Bistrița, se arată ca urmaș al luĭ Latco între Voevoziĭ Moldoveĭ. De și purta titlul de «Vodă», ca tată a 3 domnĭ, nicĭ un document nu ne mărturisește domnia luĭ. Ceĭ 3 fiĭ aĭ sĕĭ, urmară pe rând:

Petru I Mușat (1375—91), era ginere luĭ Vladislav regele Polonieĭ, după alte texte cumnat, care pentru un împrumut îĭ amanetează Pocuția în 1389.

Roman I, fratele sĕŭ (1391 — 94), se întitulează «Mare autocrat din mila D-luĭ, I. Roman Voevod, stăpănitor al

www.dacoromanica.ro

Moldoveï de la munte până la mare.» Soția sa erea Anastasia, fica luĭ Lațcu Vodă. Se zice că el ar fi fondat orașul Roman.

Fratele sĕŭ Ștefan, nu domni de cât un an și murind, ceĭ doĭ fiĭ aĭ sĕĭ Ștefan și Petru se luptară pentru domnie. Petru fu ales domn de boerĭ (1395—99).

Rivalități și lupte pentru tron urmează după moartea acestuia până la 1401. Reușiră să domnească Roman II fiul luĭ Petru, și apoĭ Iuga II, fiul luĭ Roman I (1400—401). E loc să reamintim modul de succesiune la tron în țĕrile române, bine înțeles în timpul când eraŭ dinastiĭ naționale. Sistemul era electiv în ereditate, adică nu fiul maĭ mare succeda, după cum în apus, ci acel care era ales de boerĭ. Acest fel de succedere era foarte defectuos, de oare-ce da loc la atâtea lupte pentru domnie, pe carĭ le vedem în ambele țĕrĭ surorĭ.

Alexandru I cel bun (1401—1433), frate cu Iuga și fiul maĭ mic al luĭ Roman care maĭ avusese 4 copiĭ, e un domn însemnat. In strânse legăturĭ cu Poloniĭ; ast-fel îi ajută contra cavalerilor Teutonĭ la Marienburg. — Organiză perfect de bine țara în toate privințele. — Avusese de soțiĭ: 1. Margareta de Losonz, fica luĭ Ștefan de Losonz, Voevodul Ardealuluĭ, de la care avu pe Ilie. Aceasta murind, se căsători (2) cu Ringala (Maria), sora regeluĭ Vladislav Iagelo, de care se desparte în 1421, având un fiŭ Ștefan. El avea titlul de «rege» (Βασιλεύς).

Domniĭ Moldoveĭ din neamul sĕŭ se succed ast-fel, după moartea luĭ: Ilie și Ștefan împreună 1433—44. Amândoĭ frațiĭ se luptă între dinșiĭ; Ștefan orbește pe Ilie, rĕmâind domn (1447—47) cu Roman III, fiul luĭ Ilie. Acesta îl omoară la rîndul sĕŭ și remâne singur (1447—48). Petru II, fiul luĭ Alexandru (1448—51), ia de ajutor pe un șef ungur Ciopor (legendarul Ciubăr-Vodă), care la moartea luĭ deveni domn pentru scurt timp.

Bogdan, bastard al luĭ Alexandru I, domnește puțin (1451) fiind ucis de un alt pretins fiŭ natural al luĭ Alexandru:

www.dacoromanica.ro

Petru Aron (1451—52 și 1456—57). — Al doilea fiŭ al luĭ Ilie domnise între 1452—56, fiind otrăvit.

Ștefan cel mare (1457—1504), cel maĭ însemnat domn al Moldoveĭ. Ocupă tronul prin ajutorul luĭ Vlad Țepeș, căruia îĭ plăti serviciul prin nerecunoscință. Intr'o domnie glorioasă, învinse pe regele Matias Corvin în 1467 la Baia, pe Hanul Tătarilor în maĭ multe rînduriĭ, pe Radu cel frumos, Principele Valachieĭ, în 1471. Apoĭ pe Turcĭ în multe rînduriĭ: în 1475 la Rahova în mod strălucit, la Valea Albă 1476, etc. O armată a luĭ Albert regele Polonieĭ fu sdrobită în pădurea Cosminuluĭ la 1492. Apusul cu drept cuvînt l'a denumit «l'athlète du Christ» (v. Duruy. moyen-âge), pentru strălucitele sale lupte și învingeriĭ, pe cariĭ le întunecă puțin unele acțiunĭ și cruzimĭ neînțelese, de și conforme timpuluĭ sĕŭ. El muri bolnav în anul 1504, lăsând tronul fiuluĭ sĕŭ Bogdan.

Ștefan cel mare fusese căsătorit de 4 orĭ: 1. Cu o Marușca, de la care avu fiŭ pe Alexandru, † 1496, de care ne vorbesc multe documente. — 2. Evdochia din Kiev, sora țaruluĭ Simeon, de la care se născură 2 fiĭ: Bogdan-Vlad și Petru, ambiĭ † 1479. — 3. Maria de Mangop, principesă din Crimea, din ilustrul neam al împăraților Comneniĭ. De și de o mare frumusețe e părăsită de soțul eĭ în 1475 după 3 anĭ de căsătorie, pentru Maria fica luĭ Radu, care avea să'ĭ devie soție. — Nefericită și retrasă, Maria de Mangop, muri la 1477 în floarea vârsteĭ. Inscripția de pe mormântul eĭ din monastirea Putna arată acésta. — 4. Maria (Voichița), fica luĭ Radu-cel frumos; fusese prisoniera luĭ Ștefan, împreună cu mama sa. Dintr'ânsa se născu Bogdan II, și trăi până la 1511.

Din ficele luĭ Stefan aŭ fost: Maria, † 1516 și îngropată la Putna, și Elena, care se mărită cu Ioan cel tânăr, fiul țaruluĭ Moscoveĭ Ion Vasilievicĭ III, având o viață foarte dramatică și muri la 1505. (v. Xenopol. — Istor. p. 404).

Bogdan II, zis cel orb (1504—1517) fiul maĭ mic al luĭ Stefan, închină în 1513 Moldova Turcilor, prin iogofĕtul Tĕutu trimes la Țarigrad. — El tratează în egal cu regiĭ

www.dacoromanica.ro

Polonieĭ, care 'l numeaŭ: «amicus noster magnificus....» etc. Căpătă porecla pentru defectul ce avea de a lușa.

Ștefan-cel-tânăr saŭ Ștefăniță (1517—1527), fiul sĕŭ, ocupă tronul la vârsta de 11 anĭ. Condus în domnie de Luca Hatmanul Arbore care 'l crescuse. In 1518 se încheie tratatul cu Polonii, în carĭ se menține titlul de «amicus sincere dilectus» pentru Principele Moldoveĭ. In 1523, el omoară pe Arbore cu ceĭ 2 fiĭ aĭ sĕĭ, fapt care îngrozi pe toțĭ. Soția sa Roxandra, îndemnată de boerĭ, îl otrăvește la un ospĕț, în floarea vârsteĭ, căcĭ prin unele calităților ce avea, putea ajunge un mare domn.

Luĭ Ștefăniță urmează un bastard al luĭ Ștefan-cel-mare, Petru Rareș, fiul Marieĭ Rareș din Hârlău. El în prima domnie 1527—38, bate pe Regele Ferdinand la Feldioara în Ardeal, ajutând pe Pr. Zapolia. — Atăcând pe Polonĭ pentru un motiv pretextat, e învins la Obertin în anul 1531. In 1534 a omorât pe Ludovic Gritti, trimes de sultan să reguleze afacerile între Rareș și regele Sigismund, și care voia să apuce domnia. In 1538 Sultanul îl destitue pentru necredință, și e înlocuit cu Ștefan Locustă (1538—40), fiŭ (?) al luĭ Alexandru, fiul luĭ Ștefan cel mare, care e ucis.

Rareș revine în 1541, domnind încă 5 anĭ, în care timp stă bine cu faimosul Sultan Soliman, care făcuse din Ungaria un pașalîc. — Petru R. avusese douĕ soțiĭ: 1. Maria † 1529; și 2. Elena, fica luĭ Eraclide. Copiiĭ sĕĭ ereaŭ: Ilie, principele Moldoveĭ 1546—51, urmat de fratele sĕŭ Ștefan (1551—52); Ruxanda, soția luĭ Alexandru Vodă Lĕpușneanu, și Kiajna (saŭ Despina), faimoasa soție a luĭ Mircea Ciobanul, din Muntenia, care prin intrigele și cheltuelile sale, regulă domniile în ambele țĕrĭ. Mândră, ambițioasă și crudă, ea peri ucisă de Vornicul Dumbravă, după o viață fără frîŭ, și crime ce făptuise. (v. Odobescu — Doamna Kiajna, pe larg). — Ilie Vodă al luĭ Rareș, avu fiŭ pe Alexandru Vv. Iliaș, principe al Moldoveĭ și Valahieĭ (1620—29), a cărui fică Domnița Casandra, era mama Domniței Sultana, căsătorită cu Alexandru Mavrocordat Exaporitul.

www.dacoromanica.ro

Alexandru Lăpușneanu, fiŭ natural al luĭ Bogdan II, cunoscut înainte de domnie cu numele de Petru Stolnicul. Ținu tronul în douĕ rânduri: 1552—61 și 1564—6. Avu de luptat cu Iacob Eraclit, de care fu învins și care luă domnia. Revenit din noŭ, tăiă 50 de boerĭ din ceĭ care 'l părăsise, pretextând că voia să se împace cu eĭ la un ospĕț. Boerii împreună cu soția sa Ruxanda îl otrăviră, 1566. El mutase capitala țĕriĭ din Suceava la Iași (1564). — De și crud, domnia luĭ presintă un oare-care interes prin caracterul ciudat și viteaz al acestuĭ om. (v. frumoasa narațiune istorică de C. Negruzzi asupra luĭ Lăpușneanu și a morțeĭ luĭ).

In domnie, urmă fiul sĕŭ Bogdan (1566 72), a cărui una din surorĭ ținea pe nobilul polon Gaspar Panicevski. Fiul luĭ Bogdan, erea Alexandru Voda Bogdan, Domnul Valahieĭ între 1592—93.

Ion Vodă cel cumplit, bastard al luĭ Ștefăniță cu o armeancă. Domn foarte viteaz, dar nefericit, se poate considera printre ceĭ maĭ însemnațĭ aĭ Moldoveĭ, de și domni puțin. — Perzând bătălia de la Cahul prin trădare, fu prins, legat de 2 cămile și rupt. (1572—74). Avu întâia soție pe fica parcalabuluĭ Lupea Huru din care se născu un fiŭ Petru. (Ion Vodă cel. cumplit de Hasdeu.)

Iancu Sasul W., pretins bastard al luĭ Rareș, domni 2 anĭ (1580—82) detestabil și jefuind țara. Soția sa erea Maria Paleologo, byzantină, cu care avu 5 copiĭ și un fiŭ. Bogdan Ștefan W. cel surd, erea bastardul luĭ Ion Voda, cu frumoasa Sasă, care iubea mult pe acest domn.

Cu aceștĭ din urmă fiĭ naturalĭ aĭ domnilor din această dinastie, putem încheia cele ce știm despre dânsa. Am expus pe scurt și numaĭ pentru legătură, faptelc domnilor, carĭ sunt cunoscuțĭ din Istorie. — In privința familieĭ Mușat putem spune că s'a stins cu aceștia din urmă și cu fica luĭ Alex. Iliaș în secolul XVII, carĭ n'aŭ avut urmași; iar numele neamuluĭ nu s'a întrebuințat decât până la Alexandru I cel bun.

www.dacoromanica.ro

NĂSTUREL (Herescu)

(VALACHIA)

Printre cele mai vechĭ și marĭ familiĭ românești, ia loc acea a Hereștilor saŭ Năsturel, al căreĭ rol e însemnat în istoria țĕriĭ, și a căreĭ origine se confundă cu a principilor Basarabĭ.

Vorbind de începuturile orașuluĭ Bucureștĭ, Colonelul Papazoglu, exprimă ast-fel o tradiție asupra acestuĭ neam: «Unul din magnațiĭ marĭ aĭ Românilor, ce se numi NĂSTUREL, căutând loc de a face biserică (nu știŭ de nu va fi comtele Henrih saŭ HERÉ NĂSTUREL, după al căruĭ nume este și moșia Hereștĭ în drumul de la Bucureștĭ spre Oltenița), a găsit cea maĭ fumoasă poziție pe dealul stâng al Dâmboviței, unde erea vestitul oraș Pinum, având în vale vederea bălței celeĭ marĭ a Broștenilor cu pădurea ce ocolea acele douĕ marĭ dealurĭ. Pe acel deal zidi Năsturel Sf. Biserică cu patronagiul Buneĭ-Vestirĭ, pe moșia luĭ Bugă, care începuse a se popora cu boerimea ce se strĕmuta din Tîrgoviște. Această biserică este și până astă-dĭ, numindu-se «Dobroteasa», calea Văcărești..... Făcêndu-șĭ acolo și acel Năsturel case marĭ la spatele bisericeĭ, a căror ruine aŭ stat până la anul 1855, apoĭ aŭ dispărut.» (Pe la *1450*).

Vechea moșie a acesteĭ familiĭ este Hereștĭ, de care am amintit maĭ sus, și de la care membriĭ familiĭ Năsturel, aŭ luat numele de «Herescu». — D. Xenopol spune că în timpul luĭ Mircea cel Mare, acesta «trimete în *1389* doĭ solĭ în Polonia, pe boeriĭ Manea și ROMAN HERESCU, și care trecând prin Moldova, Petru Mușat domnul de acolo le dă

www.dacoromanica.ro

un representant al sĕŭ Dugoiŭ, și toți treĭ mergênd în Polonia la Vladislav Jaghello, Mircea închee cu regele Vladislav o legătură de prietinie, cu ajutarea lor mutuală contra Craiuluĭ Ungarieĭ....» (Istoria R. tom. II, p. 95). Despre acești solì vorbește Doghiel în «Codex Diplomaticus regni Poloniae» (t. I, 597), numind pe acel boer «Roman Heritzki».

Un boer «FILEA OT FIEREȘTĬ» e citat la anul 1568 împreună cu soția sa Stanca și cu frații sĕĭ Partenie și Neagoe. Nu maĭ încape îndoială că aceștia fac parte din familia Hereștilor și Năsturelĭ; maĭ ales numele de Fierea saŭ Hierea e caracteristic. — ȘERBAN logofĕtul din Fierești (tot una cu: Hereștĭ), e probat la 1622.

Sub domnia luĭ Mircea Ciobanul (1546—54), ne vorbește cronica de primul UDRIȘTE NĂSTUREL care pieri în luptă. Mircea îndată ce se urcă pe tron începu să ucidă pe boerĭ. ast-fel «tăie pe Coadă vornicul, pe Drăgan stolnicul, pe Stroia spătarul, pe Vintilă comisul, și pe alți mulți, muncindu'ĭ pentru avere. Boeriĭ ce scăpară de la moarte fugiră în țara ungurească, unde strângênd oaste ce aŭ putut și trecând doĭ anĭ, aŭ avut rĕsboiŭ cu Mircea la Periș, și a biruit Mircea Vodă, perind Udriște Năsturel și Teodosie Banul». (v. Const. Căpitanul, Cronica I. 176 și Xenopol Ist. IV). (1547).

Din acest descendent al luĭ Năsturel Herea din sec. XV, se trăgea:

RADU NĂSTUREL, boerul ot Fierești, după cum îl numește un document din 1620; și care la 1624 ca bătrân erea biv-mare logofĕt. A avut 3 copiĭ:

DOAMNA ELINA, soția luĭ Mateĭ Vodă Basaraba și doamnă a țĕriĭ. — Fratele eĭ:

Oreste saŭ UDRIȘTE NĂSTUREL din Hereștĭ marele Logofĕt, erea unul din oameniĭ ceĭ maĭ culțĭ aĭ țĕreĭ în timpul sĕŭ. El ajută mult pe cumnatul sĕŭ Principele Mateĭ, în actele importante ale Statuluĭ, fiind și ispravnic a multe din monăstirele clădite de acesta. Maĭ patronează tipăririle ce începură a se face pentru întĭia oară în țară la Govora, încurajând scrierile religioase. A tradus în românește, cartea

www.dacoromanica.ro

rĕmasă manuscris: «Viața părinților noștri Varlam și Iosofat.» etc. — El fu logofĕt și apoĭ MARE BAN sub Mateĭ Basarab (1633—54). — Palatul sĕŭ boieresc se află în București, în suburbia care apoĭ s'a numit «Udricaniĭ» după numele sĕŭ, și unde 'șĭ clădi lângă casele sale cele marĭ, biserica Sf. Vinerĭ.

Fratele sĕŭ maĭ mic, erea CĂZAN POSTELNICUL Năsturel, la anul 1653 Ispravnic mare al scaunuluĭ Bucureștilor.

Marele BAN RADU NĂSTUREL, fiul luĭ Udriște, la anĭi 1669 mare logofĕt, iar după 1674, 80, 81 vel Ban. Grigore Ghica venind domn la 1673: «îndată aŭ scris cărțĭ luĭ Grigore Băleanul, să scie că este domn și să prindă pe Radul Crețulescu logofĕtul și pe frați luĭ Șerban Cantacuzen, carĭ erea la Bucureștĭ. Iar Gheorghie Băleanul venind noaptea aŭ strâns iuzbașiĭ și căpitaniĭ slujitorilor și pe boerĭĭ ce se întâmplase aci, pe Radul Năsturel și alțiĭ, și adunându-se aŭ trimes pe Radul Năsturel cu slujitorĭĭ de le-aŭ ocolit casele și i-aŭ chemat la curte...»; Toțĭ partizaniĭ Cantacuzenilor fură închișĭ în turn, și sub Ghica partida luĭ Băleanu, Năsturel, Leordeanu, etc, erea in mare trecere; dar când Gr. W. Ghica fu mazilit: «Băleanul cu ginere-sĕŭ Hrizea și cu Neagoe vornicul Secuianul și cu Radul Banul Năsturel, și cu Staico pah. Buxianul....., simțind că adevĕrat vine Duca Vodă domn, ei începură a fugi în sus către Piteștĭ, luând cu dânșiĭ și pe Constantin slugerul Ludescu ducêndu'l până la mănăstirea din Argeș, iar Băleanul și cu ginere-sĕŭ și cu Neagoe Vornicul aŭ trecut muntele la Sibiŭ; ear Radu Năsturel și cu Staico aŭ fugit la munte. Decĭ sosind și Duca Vodă la scaun, Sf. Nicolae an. 7182 (1674), venit'aŭ Constantin de i-aŭ spus de toate ce aŭ pățit, venit-aŭ și Năsturel și Staico de s'aŭ închinat....» (Cronica anon. magaz. istor. V, 13).

Documente din 1681 și 1679 citează pe Radu Năsturel tot ca mare Ban.—Din anul 1674, în documentele divanuluĭ figurĕză «FIERESCUL vel vistier». — Banul Radu Năsturel avu doĭ fiĭ, din carĭ TOMA e amintit pe la 1663-1665; iar cel alt:

www.dacoromanica.ro

Postelnicul Șerban Năsturel Herescu, amintit și probat prin acte, ca Postelnic în 1703, ca vel sluger 1713; iar la 1717 ca mare Clucer printre boerii divanului domnesc. Une-ori îl găsim figurând ca: Șerban Năsturel singur, alte ori numai: Șerban Herescu. El a avut fecior pe Constantin Năsturel mare Ban la 1757; la 1731 (Maiu 30) erea mare paharnic iscălind printre boerii divaniți. El repară biserica Dobroteasa din București: «După trecere de vre-o 300 de ani de la boerul Năsturel, Constantin Post. fiu al Banului Șerban Năsturel, văzând acea biserică fondată de strămoșii lui, în foarte mare ruinare, a prenoit'o la anul 1730 (vezi inscripția în piatra de-asupra ușei bisericei), și a lăsat în seama rudelor sale ce ședeau în dosul bisericei și din care au trăit în acele case până la anul 1840, o femee ce se zicea că este descedentă din acea ilustră și nobilă familie, a Năstureilor». (Colon. Papazol — Ist. or. București, p. 7).

Radu Hetescu Năsturel, fiul acestui, înainte de anul 1799 îl întâlnim cu titlul de biv-vel paharnic. Fiul său:

Generalul Constantin Nasturel Herescu (n. 1798 † București 30 Dec. 1879), e cel din urmă care avu titlul de Mare Ban. — La 1823 intră în armata rusească, servind ca oficer într'un regiment de ulani. Intors în țară la 1727, fu numit adjutant al lui Alexandru Ghika. Vistier sub Bibescu Vodă; în timpul lui Știrbey reintră în armată fiind numit mare Ban și Spatar al oștilor. — El institui prin legat Academiei române, un fond din jumătatea averei sale, pentru premii.

Pe mormântul familiei din biserica S-ta Vineri din Bucuresti se află o foarte interesantă inscripție vorbind despre genealogia familiei, pe care o transcrim ca o completare a istoriculuĭ acestei familii. Dupĕ armele săpate în piatră, urmează pe cele patru fețe ale coloanei de marmoră, inscripția în litere de aur:

«Familia D-lor Năsturelĭ se trage din Romanii; s'ău

www.dacoromanica.ro

cinstit cu titlul de grafĭ de către Impĕratul Austrieĭ Ludovic I la anul 1370, și anume cel d'ântâĭ al familieĭ a fost Graf Henrihi N. din feciorii și nepoții căruia rĕmașĭ în Ungaria, se vĕd în urmă între buițații, tot sub aceiașĭ numire de grafĭ: D. Ioan Năsturelu la anul 1661 în tractaturile de pace ce aŭ încheiat Ungaria cu Leșiĭ sub Ion Sobieski. Din nepoții însă aĭ luĭ Graf Henrihi Năsturel se vede expatriat din Ungaria încă de la anul 1518, Udrișteа Năsturel, feciorul luĭ Graf Ilie Năsturelu și strĕnepotul luĭ Graf Henrihĭ Năsturel, carele aŭ stătut Ban mare peste tot Banatul și șef al oștirilor de atuncĭ. Aŭ murit la anul 1526 și s'aŭ îngropat la monăstirea Argeșuluĭ, născut fiind la anul 1436. Acesta trăgâiudu-se atuncĭ în Valachia, aŭ cumpĕrat între alte moșiĭ, precum se vĕd din daniile ce aŭ făcut în urma lui strĕnepoțiĭ sĕĭ la monăstirile Cotrocenĭ, Văcărești, Pantelimonul și Gruiu dupĕ hrisoavele din aceste monăstirĭ, aŭ cumpĕrat atuncĭ și moșia Herăștiĭ și de atuncĭ s'aŭ numit Năsturel de Heresco. La această moșie și-aŭ zidit monăstirea sa de lespezĭ de piatră la anul 1520, unde se și vede săpat marca familieĭ sale într'acest chip:

Un vultur cu douĕ capete este ținut de 2 romanĭ, înăuntru ekisonuluĭ se află un leŭ stând pe un tun, cu o cruce în labele sale, care bate un șarpe ce se vede ridicat în potriva luĭ cu deviza latinească subscrisă: Honor et Patria.

Acest Udrișteа Năsturel aŭ născut pè Banul Ion Năsturel la anul 1524, carele aŭ murit la anul 1590 având și el fiŭ pe:

Banul Radu Năsturel ce s'aŭ născut la anul 1582 și carele aŭ murit la anul 1652. Acesta aŭ avut fiŭ pe:

Banul Toma Năsturel născut la anul 1628, carele s'aŭ făcut graf de isnoavă de către Leopold I împĕratul Austrieĭ la anul 1664 și carele aŭ murit la anul 1693, iar acesta aŭ născut fiŭ pe:

Banul Șerban Năsturelu, ce s'aŭ născut la anul 1659 și care aŭ murit la anul 1731, aŭ avut și el fiŭ pe Banul

www.dacoromanica.ro

Constantin Năsturelu, născut la anul 1682 și care aŭ murit la 1752. Acesta din urmă aŭ născut pe:

Radu Năsturel la anul 1750, care la botezul, s'aŭ făcut paharnic și aŭ murit la anul 1804, tot paharnic, fiind sacat și depărtat din fire din rîvna gradurilor și slujbelor dupĕ atuncĭ. Acesta aŭ născut pe D. logofĕtu Constantin Năsturel la anul 1798, care aŭ slujit în slujba ostășească a Rusiĭ și aflându-se în douĕ campaniĭ în potriva Turcilor aŭ dobândit kavalariĭ și sabie de aur pentru vitejie, iar în urmă pentru slujbele aduse patrieĭ sale s'aŭ cinstit și cu cavalarie otomană, și cu rang de mare Ban.»

Am vĕzut maĭ sus repetați pe ceĭ maĭ mulți din aceștĭ Năstureĭ, cunoscuți din istorie, în afară de ceĭ din liniile laterale pe care această genealogie nu'ĭ amintește, punând unele filiațiunĭ greșit, și de datele asupra celor maĭ vechĭ, de un deosebit interes pentru această familie care a avut poate cea d'ântâiŭ în țară titlul de «comte» (Graf) al S-tuluĭ Imperiŭ.

www.dacoromanica.ro

NEGRI

(MOLDOVA)

Dupĕ arborele genealogic păstrat în familie și autentificat la 1833, se vede ca început al genealogieĭ acesteĭ familiĭ, trăind prin secolul XVII: MAVRODIN zis GRECUL. Acesta avu doĭ fiĭ: Mavrodin și Apostol. Urmașiĭ celuĭ d'ântăĭ păstrară numele vechiŭ până în zilele noastre, aĭ luĭ Apostol s'aŭ numit maĭ târziŭ Negri.

Mavrodin.

MAVRODIN VISTIERUL fiul primul Mavrodin, trăia la începutul veaculuĭ trecut. Avu fiŭ pe: ESTATIE Mavrodin Pitarul. Fiul acestuia erea Clucerul VASILE MAVRODIN, care este tatăl stolniculuĭ TEODOR (care avu 4 copiĭ), și al Vorniculuĭ LUPU MAVRODIN. Acesta însurat cu A. Teleman a avut patru fiĭ: Gheorghe fără copiĭ; ION Mavrodin, strĕmutat în Bucureșĭ împreună cu fratele sĕŭ ALEXANDRU, care la 1832 erea inginer; și Stolnicul MIHALACHE Mavrodin, de asemenea inginer.

Acesta a avut fiŭ pe căminar MANOLACHE. tatăl a cincĭ copiĭ: Colonel PETRE Mavrodin † 1896; — Profira †, — VASILE MAVRODIN, fost inginer (1852—1889), având 5 copiĭ: Ema, MIHAI, VASILE, Elisabeta și Alexandru; — în fine majorul IORGU Mavrodin †, aĭ căruĭ copiĭ sunt: Mihaĭ și Natalia.

Maĭ sunt alte branșe cu descedenții lor, precum cea numită *Mavrodi*; alăturĭ cu alțiĭ ce poartă acest nume, de origină grecească de curând în țară, și carĭ nu aŭ a face cu dânsa.

www.dacoromanica.ro

Negri.

Apostol fiul luĭ Mavrodin de la 1680, a avut 3 feciorĭ: — Toder, Gheorghiță vistierul, și Mitrea vornicul.

Vistirul Gheorghiță a avut un fiu și 2 fice: Anița Beldiman, Catrina soția serdaruluĭ Vicol, și

Negrea jicnicerul. Acesta transmise familieĭ sale numele de Negrea saŭ Negri; și a avut patru copiĭ: douĕ fete (Ancuța și Nastasia), și doĭ fiĭ din care descind actualiĭ:

1. Costin Negri banul, la 1748 erea încă copil, fiind pe lângă principele Mavrocordat cu alțĭ fiĭ de boerĭ. (Letop. III, 174). El a avut patru copiĭ: Mihalachi serdar, Safta soția luĭ Ștefan Catargi; Catinca soția luĭ Ion Kostache; și Aga Petrache Negri. Fiul acestuia este:—Costache Negri (1812—1876) om politic însemnat. In mișcarea de la 1848 s'a făcut celebru, maĭ ales printr'un faimos discurs pentru unirea românilor. Patriot și orator de frunte, a luptat pentru Unire cu contimporaniĭ sĕĭ. † la 1876.

2. Paharnicul Ion Negri, frate cu Costin, a avut urmĕtoriĭ copiĭ: — Caterina soția banuluĭ G. Hermeziŭ, Smaranda a spătaruluĭ Botez, Ileana Patrașcu; Mihalache Negre, care a avut fiŭ pe Ioan; — și Constantin Negri spătar.

Vechiul strămoș al acesteĭ familiĭ se zice că erea Vornicul Negre, boer consilier al luĭ Alexandru cel bun, de la 1402-26. — Paharnicul Negre s'a ilustrat în rĕsboaele luĭ Ștefan cel mare, precum la Cosmin în 1497. Inainte, un alt paharnic Negre fusese decapitat de Ștefan Vodă la Vasluĭ în anul 1471, fiind că era contra uneĭ părerĭ a Domnuluĭ. Petrașco Negre, ginerele luĭ Petre Șchiopul, a plecat în exil cu socrul sĕŭ, a fost înscris în cartea de aur din Veneția și a murit la Barcelona. In vechile hrisoave vedem această familie ca proprietară a vecheĭ moșiĭ Negreștĭ. (v. Alexandri, note la Dumbrava roșie).— Din acești străbunĭ aĭ familieĭ ar descinde familia de maĭ târziŭ Negri, care nu știm prin ce împrejurărĭ a luat numele de Mavrodin.

www.dacoromanica.ro

In afară de familia din Moldova Negre saŭ Negri, la finele veaculuĭ trecut s'a distins printre boeriĭ familia **Negri**, fanariotă din Bizanț și de origină italiană. In evul mediŭ, un străbun al eĭ NEGRI, erea Gonfaliere de Milan în sec. XIV. Cam în acelaș timp eĭ se mutară la Constantinopol în Galata.

MARELE POSTELNIC TEODOR NEGRI, veni cel dintâĭ în țară. Insurat cu Sultana Rizo-Nerulo a avut 4 copiĭ: GEORGE NEGRI mare Hatman, însurat cu Maria Sutzu;—CONSTANTIN NEGRI CAIMACAMUL, de la 1821. «Costache Negri, al luĭ Calimah cumnat», cum zice Beldiman în Tragodia, erea caimacam în Bucureștĭ împreună cu Vogoride la 1821, în care an fu chiar omorît. Era căsătorit cu Efrosina Mavrogheny; — IOAN NEGRI ținu pe Caterina Mano; — iar al patrulea: ALEXANDRU NEGRI, a fost consilier de stat în Rusia și avea de soție pe Elena Ypsilanti.

Descendenții de azĭ aĭ acesteĭ familiĭ sunt stabiliți în Grecia.

---

www.dacoromanica.ro

NEGRUZZI

(MOLDOVA)

Numele actual al familieĭ datează din secolul trecut, când a înlocuit pe cel de «Neniŭ». Pe la mijlocul secoluluĭ XVII trăia: NENIUL LOGOFĔT MARE sub Vasile W. Lupul, dupĕ cum e atestat de un hrisov al acestuĭ domn din anul (7169) 1651. Acesta avu de fiŭ pe:

GAVRILAȘ NENIU mare logofĕt al Moldoveĭ la anul 1667, (7175) cum se vede în hrisovul luĭ Alexandru Vv., din acel an. De el vorbește și letopisețul Moldoveĭ ca boer mare. (v. ed. Kog. tom. III). Prin documente posterioare se dovedește ca fiŭ al sĕŭ:

IANAKE NENIU, (1740) poreclit NEGRUȚ. Acesta e adeverit și la an. 1811 Oct. 28, când murise de mult, într'o carte de judecată a divanuluĭ în pricina moșieĭ Larinției. La anul 1749 Boerul Enache Negruți, erea printre ceĭ carĭ aŭ iscălit actul de emancipare al vecinilor.

VASILE NEGRUZZI, care trăia pe la sfârșitul secoluluĭ trecut, începe a purta supranumele tatăluĭ sĕŭ, remas al familieĭ. Soția sa erea fata luĭ Danu, de la care avu patru băieți și două fete: Darica Vidrașcu și Ruxandru Negură. — Acești patru fiĭ aĭ luĭ: Dinu, Gheorghe, Manole și Enache ereaŭ mult iubiți de logofĕtul C. Balș Ciuntul, care 'ĭ avea pe lângă sine.

1. GHEORGHE N., al doilea ca vârstă, avu titlurile de vel serdar și agă, și din soția sa, fata Clucerului Ilschi, avu patru copiĭ, dintre carĭ ENACHE la rândul sĕŭ, avu douĭ: — Natalia Tĕut, și EUGENIŬ Negruzi (fiică: Noemie).

2. MANOLE, al 3-lea, n'avu urmași, și muri în Basarabia.

www.dacoromanica.ro

3. Enache, fiul mai mic al lui Vasile Negruți, căminar la 1823, fu apoi Spatar și se însură cu fiica serdarului Alexandru Voinescu; având 2 fiice: Catinca, și Elena Ghica, iar fiŭ pe:

Alexandru Negruzzi, în Iași. Fii: Stefan, Alexandru, Teodor Negruzzi, și D-na Boldur Costache.

4. Dinu Negruzzi, fiul mai mare al lui Vasile, la 1805 are rangul de vel Clucer. El moare pe la anul 1823. Om de instrucție aleasă ca și frații sĕi, e tatăl lui:

Costache Negruzzi (1809—1866), fost agă, postelnic, etc. Pe lângă că ocupă funcțiunile cele mai înalte ale țĕrii, C. Negruzzi se distinse ca un scriitor de valoare. El e aproape cel d'întâi literat, care scrie într'un stil curat românesc. E cunoscut mai ales prin nuvelele istorice, carĭ sunt admirabile: «Sobieski și Românii», și cu deosebire «Lăpușneanu», un adevĕrat cap d'operă ca descripție și stil. El mai lăsă scrisori, «Aprodul Purice», episod în versuri, poezii și traduceri; Scoase și mai multe jurnale. Incă din tinerețe erea deputat; iar la 1862 ministru de finanțe. Om cult și patriot, Negruți muri la 1868 (25 Aug.) și fu îngropat la biserica din Trifești pe care o zidise (1839).

Fii sĕi aŭ fost: Leon, Iacob, Gheorghe și Elisa, căsatorită Mavrocordat.

Leon Negruzzi, are 5 fiice (Suzana, Natalia, Elena, Maria Ana), și doi fii: Constantin, inginer; și Mihail.

Gheorghe Negruzzi are fică Margareta.

Iacob Negruzzi, al doilea fiŭ al lui Constantin n. 1836 la Iași. Membru al Academiei române, f. profesor la facultatea de drept. A dirigeat timp de mulți ani Revista «Convorbiri literare», pe care o fondase cu Soc. Junimei. (1867), la care aŭ colaborat marii scriitori ai țĕrii. Printre uvragiile sale se pot cita: «Copii după natură», «Poezii» etc. — Căsătorit cu Maria Rosetti.

Marca veche a familiei, cum o avea Const. Negruzzi coprinde un craniŭ omenesc.

www.dacoromanica.ro

NICULESCU

(VALACHIA)

Origina numeluĭ acesteĭ familiĭ e de la munțiĭ Niculele; și se zice că datează de treĭ secole. — Printre ascendenți aŭ fost: ASANACHE Niculescu, care avea marĭ proprietățĭ în jud. Râmnic-Sărat, și care a dat numele sĕŭ uneĭ bisericĭ. Apoĭ IORDACHE NICULESCU, în secolul trecut.

Familia actuală se trage din 8 frați Niculeștĭ, ce trăiaŭ la începutul secoluluĭ:

1. ALEXE NICULESCU cel maĭ mare, a avut fiĭ pe: HRISTODOR Niculescu, care însurat cu Elena Băbeanu avu un fiŭ și patru fete: — Sofia Urdăreanu, Ecaterina Slătineanu, Zoe Polizu, Maria Mavrodolu, și

ALEXANDRU NICULESCU, însurat cu Maria Kretzulescu, având copiiĭ următorĭ: Elisa baroană d'Eder, Ecaterina V. Balș, Alexandrina Stef. Fălcoyanu, și ALEXANDRU NICULESCU fost căpitan, al căruĭ fiŭ este GRIGORE Niculescu.

2. .... Niculescu, fratele luĭ Alexe, avu fiŭ pe ALEXANDRU Niculescu. Acesta e tatăl a cincĭ copiĭ: Costache †; NICOLACHE Niculescu, aĭ căruĭ fiĭ sunt GRIGORE și NICOLAE; Stavarache †; Maria Slătineanu, și Zoe Hrisoscoleu.

3. Al treilea din frați avu fiĭ pe: Colonelul CONSTANTIN NICOLESCU, însurat cu Zoe Bujoreanu, și pe IORGU.— Constantin a lăsat doĭ copiĭ: Zoe, și LEOPOLD NICULESCU, căsătorit cu Ant. Barbe și având fiŭ pe LEOPOLD și pe Marcelle.

4. NICOLAE însurat cu o Drugănească, avu un fiŭ, care dupĕ numele mameĭ sale se numi CONSTANTIN DRUGĂNESCU, mare Clucer. Acesta avu copiĭ: † ALEXANDRU NICULESCU

www.dacoromanica.ro

de la Ianca, căsăt. cu Maria Jianu; are 2 fiĭ. — Alexandrina Popovicĭ; Maria Văleanu [1]); soția colonelului Gramont; și Elena Băbeanu [2]) †.

5. Un Niculescu, e tatăl lui Iosofache saŭ Iosef Niculescu, care avu 2 copiĭ: Lt. Nicolae Niculescu, (are 2 copiĭ), și Ecaterina Singuroff †.

6 Al șaselea, e tatăl luĭ Gheorghiță Niculescu, care a avut copiĭ pe: Sofia, Ion și Vladimir, ambiĭ decedațĭ.

7. .... Niculescu, tatăl mareluĭ Vornic Constantin Niculescu (zis Câță). Acesta însurat cu Maria Băbeanu, are fiŭ pe Constantin, adoptat Andreesky.

In fine al 8. avu de la soția sa Elenca fiŭ pe Ion Niculescu (căsăt. cu Efrosina Burky), și fică pe Alexandrina Direcliŭ, †.

---

[1]) Căsătorită cu Costică Văleanu, dint'o familie boerească din Oltenia. Copiĭ lor sunt: Sofia Văleanu, Colonelul Văleanu, Constantin Văleanu, major Văleanu, Efrosina general Băicoianu, Maria general Poenaro, Viorica N. Filitti. — Fratele luĭ Costică, erea Iorgu Văleanu, fost ministru, însurat cu Haricleia Zătreanu, având 3 fice.

[2]) Fiĭ: Mihail, și major Alex. Băbeanu.

www.dacoromanica.ro

OBEDEANU

(VALACHIA)

Origina acesteĭ familiĭ din Crajova, pare a fi italiană. In cartea de aur a cavalerilor de Malta, se găsesc înscrișĭ cavalerii OBEDINO, cruciați, prin secolul XIII(?).

Aceștia dând maĭ multe ramurĭ, s'aŭ perpetuat în evul mediŭ, și se poate ca unul din urmașiĭ lor să se fi rătăcit în Valachia, și stabilindu-se în Capitala Oltenieĭ din diferite împrejurărĭ, aŭ făcut aci leagănul familieĭ; timpul precis insă și modul cum s'aŭ stabilit e problematic, din lipsa dovezilor sigure.

Despre Obedenĭ, în cronicele române începe a se vorbi de prin veacul XVII, totușĭ familia exista de mult printre boeriĭ țĕriĭ, avênd ca moșie a lor de baștină Obedinu din județul Dolj.

Se zice despre un OBEDEANU, căpitan de roșiĭ, împreună cu spatarul Mihaĭ Bengescu, că trăiaŭ în timpul luĭ Mihaĭ Vodă Viteazul. — Despre urmașul acestuia, și despre el, documentele nu ne raportă nimic.

PÂRVU MARE PAHARNIC OBEDEANU, erea vel armaș la anul 1651; iar un document din an. 1672 ne arată pe «paharnicul Obedeanu» ca stăpânul moșieĭ Tismana, pe care se află monăstirea cu acelaș nume, din Gorj. — Acest boer a luat parte activă în timpul rĕscoaleĭ de sub Radu Vodă Tomșa, fiul luĭ Leon Vv. Tomșa. Vodă făcuse boerĭ marĭ pe câțĭ-va grecĭ obscurĭ, cum: Balasache, Sofiălaul și Pavlache. Boeriĭ oltenĭ trimeseră pe serdarul Obedeanu cu milițiile; el venind la Bucureștĭ, se uni în taină cu toțĭ boeriĭ, între carĭ Cantacuzeniĭ și Stroe Leordeanu (care

www.dacoromanica.ro

apoĭ se dete la o parte) și făcură rĕscoală cu popor mult, mergând la palat, detronând pe principe și închizând pe grecĭ în ocne, după care îĭ omorîră (1668). — Acest subiect e coprins într'o tragedie a serdarului Strâmbeanu din Crajova. (1859; Radu Vodă și miniștriĭ sĕĭ; tragedie în 5 acte). Dedicația e memorieĭ luĭ Obedeanu, și începe ast-fel:

«Bravat'aŭ tirania strebunul Obedeanu,
«E faptă brillantă ce-aprinde focul stins
«In inimă, în peptul a orĭ-căruĭ român,
«Și'ĭ dă speranțe sacre că neamul nu e 'nvins...» etc.

Petru Obedeanu căpitanul de Dorobanțĭ, fiul celuĭ din 1668; despre care vorbește Fotino (Ist. Dacieĭ, tom. II, tr. Sion), la 1699. El fu trimes de Brâncoveanu Vodă împreună cu Kornea Brailoiul Banul Crajoveĭ și alțiĭ spre a primi pe Sultan la Cerneți. La anul 1716, Petru Obedeanu are un rol însemnat ca mare serdar al oștilor Olteniei; îl găsim la bătălia de la Peterwardein și ca sol la curtea Vieneză. Nicolae Mavrocordat trimese pe Obedeanu cu Banul Bujoreanu: «să nevoiască că doară ar putea desplăti pe românii de peste Olt de către Nemți și să gonească catanele nemțești». (Șincaĭ, III, 390).

Obedeanu și cu Brăiloiŭ însă bat la Târgu Jiŭ pe Tătariĭ și Turciĭ luĭ Mavrocordat, și cel d'ântâĭ unit cu Principele Eugeniŭ de Savoia aliatul oltenilor, lucră împreună cu Băleanul, Bujoreanu și Golescu Radu spătarul, ca să închine țara Nemților, să o scoată de sûb Turcĭ, și sa alunge pe Mavrocordat. Aceasta se și întâmplă, căcĭ peste 10 lunĭ de domnie, în ziua de 14 Noembrie, boeriĭ olteni veniră în Bucureștĭ, și detronară pe Mavrocordat, ducându'l la Sibiŭ. (v. Brăiloiŭ). La 1718 erea mare Vornic.

Petru Obedeanu în anul 1688 a reparat și rezidit biserica S-tu Dumitru din Crajova, unul din însemnatele monumente ale Olteniei, și a căreĭ zidire se atribue celor 2 frați imperatorĭ româno-bulgarĭ Petru și Asan (sec. XII). Petru Obedeanu, vechiul ctitor al eĭ, a fost îngropat în chiar această biserică, și la dărâmarea eĭ acum 12 anĭ s'a găsit în mormânt hainele perfect conservate în mătase de

www.dacoromanica.ro

Veneția și broderiĭ de aur, însă sculele fuseseră furate, căcĭ mormântul erea desvelit: «ce suflet negru și blestem, zice d. Pessiacov, o fi urmărit pe bietul Obedeanul până în mormântul sĕŭ...» (în S-tu Dumitru Băneasa, 1884).

Petre Obedeanu maĭ zidi încă în Gorj Monastirea Cioclovina din vale, și fusese ctitor și la monăstirea Jitian de lângă Crajova. El locuia în Crajova la capătul caleĭ ce se numi de-atuncĭ «Calea Obedeanu», și tot cuartierul acela luă numele sĕŭ. In spre acea mahala, locuiră toțĭ boeri Crajoveĭ de odinioară.

Obedeanu erea foarte bogat și poseda la aproape o sută de moșiĭ, carĭ se țineaŭ lanț de la Crajova până la Cereți.

Soția luĭ se numi Caterina. — El maĭ avu 2 frați: unul Mihail (1720), și cel alt Nicolae.

— Un Radu Obedeanu (pe la 1700) avea o fică, soția luĭ Mihaĭ Bărbătescu paharnicul.

Banul Nicolae Obedeanu, frate cu Petru îl găsim purtând acest titlu în timpul domnieĭ luĭ Nicolae Mavrocordat în 1716. In timpul revoluțieĭ boerilor, unde fratele sĕŭ erea capul, el fuge din Crajova și părăsind bănia erea «cât pe-aci să fie prins de serdarul Barbu Brăiloiŭ care erea în conspirație.» (Scrisoarea luĭ Barbu Brăiloiŭ către generalul Steinville 1716, în Hurmuzache, VI) Aceasta din cauză Nicolae Banul nu erea partizan al politiceĭ celor-l'alțĭ. — El avu un fiŭ de care vom vorbi maĭ la vale.

Petru Obedeanu avu de fiŭ pe Constantin Obedeanu, care în 1724 repară a doua oară biserica Sf. Dumitru, fiind vel stolnic; în 1730 a fost mare paharnic; și peste doĭ anĭ în 1732, când Oltenia erea supusă Austrieĭ încă din 1718 prin tratatul de la Pasarovitz, îl găsim consilier imperial al luĭ Carol VI al Austrieĭ; — în 1740 e caimacam al Crajoveĭ. Constantin Obedeanul fu căsătorit cu Stanca Brăiloiŭ și zidi în 1733, fiind consilier, Monăstirea Stănești din Gorj, unde se vede zugrăvit el, cu soția și copiĭ și cu unchiul lor Constantin Brâncoveanu W. Intr'un document găsit acolo, se vede viața domnească ce ducea și luxul de care erea înconjurat. Surorile sale: Despa, fu

www.dacoromanica.ro

măritată cu vel comisul Radu Comăneanu, și Maria cu vel Banul Const. Filipescu. — El avu de fiĭ pe: Constantin; și pe DUMITRAȘCO zis BĂLUȚĂ, care erea foarte frumos, de unde se și numi așa. Fost mare stolnic, și însurat cu Bălașa Fărcășanca; — apoĭ două fete: una măritată după clucerul Strâmbeanu, și alta Marica măritată cu marele vornic Ștefan Pârșcoveanu din Crajova, unde fu ales domn în 1774; însă alegerea nu fu confirmată de Sultan, numit fiind Ipsilante.

Constantin Obedeanu consilierul, zidi la 1748 în Crajova lângă casa sa, o biserică ce se numi «Obedeanu». Tot aci după voința sa testamentară, la 1774 Ipsilante deschise «Școala Obedeanu», prima școală românească în Oltenia. In 1753 își făcuse testamentul și lăsă acestor așeḑăminte 9 moșiĭ din 100 ce le avea de la tatăl sĕŭ (care testament e azĭ în posesia d-luĭ V. Obedeanu, strĕnepotul sĕŭ).

Dumitrașcu Băluță avu de fiĭ pe PETRU OBEDEANU MARE LOGOFĔT în Valachia, și două fete căsătorite: una cu Clucerul Argetoianu; și alta, Smaranda, cu Pandele Otetelișanu mare caimacam al Crajoveĭ. — Petre Obedeanu se căsători cu Elisabeta Florescu, fica mareluĭ paharnic Manolake Florescu, și avură un singur copil pe Vasile, azĭ în viață. Aceasta a fost a treia căsătorie; în prima ținuse pe fica vorniculuĭ Kretzulescu cu care nu avu copiĭ, a 2-a oară pe fica vorniculuĭ Slătineanu, cu care avu un fiŭ IANCU OBEDEANU, † la 30 de anĭ, fără descendenți.

COLONELUL VASILE OBEDEANU, șeful familieĭ de aḑĭ, fiul precedentuluĭ. Militar, intră ca oficer în armata otomană, primit cu gradul de căpitan în regimentul de gardă; făcu campania din 1853 și apoĭ a Crimeeĭ (53), la atacurile de la Alma, Tractir, Sevastopol și Balaclava. După aceea reveni în țară, luând parte la actele politice.

La 1859 fu primit în armata română, în lănceriĭ; în 1863 demisionează. Deputat în 1864 până la 66, a proclamat în Cameră dynastia strĕină. La 1877 luă parte în campanie. — Căsătorit cu Natalia, fica mareluĭ vornic Alexandru Miclescu, din care căsătorie avu 4 băeți: ERNEST, EDUARD,

www.dacoromanica.ro

Oscar și Constantin; și 3 fice: Ecaterina, Olga, și Alice. Aceștia sunt singurii descendenții actuali ai familiei.

Din Nicolae Obedeanu, Banul Crajoveĭ din 1716, s'a născut un fiŭ Ștefan Obedeanu, însurat cu o Isvoranu. Acesta avu un singur fiŭ de asemenea numit Ștefan, vel stolnic, de la care se născu:

Nicolae Obedeanu, care căsătorit cu Mariuța, avu o fică Alexandrina, măritată cu un boer Cretzianu, din București, cu care avu 5 copii, ce luară numele de Obedeanu după mamă, și prin voința buniculuĭ lor Nicolae. Aceștia aŭ fost:

Grigore Obedeanu mare logofet, contimporan cu vĕrul sĕŭ Petru Ob., din Crajova. Logofĕtul Gr. Obedeanu erea foarte bogat, locuind în dosul mitropolieĭ lângă Dudescu cu care se înrudea, de asemenea foarte bogat. El avea case și la Zlătarĭ.

Muri la 1857, cu 4 anĭ înainte de Petre Obedeanu († 1861). Grigore Obedeanu ținu pe Zoița Polizu și avu pe Grigoriță † 16 anĭ, și o fată Maria, măritată cu Sutzu.

Surorile luĭ Grigore logofĕtul, aŭ fost Caterina soția mareluĭ vornic Sc. Cornescu, și Elena măritată cu vornicul Alexandru Rosetti. —

In Crajova, azĭ, din instituțiele Obedenilor sunt: Biserica și școala Obedeanu; iar cu numele lor: o stradă, sfântânele și moșia Obedeanu, în afară de Obedeniĭ din Ilfov și din Vlașca, foștĭ înainte Văreștĭ, aĭ luĭ Grigore logofĕtul. — Portretul luĭ Obedeanu consilierul, fondatorul așezămintelor din Crajova se afla la pinacoteca din Buc., pictat de Const. Lecca. — Documente de ale familieĭ se găsesc în arhivele Statuluĭ, la Academie, la monăst. Stăneștĭ, Cioclovina, Biserica Obedeanu, și la moșiile ce altă dată aŭ fost în neam. —

Piesele scutuluĭ sunt: florile de Lys (crin) pe fund albastru; Zalele de armură; crucea de malta roșie, pe aur; delfiniĭ, pe fund azur — Casca cu coroană, supramontată de leul Banatuluĭ Olteniei.

www.dacoromanica.ro

OLANESCU

(VALACHIA)

Familia e originară din Oltenia, din județul Vêlceĭ, unde a stăpânit de secolĭ moșia numită Olănești. — Această localitate e situată în regiunea munților spre Nord-Vest de orașul Râmnic, și printr'ânsa trece rîul Olănești, pe valea căruia se află băile termale de la Olănești.

Maĭ multe legende circulă în popor despre un personaj legendar: *Olan* saŭ «Olai».

La Olănești se arăta nu de mult, și poate chiar azĭ, o stâncă purtând numele de «piatra luĭ *Olai*». Se zicea că acel Olai erea un senior venit din Ardeal, și că pe acea stâncă s'a oprit spre a'șĭ aduna ceata împrejur. Apoĭ în fața poporuluĭ adunat s'a învârtit cu calul pe culmea strâmtă a stânceĭ, căreia s'a dat numele de «piatra luĭ Olai».

Relatorul acesteĭ legende adaogă: «De la acest Olai se trage neamul Olănești lor». Se maĭ zice în domnitorul de atuncĭ (?), spre a'l răsplăti pentru faptele sale eroice, i-a zis că tot terenul ce va ocoli de la răsăritul la apusul soareluĭ să fie al luĭ, și ast-fel domeniul ce a stăpânit, s'a numit dupĕ el, Olănești.

(Tradiția familieĭ spune că neamul se trage din Ardeal, și chiar d. Pană Olănescu spunea că maĭ erea un urmaș al familieĭ pe acolo, † fără copiĭ).

Legenda schituluĭ Cetățuia (v. Dict. Geogr. al jud. Vêlcea de C. Alexandrescu, pag. 86), arată că în vechime un domn Bassaraba erea mare vrăjmaș cu alt domn OLEA, despre care a rĕmas și un cântec în popor. — D. Hasdeŭ, citând

www.dacoromanica.ro

această legendă, arată că acel Basarab este Negru Vodă de la anul *1230*, — iar Olea, un «Olan», principe saŭ crăișor tătar.

In fața monăstireĭ Cozia se află o piatră mare, care i se zise de popor: masa luĭ Olănescu. —

După documentele autentice ale familieĭ, aflate în original saŭ copiĭ autentice în posesia d-luĭ Gr. P. Olănescu, foarte numeroase, se poate stabili perfect genealogia eĭ, începând de la anul 1500 până azĭ, timp de patru sute de anĭ. — Incă în secolul XV, trăia boerul:

Popa Frâncu, care primește de la 'Iω Radul Voev., în aniĭ 1505 și 1506, confirmare peste maĭ multe moșiĭ, împreună cu fiiĭ sĕĭ. El pare că se născuse pe la 1450, fiind deja în vârstă la 1500. Nu știm dacă titlul de popa ce poartă, erea o poreclă, saŭ dacă erea chiar popă. — El avea încă doĭ frațĭ:

Stanciu Banul, pe care Vlad W. îl numește «boer din casa domnieĭ mele», fiind probabil rude. El e confirmat de documente din aniĭ 1510, 16, 17. Murind, fu îngropat cu marele Ban Barbu Craiovescul la mon. Pantocrata de la muntele Athos. Pe mormânt se citește o inscripție în slavonește. De sigur el e acel Stanciŭ Portarul, de care vorbește cronica (cr. anon. magaz. istor. IV, 269), că a perit la 1523 în luptele luĭ Radu de la Afumațĭ cu Turciĭ. — Alt frate al sĕŭ erea Neagu, dovedit prin hrisovul din 1510, unde se spune că n'avu copiĭ.

Copiiĭ luĭ Popa Frâncu aŭ fost: — Neagoe, care la 1512 a vêndut fraților partea sa din Pauștĭ. — Stanciu logofĕtul, menționat în hrisoave din 1518-19, pentru moșie în Voinigeștĭ. — Filiația familieĭ se continuă prin al treilea fiŭ al luĭ Frâncu:

Tudor gramaticul. Hrisovul luĭ Basarab W. din 1505 spune: «care este în curtea domnieĭ mele», decĭ erea înrudit cu Domnul. Acte confirmatoare dintre aniĭ 1506-1527. — El a fost ucis din ordinul luĭ Radu Vv. Călugărul între 1540-4, și averea luĭ confiscată. Ceĭ treĭ feciorĭ aĭ sĕĭ,

www.dacoromanica.ro

cari la 1545 redobândesc împreună de la Mircea V.v. moșia Voinigeștii, confiscată tatăluĭ lor, aŭ fost:

Pârvu pârcălabul, 1545, — Vlad comisul, — și — Radu mârele logofĕt, și postelnic; acesta erea însurat cu Neacșa logofeteasa, fica mareluĭ Ban Dobromir (1545), și avu patru fice. El a fost tăiat la anul 1568 de Alexandru Vodă Mircea, dupĕ cum raportează și cronica. (v. Șincaĭ. tom II, p. 351) Boerĭ emigrați în Ardeal, întorcându-se la venirea aceluĭ domn, dupĕ trecere de 2 lunĭ mulți dintr'ânșiĭ fură uciși, între carĭ: «Radul logofĕtul din satul *Drăgoești*, Toader din Bucov, Mircea feciorul Vistearuluĭ Foristie, Calota, Radul stolnicul din Boldeștĭ, Radul feciorul vorniculuĭ Socol..» șa.

Vlad Comisul, fratele sĕŭ și fiul luĭ Tudor Gramaticul, redobândi la 1545 moșia Voinigeștĭ a tatăluĭ sĕŭ, ce fusese dată luĭ Radu din Râmnic. Mircea Vv. zice în hrisovul de restituire: «iar acum Radu din Râmnic a perdut'o prin viclesug rĕŭ față de domnia mea». — Vlad avea moșie și locuință în Drăgoeștĭ.

Copiĭ sĕĭ sunt: Micul, (1580), Stan (1596), Oprea banul, și Stanciul.

Din Oprea Banul, citat 1574, 1580, 96, însurat cu Jupâneasa Vladaia fica luĭ Fărtat parcalab și vornic de Drăgașanĭ, s'aŭ născut 4 copiĭ. Soția sa se călugări sub numele de Eufrosina Monahia. Copiiĭ lor aŭ fost: — Maria, 1580, soția luĭ Popa Vlad; — Stoica logofĕt, 1612, care avu fiŭ pe Chesar și pe Vlad logofĕtul de Olănești, (însurat cu jupâneasa Stanca, având un fiŭ Stoica, 1680) — Radu de Olănești (1580), tatăl luĭ Vlad (1632) și al luĭ Anghel Tocsabeĭ zis Bocănețu (1632), a căruĭ fică Maria ținu pe Avram; — și Stan logofĕtul.

Stanciul logofetul din Olănești, frate cu Oprea, fiul luĭ Vlad, a continuat spița familieĭ. Citat 1577, 80, fusese și spatar; † pe la 1590. — Dupĕ cum se probează prin documentul din 1613, el a lăsat un fiŭ tot cu numele de Stanciŭ, adică

Stanciŭ vel Logofĕt Olănescu, † 1612. De la soția sa, jupâneasa Dobra Rudeanca, a avut șase copiĭ. El po-

www.dacoromanica.ro

seda moșie în Rădăcinești. (Acte din 1596, 1612, etc.) Doĭ din fiiĭ sĕĭ, Michai și Vlad n'avură copiĭ, iar ceĭ alțĭ patru aŭ fost:

1. Eftimie logofet Olănescul, 1670. A avut patru băeți: Barbu, Sima, Vlad și Udrea logofĕtul. Ramura luĭ se stinse.

2. Goran logofet Olănescu, erea logofĕt de divan. Numeroase documente privitoare la el aŭ rĕmas dintre 1625-86, pentru cumpĕrărĭ de moșie. El a avut cinci fiĭ: — Dima, fost spatar și căpitan, 1668-75; Petru; Mihul postelnic Olănescu (1723) care avu fică pe Maria (călugăriță Martha); Radu Căpitan Goran † 1775, însurat al 2-le cu jupâneasa Catinca Uescu *) † 1779, de la care avu un fiŭ Dinu, fără posteritate; — și al cincilea: Mateĭ Olănescu, între 1667-89.

3. Stroe logofĕtul Olănescu, 1656, fratele luĭ Goran, avu de la soția sa Păuna, fiŭ pe Popa Ghinea.

4. Tudor Olănescu logofĕtul, citat în docum. dintre 1642-73, e al patrulea fiŭ al Stanciuluĭ Olănescu. El se însură cu o jupanească Slăvitească, și avu cincĭ copiĭ, din carĭ:

Drăghicĭ căpitan Olănescu, avu treĭ fiĭ (Toader, Nicolae și Hristea) fără urmașĭ. Soția sa erea Caterina Otetelișanu. E citat prin acte dintre 1707 și 1750, și e cel care rezidește biserica din Olănești cu hramul St. Nicolae **).

D'asupra ușeĭ de intrare se află inscripția urmĕtoare: «Cu vrearea tatăluĭ și cu ajutorul fiuluĭ și săvârșirea sfântuluĭ Duh, am zidit această biserică întru cinstea Sf. Arhiereŭ Nicolae, din temelie cu toată cheltuiala robuluĭ luĭ D-zeŭ Jupan Drăghicĭ Olănescu și Jupâneasa Ecaterina de Otetelișanu, domnind Io Voevod Mavrocordat și Episcopul Râmniculuĭ Damaschin, i ispravnicul Popa Ghinea»—

*) Familia Uescu, boerească din Vêlcea, se afla la începutul secoluluĭ actual în Bucureștĭ. Catinca Ueasca trăia pe la 1750. Sunt azĭ descendenți: Căpitanul Vasile Uescu, etc. —

**) Autorul dicțion. jud. Vâlcea spune că fusese fondată la anul 1551, de Drăghicĭ și G. Olănescu, fără a cita documente.

www.dacoromanica.ro

Iúlie 20, Leat (7226) 1718. — Piatra mormântală a acestuĭ boer, tot în acea biserică, zice: «Sub această piatră odihnește robul luĭ D-zeŭ căpitan Drăghicĭ Olănescu, Decembrie 14 (7240)» 1732.

Pe pereții aceleași biserică sunt zugrăviți cititorii ei, anume: Jupân Draghicĭ, Jup. Catinca, cu fiiĭ lor: Teodor, Ruxanda, Ana, Ancuța, Maria, Hristea și Preda. — Radul ot Olănești vornic cu soție Jupanița Ancuța, cu copiĭ lor; Popa Ghinea, Ion Monahul; frații luĭ Drăghicĭ: Sima, Teodor, Radu, și Pârvu, cu tatăl lor Sima; numele generaluluĭ Steinville și alțiĭ...., peste tot 35 de persoane zugrăvite pe douĕ părți.

Pârvu Olănescu, frate cu Drăgicĭ, se însură cu Sofica Turculeasa și avu următoriĭ copiĭ: Gheorghe, Preda, Mihaĭ și Safta măritată cu boerul Roșianu. — Fratele luĭ Pârvu: Tudosie n'avu copiĭ.

Sima logofĕtul Olănescu, fiul luĭ Tudor și unul din frațiĭ luĭ Drăghicĭ, avu de soție pe jupâneasa Anca Bujoreanca, de la care se născură urmĕtoriĭ copiĭ: Ilinca, Rugea, Maria soția Raduluĭ Vlădescu, Drăghicĭ care avu de fiŭ pe Ilie, Alexa și

Radu Vornicul Olănescu, care continuă dupĕ părintele sĕŭ Sima, genealogia actuală. El ținu de soție pe jupâneasa Ancuța Scoreiasă [1]) și avu patru copiĭ. La anul 1737, în timpul administrației austriace a Oltenieĭ, el e vornic (prefect) al județuluĭ Dolj.

Murind, fu îngropat la biserica din Olănești, dupĕ cum amintește un act posterior din 1780.

Cele 3 fice ale sale aŭ fost: Ancuța, Ilina, Balașa; — iar fiŭ:

Postelnicul Constantin Olănescu (n. 1711 † 1733), care muri asasinat la vârsta de 22 anĭ. Un act domnesc de la Vodă Ypsilanti, emanat din divan la 1780, vorbește că:...

---

[1]) Familia boerilor Scorei, e originară din Făgăraș, și e cunoscuta de la 27 Dec. 1392 printr'o donațiune primită de la Mircea W. asupra satuluĭ Score. (v. Puşcariŭ. — Fam. din Ardeal, I, 155).

www.dacoromanica.ro

el a fost asasinat întorcându-ce de la Râmnic la Crajova să vază pe soția sa care născuse un băiat. Aceasta la anul 1733 după rĕzmiriță, când Constantin dimpreună cu tatăl sĕŭ Radu, mersese la Crajova să întâmpine pe Const. W. Mavrocordat, care i-a dat cu acea ocazie titlul de postelnic. Soția sa erea Ancuța Prâșcoveanu, care născu un singur fiŭ:

Constantin (II) Olănescu. Acesta se căsători cu Saîta Topliceanu, care știm că a murit la anul 1792, fiind îngropată la biserica Coltzea din Bucureștĭ.

Fiul luĭ Constantin și al Saîteĭ Topliceanca, este:

Clucerul Ștefan Olănescu, care trăia pe la finele veaculuĭ trecut și începutul celuĭ actual, fiind însurat cu Saîta fica vistieruluĭ Costescu, de la care avu un fiŭ, pe:

Dincă Olănescu fost vel-paharnic și vornic-ispravnic de județul Vlașca. † la anul 1841. Din prima căsătorie cu Ana Conduratu nu avu nicĭ un copil, iar din a doua cu Catinca fata luĭ Bellu, doĭ băeți: — Ștefan (n. 1815), și

Paharnicul Pană Olănescu (1816-1885). Căsătorit (1841) cu Maria Ghika. Fost director al Eforieĭ Spit. Pantelimon, Procuror, Prefect de Dâmbovița, deputat și senator în maĭ multe rînduri, etc. Erea un perfect cunoscător al limbeĭ Grece, și un om foarte spiritual, pentru care erea foarte iubit de Vodă Alexandru Ghika. † Sept. 1885 la moșia sa Găeștĭ.

Fetele sale: — Elisa n. 1842. căsătorită General Cretzeanu, Alexandrina †, Ecaterina căsăt. cu Dem. Butculescu, Smaranda cu Colonel N. Grădișteanu, și Ana † 1875.

Fiĭ luĭ Pană Olănescu, singuriĭ descendenți actualĭ aĭ familieĭ, sunt:

Constantin Olănescu n. 1845 Bucureștĭ. A studiat la Paris de unde se întoarse ca inginer; sub director general al căilor ferate la 1883. Deputat la Dâmbovița de la 1888 — 95. A făcut parte din diferite guverne conservatoare ca ministru al Lucrărilor publice de la 21 Febr. 1891 până la Octombre 1895; Prezident al Camereĭ.

www.dacoromanica.ro

Căsătorit cu Maria Filipescu, are fiŭ pe CONSTANTIN, n. 1876.

GRIGORE P. OLĂNESCU, al doilea fiŭ al luĭ Pană, n. 1848; căsătorit (1886) cu Alexandrina Ghika. Intors din Paris, ocupă funcțiunĭ în finance 1871-92, director general al vămilor și Secretar general al ministeruluĭ de Finance. Efor al Spitalelor civile ca membru al familieĭ Ghika, f. deputat de Ilfov (1893), senator, etc. A scris maĭ multe uvragiĭ și broșurĭ de finance: Buletinul finanțiar și statistic al Rom., călăuza vameșuluĭ, Porturile Francieĭ, Agiul, Harta vamală a țĕreĭ, etc.

Armele familieĭ sunt: scutul împărțit în douĕ părțĭ (parti). In cea d'întâĭ pe fund aur, 3 stâncĭ verzĭ, d'asupra căror e o mână armată (dextrochère) de argint cu sabia, iar d'asupra spedeĭ o mică cruce roșie. In partea doua, pe fund roșu o bară de argint în carĭ sunt 3 turte albastre. D'asupra casceĭ, ca cimier, e un leŭ ridicat ținând în mână o spadă de justiție. Deviza: Patria și Religia.

In actul din 1694, 2 Ianuarie, se află bine conservate pecetiile a patru frațĭ Olănești.

www.dacoromanica.ro

OTETELIŞANU

(VALACHIA)

Veche şi însemnată familie a Oltenieĭ. — Se dă ca trunchiŭ al eĭ, din secolul XIII, pe la 1250, când trăia în Ungaria: comtele OTTO DE LISCH. Acest senior descinzând în ţară, localitatea ce stăpăni se numi «Oteteliş», după care derivă şi numele familieĭ.

Genealogia urmată a Otetelişanilor, începe cu RADU POSTELNIC DE LA OTETELIŞ 1550, care trăia pe la mijlocul veaculuĭ XVI şi care e trecut şi în pomelnicul monastireĭ Căluiul din jud. Romanatzĭ, a Buzescilor. Radu de la Oteteliş avu o fică NEACŞA, cum ne dovedesc documentele, înainte de 1610. — Vechea lor proprietatate: Otetelişul, se află în jud. Vêlcea.

Descendent dintr'ânsul este maĭ târziŭ:

STROE POSTELNICUL din Oteteliş, la anul 1640. După documentele moşieĭ Runcu (din arhiva St. Buc.), se dovedeşte posteritatea sa. El a avut copiĭ pe: — Brânduşa, măritată cu Laţco comisul (1645);

VLADUL SPATAR OTETELIŞANUL, 1656, 1659, 72, care avu următoriĭ fiĭ: Udrea logofĕtul (1681) însurat cu Păuna; MATEĬ născut pe la 1657, trecut în lista boerilor din Vêlcea în timpul administraţiuneĭ imperiale, cu donaţiunea de 35 taleriĭ; DRAGOMIR 1691, 1692; şi RADUL OTETELIŞANU postelnik, fost logofĕt (1682), însurat cu jupâneasa Stanca (1693) şi apoĭ cu Păuna, avênd o fică: Neacşa Călugariţa, care a donat Monăstireĭ Stăneştĭ jumĕtate din moşia Runcu. Radu e trecut împreună cu fratele sĕŭ Mateĭ şi cu Ilie Otetelişanu, cu donaţie de 50 taleriĭ în «catalogus contri-

www.dacoromanica.ro

buentum donum gratuitum pro Sacra Caes. Regiaque ad. etc.» printre boerii de clasa I din Vêlcea. (v. Hurmuzache. V, 320) anul 1719.

Un *alt* fiŭ N... al luĭ Stroe post. și frate cu Vlad, e tatăl luĭ: Preda Otetelișanu marele Vornic, † la 1730. Erea însurat cu Maria, fata luĭ Dumitrașco Logofĕt Poenarul, având fiŭ pe:

Barbu Otetelișanu, amintit la 1720 «cum fratre suo» în lista boerilor. Acesta fu însurat cu Balașa fica Zătreanuluĭ și avu doĭ fiĭ:

Vornicul Ilie Otetelișanu, erea în timpul administrațiuneĭ austriace a Banatuluĭ, la 1719, vornic de districtul Dolj. Lungul și interesantul sĕŭ testament e datat din 1732, și să păstrează în condica Horezuluĭ (Arhiv. St. 571 — v. Hasdeu; magn. Etimologicum). La anul 1751 Ilie Otetelișanu fiind mare vornic, zidi biserica Sf. Ilie din Crajova, dupĕ numele sĕŭ, pe care o înzestră cu aşezăminte, a căror îngrijire rĕmase nepotuluĭ sĕŭ Barbu, el murind fără urmași.

Paharnicul..... Otetelișanu, cel alt fiŭ al luĭ Barbu, avu la rândul sĕŭ 2 fiĭ, din carĭ se trag 2 ramurĭ ale familieĭ: Barbu și Șerban.

Marele Clucer Barbu Otetelișanu, avea la 1780 titlul de biv-vel Clucer. Copiiĭ sĕĭ aŭ fost cincĭ: —

Marele Vornic Iordache Otetelișanu, în secol. nostru, însurat cu o Socoteancă. — Uța Rioșanca. — Aga Grigore Otetelișanu însurat cu Marița Benescu, † fără copiĭ. — Manda Poenăreasa. — și

Catinca Otetelișanu, măritată cu C. Otetelișanu-Surdu, din altă ramură; având doĭ copiĭ: Iancu Otetelișanu zis Loloescu, — și Victoria, măritată 1836 cu Constantin Lecca. †ă la 1892 în Bucureștĭ în vârstă de 75 anĭ. — Această branșa e ast-fel stinsă. —

2. Șerban Otetelișanu, biv-vel stolnic și mare clucer etc. Ca stolnic, a fost numit boer ispravnic de Romanatzi la 30 Oct. 1783, împreună cu pitarul Ghiurghiŭ; și apoĭ la 1792 când avea titlul de paharnic, ispravnic de Gorj cu Dumitrache stolnicul. — El n'avu decât un fiŭ:

www.dacoromanica.ro

Nicolae Otetelișanu, vornic; căsătorit 1. cu o Sâmboteanu și 2-lea cu o Bâlteanu. Având copiĭ pe: Elena Economu, Anica Culcer, Costică, Ecaterina Frumușeanu, și Petre.

Costică Otetelișanu, † 187.., căsăt. cu Maria Șomănescu, are copiĭ (actualĭ) pe: — Grigore, Iancu magistrat, Nicolae, Barbu (Vava), Mița Istrate, Elena C. Toplicescu, și Elisa Slăvitescu.

Petre Otetelișianu, cel maĭ mic din copiiĭ luĭ Nicolae, n. 1847: Colonel, comandant de brigadă. Ca oficer de geniŭ a luat parte distingându-se în campania din 77-78. Căsătorit cu Rafaela V.-Năsturel are fiĭ pe: Petre Otetelișanu și George. —

O a treia ramură, azĭ existentă, a familieĭ, se trage din: — Constantin Otetelișanu, vĕr cu Șerban și Barbu. erea la 1783 sluger în divanul Craioveĭ (Ureche. Ist. I, 253); și apoĭ la 1785 ispravnic de Vâlcea, în locul Jianuluĭ.

Fiiĭ luĭ..... Otetelișanu aŭ fost: Iancu și Costache.

Iancu Otetelișanu (1795—1876), fost membru de Curte 1831, apoĭ Director al Salinelor 1838—41, Vornic al orașuluĭ, ministru al controluluĭ 1851—53. Sub Alexandru Cuza ministru de finance, etc. Proprietar al unuĭ mare parc și castel la Măgurele, a înființat acolo prin testament un orfelinat. — Insurat de douĕ orĭ: 1. cu Elena Câmpineanu și 2. cu El. Filipescu, n'avu copiĭ.

Fratele sĕŭ: Constantin Otetelișanu †, căsătorit cu Elena n. Serghiadi a avut 3 copiĭ (actualĭ): Elena P. Grădișteanu; Ion Otetelișanu † 20 August 1899, Bucureștĭ. Căsătorit cu Lelia Cesianu (2 copiĭ); și Alexandru Otetelișanu căsăt. cu Paulina Butculescu.

Din familie, fără a le ști legăturile de rudenie, maĭ sunt cunoscuțĭ boerĭĭ:

Ioniță Otetelișanu, Fost mare serdar dupĕ 1775, etc. La 1779 dă un ordin luĭ Preda Bujoreanu, de la divanul Craioveĭ, ca împreună cu alțĭ boerĭ să facă o cercetare de moșie, etc. — Intr'un raport-scrisoare către Domn, al

www.dacoromanica.ro

paharniculuĭ Hagi Stan Jianu din 1782, cu privire la diferendul pentru niște munți, acesta spune că «cu scrisoarea din Maiŭ, am făcut cunoscut Mărieĭ Sale Boeruluĭ sĕrdar Otetelișanu....» (v. mon. Tismana — Ștefulescu pag. 74). IONIȚĂ Otetelișanu ca setrar, e ispravnic la județul Vêlcea în 1785 (Februar. 26) cu stolnicul Fălcoianu. Fost și ftori vistier (în 1780).

DRĂGHICEAN OTETELIȘANU, care în Iunie 1785 ca Polcovnic, erea judecător al județuluĭ Gorj. In 1808, avea titlul de mare căminar.

PANDELE OTETELIȘANU mare CAIMACAM al Crajoveĭ în acest secol. Insurat cu Smaranda fica luĭ Dumitrașcu Obedeanu, a avut 3 fiĭ fără descendenți: † Alecu, † Iancu și † Jorgu, și o fată Elena, măritată cu marele Vornic Argyropol.

www.dacoromanica.ro

PAIANU

(VALACHIA)

Origina familiei acestea e din Oltenia, districtul Dolj.

In secolul XVII, cunoaștem pe autorul ei, sub domnja lui Antonie Vodă (1669-72), anume:

VASILE CĂPITAN PĂIANU, care după cum arată niște documente de hotărnicie, avu 2 fii: Ion și PÂRVUL, citați împreună la anul 1699, pe când domnea Brâncoveanu. Pârvu avu un fiu numit tot ast-fel, dar care pare a fi murit fără urmași.

ION PĂIANUL, care trăia pe la 1700, fiul lui Vasile vel-căpitan, avu 3 băeți. El e citat la 1719 sub ocupația austriacă, ca boer de Mehedinți (secundae class.) Fiii săi aŭ fost: Barbu, Tudorache și Pârvu. — PÂRVU e citat de niște acte din anul 1724, și avu 2 fete măritate: -- Ilinca, cu pitarul Barbu Portărescu (1742); și N..... cu Drăghici Bujoreanul.

TUDOR (Tudorache) Păianul, mărturisit 1749, fiul lui Ion, avu fecior pe CONSTANTIN, 1777; — în fine

BARBU PĂIANUL, fiul cel mare al lui Ion și fratele celor alți doi, figurează în acte 1744-76. — Dânsul avu doi copii: o fică Anița (1768); și

CLUCERUL IORDACHE PĂIANU, citat 1777, iar la anul 1782 (Ghen. 4) Ispravnic al județului Gorj, numit cu serdarul Andonache. — SERDARUL Păianu, la 11 August 1783 e ispravnic de județul Gorj împreună cu paharnicul Grădișteanu. (Ureche. Ist. t. I). —

Astă-zi sunt mai mulți descendenți ai acestei familii craiovene, între cari: Căpitanul C. Păianu, etc...

www.dacoromanica.ro

PALLADY

(MOLDOVA)

Origina acesteĭ însemnate familiĭ din Moldova, pare a fi greacă, după cum spune și Principele Cantemir. Ea apare printre boeriĭ Moldoveĭ încă de pe la jumĕtatea secoluluĭ XVII. Letopisețul ne vorbește de primul Pallade cunoscut, în persoana luĭ:

TEODOR PALLADE SPATARUL, ginerele luĭ Const. Vodă Cantemir. — In 1683, la plecarea luĭ Duca Vodă cu Turciĭ contra Vieneĭ, el e lăsat Caimacam al țĕriĭ împreună cu Nicolae Racovitză biv-vel logofĕt. Diferite turburărĭ ivindu-se în Moldova «din toțĭ boeriĭ de țară, s'aŭ ținut de Doamna doar Teodor Palladi vel spatar», când soția luĭ Duca plecase spre Focșanĭ. (letop. II, 25-27).

TEODOR PALLADE VISTIERNIC, fiul sĕŭ; în 1727 și 1731 e biv-vel ban (doc. Academ). Sub Grigore Ghica W. e mare vistiernic, 1727. Erea nepotul (?) luĭ Mihaĭ Vodă Racovitză. — Sub domnia luĭ Ion Mavrocordat, trecând un Pașă mare prin Iașĭ, domnul însărcină pe vistier pe lângă acesta, spre a'l îngriji: «iar foarte aŭ mulțumit Pașa de slujba luĭ Palladi, de care l'aŭ îmbrăcat pe Palladi cu blana de samur, dându-ĭ și un misir (cal arab) al Pașeĭ cu frumos tacâm la scară; și așa l'aŭ trimes la domnul. Vĕzând domnul una ca aceasta, l'aŭ îmbrăcat și el cu altă blană de samur, orânduindu-l și al doilea să ducă pe Pașa până la hotarele Hotinuluĭ etc...» (1741) (Letop. Kogaln. tom. III, 206).

La 1736, în a doua domnie, Grigore Ghica închide pe vistierul Pallade și pe Sandu Sturdza, pentru că ar fi co-

www.dacoromanica.ro

mis abuzurĭ în demnităţile lor, dar poate fiind-că bănuia că ar fi contribuit la mutarea luĭ în Moldova. El maĭ avu frate pe Ion. (v. maĭ jos).

— La 1683 întâlnim pe PREDA PALADE, frate (?!) cu Teodor I, în tot cazul înrudiţĭ de aproape. Acesta fiind Postelnic mare, fuge în acel an în Muntenia, după plecarea luĭ Duca Vodă, împreună cu clucer Cantemir, Dabija, etc.

DUMITRAŞCO Palade, la suirea pe tron a luĭ Mateĭ Ghika 1763, intră în divanul domnesc ca mare VORNIC de ţara de sus. La 1742 în divanul luĭ Const. Mavrocordat fusese mare clucer. (Letopis.) Nu ştim ce rudă. erea cu Teodor spatarul şi cu fiiĭ sĕĭ. —

Vel SPATAR ION PALADE, fiul luĭ Teodor P. spatarul de la 1680. — In 1723 Mihail Racovitză Voevod: «iar Domniea s'aŭ mutat în̦ două case boereştĭ, în casele luĭ Ion Paladi spătarul şi ale luĭ Constantin Costache spatarul, fiind aproape una de alta». (Letop. III, 68. N. Mustea). Domnul erea rudă cu dânsul şi anume cumnat, de oare-ce Pallade ţinea de soţie pe Aniţa, sora luĭ Mihail W. Racovitză. — In anul 1716, cronica ne spune: «Eară Paladi spatar, cumnat cu Mihaĭ Vodă, erea în cetăţue închis cu casa sa, împreună cu Iordache Roset vornicul şi alţĭ boerĭ». (III, p. 116 Letop. Amiras). —

Prin fiul sĕŭ se continuă familia:

CONSTANTIN PALADE stolnicul, de la care găsim un act din 1765, pentru niştе moşiĭ, vânzărĭ cu un Festilă. (Uricar XVII, 44): «Stolnicul Const. Pallade, fiul Măriеĭ sale Domniţeĭ Aniţeĭ»..., soţia spataruluĭ Ion.

Fiŭ al acestuia este:

IONIŢĂ PALADY Vornicul, care la anul 1764 se află în divanul luĭ Grigore Alex. Ghika ca vornic de ţara de jos, şi tot cu aceeiaşĭ demnitate în 1767 sub Grigore Calimah. — El avu încă un frate PETRACHE, al căruĭ fiŭ erea COSTACHE †, care apoĭ la rândul sĕŭ avu de fiŭ pe PETRE Pallady. (act.)

Vornicul Ion Palady avu 3 băeţĭ, din carĭ cel maĭ mic

www.dacoromanica.ro

Manolache, muri fără posteritate. Ceĭ alțĭ duoĭ:

1. Iancu Pallady †, din căsătoria sa cu fica luĭ Liteanu, avu patru copiĭ: — Ion (Make), Tinca, Elise și Nathalie.

2. Iar Toderaș (Teodor) Palladi †, fiul cel mare al vorniculuĭ Ion, avu din căsătoria sa cu P. Ghika, o fică Pulcheria, căsătorită cu Emile Sturdza, și 3 băețĭ:

— Gheorghe Palady; soție fica generaluluĭ Savel Manu, din care are pe: Lucie, căsătorită Ed. Ghika; Marie †, căsăt. Canari; George, ofițer și Alexandru.

— Teodor Pallady, căpitan în retragere, căsătorit cu o Kretzulescu; fică Alexandrina.

— Ion Pallady, căsătorit cu Maria Cantacuzino, fost prefect în maĭ multe rânduriĭ, etc... Are fiĭ pe: Teodor, pictor; Ion; Vasile și Marie. —

Aceștia sunt singuriĭ descendențĭ autenticĭ aĭ familieĭ Pallady.

Armele familieĭ sunt: — pe din două argint și azur. Pe azur, cerb (natural) fugând. Pe argint valuriĭ naturale, în cariĭ înnoată un delfin asemenea.

www.dacoromanica.ro

PĂRĂIANU (şi Milescu)

(VALACHIA)

Din Chrisoavele găsite, se poate constata ca fiind trunchiŭ al acesteĭ familiĭ, originare din Oltenia (Gorj):

DANCIŬ ZAMONE, care trăia în secolul XV, pe la anul (6042) 1434, posesor al moşieĭ Părăeniĭ. De la acest strĕmoş al familieĭ, până în secolul XVII, nu se ştie nimic despre ceĭ l'alţĭ descedenţĭ aĭ luĭ.

BANUL HAMZA PĂRĂIANUL, fost mare postelnic (1601), e acel de la care familia începe a fi bine cunoscută. El trăia pe la începutul secoluluĭ XVII (1600), şi maĭ ştim asupra luĭ că soţia sa se numea Caplea, şi avea de frate (?) pe Stanciŭ.

STANCIŬ POSTELNICUL din Pârăenĭ, căruia Mateĭ Basarab dă la 1633, un hrisov relativ la cumpĕrarea uneĭ moşiĭ din Bueştĭ (Gorj) de la Dumitru şi fraţii sĕĭ, fiiĭ Badeĭ, pentru 3200 aspri, amintind şi de o vînzare de Ţiganĭ pentru 6000 aspri şi un cal. (Orig. Slav. Acad.) Un document îl citează pe la 1642, când era bătrân. Soţia sa erea Chiajna; iar fiĭ avu pe: Danciul, Staico şi Stanciul.

DANCIUL PÂRĂIANUL MARELE POSTELNIC de Mileştĭ; apoĭ mare logofĕt, boer însemnat. Mărturisit ca fiul Posteln. Hamza din Părăianĭ.

Mateĭ Basarab, din anul 1639 dă un chrisov relativ la judecata ce aŭ avut'o el pentru o moşie fostă a luĭ Radu sluger, încă de sub Leon Vodă. (orig. acad.) La 1648 e mare postelnic; iar la 1652 zideşte monăstirea Polovracĭ (Gorj): «care biserică fost-o aŭ zidit din temelia eĭ jupan Danciu Părăianu marele postelnic, în zilele luminatuluĭ domn Mateĭ

www.dacoromanica.ro

Basarab Voev. . .», după cum se citește în inscripția din biserică. Inchinată la sf. munte ea a fost părăsită, dar mai târziu reparată de Vodă Brâncoveanu (1689). In biserică se află zugrăviți: Danciul Paraianul postelnicul, și Mateĭ Basarab; apoĭ fiĭ sĕĭ: Barbul Ban, Petru vel clucer și Preda vel capitan, — cum și sora Danciului, STANCA.

Danciŭ logofĕtul Părăianu fu ucis la 1659 de Mihnea III împreună cu mulți alți boerĭ, din cauză că nu ereaŭ de părerea domnuluĭ. Tot atuncĭ fu ucis și fiul sĕŭ Preda logofĕtul; — Fotino (Ist. II) îl numește «Danilă». (v. magaz. istoric IV, 351).

El mai avu 2 frați: STANCIŬ II «ot Părăianĭ», pe care'l găsim în documente până la 1692; — STAICO, însurat cu Ilinca, având 4 fiĭ, din care descindea familia actuală. (v. mai jos).

Milescu.

Din fiĭ mareluĭ logofĕt Danciŭ: despre PREDA MARE CLUCER, știm din cronice (mag. ist. IV 315) că a fost omorît la 1658 împreună cu tatăl sĕŭ și alți boerĭ, fiind logofĕt: «Mihnea îndemnat de dracul, iar ia abătut de și-a tăiat boeriĭ, câți aŭ mai rĕmas.... Danciul Părăianul vel postelnic cu fiu sĕŭ Preda Logofĕtul....».

PETRU MILESCUL, fost cămăraș, apoĭ MARE CĂPITAN, fratele acestuia. Intr'un chrisov de la Antonie Vodă, se spune că amândoĭ frații Petre și Barbu (1669) se lipsiseră de averea părintească, de oare-ce Mihnea Vodă secfestrând și respingând'o, eĭ rĕmaseră încă și datorĭ. — Petre Milescu (născ. 1607 ?), murise deja la 1693, având un fiŭ pe: STOICA, pomenit în acelaș an, și apoĭ la 1714, în lista boerilor Oltenĭ.

BARBU MILESCUL MARELE BAN, fiul luĭ Danciŭ, ia acest nume, pe care de alt-fel îl purtase și tatăl sĕŭ, cum găsim în documente: «Danciul postelnicul Părăianul de Mileștĭ», după o moșie. — Boer ilustru, Banul Milescu joacă un rol însemnat în țară pe la finele secoluluĭ XVII. La 1676 e mare comis; mare vistier 1680—1689. In 1674 un do-

www.dacoromanica.ro

cument (Arch. St. Mitr. Buc. p. 57) îl numește: «Barbu Milescu ot Părăianĭ, vel comis».

Cronica luĭ Constantin Căpitanu, ne spune la 1678 că acest boer împreună cu alțiĭ pribegĭ, ereaŭ uniți contra luĭ Duca Vodă cu Cantacuzeniĭ, «care avea pe uniĭ pribegĭ de se înțelegea cu eĭ anume, pe Banul Milescul, pe Dumitrașco Corbeanul și Paraschiva Boleșteanul....» etc. (mag. ist. II, 15) Antonie Vodă îl pune în reposesiunea moșieĭ Părăianĭ și Faurĭ, de oare-ce le răscumpărase cu 900 ughĭ, din carĭ 400 zestrea a soțieĭ sale Vladaia. (act. la acad.)

La anul 1685 (Iulie 1), Șerban V. Cantacuzino trimete pe fratele sĕŭ Mateĭ C. împreună cu banul Milescu și cu spatarul Vintilă Corban la Principele Mihail Appafi, de aŭ încheiat o convenție cu acesta. (Șincaĭ; apud Engel).

Barbul Milescu a fost însurat în douĕ rânduri: 1. cu Vladaia.... — și 2. cu Maria (1693, 1717), fica luĭ Pană Filipescu vel paharnic. Din care căsătorie avu fică pe Maria, soția luĭ Dumitrașco (Dositeĭ) Brăiloiŭ. Un zapis din 1714 (archiva. Buz.), ne spune: «....adecă eu Maria Băneasa Mileasca împreună cu ginere-meŭ Dumitrașco Brăiloiŭ vel căpitan Za Cerneți». — Din cea d'ântâĭ, Milescu avu fiŭ pe Constantin, 1693....

Un Mateĭ Milescu ot Părăianu, îl găsim la 1719 în lista boerilor Olteni din Dolj (cl. I), apoĭ în documente din 1732 și 1742. La 1702 erea căsătorit cu o fică a luĭ Dobre ot Mager.

Acestea știm despre ramura Pârâenilor numiți Milești. Poate vre-o legătură să existe între aceștia și Mileștii ce găsim în Moldova în sec. XVII, între carĭ este ilustrul și marele savant Spatarul Nicolai Milescu, vestit pe timpul sĕŭ în toată Europa; și din carĭ cunoaștem încă pe un Postolaki și fiul sĕŭ Ion.

Se poate ca unul din Mileștiĭ olteni să fi trecut în Moldova, dând naștere uneĭ ramurĭ deosebite. Nimic sigur însă, în privința aceasta.

Ultimul descendent al familieĭ Milescu din Oltenia, s'a

www.dacoromanica.ro

stins în zilele noastre, anul 1899 Ianuarie, în persoana luĭ FRANCISC MILESCU (Frantz), avocat, † Turnu-Severin.

Părăenĭ

STAICO, fratele cel mic al luĭ Danciŭ P., căsătorit cu Ilinca (?), avu patru feciorĭ: Hamza, Radu, Mateĭ și Badea (?), pe carĭ la 1719 îĭ găsim în lista boerilor de Gorj, cu contribuțiunĭ către administrația austriacă. (Hurmuzache, VI). — UNUL din aceștia (?....) avu de fiŭ pe:

ION PĂRĂIANU însurat cu Maria, din care se trag Părăeniĭ actualĭ, anume prin copiiĭ sĕĭ: Gheorghe și Ștefan. — In afară de aceștia maĭ avu pe, Ion (fiŭ: Ion tatăl luĭ: Niță, Ștefan, Tache și 2 fete); Stoian (fiŭ Barbu †); Zamfira căs. cu Crăsnaru, și alte 2 fete.

1. GHEORGHE PĂRĂIANU, fiul maĭ mare al luĭ Ion, avu 3 fiĭ: Nicolae, Dumitru și MANOLACHE. Acest din urmă avu 2 fice și fiŭ pe NICOLACHE †, al căruĭ fiŭ este PETRE Părăianu. —

2. Polcovnicul ȘTEFAN PĂRĂIANU, fiul luĭ Ion, trăia pe la începutul secoluluĭ. Avu copiĭ pe: Simeon, Tarsița măritată Poenaru, Anica, Manda Olănescu, — și

COSTICĂ PĂRĂIANU, n. 1823 în Târgu Jiu, aĭ căruĭ fiĭ sunt: — căpitan EMANUEL PĂRĂIANU, publicist, etc. — și CONSTANTIN; iar fică Emilia căsăt. Urbeanu.

In armele familieĭ se găsește, după semne vechĭ, un leŭ cu paloș în ghiară.

www.dacoromanica.ro

PÂRŞCOVEANU †

(VALACHIA)

Familie veche din Oltenia (Romanaţĭ), aḑĭ stinsă. — Documentele (Art. St. Buc., Episc. Râmnic), ne arată la începutul secoluluĭ XVII pe NICOLAE DIN Perşcovenĭ (pe la 1600), al cărŭĭ fiŭ era STOICA din Pârşcovenĭ. Acesta e tatăl luĭ STAN, citat în 1679. Nu ştim ce legătură aveaŭ aceştia cu Pârşcovenii de maĭ jos, carĭ se distinseră timp de douĕ secole.

Monastirea Pârşcoveni (pl. Oltul de sus jud. Romanaţĭ) a fost, cum spune Odobescu: «începută de un Basarabu la anul 1600 şi peste douĕ-ḑecĭ de anĭ de la facerea eĭ, s'a zugrăvit de ŞTEFAN PÂRŞCOVEANU vel medelnicer. Pe pereţĭ sunt portretele cititorilor Pârşcovenĭ, a Predeĭ Brâncoveanu cu soţia.... etc» (veḑĭ Antiq. jud. Romanaţĭ p. 128). Acest Stefan trăind pe la 1620, după cum se spune, e tată luĭ PREDA PÂRŞCOVEANU biv-vel stolnic, apoĭ VEL SPATAR, care trăia în veacul al XVII. La anul 1689, Brâncoveanu suindu-se pe tron, îl trimese în misie în Turcia, spre a anunţa pe boerii trimeşĭ acolo de Şerban Vodă, despre moartea acestuia, şi venirea sa: «pe Preda Spătariul Păşcoveanul cu cărţĭ la Beciŭ aŭ trimes, la boiariĭ ce s'aŭ zis, ce eraŭ solĭ trimeşĭ pe Şerban Vodă...» (Pârvu Cantacuzino şi Preda Brătăşanu). — După cum se constată printr'un act al soţieĭ sale Stanca din 1707, ea era văduvă de mult. Tot atuncĭ se arată ca fiŭ al sĕŭ, Ştefan al doilea spătar.

VORNICUL ŞTEFAN PÂRŞCOVEANUL I, cunoscut pe timpul ocupaţiuneĭ austriace a Olteniei. In 1707-8 era biv-spătar; la 1719 vornic al judeţuluĭ Romanaţĭ, după cum se vede în listele boerilor oltenĭ. Generalul de Tige într'una din scrisorile sale, din August 1718, vorbeşte despre dânsul:

www.dacoromanica.ro

«Ştefan Brascovan postelnic», rang ce avea şi la 1715. (v. în Hurmuzache. — Documente, t. VI, p. 199,407, 428, 455, 481). Avea de soţie pe fica spătaruluĭ Radu Golescu.

DUMITRAŞCU PÂRSCOVEANUL, figurează de asemenea la 1719 în lista boerilor oltenĭ, contribuabilĭ către Austria. (în cl. III din Romanaţĭ, Hurmuzache, VI).

ANCUŢA Pârşcoveanu, «fata luĭ Hristodor Pârşcoveanu» (?) şi sora luĭ Ştefan de maĭ sus, era nevasta luĭ Constantin Olănescu, † 1733. Ea aduse în zestre moşia Găeştĭ de la mama sa, o Herească.

MARELE VORNIC ŞTEFAN PÂRŞCOVEANU, boer vestit al Olteniei, unde era confirmat mare Ban la anul 1774, de mareşalul Potemkin. In acel an, în urma tractatuluĭ de la Cuciuc-Kainardji, boeriĭ adunaţĭ aleseră Domn al ţĕreĭ pe Ştefan Pârşcoveanu. Trebuia confirmarea Sultanuluĭ, dar nicĭ un boer neîndrăznind să meargă la Poartă spre a o cere, se trimese de Turcĭ ca Domn, Alexandru Ipsilanti. — La acea alegere, boeriĭ se bazaseră pe artic. 8 din tractatul dintre Ruşĭ şi Turcĭ, în care se spunea că Românii să se bucure de aveaŭ sub vechiĭ domnĭ, adică de a alege Principe din ţară.—Ştefan Pârşcoveanu la 1775 era în divan ca mare vornic al ţĕriĭ de sus; apoĭ la 1783 mare vornic de ţara de sus, etc.—Soţia sa era Maria, fica consilieruluĭ imper. Constantin Obedeanu, şi avu o fată, pe: MARICUŢA, măritată cu clucerul Iordache Cantacuzino.

O Părscoveancă în secolul trecut, a ţinut pe clucerul Farfara, având o fică Zoiţa, măritată cu Dinicu Golescu.

O filiaţie a Păşcovenilor, după documente (comunic. de d. I. Tuducescu, din Arh. St.) se urmează ast-fel: IORGA saŭ Iordache postelnic Pârşcoveanul, fost vel clucer (1654—59) când era deja bătrân, etc., fiiul jupâneseĭ Maria, soţia luĭ Trufanda postelnic (1624). (Maria era fica luĭ VASILE vistierul din anul 1613, care era însurat cu jup. Caterina, fata luĭ Pană vistierul).—Fiul acestuĭ Iordache erea: IORDACHE marele vornic, tatăl luĭ PAPA postelnicul. Acest din urmă avu de fiŭ pe ŞTEFAN PÂRŞCOVEANUL, 1763; iar acesta pe ŞTEFAN, însurat cu jupăneasa Ilinca.

www.dacoromanica.ro

POENARU

(Oltenia)

Origina acesteĭ familiĭ e dovedită la începutul secoluluĭ XVII, şi dacă e să credem o tradiţie, e mult maĭ veche, descinzând din faimosul Ban Craiovescu din sec. XV. O ḑicătoare de la monăstirea Bistriţa din Vâlcea, menţionează de marele Ban, care venise să se călugărească la monăstirea fondată de dînsul:

«Jupan *Barbu Craiovescul*,
Ce-ĭ ḑice şi *Poenarul....*»

Intru cât acest supranume al luĭ Barbu Banul Basarab e istoric, nu ştim. E prea probabil însă ca Poenariĭ să fie o ramură descendentă a Basarabilor.

Numele vine de la vechia moşie Poiana din Dolj, şi poate are vre-o legătură cu vestita cetate Poḑnarĭ, ridicata de Vlad Ţepeş în Argeş.

Barbu Stolnicul Brădescu de la Poiana, e trunchiul de la care urméză filiaţiunea până azĭ a familieĭ. El erea un boer foarte însemnat până pe timpul luĭ Mateĭ Basarab. Un document îl defineşte precis: «Barbu Brădescul, bivvel stolnic *ot Poiană*», la 1639, împreună cu soţia sa jupânésa Călina fica jupân. Stanca. După moartea acesteia (1649), luă de soţie, fiind mare Vornic, pe jupâneasa Stanca (act. din an. 1660).

La anul *1630*, în timpul luĭ Leon Vodă, din cauza persecuţiunilor acestuĭ domn, maĭ mulţi boerĭ, între carĭ Barbul paharnic Brădescu, Mateĭ aga Basarab, Dumitru Filişanul, etc. plecară cu casele lor în Ardeal la George Racotzi. Leon Vodă trimese «cărţĭ cu jurămînt», prin Radul

www.dacoromanica.ro

de Deasa și alții, spre a-i face să se întoarcă; dar «când aŭ fost la Târgul Jiuluĭ eĭ se întâmpinară cu strejile prîbeagilor, fiindu-le cap Barbul paharnic Brădescul și Mihaĭ Spătarul Coțofeanul, și prinseră pe Radu logofătul din Desa, iar alții scăpară.» (Cronica anonimă; mag. ist. IV, 312). La anul 1633 se dete lupta de la Dudești între Mateĭ Basaraba cu Radu Vv. și Tătarii, fiind învingător Mateĭ Vv. (25 Octombre). Printre căpeteniile oștilor sale se aflaŭ: «pe Roșii Ivașco vornicul Băleanu și Barbu paharnic Brădescul..» (idem. p. 413). El se născuse înainte de 1600 și a murit după 1650. Sub Mateĭ Vodă a fost mare vistier, paharnic și mare Vornic.

Barbu avusese încă doĭ frați, boerii: DRĂGHICĬ și NEAGOE din Poiana.

Vornicul mare Barbu Poenarul, avu 3 băeți: DRAGOTĂ postelnicul (1650); ȘTEFAN a căruĭ posteritate se stinse prin ceĭ doĭ fiĭ aĭ sĕĭ: Constantin biv-vel slujer, și Mateĭ (după 1700);

PREDA POENARUL MARELE STOLNIC, fiul luĭ Barbu (n. 1630), citat în numeroase documente ale timpuluĭ din aniĭ 1650, 1667, 1673, 74, 1681 ca mare stolnic. Un act din 1671 îl numește: «Preda Brădescu, Vel Paharnic». Avea de soție pe jupăneasa Anca, 1661. Fiĭ sĕĭ, ambiĭ boerĭ însemnați, ereaŭ: Logofătul PARASCHIVA, citat la anul 1663, și

Marele VISTIER DUMITRU POIENARUL, care se însură: cu Cârstina, fata luĭ Vladislav slugerul din Belcin (Bengesc), și apoĭ, pe când avea rangul de mare Pitar, cu fata luĭ Amza Bălăceanu la 1668, cu care n'avu copiĭ. El a murit către sfârșitul secoluluĭ, lăsând patru copiĭ: Vasile, Mateĭ, carĭ avură urmașĭ, CONSTANTIN VORNIC Poenaru care erea însurat la 1711 cu Jupăneasa Păuna, și Maria soția luĭ Preda Otetelișanu.

Din VASILE POENARU Vistierul, 1713, fiul cel mare al luĭ Dumitrașcu însurat cu Stanca Grecianu, se trage ramura numită *Belcineanu*, după moșia Belcin ce fusese luată în zestre de Dumitrașcu, și transmisă fiuluĭ sĕŭ. Vasile avu 4 fecioriĭ: Ștefan, GHEORGHIȚĂ medelnicer care avu 2 fiĭ;

www.dacoromanica.ro

Mateĭ Paharnic, zis Verdeș din care derivă o ramură, azĭ stinsă, prin fiul sĕŭ logofĕtul Dinu; și

Serdarul Dumitrașco. Acesta avu 2 fiĭ: Iordache a căruĭ soție se chemà Mariția, și Constantin † 1787, tatăl polcovniculuĭ Dumitrache † 1826. De la soția sa Maria Brădeasca, polcovnicul a avut între alțĭ copiĭ, 2 băețĭ: Iordache, însurat cu Zinca Brădescu și Pitar Dumitrache cu Safta Mălinescu, din care căsătorie avu: pe Manolache † 1890, cu care se stinse linia Belcinenilor, și pe Zinca † 1870, soția pitaruluĭ Tanoviceanu.

Marele Paharnic Mateĭ Poienarul, vornic de Dolj, fiul luĭ Dumitrașcu Vistierul și frate cu Vasile, e cel de la care descinde familia actuală. El e dovedit prin acte din 1711, 1713, 15, 20.., și a murit la anul 1730. Ceĭ cincĭ fiĭ aĭ sĕĭ: — Toma n'avu copiĭ, Constantin continuă generația de azĭ; Șetrarul Gheorghiță saŭ fratele sĕŭ Radu sunt trunchiul ramureĭ zisă Bălănoĭ; iar Mateĭ pieri ucis de Turcĭ.

Branșa zisă *Bălănoiŭ*, derivă de la Radu saŭ Gheorghiță. Din eà sunt astădĭ descendenții: Alexandru, Constantin, D-na Iulian, și D-na Isvoranu (Crajova).

Constantin Poenaru zis Scurtu mare Vornic, fiul luĭ Mateĭ, avu de soție pe Păuna († 1731 la moșia Păușeștĭ; poate de neamul Bujorenilor). La 1711 era mare Paharnic, 1731 Vornic. La 1719 și 20 împreună cu frațiĭ sĕĭ, figurează în lista boerilor Olteni (cl. I) din Banat, fiind Vornic (ispravnic) de Dolj. — (Tot între aceștia găsim pe Ioan și Diicul «Pojenarul» pe atuncĭ tinerĭ. Probabil că eĭ ereaŭ fiĭ unuia din frațĭ).

(La sfârșitul sec. XVII, maĭ trăiaŭ 2 frațĭ Poenarĭ, fiĭ aĭ luĭ Paraschiva, anume: Mateĭ, al cărui fiŭ Pană Poenaru e pomenit la 1711; și Barbu paharnic Poenaru a căruĭ soție deveni Salomia Călugărița, și care era † la 1711, ca și fiul sĕŭ Hrizea).

Vornicul Const. Poenaru a avut o fată măritată cu boerul Toader Fărcășanu, și fiŭ pe

Constantin Poenaru Ispravnic de Gorj la anul 1781 (2 August), fiind biv-vel sluger, împreună cu biv-vel-șe-

www.dacoromanica.ro

trarul Barbu Poenaru. Acest din urmă mai fusese ispravnic și la 1779. — Constantin Poenaru avu doi fii:

— Petrache Poenaru, însurat cu o Arion, de la care avu patru copii: Nae, Verona Daniilescu † 13 April 1899; Polixenia Brătianu; și Iancu însurat cu o Slătineanu.

Nae Poenaru, fiul cel mare al lui Petrache, se însură cu Maria Berindei, având 3 copii (act.): Vasile, fost major în cavalerie, Elisa Sĕulescu și Smaranda B. Rioșanu.

— Dincă (Constantin) Poenaru, mare paharnic, cel lalt fiŭ al luĭ Const. însurat cu Manda Otetelișanu (Smaranda), a avut cinci copii: — 1. Toma, căsătorit cu Luxița Brădeasca *), având fică pe Zinca Serghiadi; 2. Sevastița; 3. Petrache Poenaru (1799 — 1875), efor general al școalelor și «director al școalelor naționale», în 1840. Unul din primiĭ profesorĭ aĭ colegiuluĭ St. Sava și om de o deosebită cultură. De la el a rĕmas Dicționarul Francez-român, operă de mare valoare (1840). Are un loc însemnat în istoria cultureĭ noastre în întâia jumĕtate a secoluluĭ. — Insurat cu Caliopi Hrisoscoleo, a avut o singură fică: Smaranda Iacovaki †.

4. Costică Poenaro, fratele sĕŭ, căsătorit cu Frusina Văleanu din Craiova, având 2 fiĭ: Iorgu, decedat. — și Constantin Poenaru n. 1841, generalul de divizie, șeful statuluĭ major general al armateĭ, fost ministru de rĕsboĭ. Oficer la 1861, s'a distins în campania de la 77—78 la Grivitza și Tatargik, etc. — Căsătorit cu Maria Văleanu.

5. Evgenitza avu de fiŭ pe Grigore Poenaru, f. colonel în infanterie, n. 1830. Căsătorit cu Cleopatra Lecca, de la care avu fiŭ pe:

Petre Poenaru căpitan, n. 1866; însurat cu Maria Condeescu (fiŭ Radu, n. 1898); — iar fică pe Marie, căsăt. cu C. Golfineanu.

Actualĭ: — Constantin, Grigore, Petre; Vasile. — (și ramura Bălănoiŭ).

*) Familia **Brădescu**, dupĕ numele vechiuluĭ stremoș al neamuluĭ, e tot o ramură a Poenarilor, în Craiova.

www.dacoromanica.ro

† POPESCU

(VALACHIA)

Familie stinsă la începutul secoluluĭ nostru, care a dat maĭ mulțĭ marĭ boerĭ și un Domn, și cunoscută de prin documente din sec. XVI.

Pe la anul 1580 trăia boerul DUMITRU PAHARNIC ot Popescĭ, (în doc. din 1588). — Pare a fi tot din acéstă familie, un contimporan al sĕŭ: VLAD logofĕtul, care avea de soție pe Caplea și moșie în Negoeștĭ (1576).

In secolul XVII, după documente, avem două ramurĭ: pe care le vom numi a luĭ Antonie Vodă din Popeșcĭ, și cea altă a luĭ Radu Cronicarul.

Ereaŭ două moșiĭ: Popeștiĭ din Prahova, de unde erea Antonie Vodă, și Popeștiĭ din Ilfov, de unde cea altă ramură a luĭ Radu Vornicul.

Nu putem ști al cuĭ fiŭ a fost Antonie Vodă, cu fratele sĕŭ NEAGUL POSTELNICUL din Negoeștĭ. E probabil că aĭ luĭ Dumitru de care am vorbit maĭ sus, de și un doc. ne dă a înțelege póte că erea fiŭ (?) al luĭ Nedelcu clucerul, fiul luĭ Radu din Florescĭ. S'ar putea în acest caz ca eĭ să fie o ramură din Floreștĭ (?). — Tot ce e sigur, este că acéstă familie a stăpânit moșiile Negoeștĭ și Popesciĭ. Neagul paharnicul îl găsim în 1619 și 1633 ca postelnic; în 1629 și 1633 erea vel agă. El avu 2 copiĭ: DANCIUL paharnic 1631, ginerele luĭ Paraschiva postelnic, fratele luĭ Cernica Vornic; și a căruĭ soție erea Chiajna.

SOFICA, fica luĭ Neagul din Negoeștĭ, și sora Danciuluĭ a avut de bărbat pe marele boer Radu Mihalcea, vel co-

www.dacoromanica.ro

mis, fiul Banului Mihalcea (Cândescu). O întâlnim între 1644-1671. —

Antonie vodă din Popești, Domn al Valachiei (1669-1672). După mazilirea lui Radu Leon, «boerii cu toții împreună făcură un sfat și aleseră pe un boiariu anume Antonie Vornicul den sat den Popești, și ḍiseră să le fie domn, pentru căcĭ îl sciea toți că este om bun și blând... (Ist. anon. a Valach. mag. ist. V, 372). El trăia fórte simplu, cum spun cronicele.

Acest domn persecută și pedepsește pe greciĭ boerĭ carĭ guvernaseră țara sub predecesorul sĕŭ: spânzură pe Sofiălăul, Balasache scapă cumpĕrând pe Dorobanți; iar Stroia vornicul Leordénu, cumplitul boer, e condamnat în urma stăruințelor Cantacuzenilor, la mórte. (v. Tomșa și Leordeanu).

In 1672, boerii opozanți, cu Leordénu și sprijiniți de Panaiotache Dragomanul, obțin mazilirea lui Antonie Vodă.

Fiul lui Antonie W. a fost Neagu postelnic din Popești, pe care'l găsim în acte la 1674. — La 1681, într'un document al soției sale Necșuța, se spune că erea deja †, și pare a fi murit fără urmași. Fiica Princip. Antonie: Maria, erea soția lui Vodă Brâncovénu.

— Boerĭ din Popești avem încă în sec. XVII pe: Hrizea marele .vornic, fost vel Logofĕt 1626, și 1639, care móre în ḍilele lui Mateĭ Voev., și pe care actele contimporane ni'l arată ca părintele lui Udrea comisul 1655, și al....., soția lui Dumitrașco vistier, 1655. — El erea adversar al lui Mateĭ, fiind dintre boerii ce se luptară cu acesta la Dudești. (Sub domnia lui Iliaș Vodă 1616 - 18, trăia Stoica dvornic ot Popescĭ, boer în divanul domnesc).

Radu (Popescul) din Popescĭ, boer mare sub Mateĭ Basarab îl găsim ca mare Logofĕt ot Popescĭ la 1634, și apoĭ ca mare Ban la anul 1643; iscălit în maĭ multe

www.dacoromanica.ro

chrisóve printre boeriĭ divanuluĭ. Rudă de aprópe cu dânsul erea:

Chrizea Vistierul, (fiul Hrizeĭ vornicul?), despre carĭ cronicele muntene vorbesc adesea dupĕ 1650. Ast-fel se spune de fiul sĕŭ Radu, pe când erea clucer, «Radul Clucianul feciorul Chrizeĭ Vistierul din Popescĭ»:

Radu Vornicul Popescu, fost mare clucer, Logofĕt, mare vornic și apoĭ mare Ban Crajoveĭ. El e cel d'întâĭ care pórtă numele de Popescu. La 1669 erea deja boer mare, având titlul de clucer, dupĕ cum ne spun cronicele că a fost lăsat împreună cu Radu stolnic din Grecĭ, de către domn, spre pază la Cerneți. (cron. în mag. ist. V, 139). Puțin maĭ târdiŭ, cronica îl relatézĕ (id. pag. 144) în divan, cu judecarea afacerilor de care erea acuzat clucerul Știrbeiŭ.

La 1715, sub domnia luĭ Ștefan W. e rânduit, fiind mare Vornic, împreună cu Drăghicĭ Strâmbeanul să îngrijéscă de conacele pregătite pentru regele Carol XII al Suedieĭ, în trecérea sa de la Giurgiu până la Piteștĭ, de unde apoĭ craiul plecă «teptil cu caĭ de munte, până în țara luĭ, și nimenea nu l'aŭ cunoscut...» (Cronica luĭ R. Popescu. — m. ist. IV, 34).

In 1716 vornicul Radu, e trimes cu Șerban pitar Greceanu să îngrijéscă de conacurile rânduite pentru Hanul tătar de la Focșanĭ; pe care apoĭ aceștĭ boerĭ îl conduc până la Cerneți.

La 1717 e mare-Ban (v. Humurzache VI, 193, 194); — iar în 1719 se călugări, luând numele de Rafail monahul, «..fiind vornic mare Eŭ Radul Popescu și viind la vreme de bătrînețe, socotind că ale lumiĭ sunt tóte deșarte, dice el singur în cronica sa, singur de bună-voie am cerut voĭe de la măria sa, și am mers de m'am călugărit la monăstire la Radul Vodă.....» (m. 181. IV, 218).

El scrie cronica fórte amănunțită, începând de la Brâncoveanu, până după Nicolae Mavrocordat și se arată mare admirator al lor, sub titlul: «Cronica țĕriĭ românești de Radu vornic Popescu», publicată în magazin istoric, — operă bine scrisă și de valóre.

www.dacoromanica.ro

El muri la anul 1728, de 78 anĭ; și avu un fiŭ BADEA DIN FEDELESCIORĬ pe care'l citéză cu tatăl sĕŭ (ca copil), un document din 1673; și pe IORDACHE POPESCU vel Vornic, îngropat la Radu-Vodă, și citat într'un act din 1731 când murise, al soțieĭ sale SAFTA, prin care ea dărueşte o parte din Clejanĭ. (mon. Vieroș Arh).

Probabil frate (?) cu Vornicul Popescu este: NEDELCU PAHARNIC POPESCU, care trăia pe la începutul secoluluĭ XVIII, și al căruĭ fiŭ era MATEĬ PAHARNICUL, citat act. din 1701. Puțin maĭ tîrziŭ (1726), întîlnim în documente pe STATE POPESCU vistier și soția sa Safta. S'ar putea să fie fiul precedentuluĭ, dar n'avem nicĭ o dovadă.

Fiul luĭ Mateĭ, al căruĭ nume nu'l cunóscem, e tatăl a două surorĭ: Zoița și Maria, «nepóte dé fiŭ luĭ Mateĭ Pahanicul».

Aceste două surorĭ ZOIȚA și MARIA Popescu, sunt ultimele descendente ale familieĭ. Cea d'întâĭ emigră la anul 1774 în Rusia, după cum se constată pe actele procesuluĭ dintre ele. Maria muri la anuĭ 1805.

Acésta avu o fică SULTANA POPESCU, prin care se stinse acéstă mare familie. In 1805 erea între dînsele un interesant proces, în care se vorbea de câte-și trele, cum și de filiația până la Nedelcu. Intre altele, Maria contesta acesteĭ din urmă legitimitatea. Sultana a murit se pare după 1830.

www.dacoromanica.ro

PRAJESCU

(MOLDOVA)

Veche familie din Moldova, a căreĭ filiațiune probată începe din al XVI secol (1500), și din care eșiră maĭ mulțĭ boerĭ însemnațĭ. —

LUPU PRĂJĔSCU mare clucer, avea de soție pe Safta nepoata luĭ Simeon Stroicĭ, care și botează pe fiul luĭ Prăjescu. In urmă el moștenește întreaga avere a luĭ Stroicĭ, care n' avu copiĭ. — A rĕmas un zapis (înscris) din anul 1600, prin care acesta îĭ dăruește satul Miclăușaniĭ cu țiganiĭ după dânsul, luĭ Lupu.

NICOARĂ PRĂJESCU, boer însemnat, vel vistiernic al Moldoveĭ la anul 1610 (7118 Ghenar 16), împreună cu Boul, etc. — El primește la 1606 fiind vel Logofĕt, de la Eremia Movilă Voev. stăpânire peste maĭ multe părțĭ de moșie din Scheia și Oborocenĭ (13 April. 1606) și peste Steț-canĭ din Roman, vechea moșie a familieĭ. (Documente. de la Academia rom.)

VORONTAR (saŭ Vârnotar) PRĂJESCU, este trecut în lista boerilor marĭ de sfat aĭ Moldoveĭ, în aniĭ 1606, 1607 și 1619, ca mare Comis al Mold. (v. Uricar, tom. XVIII).

SAVIN PRĂJESCU, vel vornic al țĕriĭ de jos, se află printre moștenitoriĭ Hatmanuluĭ Esaia Balica, care lăsase o avere imensă, — împreună cu Lupu Prăjescu, cu Ionașcu și Ștefan Prajeștiĭ. — IONAȘCU Prăjescu erea vel postelnic.

STOLNICUL ȘTEFAN PRĂJESCU, pe care'l găsim cu titlul de mare stolnic în 1610—12 (7118—20), a avut 2 fiĭ. El cumpĕră de la un Petriman o moșie, pentru care a rĕmas mărturisirea boeruluĭ Pavel parcalabul de Orheĭ și alțiĭ,

www.dacoromanica.ro

din anul 1606. (Docum. Academiei.) Ceĭ doĭ feciorĭ aĭ sĕĭ aŭ fost: Gheorghe și Ioan.

Gheorghe Prăjescu, la anul 1641 scrie un zapis al sĕŭ, în românește.

Despre Ion Prăjescu vorbește letopisețul Moldoveĭ la anul 1651, când se face nunta ficeĭ luĭ Vasile Lupu, Roxanda, cu faimosul Timuș, Hatman al Cazacilor. Cât timp Hatmanul stete la Iași: «nepoțiĭ luĭ Vasile Vodă, fecioriĭ luĭ Gavril Hatmanul și aĭ luĭ Giorgi și den fecioriĭ de boerĭ de țeară, Niculaĭ Buhuș și Ion Prăjescu, toți acolo în Cehrin pentru Timuș erea zălog....» — (Miron Costin. let. Cog. I, 322).

In domnia luĭ Ștefăniță Vodă fiul luĭ Lupu, (1659), venind Mustafa Pașa de Silistra la Iași, letopisețul ne spune că el acuză de hainie pe Domn, pentru luptele ce avusese cu Constantin Voev. al Muntenieĭ și cu Cazaciĭ, iar Pașa: «la plecare aŭ ales dintre toți boeriĭ pe Toma Vornicul, pe Șeptilicĭ Hatmanul și pe Prăjescul Vornicul și i-aŭ luat în pază; și până n'aŭ dat câte-va pungĭ de banĭ nu i-aŭ slobozit pe aceștĭ boerĭ, însă de la marginea țĕrĭĭ....» (I, Costin M. p. 370). Pașa, în urma reclamațiuneĭ luĭ Ștefan, fu chemat la Țarigrad, și d'abia scăpă de a fi decapitat pentru acea faptă.

Dumitrașco Prăjescu, erea biv-Postelnic la an. 1673, când căpătă dreptul de a face un pod peste un rîŭ pe moșiile sale, fiind în proces cu boerul Hăbășescu. (Doc. Acad.)

E de observat starea înfloritoare în care găsim această familie, prin mulțĭ din membriĭ eĭ, în jurul anuluĭ 1600, și de atuncĭ până în secolul actual.

In zilele noastre: — Iancu Prăjescu, † 1895 în vârstă de 104 anĭ. Insurat cu Profira Negri, are douĕ fice, descendentele actuale ale familieĭ: Sultana căs. cu C. Miclescu, și Maria cu Ant. Doiciŭ.

www.dacoromanica.ro

PREJBEANU

(VALACHIA)

Familie originară din Oltenia, încă de prin începutul sec. XVII, având ca moșie satul Preajba din Romanați.

Boerul PREDA PREJBEANU, la anul 1720 erea căpitan de plasă în jud. Romanați, după cum relatează rapoartele administrațiuneĭ austriace. (Hurmuzache, Doc.)

Pan PREDA PREJBEANU, de sigur fiul sĕŭ, mare PAHARNIC în divanul Valahieĭ la an. 1775 sub Vodă Ypsilanti. (Doc. Ureche. etc.) Tot «paharnicul Prejbeanu» erea ispravnic de Argeș la 1782, Ianuare 4.

PAHARNICUL ION PREJBEANU, în actualul secol, erea însurat cu Eufrosina fica Profireĭ Kretzulescu, a luĭ Serezli. El avu copiĭ pe: Elisabeta C. Vidrașcu, Profira Cătuneanu, și: — MATEĬ PREJBEANU, însurat cu Haritina Lahovary, având o singură fată: Maria Scarlat Yarca. —

Până în zilele noastre trăiaŭ la Caracal: — MIHALACHE PREJBEANU †; și fratele sĕŭ..... PREJBEANU, fost înalt magistrat, care avu 4 copiĭ: Zoe căsăt. Jianu, Caterina Quintescu †, Constanța Jianu, și IORGU Prejbeanu, ultimul descendent al familieĭ.

Maĭ sunt alțĭ, în Oltenia, carĭ aŭ uzurpat numele după moșia Preajba.

www.dacoromanica.ro

PRISICEANU

(VALACHIA)

In divanul boeresc al luĭ Ștefan Vodă Cantacuzino, la anul 1714, se află ca vel CLUCER ȘERBAN PRISICEANU (doc. din 15 Iulie 1714). Peste puțin timp (1716), atuncĭ cu venirea «catanelor» Austriace în țară sub comanda unuĭ Mihul, și venind o parte din ele spre Pitești: «făcea multe rele, și afară de jafurile ce făcea, și boerĭĭ numiți aŭ omorît, pe Șerban cluceriul Prisiceanul, pe Grigore Vladescul vistier, și pe Preda postelnicul Isvoranu, și pre alțĭ mulțĭ». (Radu Popescu vornic; Cronica magaz. ist. IV, 55).

In lista boerilor carĭ aŭ contribuit către administrația Austriacă, se aflaŭ la 1719 în Dolj: PÂRVUL PRISICEANUL și ȘERBAN, acest din urmă probabil fiul celuĭ ucis sub Mavrocordat de Nemțĭ. (Hurmuzache; doc. tom. VI).

In actul pentru desrobirea vecinilor din Moldova, dat de Pr. Constantin Mavrocordat la 1749, între alțĭ boerĭ și călugărĭ iscăliți e și: Γρυγόριος Πυρσυχάνος călugăr, poate din această familie, înrudit cu ceĭ de sus.

Boerul PRISICEANU (poate Șerban II), a avut de soție la începutul sec. XVIII, pe fica paharniculuĭ Drăghicĭ Brătășanu, din care se născu apoĭ: BARBU PRISICEANU (1760).

Din această familie, originară de prin Oltenia, maĭ există încă descendenți autenticĭ.

www.dacoromanica.ro

PROROCEANU †

(VALACHIA)

Această familie, stinsă în secolul trecut prin cel mai cunoscut din membrii ei, a existat în decursul întregului secol XVII. Ea este o ramură din familia BĂLĂCEANU; şi avea veche proprietate satul Şerbăneşti din Olt, între documentele căruia găsim notele de mai jos. (în archiva St. doc. cit).

La anul *1600* se citează boerul DUMITRU DIN PROROCI, amintindu-se în acelaş an de sora sa care murise înainte de acea dată, MARIA Călugăriţa. Părintele acestor doi nu e arătat.

Mai târdiu, în zilele lui Matei Vodă Basarab, trăia DRAGULIN logofătul din Prorocî.

In fine, o filiaţiune scurtă se stabileşte de la:

RADU CLUCERUL, boer din Prorocî, dovedit împreună cu soţia sa Anca la anul 1654; mai adeverindu-se încă prin acel document ceî doi fii ai lor: DUMITRAŞCU — şi

PAPA POSTELNIC de Prorocî, însurat cu jupâneasa Maria, care după moartea soţului ei, se călugări sub numele de Marta Monahia, după cum arată un act din 1695 (acelaşi doc. Arh.) când trăia încă.

Doi fii ai săi, la acea dată (1696) muriseră deja. Ereau: IORDACHE şi PREDA; un al treilea erea în viaţă, şi anume boerul PAPA PROROCEANUL.

După anul *1635*, între documentele monăstirei Horezul (Archiva Stat.), întâlnim pe Jupâneasa ELINA Proroceanca, soţia lui DRAGOMIR vel-vornic, din această familie.

PREDA PROROCEANUL marele căpitan, este bine cunoscut în cronica ţării din timpul domniei lui Brâncoveanu, la anul 1693. El erea fiu al postelniculuî Papa Proroceanul, cum am văzut mai sus. — Impreună cu Bălăceniî, de la 1690 când Nemţii cu generalul Heissler veniseră în ţară, Proroceanu erea din partea

www.dacoromanica.ro

lor. «Haisler generalul mergênd spre Bucureştĭ, aŭ trimes înainte pe Magne Groful generalul cu o seamă de oaste călărime, şi cu dênsul împreună erea Preda Proroceanul şi Mateĭ Bălăceanu vĕru-sĕŭ, poveţe fiind cel alt Bălăceanu Constantin tot erea cu Haizler.» (Radu Greceanu. — Cronica). După ce veniră în Bucureştĭ, povesteşte cronicarul că luară de la Drăgăneştĭ pe doamna luĭ Şerban W. Cantacuzino: «fiind din ceĭ ce erea cu Constantin Bălăceanul, anume Barbul Bădeanu i Preda Proroceanul vĕru-sĕŭ.»

La 1683, Constantin Cantemir domnul Moldoveĭ, voind să dea jos pe Brâncoveanu, aduse la sine în Moldova, pe boeriĭ pribegĭ din Ardeal, între carĭ: Preda Milcoveanul, Staico paharnicul, Preda Proroceanu şi alţiĭ, trimiţêndu'ĭ la Poartă să pârască pe domnul. Brâncoveanu W. aflând de aceasta, trimese daruri şi banĭ la Poartă, iar în schimb avu pe aceĭ boerĭ legaţĭ în lanţurĭ, şi aducêndu'ĭ la Bucureştĭ îĭ judecă de maĭ multe orĭ în divan, după care Staico fu spânzurat afară din Bucureştĭ, Preda Proroceanul la Ruşĭ, iar ceĭ alţĭ treĭ fură puşĭ in Ocne.

Cronicarul descrie cum Preda Proroceanul erea îmbrăcat după moda occidentală de atuncĭ, cu perucă albă, şi cisme resfrânte: «portul cel Nemţesc (saŭ să zic nebunesc) ce'l purta Preda de Prorocĭ, că avea chică (coafură) nemţească..., şi cismele cele nemţeştĭ cu pintenĭ lungĭ, ce le purta....» (magaz istoric, t. V p. 120).

După ce fuseseră prinşĭ în Ţarigrad şi aduşĭ în fiare la Bucureştĭ, domnul după ce'ĭ mustră, ordonă să fie duşĭ la monăstirea Snagov; iar Milcoveanul, Iaxa şi Haţag la ocnă, de unde se liberară peste un an. — «N'aŭ trecut multă vreme, şi pe Proroceanu l'aŭ trimes la Ruşiĭ-de-Vede de l'aŭ spânzurat la ḑiua târguluĭ; aşişderea şi pe Staico l'aŭ adus într'o noapte în târgul din afară al Bucureştilor, şi l'aŭ spânzurat în ḑi de târg *). Acest sfârşit aŭ luat aceştĭ boerĭ...».

Prin Preda de Prorocĭ care n'avu copiĭ, se stinse această familie.

*) După pravila ţĕrĭĭ, ce se citi cu ocazia mustrariĭ lor, în divan: «Boiarul care va umbla în potriva Domnuluĭ şi a ţĕrĭĭ, să'l spânzur şi să'ĭ facă spânzurătorile maĭ înalte cu un cot de cât ale oamenilor proştĭ...»

www.dacoromanica.ro

RACOTTĂ

(VALACHIA)

Familia Racottă derivă din familia Lecca, și anume: MARELE ARMAȘ GHINEA RACOTĂ, erea fratele Spataruluĭ Lecca (tatăl luĭ Preda), și ambiĭ «nepoțĭ luĭ agă Leca de sub Mihaĭ Vv.», după cum arată precis un document din anul 1620. (docum. fam. Ghika, acad.) Ghinea Racottă care erea biv-mare Armaș la anul 1620, fiind frate cu spatarul Lecca, erea ast-fel fiŭ vestituluĭ agă din timpul luĭ Mihaĭ. Nu știm însă în ce împrejurărĭ a luat numele de Racotă; poate după o moșie saŭ o simplă poreclă.

Urmașul sĕŭ trăia în acelaș secol: — FIERA RACOTĂ MARELE VISTIER. La anul 1683, din ordinul luĭ Șerban Vodă erea însărcinat cu hotărârea moșiilor luĭ Mateĭ aga Filipescu din Teișanĭ, și ocinele ce se vor găsi. (Doc. Arhiv. St. mon. Vieroș). —

Urmașiĭ acestor vechĭ boerĭ, descendenții în zilele noastre aĭ familieĭ, aŭ rĕmas frațiĭ Racottă: — ALEXANDRU (1819 † 1899) fost militar; HARITON †, fost prefect; † COSTACHE, † IANCU, oficerĭ în cavalerie; și

VASILE RACOTTĂ (act.) al cincilea dintre frați, fost căpitan de cavalerie. Căsătorit cu o Romanescu (†), are 2 copiĭ: NICOLAE Racottă, și o fică măritată cu George Golescu.

www.dacoromanica.ro

RACOVITZA

(MOLDOVA — VAL.)

Familie mare din Moldova, și care dete țĕriĭ maĭ mulțĭ Principĭ. Ea se află printre boeriĭ Moldoveĭ, încă din secolul XV sub Ștefan W. — In privința numeluĭ, iată ce spune C. Sion: «adevĕrata poreclă a Racoviților este *Cehan*, și s'aŭ poreclit Racovitză, pentru că strĕbunul Racoviților bătrânĭ, într'o bejanie fiind fugită maică-sa cu el îngreuiată, l'aŭ născut în fundul Racoveĭ, și din botez pentru pomenire l'aŭ numit Racovitză». (Arh. Mold. p. 295). Dăm aceasta ca simplă tradițiune care a rĕmas în neam. — Maĭ multe moșiĭ cu numele de «Racoviteștĭ» aŭ fost stăpânite de această familie; iar sub Stefan cel mare un strĕmoș al lor se distinse în rĕsboae, fiind rĕsplătit de domn. —

Marele Logofĕt PAN PETRU RACOVITZĂ, ocupă această mare demnitate a Moldoveĭ în prima jumĕtate a veaculuĭ XVII. La anul 1651 el muri și fu îngropat la biserica din Bodeștĭ (Neamtzu), zidită de dânsul și unde se află și epitaful sĕŭ. Tot acolo se află Knezina Ileana, soția sa, de la care avu doĭ fiĭ, pe boeriĭ TOADER și ZOSIM Racovitză.— (Ep. Melhisedec. Not. din M. etc.)

NICOLAE RACOVITZĂ MARE LOGOFĔT, la anul 1673 în timpul luĭ Petriceicu W. sub care erea cancelar al Moldoveĭ, Vizirul aflându-se în țară în așteptarea Polonilor «aŭ trmes la Petriceicu Vodă de aŭ cerșit zălog boerĭ. Ci aŭ trimes Petriceicu W. pre Nicolae Racovitză logofĕtul, și pe Ionașcu Balș vornicul de țara de sus și pre Caraiman căpitanul..». (N. Costin — Letop. t. II, pag. 9)

www.dacoromanica.ro

Fiind ast-fel ostatică, fură rĕŭ tratați de Turcĭ, cum spune tot cronicarul.

Marele Vornic Ion Racovitză, (fiu? frate? al preced.). boer însemnat al Moldoveĭ, ca mare Vornic. El avu de soție pe fica luĭ Toma Cantacuzino din Moldova, și maĭ mulțĭ copiĭ. După cum ne transmite Neculce, el erea aliat cu Const. Cantemir, sub care trăia (1685), fiul sĕŭ Mihaĭ având de soție pe Safta fica luĭ Cantemir; și tot acesta botezase pe un fiŭ maĭ mic al luĭ Racovitză (v. letop. Mold. II, p. 243). — In afară de duoĕ fete: Tofana a spataruluĭ Ilie Enachi, și N... soția luĭ Cantacuzino Deleanu; marele vornic Racovitză a avut doĭ fiĭ, din carĭ se desfăcură douĕ branșe: Dumitrașco și Mihaĭ.

Hatmanul Dumitrașco Racovitză, e menționat adesea de cronicarĭ în timpul domnieĭ luĭ Grigore Ghica în Moldova (1627-33). Așa, după venirea acestuĭ principe, el lasă demnitatea de Hatman tot luĭ Racovitză, care «erea lipsit de nădejde ca să maĭ aibă vr'o milă de la vre-un domn strĕin, socotind că va fi în prepus pentru frate-sĕŭ Mihaĭ Vodă.... dar aŭ rĕmas Dumitrașco Hatmanul hodinit, și la mila domnuluĭ cu tot neamul luĭ, avându-ĭ în cinste și dragoste». (letop. III, 160). — In urmă, Racovitză cu ajutorul unuĭ corp de Tătarĭ rătăci prin Basarabia și Moldova în potriva aceluĭ domn, dar fu prins, tovarășiĭ sĕĭ aspru pedepsiți: «...dar Grigore Ghica ca un milostiv și adevĕrat creștin, nu că i-aŭ făcut vre-o rĕutate,.... ci pe urmă l'aŭ ertat»... (Amiras. t. III, 167, letop.) — Lupu Drăguțescu, partizan al sĕŭ, fu însă spânzurat, și chiar în acea zi muri și Hatmanul Racovitză «la care s'aŭ arĕtat drept județul luĭ Dumnezeŭ» (anul 1728).

La anul 1694, el erea vel clucer în Valachia, cu care titlu îl găsim iscălit într'un document (15 Oct.) pentru așezămêntul monast.. Sinaia. (doc. mon. Sinaia). — La 1715 e Hatman al Mold. Copiĭ sĕĭ și aĭ soțieĭ sale Ilinca Cantacuzino, aŭ fost: — douĕ fete, soțiile luĭ G. Balș și Ion Bogdan vornicul; apoĭ, Radu, Dumitrașco și Ioniță.

www.dacoromanica.ro

Marele Vornic Radu Racovitză (1708-1762). — La 1727 Grigore Ghika întărind pe tatăl sĕŭ ca Hatman, îl face pe dênsul vel jicnicer, și pe Bogdan cumnatul sĕŭ, medelnicer; iar apoĭ îl numește staroste de Cernăuțĭ, în semn de încredere. — In 1743 ca mare vistier al Mold., sub Ion Mavrocordat, e trimes de acesta ca împreună cu Hatmanul Razu și cu Vornicul Em. Costaki să meargă la Constantinopol spre a arăta Porțeĭ că e iubit de țară, și a controla cheltuelile agenților: «fiind-că cereaŭ banĭ neîncetat și nu se maĭ săturaŭ». — Boeriĭ, în aranjarea afacereĭ promiseră banĭ Viziruluĭ, lucru care la întoarcerea lor în țară supără pe domn, maĭ ales când veni un bumbașir spre a incasa baniĭ; boeriĭ fură puși la închisoare și siliți a rĕspunde baniĭ, pe carĭ Mavrocordat nu voia să'ĭ plătească. Nu mult dupĕ aceasta, Principele fu mazilit. (Fotino. Ist. t. III, p. 104) — Radu Racovitză la 1750 e mare vornic. In 1762 zidește monăstirea Răducanu (T. Ocna) din jud. Bacăŭ, după numele sĕŭ. Pe peretele bisericeĭ se citește sub o rugăciune-inscripție, și versurile:

«Après avoir reglé les fortunes publiques
«J'ai donné des leçons aux plus grands politiques».
(Ep. Melhised. — Not. arh. din M.)

Radu Racovitză lăsă numaĭ *treĭ* fice. — Fratele sĕŭ:

Vornicul Dumitrașco R. e stabilit în Valachia, unde'l întâlnim pe la anul 1782 ca mare vornic al țĕriĭ de sus; ca mare logofĕt la 1775; ocupă maĭ multe demnităț̆ĭ sub domniĭ Fanarioțĭ. Soția sa erea Despa Palada, de la care se născură: o fată, care luă în căsătorie pe Istratie Cretzulescu; și un fiŭ, de asemenea numit: — Dumitrașcu Racovitză saŭ Dumitrache, mare paharnic la anul 1783; iar la 1814 mare-Vornic al Valahieĭ, sub Vodă Caragea. (v. urmașiĭ maĭ jos pag. 412).

Mare Clucerul Ioniță Racovitză, al treilea fiŭ al Hatmanuluĭ Dumitru, avu de soție pe Elena, fata boeruluĭ Razu, având douĕ fete. —

Al doilea fiŭ al Vorniculuĭ Ion Racovitză de la 1685, și fratele Hatmanuluĭ, erea:

www.dacoromanica.ro

Pr. Mihail Racovitză W. Cehan, domnul Moldoveĭ în treĭ rânduriĭ: 1704-5; 1707-10; 1716-1727; apoĭ în Valachia 1730-31; și 1741-44. — In total domni de 5 oriĭ, cam 17 aniĭ.

Cea d'âniâiŭ domnie la 1704, o perdu prin cererile enorme de baniĭ ce veneaŭ de la Viziriĭ. In cea de a doua, el se unește cu Petru cel Mare, ca și Brâncoveanu, spre a se scăpa de intrigiĭ. Regele Carol al Suedieĭ însă îl semnalează Porțeĭ, care'l mazilește în Noembre 1709. — A treia domnie a sa în Moldova, ținu mult pe acele timpuriĭ, peste 11 aniĭ. Racoviță bate o armată de germaniĭ la Cetățuia lângă Iașiĭ, ajutat de o trupă de tătariĭ, și decapitează pe comandantul lor Ferenz. Nemțiĭ fiind în rĕsboiŭ cu Turciĭ, căutaŭ a prinde pe domn, după ce prinseseră pe Nic. Mavrocordat al Muntenieĭ, dar trupele luĭ Ferenz fură învinse. Ca administrație, uniĭ cronicariĭ se plâng de birurile enorme ce pusese Racovitză asupra Moldoveĭ, și de cheltuelile ce făcea. In general această domnie a luĭ fu nenorocită, din multe cauze; poporul chiar se aliase într'un timp cu Nemțiĭ contra domnuluĭ, credincios Turcilor, ridicând chiar competitor la domnie pe Vasile Ceaurul.

Venind în Valachia peste un an (1730), fu acuzat și închis la Constantinopole. Grație schimbăreĭ viziruluĭ el scăpă. C. Mavrocordat plătise sume enorme ca el să fie omorît: Turciĭ luară baniĭ și se mulțumiră să'l exileze la Mytilen. (Xenop. V, 68).

Peste 10 aniĭ e din noŭ domn, timp de vre-o 3 aniĭ.

Mihail W. Racovitză avu douĕ soțiĭ: pe fata luĭ Const, Cantemir, și apoĭ pe a Dediuluĭ spătarul, boer viteaz, de neam Albanez, și care servi adesea pe ginerele sĕŭ.

Safta Cantemir, care fusese numaĭ logodită cu P. Costin e dată în căsătorie luĭ Racovitză la 1768, el fiind mare comis, și apoĭ stolnic: «numaĭ că n'aŭ avut parte, că n'aŭ trăit mult cu dênsa, și i-a murit fiă-sa domnița Safta luĭ Cantemir.» (I. Neculce, cron. t. II, 233).

De la a doua soție avu însă 6 copiĭ. Fete douĕ: soția luĭ Scarlat Ghika și a boeruluĭ Negel. Băeți: Constantin V., Ștefan V., Ioniță și Mihail.

www.dacoromanica.ro

Constantin Vv. Racovitză Cehan, domni de două ori ca principe al Moldovei: 1749-53 și 1756-57; și de două ori al Valachiei: 1753-56, și 1763-64. — In Moldova ia măsuri pentru reimpoporarea cu cei emigrați, menținând totuși impozite mari. — Tot el retrase un imposit asupra «văcărituluĭ», pe care îl desființă prin afurisenia a patru patriarhi, în fața poporuluĭ adunat la Iași. — Mai mulți greci aduși de dênsul, nemulțumiră pe boerii români, pentru care vre-o 100 emigrară peste granițe.

In Valachia întâmpină multă resistență din partea Cantacuzenilor și a luĭ Dudescu, cari fără cauză, intrigaŭ contra luĭ. El închide pe Mihaiŭ Cantacuzino; dar puțin după aceia moare, după unii de o indigestie, dar în realitate otrăvit de dușmanii săi, (1764), care susțineaŭ că s'a otrăvit singur în delirul frigurilor.

Fratele său Ștefan îĭ urmă la tron în acelaș an.

Ștefan Racovitză Voevod, principe al Valachiei 1764-65. Grecul Stavarache, Capukehaia al ambelor țări la Țarigrad, avea o mare autoritate la poartă, luând o mulțime de bani de la domn. El susține pe Racovitză, îndemnându'l la mai multe mari greșeli. Sultanul primi plângeri, și în acelaș timp dorind la comorile luĭ Stavarache, mizerabilul grec fu gâtuit.

Racovitză fu înlocuit, cu toate încercările sale de a se menține pe tron. — El avea de soție pe fica Hatmanuluĭ C. Ypsilante.

Ioniță Racoviță, fratele său, al treilea din fiĭ luĭ Mihail W., avea de soție pe Smaranda Mavrocordat; — iar

Beizadea Mihalache Racovitză, fost mare Dragoman al Porții otomane, erea cel mai mic din frați. Insurat cu o Șuțuleasă avu foarte mulți copiĭ. La 1815 (Oct. 13) e în divanul Valachiei ca mare logofăt al țăriĭ de sus, etc. — Dintre copiĭ săi:

a) Alexandru Racovitză, căsătorit cu Anica Golescu avu mai mulți copiĭ: o fată căsătorită cu Trăsnea, Elena cu generalul Dr. C. Davila, Constantin, Mitică și Ale-

www.dacoromanica.ro

xandru Racovitză, Felicia, și Zoe Grant; — representanți aĭ ramureĭ de aci.

b) Grigore Racovitză, însurat cu Cleopatra Brăiloiŭ.

c) Nicolae Racovitză, avu un singur băiat, pe Nicolae Racovitză, care la rândul sĕŭ avu 2 fiĭ: Ioan și Iacob, ambiĭ decedați. — Ioan lăsă treĭ băeți: Ioan, căpitan de infanterie, Mihai, căpitan de artilerie, și Dimitrie. — Iacob fiul al doilea al luĭ Nicolae, †, are 2 fiĭ: George, procuror al trib. Vasluĭ și Constantin, căpitan de artilerie.

d) Iancu Racovitză, alt fiŭ al luĭ Beizadea Mihăiță, se însură cu o Damari. Cel maĭ mic dintre frați, a fost părintele Meletie, care după cum se vede s'a călugărit, și fu apoĭ arhiereŭ la Sf. Spiridon.

e) Spătarul Constantin Racovitză, fratele preced. și unul din fiĭ luĭ Mihăiță. A rĕmas din 30 Martie 1815 o anafora a boerilor către domn, prin care se dovedește vechimea și stăruința neamuluĭ Racovițesc: «drepți fiĭ aĭ patrieĭ aceștia și ceĭ adevărați pământenĭ evgenișĭ», în urma cereriĭ boerilor spătarĭ Constantin și Iancu Racovitză și ceĭ alți frați aĭ lor.

Domnul prin semnătura sa, face recunoaștere aceleĭ anaforale, păstrată în familie. — In ea se maĭ spune că: «...toate moșiile ce aŭ avut neamul Racovițesc în coprinsul Moldoviĭ, l'aŭ jertfit după vreme spre înzestrare monăstirilor din pământul acesta; cum povĕțuesc întru aceasta hrisoavele....».

Spătarul Constantin R., a avut doĭ fiĭ: Gheorghe, (1800-1864), soție Maria Veneri, † fără băeți; — și

Ioan Racovitză, n. la 1797, † la 1854, care însurat cu Smaranda Alcaz, avu doĭ fiĭ: Nicolae, n. 1830 † 1894 și:

Gheorghe I. Racovitză, născut la 1839, mare proprietar la Iașĭ. Are fiŭ pe: Emil Racovitză, n. 1868, doctor în științe. In 1898-9 face parte din importanta expediție belgiană de explorare antartică, cu vaporul Belgica.

La biserica Colțea din Bucureștĭ e îngropat Dumitrașco

www.dacoromanica.ro

R., fiul luĭ Dumitrașco, din ramura cea altă a familieĭ care locuia în Bucureștĭ. O inscripție modernă dice: «Mormântul familieĭ princiare Racoviților. — In care repausă ALEXANDRINA K. Șuțu născ. Racovitză, reposată la $^{2}/_{14}$ Aprilie 1866 în Bucureștĭ, cu toțĭ frații și surorile eĭ, tatăl sĕŭ Dumitrașco Racovitză, măsa Smaranda născută Ypsilanti, mătușa sa Luxandra Văcărească născută Racovitză. Erijat de fiul rep. Luxandra R., Grigore K. Sutzu.».

Tot acolo se află și mormântul de asemenea cu inscripție, al polcovniculuĭ D. Racovitză, cel din urmă din branșa sa.

www.dacoromanica.ro

RIOŞANU

(VALACHIA)

Boerul BARBU RIOŞANU («Ryesanul»), la anii 1719 şi 1720 erea Ispravnic în judeţul Gorj, după cum dovedesc rapoartele şi listele boerilor Oltenieĭ din timpul ocupaţiuneĭ imperiale Austriace. — In 14 April 1732, erea MARE CĂPITAN, şi'l găsim într'un document semnat în T.-Jiŭ de vornicul Sĕulescu de Gorj, către Cornesti, cu recomandaţia expresă să nu maĭ împresoare moşia luĭ Rioşanu, fiind rĕmaşĭ în judecată. (v. Hurmuzache, Docum. tom. VI; şi ale Academieĭ).— Se zice că Rioşeniĭ s'ar fi trăgând din Radu Calomfirescu, căpitanul luĭ Mihaĭ.

In 1745, DRĂGHICI RIOŞANU zălogeşte nişte Ţigani pentru banı împrumutaţĭ (8 Sept. 1745) fraţilor sĕĭ: — CONSTANTIN şi RADU RIOŞANUL. (Doc. Academ. r. an. 1745).

Din branşa principală de la Crajova, descendent din Barbu şi fiul sĕŭ Radu, trăia la începutul secoluluĭ: boerul RIOŞANU, care însurat cu Uţa Otetelişanu, a avut copiĭ pe: IONIŢĂ Rioşanu, a căruĭ fică e Zoe; Marghioala Urdăreanu; şi CĂNUŢ Rioşanu †, care are fiŭ pe: BARBU RIOŞANU (act.), căsătorit cu Smaranda Poenaru, având maĭ mulţĭ copiĭ. —

In Bucureştĭ, dintr'o ramură a familieĭ, erea:.... RIOŞANU fost paharnic, crescut de Vilara consilierul intim al luĭ Vodă Bibescu. Căsătorit cu Zoe Isvoranu, erea înrudit cu Coţofeniĭ şi Slătineniĭ; şi avu fiĭ pe: — MIHAIL, şi ALEXANDRU RIOŞANU, avocat, căsăt. cu Zoe Porumbaru; având fiŭ pe: GRIGORE Rioşanu, şi 6 fice. —

www.dacoromanica.ro

ROSETTI - (Bibica)

(MOLDOVA)

Origina familieĭ acestea de sigur e înrudită cu a celor alțĭ Rosetti.

Origina adevĕrată a ambelor familiĭ, deosebite încă acum 300 de anĭ, e italiană, și refugiată de secolĭ la Constantinopol. (v. Rosetti).

Cel d'âmtâĭ cunoscut dintre aceștĭ Rosetti în Moldova, e LASCARIS ROSETTI, pe la 1629, însurat din Țarigrad cu fica luĭ Ioan Cantacuzen, Bella. Fiŭ al luĭ Lascaris, care erea renumit la Constantinopol prin averea și calitățile sale, și care a fost mare Logotet al Patriarhatuluĭ, erea:

Pr. ANTONIE ROSET VODĂ, Domn al Moldoveĭ de la 1676—1678; fost sluger-mare sub domnia luĭ Petriceicu Vodă, când erea numit «Kiriță Draco». El făcu îmbunătățirĭ orașuluĭ Iașĭ, unde între altele aduse apa prin oale; și domni cu blândețe. Nu putu însă sta pe tron maĭ mult de doĭ anĭ, căcĭ fu silit să'l părăsească, din cauza opositiuneĭ boerilor. Erea contimporan cu Cuparul Roset, capul celeĭ alte familiĭ a Roseteștilor. Din patru copiĭ ce avu: Alexandru, cel mare, muri fără copiĭ; GEORGE al treilea avu numaĭ o fată Păuna, căsătorită cu fiul luĭ Șerban Vodă Cantacuzen la 1709; ELENA, se mărită cu un Rangabe; — iar

IOAN ROSETT, fiul al doilea în vârstă al luĭ Anton Vodă, însurându-se cu Elena Mavrocordat, avu 3 copiĭ: Maria măritată cu Const. Șuțu; MIHAIL, mare spătar în 1739 († 1741), fără copiĭ; și Nicolae. — Ioan Rosetti a murit în 1722.

www.dacoromanica.ro

Marele spătar Nicolae Rosetti, cunoscut prin 1753 cu acest titlu, e fiul luĭ Ioan. De el se ştie că a avut 3 copiĭ: Eufrosina, al căruĭ copil erea Principele (?) Manuil; Costachi Bibică, vel Postelnic în divanul luĭ Gr. Calimah la anul 1767; — şi

Scarlat Rosetti saŭ Carol, supranumit Bibica, de unde şi derivă supranumele acesteĭ familiĭ. Carol Roseti erea armaş mare în 1758, pe urmă fu mare spătar şi apoĭ Dragoman al Porţeĭ, în anul 1812, şi în acelaş an trimes al Domnuluĭ la Poartă. Intr'o scrisoare către regele Prusieĭ, Boschiovicĭ spune că agentul de atuncĭ al Hospodaruluĭ Valachieĭ, anume Bibica, fusese disgraţiat şi trimes în exil la Angora, pentru că ar fi intrigat în afacerile Patriarhieĭ. Francezii aveaŭ în el un bun prieten. (1812) —

Von Miltitz, într'o scrisóre către reg. Prusieĭ, din 10 Aprilie 1821, zice de moartea luĭ :..... «Acelaş principe (al Mold.) a omorît cu propria'ĭ mână şi în felul cel maĭ grozav, în momentul când se declarase rebel, pe boerul Bibica, un bătrân respectabil în toate privinţele, care iĭ dăduse sfat pe faţă în potriva partideĭ funeste pe care a luat'o.....» (N. Iorga; Fragm. III, 574.)

Fiul luĭ Scarlat Bibica a fost: — Ioan Bibica-R. (1750-1840), care avu cu totul 10 copiĭ: Constantin, George, Scarlat şi Alexandru; şi 4 fete.

Beldiman în Tragodia sa, spune că Bibica se purtase cu cruzime în timpul Eterieĭ, fiind ispravnic de Piatra, şi îl critică cu violenţă.

George Bib.-Rosetti, fiul luĭ Ioan Bibica, intrând în armata austriacă se distinse până la gradul de general-major, cu care grad muri în 1875 la Viena.

Constantin, fiul precedentuluĭ, e tatăl Colonelului Vasile Bibica-Rosetti, n. 1839. A luat parte distingându-se în campania română-turcă din 77-78, ca colonel de cavalerie. † 2 Aprilie 1899 Bucureştĭ.

Aristide, fiul maĭ mic al luĭ Ion Bibică, (n. 1802) căsătorit cu Ortensia Ghyka, locui mult timp în Grecia şi avu 4 copiĭ: — 3 fete, şi pe George B.-Rosetti, inginer.

www.dacoromanica.ro

ROSETTI

Familie în Moldova din secolul XVII, venită din Constantinopol unde erea reputată printre cele mai nobile. — Origina ei este italiană din evul mediu: pe la 1310 a pierit în luptele lui Henric VII cu cetățile din Italia, între cari Florența și Roma, cavalerul Rosetti, din partida adversă Impĕratului, a guelfilor. — In Italia mai există încă o ramură a familiei, care a dat mai mulți oameni celebri în litere și arte. —

Cea altă branșă din Moldova, care mai târdiu se numi «Bibica», erea fără îndoială despărțită din aceasta de pe la începutul secolului XVII.

Pe la 1650 erea cunoscut în Moldova: Cuparul Rosett, care a jucat un mare rol pe timpul domnilor din epoca sa. In timpul lui Eustratie Dabija W. și Duca, erea boerul cel mai cu vază la Poarta Otomană și de multe ori mergea în soliile pentru alegerea Principelui, demnitate ce ar fi putut ori și când să aibă pentru sine. Sub Cantemir cel bătrân, formase un fel de partidă în jurul sĕu și al Domnului, prin marele renume ce avea; și tot prin stăruințele sale făcù să se ucidă Miron și Velicico Costin.

Urmașii acestora își rĕsbună rĕu sub Constantin Duca, asupra caselor lui Iordache Rosett și a Hatmanului Bogdan, partizanul sĕu. Sub Antioh W., Roseteștii revin la putere. Iordache Cupariul Roset, a avut cinci băeți: — Lascar, care a fost mare spătar și apoi Caimacam, și care avu de fiŭ pe Aga George Rosetti. — Manolachi Capukehaia; — George mare vistiernic și Postelnic; — Mihai, și Scarlat, amândoi Capukehaia la Poartă.

www.dacoromanica.ro

Ramura din Valachia:

Ramura Roseteștilor din Muntenia se trage din al doilea fiŭ al Cuparuluĭ Roset:

George Rosetti (Iordache) mare vistier, fost și mare Postelnic al Moldoveĭ, însurat cu Maria fata luĭ Eustratie Vodă Dabija, † la 1720. A avut 6 copiĭ, din carĭ douĕ fete: Caterina și Victoria. — Din băeții vistieruluĭ George: al treilea, numit ca și tatăl sĕŭ, n'avu posteritate; al doilea fu Constantin marele logofĕt, de care se trag maĭ multe ramurĭ din Moldova (veḑĭ *Solescu*, *Ciortescu*, *Bălănescu*, *Rosnovanu*).

Comtele Nicolae Rosetti, nepotul cuparuluĭ și fiul maĭ mare al Logofĕtuluĭ George. Primi titlul de comte al Imperiuluĭ German la 1733. Erea însurat cu fata luĭ Constantin Brâncoveanu, Ancuța, de la care avu 1 fată și 3 băeți. Cronica ne spune că la 1716, boeriĭ muntenĭ ne maĭ rĕbdând asuprelile luĭ Nicolae V. Mavrocordat, fugeaŭ din țară; doĭ-spre-ḑece trecură în Moldova, printre carĭ: «Nicolae Ruset logofĕtul, ginerele Brâncoveanuluĭ, Dediulescu vistiernicul și doĭ feciorĭ aĭ luĭ Asan călăraș..», fiind primiți cu cinste de Mihaĭ Racovitză Vodă.

Copiiĭ comteluĭ Nicolae aŭ fost: — 1. Maria căsătorită cu Banul Argetoianu. — 2. Constantin R., aĭ căruĭ patru fiĭ se stinseră fără posteritate: Ioan, Comtele Scarlat (1802-1872) (cunoscut sub numele de «Graf Rosetti»), Alexandru, și Nicolae, n. 1825.

3. Comtele Scarlat Rosetti, al doilea fiŭ al luĭ Nicolae comitele, dede naștere la o branșă, alăturĭ cu a frateluĭ sĕŭ maĭ mic Alexandru, anume prin fiul sĕŭ: Dumitru Rosetti.

Fiul acestuia a fost vornicul Radu Rosetti (1820—1868), fost magistrat, prefect în maĭ multe rânduri, etc. Dânsul avu cincĭ fete și un fiŭ: — a. Dumitru Rosetti (Max), publicist, ziarist, f. deputat. A publicat: «Cronice», «Dicționarul Contimporanilor». Fiul sĕŭ este Radu Rosetti. — b. Coralia Săvescu, — c. Caterina Al. Budișteanu, — d. Ana Maiorescu, — e. Maria Negruzzi, — f. Zoe Bengescu. —

www.dacoromanica.ro

4. Alexandru Rosetti, mare logofăt și judecător al Divanuluĭ, căsătorit cu o Obedeancă, e fiul maĭ mic al comteluĭ Nicolae. — Ceĭ doĭ băeți aĭ seĭ ereaŭ : Dumitru, și Constantin A. Rosetti (1816—1885), om politic însemnat. In tinerețe se ocupa cu literatura. La 1843 fu numit procuror, după care plecă din țară; reîntors (1846) se căsătorește cu Maria Grant. — La anul 1848, membru în comitetul revoluționar, joacă un mare rol în această mișcare; In acel an e prefect de poliție, secretar al guvernuluĭ provizoriŭ, și fondează jurnalul «Pruncul Român». — In luna Septembre, protestând contra regulamentuluĭ organic, e arestat de Fuad-Efendi și trimis la Orșova de unde 'l scăpă curagioasa sa soție. Istoricul Michelet a povestit acest mișcător episod.

Deputat în maĭ multe rânduri; fondator al jurnaluluĭ «Românul», e unul din principaliĭ rĕsturnătorĭ aĭ luĭ Cuza. In guvernul de la 1866 e ministru de culte; apoĭ luând parte la marile acte politice, în 1878 e ministru de interne, apoĭ prezident al Camereĭ, apoĭ iar ministru în 1881. In timpul vieții sale, Rosetti a fost șeful partiduluĭ liberal.

Din căsătoria sa cu Maria Grant, avu 3 băeți: † Mircea (1850 † 1882) publicist distins; Vintilă n. 1853, f. deputat, director al ziaruluĭ «Românul». (Fică: Alina); și Horia, avocat și deputat; are fiŭ pe: Constantin, și Maria.

— Aceasta e ramura munteană a familieĭ, descinzând din Comtele Nicolae Rosetti (1770).

Al doilea fiŭ al vel-Vistieruluĭ George Rosetti, decĭ frate cu Nicolae, a fost:

Constantin Rosetti mărele Logofăt, boer devotat al luĭ V. Racoviță (1716), după cum spune și letopisețul cu ocazia venireĭ tătarilor în ajutorul Domnuluĭ, contra luĭ Ferencz: «cu alțĭ boerĭ nu s'aŭ încrezut despre venirea lor, fără numaĭ luĭ Donicĭ Vornicul și luĭ Constantin Roset vel Paharnic». (Letop. Kog. pag. 60, t. III). C. Roseti a avut patru copiĭ: Caterina, soția luĭ Const. Mavrocordat Vodă,

www.dacoromanica.ro

Andreĭ logofĕtul, capul ramureĭ Roznovanu (vezĭ maĭ jos *Rosnovanu*); Hatmanul Vasile Rosetti (4 băeți f. urmași); și: Ștefan Rosetti marele Vornic, cel maĭ mare din fiĭ luĭ Constantin, și tatăl a patru băeți, carĭ aŭ dat naștere la câte o ramură din famila Rosetti în Moldova: — George Roset (vezĭ ram. *Solescu*); Ion, însurat cu o Mano avînd numaĭ doĭ fiĭ fără urmași (Alexandru și Vasile); Constantin (vezĭ ram. *Ciortescu*); și Ștefan (vezĭ r. *Bălănescu*).

Numele acestora s'aŭ luat după moșiile, posesiĭ ale familieĭ: Rosnov, Solești, Ciortești și Bălănești.

Ramura din Moldova:

Ramura Rosetilor din Moldova, pe lângă branșele menționate, și carĭ descind din m. Logofĕt Constantin de maĭ sus, maĭ derivă încă din al treilea fiŭ al Cuparuluĭ Roseti: Manole, aĭ căruĭ descendenți aŭ format alte branșe.

Manolache Roset, fiul cupariuluĭ, are un loc distinct în istoria Moldoveĭ de la sfârșitul sec. XVIII. El începu a se face cunoscut de timpuriŭ. Duca Vodă (1672) ținea mult la familia Roșeților care avea o mare influență pe acel timp, și pe care cronicarĭ maĭ totdeauna o numește: «Cupărești», după numele luĭ Rosetti cel bătrîn, a căruĭ vază considerabilă trecu și fiilor sĕĭ. La 1684 Duca fiind domn al Muntenieĭ lăsă caĭmacam pe marele postelnic George saŭ Iordache Rosetti, după ce primise caftanul de la Pórtă prin Lascarache Rossetti. (magaz. istoric, II, p. 14) Sub Constantin Duca, 1701, Manolache era postelnic, și cronicele vorbesc împreună cu fratele sĕŭ George. El este acel care prinse la Băcăŭ pe regele Poloniei Stanislas Leczinsky, pe care îl pedete cu onoruri luĭ Vodă Mavrocordat. Însurat cu Elena, fata vorniculuĭ Buhuș, a avut un singur fiŭ:

Ștefan Roseti mare Vornic. Domnind Mavrocordat, la 1712, ne spune cronicaru Neculce, că regele Stanislas Leciński venind din Pomerania, a trecut din Ungaria în Mol-

www.dacoromanica.ro

dova pe Trotuș «pe la Băcăŭ la Mărginenĭ, pe la Ștefăniță Rosett vornicul, cu puținĭ ómenĭ». — Peste cincĭ-spre-ḑecĭ anĭ, la an. 1727, e lăsat de Grigore Vodă Ghica în locul sĕŭ, caĭmacam al țăriĭ împreună cu Logofĕt Ilie Catargiul.

Vornicul Ștefan, continuă generația prin ceĭ doĭ fiĭ aĭ sĕĭ: George (veḑĭ br. *Răducan*), și Ion. — Ion Rosetti a avut 2 băeți: Ștefan și George Medelnicerul Rosetti. (V. br. *Tetzcanu*).

Comisul Ștefan Rosetti, fiul luĭ Ion, însurat după Maria fata luĭ Krupensky, erea părintele a cincĭ copiĭ, din carĭ două fete și 3 băeți: Grigore (v. branșa *Roseti-Filipescu*), George (v. br. *Orășanu*); și Constantin, (al căruĭ fiŭ Lupu, e tatăl luĭ Mateĭ, fără copiĭ căsătorit cu o Grecénu).

După cum s'a putut vedea dar, ramurile descinzând din fiul luĭ Iordache vistierul sunt: cea din Valachia, Solescu, Ciortescu, Bălănescu și Rosnovanu.

Cele descinzând din capukehaia Manole prin nepoțiĭ sĕĭ, sunt: Tețcanu, Orașanu și Filipescu. —

— Rosnovanu.

Această ramură a familieĭ Rosetti, derivă din Andreĭ R. marele logofĕt, fiul luĭ Constantin, și nepotul aceluĭ Iordache Rosetti vistierul, despre care toate Cronicele Moldoveĭ (1701) spun că fusese închis de Const. W. Duca și inimiciĭ sĕĭ, împreună cu fratele sĕŭ Manole Postelnicul și Lupul Costache: «ceĭ maĭ capete din boerĭ», și apoĭ liberați de succesorul aceluia.

Andreĭ Rosetti avea frate pe Vasile Rosetti Hatmanul, care avea porecla de «Cilibiul», fiind mare spătar la 1749, mare vistiernic în divanul luĭ Scarlat Ghica la 1757, și apoĭ Hatman 1770. — El maĭ era numit și Rosnovanu, care rĕmase apoĭ fratelui sĕŭ Andreĭ și urmașilor luĭ. — Vasile Cilibiul a avut patru fiĭ, fără posteritate: George, Vasile (1775), Oreste, popă, Lascar mare Vornic; și 3 fete.

Din logofĕtul Andreĭ, însurat cu fata luĭ Sandul Sturdza,

www.dacoromanica.ro

se născu: NICOLAE ROSETTI, mare Logofĕt al Moldoveĭ, 1775. Căsătorit cu Maria Ghika Delenĭ.

Marele Logofĕt GHEORGHE ROSETTI (Iordache), fiul precedentuluĭ, la anul 1819 erea vel vistier al Moldoveĭ, și Prezident al Divanuluĭ. — † la 1836. De la soția sa, fica luĭ Gh. Balș, a avut pe Nicolae și Alecu.

— NICOLAE Rosetti-Rosnovanu, fost ministru de finance †, căsătorit cu Maria Ghika-Comănești a avut titlul de mare Logofĕt. — Fiul sĕŭ:

NICOLAE ROS.-ROSNOVANU n. 1843. Căsătorit 1. cu Ad. Cantacuzino și 2. cu L. Vogoridès, având 3 fiĭ: GEORGE, ANTON, EMANUEL.

— Vornicul ALEXANDRU ROSNOVANU, fiul luĭ Iordache, și frate cu Nicolae I, avu de fiŭ pe:

Colonelul GEORGE ROSNOVANU n. 1832, om politic, fost militar, prefect, deputat, senator. In rĕsboiul din 77-78 s'a distins ca șef al cavalerieĭ divizionare. — Căsătorit cu Alexandrina Câmpineanu.

Proprietatea familieĭ e moșia Roznov din jud. Neamțu.

— Rosetti-Solescu

Logofĕtul Const. Rosetti avu de fiŭ pe Vornicul ȘTEFAN din care derivă încă: Ciorteștiĭ și Bălănescu.—Ștefan Rosetti a avut fiŭ pe: GEORGE Rosetti mare Vornic, însurat cu o Catargi, tatăl luĭ:

GEORGE ROSETTI, Marele POSTELNIC, însurat cu Caterina Sturdza și capul ramureĭ Solescu. Din acesta se născură:

1. DUMITRU, fost deputat;

2. TEODOR ROSETTI n. 1834, om de stat, guvernator al Bănceĭ Naționale a Românieĭ, fost deputat, senator, ministru și Prezident al Consiliuluĭ în maĭ multe rânduriĭ (de la 1875); f. Președinte al Curțeĭ de casație; actual Director al Bănceĭ agricole. Căsăt. cu Pulcheria Beldiman.

3. DOAMNA ELENA, soția Principeluĭ Alexandru Ioan Cuza al Românieĭ; — în fine:

4. CONSTANTIN ROSETTI, fratele maĭ mare al precedenților, avu 2 băeți: — GEORGE ROSETTI-Solescu, n. 1852,

www.dacoromanica.ro

diplomat, ministru plenip. la Belgrad, apoĭ la Petersburg din 1895; — și ALEXANDRU.

— Rosetti-Ciortescu

CONSTANTIN Rosetti, alt fiŭ al vorniculuĭ Ștefan Solescu și frate cu George, e capul acesteĭ branșe. Căsătorit cu o Beldiman, avu 3 băeți: — Mateĭ, † BENIAMIN, episcop de Roman; și

SCARLAT ROSETTI-Ciortescu. Acesta avu de asemenea 3 copiĭ: 1. Alexandru; 2. Colonelul ȘTEFAN ROSETTI, care avu de fiĭ pe: ALEXANDRU, STEFAN și LASCAR; — și 3. SCARLAT Rosetti, fost senator, aĭ căruĭ copiĭ sunt: două fice, și ALEXANDRU Rosetti.

— Rosetti-Bălănescu

Stefan Rosetti, fiul Logofĕtuluĭ Constantin, avu un fiŭ numit de asemenea ȘTEFAN, din care derivă ramura ḑisă «Bălănescu». — Fiul luĭ Stefan erea: PETRE ROSETTI-Bălănescul, care e citat de Vornic Beldiman în «Tragodia» sa, cu ocazia mișcăreĭ grecești de la 1821. El a fost mare Logofĕt al Moldoveĭ; și e tatăl luĭ

NICOLAE ROSETTI-Bălănescu, n. 1829 † la 1884, fost ministru de externe (1865), etc. — El a avut doĭ băeți, reprezentanțiĭ actualĭ aĭ acesteĭ ramure:

NICOLAE Rosetti-Bălănescu, n. 1865, deputat de Neamțu. Căsătorit cu Elisa Cornescu (fiŭ: Nicolae); și — PETRE ROSETTI-BĂLĂNESCU, fost magistrat. Căsătorit cu Zoe Cornescu.

Branșe din Rosetti, descinzând din Manolache Capucehaia (de la 1700), prin fiul sĕŭ Vornicul Stefan, și. urmașiĭ acestuia:

— Rosetti-Răducanu

Ramura Răducanu (de la Radŭ = Răducanu) derivă din GEORGE ROSETTI, fiul Vorniculuĭ Ștefan și nepot al luĭ Manolaki.

www.dacoromanica.ro

Acest George Rosetti avu un fiŭ RADU, al căruĭ pronume s'a transmis de patru generaţiĭ, şi care avu de fiŭ pe: RADU Rosetti †, care avu 4 copiĭ (actualĭ):

2 fete; LASCAR Rosetti; şi RADU ROSETTI n. 1853, având de la soţia sa născ. Bogdan, 3 fiĭ: — RADU, ENRIC şi EUGENIŬ.

— Rosetti-Tetzcanu

Ramură înrudită la origină cu precedenta, şi care 'şĭ trage numele după moşie. Primul Teţcan e: MEDELNICERUL GEORGE ROSETTI, fiŭ al luĭ Ion, fratele luĭ George Rosetti-Răducanu. — Insurat cu o Herească, avu un băiat: DUMITRU ROSETTI, aĭ căruĭ fiĭ aŭ fost:

Ion (fără posteritate), Caterina, Elena şi Constantin. — CONSTANTIN cel maĭ mare, se căsători cu o Romalo, din care avu pe: DUMITRU ROSETTI-Teţcanu (actual), căsătorit cu Alice Jora, având copiĭ: CONSTANTIN şi 2 fete.

— Rosetti-Orăşeanu.

ŞTEFAN Rosetti, fiul luĭ Ioan şi frate cu George Medlnicerul, a fost însurat cu Maria Krupenski, cu care avu patru copiĭ: unul Grigore (din care descinde ramura Filipescu), şi cel-alt: GEORGE ROSETTI, din care derivă branşa Orăşenilor. George Rosetti se însură cu Zamfira Donicĭ, din care căsătorie avu 2 fete şi 3 băeţĭ: 1. GRIGORE, †, cel maĭ mare, are fiŭ pe GEORGE şi 2 fete. — 2. CONSTANTIN ROSETTI are 3 băeţĭ: Ercule, Emil şi Nicolae; iar —3. LASCAR Roseti, două fete.

— Rosetti-Filipescu.

Din GRIGORE, frate cu George Rosetti (v. Ros.-Orăşanu), descinde ramura dişă Filipescu. Şi anume din fiul cel mare al luĭ Grigore: DUMITRU ROSETTI, însurat cu Felicia Krupenski, din care a avut patru copiĭ: VASILE, PETRE şi două fice. — Grigore şi Ştefan Rosetti, fraţiĭ luĭ Dumitru n'aŭ posteritate.

---

www.dacoromanica.ro

RUDEANU

(VALACHIA)

Mai multe împrejurări ne arată, că și această familie erea de aproape înrudită cu Basarabii.

Ea ne apare prin documente și istorie, deja pe la începutul secoluluĭ XVI, când trăia:

DETCO, boerul din Ruda, de care se amintește la 1525. El jucă un însemnat rol la Domniĭ de la finele secoluluĭ XV. La 1467 între boeriĭ luĭ Radu Voevod, găsim pe: Detco stolnicul.

Prin fiul sĕŭ, BARBUL (?) (1530), avu doĭ nepoți anume:

IVAN MEDELNICERUL de Ruda la 1573, și apoĭ mare logofĕt; după cum e citat la 1590 ca biv-vel logofĕt; — și fratele sĕŭ:

CHIRCA COMISUL ot Ruda, citat 1577, 1580, ca Comis mare; iar în 1586, 1595 ca mare Logofĕt. Avusese două soții: 1. Jupâneasa Neacșa din Spinenĭ și 2. Jup. Maria (1600). El pare a fi murit pe la începutul sec. XVII, având un fiŭ:

CHISAR PAHARNICUL Rudeanul, la 1633 citat cu acest titlu; logofĕt 1586. — (Contimporan cu părintele sĕŭ Kirca, trăia boerul: Stanciul din Rudenĭ 1577).

Fiiĭ luĭ Chisar aŭ fost doĭ: — PÂRVU LOGOFĂT Rudeanul (ot Ruda), care e citat la anul 1608 și la 1625 când erea însurat cu Neacșa, fata Caleĭ.

TEODOSIE MARELE-LOGOFĔT Rudeanul, fratele luĭ Pârvu, jucă un rol însemnat pe timpul sĕŭ. El fusese mare spatar, apoĭ la 1620 mare logofĕt; 1622 biv-vel logofĕt și apoĭ MARE BAN al Crajoveĭ. Avu de soție pe fica luĭ Preda

www.dacoromanica.ro

biv-vel Ban. — Cam în acelaș timp cu dânsul trăește, cum se vede prin documente (Arh. St.), TEODOR logofĕtul cu moșia Drăgănești, fost sluger sub Iliaș Wodă, citat înainte de 1615. La 1643 se vorbește de el împreună cu soția sa jupâneasa Stanca, de la care avu feciorĭ pe: CHIRCA RUDEANUL sluger 1643, apoĭ vel-Logofĕt 1662, și pe STAICO postelnicul (1640).

Boerul Rudeanul (Doc. Academieĭ), poruncește printr'un act din 1 Maiŭ 1636, postelniculuĭ din Albeștĭ, să vie cu socotelile luĭ Pârvu logofĕtul spre a se judeca cu dânsul; — din 1638 de la același: «Rudeanul paharnicul din Frățeștĭ.» (? idem; luna Ianuar.) —

Tudosie Banul avu 3 feciorĭ, de carĭ vom vorbi pe rând:

1. VLAD VISTIER RUDEANU și Logofĕt, fost paharnic la 1620, spătar 1622, vistier 1628. Insurat cu Despina (1626). E iscălit și adeverit prin numeroase documente. Fiiĭ sĕĭ aŭ fost: — ANDREĬ SPATAR Rudeanu, 1636, fost sluger 1634, postelnic 1628 și la 1655 vel clucer. La 1638 într'un act, se vorbește și de socrul sĕŭ Dumitrașco vistier. Avu un singur fiŭ Dumitrașco, 1649; — Catalina, 1638, sora luĭ Andreĭ, a ținut pe Radu logofĕtul Dudescu; — RADU postelnic 1633, 1646; și—VLAD LOGOF. RUDEANUL, al patrulea fiŭ al luĭ Vlad I, e amintit pentru prima oară la anul 1633 (20 Iulie), într'un hrisov domnesc de judecată între câte 3 frațiĭ. In Iulie 1671 ca paharnic, vinde cu fiul sĕŭ moșia Tocsobeniĭ, luĭ Goran logofĕtul Olănescu.

— Originară familia este din județul Vêlcea, unde avea și domeniĭ întinse la acea epocă, cum ne probează multe acte ale timpuluĭ. Localitatea de unde își derivă numele se chema Ruda, și sate Rudeniĭ, în diferite părțĭ ale țĕriĭ.—

2. THEOPHIL RUDEANUL, călugăr la 1633, e apoĭ MITROPOLIT al Ungro-Vlahieĭ la anul 1638, ales în timpul luĭ Mateĭ Basarab, sub care are un rol considerabil. Intre 1643-45 patronează tipărirea maĭ multor cărțĭ bisericeștĭ la Govora, ca: Evanghelia, Invățăturĭ, Dereptător, etc., și e contimporan cu alt mitropolit însemnat și învĕțat al Moldoveĭ: Varlaam.

www.dacoromanica.ro

Un docum. din 1633 vorbește despre fiul (?!) sĕŭ, tânărul MITREA postelnicul ot Berileștĭ. (Arh. St.)

3. PREDA SPATARUL RUDEANU, fost postelnic, paharnic 1642 și spatar 1663. La 1673 vinde Tocsobeniĭ luĭ Goran Olănescu. (Arh. St., Mitrop.) Din el se continuă filiația familieĭ, și anume prin fiul sĕŭ, vestitul:

Mare Spatar DIICUL RUDEANU, (1675) apoĭ MARE LOGOFĔT la 1693 și 1700, boer mare de care Cronicele românești vorbesc adesea. La 1689, când intrară Nemțiĭ în țară, ajungând până la Crajova, Brâncoveanu W. vĕzu cu groază aceste mișcărĭ «și socoti a maĭ trimete și pe alțĭ boerĭ anume pe Diikul Rudeanul vel Clucer, i Constantin Știrbeiŭ vel sluger, i Preda Brătășanu vel pitar, ș. a. iarăși cu rugăciune, făgăduelĭ și dare....» Dar nemțiĭ nu ascultară și înaintară la Brâncovenĭ «tot din a luĭ Bălăceanu povață făcându-se.» (Radu Greceanu. Cronica, cap. 7). In anul 1693, Brâncoveanu mărită pe fica sa Maria cu Constantin Duca Vodă al Moldoveĭ, la Iașĭ, unde o întovărășiră «cinstite și marĭ obraze», anume Doamna Stanca muma luĭ Brâncoveanu, unchiul sĕŭ Cantacuzino, «i Diikul Rudeanul vel-logofĕt, i Kornea Brăiloiŭ vel paharnic, etc....» (id. p. 210, cap. 30).

La 1699 și 1700, Diicul erea încă mare logofĕt. Pare că a trăit până la 1715. La anul 1714 vinde egumenuluĭ de Horez o vie în dealul Gărdeștilor, împreună cu fiul sĕŭ:

CHIRCA RUDEANU, fost vel-căpitan și sluger; 1711-14 vel căpitan za Cerneți, după 1714 biv-vel sluger. El a avut de soție pe Ancuța, fica spătaruluĭ Mihaĭ Cantacuzino; și poate (?) soră pe MARIA Rudeanu, mătușa luĭ Șerban Postelnicul Filipescu. (Doc. din Arh. 1704). Copiiĭ luĭ Chirca Rudeanul și aĭ soțieĭ sale Ancuța, aŭ fost:

Balașa, măritată ântâĭ cu Bănică Greceanu, apoĭ cu Șerban Lupoianu; Ilinca a șetraruluĭ Mateĭ Călinescu; BARBU RUDEANU însurat cu Maria Călinescu, cu care n'avu copiĭ; și

POSTELNICUL MIHAI Rudeanu, 1742, care ținu pe fata

www.dacoromanica.ro

Tufeanului. O fică a lui se mărită cu grecul Scarlat Hiotu.—

In afară de această filiație mai găsim boerii Rudeni, al căror grad de rudenie cu ceĭ de mai sus nu ne e precizat:

— Teodosie căpitan de Ruda la 1663, e fiul lui Stàncu și avu frate pe Preda, paharnicul din R., citat la an. 1672 ca vĕr cu Vlad Logofĕtul. Stancu e fratele lui Teodosie logofĕtul, 1634, care are de fiŭ pe Andrei spătarul, și pe Ancuța soția lui Stan vornicul din Grecĭ. — De sigur însă, că Teodosie logof. citat în 1634, e acelaș cu Teodosie Banul de mai sus, mai ales că se și spune că Preda e vĕr cu Vlad. Ast-fel filiația e perfect restabilită. —

— Ivan spatar Rudeanu la 1665, erea însurat cu Ilinca fata lui Hrizea spatar.

— Preda, Tudosie, și Staico postelniciĭ, sunt iar mărturisiți într'un act din 1636.

— Papa Rudeanul, la 1699 ia 6 boerĭ, cu rugăminte a'ĭ hotărnici moșia Cacaleți din Romanați. —

— Grigore Rudeanu, boer din Crajova la anul 1720, în lista de boerĭ contrib. pe timpul administrațiuneĭ austriace.

Socol clucerul Rudeanu, reamintit la 1748 în condica monast. Aninoasa. Avea moșia Tomșanĭ.

— Iordache Rudeanu, polcovnic de Ilfov la anul 1779.— la 1830, un Manolache Rudeanu.

Singurĭ decendenți aĭ acesteĭ marĭ familiĭ, la jumătatea secoluluĭ nostru nu maĭ aveaŭ vechile moșiĭ din Oltenia.

Ioniță Rudeanu, căsătorit cu o Fălcoiancă, e tatăl luĭ Vasile Rudeanu. El poseda moșia Urziceni din Ialomița, pe care o vêndu.

Vasile Rudeanu fiul sĕŭ, a fost militar până la gradul de căpitan în domnia luĭ Alexandru Ghika, căruia fu aghiotant domnesc. —Insurat cu o Fălcoianu avu un singur fiŭ:

Colonelul Constantin Rudeanu n. 1839. Militar, se distinse în campania din 77—78, fiind în armată până la gradul de Colonel.

.Are fiŭ pe: Vasile oficer de artilerie; și fică: Maria.

www.dacoromanica.ro

SARĂŢEANU

(VALACHIA)

Veche familie originară din județul Buzĕŭ, unde aparè prin secolul XV. Numele derivă de la loc. Sărata (Muscelul Sărățiĭ). Primul membru cunoscut al acesteĭ familiĭ, este: DRAGOMIR SPĂTARUL, cu proprietăți pe Valea Buzĕuluĭ, pe la Pârșcov, aprópe de unde urmașiĭ sĕĭ fondară mon. năst. Pinuluĭ. Acest boer trăia pe la sfârșitul sutеĭ XV, și după importantul titlu ce avea, de sigur erea urmașul altor boerĭ, ce trăiaŭ maĭ 'nainte. Știm asupra luĭ, că rĕsculat în capul altor boerĭ din județul Buzĕuluĭ, contra luĭ Mihnea Vodă, e învins și ucis de acesta în 1535.

Din acest Dragomir spatarul, se trăgea PREDA VORNICUL OT SĂRATA, care trăia pe la 1595, murise înainte de 1613, după cum ne relatézĕ documentele, și de la care filiația familieĭ se urmézĕ neîntrerupt. Gradul luĭ de rudenie cu Dragomir nu ne este cunoscut. Era însurat cu ILINCA, fata luĭ Mihalcea Vornic, care a jucat un mare rol ca Ban sub Mihaĭ Vitézul, și din care descindea neamul Cândeștilor.

Preda ot Sărata a avut doĭ fiĭ: NEAGOE și MIHAĬ, amândoĭ «POSTELNICI ot Sărata», carĭ între 1615--1620 sunt împreună ctitorĭ monăstirĭi Pinuluĭ (in plaiul Pârșcovuluĭ), refăcută apoĭ de Mateĭ Basarab care o închină Episcopieĭ de Buzĕŭ. Dânșiĭ dăruesc monăst. ce fondézĕ, moșia alăturată Brăeștcĭ, pe parte din care liberase de românie câți-va locuitorĭ. De aci urmézĕ între moșneniĭ Brăeștcĭ și ctitorii Sărățenĭ, un proces care durézĕ tótă prima jumĕtate a secoluluĭ XVI, și chiar maĭ mult. (A se vedea în Archiv. Stat. documentele relative la moșiile Braeșci, Timoiul, Pinul, carĭ dovedesc întreaga filiație aut.).

www.dacoromanica.ro

Tot NEAGOE postelnicul ot Sărata, e fondator, — pre Muşcelul Sărăţii (in actuala comună Gura-Săraţii), al schituluĭ, adĭ dispărut, dis «Schitul luĭ Negoiţă».

In actele Sărăţiĭ se vede figurând, pe la 1641, şi DRAGOMIR VORNIC ot Sărata, nepot dintr'un frate N...? al luĭ Preda Vornicul, decĭ vĕr cu Neagoe şi Mihaĭ. Acesta însă n'a lăsat urmaşĭ. — Postelnicul Neagoe a avut fiŭ pe DRAGOMIR IUZBAŞ saŭ căpitan de roşiĭ, pe care îl întâlnim în multe acte dintre 1640—1650. El conduce cu tărie procesul contra celor din Brăeşcĭ. Ramura luĭ se stinge însă printr'un fiŭ al sĕŭ: Mircan, care móre de tânăr, înainte de 1654.

MIHAĬ DE SĂRATA, comis şi apoĭ postelnic, frate cu Negóe, are o fată. Evda şi un fiŭ, pe Stoichiţă Spătarul. — EVDA ia de soţ pe Mihaĭ Căpitanul; un alt document din 1665 ne spune că avusese soţ (II-lea?) şi pe un Parascheva Ciohodarul. Dânsa la 1656, iartă pe Brăeşcĭ din românie (servagiŭ).

STOICHIŢĂ SPATARUL ot Sarata, care a ţinut pe o Nécşa, figuréză în numeróse acte din 1650—60. Dânsul móre lăsând copilul, Néagoe saŭ Negoiţă, minor. NEACSA, disă pentru frumuseţea eĭ: «porumbiţa», clădeşce ca vĕduvă, în amintirea soţuluĭ eĭ Stoichiţă spătar, biserica disă a Porumbiţeĭ pe Muşcelul Sărăţiĭ.

NEGOIŢĂ PAHARNICUL SĂRĂŢEANU, fiul luĭ Stoichiţă şi al Nécşeĭ Porumbiţa, e cel dântâiŭ care ia numele de familiĭ care s'a perpetuat. In aniĭ carĭ aŭ preces 1679, dânsul a fost închis de Vodă pentru nesupunere; acest fapt îl aduse la datoriĭ, şi la 1679 vinde cea maĭ mare parte din Muscelul Sărăţiĭ, — moşia strĕmoşéscă, — finuluĭ sĕŭ Oprea şi fratelŭ acestuia Nenciŭ, din care descind moşneniĭ Nenciuleşcĭ din actuala comună Gura-Sărăţeĭ.

Fiiĭ luĭ Negoiţă paharnicul nu dobândesc vre-un rang de boerie; eĭ rĕmân simpli feciorĭ de boer. Cel maĭ mare, STOICHIŢĂ a murit tânăr; al doile, numit DRAGOMIR, s'a însurat cu fica unuĭ Stan (?), luând zestre moşia Mărăcineniĭ-Mehedinţuluĭ, pe care o vinde vestituluĭ Caloian căpi-

www.dacoromanica.ro

anul de Buzĕŭ; el lasă un singur fiŭ, Neagoe Sărătzeanu, pomenit în acte că martor, 1714, și care n'a lăsat urmași.

Gheorghe Sărățeanu (1700), al treilea fiŭ al luĭ Negoiță paharnicul, ia de soție pe Voica, fata luĭ Ianache iuzbașot Maxin, de la care are ca zestre siliștea Albeșcilor, care a rĕmas proprietatea familieĭ până la 1824, când paharnicul Dumitrake Sărățénul o dă zestre uneĭ fete a luĭ.

Din ceĭ doĭ fecioriĭ aĭ luĭ Gherghe Sărățénu, Stoichiță móre tânăr, neînsurat; al doilea: Jane saŭ Ianache bivvel șatrarul, născut între 1700—1710, botezat după numele moșuluĭ sĕŭ despre mamă: Ianache din Maxin, e cunoscut sub numele de Iane Capuchehaia, după slujba pe care o ocupase mult timp la Nicopoli (Bulgaria), unde móre acolo de ciumă în 1754, el, soția sa Safta fata luĭ Doicescu din Bucureșcĭ, și 7 din ceĭ 9 copiĭ aĭ sĕĭ. Nu rĕmân în viață decât ceĭ 2 fiĭ maĭ micĭ: Constantin și Mirică.

Mirică (Dragomir), moare copil, puțin în urmă. — Constantin saŭ Dinu, născut în 1747, † în 1833, crescut de rudele mameĭ sale în Bucureștĭ, nu maĭ posedă la Sărată decât sforĭ micĭ din mușcelul Sărățiĭ, locurĭ părăginite. El e vestitul «Jugăurs», poreclă ce căpătase din cauza extraordinareĭ sale forțe musculare, și care supranume îl purta și fiul sĕŭ. — Polcovnic al județuluĭ Buzĕŭ în 1795, apoĭ vistier, dânsul clădește în 1813, împreună cu cumnatul sĕŭ treti-logofĕtul Nica Mușceleanul, biserica din Valea-Boteĭ. (Comuna Gura-Sărățiĭ). Ftori Vistierul Dinu Sărățeanu a ținut pe Muța Musceleanu din Muscelul Dăreĭ (alăturĭ cu Muscelu Sărățiĭ), cu care avu 4 copiĭ, pe: Safta care a ținut pe un Ioniță Antonescu căpitan din Plaiul Buzĕuluĭ; și pe: Dumitrache clucer, apoĭ Paharnic.

(Muța, fiica luĭ Drăghicĭ părcălabul Mușceleanu, la căsătoria eĭ cu Dinu Sărățeanu în 1778, erea vĕduvă după un Mateĭ ot Bucov, de la care avea un băiat Mateĭ. Acest Mateĭ născut în 1770, crescând în casa soțuluĭ mameĭ sale, Sărățeanu, e cunoscut sub acest nume; semnează

www.dacoromanica.ro

chiar MATEĬ CĂPITAN SĂRĂȚEANU, apoĭ Mateĭ Baș̦bulucbaș̦a Sărățeanu. Transmite acest nume ast-fel adoptat și fiilor sĕĭ, (din carĭ Nica Sărățeanu din Buzĕŭ și fiĭ).

PAHARNICUL DUMITRACHE SĂRĂȚEANU, fost clucer de arie și serdar, născut în 1783, † 1859, fiul luĭ Dinu, sub regulamentul organic a fost deputatul boerilor județuluĭ Buzĕŭ, în obștească adunare de la 1837-1842. — (V. analele parlamentare). In 1842 represintă pe boerĭĭ Buzoenĭ în extraordin. obștească adunare, care alege domn pe G. Bibescu. — Dânsul rezidește în 1833 biserica-Porumbițeĭ, făcută de strĕbuna luĭ Neacș̦a, și în 1850, biserica Negustorilor din orașul Buzĕŭ.

Paharnicul Sărățeanu, din prima sa căsătorie în 1806, cu Voica Glodeanu, a avut o fată Ecaterina, care a luat pe Dumitrache fiul Slugeruluĭ Iordache Vernescu (al căruĭ fiŭ e G. Vernescu, fost ministru). — Din a II-a căsătorie (1821) cu Margareta Maxin, a avut de fiŭ pe

CONSTANTIN D. SĂRĂȚEANU, fost prefect, director general al penitenciarelor, senator. Magistrat, procuror general pe lângă înalta Curte de casație. — Impreună cu fiul sĕŭ :

CONSTANTIN C. SĂRĂȚEANU, magistrat, prim-procuror la Galatzĭ, sunt singurĭĭ descendenți aĭ acesteĭ familiĭ.

www.dacoromanica.ro

SBĬERA

(BUCOVINA)

Incă de pe timpul luĭ Alexandru cel Bun, se arată un prim strĕmoș al acesteĭ familiĭ, prin: — POPA IUGA, care se bucura de o favoare deosebită sub acel domn, și urmașiĭ sĕĭ Ilie și Ștefan (1401—47). In anul 1431 el primește o donațiune de sate pentru serviciile sale credincioase, de carĭ vorbește maĭ bine o nouĕ donațiune din 1434 (24 April), a luĭ Ștefan fiul luĭ Alexandru, pentru el și toțĭ urmașiĭ sĕĭ. La 1439 urmează o nouĕ confirmare de moșiĭ de la Iliaș și Ștefan Vodă, citându-se și numele fiuluĭ Popeĭ Iuga: Mihail.

Documentele și notele asupra familieĭ se găsesc în uvragiul special al d-luĭ Dr. Sbĭera, de unde culegem toate datele de aicĭ, adeverite prin acte autentice. (v. Familia Sbĭera; 1894, pag. 21—87)

— Anterior luĭ Popa Iuga, la anul 1407 și 1410 se găsește în hrisoavele luĭ Alexandru Vodă, numele de «GIORJ SPEREA» și Spenea, printre boerĭ însemnațĭ aĭ sfatuluĭ. E foarte probabil ca aceștia să aibă vre-o legătură cu familia Sbĭera de maĭ târziŭ.

Popa Iuga, boerul de maĭ sus, ce erea în afecțiune la domniĭ de pe timpul sĕŭ, care'l numeaŭ «popa nostru», a avut de fiŭ pe Mihaiŭ saŭ MIHUL grămăticul, care de asemenea primește maĭ multe daruri între 1435-50. Se poate presupune că fiul luĭ Mihail grămăticul este acel pan IGNAT (saŭ Iuga) Popescul, pe care'l găsim ca mare vistiernic în uricele Moldoveĭ de la 1460-76, sub Ștefan W. cel mare.

www.dacoromanica.ro

Prin concondanța tradițiuneĭ familiare și a actelor rĕmase, s'ar putea deduce, după d. Sbĭera, că fiul boeruluĭ Gĭorj Sperea a fost jupânul Iuga (orĭ Ignat), existent ca boer mare sub Roman Vodă la anul *1392*; iar prin acea că boerul Gĭorj e numit «de la Șumuz» s'ar proba descendența din el, și a Popeĭ Iuga de sub Alexandru W., de de asemenea originar de la Șumuz. — In acest caz aŭ fost două ramure ale familieĭ, aceia care o regăsim sub numele Sbĭerea sub Ștefan cel mare și acea care poartă numele de «Popescul», din care marele vistier Iuga saŭ Ignat, după titlul moșuluĭ sĕŭ Popa Iuga, — tot în aceiașĭ epocă.

Sbĭerea pârcălabul, joacă un însemnat rol printre boerii luĭ Ștefan Vodă, timp de 32 de anĭ de la 1457 - 1489. — La urcarea pe tron a luĭ Ștefan. Sbĭerea erea mare stolnic, care titlu îl păstrează până la 1467. Apoĭ de la 1467—70 e pârcălab al Cetățeĭ Albe; după care nu maĭ poartă nicĭ un titlu, fiind până la 1489 în fruntea marilor boerĭ aĭ țĕriĭ. Numeroase urice și hrisobule domnești din timpul acesta, sunt iscălite de Sbĭerea.

Un uric al luĭ Ștefan Vodă din anul 14..., ne arată că boerul Sbĭerea avea de soție pe Mușa, fica stolniculuĭ Gĭurgiŭ și nepoata mareluĭ logofĕt Isaia, și că ea a vîndut luĭ Vodă satul Vlădeni din Botoșanĭ.

Un document posterior din 1573, dat de Pr. Ioan Vodă, amintește despre boerul Sima Sbĭerea care trăia sub Ștefan Voevod. Acesta avea între alțĭ copiĭ, două fete: Magda și Mușa, înzestrate cu moșia Carapciul cumpĕrată de la Ștefan Vodă. Una din ele a avut de fiŭ pe: Toader, iar acesta pe Iurașcu și Vlad, cărora Ioan Vodă le dă hrisovul din 1573. — Nu încape nicĭ o îndoială că acest «Sima Sbĭerea» de sub Ștefan cel mare, e acelaș pârcălab și stolnic Sbĭerea de care am vorbit.

In hrisoavele domnești ale luĭ Petru Rareș, întâlnim pe Stolnicul Sbĭerea apoĭ pârcălab, urmaș (poate fiŭ?) al precedentuluĭ, și anume: în urice dintre 1527 - 30 ca mare stolnic; iar între 1530 - 35 Pârcălab de Roman (Târgul noŭ).

— Contimporan cu dênsul aproape, trăia un Dumitru

www.dacoromanica.ro

Popescul, ca mare paharnic și în urmă pârcălab de Hotin 1532-39; și care de sigur erea în legătură cu Ignat de sub Ștefan cel mare.

Ioniță Sbierea saŭ Ionașcu, † 1572, e cel maĭ celebru membru al acesteĭ familiĭ. Îl găsim maĭ întâiŭ sub Alexandru Lăpușneanu, ca mare postelnic. Acest principe face în 1565, 24 Marte, o scrisoare prin care recomandă Sultanuluĭ și altor Suveranĭ străinĭ pe fiĭ sĕĭ, să'ĭ adăpostească și să'ĭ sprijine dacă ar avea nevoe de ajutor. Lăpușneanu subscrie, și împreună cu el boerĭi Sbĭera și Dumitru, ast-fel denumiți: «Ilustrissimus Senatus, Dominus Sbiara, supremus Curiae Marschalcus, et Dominus Dimitro Dux...» (Hurmuzache, — Doc. tom. II, p. 132).

Sub Bogdan fiul luĭ Lăpușneanu, Sbĭera e mare vornic al țĕriĭ de jos (1569). Maĭ multe urice princiare, din care reese influența ce avea în familia luĭ Lăpușneanu, îl amintesc cu acest titlu și cu numele sĕŭ de: Ioan.

Marele vornic I. Sbiera pieri ucis de Ioan Vodă cel rĕŭ la anul 1572, după cum spune Ureche cronicarul; «...Ion Vodă pe postul cel mare aŭ venit la Iașĭ..... și de cazne groasnice și vĕrsare de sânge se apuca; și atunceș în ziua de Paștĭ, aŭ tăiat pe Ionașcu Zbĭerea și multe cazne făcea...». Aceasta din cauza apropiereĭ sale de casa luĭ Lăpușneanu și de Polonĭ. — Hasdeŭ ḑice de această decapitare: (în Ioan Vodă p. 251) «Aristocrația se înfioră vĕḑênd sub mâna călăuluĭ pe boerĭi ceĭ maĭ dė frunte, maĭ cu seamă pe bătrânul Ionașco Zbierea mare vornic al țĕriĭ de jos și dintr'un neam din cele maĭ antice ale Moldoveĭ. Capul sĕŭ se rostogoli la picioarele gâdeluĭ tocmaĭ în ḑiua Paștilor...» — In locul sĕŭ fu numit vornicul Dumbravă, pentru țara de jos.

Sub domnia luĭ Petre W. Schiopul apare un alt boer Sbĭera, care iscălește împreună cu alți boerĭ două hrisoave domnești din anul 1575. — El nu poartă nicĭ un titlul de boerie, dar se ṿede că era un boer cu influență ca și moșiĭ sĕĭ.

(D. Hasdeŭ în poema dramatică «Rĕsvan și Vidra», a

www.dacoromanica.ro

căreĭ acțiuneĭ se petrece după 1590, are printre personagiĭ pe un: «SBIERA, boer bătrân», un tip de boer vechiŭ și sgârcit. In mod documentat, nu știin nimic însă despre această persoană).

PĂTRAȘCU SBIERA fost PĂRCĂLAB al cetățeĭ Neamțul, avea acest titlu și demnitate în timpul domnieĭ luĭ Antonie V. Roset, 1675—78.

Fiind vorba de o hotărnicie la Baloșeștĭ, maĭ mulțĭ boerĭ fac un raport către Principe în care se spune că la hotărnicia aceiea: «prilejitu-s'aŭ și Andrieș Bantoș și Pătrașcu Sbĭera Părcălabiĭ de Neamțu».

In acelaș timp cu Petrașcu trăia:

VARLAN SBIERA logofĕt, și apoĭ MARE ARMAȘ. La anul 1680 în domnia luĭ Duca Vodă, mulțĭ boerĭ fugiră din țară, după cum raportează cronicele, și se duseră în Polonia spre a scăpa de tirania domnuluĭ. Printre aceștia se aflaŭ: Tudosie Dubăŭ, Gavril Neniul, Ilie Moțoc, Drăguțescu, Murguleț, logofĕtul Varlan Sbiera, cu FRATELE sĕŭ, și mulțĭ alțĭ. — Acel frate nu e altul de cât Părcălabul Petrașco Sbiera.

In Polonia erea refugiat și Principele Petriceicu, care la 1683 împreună cu aceștĭ boerĭ intră cu o armată de Polonĭ în Moldova, pe când Duca era cu Turciĭ la Viena. Acesta întorcându-se, Petriceicu trimese în Decembre 1683 armata de Moldovenĭ, Polonĭ și Cazacĭ, să prindă pe Duca la Domnești în jud. Putna. Oastea de Moldovenĭ ereaŭ comandată de mare armaș V. Sbiera, de Vasile Bainski și alțĭ doĭ boerĭ. -- Duca fu prins și dus în Polonia.

CONSTANTIN SBIERA, fiul unuĭ din precedenții, ocupa boeriĭ sub Mihaĭ Racoviță W., fiind maĭ întâĭ mare șatrar și apoĭ după ce avusese acest titlu, numit vornic de Câmpul-lung, în care demnitate se afla la 1719 împreună cu biv-postelnic Vasile Ciudin. Fiul luĭ C. Sbiera vornicul erea (?):

ION SBIERA de la Pârlișenĭ. Acesta s'a însurat cu Anastasia fata luĭ Țibul, proprietar al Satuluĭ Țibeniĭ din Bucovina. Ambiĭ zidiră pe la 1720-1730 o biserică cu hra-

www.dacoromanica.ro

mul adormireĭ în Siret. Trăia înântâia jum. a sec. XVIII.

Vasile Sbiera trăia pe la 1780 și 1786, când, prin actele consistoriuluĭ episcopal, se vorbește despre o biserică, fondată de dânsul.

Niculaĭ Sbiera, fiul luĭ Ion, se stabili în Horodnicul de jos din Bucovina. Născut pe la 1758, el muri în 1829. Cu soția sa Lupa, fica preotuluĭ Aristarh Onică din Horodnic, el dete naștere familieĭ de azĭ, prin 7 copiĭ, dintre carĭ: — Ioniță, care se născuse la 1784. — Atanasie, n. 1785, avu fiŭ pe Ștefan, tată parohuluĭ din Siret Constantin Sbiera. — Giorgie Sbiera, cel maĭ mic fiŭ al luĭ Nicolae, 1719 † 1860. Insurat cu Ana fica luĭ Ilie Iliuță, aŭ avut 10 copiĭ, dintre carĭ doĭ fiĭ, anume:

Nicolae Sbiera n. 1834, paroh în Bucovina, căsătorit cu Ileana fica protop. Nicolae Dracinski având 3 copiĭ †.

Ion Sbĭera, al doile fiŭ al luĭ Giorgiŭ Sbiera, n. 1836. — Profesor și filolog. Membru al Academieĭ române, profesor la Universitatea din Cernăuțĭ. — A studiat și analizat prețiosul «Codice Voronetian», găsit la o monastire din Bucovina; a scris încă, o biografie a cronicaruluĭ Gr. Ureche, și însemnatul uvraj cu titlul: «Mișcărĭ culturale și literare la Romăni din stânga Dunăreĭ, de la 1604—1714, Cernăuțĭ 1897», etc...

In 1899: Familia Sbĭera dupĕ tradiție și istorie și amintirĭ din viața autoruluĭ...», în Cernăuțĭ.

Are șase fiĭ: — Rem-Modest n. 1873, judecător la Siret, Trajan n. 1874, magistrat; Decebal, Radu, Alexandru și Mihaĭ.

www.dacoromanica.ro

ŞENDREA

(MOLDOVA)

Un prim strĕmoş al acesteĭ familiĭ, care s'a ilustrat în istoria ţĕriĭ pe timpul luĭ Ştefan cel mare, — erea boerul: ŞENDREA, care la anul *1395*, cum e probat prin documente, împreună cu Bratul şi Stanislau, daŭ regeluĭ polon cauţiune pentru Domnul lor Ştefan Voevod: «Noĭ boeriĭ stăpânitorĭ Bratul, Stanislav.... etc, şi boerul Şendrea...,» (Meldisedec). Fiul saŭ nepotul, în tot cazul urmaşul sĕŭ: HATMANUL ŞENDREA, se distinge în mod strălucit în rĕsboaele luĭ Ştefan V. cel mare. — Dionisie Fotino în istoria sa, zice că erea fratele mumeĭ luĭ Ştefan Vodă; el însă, dupĕ alţiĭ, erea cumnatul Domnuluĭ. — La anul 1473-75 (6987-89), erea Portar mare de Suceava şi mare Hatman al Moldoveĭ. Lupta între Radu W. al Muntenieĭ şi Ştefan cel mare, se dete la anul 1475 în faŭoarea acestuĭ din urmă. — Ca avant-gardă trimesese pe Hatmanul Şendrea, care se întâlni cu inimicul mult maĭ numeros, maĭ jos de Focşanĭ şi Râmnic; însă numĕrul Moldovenilor fiind maĭ slab, fură nimiciţĭ, şi Hatmanul pieri în luptă. Dupĕ acea se dete lupta cea mare în care Radu fu biruit. Corpul luĭ Şendrea fu luat dupĕ câmpul de luptă «şi l'aŭ dus de l'aŭ îngropat în biserica din Dolheştĭ lângă tatăl sĕŭ», zice Ureche cronicarul. — (v. Fotino III, 31; Şincaĭ II, 98; Tocilescu, 87 etc.). In amintirea eroismuluĭ acestuĭ boer, poporul dete loculuĭ unde se făcu prima bătălie cu Radu Vodă, numele de «Movila Şendreĭ», care a rĕmas în zilele noastre.

Un boer ŞENDRESCUL, dupĕ cum se vede în lista boerilor Moldoveĭ, unul din urmaşiĭ Hatmanuluĭ Şendrea, erea

www.dacoromanica.ro

vel Spatar al Moldoveĭ în (7062, 17 Martie) 1554, şi 1555 (Maiŭ 4), sub Alexandru W. Lăpuşneanu. Această variaţiune a numeluĭ, are legătură şi cu acel al moşieĭ Şendreştĭ (din jud. Tecuciŭ), veche posesie a acestuĭ neam.

Boerul SANDU ŞENDREA, îl întâlnim · într'un document din 1729, Noembrie 21, pentru moşie. (Academie). —

Dupĕ documente sigure, iată o schiţă a descendenţilor Hatmanuluĭ, până aproape de 1800:

Hatmanul Şendrea † 1475, a avut fiŭ pe: DRAG, aĭ căruĭ copiĭ aŭ fost: Rusca; Ghilăŭ, care avu 2 copiĭ; Şendrea, şi 2 fete.

ŞENDRE, fiul luĭ Drag, a avut un fiŭ: PAVEL ŞENDRÉ, aĭ căruĭ 2 feciorĭ, aŭ fost: APOSTOL şi TOFAN. Cel d'âmtêiŭ avu un fiŭ fără urmaşĭ; iar TOFAN e tatăl luĭ GHEORGHE.

Fiiĭ acestuia aŭ fost: 1. APOSTOL jicnicer, al căruĭ băiat erea Scarlat, călugăr. 2. SANDU, 1729; şi

3. IORDACHE ŞENDRE, al căruĭ fiŭ se numea tot GHEORGHE. Acest Gheorghe e tatăl a 4 copiĭ: NĂSTASE, slujer; COSTACHE, SPIRIDON şi IORDACHE, vel medelnicer. (v. rev. Archiva). — Aceştia ereaŭ singuriĭ descendenţĭ pe timpul lor.

Astăzĭ sunt urmaşĭ din acéstă familie, în Moldova, carĭ se cunosc ca ast-fel, alăturĭ cu alţiĭ carĭ aŭ luat numele.

www.dacoromanica.ro

ŞEPTILICI

(MOLDOVA)

Una dintre familiile vechĭ şi însemnate ale Moldoveĭ, care începe a juca un rol istoric încă din al XVI secol când deja eraŭ boerĭ marĭ, decĭ cu o origină mult maĭ veche, urcându-se ca a principalelor familiĭ moldovene, chiar înainte de 1400.

La anul *1543* (7051) în luna Octombre, Petru Rareş principele Moldoveĭ, tae la Hârlăŭ pe boeriĭ ŞEPTELICĬ şi Avram Rotompan. (V. Bogdan. Texte slave p. 213).

Peste doĭ anĭ, CORNEA ŞEPTILICĬ GHENGA, jicnicerul de Sucéva, este primit, în anul 1545, de Sigismund August mare principe al Lituanieĭ, ca ambasador din partea luĭ Petru Rareş, împreună cu alt nobil Nicolae Burla staroste de Şipin ; la care el răspunde printr'o ambasadă Domnuluĭ Moldovén, dând şi salv-conduct solilor prin Vilna, spre a trece la Moscova. (archiva Ist. de Hasdeŭ, pag 122)

Inainte de a vorbi despre hatmanul Şeptilicĭ, ucis la 1621, să vedem pe scurt o filiaţie importantă a uneĭ părţĭ a familieĭ, înainte de 1600, ce ni se oferă de documentele contimporane : GABRIEL, feciorul luĭ ŞEPTELICĬ din Văscăuţĭ, avea de fică pe MARIA Şeptilicĭ, în al căreĭ testament datat din anul 1592 (Ianuarie), lasă satul Văscăuţĭ ficeĭ sale Angelina şi ginereluĭ eĭ Dumitru Corlătescu. (Doc. Academie). Tot Maricuţa, fica luĭ Gabriel şi nepóta luĭ Şeptilicĭ de la Văscăuţĭ, vinde o parte din acéstă moşie, fratelui eĭ Vasile la 1610, 24 Sept. (idem)

Acest VASILE ŞEPTILICĬ, fost mare vătaf, e Postelnic al-Moldoveĭ la anul 1619. El erea însurat cu jupânésa To

www.dacoromanica.ro

ſana (fica Toſaneĭ, care erea ſica Marieĭ, și acésta la rîndul sĕŭ fata Hatm. Luca Arbore); și a avut următoriĭ ſecioriĭ: Ion, Vasile, Lupul, Grozav, Drăguță.

Mariuța, sora luĭ Vasile, a avut de ſiŭ pe: Dumitrașcu Septelici. Un chrisobul de la Alex. V. Iliaș, din 1621, obligă să se înplinéscă paguba de la ceĭ ce aŭ luat bucate dela el. (Academia rom. doc.) Printre actele Mirgulești lor, boeriĭ moldoveniĭ emigrați și stabiliți în Polonia, se află un act din 1625 prin care dânsul cumpără o vie de la Costea ſiul Vrânceneseĭ, cu 220 taleriĭ. (Arhiva Ist.; Hasdeŭ).

Hatmanul Șeptilicĭ, e unul din principaliĭ factoriĭ în evenimentele tragice de la 1621. In acel an, Gaspar Grazziani, Domnul Moldoveĭ, ſiind învins de Turcĭ și Tătariĭ, cu tot ajutorul Polonilor, voi să ſugă ca să scape de pericol, în Polonia. După ce trecu Prutul, nóptea cu puținiĭ de aĭ sĕĭ, ſu ucis toamaĭ de doĭ boeriĭ ce ereaŭ cu dînsul: Hatmanul Șepteliciĭ și Goia postelnicul. «Grózнică și mârșava ſaptă, și ne audită în toate țările creștinești! exclamă Miron Costin cronicarul. Domnul, orĭ bun, orĭ răŭ, la tóte primejdiile luĭ ferit trebuește... Plătit'aŭ apoĭ cu capetele sale acéstă ſaptă, și Septilicĭ și Goia, dela Alexandru Vodă pe lege dréptă; că le-aŭ tăiat capetele, iar trupurile le-aŭ aruncat în eșitóre. Și cu cale aŭ făcut.»

Ast-ſel periră decapitați aceștiĭ doĭ boeriĭ marĭ, și de pe urma lor, nevinovatul vornic Bucioc, care tot-deauna ajuta pe Gaspar, ſiind tras în țeapă.

In «Vornicul Bucioc», dramă de V. A. Ureche, Șepteliciĭ cu Goia iaŭ o parte însemnată la acțiune, în care caracterele și intrigile lor sunt descrise amănunțit.

Un alt Hatman Șepteliciĭ, este arestat (1659) de un pașa Mustaſa de la Silistra, sub pretext de trădare către împărăție, împreună cu Prăjescu Vornicul, liberându'ĭ numaĭ în schimbul uneĭ sume marĭ. Princip. Ștefăniță, pe atunciĭ domn al Moldoveĭ, reclamă la Constantinopol pentru acésta și pentru insulta ce'ĭ făcuse Pașa, venind în Iașĭ fără motiv. Tatăl săŭ Vasile Vodă, ſiind acolo, spriji cererea la Vizir, care chema pe Pașa, ce d'abia scăpă de la pe-

www.dacoromanica.ro

dépsa capitală, «iar Kihaea luĭ aŭ plătit acea faptă cu capul», (Letop. Cogăl. I. 371).

După tŏte probalităţile pare că acesta e tot una cu, SEPTILICĬ POSTELNICUL, pe care îl aflăm într'o mărturie a divanuluĭ Moldoveĭ din 1673.

O carte de judecată de la divanul velităilor (marilor) boerĭ aĭ Moldoveĭ, din anul 1742, ne vorbeşte de GHEORGHIŢĂ SEPTELICĬ LOGOFĂTUL, a căruĭ fică Tofana căminăróia, murise puţin după 1700, când măritase pe fica eĭ Maria cu Sulgerul Adam Luca. — Aşa dar Gheorghiţă Logofĕtul, probabil nicĭ n'a apucat să trăiască în secolul XVIII, de óre-ce nepóta sa de fică se mărită la 1700. Decĭ trăeşte tot în veacul XVII, contimporan cu ceĭ de maĭ sus.—El maĭ avu o fică: Safta Drăguţésca.

ILIE ŞEPTILICĬ, trăia în secolul XVIII, când e citat la 1758 fără nicĭ-un titlu, în nişte acte, împreună cu nepotul sĕŭ:

NATANAIL SEPTILICĬ eromonahul, 1758 (Docum. Academieĭ). Face un zapis de vênzare împreună cu unchiul sĕŭ.

La înşirare unor din familiile Moldoveĭ, puse de Cantemir în Descrierea Moldoveĭ, T. Boldur-Lăţescu, însemnează de la dânsul că această familie s'a stins.

Se póte afirma însă că maĭ există descendenţĭ «adevăraţĭ», din această familie, care de şi de pe acum 150 de anĭ a căzut, totuşĭ în timpul D-nieĭ luĭ Scarlat Calimah, trăia ILIE ŞEPTILICĬ, care de şi sărac şi redus de tot, posedă acte doveditoare de descendenţa sa din marea familie de odinioară.

www.dacoromanica.ro

SION

(MOLDOVA)

Origina adevărată a acesteĭ familiĭ nu se cunoaște cu siguranță. — Strămoșul eĭ este: IONAȘCU COȘĂSCUL, vechiŭ răzeș locuitor din Cosĕșcĭ (Vasluĭ), pe la a doua jumĕtate a secoluluĭ XVII și despre care nu se știe maĭ mult. Singurul strămoș despre care sunt date sigure, e TOADER SION, medelnicer, care trăia pe la 1725. Acesta avu fiĭ, pe Constantin, Ioniță și Iordaki.

IORDACHE SION (1738—1812), baș ceauș și în urmă stolnic, a ținut în căsătorie pe Ecaterina Danu cu care avu 6 fii: SPĂTARUL ANTOHI, Pah. Ioniță, Neculae, Costache, Serdarul Toader, și Paharnicul Constantin.

CONSTANTIN SION, PAHARNIC, născut 1795, scrise Arhondologia Moldoveĭ, lucrare fără merite istorice, cu înșirare de nume de tot felul, un pamflet al timpuluĭ.

Această carte părtinitoare a fost scrisă pe la 1850, și se crede că Const. Sion e și autor al Croniceĭ luĭ Huru, dovedită de unii ca falșă. — Nepot de fiŭ al paharniculuĭ Constantin, a fost:

GORGE SION, poetul, n. 1830 la Hârșova. S'a distins în literatură: Traduse din Racine, Molière, etc, imită pe Béranger în poesiele sale. A maĭ scris 101 «Fabule», carĭ sunt dintre cele maĭ bune scrise în românește. De asemenea însemnate «amintirĭ» istorice, și maĭ ales traducerea opereĭ luĭ Dionisie Fotino: «Istoria generală a Dacieĭ» în 3 volume. Membru al Academieĭ rom. — G. Sion a murit la 1892.

* * *

www.dacoromanica.ro

Istoricul familiei Sion, ast-fel cum e făcut de paharnicul Const., urcă origina familiei la un fiŭ de han tătăresc de la Crîm, anume DEMIR-SULTAN, care fugind de la tatăl sĕŭ veni în Moldova incognito, slujind ca ostaș sub Hatmanul Șendrea (la 1462?). In urma mai multor vitejii făcute în rĕsboae, Ștefan cel mare botezându'l cu numele de DRAGOȘ l'a boerit, până la rangul de vel-vornic, însurându'l cu Dahina fica lui Oană vistierul. El ar fi avut de fiŭ pe DUMITRAȘCU, părcălab de Hotin, ginere al spătarului Petru Clănău. Acest Dumitrașcu a avut de fii pe paharnicul IONAȘCU, și pe Vistiernicul AVRAM, din care se trag Cantemireștii (?!)

Ionașcu pah. avu de fiŭ pe: RĔSBOIAN STOLNICUL, care luă de soție pe fica luĭ Moise V. Movilă, cu care avu un fiŭ, pe un alt IONAȘCU paharnic Coșĕscu, însurat după fata Stolniculuĭ Sandu Sturza.

Din această însoțire, Ionașcu avu un fiŭ pe SION VORNICUL, al căruĭ fiŭ se numea Andreĭ paharnicul, ce fusese sol la Constantinopol și care ținea de soție pe Irina, sora Domnuluĭ Eustratie Dabija, «și aŭ născut pe ANDREĬ PAHARNICUL, care întru însoțire cu Ilinca fata luĭ Ioan Bogdan vel-logofĕt, aŭ născut pe ANDREĬ Medelniceriŭ, care întâĭ aŭ fost însoțit cu Irina fata luĭ Neculaĭ Buhuș Hatman, și al doilea cu Gafița din Țarigrad, și aŭ născut pe IONIȚĂ sterp, și pe TOADER Medelniceriŭ».

Despre acesta și urmașiĭ luĭ, am vorbit mai sus.

In arhiva istorică de d. Hasdeŭ, e publicat un document datat din Coșescĭ, 9 Iunie 1696, îmânat de George Sion, despre care editorul însă nu garantează, fiind transcris după o copie, al căreĭ original s'a perdut. In acest document, boeriĭ Ceaur, Ramandi și Toader Conțescul, rânduiți de domnie spre a cerceta procesul dintre Ilinca Sion și nepoțiĭ vistierniculuĭ Avram, raportează despre împăcarea împricinaților, arătând tot de odată origina familieĭ Sion din haniĭ Crîmuluĭ. —

Toțiĭ Sioniĭ de aḑĭ, descind din Constantin paharnicul și frațiĭ sĕĭ.

www.dacoromanica.ro

SLATINEANU

(VALACHIA)

Familie care apare cunoscută prin secolul XVII, dar a căreĭ origine este mult maĭ veche. Numele eĭ se trage de la orașul Slatina, unde avea proprietățile și reședința încă în vechime.

Pe la 1648 s'aŭ strămutat la Târgoviște, în capitala țĕriĭ de atuncĭ, și unde chiar a rĕmas de la dânșiĭ o biserică. După cum spune Col. Popozoglu (în Ist. Bucureșt. p. 10), un C. SLĂTINEANU din Târgoviște, care zidi biserica «Stelea» de acolo, zidi și în București o biserică cu acest nume, pe care apoĭ o refăcu Pr. Vasile Lupu, al Moldoveĭ.

Boerul ENÉ SLĂTINEANU, e trunchiul actualeĭ familiĭ. Trăia pe la 1700, fiind căsătorit cu fica luĭ State paharnicul Leordeanu, de la care avu 3 copiĭ. — Un frate al sĕŭ, NICOLAE Slătineanu, avu un fiŭ CONSTANTIN, biv-vel vistier la anul 1758.

La 1732, pe IANE Slătineanu îl întâlnim în Oltenia, unde niște acte (v. Hurmuzache), în carĭ e citat cu titlul de medelnicer, arată niște conflicte ale luĭ cu vămile de atuncĭ. — Copiĭ sĕĭ cu Leordeanca, aŭ fost: — o fată, măritată cu Cândescu; și 2 băeți: Ion și Radu.

Din RADU SLĂTINEANU, MARE VORNIC, care trăia după jumĕtatea secoluluĭ trecut, se trase o ramură stinsă în vremurile nóstre. La 1788 erea în divanul domnesc ca vel vornic de țara-de-sus. El avu din căsătoria sa 1-iŭ cu o Cretzulească și 2-lea cu o Fălcoiancă, treĭ copiĭ: — 1. o fată, soția Banuluĭ Bărbuceanu Vacarescu: — 2. IORDACHE SLĂTINEANU, fost caimacam al țĕriĭ, însurat cu fata Banu-

www.dacoromanica.ro

luĭ Racovitză, fără urmașĭ; și — 3. Scarlat Slătineanu, marele Vornic, însurat cu fica Banuluĭ C. Filipescu, de la care avu pe Zoe, și pe: Ion Slătineanu, fost mare Logofĕt, ale căruĭ fice, de la soția sa Maria Niculescu, aŭ fost: Alina Hahn, și Zoe Lenș.

Fiul maĭ mare al luĭ Ienea Slătineanu, era Ioan Slătineanu, prin care derivă actualiĭ. La 1739 erea mare Vameș și caimacam al luĭ Mavrocordat. Acesta e fondatorul bisericeĭ din Slatina și avu de soție pe Smaranda, fica luĭ Pârvu Cantacuzino. A avut 3 copiĭ:

Lŭxandra soția luĭ Bălăceanu; Uța; și

Clucerul Dumitru Slătineanu, care trăia la începutul secoluluĭ nostru; și din a căruĭ căsătorie cu o Palada, se născură patru fiĭ și o fică, soția luĭ P. Obedeanu:

1. Clucerul Costache Slătineanu, însurat cu fata luĭ Deșliŭ, din care avu 4 fice: Ana Vlahutzi, Zoe de Zalewski, și Maria Cesianu.

2. Paharnicul Barbu Slătineanu, fost Consilier la Curtea de Cassație. Insurat cu Maria Lehliŭ, având 3 fiice: Elena Filitti, Pulcheria Mosco și Ana Berindey.

3. Comisul Iordache Slătineanu, căsătorit cu Anastasia Câmpineanu. Al treilea fiŭ al luĭ Dimitrie. — El avu o fică: Elena Rallet și un fiŭ Mateĭ Slătineanu †, aĭ căruĭ doĭ fiĭ sunt: George, magistrat și Emanuel.

4. Nicolae Slătineanu fost pitar, fiul maĭ mic al luĭ Dumitru, căsătorit cu o Coțofeanu, avu băeți pe: Scarlat; Tache †, fost capitan de cavalerie; și căpitanul Constantin Slătineanu, căsător. cu L. Cretzeanu.

www.dacoromanica.ro

SPINEANU †

(VALACHIA)

Familia boerilor Spineni e una din vechile neamuri ale țării. Strămoșii ei, sunt bine cunoscuți prin documente din veacul XVI. Familia Coțofenilor derivă dintr'ânsa, ambele având o origină comună. (v. acésta).

Boerul N... care trăia pe la jumătatea secoluluĭ XVI, a avut mai mulți copii:

DIICUL clucerul; ȘERBAN Banul, citat la 1577 în documentele satuluĭ Bistrița din Mehedinți, în cari găsim și pe ceĭ următori. (Arch. Stat. B., Bistrița). Jupanița NEACȘA, sora lor, care era măritată (1588) cu Chirca comisul din Ruda (Rudeanu); — în fine JUPÂNÉSA MARA, care avu de soț pe PREDA Clucerul ȚÂNȚĂREANU, † 1638. Mara e citată la anul 1602, și avu următori copii, după cum reese din actele Bistriței, de cari am amintit mai sus: — Dumitrașco Clucerul SPINÉNU, de care vom vorbi în urmă, GHEORGE VORNICUL din Sărdănești, care la 1648 erea decedat; Paraschiva postelnicul, 1649; MIHAĬ Spatarul COȚOFÉNUL, (v. acesta) amintit la 1634 și cunoscut în cronice; JUDITA Spătăreasa, probată între 1648—68 (avu de fică pe Stanca, soția luĭ Ionăș serdarul); și PREDA, de asemenea citat la 1649.

Se poate vedea dar, că din acești șapte copii ai Mareĭ, ereaŭ treĭ fete; iar din băeți, ceĭ treĭ mai însemnați aveaŭ fiecare numele de familie dupĕ moșia ce posedaŭ, și care le venise parte: Dumitrașco erea *Spineanu*; Preda *Țințăreanu*; George erea Vornicul din *Sărdănești;* iar Mihai *Coțofeanu*. — Acésta ne arată mai mult, formațiunea nu-

www.dacoromanica.ro

melor de familiĭ după localităţĭ, cu deosebire în Valachia, şi începând numaĭ după mijlocul secoluluĭ XVII. —

Din acéstă familie, erea boerul HAMZA DIN SPINENĬ, care a fost cumnatul luĭ Calotă Banul şi al luĭ Pârvu, la anul 1602.

BADEA OT SPINENĬ, la 1637, erea nepot luĭ Neagoe logofĕtul de Căldărușanĭ. —

DUMITRAŞCO CLUCERUL SPINÉNUL, fiul jupaneseĭ Mara, după cum am vĕḑut maĭ sus. Unele documente (Arh. St., moşia Isvoranĭ şi Stâlpenĭ), arată ca părinte al sĕŭ pe: Andreĭ slugerul; pe când altele pe Preda clucerŭl de la Ţânţărenĭ. E posibil ca el să se fi născut din căsătoria jupăneseĭ Mara, în prima căsătorie a eĭ cu boerul sluger Andreĭ (?). — Dumitraşco Spinénu erea clucer la 1635, 38 şi 1639, când se maĭ aminteşte că avea de cumnat pe Teodosie de la Curtişóra. Cu soţia sa, Jupânésa Vilaia, este numit în 1640. In 1649 erea Paharnic mare.

La 1640, fiul sĕŭ: DUMITRAŞCO SPINÉNU, în urmă VEL CĂPITAN, erea deja născut, de óre-ce la acea dată e probat împreună cu părinţiĭ sĕĭ. La 1694 ca vel căpitan, el, iar nu tatăl sĕŭ, care fiind născut cel puţin pe la 1600 nu maĭ putea să se ocupe de afaceri la acea dată, primeşte o carte Domnéscă de la Vodă Brâncoveanu. Printr'ânsa se întăreşte maĭ mulţĭ ţiganĭ şi părţĭ de vie de la Căldărușanĭ, rĕmaşĭ de la nepotul sĕŭ MATEĬ VISTIERUL, care murise, şi pentru carĭ avea cértă cu călugăriĭ de la Radu Vodă. «Decĭ orĭ-ce i-ar lipsi luĭ Dimitraşco din ceia ce iaŭ lasat nepotusĕŭ Mateĭ vistierul, să le plătească călugăriĭ...» (V. Acte vechi de Gr. Lahovary; Convorb. lit. an. XXI. p. 300).

ANCUŢA, sora luĭ Dumitraşco, ĭĭ dăruise şi ea maĭ 'nainte «ḑece suflete de Ţiganĭ», etc. Jupânésa Ancuţa, care trăia cam pe la mijlocul secoluluĭ XVII, avusese de soţ pe Petru biv-vel slujerul ot Ciorogârla.

www.dacoromanica.ro

STÂRCEA

(BUCOVINA)

Familie moldavă, care a primit în Bucovina titlul de «Baroni de», concedat de împĕratul Austrieĭ.

In ţară, pe un strĕmoş al acesteĭ familiĭ, îl cunoaştem în persoana luĭ

STÂRCEA, MARELE LOGOFĔT al Moldoveĭ. Documentele saŭ uricele domneştĭ îl probează ca martor printre boeriĭ sfatuluĭ, între aniĭ 1515, 1518, 1520 şi 1522, în timpul Principilor Bogdan şi Ştefan cel tânăr. (v. Uricar. XVIII p. 521)

ION STÂRCEA erea Părcălab al cetăţeĭ Hotin, cam pe acelaş timp. — Un hrisov domnesc din anul 1547, 1 Aprilie, e scris de MATIAŞ STÂRCEA diacul: «sin (fiul luĭ) Ion Stârcea biv-părcălab de Hotin». (id. p. 528).— Un STÂRCEA erea vel spătar al Moldoveĭ, la 1552 (7060) Maiŭ.

La mijlocul secoluluĭ XVII, trăia MIRON STÂRCE, pe a căruĭ fică Angheluşa, o luă în căsătorie vel armaşul Georgi Hasdeŭ.

In secolul XVIII, după 1720, boerul Stefan Stârcea, însurat cu Elena fica Sanduluĭ Hasdeŭ, a avut 3 fiĭ:

GEORGE Stârcea, PETRAKE, — şi STEFAN STÂRCEA, care locuia în Bucovina, unde avea moşiile sale. — In tot cursul secoluluĭ trecut şi cel actual, familia a rĕmas definitiv stabilită în Bucovina, dupĕ despărţirea eĭ de Moldova, ca şi alte vechĭ familiĭ boereştĭ ce aveaŭ proprietăţĭ şi drepturĭ acolo.

Dupĕ începutul secoluluĭ actual, în armata Moldoveĭ se afla parucicul GHEORGHI STÂRCEA, care erea însurat cu Paraschiva, fata luĭ Aga Iordaki Cuza. —

Actual coborîtor din această familie este în Bucovina: VICTOR BARON STÂRCEA, mare proprietar, etc.

www.dacoromanica.ro

STIRBEY

(VALACHIA)

Din secolul XVI sunt urme sigure despre existența acesteĭ familiĭ, deja înfloritoare pe atuncĭ, și care erea de aproape înrudită cu Buzeștiĭ.

Marele vornic CERNICA ȘTIRBEĬ, la anul 1608, în ḑilele principeluĭ Radu Șerban, ginerele luĭ Mihaĭ W., zidește monăstirea cu numele de «Cernica» din județul Ilfov, pe o insulă din lacul Colentina de lângă Bucureștĭ. Vechiul schit fu pustiit din cauza uneĭ epidemiĭ de ciumă, dar se rennoi în secolul trecut.

— Un pasaj al Coloneluluĭ Papazoglu în Istoria fondăreĭ Bucureștiuluĭ, care ḑice: «monăstirea de călugărĭ Cernica, înființată la anul 1608, de vornicul Cernica și Jupâneasa luĭ Kiajna....., și o altă monăstire de călugărițe înființată de soția luĭ jupâneasa KIAJNA, amândouĕ fură dotate cu marĭ proprietățĭ. Ear acea de călugărițe, fu într'o noapte călcate de tătarĭ și maicele robite și hrăpite, de atuncĭ s'a și desființat....», — ne ajută mult prin numele soțieĭ luĭ Cernica. Intr'adevĕr putem identifica pe vornicul Cernica cu acel care ne e dat de document (Archiva Stat. B. mon. C.), formând ast-fel o veche filiațiune a familieĭ:

Cernica erea vel vornic la 1603, avea de soție pe jupâneasa Chiajna, și zidi înainte de 1620 monăstirea Lazerul (de sigur Cernica de maĭ târziŭ). — Tatăl sĕŭ, adică astfel cel maĭ vechiŭ cunoscut de acest neam, erea:

IONAȘCO COMIS, apoĭ mare paharnic la anul *1568*, însurat cu jupâneasa Neacșa, cu care în afară de Cernica,

www.dacoromanica.ro

maĭ avu un fiŭ: PARASCHIV Postelnicul, care a avut după filiația din 1681, două fete, Chiajna și Elina.

Cernica avu de fiŭ pe: Iuzbașa DRAGOMIR, 1676, 1681.

TEODOR ȘTIRBEĬ CLUCERUL, cel d'ântâiŭ care poartă astfel numele de familie, se află împreună cu soția sa Maria într'un hrisov din anul 1660, când erea bătrân. — Ca comis mare, citează pe Teodor Stirbeĭ, un act din 28 Maĭ 1628.

Boerul IVAȘCO ȘTIRBEĬ, trăia în dilele luĭ Mateĭ Vv. Basaraba. Din cauza lipseĭ de date suficiente, nu vom putea stabili filiația urmată a Știrbeilor pe care'ĭ enumĕrăm aicĭ, însă carĭ ereaŭ în apropiate legăturĭ de rudenie.

CERNICA VEL ARMAȘ Știrbeĭ (la 1691) erea clucer în 1677 și vĕr cu Constantin, care în urmă fu mare Ban, și cu Radu. Ca mare armaș, citat în multe documente.

«CĂLUGĂRUL ȘTIRBEĬ», al căruĭ nume nu'l cunoaștem, trăia încă foarte bătrân sub Vodă Brâncoveanu. Ambiĭ fiĭ aĭ sĕĭ: Constantin și Radu, sunt cunoscuți din cronice. — Cu ocazia judecăreĭ de către Brâncoveanu a abuzurilor săvârșite de fiul sĕŭ Constantin, acesta urând pe domn pentru cele ce'ĭ făcuse, scrise tatăluĭ sĕŭ călugărul «să se gătească tată-sĕŭ și frații luĭ ȘTIRBEI, și câți oamenĭ vor putea strânge, să mearg㠄 să'l pârască la împărăție, găsindu'ĭ vină Domnuluĭ». (Cron. anonimă). Călugărul veni la viile sale de la Slatina, trimețênd oamenĭ să vază cele întâmplate; dar Turciĭ mergeaŭ bine cu Brâncoveanu «care aŭ trimes pe Ghinea paharnicul al doilea cu armașĭ la Călinești, unde erea adunați, și avea poruncă de va găsi pe călugărul Stirbeĭ, să'l bage în butucĭ să'l ducă la Tismana». El fu prins, ridicat «cu feciorii și nurorile toate în casă» și duși la monăstire, după cum erea porunca, unde fu închis ca și fiiĭ sĕĭ.

Aduși în judecată, pentru a doua oară, Domnul se arată mărinimos și'ĭ ertă pe toți.

CONSTANTIN STIRBEI, fiul sĕŭ, fost vel sluger, comis, vistier, Clucer. In cele din urmă mare Ban la 1712. — La 1680 erea vistier, iar la 1689 în anul dintâĭ al domnieĭ luĭ Brâncoveanu, mare sluger. La acea epocă, intrând

www.dacoromanica.ro

Nemții în țară spre Craiova, Domnul trimese pre Diicul Rudeanul vel clucer, Constantin Stirbeiŭ vel sluger, Preda Brătășanul vel pitar, și Cornea Brăiloiŭ vel agă, cu promisiuni și daruri spre a face pe Nemți să înțeleagă de nenorocirea ce aduceaŭ țării, în cazul când vor veni Turcii și Tătarii să'i scoată afară. (Magaz. istor. II, 140).

Cronicarul țăreĭ românești, povestește la anul 1695 că venind Domnul de la Cerneți la Târgoviște «aŭ trimes de aŭ adus pe Constantin Cluciarul Știrbeĭ și l'aŭ închis, nu fără pricină, căci trimețându-l Domnul de câte-va orĭ peste Olt cu seama haraciului (biruluĭ), când erea la curte boiariĭ, aŭ luat de la țară câte ceva și de la domnie aŭ ascuns....»

Boerul veni în fața divanuluĭ, unde Brâncoveanu Vodă judecă în parte faptele sale și 'l mustră față de boeriĭ țăriĭ, ordonând ca să fie închis; fiind liberat prin stăruințele Doamneĭ. Soția luĭ Știrbeĭ erea Corbeancă, și fică a Băneseĭ (și Vorniceseĭ) Ilinca, sora Doamneĭ Stanca Brâncoveanu, cu care decĭ erea rudă.

Cronicarul vorbește (magazin istoric, t. V, pag. 134—8) detailat de această afacere, maĭ spunându-ne că în urma ertăreĭ sale, el umbla să răstoarne pe principe, împreună cu frații și tatăl său, dar fură toți prinși și închiși greŭ la Tismana, maĭ mult timp, «apoĭ iar nu s'aŭ potrivit Domnul blestemăciuneĭ lor, ci i-aŭ ertat iarăși.»

La anul 1714 avea titlu de Ban, cu care ocazie îl regăsim în Cronica amintită, că, împreună cu Mitropolitul, Mihaĭ Cantacuzino spătarul, Banul Știrbeĭ, Șerban Bujoreanu și Ștefan Cantacuzino spătarul, mergând înaintea Imbrihoruluĭ imperial, aŭ recomandat, cu ajutorul luĭ Mustafa aga și a banilor, pe Stefan, care fu și numit domn în locul luĭ Brâncoveanu, de curând mazilit.

Sub domnia luĭ Stefan Cantacuzino, Știrbeĭ erea mare Ban al Crajoveĭ (de la 1712, 1714).

Cronicarul anonym al țăriĭ, Cron. Bălăcenească și apoĭ G. Sincaĭ, raportează cum la 1714, imediat după Paște, Stefan Vodă trimese pe Constantin Banul Știrbeĭ și pe Radu

www.dacoromanica.ro

Dudescu mare logofĕt și cumnat Domnuluĭ, la Țarigrad cu banĭ și darurĭ, și să «pârească pe Constantin Vodă într'atât cât să nu scape cu viață nici Constantin Vodă nicĭ feciorĭĭ luĭ, temându-se când vor scăpa vre-unĭĭ cu viață... și la împĕratul și la Vizirul s'aŭ nevoit ca să'l desrădăcineze pre Constantin Vodă și neamul luĭ din fața pământuluĭ, precum aŭ și făcut..» — Tot Cronicarul adversar Cantacuzenilor, îĭ numește «Seitenești», adică aĭ luĭ Satana, blamând faptele lor, și ale partizanilor.

Radu Stirbei de la Isvor, fratele luĭ Constantin, a rĕmas cunoscut în cronice la anul 1672, cea-ce arată că erea maĭ mare ca precedentul, pe care pentru întâia oară îl găsim în documente la an, 1676 ca al II vistier. — La 1698, ambiĭ frați, sunt pomeniți într'un hrisov domnesc (Arh. St. Buc).

In anul *1672*, sub Antonie Vodă, începu cunoscuta ceartă și rivalitate între Gheorghe Băleanu cu aĭ sĕĭ de o parte, și Mareș Banul, R. Kretzulescu....., de alta. Printre partizaniĭ luĭ Băleanu ereaŭ, afară de fiul sĕŭ,: Chrizea vistierul, Staico Barcan de la Buxianĭ, Radu Stirbeiŭ de la Isvor și «alțĭ maĭ mărunțĭ». Prin maĭ multe intrigĭ, Princip. Antonie fu mazilit și înlocuit cu Gr. Ghica.

— Sincaĭ în cronica sa, îl numește «Radu Stirbescu.» (V. Cron. Rom. p. 170. t. III).

E probabil că acest boer n'a trăit în secolul XVIII. — Nepotul sĕŭ, fiul luĭ Constantin:

Ilie Stirbey medelnicerul, rang cu care e probat la 1677, trăia și la anul 1734, când fusese consilier al administr. Austriace. (v. și Șincaĭ t. III, 409). La 1732 a zidit biserica din Bălcești-Cârligeĭ, fiind Consilier Imperial al Oltenieĭ.

In secolul trecut, și maĭ ales către finele sĕŭ, influența boerilor Stirbei crescuse.

Pe la mijlocul secoluluĭ trăia:

Badea Stirbei marele Vornic; avea acest titlu în 1777, 78, 80, după cum se vede în maĭ multe acte oficiale ale prindipatuluĭ. El muri pe la 1790, căcĭ într'un act al fiilor

www.dacoromanica.ro

sĕĭ, din 1793, se spune că murise deja, ca biv-vel Vornic. El a avut patru fiĭ, din carĭ:

Constantin Stirbeĭ era biv-vel stolnic în timpul domnieĭ luĭ Constantin Caragea Voev. și în divanul acestuia. (pe la 1782). Tot el, a fost în urmă mare Logofĕt al țăriĭ. La anul 1798, se întîmplă încercarea de asasinare de către niște hoțĭ, a mareluĭ Logofĕt C. Stirbeĭ, pe când mergea la moșia sa Fundenĭ. (V. Ureche. Istor., Domnia Hangerli.)

Dumitrache Știrbei, alt fiŭ al luĭ Badea, frate cu preced. erea biw-mare Clucer la anul 1793, când îl întîlnim împreună cu soția sa, al căreĭ nume era Zamfira.

Șerban Știrbeĭ Vornicul, care a fost mare Vornic pe la 1800, erea însurat cu Păuna fica luĭ Constantin Buzescu, cu care familie, moșiĭ sĕĭ maĭ fuseseră aliațĭ din vechime. Moșia Buzescilor: Cepturóia din Romanațĭ, intrând în familie, a luat numele de Știrbeĭ, ce pórtă și astă-dĭ. Șerban Știrbeĭ Vel Vornic cu soția sa Păuna, sunt zugrăviți împreună cu Const. Buzescu, soția și cu treĭ fiĭ aĭ sĕĭ, în biserica din acel sat, zidită de un Buzescu, se ḑice pe la 1560.

Marele Vornic Barbu Știrbeĭ, în secolul nostru, vĕḑând că familia sa se stinge, el fiind ultimul descedent, și neavînd copiĭ ca și frațiĭ sĕĭ, adoptă pe fiul nepóteĭ sale Caterina Văcărescu, măritată cu Vornicul D. Bibescu, anume:

Principele Barbu Știrbey, Domnul Muntenieĭ, 1849-56. Născut 1799 † la 1869. (V. Bibescu.) Frate cu Bibescu Vodă, ocupă tronul Valahieĭ, după mișcarea de la 1848, introducând în timpul domnieĭ sale maĭ multe reforme înțelepte. In timpul sĕŭ, țara românéscă ca și Moldova, avură de suferit din partea trupelor ruseștĭ, maĭ ales de la 1853 54 când isbucni rĕsboiul Crimeeĭ, care le obligară să se retragă. Domniĭ țărilor carĭ fugiseră la Viena, se întórseră, și pînă la Martie 1856, după tratatul din Paris, țara fu ocupată de Austriacĭ. Tot atuncea se isprăvi și termenul de domnie al luĭ Ghika și Știrbey (7 anĭ), numindu-se în locul lor caĭmacamiĭ: Balș în Moldova, și Princ. Alex. Ghika în Valachia.—Pr. Stirbey, ultimul domn al Muntenieĭ, trăi după

www.dacoromanica.ro

aceea retras până la mórte. Căsătorit cu Elisabeta fica luĭ Gr. Cantacuzino-Pascanu, a avut următoriĭ copiĭ:

Grigore, † neînsurat; — Generalul George Știrbey, †; Pr. Dumitru Stirbey, căsătorit cu Alexandrina de Soyca, avînd 2 fice; — † Alexandrina Plagino, — † Fenareta, soția luĭ Teodor Ghika Delenĭ: — și Principele Alexandru Stirbey, om politic, fost ministru, † 1895 la Bucureștĭ. Căsătorit cu Maria Ghika Comănești, avea de copiĭ pe actualiĭ descendenți aĭ familieĭ: — George; Barbu Stirbey, căsătorit cu Nadeja Bibescu; și patru fice: Maria, Adina, Elisa, Jeana.

www.dacoromanica.ro

STRÂMBEANU

(VALACHIA)

Originară din Oltenia, această familie, după documentele ce cunoaștem, e probată pe la sfîrșitul secoluluĭ XVII, de și este de o origină maĭ veche. — RADU PAHARNIC STRÎMBEANU, la 1696, ținea cu Despina, fica luĭ Radu Spătarul Tomeanu, cu care avu fiŭ pe MATEĬ. (doc. moș. Fălcoiul).

DRĂGHICĬ STRÂMBEANUL, împreună cu marele Vornic Radu Popescu și cu Grigore Căpitanul, îndeplinesc o misiune însemnată pe timpul luĭ Ștefan V.v. la anul 1714. Anume, Carol XII regele Suedieĭ, după ce fusese învins la Pultava, trecînd apoĭ la Constantinopol, voi să treacă înapoĭ în Suedia prin țară, pentru care lucru Stefan Vodă primi ordin să gătească conace și poștiĭ, ca că poată trece de la Giurgiŭ în Ardeal, și ast-fel fură însărcinațĭ ceĭ treĭ boerĭ. «Mergînd până la Pitești, șeḍînd câte-va zile, aŭ perit dintre oștĭ cu câțĭ-va oamenĭ de aĭ luĭ..... și nimenea nu l'aŭ știut că este Kraiul între aceĭ Svezĭ ce mergea cu poștiĭ...» Trupele luĭ rĕmânînd aicĭ, aŭ trecut apoĭ și ele în Ungaria pe la Dragoslave, după care s'aŭ întors și Turciĭ.

Drăghicĭ Strâmbeanu la 1718 și 20, este trecut în lista boerilor Oltenĭ, împreună cu ruda sa, Constantin Consilierul.

O MUȘA Strâmbeanu, avea de soț pe Pitarul Nicolae Dedulescu.

CONSTANTIN STRÂMBEANU Consilierul, în 1719 ca boer din Craiova, erea MARE PITAR atuncĭ când fu numit Consilier imperial al Oltenieĭ, în cea d'ântîĭ administrațiune, cu Cantacuzino Ban; iar consilierĭ G. Vlasto, Bengescu, Brăi-

www.dacoromanica.ro

loiŭ și dânsul. (Sept. 1719). Peste două-zecĭ de anĭ, la 1741, el este Caimacam al Craioveĭ împreună cu Constantin Obedeanu, și Iordache fost vel-vameș.

Avea de soție pe soția șatraruluĭ Prĕda Brătășanu. O fată a luĭ, ținu pe Barbu Știrbei.

Mihaĭ Strâmbeanu biv-treti logofĕt, erea ispravnic de Gorj la anul 1752.

Póte copiĭ luĭ Constantin sunt:

Ilinca, «fica luĭ Strâmbeanu», soția boeruluĭ Poenaru, la 1769, și mama luĭ Mateĭ Poenaru pitar;

Iordache Strâmbeanu, clucer, dovedit prin act din 1741. Fiul și urmașul acestuia erea:

Constantin Strâmbeanu, boer ispravnic, dovedit la rîndul sĕŭ în anul 1793, etc.

Tot din lipsa de detaliĭ, nu putem schița genealogia acesteĭ familiĭ, din care se găsesc maĭ mulțĭ alțĭ representanțĭ în secolul din urmă și cel actual, și aĭ căror urmașĭ trăesc astă-zĭ la Crajova.

www.dacoromanica.ro

STROICI

(MOLDOVA)

Mare familie din Moldova, care se ilustrează de la mijlocul secoluluĭ XVI.

Cronica luĭ Huru, admite în timpurĭ anterioare luĭ Dragoș pe un: Axentie Stroicĭ Pârcălab de Hotin (sec. XVI). Lăsând la o parte existența acestuĭ personaj, menționarea luĭ ne arată totuși, că familia Stroicĭ putea aspira prin însemnătatea eĭ, la o așa de veche origină.

Intrând în domeniul istorieĭ țĕrĭĭ, aflăm în cronice, din timpul domnieĭ luĭ Despot Vodă, pe

Marele LOGOFĔT STROICĬ. Ocupând domnia Moldoveĭ după învingerea luĭ Alexandru Lăpușneanu, la 1562, principele Iacob Eraclit Despota avea totuși să se teamă de reîntoarcerea rivaluluĭ sĕŭ. După ce intră cu ceremonie în capitala Suceava: «ales-aŭ Despot Vodă, ḍice Nic. Costin, patru boerĭ de credință, pe carĭ aŭ lăsat toată cârma țĕrĭĭ, pe Stroicĭ Vel logofĕt, pe Barnov Hatmanul (Barnowski), pe Moțoc vel vornic și Grigore Leveles,.... ce erea în mare cinste la Despot Vodă». — Afară de Leveles, originar de la Viena și credinciosul luĭ Despot, ceĭ alțĭ treĭ boerĭ, între carĭ și Stroicĭ, împreună cu ceĭ nemulțumiți, aleseră Domn pe Tomșa, care ucise pe Despot. (1563)

Acest Stroicĭ, e probabil părintele luĭ:

LUCA ḍis LUPUL STROICĬ, boer renumit, mare Logofĕt al Moldoveĭ. In tinerețe fusese în Germania unde studiase, devenind un om foarte erudit.

După cum ne raportează Sincaĭ (t. II, 356, ap. Gorecki), la anul 1571, Bogdan IV e condus la Iașĭ de maĭ mulțĭ boerĭ

www.dacoromanica.ro

între carĭ: Gavril logofĕtul, Dinga Hatmanul, «Lupul Stroiț» cu maĭ mulțĭ alțĭ. — El a fost mare Logofĕt al Moldoveĭ între 1580—1609 (7088 - 117), după cum reese din actele sfatuluĭ domnesc. Documente de tot felul îl citează în timpul vieței sale; la 1603 April 1 (Doc. Academieĭ Rom.), Stroicĭ vel logofĕt face cumpĕrăturĭ din moșia Glodenĭ, etc.., — După 1590, Luca Stroicĭ dobândește calitatea de cetățean polon, ce aŭ maĭ avut și alțĭ boerĭ aĭ Moldoveĭ: «indigenatul». Cu acest titlu el participă împreună cu Eremia Vodă Movilă, la marea adunare (bar) din Varșovia, de la anul 1593. Aci cunoscù pe encyclopedistul Sariski, căruia Stroicĭ ĭĭ dete ca un exemplu de limba română, rugăciunea Dominicală (tatăl nostru), scris cu ortografia polonă și publicat de Sariski la 1597, în «Corpus legum Polonarum».

Impreună cu mitropolitul Atanasie Crimka, el zidi monăstirea Dragomirna din Bucovina, în care se află prețioase reliquiĭ. — D. B. Hasdeŭ a scris monografia asupra «Vieței și operilor luĭ Luca Stroicĭ».

Petru Vodă Șchiopul, acel «domn milostiv cum altul nime așa s'a aflat», fu silit la anul 1591 să plece din țară, pentru că nu voia să pue un bir inipus de Turcĭ, și să trécă prin Polonia în Germania, urmat: «cu fruntea boerilor, între carĭ ereaŭ: Stroicĭ logofĕtul cel mare, cu frate-sĕŭ

Simion Stroicĭ, Eremia Movilă vornicul, cu frate-sĕŭ Simion paharnicul, și Andreĭ Hatmanul, și alțĭ mulțĭ carĭ nu se înduraŭ de dânsul...» (Gr. Ureche, D-niĭ Moldoveĭ. Letop. Cog. I, p. 238).

Peste câțĭ-va anĭ maĭ târdiŭ, reaflăm într'un zapis al sĕŭ, pe: Simion Stroicĭ biv-vel vistier (1600), prin care dărueste niște țiganĭ cu satul Miclăușenĭ luĭ Lupul Prăjescu. Acest boer ținea în căsătorie pe nepoata luĭ Stroicĭ, și moșteni întreagă averea luĭ Stroicĭ, colosală pe acel timp; și pe care acesta o lăsase Lupuluĭ Prăjescu, neavênd copiĭ.

Ca mare vistiernic al Mold. îl menționează încă acte particulare și oficiale din aniĭ (7105) 1597 Iunie 29, 1601 și 1606, etc. —

Logofeteasa Stroicióe, soția faimosuluĭ Logofĕt, im-

www.dacoromanica.ro

preună cu fiŭ-sĕŭ Ionașco Stroicĭ, daŭ un zapis pentru moșia Ungheni din jud. Neamțu, prin care se constată că alții aŭ rĕscumpărat'o de la dânșiĭ. In 15 Martie 1613, din Cotnarĭ. (Doc. Academieĭ).

Vasile Stroicĭ Logofĕtul mare, de aproape rudă cu ceĭ de maĭ sus, pieri la anul 1612 ucis de Vodă Tomșa. Constantin Movilă, venind cu armată Polonă în potriva luĭ Ștefan Tomșa, acest din urmă înfrânse pe cel d'âmtâiŭ cu partizaniĭ sĕĭ, pe Prut, la locul dis: Cornul luĭ Sas. Boeriĭ prinșĭ fură omorâțĭ. Intre alții îșĭ perdură viața: Vasile Stroicĭ logofĕtul, faimosul Hatman Balica, Stolnicul Miron, ... «Pe Vasile Stroicĭ îl ertase Ștefan Vodă; numaĭ, învĕțase pe Nicoriță armașul să'l ducă să vadă perirea celor alțĭ, ca să'ĭ fie grijă maĭ pe urmă de moarte». — Și cronicarul adaogă: «Că erea om tînĕr Stroicĭ, și din casă maĭ vechiŭ și cinstit de cât toate casele din țară». (N. Costin, Letop. Cog. II, p. 263). Mergênd ast-fel cu armașul, spre locul unde ceĭ alțĭ boerĭ ereaŭ să fie decapitațĭ, și el neștiind că erea ertat, se repedi scoțând sabia unuĭ daraban, «să moară cu rĕscumpĕrare». Cu toată bravura luĭ, fu împresurat de Darabanĭ și desarmat. Vodă Tomșa aflând prin armaș de acest lucru, porunci ca să fie și el omorît îndată. — De la acest boer viteaz din familia Stroicĭ, perdem pentru cât-va timp urmarea coborâtorilor sĕĭ.

In timpul secolului trecut (XVIII), și chiar după jumĕtatea celuĭ al XVII, familia scade puțin din importanța de odinioară, probă că nu maĭ sunt citațĭ printre boeriĭ ceĭ marĭ aĭ țĕriĭ, cum ereaŭ ceĭ de maĭ sus.

In Basarabia, maĭ sunt încă în ziua de adĭ Stroicĭ, urmașĭ tot din această familie, de oare-ce sunt cu o bună posițiune socială, și printre «dvorenĭ», saŭ nobilĭ aĭ Rusieĭ.

Constantin Stroicĭ, căsătorit cu o Lupașcu, trăia cam pe la 1800, a murit în secolul nostru și a avut următoriĭ copiĭ:

— Gheorghe Stroicĭ, colonel în armata rom., și cel care a înființat jandarmeria în Moldova, † neînsurat.

www.dacoromanica.ro

— Iancu †, care avu o singură fată, căsătorită (actual.) cu M. Sutzu judecător la Iași.

— Gavril și Constantin Stroicĭ, carĭ ambiĭ aŭ servit în armata rusească, făcênd rĕsboiul de la 1828 sub generalu Dibicĭ Zabalcavski, în care resbel, Gavriel a pierit pe câmpul de luptă.

2 fete, surorile lor, aŭ ținut: una pe generalul Iacovache cea altă pe Feștilă.

— Emanoil Stroici în fine, cel maĭ mic dintre frații, de asemenea decedat, a fost căpitan în armată. Căsătorit cu o Codrescu, a avut fiĭ pe:

Constantin Stroicĭ, f. prefect, senator și mare proprietar în Dorohoiŭ al com. Săvenĭ.

George Stroicĭ, fost prefect, deputat. Proprietar al comuneĭ Manoleasa din Dorohoiŭ.

Aceștia sunt ultimiĭ descendenți și singuriĭ în țară, din adevĕrata familie Stroicĭ.

www.dacoromanica.ro

STURDZA

(MOLDOVA)

De origină veche italiană, această familie se află printre boeriĭ Moldoveĭ, încă de pe la 1400. In evul mediŭ, familia «STRUZA» din Italia, (Stroza, Struzza, etc.), a luate parte la cruciade în al XII secol, de când începe a fi cunoscută istoriceşte.

Descendenţa boerilor Sturzeştĭ, din familia maghiară a comţilor «TURZO», prin voevodul Ion Vlad Turzo, nu este exactă, neſiind de loc dovedită. —

....STURZA aut Sturzelius (comes), pe la începutul secoluluĭ XV, e cancelar şi ambasador al curţeĭ imperiale Germane la dieta din Varsovia. (v. cron. Ulyanitzki). Poate e ſratele (?) luĭ:

ALEXANDRU Sturza, marele (cancelar) Logoſĕt al Moldoveĭ în timpul luĭ Alexandru cel bun, şi locoţiitor al acestuĭ principe, când se duse în călătorie la Constantinopol.

Fiul sĕŭ erea BALIŢA, soţul Samineĭ. El e dovedit printr'un uric domnesc al luĭ Ştefan Voevod din 17 Ianuar anul 1495, când erea deja bătrân, de oare-ce în acelaş act e vorba de copiiĭ sĕĭ: Mariţa şi FILIP, şi chiar de ſiul acestuia, Fĕtul.

MARIŢA e mama luĭ:

HATMANUL STURZA («Sturzevicĭ»), principe (Knez), boer ilustru al Moldoveĭ (n. pe la 1490). — La anul 1546 şi 1548, e părcalab al Cetăţeĭ Hotin împreună cu Movilă. Un document din (7060) 1552, îl arată ca mare Portar de Suceava şi Hatman sub Iliaş Voev., cum erea numit şi de Poloniĭ: «Sturza magnus Daciae procurator». El avu de

www.dacoromanica.ro

soție pe Knegina Neacșa, cu care e din nou pomenit într'un document poster. din 1591. (v. Orehovius, etc).

Dumitru Sturza, mare vistier și apoi Hatman al Mold. n. înainte de 1550 (uric din 1552), e fiul precedentului. El e acel Sturza Hatmanul de care vorbește Miron Costin (I, let. 165), că împreună cu Logofătul Beldiman și cu Boul Postelnicul, au fost prinși de Ștefan Tomșa Vv., pentru că se duseseră la Poartă contra lui, — puși în obezi, și apoi omoriți de trimeșii lui Vodă, fiind decapitați și aruncânduli-se corpurile în Siret (1615). Intre 1613-15, erea mare Portar de Suceava. — El avu 3 băeți: Vasile, cel mare, (v. doc. din 1687-7195) și care avea o fată Tudosca, soția lui Dumitrașcu.

Kneazul Bărboi, mare vornic al Moldovei și principe, dovadă titlul de Knez ce purta.

E dovedit prin actul din 12 Martie (7117) 1609. — Printre cei d'ântâi boeri ridicați în potriva lui St. Tomșa V., e și vornicul Bărboiu. Domnul voind a'i pedepsi, cum zice Letopisețul: «au prins pe Bărboiu Vornicul și pe feciorul lui. Dece pe Bărboi cel bătrân în loc l'au înțepat de laturea târgului; eară pe feciorul lui Bărboiu l'au trimes de l'au spânzurat în poarta casei tătânășeu....» (Miron Costin). Acest boer zidi o mare biserică în Iași, care poartă numele său. —

Matei Sturza vel vistiernic, al doilea fiu al lui Dumitru, avu 6 copii, din cari o fată ținu pe Preda Paladi. O invazie a tătarilor asupra Moldovei la 1650, revărsă multe jafuri asupra țării: «atunci au robit casa Sturzii Jicniceruluĭ, care apoi au fost și vistiernic mare». In timpul lui Stefan V., comandă trupe de ale acestuia, împreună cu boerul paharnic Mogâlde. (v. letop. I, 320, 338) Fiul său:

Kiriac Sturza marele paharnic. — In zilele lui Duca Vodă cel rău, la anul 1681, fiind biv-mare spatar, erea închis la Seimeni cu Toader Paladie vornicul și cu Teodosie Dubău marele spatar, puși în fiare și persecutați. Puțin după aceasta mulți boeri emigrară, «iar alți boeri ce mai rămăsese, Chiriac Sturza, etc... au murit de o boală

www.dacoromanica.ro

ce'ĭ zicea Duca-Vodă, adică de supĕrul Ducăĭ....» (N. Costin II, 22). El avu cu soția sa Anița, șapte copiĭ, dintre carĭ prin doĭ se trag cele două ramurĭ ale familieĭ. (Ion și Sandu).

Toader Sturza marele spatar, avea aceasta titulatură în Valachia (doc. din 27 Iulie), la 1672. El erea cumnat cu Grigore Vv. Ghica, fiind fratele Doamneĭ. In acel an (1672) însoțind în Italia pe această principesă, în scrisoare sa către Doge, Ghica Vodă îl numește «....el Barone Theodoro Sturza mio generale delle armi nella Provinzia....» (Hurmuzache, Doc., V, II, 127). In raportul luĭ Giacomo Querini, e numit «signor Sturzzio generale, fratello della Principessa»..

Dogele Veneției ordonă o galeră pentru principesă și pentru fratele eĭ «Baron Teodora Suerza (?)». — Eĭ plecaseră ântâĭ la Constantinopol, călătorind apoĭ prin Italia. (Sincaĭ III, 176). —

La întoarcerea din Venezzia, spatarul Sturdza până la venirea Domnuluĭ de la Hotin, e caimacam al Valachieĭ, împreună cu Gherghe Banul și cu Stroe Leordeanu vornicul. (Letop. III, 151). El avu un fiŭ, pe Mateĭ Cămărașul, doc. 2 Dec. 1700, † fără urmași. —

Sturdziĭ de azĭ, se trag prin ceĭ doĭ frațĭ aĭ Spăt. Teodor, formând 2 branșe deosebite.

I

Slugerul Ion Sturza, al doilé fiŭ al luĭ Kiriak, cunoscut pe la finele sec. XVII, avu șapte copiĭ, din carĭ doĭ avură urmași actuali:

1. Mihai Sturza, dete naștere uneĭ ramure, prin fiul sĕŭ George, căsătorit cu o Palade. Fiul acestuia, numit Constantin, e tatăl

Mareluĭ Vornic George Sturdza; care avu doĭ băeți, dintre carĭ:

Colonelul Grigore Sturdza, fost militar, f. prefect în maĭ multe rânduri. Insurat cu Olga Rosetti, are fiŭ pe: Grigore, și 3 fice.

www.dacoromanica.ro

2. Marele LOGOFĂT SANDU STURZA, al II fiŭ al slugeruluĭ Ion, avea o avere imensă, 72 de moșiĭ în Moldova. La 1729 fiind vel vistier, e trimes de Gr. Ghica să plătească despăgubirile locuitorilor prădațĭ de Tătarĭ, carĭ însușĭ acoperiră prin banĭ pagubele ce făcuseră. — In timpul luĭ Ion Mavrocordat în Mold.: «s'aŭ sculat Mihalaki Sturza de la Roman și Ilie Sturza de la Heleșteenĭ, și doĭ fociorĭ aĭ luĭ Balș, și aŭ fugit în țara leșească.» (Iet. III, 206), Sandu Sturza fratele luĭ Mihaĭ, fu însărcinat să'ĭ readucă cu orĭ-ce preț, cea-ce reușind prin scrisorĭ, dișiĭ boerĭ fură aduși în cinste și boeriț. — Logofĕtul Sandu † 1758, avu 2 fete, iar băeț pe:

= Mare logofĕtul CONSTANTIN, care erea vel paharnic la 1755 în divanul luĭ Racoviță.

= ION STURZA, M. LOGOFĂT și fost mare Vornic la 1767, fratele sĕŭ, se căsători cu fata luĭ Caliarhi, având doĭ băeț, din carĭ cel mare: IORDACHE Logofĕtul, e tatăl luĭ; LASCAR ST., mare Hatman al Moldoveĭ, pe care'l găsim în Eteria de la 1821, † fără copiĭ; și al luĭ George.

Iar al doilea fiŭ al luĭ Ion:

DUMITRU STURDZA, mare logofĕt al Moldoveĭ alăturĭ cu vĕrul sĕŭ Grigore, la 1821. — In 1841, împreună cu soția sa Elena, repară complect Biserica Bărboiŭ din Iași. — Avu 2 soțiĭ: 1. Sultana Ventura și 2. Elena Balș. — După moșia sa Miclăușeniĭ, ramura sa pórtă acest nume. — Ceĭ doĭ fiĭ aĭ sĕĭ cu urmași, sunt:

1. Vornicul CONSTANTIN St. de la SKEIA, după care se numi Skeianu, căsătorit cu fata luĭ Rosetț, de la care avu 6 fete, iar fiŭ pe

DUMITRU STURDZA-SCHEIANU, distins istoric și literat român, etc. Căsătorit cu o Ghika-Delenĭ. Fică Elena.

2. ALEXANDRU STURDZA, vornic mare, fiul cel mic al logof. Dumitru din Miclăușenĭ. Pe la începutul acestuĭ secol, mare vornic și Logofĕt, fiind însurat cu fica luĭ C. Sturdza Logofĕt, și având 3 fete și 3 băeț: GEORGE (fică; Caterina Cantacuzino); Mateĭ † 1870; și

DUMITRU STURDZA n. 1833 la Iașĭ. Om politic, ministru

www.dacoromanica.ro

în toate cabinetele liberale de la 1866 în coace; fost Președinte al consiliului, min. de externe, și Șeful partidului liberal. — Membru și Secretar general al Academiei române. — Numismat: «se arată ca cel mai adânc cunoscător al numismaticei române» (A. D. Xenopol), despre care a scris multe articole. A publicat o scriere despre portretele domnilor români, în «Analele Academiei», apoi Istoria renașterei române în 5 tomuri în colaborare, fiind și inițiatorul publicării colecțiunei Hurmuzache.

Căsătorit cu Zoe Cantacuzino, are de fiu pe ALEXANDRU Sturdza, oficer de cavalerie, căsăt. cu Elsa Carp. —

= Din DUMITRU LOGOFĂTUL, al III fiu al lui Sandu vel logofăt, sa trage ramura lui Vodă Mihai Sturdza. Ceĭ doĭ fiĭ ai sĕi, au fost:

Generalul SCARLAT STURDZA, Hatman al oștilor Moldovei și boer însemnat sub Moruzi; guvernor general al Basarabiei, și apoi Consilier imperial al Rusiei, † 1816. Soția sa erea Sultana; iar fiu: ALEXANDRU (1791-1854), consilier de stat, diplomat rus, scriitor și unul dintre promotorii revoluției grecești din 1821; muri fără posteritate.

GRIGORAȘ STURZA, mare logofăt al M. la 1817, frate cu Scarlat și al II fiu al lui Dumitru, se semnalează în timpul Eterieĭ. Vornicul Beldiman în Tragodia sa, spune de el și de vĕrul sĕu: «Grigoraș și Dimitrache, doĭ Sturzești logofeți mari....» (vers. 905). — El e tatăl lui:

PR. MIHAI VODĂ STURDZA, domnul Moldovei 1834-48. — Născut la 1795 din Logof. Grigore și Maria Kalimaki. Se urcă pe tronul Mold. la 1834. Puțin timp după aceasta, înființează Academia Mihăileană, unde se predau cursuri de profesori speciali veniți din străinătate — La 1846, boerii cerură desființarea cursurilor înalte ale academiei, fiind-că ereau accesibile ori-căreĭ clase. Consulul ne sprijinind cererea, ea fu redusă la jumĕtate din ce erea. — Moldova pe timpul lui Sturdza, înaintează pe calea economică, literară și administrativă, de și multe abateri se întâmplau. In 1848, boerii tineri începură a agita în sensul mișcărilor din occident.

www.dacoromanica.ro

Vodă Sturdza îĭ surprinde însă înainte de a fi bine pregătiți, prinde pe toți într'o noapte când se adunaseră în casele luĭ Mavrocordat, și 'ĭ exilează. Ast-fel revoluția nu prinse în Moldova.

Principele Mihaĭ St. muri în 1885, în Baden. El avu copiĭ pe: — Pr. Demetru Sturdza, în Iași, căsătorit cu fica luĭ Alex. Sturdza, având băeți pe Demetru și Michail; — Maria, căsătorită cu Pr. Gortchacoff; — Mihail †; — și, al doilea ca vârstă:

Pr. Grigorie Sturdza, născut la 1821 în Iași. A studiat în Franța și Berlin. Pe la jumătatea secoluluĭ a fost general în armata turcă, luând parte la multe evenimente sub numele de «Muhlis Pașa»; Apoĭ în armata Moldoveĭ. In 1859 a fost candidat la tronul Mold., la care renunță în fața ideiĭ Unireĭ. De atuncĭ a fost mereŭ în parlament ca deputat și Senator, manifestându-se în evenimentele politice ale țĕriĭ. — Ca scriitor și om de știință, s'a destins maĭ ales prin opera de mare valoare: «Les lois fondamentales de l' Univers». — Avu fiŭ pe Nicolae †, etc.

= In fine, din Ștefan Sturdza, mare vornic la 1757, al 4-lea fiŭ al logofĕtuluĭ Sandu, căsătorit cu Ruxanda, s'a născut:

Sandul, Vistiernic mare. Acesta avu de fiŭ pe: Constantin Sturdza din Ruginoasa, mare logofĕt, și care după moșia ce poseda a denumit ast-fel branșa sa. El avu patru fete și doĭ băeți, din carĭ:

Alexandru Sturdza de la Ruginoasa. Căsătorit cu Maria Sutzu a avut 3 copiĭ (act):

Alexandru Sturdza, publicist și poet; — Scarlat †; — și Olga.

II

Ramura a doua a Sturzescilor, derivă din Cupariul Sandu Sturza, care a fost fiul luĭ Kiriak pabarnicul și frate cu Ion și Teodor. Din ceĭ patru băeți aĭ sĕĭ: Alexandru sluger și Iordache, n'aŭ lăsat posteritate; iar Ilie și Vasile, cel maĭ mare, aŭ avut maĭ mulțĭ copiĭ.

www.dacoromanica.ro

Ilie sluger Sturza, care la anul 1673 e cunoscut cu titlu de paharnic. Acest Sturza e boer însemnat și cunoscut în mai multe împrejurări, ast-fel: în anul 1671, după cum spune Nic. Costin, tronul fiind vacant înainte de alegerea lui Petriceicu Vodă, gândurile boerilor se opriră întîi asupra lui Ilie Sturza, care însă refuză domnia, lucru de mare mirare pe acele timpuri. Boerii insistând, Sturza îi amenință că de'l vor alege, îi va trece pe toți pe sub sabie. Atunci fu ales Ștefan Petriceicu. In acelaș an se vorbește de unchiul său Teodor Sturza, spătariul din Valachia (Șincai) [vedi mai sus]. — Din acest paharnic Ilie, s'a tras o ramură prin Logofătul Mihai, fiul său vistiernicul Alexandru Sturza, și Alexandru dis din Heleșteeni (†), fiul acestuia; al căruĭ fiŭ e Mihail Sturdza.

Vasile Sturza, fiul cupariului, e cunoscut în a II-a jumăt. a secolului XVII, și din el se trage a doua branșă a Sturzilor. Copii săĭ aŭ fost: Solomon spătarul, sterp; 3 fete, și spătarii Sandu și Constantin.

I. Sandu spătarul, frate cu Solomon și cu Constantin, formează o sub-ramură deosebită de a acestuĭ din urmă, și anume avu 6 copii: — 3 fete, Manolaki, care s'a călugărit, Dumitrașcu, și — Ion Sturdza Vodă, fu ales Domn în Moldova fiind V. Logofăt după revoluția eteriștilor, din 1822 la 1828, odată cu Grigore Ghika în Valachia. Cu el începură timpuri mai bune: Grecii fără căpătîi fură isgoniți, școlele grecești se transformară în altele unde se învăța limba patriei; se mai făcură și îmbunătățiri de ordin economic și administrativ. Dar, tocmai la 1828, Rusia declarînd din noŭ rĕzboĭ Porței (al 6-lea 1828-29), intră în Principate cu 15.000 oameni. Vodă Sturza fu arestat și trimes în Basarabia, și apoĭ începu guvernarea ruséscă.—Ion Sturza avu 2 copii, pe Iorgu (fără băeți); și pe Nicolae, însurat cu Maria Ghika, de la care avu 2 fiĭ: Iorgu și Grigore,— Dumitrașcu Sturdza, a fost spătar mare; frate cu Domnul Sturdza, avu cu fica logofătului Ion, 3 fete și pe Petrache Sturza vistierul, spătarul și mare Logofăt 1820, la începutul acestuĭ secol. Acesta era însurat cu fata luĭ

www.dacoromanica.ro

Armele primitive ale familiei Sturdza ereau: pe fund roşu o cruce latină de aur, încolăcită de un şarpe verde cu o coroană de baron. Acest blason se vede pe mormântul unui Sturza cavaler de Rodos, îngropat la insula Rodos, cum şi pe scrisorile patente din archivele Vaticanului.

Acestuia s'a adăogat un al doilea blazon, dat de Appàfi Voevodul Ardealului, prin procuraţia imperială a împăratului German Leopold I, pentru fapte glorioase de rĕsboi în timpul apărărei Vienei. E de azur cu leul de aur în picióre, coróná de duce, armat de o spadă înconjurată cu o ramură de măslin. Aceste arme, cu titlu de principe al St. Imperiŭ, ca şi deviza heraldică: *utroque clarescere pulchrum*, aŭ fost date de Imp. Leopold luĭ Ilie Sturdza slugerul, de la 1670.

---

www.dacoromanica.ro

Balș, Ecaterina, de la care avu pe: Constantin, Sandul, Dumitrascu, Teodor căminar (din carĭ 2-lea și al treilea aŭ avut copiĭ), și Ioniță †, al căruĭ fiŭ e Petre Sturza. — Petrache Sturza a fost însemnat în timpul răscoaleĭ grecești din 1821. El împreună cu Ioniță Sturza și cu Vornicul Teodor Balș, cereaŭ oștirĭ Turcești contra Eteriștilor, ca și Cuza, Caimacamul Rășcanu. Ca spătar, fiind ispravnic de Némțu, îndemnă (1821) pe locuitoriĭ de sub dînsul a se rĕscula contra Grecilor. In proclamația ce făcuse, sfîrșesce: «Să isgonim tâlhariĭ aceștia de pe pământul nostru.» (Uricar, XV).

Din fiĭ sĕĭ: Dimitrachi †, a avut 3 băeți: Ion, Nicolae, Constantin; — iar Sandu Sturza avu 8: Petre, George, Dumitru, Lascar, Panait, Teodor, Sandu.

II. Din Constantin Spătarul Sturza, apoĭ mare vornic la an. (1775), fratele luĭ Sandu Spătar și fiul luĭ Vasile, însurat cu Catrina Cantacuzino, se trage o ramură prin ceĭ doĭ fiĭ aĭ sĕĭ (căcĭ Ioniță din 1821 n'avu copiĭ):

Ștefan Sturza avu fiĭ pe: Alexandru vornicul, însurat cu Smaranda Costandake. Copiĭ luĭ Alexandru sunt: Ion; Mihail fost oficer, senator; Ștefan care are 2 băeți: pe Nicolae, Alexandru; și Dumitru.

Constantin Sturza frate cu Ștefan Spătar, se dicea Solomon Postelnic, și avu pe lângă 3 fete, pe: 1. Costache fără copiĭ; 2. Scarlat Sturza fost Postelnic, însoțit cu Smaranda Paladi, din care avu 2 fete și un fiŭ Constantin, care are băeți pe George și Scarlat;

Vasile Sturdza (1810-1870) vornic, al 3-lea fiŭ al luĭ Constantin dis Solomon, însurat cu Ecaterina Balș și cu Zulnia. Om politic, ministru prezident al divanuluĭ, membru în locotenența domnească, ministru sub Cuza, I. Președinte al curțeĭ de Casație. † 1870, avînd copiĭ pe: Olga, Ema, Radu Sturdza, f. Consul general la Constantinopol, Constantin inginer, și Ernest (fiĭ: Adrian și Vasile.)

---

www.dacoromanica.ro

TĔUT

(MOLDOVA)

Mare familie a Moldoveĭ, înfloritoare încă din al XV secol, când, prin fruntea boerilor luĭ Stefan se afla marele logofĕt Tĕutul.

După isvodul saŭ cronica cea falsă a luĭ Clănăŭ, ar fi trăit în secolul XIII, ca strămoşĭ aĭ acesteĭ familiĭ: marele Jude Dalmat Tĕut, Vlad Tĕutul consul, şi Coman Tĕut consul la Baia, înainte de Dragoş Vodă, şi pe a căruĭ fică, Ana, o luă în căsătorie acesta. (Către 1250) (?).

Episcopul Melhisedec, face distincţie între Logof. Ion Tĕut de sub Stefan Vodă şi cel de sub Bogdan, care ar fi fost fiul sĕŭ. — D. Hasdeŭ (magn. Etimologic III, col. 3055), probează că nu formaŭ de cât una şi aceiaşĭ persoană:

MARELE LOGOFĔT ION TĔUTUL, despre care istoria, cronicele şi documentele ţĕriĭ, vorbesc adesea în preajma anuluĭ 1500. N. Bălcescu, care a scris despre dânsul, ḑice între altele: «Erea om d'un caracter îndemânatic şi original. Cunoscând prea bine treĭ limbĭ, politic îndemănatic, el dobândi favorul luĭ Stefan cel mare..». La 1510, merse în Polonia de încheiă pacea între Stefan W. şi Regele Albert, care îĭ ḑete donaţiune multe sate de la hotar: Câmpulung, Răstoacele, Vijniţa, Ispitul, Milier, Putile, Iamostia, Carapciul, Vilivcea, Vascauţiĭ şi Volona, până la apa Cirimuşul.

La 1504, la moartea luĭ Stefan, Bogdan Voev. fiul sĕŭ, trimese la Poarta Otomană pe Logofĕtul Tĕut cu o ceată de oşteni şi 10 pungĭ de banĭ, spre a face actul de supunere al ţĕriĭ. In Constantinopol, Tĕut zidi palatul Bogdan-

www.dacoromanica.ro

Seraĭ moldovenesc, în care se află o biserică S-ft. Nicolae. De asemenea, în țară, pe malul Siretuluĭ în Dorohoĭ, a zidit biserica Bălinești. Murind, la anul 1511, fu îngropat acolo; și pe piatra luĭ se citește: «Acesta este mormântul panuluĭ*) Ioan Tĕutul mare logofĕt al Domnuluĭ Ștefan Voevoda, carele a reposat la anul 7009, luna..» (1511) (Melhisedec, notițe istorice, 293)

Acest ilustru boer al Moldoveĭ, despre care se povestesc multe, avea de soție pe Knegina Maria, † 1500: «roaba luĭ D-zeŭ Maria Kneghina a panuluĭ Tĕutul logofĕt, care s'aŭ mutat în vecinicul locaș în 29 Sept. 1500.». — Treĭ copiĭ aĭ lor, muriră înaintea părinților: Petrea la 1494, Vasilica † la (7003) 1495, și Teodor «mutat în vecinicul locaș la anul 7002 Sept. 22 (1494)», cari cu toțiĭ sunt îmormântați la bis. din Bălinți. (v. Melhised. Bis. Bălinți p. 293—4).

O parte din descrierea bisericeĭ fondate de Tĕutul: «...In lăuntru bisericeĭ, pe partea dreaptă a pereteluĭ despărțitor coruluĭ de amvon, sunt zugrăvite a-fresco portretele Logofĕtuluĭ Ioan Tĕutu, a soțieĭ sale Margareta și ale fiilor: Pătrașcu, Ioan și Anastasia, în superbul costum venețian brodat cu aur, cum se vede la portretele ș'altor Logofeți marĭ; cingătoarea cu paftale scumpe, d'asupra mantia măreață, cu mânicile despicate și gulerul de samur, iar pe cap tocul cu broderie de aur în arcade. Pardoseala în peristil, are ḑece morminte pe d'asupra cu lespezĭ, pe carĭ abia la unele se poate desciſra foarte cu greŭ inscripțiile slavone.....». — (Filipescu-Dubăŭ, Dicț. geog. Dorohoĭ, 14).

Un Dragotă Tĕut (Teutulovicĭ = fiul luĭ Tĕut), înfrumusețează mormântul mameĭ sale Knegina Maria, rĕposata în 23 Martie 1499.

Din urmașiĭ vechilor Tĕutu, trăia către sfârșitul secoluluĭ următor (1590, 1600):

*) Titulatură polonă; cuvêntul Pan înseamnă nobil, și se întrebuința în vechime în Moldova, după cum «jupân» în Valachia. — Knezina saŭ Knegina, e de asemenea equivalent cu jupâneasa saŭ Domnița.— Ambiĭ termenĭ existaŭ în Moldova din veacul XIV.

www.dacoromanica.ro

Drăgan Tăutu, care avuse soție pe Angelina, îngropată de asemenea la Bălinești, fiind reposată în 30 Maiŭ 1617. El erea sub Eremia Vodă, la anul 1606, diac-scriitor al hrisóvelor, în divanul domnesc.

M. Tĕutul erea Pârcălab (castelan) de cetatea Hotin, împreună cu Iurașco Drace, la anul 1623 (7131). (v. Uricar, Cod. tom. XVIII).

Un document de posesiune, după anul 1625, vorbește de Anastasaica, muma luĭ Isac Cazacul și fică a Tĕutuluĭ marele logofĕt. (Doc. Acad. rom., an. 1625).

Irimia Tĕut e pomenit la anul 1659....

La anul 1680, Duca Vodă în a doua domnie a sa, ucide pe boeriĭ: Tĕut Vistierul, Bogdan și Lupul sluger, pe care iĭ decapită, fiind fruntașiĭ complotuluĭ făcut de boeriĭ nemulțumiți de guvernarea detestabilă a luĭ Duca.

In secolul XVIII, familia începe a pierde cu încetul din renumele, puterea de odinioară, și din marile averĭ ce poseda până la mijlocul aceluĭ veac.

Sandul Tĕut, la 1745 (6 Iulie), se judeca pentru moșia Giurgeștiĭ, cu T. Jora și cu vistierul Nicolaĭ Bașotă. (Doc. Academ. Rom.)

Lupul Tĕutul, boer moldovean, figurează semnat în actul de desrobire al vecinilor în Moldova, la 1749.

Familia se ridică din noŭ la începutul acestuĭ secol, când e cunoscut:

Vornicul Ion Tĕutu, stolnic la 1805, apoĭ paharnic, ban la 1815 și în fine Vornic la 1822. — Beldiman în «Tragodia», spunând de o misie, cu care fusese însărcinat în timpul Eterieĭ de la 1821 Vornicul Teodor Balș, ḑice:

«.. Pe Ban Ion Tĕutul i se dă într'ajutor,
Om bătrân și cu sciință, și în condeĭ lucrător». (op. cit. vers 785).

La 1822, el merse printre boeriĭ cu deputația la Țarigrad spre a se alege Domn, după zavera Grecilor, și fiind confirmat Ioniță Sturza, Tĕut la întoarcerea în țară avu titlu de mare vornic. — Prima luĭ soție erea Catrina Budescu, de la care avu doĭ fiĭ: Mihaĭ și Vasile Tĕut, spătarĭ

www.dacoromanica.ro

la anul 1822. Vasile a avut la rândul sĕŭ 2 fiĭ: Teodoriță și Ioan.....

Vornicul Tĕut muri la anul 1827. El maĭ avusese treĭ frațĭ, din carĭ: Costachi Tĕutul trăia în Bucovina; iar Vasile Tĕut avu fiĭ pe: Comisul Ionică Tĕut, secretar al Baș-capukehaeĭ Moldoveĭ la Constantinopol sub Vodă Sturdza (1828), murind acolo fără urmașĭ; — și pe paharnicul Vasile Tĕut, care avu descendenți....

Adevărații urmașiĭ aĭ acesteĭ marĭ familiĭ, — în afară de cari mulți aŭ uzurpat numele, — se trag din fiiĭ și nepoțiĭ fraților Ion și Vasile, aĭ luĭ Teodor, și aĭ Mihail Tĕutu din Bucovina.

www.dacoromanica.ro

TOMŞA †

(MOLDOVA)

Familie domnească a Moldoveĭ, care dete ambelor ţĕrĭ patru principĭ în sec XVI şi XVII. — ŞTEFAN TOMŞA VODĂ (1563-64), ocupă tronul Moldoveĭ învingând şi omorînd singur pe Pr. Iacob Eraclit Despota (1561-63): «Boeriĭ ţărĭĭ sfătuindu-se, maĭ cu deadinsul Tomşa Hatmanul, ca să scótă pe Despot Vodă din domnie, ḑice Miron Costin; şi aşa jurară pe Tomşa că erea om cu inimă mare, ca să fie el începător de acest lucru». Boeriĭ se învoiră cu Poloniĭ, carĭ venind cu armată, Tomşa, hatmanul Moldoveĭ pe atuncĭ, trecu pe Moldovenĭ în partea lor, asediând pe Despot în Suceava, care în cĕle din urmă căzu în mâinile lor, trădat din toate părţile şi fără nicĭ un ajutor. Tomşa îl ucise cu buzduganul, iar corpul aceluĭ inteligent şi brav principe fu mutilat. Tomşa ocupă tronul sub numele de Ştefan (VIII). El se luptă cu Mircea domnul Muntenieĭ; dar la rândul sĕŭ, după 5 săptămânĭ de domnie, fu silit a fugi în Polonia din caza venireĭ nouluĭ Domn Lăpuşneanu, cu ajutor turcesc.

Fiul sĕŭ, de asemenea domn al Moldoveĭ, este:

ŞTEFAN TOMŞA VOEVOD, (1611-1615 şi 1622-1623). In biserica din Buneştĭ în Suceava se află o inscripţie: «Acesaer l'a făcut piosul domn Iω Ştefan Voevod, fiŭ al răposatuluĭ Tomşa Voevod şi al soţieĭ sale Acsinia, şi s'a dat bisericeĭ domneştĭ din Iaşĭ, anul 1613.» (Xenopol. Istor. III, 492).

Avea de soţie pe Elena Doamna.—El avu de luptat pentru tron, contra luĭ Constantin Movilă fostul Domn, pentru care se dete o bătălie la Ştefăneştĭ, în care cel din urmă fu învins şi omorât. In curând se resculară şi boeriĭ, pe care îĭ bate de asemenea la fântâna luĭ Păcurar, dar carĭ întorcându-se din Polonia cu Alexandru Movilă şi cu armată, Tomşa fu detronat. In 1622 reveni la tron pentru

www.dacoromanica.ro

un an, după ce avusese de luptat la Pórtă cu pretendentul italian Locadello.

Pr. Leon Vodă Tomșa, fiul său, este Domn al Valachieĭ 1629-33. Aducând cu dânsul în țară o mulțime de greci, și mărind birurile țăriĭ, boeriĭ fac o revoltă, la care iaŭ parte maĭ ales boeriĭ Olteni, printre carĭ: Mateĭ aga Basarab, Gorgan spătarul, Barbu Brădescu, Filișanul, Mihaĭ Coțofeanu, etc. Aceștia însă fură nevoiți a fugi la Racotzi, principele Transilvanieĭ. Leon Vodă spre a'ĭ împăca, dete decretul de isgonirea grecilor din țară din anul 1631. (23 Iulie). In urma numeroaselor intrigĭ ale boerilor, acest principe fu mazilit în 1632, 21 Iulie, după care Mateĭ Vodă prin cheltuelĭ marĭ și cu ajutorul luĭ Abaza Pașa, veni pe tron. La 1637, sub numele de «Leon Stridie» vedem că e mutilat la Constantinopol, prin mașinațiunile luĭ Mateĭ, care vedea într'ânsul renăscând un pretendent serios.

El avu de fiŭ pe:

Radu Leon Voevod. Domn al Munteniei 1664-69, după Grigore Ghica I, supranumit și «Stridia», Leon saŭ Paul. Crescut între Grecĭ, făcu greșeala de a se încunjura de aceștia, printre carĭ Sofiălăul și Balasache, doĭ mișeĭ, în plus faimosul Stroia Leordeanul. Cantacuzeniĭ îl rógă a da în justiție pe acest din urmă, pentru moartea tatăluĭ lor Constantin, și a înlătura pe Grecĭ, cea ce el nu face. Partida Cantacuzenilor face o răscoală contra luĭ, pentru care Domnul dete un hrisov de isgonire al Grecilor (1668). Peste curând el fu mazilit.

Constantin Căpitanul, arată o mare parte din domnia acestuĭ domn care petrecea mult: El avea de fiŭ pe beĭzadeaua Ștefan, la a căruĭ nuntă cu Caterina fica luĭ Duca din Moldova: «Strînsus'aŭ toată boerimea țăriĭ cu jupânesele și aŭ întins corturile în deal despre Mihaĭ Vodă în drumul Cotrocenilor; acolo făcea oaspețe în toate dilele....»

Credem că prin aceste cincĭ generațiĭ princiare, câte cunoaștem din această ilustră familie, ea s'a stins pe la anul 1700, prin Ștefan fiul luĭ Radu, care n'avu copiĭ.

Aŭ maĭ fost și maĭ mulțĭ boerĭ în vechime dintre dînșiĭ, carĭ de sigur ereaŭ cunoscuțĭ în Moldova, încă de sub Ștefan cel mare.

Acest neam e de mult cu desăvârșire stins.

www.dacoromanica.ro

URDAREANU

(VALACHIA)

Familie din Oltenia, asupra căruĭ există și o legendă în Comuna Urdariĭ din Gorj, de unde 'șĭ trage origina. — Acolo ereaŭ în vechime, locuințele cu bolte și subterane ale boerilor Urdărenĭ, din carĭ aŭ rĕmas încă ruine.

Incă din anul *1495* (Iunie), un document domnesc al luĭ Vlad Voevod, întărește boeruluĭ STANCIŬ postelnic, maĭ multe viĭ plătite în fiorinĭ, la Urdarĭ.

Mihaĭ Voev., prin hrisov din 17 Iulie 1598, face donațiune luĭ BALACIŬ postelnic și fiilor sĕĭ, sat în Urdari din Gorj. Dupĕ un act de la Leon Vodă, acest Balaciu, avu de fiŭ pe STOICA POSTELNIC din Urdarĭ. (1623, Maiŭ 16).

Dupĕ actul de stăpânire de la Mateĭ Basarab Voev. fiiĭ acestuĭ din urmă ereaŭ:

PREDA și GHERGHINA de la Urdarĭ; acest din urmă având fiŭ pe Iana. — (act din 1642, 25 Ian.) (acte în posesia luĭ C. Broșteanu).

Radu Voevod la 1623, printr'un hrisov, făcuse o confirmațiune luĭ Jupan CONDI vel portar, de asemenea boer din Urdarĭ.

In 1670 (Iulie 28), PREDA este VEL CĂPITAN DIN URDARĬ. Intre 1651 — 56 erea mare sluger, apoĭ m. căpitan za păhărniceĭ (1666), și după 1700—1713 este citat «Preda Urdăreanul biv-vel paharnic». — Avu 2 soțiĭ: Stoiana fata luĭ Lepădat din Bucureștĭ, căpitanul de Dorobanțĭ, de la care doĭ fiĭ; și a doua, Stanca (1684), de la care a avut treĭ. — Fiiĭ Predeĭ Urdărénul aŭ fost, începând de la cel maĭ mic:

MATEĬ (1684); PANĂ, vel sluger la 1714; GHEORGHE (fiiĭ Stanceĭ);

www.dacoromanica.ro

Dumitrașco Urdăreanu postelnicul, 1679, 1684, 1704, 1719, însurat cu Ilinca; — și

Marele paharnic Barbu Urdăreanu, ce purta titlu acesteĭ demnități din 1701. Avea (din 1686), moșiile Gurbănești, Urdariĭ și Izverna din Gorj. — La 1719 e trecut împreună cu fratele sĕŭ Dumitrașcu, în lista boerilor oltenĭ din Gorj, din timpul ocupațiuneĭ austriace. (Hurmuzache.— Col. Doc. t. VI). El s'a călugărit la 1714 în monăstirea Segârcea, luând numele de Paisie Ieromonahul. La 1719 nu maĭ trăia.

Fiĭ avu pe: Istratie Urdăreanul, 1720, boer trecut în listele din timpul ocupațieĭ austriace, printre boeriĭ din Romanatzĭ (cl. I), unde avea proprietăți marĭ.

El erea însurat cu Smaranda Cantacuzino, de la care avu un fiŭ, pe al doilea—Istrate Urdăreanul, care căsătorindu-se de douĕ orĭ: 1. cu Maria Văcărească și 2. cu N...., a avut și un fiŭ. — Istrate ântâĭ, de la o altă soție Ilinca, (1741), fostă a paharniculuĭ Merișescu, avu alt fiŭ: Petre Urdăreanu, 1768.

Dumitrașco, — fratele luĭ Barbu, a avut doĭ fiĭ: Barbu și Constantin Urdăreanu, citați împreună la 1704. — Din aceștia descinde familia actuală, probabil prin fiul acestuĭ Barbu, care purta acelaș nume. (v. maĭ jos).

Tot cam în acelaș timp, maĭ găsim alți membri aĭ familieĭ:

Anton Urdăreanul, vel sluger la anul 1714 (Iunie 26), cu care rang erea în divanul luĭ Ștefan Cantacuzino.

Ion și Ivan Urdăreanul, boerĭ proprietarĭ în Gorj, trecuți în lista din 1719 (cl. I), a boerilor Oltenĭ.

Mateĭ (Mathäus) Urdăreanul, trecut în memoriul boerilor Valachĭ din anul 1720, către administrația imperială-reg. Austriacă.

In secolul trecut, trăia Barbu II Urdăreanu, care avu de fiŭ pe: Dumitru Urdăreanu, sluger, proprietarul vecheĭ moșiĭ din Gorj, însurat cu Maria Rioșanu. Din această căsătorie s'aŭ născut patru fice, anume:

Sevastița, căsătorită cu Vulturescu; Ana cu Aga Alecu Dâlgeanu; Raluca cu Manolache Lascar (din care Vasile

www.dacoromanica.ro

Lascar, f. ministru, avocat. Copiĭ: Ion, Ștefan, Adina); — și PROFIRA, căsătorită cu Zamfir Brosteanu (*), având un fiŭ și treĭ fice.

Ceĭ alțĭ urmașĭ aĭ Urdărenilor, din ramurĭ deosebite de ceĭ de sus, locuesc în Oltenia. —

Legenda ce se povestește în localitate, ḑice că ruinele de la Urdarĭ eraŭ palatul Domnițeĭ Bobolina, care se spune că luând un Urdărean, Domnul tatăl eĭ, i-a dat moșiile de prin prejur; ea apoĭ a clădit M-rea pe valea ce-ĭ pórtă numele și monăstirea Strâmba, în hotarul moșieĭ Urdarĭ.

Se maĭ spune că Domnița Bobolina, căzînd din privdor saŭ din turnul aceluĭ castel, a murit și în locul unde a căzut, a eșit apoĭ isvor, căruĭa se dete numele eĭ.

— Pe o piatră antică rămasă în familie, se vede gravată stema eĭ, coprinḑînd un cerb în fugă, străpuns de o săgeată.

(*) Familia boerésckă BROȘTEANU, e din Gorj, unde a stăpânit moșia Broștenĭ. In timpul mișcărilor de la 1821, CONSTANTIN Broșteanu, în capul uneĭ cete de Turcĭ, decapită maĭ mulțĭ adversarĭ. (V. Stefulescu. T. Jiŭ. p. 188). El a avut 2 fiĭ: ALECU și ZAMFIR BROȘTEANU, care însurat cu Profira Urdăreanu, are patru copiĭ: CONSTANT BROȘTEANU, avocat; Maria Negulescu, Ana George Brăiloi, și Clara.

www.dacoromanica.ro

URECHE

(MOLDOVA)

Despre origina vechie a acesteĭ familiĭ, se spune că e înrudită cu a Corvinilor. Corviniĭ ereaŭ de origină romană, şi o ramură a genteĭ Valeria, din care maĭ mulţĭ bărbaţĭ ilustrară istoria Romeĭ. Unul dintr'înşiĭ: Marcus, pe la 349 a. C., luptă contra Galilor şi se distinse printr'o întâmplare faimoasă.

Bonfinius afirmă că familia romană a venit apoĭ în Dacia şi a continuat ast-fel familia ilustră a Corvinilor din Ungaria. *(V. Corvin de Huniade* şi *Corbeanu).*

Cantemir, ne spune că Urecheştiĭ se trag din Corvinĭ; însă nu se poate preciza legătura sigură. E probabil că ambele familiĭ s'aŭ separat de trunchiul comun, încă de pe când ereaŭ în Oltenia. (Bonfinius. — v. Sbĭera. Gr. Ureche, în analele Academ. V. 2, 295).

Acésta s'ar proba şi prin acea că, în Oltenia se găsesc maĭ multe localităţĭ cu numele: Ureche, saŭ derivate.

Cel maĭ vechiŭ boer cunoscut în Moldova, din această familie, este:

«JUPAN URÉCLE boiarul luĭ Alexandru Voevod», după numele de botez: PETRU. Acesta e dovedit prin urice domneştĭ din 1407, când mitropolitul Iosif îl însărcinează cu administrărĭ la mon. Bistriţa, apoĭ din aniĭ 1412. Impreună cu alţĭ 11 boerĭ, Petre Ureche semnéză la Liov, tractatul luĭ Alexandru-cel-bun, cu regele Vladislav al Polonieĭ.

Ioan saŭ OANĂ URECLE, urmaşul acestuia, este probat prin urice din aniĭ 1436, 1442 de la Ştefan Vodă, 1443, 1446, 1445, etc, şi 1490. Prin documentul din 1445,

www.dacoromanica.ro

Ștefan Vodă îi dărueşte un sat pe Putna, în Moldova. Acolo fu mai târziu satul Urecheştii, leagăn al neamului.

Oană Ureche, avu un fiu numit tot Ioan Ureche (1490), care este aflat în documente cu numele «Ureche», rămas de atunci neschimbat. Acesta a fost tatăl lui Maxim Ureche boer de țară în județul Putna, trăia pe la 1540 și avea de soție pe Dumitra, de la care se născu un însemnat membru al familiei:

Logofătul Nestor Ureche, fost stolnic în Valachia sub Domnia lui Petru Vodă, cum arată documente din 1560 și 1561, emanate de la acest domn, și în carî figurézá ca martor: «Jupan Ureche stolnic». Intors în Moldova cu Petre Schiopul, care vine Domn acolo, e vornic de gloate în divanul Moldovei. Cu numele de Nestor, semnează o scrisoare către Brut postelnicul, spre a lăsa în pace pe Șeptelicî. Nestor Ureche zidi monăstirea Secul, unde se află și portretul sĕŭ, 1594. La sfârșitul inscripției de fondațiune, se citește:

«Nestor Ureche marele vornic al țării de jos, și Cnegina Mitrofana și copiii lor Vasile și Grigore și alții de D-zeŭ dăruiți copii ai lor»... In interiorul bisericei, în criptele din perete, sunt înmormîntați Ureche Vornicul și soția sa Mitrofana.

Tot la acea monăstire se află și un turn, ași în ruină, în care se dice că Vorniceasa Mitrofana a locuit, lucrând odoare prețioase pentru biserică, din carî și ași se poate vedea un epitrafir.

Ca vornic mare, e dovedit de acte domnești din 1588, etc, sub toți domnii Moldovei până la 1618, an în care se pare că a murit Nestor Ureche. Cronicele Moldovei vorbesc în multe ocazii însemnate despre dînsul, mai ales că, fiind partizan al Movileștilor, însoțește și consiliază tot deauna pe acești domni. Pe Simon Movilă la anul 1600 îl însoțește în Valachia, unde are titlul de mare Ban al Craioveî, cum dovedesc documente originale.

(v. de toate acestea: Predeces. lui Gr. Ureche, în introd. la cronicari rom. de V. A. Ureche).

www.dacoromanica.ro

Intors în Moldova, în urma evenimentelor ce se desfășoară, fugi apoĭ la 1607 în Polonia, unde a primit indigenatul de noblețĕ polonă. Intors cu Constantin Movilă W. fugi însă din noŭ în Polonia, când casa acestuia fu distrusă de Turcĭ. Sub Radu Vodă, îl maĭ găsim iscălind acte ca biv-vel vornic (1617), după care nu maĭ știm nimic despre el.

Din copiĭ sĕĭ, ereaŭ două fete: Nastasia și Maria; iar fiĭ: Vasile Ureche 1624, tatăl luĭ Nicolae biv-spatar la 1648, a căruĭ descendență se stinse prin fica sa, soție a Hatmanuluĭ Alexandru Buhuș.

Grigore Ureche marele Vornic, Cronicarul, e cel maĭ cunoscut represintant al acestuĭ neam. Fiŭ al luĭ Nestor Ureche, el s'a născut după 1590, a fost comis, vel spătar și apoĭ vel Vornic de țara de jos, după cum reese din numeroase documente dintre 1628 și 1647, an în care Grigore Ureche moare.

Pe când erea mare spătar, îl găsim în 1631 împreună cu alțĭ boerĭ, ca Buhuș, etc., mergênd la Țarigrad spre a protesta de numirea luĭ Alexandru Iliaș ca Domn Moldoveĭ. Complotând apoĭ cu boeriĭ Buhuș, Lupu Stolnicul, Sava, l'aŭ răsturnat printr'o revoltă a poporuluĭ (1663).

Grigore Ureche s'a distins sa cronicar, scriind: «Domniĭ țĕriĭ Moldoveĭ și viața lor», atribuită tatăluĭ sĕŭ Nestor, și în care sunt expuse evenimentele dintre 1299-1594. Coprinde 23 de capĭtole, și a fost publicată în Letopisețele luĭ M. Kogălniceanu. Din câte se cunosc, e cea maĭ veche din cronicele Moldoveĭ; iar în privința stiluluĭ și limbeĭ, e de o deosebită importanță pentru literatura română.

Miron Costin, ne spune că la 1645, Vasile Vodă mărită pe fica sa Maria după principile Radziwill «om de casă mare din Knezia Litveĭ», care erea de lege Calvin. Din această cauză, mulțĭ se opuneaŭ la început, iar dintre ceĭ ce țineaŭ ca nunta să se facă, ereaŭ Urechiă Vornicul și Todirașco logofătul.

Contimporan cu acest mare boer, erea Pĕtrașcu Ureche

www.dacoromanica.ro

vel logofĕt, la anul 1634. Iscălit într'un hrisov al divanuluĭ luĭ Vasile W. Lupul.

Vornicul Grigore a avut copiĭ pe: Alexandra, soția paharniculuĭ Chiriak (Sturdza);

Vasile Ureche spătar, în anul 1669, când un zapis al sĕŭ dice: «Feciorul luĭ Grigore Ureche ce a fost vornic mare». — El erea nepotul de frate al luĭ Vasile din 1624, (care avea fiŭ pe Nicolae, 1648); și maĭ avea un frate: Ștefan Ureche, după cum probează un document din 1669, ca paharnic. Ast-fel se cunosc 4 copiĭ aĭ vorniculuĭ Gr. Ureche, cu încă o fată, Antimia.

Vasile spătarul, vinde la 1660 Doamneĭ Dafina Dabijoaia, niște case cu prăvălиĭ la Iașĭ, în târgul de jos, pe care apoĭ Doamna le donează M-reĭ Bârnova. (act din 2 Iuli 1669).

Din 1660, Iulie 18, a rĕmas zapisul Alexandreĭ, fata vorniculuĭ Ureche, prin care vinde postelniculuĭ Duca casele din Iașĭ, alăturĭ cu monăstirea Barnovski: «care mi s'aŭ venit în partea mea când m'am împărțit cu frate-meŭ Vasilașco, ce a fost spătar, și cu soră-mea Antimia.» —

După cum reese dintr'o serie de documente, se constată că în decursul întreguluĭ secol XVIII, familia Ureche, descendentă a vorniculuĭ Grigore, aŭ fost boernașĭ locuind la satul Urecheștiĭ din Putna, uniĭ din eĭ având și titlurĭ de boerie și funcțiunĭ la divan. — Ast-fel:

Ursul și Zaharia Ureche, de la Socĭ, în 1702.

Maria Urechioae stolniceasa, a căreĭ fóe de moșie ce s'a păstrat, datează din 1754. (v. Doc. Academ. r.)

La 1787, August 1, Constantin Ureche, treti comis. Acelaș e dovedit într'un act din 1798, sub Alex. W. Calimah. In 16 Iulie 1799 era sluger, cu care rang îl întâlnim din noŭ la 1803. — C. Ureche a murit la anul 1827. — Fiĭ sĕĭ

In fine, serdarul Iordache Ureche din Târgu-Neamțu și Alecu Ureche, la 1827. La 1834 Iordache erea comis, și Alecu serdar, când cer moșiile Cândeștĭ, Grozeștĭ și Scoposenĭ: «ce ne-aŭ rĕmas încă de la strĕmoșul nostru vornicul Nestor Ureche...». La 1754, bunicul lor fusese reintrat într'o parte de stăpânire cu răzășiĭ.

www.dacoromanica.ro

Ambiĭ Urecheștĭ, Alecu și Iordache, aŭ cerut guvernuluĭ, îndată după promulgarea regulamentuluĭ Organic, recunoașterea genealogieĭ lor, având maĭ multe judecățĭ pentru moșiĭ, ca coborâtorĭ din Nestor Ureche.

Alecu Ureche serdarul avu fiŭ pe:

V. Al. Ureche n. 1834. — Istoric și literat, membru al Academieĭ remâne, profesor la Universitatea din Bucureștĭ. A scris despre istoria țĕriĭ, maĭ ales sub Fanarioțĭ; — A poĭ Opere complecte (Teatru, studiĭ literare, poetice....), Istoria Românilor, Viața și opera luĭ Miron Costin, alte numerose publicațiĭ asupra limbeĭ și istorieĭ patriĭ. Fost ministru de instrucțiune, senator, și unul din șefiĭ mișcăriĭ naționaliste, etc.

Din documentele ce posedă, se poate restabili genealogia familieĭ, până în ḑiua de astă-ḑĭ.

www.dacoromanica.ro

VACARESCU

(VALACHIA)

Origina familiei e din Ungaria, din părțile Transilvane, și descinde dintr'un vechiŭ neam maghiar. După noile descoperirĭ ale d. Hasdeŭ, MICUD BAN ungar al Severinuluĭ, din familia KUKENUS, aĭ căreĭ strĕmoșĭ se crede a fi venit din Spania pe la 1160, trăia pe la sfârșitul secoluluĭ XIII. Fiul sĕŭ, IANOȘ DE DOBOKA, senior puternic, erea tatăl luĭ LADISLAŬ DE D. și al CLAREI Doamna, soția luĭ Alexandru Basarab V. v. din care urmară domniĭ Valachieĭ. Ladislaŭ e părintele luĭ Negoiță, de care vom vedea maĭ jos, numit «Coconul» prin romanizarea numeluĭ de familie.

Numele actual de Văcărescu, îl aŭ din sec. XVII, după moșia Văcărescĭ din Dâmbovitza.

După vechea genealogie, se dă ca autor al Văcărescilor: C-tele UGRIN saŭ Udrișce, cunoscut ca demnitar și boer al luĭ Negru Basarab (1290?). Asupra persoaneĭ luĭ e o mare obscuritate. — «Făgărașul este al luĭ Ugrin și aŭ fost maĭ înainte al maĭ marilor luĭ», ḑice Șincaĭ (1,395) sub anul 1215, dată nu prea sigură însă. — Engel, în istoria Valachieĭ ḑice maĭ clar: «La anul 1290 erea un născut român anume Ugrin, domn și stăpân Făgărașuluĭ și Sombateiuluĭ. Familia Văcărescului ține stema Făgărașuluĭ până astă-ḑĭ, ca semn că l'a stăpânit o dată....»

La 1291, regele Andreĭ III iĭ conferă nisce sate cu toate drepturile, numindu'l: «magistrul Ugrin, iubitul și credinciosul nostru.» (Șincaĭ. I, 256).

DAN VOEVOD al Făgărașuluĭ, fiul luĭ Ugrin, e cunoscut

www.dacoromanica.ro

în 1340 la domnia luĭ Alexandru Basarab, și e numit cumnat luĭ Negru Vodă, și tatăl luĭ Negoiță. —

Atât Ugrin și fiul sĕŭ, cât și Banul Micud cu urmașiĭ sĕĭ, se înrudeaŭ cu faimosul Negru Vodă; — Vechea genealogie e maĭ confusă asupra acestuĭ punct.

Fiul luĭ Ladislaŭ am vĕdut că erea: NEGOIȚĂ, care apare în țară ca boer sub Vodă Basarab la *1380*, fiind numit «Coconul», și de la care începe sigura filiație a familieĭ. El venise din Făgăraș, și se spune că fondă biericĭ și sate pe Dâmbovița.

El ar fi avut 6 fete și 2 băeți: — RADU și Șerban, despre carĭ nu știm nimic, precum și despre fiul luĭ Radu, numit BRATU (1440).

SAVA, fiul acestuia, trăia pe la anul 1480, când clădesce monăstirea S-t Sava din Bucurescĭ, adĭ distrusă.

Fiul luĭ Sava se chemă RADUL COMISUL dis BELȘUG, care trăia între 1500-1576. Fusese căsătorit cu Elena, din care avu 2 băeți. Radul comisul a rĕmas legendar, și supranumele sĕŭ vine dintr'o întîmplare vrednică de memorie. Intr'un an fiind o foamete cumplită în țară, boerul comis dete în belșug din magaziile sale celor nenorociți, pe care îĭ speculaŭ negustoriĭ și chiar boeriĭ, vânzîndu-le tot pe o pâine și luându'ĭ chiar robĭ.

«Nimenĭ să nu se maĭ vîndă rob de domnia foameteĭ, dise el, împărțind din bunurile sale miseilor. (v. Odobescu în rev. română, t. I p. 488).

AGA PĂTRAȘCU supranumit VITEAZUL, e fiul cel mare al luĭ Radu. In urmă a fost și mare Ban al Crajoveĭ, și a apucat domnia luĭ Mihaĭ Viteazul, fiind bătrân și ajutînd pe acest domn. Erea vestit prin vitejia sa minunată, și se dice că închinase spada sa tuturor sfinților. El fusese botezat de tatăl luĭ Mihaĭ Viteazul, cu numele sĕŭ. Banul Pătrașcu zidi biserica Văcărescĭ de lîngă Târgoviște, unde e zugrăvit cu neamul ca ctitorĭ. La 1584 sub domnia luĭ Petru Vodă Cercel, fu executorul bisericeĭ domnești din Târgoviște. Nu se cunosc descendenții luĭ, nicĭ dacă a avut.

NEAGOE POSTELNICUL din Văcărescĭ, fratele precedentuluĭ,

www.dacoromanica.ro

poartă cel d'âtâĭ numele actual al familieĭ, după moșie. El a trăit între 1526-1605 și a fost însoțit cu Stanca, având un singur băiat:

Pitarul Ivan, care ar fi trăit între anii 1567-1612 (?), și despre care știm că avu fiŭ pe:

Neagoe Spătarul, boer însemnat în doua jumătate a secoluluĭ XVIII. Sub domnia luĭ Șerban Vodă Cantacuzen, e Baș-Capukehaia al țĕriĭ la poartă. Inchis pentru o vină în groaznica închisoare a celor șapte Turnurĭ: Edi-Kule, muri acolo uĭtat și cu hainele pecetluite pe el. Fusese însurat cu Suța, numită «Mama Necșuța», cu care avu fiŭ pe Vistierul Iordache, vestit prin moartea luĭ tragică. — Pe la 1620, întîlnim pe un boer Nan din Văcărescĭ. (doc. Arh. St.)

Enache Vistier Văcărescu, n. în 1645, căsătorit cu Stanca Cojeasca, fu decapitat împreună cu domnul sĕŭ Constantin Brâncoveanu, la Constantinopol în 1714. Enache Văcărescu a fost partizan și prietenul intim al luĭ Vodă Brâncoveanu, ajutîndu'l cu credință în tot timpul domnieĭ. In cronicĭ, el e citat din 1689: «iar în acele timpurĭ aŭ trimes Vodă pe Văcărescul vătaful de copiĭ, la Crajova, de aŭ prins pe Ștefan Cioranul, carele aŭ fost slujitor, de l'aŭ adus în Bucureștĭ, vinuindu'l că a fost înțeles ca Aga Bălăceanu...» (Cronica Bălăcenească).

Del Chiaro vorbind de măcelul Brâncovenilor în Constantinopol: «Maĭ întiĭ s'a decapitat Văcărescul, apoĭ Mateĭ feciorul luĭ maĭ tînăr; al treilea Radul, care erea al 3-lea născut și mirele cel nefericit; al patrulea Ștefan; și al cincilea Constantin Vodă, tatăl lor cel nenorocit.» (p. 171-90). Mulțĭ autorĭ contimporanĭ descriŭ această tragedie, neuĭtând negreșit și pe Văcărescu. (V. Tocilescu. rom. p. 204. 5) El avu 4 fiĭ:

Constantin, † fără copiĭ (1680-1752). Acesta dăruește moșia pe care Nicolae Mavrocordat a zidit monăstirea Văcărești, lângă Capitală, la anul 1726. = Barbu, pomenit îutr'o listă de boerĭ înainte de 1700, † 1756, avu o singură fată Maria, căsătorită cu Banul Dumitru Ghica Bă-

www.dacoromanica.ro

trânul. = Ceĭ alțĭ 2, Ștefan și Radu dau naștere la câte o ramură deosebită din familie.

Ștefan Văcărescu, boer muntean, trăit între 1690-1761, a avut un singur fiŭ. El erea învățat, știind maĭ multe limbĭ. Fu Vornic de Târgoviște, apoĭ mare spătar cu care rang și muri. Citat în multe acte și documente ale timpuluĭ.

Enăchiță Văcărescu Banul, fiul sĕŭ, fost mare vistiernic sub Nicolae Mavrogheny și inimicul de moarte al acestuĭ domn, a fost vestit ca scriitor. Trăi între 1720-1796 și fu căsătorit în 3 rînduri, cu: Elena Rizu, din care avu pe Alecu, Elena Caragea, și cu Domnița, fica luĭ Nicolae Vodă Caragea, cu care avu fiŭ pe Nicolae.

Enăchiță Văcărescu, învață de mic în casa părinților sĕĭ. Stând maĭ mult timp la Brașov, se reîntórce în țară, după plecarea Rușilor 1774, ocupînd demnități înalte sub Alex. Ipsilante. Fiiĭ acestuĭ domn fugind la Viena, Văcărescu fu însărcinat cu aducerea lor în țară (1778). Ca scriitor, Văcărescu, pe lângă poeziĭ, se distinse și ca gramatic: «Observațiĭ saŭ băgărĭ de seamă... etc.. de Ienache Văcărescu, cel de acum dikeofilax și mare vistier al prințipatuluĭ Valachieĭ, 1787», e prima gramatică publicată în țara românească. Fiind tot dikiofilax și mare spătar în 1790, a scris «Istoria Impăraților Otomanĭ», 2 volume, lucrare însemnată pe care a început'o în 1780 la Nicopoli.

El e acel care se prezintă în fața luĭ Moruzi Vodă cu islicul pe cap, lucru ne maĭ audit de vre-un boer.

Enăchiță Văcărescu a murit în 1799, avînd 2 fiĭ, asemenea poețĭ:

Alecu Văcărescu, erea născut din prima căsătorie a luĭ Enăchiță. La 1769 e pribejit împreună cu tatăl sĕŭ la Rodos. La întoarcere ca mare clucer, stă puțin în țară, apoĭ e isgonit cu toată familia. Moare în 1798, închis la Constantinopol. Poet, de și nu de mare valoare, totuși are meritul de a fi entusiasmat pe contimporaniĭ sĕĭ, prin scurtele și sentimentalele sale versurĭ. (publicate în 1796 sub titlul: «Poeziĭ originale autografe»).

Nicolae Văcărescu, fratele sĕŭ, de și e maĭ slab ca

www.dacoromanica.ro

poet de cât Alecu, produse mai mult. El a ținut poeziile sale în manuscris, și parte s'aŭ publicat tocmaĭ la 1860, dar incomplete.

Iancu Văcărescu, fiul luĭ Alex. se poate considera ca cel maĭ însemnat membru din familia Văcărescu. De o cultură înaltă, Iancu, cunoscător al maĭ multor limbĭ, erea un mare partizan al progresuluĭ. Ast-fel el sprijini pe profesorul Gh. Lazăr și încercă să fondeze un teatru românesc, traducând însușĭ maĭ multe piese, printre carĭ se distinse «Britanicus».

De asemenea la 1830, se publică pentru prima oară un volum al sĕŭ de versurĭ, în care găsim paginĭ lyrice și patriotice, precum cea către Milcov, pe care'l apostrofează:

«De unde'ți vine numele pârâŭ fără putere,
«Ce despărțirea neamuluĭ tu îndrăsnești a cere?»...
«...Căcĭ despărțit orĭ depărtat, fratele e tot frate!..»

Poetul se distinse și în viața politică. In mișcarea revoluționară a luĭ Tudor Vladimirescu, el se arată partizanul eĭ. Pe când se pregătea alcătuirea regulamentuluĭ organic, Iancu Văcărescu, membru în obștească adunare, protestă contra presidăreĭ comisiuneĭ de întocmire a regulamentuluĭ de un general rus, în contra obiceiuluĭ care cerea ca mitropolitul să fie în fruntea eĭ. (Xenopol. Ist. VI, 98). Văcărescu e scos din divan și surghiuit din țară. Intre alțĭ boerĭ partizanĭ cu dânsul și contra amesteculuĭ Rușilor în afacerile nóstre interne, ereaŭ: Gr. Brâncoveanu, C. Bălăceanu, Barbu Văcărescu, C. Câmpineanu Scarlat Grădișteanu, Gr. Cantacuzino, Ion Filipescu și Em. Băleanu.

Iancu Văcărescu, născut către 1786, a murit la anul 1863, renumit și respectat de contimporanĭ. Odobescu îl numește «unul din ceĭ maĭ demnĭ părințĭ aĭ limbeĭ și aĭ poesieĭ nóstre».

Ceĭ 3 fiĭ aĭ Vorniculuĭ Iancu, căsătorit cu Elena Cantacuzino Pașcanu, sunt: Ienăchiță Văcărescu, fost-ministru plenipotențiar, căsăt. cu Efrosina Fălcoyanu, având fice pe: Elena și Zoe Caribol. — Constantin, fost căpitan de cavalerie, și — Michel, publicist, etc.

www.dacoromanica.ro

Iancu Văcărescu a avut soră pe MARIȚICA căsătorită în 2 rînduri: 1. Cu Spătarul Costache Ghica (div.) și 2. cu Gheorghe Bibescu Vodă, căsătoriți la Focșani, având de naș pe Mihail Vodă Sturdza cu prima luĭ soție.

A doua ramură a Văcărești lor de adĭ, pornește de la RADU VĂCĂRESCU (1693-1781), frate cu Ștefan. El avu 4 copiĭ: — BANUL BĂRBUCEANU fost Spătar 1783, mare vistier și caimacam al țĕriĭ la 1827; — Maria, căsătorită cu Radu Filipescu Vulpe; — ȘTEFAN VORNICUL Văcărescu, dis «orbul» vistier și vornic mare, care muri în Rusia, având o singură fică Zoe, căsătorită cu principele Bagration, comandant general al trupelor rusești în al 4-lea rĕsboĭ ruso-turc.

AGA CONSTANTIN VĂCĂRESCU, — fiul luĭ Radu și vĕr cu Enăchiță Banul, din căsătoria sa cu Anica Crețulescu a avut 5 copiĭ, din carĭ 4 fete, căsătorite: Sofia cu Const. Ypsilant, Smaranda Manu, Catinca cu Dem. Bibescu Logofĕtul, și Catinca cu Const. Negel; — iar fiŭ pe:

BANUL TEODOR VĂCĂRESCU, dis FURTUNĂ (1774-1853), a căruĭ soție erea Maria, fica luĭ Constantin Ghika Banul, poreclit muscalul, din care avu un băiat și 2 fete. Vornicul Teodor erea poreclit «furtună», din cauza temperamentuluĭ sĕŭ foarte violent dar bun. Se povesteaŭ multe anecdote de pe timpul când erea vornic mare al dreptățiĭ. (v. Papazol. Ist. orașuluĭ Bucurescĭ)

La căderea luĭ Bibescu Vodă, partidul boeresc alese o caĭmacămie de 3, care să conducă afacerile principatuluĭ până la un noŭ domn. Acea caĭmacamie se compunea din Teodor Văcărescu, Emanoil Băleanu și Neofit Mitropolitul. Caĭmacamiĭ, luară fie care măsurĭ contra partizanilor constituției, și ast-fel poporul, sub conducerea luĭ I. Brătianu, se revoltă, iar caĭmăcămia fu revocată. Teodor Văcărescu muri la 1853, lăsînd un fiŭ:

CONSTANTIN VĂCĂRESCU, fost mare logofĕt, fost prefect și membru la In. Curte (1808-1887), care avu de soră pe Anica

www.dacoromanica.ro

măritată baronă Uxcules. Constantin Văcăr. fu căsătorit cu Elena, fica Vorniculuĭ Filip Lenș, și avu de fiŭ pe

Teodor Văcărescu n. 1842, ministru plenipotențiar, fost militar, colonel în rezerva cavalerieĭ. A luat parte în războiul 77-77 ca căpitan, a căruĭ istorie a scris'o sub titlul de «istoria resboiuluĭ pentru independență». Decorat cu un mare numĕr de ordine strĕine; a fost prefect, agent diplomatic, mareșal al Curțeĭ, deputat, senator, etc... Căsătorit cu Maria Mănescu, având fiŭ pe:

Radu Văcărescu, căsătorit cu † Elena Cazoti (fică: Ana-Marie); — iar fice: Elena Michel Ghika, Ana Leon Cantacuzino, și Maria P. Catargi.

Armele familieĭ, coprind o cetate (Făgărașul) (roșu), în fund de argint, d'asupra porțeĭ un cavaler în armură, în dreapta căruĭ e un steag albastru, iar în stânga vulturul, negru. Coroana comtală, și deviza «Virtus».

www.dacoromanica.ro

VÂRNAV

(MOLDOVA)

Familie, care ne apare în Moldova din a 2-a jumătate a secoluluĭ XVI, prin:

VÂRNAV STAR saŭ «Bătrânul», pe care documentele dovedesc că trăia pe timpul Domnieĭ luĭ Petru Vodă *(1580)*. Acest Vârnav avu maĭ mulțĭ copiĭ: Iorașco, Eremia, Sora și Acsania.

EREMIA erea Diac saŭ scriitor de divan, și îl întâlnim în maĭ multe acte dintre aniĭ 1621-1651, în care ni se arată că avu 2 fiĭ: DUMITRAȘCU (1660), tatăl Stolniculuĭ Teodor și al Sanduluĭ;— și

VASILE VĂTAFUL, 1645-1700, în care timp îl găsim cu titlul de «vătaf», boerie secundară. El avea de nevastă pe Anița, fata cămărașulu Teofan Sechil, ginerele Hatmanuluĭ Grigore Dinga. (Vasile și Dumitrașcu maĭ avuseră 5 surorĭ, probate prin acte: Nastasia, Irina, Ioana, Istina, și Avramia). Cu soția sa Anița, Vasile Vârnav avu pe:

Maria, soția jicniceruluĭ Alexandru; și

ȘTEFAN VÂRNAV postelnic (1714). Acesta avu 3 fete și patru fiĭ, carĭ eréŭ:— Sandu; TEODOR vel medelnicerul, părcălab de Roman, † la an. 1744 lăsând 2 copiĭ: Maria soția luĭ Movilă, și Ioniță, fără posteritate; CONSTANTIN Vârnav al treilea din băeți luĭ Ștefan, însurat cu Ileana fata luĭ Nicolae Buhuș logofătul;— și în fine al patrulea din frați:

GHEORGHE VÂRNAV postelnicul (1788 † 1830), fost Agă la anul 1821 și apoĭ mare postelnic. Căsătorit cu Casinca, fata Spătaruluĭ Donicĭ. Din acesta descinde familia actuală,

www.dacoromanica.ro

de care vom vorbi mai jos. (după extracte documen. comunicate de d. I. Tanoviceanu).

In secolul XVIII (vezi doc. Academiei), mai găsim doi membrii ai acestei familii, căror nu le cunoaștem înrudirea cu cei de mai sus: — Pavel Vârnav medelnicerul, are o pricină în judecată (proces), dovedit prin document, la 11 Martie 1727.

Nicolae Vârnav jicnicerul, citat cu acest titlu ca martor într'un act din anul 1754, și apoi la 1758.

Familia Vârnavilor fondează monăstirea Berzunții din județul Bacău în secolul XVIII, la anul 1774, după cum dice pomelnicul, însă nu ca dată sigură. Fondatori sunt niște persoane al căror nume de familie n'a rămas: Ion, Ioniță, Ecaterina, Mafteĭ, Zoița, George, Ecaterina, împreună cu familia Vărnăvescilor de la Botoșani.» (Bilciurescu, Monast. din Rom. p. 77).

Fiul postelniculuĭ Gheorghe Vârnav și al Casinceĭ Donicĭ, a fost:

Alecu Vârnav spatar, însurat cu Smaranda Ghica, fost și mare vornic. Din căsătoria sa, avu 5 copiĭ: Scarlat, Dimitrie, Grigore, Căpitanul Constantin Vârnav, și Maria căsătorită 1. cu general Savel Manu. 2 cu Alexandru Miclescu.

1. Scarlat Vârnav căsăt. cu Elena Miclescu, are patru fice: Noema, Maria, Natalia și Elena.

2. Dimitrie Vârnav, căsătorit cu Elena..... are fiŭ pe Dumitru Vârnav, oficer de cavalerie.

Grigore Vârnav, căsătorit cu Maria Rosetti, are treĭ copiĭ: Alecu Vârnav, căsătorit cu Marie Ghika; Ernest Vărnav, soție n... Apostoleanu; și Ema Eugen Donicĭ.

O ramură a familieĭ poartă numele de *Vârnav-Liteanu.* după una din moșiile ce a posedat.

---

www.dacoromanica.ro

VĔRZARU

(VALACHIA)

Faimosul sfetnic al luĭ Mateĭ V. Basarab: VEL ARMAȘUL RADU VĔRZARU, este trunchiul acesteĭ familiĭ. Verzaru împreună cu Ghinea grecul de la Brătășanĭ, conduceaŭ afacerile țĕriĭ, însă dupĕ cum relatează cronicele, într'un mod neomenos. Șincaĭ ḑice despre Vĕrzarul: «din pruncia sa a fost om rĕŭ, sfăditor și crud, dar viteaz ostaș, prin ce aŭ și ajuns de s'aŭ făcut armaș mare» (an. 1649 — Cronica.) Unele cronice vorbesc cu oróre despre ambiĭ boerĭ: Ghinea și Vĕrzaru.

In 1654 isbucni revolta mercenarilor, carĭ aruncând vina pe aceștĭ boerĭ, pĕtrunseră în palatul domnesc rĕscolind totul: «turbațĭ, ca niște porcĭ fără rușine», până găsiră pe marele armaș Vĕrzaru și pe Ghinea, «și desbrăcându'ĭ, lovindu'ĭ nemilostiv, aŭ eșit la câmp și acolo i-aŭ omorît înaintea tuturor ostilor« (magaz. ist. IV. 328). Dupĕ acea, mișeiĭ uciseră și pe Sŏcol Cornățeanul.

Acest însemnat boer avu un fiŭ: marele PAHARNIC CONSTANTIN VĔRZARU, care peri în lupta dela Leva dintre Turcĭ și Germanĭ, la anul 1664, Maiŭ, la un loc cu Vel Logofĕtul Preda Buxianu. — El erea dintre boeriĭ adversarĭ Postelniculuĭ Const. Cantacuzino, ce fusese ucis de curênd «fiind și el amestecat la sângele luĭ Constantin postelnicul, cum erea învățat.... ce aŭ luat la acel rĕsboĭ (Leva) plată.... Atuncĭ aŭ pierit și Preda vel Logofĕt Buxianu și Ivașco Cepariul și alțĭ mulțĭ; că pe sfaturile lor cele rele pusese țara....» (id. Cronica an. mag. istor. IV. 364).

Despre CONSTANTIN CLUCERUL VĂRZARIUL, de sigur fiul precedentuluĭ, amintește cronica anonimă sub Brancoveanu,

www.dacoromanica.ro

la anul 1702. El împreună cu Barbul căpitan Bădeanu, eraŭ din partida luĭ Staico Merișanul paharnic și a luĭ Proroceanu, carĭ se duceaŭ la Adrinopol să pârască pe domn; dar «din ce pricină nu se știe, s'aŭ întorss de aŭ venit în țară la Constantin Brancoveanul de grab fórte și aŭ dat veste cum merge Staico paharnicul cu ceĭ alțĭ, cu voia luĭ Cantemir, să'l pârască la Portă....» (magaz. ist. V. 119)

Ultimul descendent al acesteĭ familiĭ, este astăzĭ: Ioan Vĕrzaru, president la Tribunalul Slatina.

www.dacoromanica.ro

VLĂDESCU

(VALACHIA)

FOTA din Tîrgoviște, numit CEL MARE, e trunchiul acestei familii, trăind în a doua jumătate a secolului XVI. (1550) — Se pot urmări înrudirile descendenților sĕi ce urmează, din documentele moșiilor Vlădenii și Vatășenii din Argeș, stăpânite de domnii din vechime. Copiĭ luĭ Fota aŭ fost: Alexandra, Despa, Proca și Tudoran, de la carĭ două branșe in secolul XVII.

PROCA, pomenit într'un hrisov (1600), avea fiŭ pe IANE PAHARNICUL, care erea numit nepotul luĭ Tudoran, fratele Proceĭ, decĭ erea fiŭ al acestuia. Paharnicul Iane ot ANINOASA, o veche moșie a familieĭ, erea însurat (1650) cu Kera fica luĭ Drăghicĭ de Mărginenĭ, sora luĭ Socol Cornățeanul. (v. Florescu). Fiul lor a fost:

TUDORAN CLUCERUL, VEL AGA din Aninoasa (1668). Erea însurat cu Alexandra, fica luĭ Stan logofĕtul din Kretzuleștĭ, de la care avu o fică. El a fost agă mare în zilele luĭ Mihnea Vodă. Dupĕ moartea soțieĭ sale, s'a făcut călugăr sub numele de Teodosie. Fica sa Preda, ținea pe boerul Constantin.

— Un boer STOICA ot Vlădeștĭ, înrudit(?) cu aceștia, trăia pe la 1632.

TUDORAN PITARUL, fratele luĭ Proca, decĭ fiŭ Foteĭ, trăia la 1600 și avu doĭ feciorĭ, din carĭ se trag boeriĭ Vlădeștĭ; de oare-ce ramura luĭ Proca stăpânea numaĭ Aninoasa, satul Vlădeștĭ fiind al urmașilor luĭ Tudoran.

BADEA LOGOFĔTUL Vlădescul, fiul luĭ Tudoran, erea paharnic la 1675, logofĕt la 1695, însurat cu jupaneasa Neacșa,

www.dacoromanica.ro

care mai târziu pare că s'a călugărit. El a avut cinci copii: CONSTANTIN paharnicul, Sofiea soția lui Micul ot Pitești (1688), RADU Vlădescul logofețelul, 1711, care la 1719 se afla printre boerii oltenî din Vêlcea: «Radu Vlădescu Cambesa». (v. Doc. Hurmuzache tom. III); CAZAN, 1668, și

Vel vistierul GRIGORE VLĂDESCUL, care fu omorît de catanele nemțești, carî la 1716 în timpul lui Mavrocordat, prădaŭ țara sub comanda unui căpitan Micul, «și în afară de jafurile ce făcea și boerii numiți aŭ omorît, pre Șerban clucerul Prisiceanul, pre Grigorie vistierul TIGVEANUL Vlădescul și pre Preda postelnicul Isvoranul și alții...» (R. Popescu, cron. mag. istor. IV, 55).

PÂRVU VORNICUL VLĂDESCUL, fratele logofĕtului Badea, fusese mare Spatar la 1638 și apoi mare Vistier, fiind ucis la anul 1657, în următoarele împrejurări: Vlădescul cu mai mulți boerî și căpitanî, se duse la pașa plângându-se contra lui Mihnea Vodă. Acesta la rândul sĕŭ, se jelui contra boerilor că aŭ gânduri rele pentru Impărăție. Pașa crezênd pe domn, împăcă pe boerî să'l însoțească cu armata în Austria. «... Intâmplându-se de aŭ venit Pârvul vistierul sub cortul domnesc, poruncise Domnul unor beșliî, că de l'or vedea, să vină cu arme ascunse pe sub haine; și veniră beșliî turcești, și zicêndu-le Mihnea Vodă, îndată loviră pe Pârvul vistierul cu săbiile, de'l făcură fărâmî, și multă pagubă făcând împĕratului cu uciderea multor turcî...» (Șincaî, cron. III, 118; mag. ist. II, 20).

Fiul acestui viteaz boer, a fost:

ȘERBAN COMISUL VLĂDESCU. Vodă Șerban Cantacuzino trimese în anul 1688, o importantă misiune la Vienna, către împĕratul Leopold I, compusă din patru boerî marî: Iordache Cantacuzino fratele sĕŭ, Constantin Bălăceanu, ginere-sĕŭ, Capitan Șerban Cantacuzino nepot, și pe comisul Șerban Vlădescu, fiul lui Pârvu. Filstih (apud Șincaî, III, 230) zice că scopul erea, că dacă Nemții vor mai avea noroc în arme contra Turcilor, să ordone generalilor să aibă grije de țara românească, spre a fi pusă sub aripele Austrieî. Chiar în acel an însă, muri Șerban Vodă.

www.dacoromanica.ro

Soliĭ ſură opriţĭ la Viena, dându-se drumul numaĭ luĭ Vlădescu şi Bălăceanu, spre a se întoarce în ţară cu Ungurul Laslo Ciaki. Bălăceanu nu vroi se intre în ţară, rămâind la Braşov, din cauze carĭ nu se cunoşteaŭ bine: Vlădescu intră ast-ſel singur cu comtele Csakí în Bucureştĭ, de unde acest din urmă se întoarse la Viena cu rĕspunsul luĭ Brâncoveanu. — Din 1698 e datată o carte domnească pentru Şerban Vlădescul. — Asupra urmaşilor sĕĭ, nu ştim carĭ aŭ ſost.

Alţĭ Vlădeştĭ, întâlnim în secolul trecut, descendenţĭ aĭ acelor de maĭ sus:

Preda Vlădescu biv-vel clucer za arie la anul 1763, pe când domnea Constantin Vodă.

Postelnicul Constantin Vlădescu, la anul 1777, ca boer pe lângă divan. —

Descendenţiĭ de azĭ aĭ familieĭ sunt:

Generalul Mateĭ Vlădescu, General de divizie, şeſul statuluĭ major regal şi Preſect al Palatuluĭ. — Fost ministru de rĕsboĭ, şeſ al Statuluĭ major general.

Are fiĭ pe: Emil Vlădescu, căpitan de cavalerie; Alexandrina, Eugeniu †, ſ. oficer; George Vlădescu, căpitan de stat major; Sophia căsăt. cu căpitan Miron Costin; şi Elena.

www.dacoromanica.ro

VLADOYANU

(VALACHIA)

Această familie este veche din Oltenia, unde se află printre boerĭ, din secolul XVII. Poate în acel timp ereaŭ tot una cu boeriĭ Vlădenĭ, numeroşĭ pe atuncĭ.

CONSTANTIN VLĂDOIANU «cum *frate* suo», sunt înscrişĭ ambiĭ la 1718 şi 1720, în lista principalilor boerĭ din Dolj, cu contribuţiunĭ către administraţia austriacă.

FOTEA VLĂDOIANU mare paharnic, † 1777, îl întâlnim întâĭ într'un document din 21 marte 1747, pentru moşia Slobozia, în judecată cu Diicul Brăiloiŭ; şi din noŭ la 1753. (Academ). El la anul 1757, zideşte o biserică la Crajova, care e cunoscută sub numele sĕŭ (Vlădoianu). La 1763 e biv-vel medelnicer; iar la 1773 şi 1777 când murise, e citat ca biv-vel paharnic. — Soţia sa erea jupăneasa Ilinca, de la care avu patru copiĭ. ELENCA Vlădoianu fondă biserica din Găneasa (plasa Oltu de sus) din judeţul Romanaţĭ, la anul 1791. (Odobescu, Antiq, jud. Rom. p. 130). — Fiiĭ luĭ Fota:

IONIŢĂ VLĂDOIANU mare Pitar. Sub Principele Moruzi W., la 1790, ca biv-vel pitar, are un proces la divan pentru moşiile ce donase tatăl sĕŭ bisericeĭ din Crajova, cum ne arată un raport al caimacamuluĭ din Crajova şi al boerilor către Domn, în care se explică pe larg toată pricina, lăsând ca Domnul să hotărească. Raportul începe ast-fel: «Dumnéluĭ biv-vel pitar Ioniţă Vlădoianu, prin jalbă către Înălţimea Ta, a arătat că răposatul taicăl domnieĭ-sale paharnic Fote Vlădoianu, zidind o biserică aci în Craiova, hramul Sfântuluĭ Nicolae şi Spiridon, şi la moartea Dom-

www.dacoromanica.ro

nieĭ sale aŭ afierosit aceĭ biericĭ două moșiĭ: Novacu cu 7 munțĭ și Cereșu ot Dolj.... etc». (14 Dec. 1794). (Ureche, Domnia luĭ Moruzi p. 220-4)

Barbuceanu saŭ Barbu, fratele cel mare al luĭ Ioniță, murise încă tinĕr înainte de 1777.—Sora lor: N....ținea pe Vameșul Vasile; iar al treilea fiŭ al luĭ Fotea, fratele maĭ mic, erea Constantin Vlădoianu.

Vĕrul lor, fiul fratelui luĭ Fota se numea: Nicolae Pitarul Vlădoianu, 1778, care în an. 1788 erea numit de către Vodă Mavrojeny, ispravnic de județul Dolj.

Barbu Vlădoianu armaș trăia în secolul actual; iar soția sa Uța, e citată chiar pe la 1850, în niște acte de hotărniciĭ. Eĭ avură doĭ băețĭ:

Ștefan Vlădoianu cel d'al doilea, colonel în armată, însurat cu fata luĭ Bengescu din Crajova, a avut două fete: Zoe și N.....

(Catinca Vlădoianu, a fost soția luĭ Alecu Golescu).

Generalul Barbu Vlădoianu, fost mare spatar al oștireĭ românești, fiul cel mare al arm. Barbu. Om politic, fost Ministru, Primar al Capitaleĭ (1865), ocupând și alte înalte demnitățĭ.

Copiĭ sĕĭ sunt: —Lucia Petrovicĭ; Ștefan căsăt. cu Adina Ghika; Ioan, avocat; și

Nicolae Vlădoyanu, n. 1839, fost colonel de cavalerie. Căsătorit cu Iza, fica Pr. Demetru Ghika, are copiĭ pe Mitică și Iza.

www.dacoromanica.ro

ZATREANU

(VALACHIA)

Familie din Oltenia, unde o probează documentele încă de la începutul secoluluĭ XVII.

Ceĭ d'âmtâĭ trăiaŭ: la 1623, LEPĂDAT logofĕtul ot Zătrenĭ, iar la 1607 boerul PÂRVU DIN ZĂTRENĬ. Eĭ se trag din vechiĭ boerĭ Drăgoeștĭ, anterioră sec. XVI.

Boerul CÂRSTIAN ot Zatrenĭ, 1650, erea stolnic și fu îngropat cu soția sa Maria (1656), la M-rea dintr'un lemn, din Vâlcea.

DANCIŬ POSTELNICUL Zătreanu, avea de soră pe jupâneasa Caplea, a căreĭ fică după un act din 1681, erea Păuna, soția luĭ Udrea logofĕtul Otetelișeanu. (doc. Arh. Stat). Fiĭ luĭ Danciŭ ereaŭ: «Petru sin Danciul din Zătrenĭ» la 1683; și PREDA ZĂTREANUL citat în anul 1736, și maĭ înainte 1719 (7 Noembre), împreună cu tatăl sĕŭ, în: «Catalogus contribuentium donum gratuitum pro Sacra Caes. Regiaque etc.» al ocupațiuneĭ Austriace, ca boerĭ de clasa I în Dolj. Tot în acele liste, în care sunt trecuți boeri din toate familiile Olteniĭ, maĭ figurează alțĭ boeri Zătrenĭ:

MATEI, VLADUȚ, VLADU, VASILE cum frate, Radul, Mateĭ Barbul și UDREA ZĂTREANUL. Acest din urmă la 1724 (Noembrie 12), ia în posesiune moșia Sărineasa din județul Vêlcea. — (Hurmuzache, t. VI, 320).

Intr'un memoriŭ din 1719, adresat de boeriĭ Olteni principeluĭ Eugen de Savoia, sunt din noŭ amintițĭ: Vlad, RADUL și MATEĬ Zătreniĭ.

BARBU ZĂTREANU de la 1719, erea vel căpitan de călărașĭ la 1733 în Crajova, contimporan cu DINCĂ și ILIE Zătreanu. (în maĭ multe acte vechĭ).

www.dacoromanica.ro

Jupâneasa BĂLAȘA Zătreanca, măritată întâĭ cu Barbul Otetelișanu, rămâind văduvă, se recăsători cu Toma Cosligeanul. Ea erea fica boeruluĭ Vasile Zătreanul (1720).

IENACHE ZĂTREANU, la 1781 se judecă cu I. Olănescu, pentru o danie a jupaneseĭ Catrineĭ Uésca. (doc. pach. mitrop. în Arh.).

ZĂTREANUL, al treilea vistier, erea judecător al județuluĭ Romanațĭ la 1783, având retribuție 50 taleri pe lună. (Ureche Ist. Rom. I).

Numele familieĭ, derivă de la moșia posedată de mult de strămoșiĭ eĭ: Zătreniĭ din Dolj.

Descedențĭ actualĭ sunt în Crajova...., și pe lângă dânșiĭ sunt alțiĭ carĭ aŭ uzurpat numele.

---

www.dacoromanica.ro

ARAPU

Veche familie din Moldova de sus, citată printre neamurile boerești de Cantemir, în «Descriptio Moldaviae», printre carĭ o găsim din al XVII secol. Nu știm de unde și cum derivă numele eĭ. — La anul 1639, Vasile Vodă Lupul însărcinează cu cercetare judecătorească, pe un membru al acesteĭ familiĭ: GHEORGHE ARAPUL biv-slugiar.

Un act din anul 1665, ḑice: «Aŭ trimes Dabija Vod. pe Dumnealuĭ pre Constantin Bantaș și pre CONSTANTIN ARAPUL să facem oamenĭ de oaste.»

ALEXANDRU ARAPUL vornic, e iscălit într'un act din anul 1669. (Doc. Arhiv. St. B.).

Intr'un hrisov domnesc al luĭ Antonie Vodă Roset, se citește: «și să socotiți să alegeți partea ARĂPEȘTILOR despre Boteștĭ pe ce vor avea și precum orĭ știi oameni bunĭ...» (V. Hasdeŭ, Etimologic. Colon. 1461).

Aḑĭ sunt puținĭ descedenți aĭ acesteĭ familiĭ: IOAN ARAPU, avocat, fost prefect de Botoșanĭ, — și fiĭ sĕĭ...

Descedenți din familia Arapu, maĭ sunt și in Basarabia.

ASLAN

Neam boeresc din Moldova, unde se află din sec. XVII. Descinde probabil de la ASLAN VORNICUL, boer din Valachia, despre care vorbesc cronicile țĕriĭ la anul 1632, cînd fu făcut Ban la Crajova de Leon Vodă, dar silit apoĭ să fugă la venirea luĭ Mateĭ Basarab. Trecînd în Moldova, ar fi dat naștere familieĭ de acolo.

www.dacoromanica.ro

In timpul luĭ Nicolae Mavrocordat, erea IORDACHE ASLAN al doilea spătar, proprietar in Botoșanĭ. — Pe la jumĕtatea secoluluĭ trăia Căpitanul GHEORGHE ASLAN, fiul CATRINEĬ Aslanóieĭ, strĕnepoată de fică a logofĕtuluĭ Dumitrașcu Ceaur. O ramură din familie adaogă numele de Ceaur pe lîngă cel de Aslan; din care: N. CEAUR ASLAN, fost deputat.

Descedenții actualĭ: TEODOR ASLAN, însurat cu o Hurmuzaky a avut 6 copiĭ, doĭ băeți și patru fete: Maria Codreanu, Elena Iamandi, Ruxandra Sturdza și Zoe Lambrino. fiĭ: — 1. TEODOR ASLAN căsător. cu Cleopatra Rusu, are 4 copiĭ: EDGARD, Alfred †, Madeleina Cocorescu și Margherita. — 2. GEORGE ASLAN căsăt. cu Elena Turbure, are copiĭ pe: Estella, și HENRI Aslan, căpitan de artilerie, însurat cu Sylvia Lecca.

BÂLTEANU

Boerĭ din Gorj, Bâlteniĭ sunt cunoscuți cu acest nume din secolul XVIII. Jupân CONSTANTIN BÂLTEANU, citat 1780 și 94, erea cititor al bisericeĭ Sf. Impĕrați din T. Jiŭ, pe care a fondat'o el fiind vel-stolnic la anul 1810, și în care e zugrăvit. Fusese și ispravnic de Gorj. — ION BÂLTEANU, erea clucer la 1802. — Tot în secolul nostru a trăit: medelnicerul GRIGORAȘ BÂLTEANU (1789-1849), a căreĭ fică fu măritată cu Paharnicul Nicolae Otetelișeanu, vornic. (V. portret. luĭ în Ist. T. Jiŭ p. 122). — DINU BÂLTEANU serdarul, e cunoscut în timpul mișcăreĭ lui Tudor Vladimirescu, fiind numit ispravnic de Gorj în locul boeruluĭ Dinu Otetelișanu, care erea închis la monast. Tismana (1821). (v. despre eĭ: Ștefulescu, Ist. T. Jiuluĭ).

Printre descedenți actualĭ: Ion Bâlténu, membru la Curtea din Galatzi...

---

www.dacoromanica.ro

BÊRSESCU

Cronicele vorbesc de câți-va representați ai acesteĭ familiĭ, originară din Oltenia.

In timpul domnieĭ luĭ Mihnea Vodă, 1658, acest domn ucise pe boeriĭ: Pârvu vel vistier, PREDA BÊRSESCU VEL AGĂ, și Preda Brâncoveanul și alțiĭ, pe un simplu prepus, «însă ne fiind vinovați nimic» (Cronica anonimă, mag. istor.)

In anul următor (1659), Mihnea «îndemnat de dracul», a decapitat încă alți mulți boerĭ, printre carĭ erea STROE CLUCER BÂRSESCUL, și alți 10 marĭ boerĭ ai țărĭĭ.

Preda Bârsescul, erea vel-sluger la anul 1633 sub Leon Vodă, și boer rĕmas credincios aceluĭ domn.

La 1700 și 1719 trăiaŭ la Crajova, urmașiĭ acestor boerĭ: CHIRCA și NAN BERSESCUL. (V. Hurmuzaki, rapoarte). Despre descedenții lor nu maĭ știm nimic.

BOZIANU

Boerĭ din ținutul Buzĕuluĭ, unde posedaŭ moșiĭ din secolul XVI. — PĔTRAȘCU PAHARNICUL din Bozianĭ, cu fica sa MARIA, vinde o moșie în anul 1609 (32 Maiŭ). (Docum. Academieĭ). — Șetrarul BOZIANU (pe la 1700), avu o fică MARIA, căsătorită cu IOAN, fiul luĭ Pârvu II Cantacuzino.

Nu știm dacă maĭ există descendenți autenticĭ din acest neam.

BRAESCU

In Moldova, de unde e originară această familie, o întâlnim încă din secolul XVII, în letopisețul țĕrĭĭ. —In anul 1679, jupânesele boerilor ȘTEFAN BRĂESCU și Ion Bucium, carĭ muriseră de curând, fură închise și legate din ordinul

www.dacoromanica.ro

luĭ Duca, spre a le lua averile rĕmase de la soțiĭ lor răposațĭ. (letop. Cog. t. II. 22). — Despre Dumitrașco Vodă Cant. ḑice cronicarul Nicolai Costin, la anul 1684: «..... Acest tiran fricos încă ca să scoată banĭ mulțĭ, aŭ spânzurat de mâinĭ pe GAVRIL BRĂESCU, ce a fost Jicnicer mare, și pe Teodor a Naculuĭ, feciorĭ de boerĭ marĭ». (id. II, p. 34).

Maĭ sunt adevĕrațĭ coborîtorĭ aĭ acestora, alăturĭ cu alțiĭ ce poartă acelaș nume de familie, neavând a face în nimic cu dânsa. Azĭ: Alex. Brăescu avocat, etc.

BREZOIANU †

Veche familie din Valachia, adĭ cu totul stinsă. — După niște documente pentru viile din Dobrotenĭ (Archiva Stat. B), se constată că în secolul XVII, trăia CONSTANTIN Brezoianu biv-vel armaș și soția sa Ilinca, și care avea de frațĭ pe Ștefan, Stanca și Mateĭ. — Vĕr cu Constantin, erea FIERA BREZOIANUL mare vistierul.

Marele boer PĔTRAȘCU BREZOIANUL, în ḑiua de 10 Septembre 1716 pieri ucis de Mavrocordat, care sosind în Bucureștĭ, cum ḑice cronica: «la fântâna luĭ Radul Vodă aci a poruncit de s'aŭ tăiat tot fărâmĭ un boeriŭ mare Brezoianul, sub pretext că nefiind el față s'ar fi unit cu alțĭ boerĭ în mitropolie ca să se pună el prinț....» (Șincaĭ.—Cronica Rom. III, p. 394). — Postelnicul ȘERBAN BREZOIANU avea de soție pe Ilinca fica comisuluĭ M. Bărbătescu. — Urmașiĭ ultimĭ aĭ Brezoenilor, înrudițĭ de aproape cu Bozieniĭ s'aŭ stins la finele veaculuĭ trecut.

BURGHELE

Cantemir citează printre neamurile boerești din Moldova și pe acesta. Locul sĕŭ de origină, e prin județul Tutova și Vasluĭ. — Despre această familie, de și existând

www.dacoromanica.ro

din al XVII secol, nu găsim nimic prin cronice și relațiunĭ vechĭ. — Sub Alexandru Moruzi, erea CONSTANTIN BURGHELE vel pitar, apoĭ căminar și spătar, și sub Ioan W. Sturdza. De la el, se trag ceĭ cu acest nume din adevĕrata familie.

BOU †

Familie dintre cele vechĭ ale Moldoveĭ, stinsă în secolul nostru, după ce maĭ căzuse din importanța eĭ de odinioară.— Se pomenesc membriĭ aĭ acesteĭ familiĭ, prin hrisoave încă din secolul XV. — La 1606, boerul BOU erea mare vistiernic al Moldoveĭ. (Uricar, t. 18, pag. 505). — In Valachia BOUL BANUL, venise cu Leon Vodă Tomșa, cu care erea cumnat, și cronica vorbește despre dânsul la anul 1623. (v. Boteanu)

CANANO

Originară din partea de sus a Moldoveĭ, din jud. Botoșanĭ, această familie s'a înrudit în secolul trecut și cel actual, cu multe din principalele familiĭ moldovene.

Un CANANAŬ erea însurat cu Ecaterina, fica luĭ Ion vornicul Balș. — La 1762 erea CONSTANTIN CANANOŬ biv-vel paharnic, rânduit ca baș-conacciŭ, etc. (v. Letopiseț). Fica sa Ecaterina, se mărită cu marele paharnic Toma Balș, fiul luĭ Vasile și vĕr cu baș-boer Teodor Balș. — Astă-ḑĭ sunt maĭ mulțĭ descendențĭ dintr'ânsa, printre carĭ: G. CANANO, prefect de Constantza, etc....

---

www.dacoromanica.ro

CARAMALÊU

Familie, de mult în țară, dar probabil de origină străină.— In anul 1689, cronicele ne vorbesc pentru prima oară în Valachia de: DUMITRAȘCO CARAMALĔŬ vel Postelnic, care fu trimes cu alți boerĭ de către Brâncoveanul, la Pașa turcesc ca solĭ, pe când alții mergeaŭ la Poartă. Aceiași misiune o avu acest boer la anul 1695, spre a merge la Poartă, să intervie ca domnul să nu meargă în persoană la Cladova. (magazin istoric II, p. 134 318).

Sub domnia luĭ Mavrocordat W, el primește de asemenea maĭ multe misiunĭ de încredere, după cum se vede în cronicele țĕriĭ. (magaz. istor. IV, p. 170, 71 etc). El maĭ fusese și vel portar (1690) (Cron. Radu Popescu). — Din urmașiĭ acestuia derivă descendenții contimporanĭ. Adĭ: Constantin Caramanlêŭ, consilier la Curtea de compturĭ.

CAZIMIR

Familie din Moldova, originară din județul Sucevei, unde există de maĭ multe secole.

In secolul nostru (1800), trăiaŭ frații: Panait, Petrache și Ioan Cazimir. Spătarul PANAIT avu un fiŭ anume Iordache; iar PETRACHE CAZIMIR, fost de asemenea spătar, a avut 3 fiĭ: Răducanu, vel postelnic; Costache Cazimir cămînar, și

TEODOR CAZIMIR, fost adjutant domnesc al luĭ Mihaĭ Vodă Sturdza și colonel în armata țĕrii. Insurat cu Elena Kogâlniceanu, a avut fiŭ pe:

Colonelul EMIL CAZIMIR, senator, n. 1841, fost adjutant regal, demisionat ca L-t. Colonel de Cavalerie (92); Numismat; decorat cu maĭ multe ordine străine, etc. — Căsătorit cu Maria Liteanu.

Din alte ramure, maĭ sunt nobilĭ CAZIMIR și în Basarabia.

---

www.dacoromanica.ro

CIOGOLEA †

Această familie e citată de Cantemir printre cele însemnate boerești ale Moldoveĭ; adĭ stinsă.

Ignat Ciogolea, erea mare părcălab de Hotin la anul 1622 și 1623.

Boerul Pĕtrașcu Ciogolea, Parcălab de Hotin, 1630. Moștenitor al avereĭ luĭ Isaac Balica, care n'avea copiĭ. Din 1634, Moise Movilă dă un act pentru moșiĭ Logofĕtuluĭ Ciogolea. (Archiva. de Hasdeŭ). — Miron Ciogolea stolnicul e citat de letopiseț când cu invazia tătarilor din anul 1650 în Moldova: «atuncĭ aŭ luat pe jupâneasa luĭ Miron Ciogole Stolnicul, cu o cocoană a luĭ, care n'a maĭ eșit din robie în vecĭ.»

Costin Ciogolea, vel spătar al Moldoveĭ în acelaș an, fu trimes de Vodă Lupul sol la Hmil Hatmanul Cazacilor, iar vornicul Ghica la Sultanul. Puțin după aceia, Ciogolea joacă un însemnat rol în evenimentele cu Gheorghe Ștefan, din care cauză cum povestește pe larg Miron Costin, Ciogolea și fratele sĕŭ fură omorâțĭ din porunca Domnuluĭ «noaptea de 'naintea jicniței ce erea în lăuntru în curte.... (v. Letop. I. 319—335).

Probabil că adevĕrațiĭ urmașĭ aĭ acesteĭ familiĭ, aŭ pierit ceĭ din urmă în veacul trecut.

CIOROGÂRLEANU †

Veche familie de boerĭ din Valachia (Ilfov), carĭ posedaŭ moșia Ciorogârla, și carĭ astă-dĭ probabil e stinsă. — Pe la anul 1650 trăia, după cum ne arată documentele, Petru biv-vel clucer ot Ciorogârla, care avea de soție pe Ancuța, sora luĭ Dumitrașco Spineanu.

— Cronicarul Radu Greceanu, în domnia luĭ Brâncoveanu, vorbește de 2 boerĭ din acest neam:

www.dacoromanica.ro

Constantin clucerul Ciorogârleanu, la anul 1689, a fost trimes de domn împreună cu Mihalcea Șetrarul, la Hanul Selim Gereĭ în Buceak, ca solĭ. — In anul urmĕtor (1690), Mateĭ Ciorogârleanul, vel sluger: «erea de domn trimes să se afle cu o seamă de oamenĭ lângă Seraskerul și lângă Tukeli, și care scria la Domnul de venirea oștilor că sunt viitoare....». (magaz. ist. t. II, 155).

COJESCU

La 1662, în Valachia, e citat în hrisoave: Bârcă căpitanul ot Cojeștĭ. Acesta avu de fiŭ pe Pană căpitanul, apoĭ paharnicul din Cojeștĭ 1670, 1677, care avea de soție pe jupâneasa Vlădaia, 1691. — Fiul luĭ Pană erea Bârcă Cojescul, biv-vel logofĕt la anul 1691, care nu avu de cât douĕ fete: una N.... soția vel vorniculuĭ Ștefan Văcărescu (1743), cea altă Păuna a luĭ Radu Topoloveanu biv-logofĕt de visterie (1743), cu care avu un fiŭ Constantin Topoloveanu (1750).

Prin aceste 2 fete, probabil s'a stins această ramură, de și aŭ rĕmas poate descendenți ĭ din alte branșe, până în secolul nostru.

COLCEAG †

Boerĭ purtând numele acesteĭ familiĭ, ĭĭ întâlnim în țară din secolul trecut. = Familia trebue să fie de origină tătărească, după cum o arată numele sĕŭ.

E o mare probabilitate, ca eĭ să descindă din acel Colceag Bey, care la 1740 fu trimes de Turcĭ în Moldova să restaureze puternica cetate Hotin din Basarabia, și să o ocupe. — (V. Fotino, III. 102, și letopiseț).

Dumitrache Colceag, vel stolnic, este amintit într'un

www.dacoromanica.ro

act al divanuluĭ domnesc din Iulie 1781. — (V. Ureche Ist. I. 103)

Chiriță al luĭ Colceag, la 1783 e ispravnic de Slobozia.

Mateĭ Colceag, cumnatul luĭ Filip Lenș;—după 1800. Acesta avea ultimele case de pe podul Mogoșoeĭ, de unde începea bariera orașuluĭ, la streajă. (Papazol, Ist. Bucur. p. 91)

Majorul Papazoglu ne spune că: «Spatarul Cantacuzino la 1715, a clădit spitalul, turnul și biserica, totuși fiind-că acel spațios tărâm a fost cumpĕrat de la Vornicul Colceag, orășeniĭ până azĭ ĭĭ păstrează numirea de Colțea». (p. 21)

Un vornic Colceag a trebuit decĭ să existe încă pe la 1700; însă cu puținele date de carĭ dispunem, nu putem stabili nicĭ-o legătură între aceștia.

COLFESCU

Această familie erea înfloritoare, având și o mare avere în secolul trecut; însă pe urmă decăzând, nu știm dacă astăzĭ nu e stinsă.

Un boer Colfescu, după 1700, e cunoscut prin însărcinarea ce avu de la Vodă Mavrocordat, de a conduce pe fostul Mitropolit al țărei Antim, osândit perpetuu să stea la Monastirea de la muntele Sinai. Trecând rîul Dulcia, ce curge lângă Adrianopol, Antim fu aruncat în apă. Papazol zice: «Colfeștiĭ. — Această familie este acea ce fu blestemată de Mitropolitul Antim când îl sugrumă în luntre și'l înecă Colfescu în Dunăre (?), fiind orânduit de Vodă a'l trece Dunărea și a'l îneca la mijlocul eĭ». (Istoria Bucureștilor, p. 14).

Iordache Colfescu, e biv-vel serdar pe lângă divan la anul 1777.

Cam de pe atuncĭ, și începutul actualuluĭ secol, Colfeștiĭ aveaŭ loc de casă și case marĭ boerești, pe podul Mogoșoaeĭ, pe locul unde azĭ este palatul regal.

---

www.dacoromanica.ro

COSLOGEANU †

De și această familie nu coprinde de cât patru generațiunĭ, autorul eĭ fiind un grec stabilit în țară, totuși trebue menționată pentru înrudirea avută cu patru marĭ familiĭ ale țăreĭ. (între 1700-50).

Hrysant Cămărașul, grec originar din Hios, venind în țară se stabili și luă numele de Coslogeanu, după satul Cosleg. El se însură cu fata spătaruluĭ Mihaĭ Cantacuzino, care muri la 1716, având de fiŭ

Pe Toma Coslogeanu, care la rândul sĕŭ e tatăl a doĭ copiĭ: Maria, care ținea pe Logofĕtul C. Brâncoveanu; și un al doilea

Toma Coslogénul, însurat cu Balașa Zătreanca, vĕduva mareluĭ Vornic Barbu Otetelișanu. Fiul acestuĭ Toma: N...., se însură cu fata mareluĭ Logofĕt Serban Greceanu. Maĭ în urmă el fugi la Țarigrad, unde s'a turcit fiind făcut zaim sub numele de Mehmed Boiarzade. Muri la Constantinopol, nelăsând nicĭ un copil. — (V. Bolliac, Buciumul. Geneal Cantacuz.)

COTESCU

Boerul Stanciu Cotescu, la începutul secoluluĭ XVII, a avut fice pe Stanca și Neacșa, câte și treĭ amintiți într'un hrisov de moșie din anul 1618. — Maĭ târziŭ: Vlaicu Căpitanul din Cotești, a avut fiŭ pe Ienache «fiul Vlaiculuĭ cap». (citat la anul 1734).

Familia avea proprietăți în Putna și R.-Sărat (Valahia). — Actualĭ: Constantin Cotescu f. senator, având fiĭ pe: Dumitru, colonel; Ștefan, f. căpitan; Virgil, † în rĕsboĭ; Alexandru inginer, și Constantin.

DRĂGUȚESCU

Nu știm dacă maĭ sunt descendenți direcți din această familie, care apare cu importanță în sec. XVII în Moldova.

Miron Costin citează, cu ocazia morțeĭ Pr. Ștefăniță Lupu,

www.dacoromanica.ro

pe DUMITRAȘCU DRĂGUȚESCU din Suceava, care muri la 1661, de o boală «ce i zic doftorii Maligna, de care aŭ murit și Drăguțescul de la Suceavă, om cunoscut și ales la toată curtea»... (Let. I, 372).—ILIE DRĂGUȚESCUL SPATARUL 1680, fusese armaș și Serdar, și erea tovarăș credincios al luĭ Vodă Petriceicu (1684). (Letop. Nic. II, 23,224).

Biv-medelnicer PRODAN DRĂGUȚESCU, erea Pârcalab al cetățeĭ Hotin, la 1680. — Ana, fica luĭ Ionașcu Balș, ținea pe un boer Drăguțescu (Ilie).

LUPUL DRĂGUȚESCU, la 1728: «fecior de boer pământean», erea partizanul luĭ Racoviță contra luĭ Grigore Ghica, purtându-se cu mare curaj. Fu prins însă cu Hatmanul, de Ghica: «și în judecata a tot divanul l'aŭ spânzurat». (Cronica Amiras. Let. III, 168).

Jupăneasa SAFTA Drăguțésca, fata luĭ G. Septilicĭ, e citată într'un act al eĭ din 1743. (Academia).

Găsim și Valachia, un DRĂGUȚESCU ca vel CĂPITAN sub Serban Voev., și din care aŭ rĕmas poate urmașĭ.

DOICESCU

Proprietatea veche a acesteĭ familiĭ, este Doicești din județul Ialomița, încă din al XVI secol; la origină erea înrudită cu Bărbătești. — După documentele satuluĭ Vălenĭ, găsim următoarea filiațiune a lor: DANCIU CLUCERUL Doicescul, bătrân la anul 1647, avea doĭ fiĭ, amintiți în acelaș an: UDREA slugerul, și COLȚEA CLUCERUL DOICESCUL, despre care cronica anonimă a țăreĭ ne spune la anul 1659 sub domnia luĭ Mihnea Vodă, că fusese trimes de Domn împreună cu Nicola Sofiălăul, în ambasadă la Vizirul, spre a obține uciderea luĭ Constantin postelnicul. Cu câți-va anĭ înainte, la 1655, fratele sĕŭ:

UDREA slujiarul DOICESCUL fusese ucis de seimeniĭ rĕsculați în potriva luĭ Constantin Basarab și a boerilor sĕĭ, atuncĭ

www.dacoromanica.ro

când mai periră alți 13 boeri mari ai țării, între cari Giorma Banul (*), Brâncoveanul, Preda Beca, Papa Grecèanul, etc. (cron. an. în magaz. istor. IV 338,350).

Colțea Doicescul a avut doi fii: Danciu și Radu Spatarul Doicescu, care trăia sub Brâncoveanu, 1691.

In decursul secolului trecut, unii din urmașii acestui neam aŭ decăzut, pierzând din averile ce posedaŭ, și chiar azi sunt moșneni Doicești.

DUCA

Familie din Moldova, ai căreĭ strămoși aŭ fost: George Duca, Domnul Moldoveĭ și Valahieĭ 1666-84; și apoĭ Constantin V.v. al Moldoveĭ, 1691-96.

In mișcarea de la 1821, e cunoscut Postelnicul Petraki Duca, de care amintește și Beldiman în Tragodia. — Generalul Ion Duca, însurat cu o Duca, a avut 2 fiĭ (actualĭ):

George Duca † 1899, căsăt. cu Lucia Ghika, fost Director al căilor ferate; având fiĭ pe: Ion și Grigore. — și Ioan Duca, membru la cassație, căs. cu o Sturdza, având 3 fiĭ.

DRUGANESCU

Din Postelnicul Drăgan, care trăia pe la anul *1523*, se coboară această veche familie boerească din Valachia. Vom notà numaĭ foarte puține detaliĭ ce am putut culege asupra eĭ.

Ast-fel, Scarlat Drugănescu erea vel stolnic la 1783; iar la 1788 stolnicul Drugănescu e numit boer ispravnic al Județuluĭ Argeș, fiind biv-vel serdar, cu Ion Glogoveanul.

(*) Din vechia familie stinsă a Alexienilor, tot din Ialomița.

www.dacoromanica.ro

Două surori Drugănescu, ținură la începutul acestuĭ secol, una pe boerul Dedulescu, cea altă pe Gheorghe Lehliŭ.

Iordache Drugănescu, care trăi până la jumătatea secoluluĭ nostru, erea un boer învĕțat, știind maĭ multe limbĭ, maĭ ales pe cea latină și apoĭ pe cea greacă și română, cum spune Blaremberg. (In «Essai sur les institut de Roum.» pag. 270).

Un Niculescu, însurat cu fata unuĭ Drugănescu, avu fiŭ pe Clucerul Const. Drugănescu (vezĭ Niculescu).

GANE

Veche familie din Moldova, aflându-se printe mariĭ boerĭ din secolul XV.— La anul *1540* ne spune letopisețul Moldoveĭ, (I. 200, Gr. Ureche), că Ștefan Vodă Lăcustă a fost ucis noaptea în cetatea Suceveĭ de boeriĭ nemulțumiți, între carĭ «o seamă de boerĭ den curtea luĭ, anume Gănești și Arborești»..... Cronicarul critică pe omorîtorĭ, descriind această dramă.

Vasile Gane la 1758, fu însărcinat de Ion Callimaki Vv. să intervie pe lângă Mitropolitul Jacob să abdice, lucru ce reuși; iar Mitropolit fu făcut fratele Domnuluĭ. (Letop. III, p. 242). Cu acea ocazie, ca rĕsplată, fiul boeruluĭ Ganea, anume Ștefan Gane, fu făcut Comis mare.

Astă-zĭ este descendent al familieĭ: Nicolae Gane, literat și om politic, n. 1835. Fost ministru, Primar al Iașilor, și Prezident al Senatuluĭ (98). Pentru literatură a scris admirabile «Novele», carĭ se pot considera ca cele maĭ bune din literatura noastră. (3 vol. 1886, Socec).

GHERGHELY

Familie din Moldova, de la ținutul Dorohoĭ. Origina din Fogoraș în Ardeal. Incă de la anul 1549, strĕmoșul acesteĭ familiĭ: Grigor, fiul luĭ Vlad de Zeliste, capătă diplomă

www.dacoromanica.ro

de nobilitate de la Ferdinand. La 1624, un GHERGHELY saŭ Grigor, avu din noŭ diploma confirmatoare de la Gabriel Bethlen, Principe Ardealuluĭ. (V. Cav. de Puscariŭ.—Fam. din ardeal). — In condica visterieĭ Moldoveĭ la 1790, sunt trecuțĭ maĭ mulțĭ membri aĭ acesteĭ familiĭ. — Pe la începutul secoluluĭ, trăiaŭ: COSTACHE Gherghel paharnic, sub Vodă Calimaki; — ȘTEFAN căminar, ILIE postelnic; MIHAIL fiul luĭ Costache, spatar. Apoĭ IOAN Gherghely, mare comis; — de la carĭ sunt urmașiĭ actualĭ.

GOLFINEANU

Numele acesteĭ familiĭ din Oltenia, derivă de la satul Golfinu din jud. Romanațĭ, proprietate a eĭ.

Biserica *Madona Dudu*, catedrala Crajova, a fost fondată în secolul XVIII de strĕmoșul acesteĭ familiĭ: HAGI GHEORGHE, împreună cu Maria Foteasca, ale căror testamente, importante prin coprinsul lor, se păstrează din anul 1782. — De această biserică, depind maĭ multe instituțiunĭ și ajutoare însemnate.

Hagi Gheorghe Stan și soția sa Stanca, aŭ avut 3 copiĭ: Hrisanta, Zamfira și ZAMFIR, care prin testamentul tatăluĭ sĕŭ era lăsat ctitor și îngrijitor al avereĭ. — Aceasta avu fiŭ pe:

IANCU GOLFINEANU, n. pe la 1800 în Crajova, însurat cu Elena Coțofeanca (1809—1860), al căreĭ mormânt se află la Madona Dudu. El avu 2 fete: Acrivitza Tincă, Elena Bogonos, și un fiŭ:

BARBU GOLFINEANU (1841—1888). Căsătorit cu Maria Marghiloman, a avut 7 copiĭ (actualĭ):

MIRCEA (Jean de MITTY) n. 1862. Publicist francez cunoscut. In Paris. — ION Golfineanu n. 1863, oficer de cavalerie. — CONSTANTIN n. 1866, magistrat la Craiova. Insurat cu Maria Poenaru; — Ecaterina și Elena.

---

www.dacoromanica.ro

HARALAMB

Familie de boerĭ, însemnaţĭ la Crajova în acest secol, unde aŭ fost şi caimacamĭ aĭ scaunuluĭ. — CONSTANTIN HARALAMB erea Clucer mare la 1814; avea domeniĭ multe şi întinse în Oltenia rezidând la Crajova. Fiiĭ sĕĭ aŭ fost: 1. IANCU Haralamb †, — 2. GENERALUL NICOLAE HARALAMB, n. 18..., om politic, fost Locotenent domnesc al ţării înainte de venirea Pr. Carol (1866), împreună cu N. Golescu şi L. Catargi.

3. CONSTANTIN HARALAMB †, mare proprietar la Craiova avênd fiŭ pe: D-r. DEMETRU Haralamb. — 4. Mihaĭ Haralamb, la Paris.

HURU

Veche familie moldavă, dispărută de mult. Cel maĭ vechiŭ de care se vorbeşte, este legendarul HURU CANCELAR, de sub Dragoş Vodă (1550), căruĭ se atribuia cronica cunoscută sub numele sĕŭ, saŭ isvodul spătaruluĭ Clănăŭ. Aḑĭ s'a dovedit că e o întreagă falşificare, făcută de C. Sion la 1830. Această cronică s'a publicat în broşură de Asachi la 1836, şi la 1863 în revista Română.

Cel d'întâĭ Huru dovedit prin documente, este ILIE HURU, MARE COMIS al Moldoveĭ, care titlu îl purta între aniĭ 1471-76, în timpul domnieĭ luĭ Ştefan cel mare. (Uricar, tm. XVIII, lista boer).

EFREM HURU, însemnat în prima jumĕt. a veaculuĭ XVI; poate nepot saŭ fiŭ al aceluia. După actele divanurilor domneştĭ, la 1528 (7036) şi 1530 erea Pârcălab de Neamtz, cu Hristea. De la 1631 până la 1646, e mare Vornic al Moldoveĭ sub Petru Rareş. (multe documente)

La anul 1546, găsim pe DANCIUL HURU ca Pârcălab de Neamţzu, înaltă demnitate ce avusese Efrem, poate tatăl sĕŭ. Maĭ e citat în documente de sub Iliaş Vodă, 1548, 1549.

LUPEA HURUL, e Părcălab al Cetăţeĭ Hotin la anul 1573, în

www.dacoromanica.ro

timpul luĭ Ion Vodă cel cumplit, ginerile sĕŭ, sub a căruĭ domnie se distinse în principalele rĕsboae ale aceluĭ domn, cum se vede în cronicĭ şi relaţiunĭ contimporane. Fica sa, erea a doua soţie a luĭ Ion Vodă.

Un document din 12 Martie 1602 (intre docum. Academieĭ), coprinde o vênzare de moşie ce face ANDREĬ feciorul luĭ Huru.

Un alt HURU în fine, este PÂRCĂLAB de Neamtzu la anul 1628 şi 1629 (7136).

Această mare familie de boerĭ, pare a se stinge cel mult pe la mijlocul veaculuĭ XVII. (1640-50.)

LERESCU

După tradiţie, această familie erea aşezată în ţară, judeţul Argeş, din timpurĭ foarte vechĭ. După documentele arhiveĭ Statuluĭ, se pot dovedi boerĭ din Lereştĭ la începutul secoluluĭ XVII: — PREDA POSTELNICUL din Lereştĭ, care a avut maĭ mulţĭ copiĭ. (1620); DRAGOMIR postelnic Lerescul, 1669, 1677, erea nepot de frate luĭ Preda, şi poate din el descinde familia din zilele noastre. Dragomir a avut fiŭ pe MIRIŢĂ.

La 1644, erea amintit un PÂRVUL, fiŭ al luĭ TUDORAN Lerescu. — ..... etc.

MILCOVEANU

Boerĭ vechĭ din Olt, unde stăpâneaŭ moşia Milcovul, împreună cu Buneştiĭ-de-fier din Argeş.

La 1648, trăia slujerul IVAN ot Milcov.

In secolul XVII, un boer Milcovean, avu 2 fiĭ: PAPA căpitanul, şi PREDA MILCOVEANU vel vistier, şi mare căpitan, care erea însurat cu Stanca fata luĭ Pavlache Banul Clejanul. Preda Milcoveanul făcea parte dintre boeriĭ, uniţĭ cu Preda Proroceanul şi Stoica paharnicul, carĭ se refu-

www.dacoromanica.ro

giară în Moldova la Const. Vodă Cantemir, mergând apoĭ la Poartă să pârască pe Brâncoveanul. Acesta prinzênd de veste, obține ca eĭ să fie prinșĭ și apoĭ aduși: «legați în fiare și în cătușĭ, în multe rînduri judecându'i». Proroceanul și Stoica fură spânzurați, iar Preda Milcoveanul fu trimes la Ocnă și maĭ tîrziŭ liberat. (Sincaĭ III, 357; cronica anonimă, etc). In anul 1693.

Fiul vistieruluĭ Preda, erea CONSTANTIN Micolveanu citat la 1702 cu tatăl sĕŭ.—STAN POSTELNICUL MICLOVEANU trăia la an. 1774 împreună cu suția sa Stanca. Tot pe acel timp se maĭ vorbește de alte rude ale lor.(Doc. Art. St. Mon. Bisrița, an. 1770). —

NECULCE

Familia însemnatuluĭ cronicar al Moldoveĭ: MARELE VORNIC ION NECULCE (n. la 1670 † 1745). Intre 1696-1701 erea mare agă și sluger, la 1705 V. Spătar, apoĭ Hatman al Moldoveĭ. La 1710 plecă în Rusia la Harcov cu Dem. Cantemir, locuind mult timp în Polonia. Revenind în țară, trăi retras, iar la 1730, Gr. Ghica îl numește vel vornic de țară de jos; îl regăsim în divanul luĭ Mavrocordat (1741) ca bivvel vornic. El a scris letopisețul țĕriĭ Moldoveĭ de la 1662-1744, și seamă de cuvinte, coprinzînd evenimente istorice.— † la 1745.

Un singur descendent al adevărateĭ familiĭ, trăește astădĭ:..... NECULCE n. 188... —

ODIVOIANU

Familie din Valachia, cunoscută puțin, dar de veche origină. Numele derivă dę la satul Odyvoi, carĭ pe timpurĭ se vede a fi fost un târg mare.

Pe ODIVOIANU îl găsim cel d'ântâĭ la anul 1661, conducênd

www.dacoromanica.ro

oastea luĭ Grigore Ghika Voevod în ajutorul Turcilor şi al luĭ Pr. Mihail Appafy, contra luĭ Ianos Kemeny ce voia să coprindă Ardealul. Letopiseţul luĭ Amiras ne spune: «şi i-aŭ dat luĭ Appafy pe Cuciuc Mehmed Paşa cu seamă de Turcĭ, şi aŭ poruncit luĭ Grigore Vodă să trimeată oaste într'ajutor. Şi aŭ trimes óste cu Odivoianul.» (Let. Cog, III, 145)

Nu maĭ întîlnim timp de un secol, nicĭ un urmaş al acestuĭ viteaz boer. Tocmaĭ după 1770, găsim pe soţia luĭ Jean Linche (†1780): Maria Hodivoianu, mama mareluĭ vornic Filip Leneş. Aceasta probabil a fost ultima descedentă a acesteĭ familiĭ.

ODOBESCU

Generalul Odobescu, fiind colonel, împreună cu Colonelul Solomon, a jucat un mare rol în mişcarea de la 1848. (V. Istoria Xenop., Tocilescu). In urmă erea mare spătar şi comandant general al oştirilor ţérĭĭ. El a avut 2 fiĭ: —Alexandru Odobescu (1831-1895) ilustrul istoric, arheolog şi literat român; şi Constantin Odobescu, fost Colonel de Cavalerie, prefect, etc. Căsătorit cu Ana Florescu, avînd 3 fiĭ: Ion, Grigore şi Radu.

PISOSKI

Polonă de origină, familia aceasta se află în Moldova de pe la 1650. Cantemir o citează printre familiile boereştĭ din timpul sĕŭ, când erea vel pitarul Pisoski. — La începutul aceştuĭ secol, Mihalachi Pisoski erea paharnic şi sameş de Tecucĭ; apoĭ Costache P. stolnic şi spătar, care avu de fiŭ pe Nicolae, căminar şi fost ispravnic de Dorohoiu. — Colonelul Pisoski á fost adjutantul Principeluĭ Cuza.

www.dacoromanica.ro

RĂŞCANU

Cei d'ântâiŭ boerĭ Răşcanu, sunt cunoscuţĭ de pe la sfîrşitul secoluluĭ XVII.—La anul 1758, Stolnicul CONSTANTIN RĂŞCANU, împreună cu alţĭ 11 boerĭ marĭ: Ion Bogdan, Const. Balş, Manolaki Costake, etc. fură transportaţĭ în Asia mică din ordinul luĭ Ion Vodă Calimaki, stând în exil maĭ mult timp. (V. Fotino. Ist. Dacieĭ III, 113).

La începutul actualuluĭ secol, erea boer însemnat: IORDACHE RĂŞCANU marele vornic, fost căminar. In 1821 el merse la Constantinopol cu deputaţia de boerĭ, carĭ aduse domn pe Ioniţă Sturdza, până atunci boer Logofĕt. Călătoria boerilor moldoveni şi munteni, e descrisă într'un jurnal special. (v. letop. Cogălnic. III, 425). Vornicul Răşcanu, poreclit «Bisoca», e iscălit la 1824 într'o suplică a boerilor ţĕriĭ către divan. (v. Iorga. Fragm. II). El, în afară de o fată măritată cu Lascarache Costake, a avut 2 fiĭ: ALECU RĂŞCANU, spătar la 1822, ispravnic de Vasluiŭ, şi TODERIŢĂ Raşcan, fost vornic de aprozĭ. — Urmaşiĭ lor sunt reprezentanţiĭ actualĭ aĭ familieĭ, între carĭ: PETRU RĂŞCANU, profesor de istorie la Universitatea din Iaşĭ.

RATESCU

Boeriĭ din Răteştĭ (Argeş), sunt cunoscuţĭ încă din secolul XVI.—La anul 1585, trăia VINTILĂ PAHARNIC ot Răteştĭ; iar la 1595 Stanciŭ ot Răteştĭ.

In timpul luĭ Mateĭ Basarab, trăia IVAŞCO VEL VORNIC din Răteştĭ, martor în diverse acte; în 1646 Decemb. Tot pe atunci trăia jupăniţa STANCA ot Răteştĭ, poate soţia sa (?). — Un ŞTEFAN, frate cu Chirică ot Răteştĭ, e citat ca VLĂDICĂ la anul 1671. In acelaş act maĭ sunt dovediţĭ câţi-va boerĭ-logofeţĭ din Răteştĭ. (Arh. St. B. mitrop.).

Un FIERA VĂTAF RĂTESCU trăia la 1687, şi zidi un schit

www.dacoromanica.ro

în vel-Ocnă (Ocna-mare) cu soția sa Constantina, care apoĭ se călugări.—El a murit fără urmași. Fratele sĕŭ era Luca, vistier, după cum se constată prin documente.

In secolul trecut, Ștefan Mihaĭ Rătescu avea fiŭ pe Șerbănică Rătescu postelnic, la anul 1776. —

RAZU

In Moldova, această însemnată și mare familie, grecească de origină, erea stabilită înainte de 1700. — Hatmanul Costache Razu, erea la 1728 mare stolnic în divanul luĭ Grigore Ghica Vodă. In domnia luĭ Mateĭ Ghica, la constituirea divanuluĭ acestuia în 1753, îl găsim ca vel Hatman al Moldoveĭ, (v. letop. Cap. III, p. 159,227) în care calitate fiind, letopisețul îl menționează adese orĭ. Fusese caimacam al țĕrĭĭ. — Vasile Razu, erea părcălab de Suceava la anul 1756 și 1762, cu titlul de marele Hatman, iar la începutul sec. actual, un alt Vasile Razu, probabil fiul sĕŭ, erea mare vornic (în 1817).

In afară de ceĭ din țară, maĭ sunt descendenți și nobilĭĭ Razu din Basarabia, cu drepturĭ recunoscute.

ROMANESCU

Un document din anul 1647, vorbește de o cumpĕrare făcută de Mihalcea fiul luĭ Oprea Romanescul din Târgu-Jiŭ. (cit. Ștefulescu, T.-Jiŭ p. 69) Familia e originară veche din Oltenia, în cele din urmă fiind stabilită în jud. Dolj. — In lista boerilor cu contribuțiunĭ gratuite către administrația austriacă a Olt. din 1719, sunt trecuți cincĭ membrĭĭ aĭ acesteĭ familiĭ, în județu Vâlcea (cl. II). (v Hurmuzache. Doc. tom. VI). — Astă-dĭ, descendent: Nicolae Romanescu f. deputat și primar de Craĭova, căsătorit cu Lucia Fălcoyanu.

www.dacoromanica.ro

RUCAREANU

Familie stabilită în Câmpulung, din secolul trecut, când sunt întâiŭ cunoscuțĭ.—GEORGE RUCĂREANU, la 1787 erea orânduit (luna Aug.) de Moruzi, nazir pe ambele plaiurĭ din jud. Muscel, avênd titlul de biv-treti logoſĕt. (v. Ureche. Ist. R. t. I, p. 29).

NICOLAE RUCĂREANU biv-treilea logoſĕt, erea în 13 Ian. 1803, epistatul (magistrat) orașuluĭ Câmpulung. Acolo locuesc și urmașiĭ de aḑĭ aĭ ſamilieĭ.

SAFTOIU

Strămoșul acesteĭ ſamiliĭ din Gorj, era pe la anul 1600, vel ARMAȘUL PÂRVU Viezureanu Săſtoiu.—In secolul trecut trăia GEORGE SĂFTOIŬ, fiul DANCIULUĬ Săſtoiul din Drăgoianĭ. El vinde Drăgoianiĭ la 1763, împreună cu fiiĭ sĕĭ MIHAĬ și GEORGE.

Inainte de 1850, SERDARUL G. SĂFTOIŬ a avut fiŭ pe GRIGORE SĂFTOIŬ (actual), etc.

SÂMBOTEANU

Familie originară din Gorj; înrudită în secolul nostru cu Otetelișeniĭ. — ION (Ianache) SÂMBOTEANU biv-vel medelnicer (1810), e zugrăvit ca ctitor în biserica St. Nicolae din Târgu Jiŭ—La anul 1812, el erea ispravnic al județuluĭ.—Slugerul ION SÂMBOTEANU, primește la 1844 pe Pr. G. Bibescu care vizita orașul, împreună cu C. Otetelișanu și G. Magheru. — Șunt maĭ mulțĭ actualĭ.

---

www.dacoromanica.ro

SCORȚESCU

Originarĭ de la Scorțeștĭ, în Moldova, membriĭ acesteĭ familiĭ sunt cunoscuțĭ âncâĭ prin: DUMITRAȘCO SCORȚESCUL, la anul 1753 (Zapis). Apoĭ TOADER SILION SCORȚESCUL, într'un act din 1762; în urmă erea căpitan. In 1784, MIHALACHE Scorțescu erea logofĕt de vistierie. Fiul luĭ Toader erea SERDARUL ANASTASE Scorțescul, apoĭ căminar, care în 1802 avea o pricină de moșie cu Banul Iordache Milo. — (v Uricar Codr., 17, 218, 76, etc). ILINCA, sora luĭ CONSTANTIN Scorțescu, are în 1807, proces pentru o casă în Iașĭ. — (Uric. idem.) —

Hatmanul ALECU SCORȚESCU, fiul căminaruluĭ Nestor, erea însurat (1814), cu Profira fica vorniculuĭ Const. Aslan, — de la care derivă descendenții actualĭ.

SEULESCU

Familie boerească din Oltenia (județul Gorj). — Intr'o scrisoare a boerilor Oltenĭ către princ. Eugen de Savoia, relativ la afacerile banatuluĭ, datată din 1719, sunt subscrișĭ: NEGOIȚĂ și MIHAI SĂULESCUL. — In listele de boerĭ ale administrațiuneĭ imperiale Austr., din acelaș an, întâlnim pe: RADUL, BARBUL, Negoiță și DRĂGHICĬ SĂULESCUL, cu fiul sĕŭ Mihaĭ. — (v. Hurmuzache., Documente tom. VI)...

La 1779, IONIȚĂ SĂULESCU erea polcovnic de Gorj, pentru paza de hoțĭ, având titlul de postelnic. —

Din descendenții de astă-zĭ aĭ adevărateĭ familiĭ cu acest nume, maĭ sunt în Oltenia....

STEFANESCU

SAFTA KRETZULEASCA († 1855), fica mareluĭ Clucer Iordache Kretzulescu și al ficeĭ luĭ Florescu *(v. Kretzulescu)*, a fost căsătorită cu marele Clucer DUMITRIE ȘTEFĂNESCU.

www.dacoromanica.ro

Din această căsătorie s'aŭ născut 1 fiŭ și 3 fete: Elena soția paharniculuĭ Orĕscu; Ana soția cavaleruluĭ Ernest de Sallmén, colonel rus; Rallu soția majoruluĭ Alex. de Motileff; și

Serdarul Constantin Ștefănescu (1804-1869), fost șef al arhivelor Statuluĭ. Insurat cu Maria Merișanu, având următoriĭ fiĭ: —

Locot. Colonel Alexandru Ștef. Kretzulescu, căsătorit cu Maria Ianculescu. Are 4 fiĭ; Alexandru Kretzulescu, Constantin, Dimitrie și Aureliŭ, și Elena Michăilescu. — Căpitanul Ion Ștefănescu; — căpitanul George Ștefănescu (având 3 fiĭ), și căpitan Iosif Ștefănescu.

SOCOTEANU †

Familie oltenească de origină foarte veche, și care avea stăpâniri în județul Gorj. — In secolul trecut, s'a înrudit cu Grecenii, prin fica. slugeruluĭ Ștef. Greceanu, jupâneasa Stanca Socoteanca (foae de zestre din 1784). — Cămînarul Constantin Socoteanu, erea la anul 1808 ispravnic de sud. Gorj.

TOPLICEANU †

Strĕmoșiĭ acesteĭ familiĭ ereaŭ din Ardeal: Un document spune că stăpâneaŭ și în secolul din urmă «dealul Toplicenii din Ardeal».» — Se zice că eĭ se trăgeau dintr'un Knéz Toplicĭ, venit în țară cu Brâncoveniĭ în al XVI secol, și de la care derivă numele neamuluĭ.

Această familie, ce avea importanță în țară, astă-zĭ e stinsă.

Marele Stolnic, Pan Neagoe Topliceanul, maĭ apoĭ mare clucer (1714, 1716, etc), erea boer însemnat în sfaturile domnești ale luĭ Const. Brâncoveanu și Mavrocordat, în

www.dacoromanica.ro

ale căror hrisoave îl găsim adesea. El a fost și postelnic, după cum se vede dintr'o carte de judecată din 1759 (în posesia d. Gr. P. Olănescu), unde mai sunt dovediți, soția sa DESPINA Clucereasa, precum și frații săi: GRIGORE și MIHAIL, al căruĭ fiŭ erea CLUCERUL NICOLĂIȚĂ Topliceanul, 1783. — Un alt act particular din 1759, 10 Iulie, foae de zestre a Safteĭ Olăneasca,— citează pe marele PITAR MIHAIL TOPLICEANU (cel de mai sus), cu fiul său TOMA medelnicerul și cu fica SAFTA, soția luĭ Constantin Olănescu.

Eĭ posedaŭ moșiĭ întinse în județele Putna și Râmnicu Sărat. —

In timpul ciumeĭ de sub Caragea, din anul 1815, căminarul TOPLICEANU erea prezidentul consiliuluĭ de hygienă, împreună cu serdarul Mitescu și slugerul Chirculescu. (v. Papazol; Istor. Bucur. pag. 133)

URSACHE †

Familie ad̆ĭ stinsă, din care s'a ilustrat:

URSACHI, MARELE VISTIER al Moldoveĭ, des menționat în letopiseț. A fost cununat de Iliaș Vodă Alexandru (la 1665),

Duca Vodă, în 1672 fu mazilit, fiind-că boeriĭ se plînseseră de el la Sultanul «mai cu de adinsul Ursachi cel bătrân». Pare că Duca se rĕsbună, de oare- ce în a treia domnie a luĭ, la 1680: «Pre Ursache, ce aŭ fost vistiernic mare, ce aŭ fost vestit de bogat în banĭ, la toțĭ în toate țĕrile, l'aŭ desbrăcat și l'aŭ legat la stâlp la ger fiind iarnă ... și ținîndu'l un an în temniță, ĭ'aŭ luat 250 pungĭ cu banĭ...»(Nic. Costin let. II, 22). Puțin după acea fu omorît.

DUMITRAȘCU URSACHI încearcă să fugă la 1691 în ultimul an al domnieĭ luĭ Cantemir, împreună su Vasile Spătarul Cantacuzino, fratele acestuia Ilie, și ceĭ treĭ fiĭ aĭ logofĕtuluĭ Miron Costin. Fură însă prinșĭ din porunca domnească, și scăpară de moarte prin încetarea din viață a luĭ Cantemir, tocmaĭ cînd mergeaŭ spre Iașĭ. (Let. II, 143.)

La 1701, domnind Constantin Duca, aŭ emigrat în Ungaria

www.dacoromanica.ro

din îndemnul luĭ Iordache Rosetti: «Ilie Cantacuzino, şi Balş şi Ursachi, şi Ion Sturza şi alţiĭ..» (id. II, pag. 171).

Fata bătrînuluĭ Vistieruluĭ Ursachi (sora luĭ Dumitraşcu ?), a ţinut pe vel Vornicul Ion Balş, 1673.

In actul de desrobire al vecinilor, din anul 1749, printre alţiĭ găsim iscăliţĭ: URSACHI CĂPITAN şi GIRGORAŞ URSACHI, prin carĭ se stinge acest neam.

TUFEANU

Familie înrudită cu Stirbeiĭ, din care pare a fi o ramură.

In secolul trecut, în Valachia: TUDORACHE TUFEANU fu numit Vel paharnic de către Nicolae Mavrogheni Vodă, la anul 1788. El avea locuinţe în Bucureştĭ, rĕmase urmaşilor sĕĭ.— Un TUFEANU erea biv-ceauş de aprozĭ la 1804 (8 Aprilĭ).

VULTURESCU

Pe RADU POSTELNICUL ot Vultureştĭ, îl aflăm la anul 1648 într'un înscris al Banului Radu Buzescu iscălit printre martorĭ. (Odobescu, Antiq. Jud. Romanaţ. p. 107) Familia e originară de prin părţile Olteniei, avînd moşie în Vultureştĭ. Un RADU Vulturescul postelnic, trăia pe timpul luĭ Brâncoveanu, (1713). — Serdar CONSTANTIN Vulturescu, joacă rol în mişcarea de la 1821, însoţind pe Tudor Vladimirescu. — MICU Vulturescu, fost ispravnic la Romanaţĭ, s'a resculat cu St. Locusteanul contra Grecilor, şi a fost surghunit la Tismana. El avu şi un frate Alexandru. —

BARBU Vulturescu, avu fiŭ pe: GRIGORE Vulturescu, avocat Căsător. cu Maria Slăvescu, avînd fiĭ pe: ION Vulturescu, Nicolae şi Grigore, şi 3 fice.

---

www.dacoromanica.ro

Alte familiĭ boereştĭ maĭ sunt:

Bagdat, din jud. Buzĕŭ. La 1711, Dumitraşcu căpitan Bagdat.—**Barozzi,** venită întâĭ în Moldova în act. secol. Dintr'o ilustră şi antică familie italiană: Barozzi de Santorin. **Bâscoveanu,** în Valachia sec. ac.—**Braboveanu** din Oltenia, după vechea moşie Brabova. Aḑĭ: majorul Braboveanu, din cavalerie.— **Busuioc,** la Moldova, din m. Vornicul Bucioc, 1600.

Corlătescu, din Valachia, sec. XVIII. — **Holban,** din Moldova de sus, Botoşanĭ.

Istrate, boer din Moldova sec. XVIII. — **Iamandi,** din timpul luĭ Nicolae Mavrocordat, în Moldova.— **Kârstea** din Bucovina, unde aŭ titlurĭ imperiale. In Moldova din vécul XVII.

Mortzun, din Moldova, la Băcăŭ 1780.—**Negură,** în Moldova. — **Pâcleanu,** de la Pâclele din Buzăŭ.

Sihlénu, de la Sihlele, Râmnic Sărat. — **Tigveanu,** din Argeş. — **Voinescu,** în Buzĕŭ.

Vidraşcu, din Putna şi Tecucĭ, Moldova.

www.dacoromanica.ro

FAMILIĬ DE ORIGINĂ STRĔINĂ

NOTA. — Sunt coprinse familiile de nobleță phanariotă și de altă origină, stabilite în țară după 1700.

www.dacoromanica.ro

BELLIO

(VALACHIA)

Familie originară din Macedonia, al căruĭ nume derivă de la orașul Πέλλα din Macedonia. In românește se scrie: „Belu".

GEORGE BELLIO care trăia în Macedonia pe la începutul secoluluĭ XVIII, a avut 2 băeți și o fată, anume:

ION Bellio, † fără copiĭ. — DUMITRU, însurat cu Despa, avênd o fată și 3 băeți: Gheorghe, Ștefan și Costache.

COSTACHE BELLIO, care veni cel d'ântâiŭ în țară, fiul luĭ Dumitru, — șeḍu puțin timp și se duse apoĭ la Viena unde a murit neînsurat, lăsând o mare avere copiilor fratelui sĕŭ Ștefan, precum și maĭ multe legate în Viena. Pentru serviciile sale Austrieĭ, el fu creat *baron* al Imp. în 1817, de către Francisc I. — Fratele sĕŭ

ȘTEFAN BELLU, era în țară, la începutul secoluluĭ. Se însură la Crajova cu Elena Bălcescu și avu 9 copiĭ, din carĭ 5 fete: Maria, Marghioala măritată cu Drugănescu, Catinca cu Dinu Olănescu, Luxandra, Zoița, Elena cu Păduroiŭ; — iar băeți pe: — COSTACHE BELLU fost mare logofĕt și sub Bibescu Vodă, însurat cu Elena Mavrocordat, cu care avu un fiŭ Ion; — DUMITRU, f. mare logofĕt și deputat sub Vodă Bibescu. Ca recompensă, i se renoi titlul de baron de Austria, în 1856. — In fine al 3-lea fiŭ al luĭ Ștefan:

ALEXANDRU BELLIO, căsătorit cu Irina fica luĭ Barbu Banul Văcărescu și a Zinkeĭ Paleologu. Avu de copiĭ pe Ștefan, Barbu, Gheorghe și Costake. Fusese mare logofĕt ca și frațiĭ sĕĭ.

Dintre copiĭ luĭ: Gheorghe și Costake muriră la Paris fără descendenți;

www.dacoromanica.ro

Ștefan Bellio (n. 18...) din căsătoria sa cu Elisa Știrbey, fica luĭ Pr. Barbu Stirbey, are de fiŭ pe Alexandru, însurat cu Al. Alexandrescu (băeți: Alecu, Ștefan, Gheorghe, Constantin și Radu; și 2 fete); iar fică pe Irina, măritată cu Iancu Câmpineanu (†).

Barbu Bellio, ultimul fiŭ al luĭ Alexandru, n. 1825 București, deputat în 1858 și ministru de instrucție și justiție, cu vĕrul sĕŭ Barbu Catargiŭ (în 1862-3). La 1866 i se întări titlul de baron al Austrieĭ. Fiul sĕŭ este Barbu Bellio.

www.dacoromanica.ro

BLAREMBERG (de)

(VALACHIA)

Familie de origină flamandă, stabilită în Valachia la 1828.

Leagănul familiei este din Lierre, în Țările-de-Jos, mai spre sud de Anvers. — N'avem date certe despre trunchiul și origina ei. Se știe însă că, după propagarea ideilor reformei, această familie adoptă protestantismul. Acesta făcu, ca în anul 1570, Ducele de Alba, vice-regele lui Filip II, ordonă de se măcelărire toți membri acestei familii, din care nu scăpară de cât doi, prin cari descind actualii. Ramura principală a familiei există încă în Belgia și Olanda, sub numele de «von Blaremberghe».

In biserica din Bailleul (Belgia), sunt înmormântați mai mulți membrii ai acestei familii. In ultimele două secole, Blaremberghii s'au distins câți-va, ca pictori-miniaturiști celebri.

In Versailles, se află multe miniaturi de ale celebrului pictor VON BLAREMBERGHE, «pictor incomparabil al celor cu desăvârșire mici». El probabil e frate cu Paul de Blaremberg, ai căruĭ fii se refugiară în Rusia; și în acelaș timp trunchiul familiei rămasă în Belgia și Franța

PAUL MORET DE BLAREMBERG, n. 1725 la Paris, frate cu preced., și de asemenea pictor de merit, ca tatăl, fratele și nepotul său. Din deosebite împrejurări el părăsi Franța, stabilindu-se în Elveția, unde avu 3 copii:

Maria (1779-1819) măritată în Rusia;—JEAN FRANCISC n. 1774 în Lausanne, † Rusia. Fiul acestuia erea JEAN Moret de Blaremberg, general-locotenent al Statului-Major rus,

www.dacoromanica.ro

aĭ căruĭ copiĭ aŭ rĕmas în Rusia; — în fine fiul cel mic al luĭ Paul Blaremberg, este

Jean Moret de Blaremberg, (n. 1772-1831). Căsătorit la Moscova cu D-șoara de Courtener; stabilit la Odessa. Inainte de revoluția franceză fusese în serviciul Olandeĭ, unde luptă cu distincție ca oficer, la apărarea cetățeĭ Zutphen; dar fu dus ca prisonier în Franța. Fugind de ororile revoluțiuneĭ, împreună cu Ducele de Richelieu, de Langeron, etc. se stabili în Rusia, unde fu primit în armată ca major; fu apoĭ inspector al vămilor noueĭ Rusiĭ, consilier de Stat. Se distinse ca arheolog, făcênd săpăturĭ în Crimea, înființând muzĕul din Odessa, și publicând importante uvragiĭ. — Murind, lăsă 7 copiĭ, carĭ se rĕspândiră în Rusia, Franța și România.

Colonelul Vladimir de Blaremberg, fiul sĕŭ, veni în Valachia la 1828, unde se și stabili, căsătorindu-se cu Pulcheria Ghika, sora Princip. Alexandru. Ca oficer rus luă parte între trupele venite în țară contra Turcilor, până la pacea de la Adrianopol. Apoĭ fu primit colonel în armata românească cu Gramont, etc. In urmă a fost pe rînd, directorul serviciuluĭ de inginerie, apoĭ vornic al închisorilor și Logofĕt al credinței. N. în 1811, muri încă tînĕr la 1846. El publică în 1842 un Anuar Oficial al țĕriĭ, de o deosebită importanță. Fiĭ sĕĭ sunt:

— Nicolae Blaremberg (1837-1896), om politic însemnat, f. ministru, etc. Magistrat, demisionează la 1864 din procuror la Curte. — Membru în Constituantă, sprijini dinastia străină. In 1851 e ministru în cabinetul gen. Florescu; și apoĭ Prim-Efor al spitalelor civile. El a fondat maĭ multe ziare și a scris importanta lucrare: «Essai sur les Institutions et lois de la Roumanie», în care arată bune cunoștințe despre organisația veche a țĕriĭ, și e singura lucrare serioasă în genul eĭ. — Copiĭ: Ioan și Maria.

— Alexandru Blaremberg, cel maĭ mic, fost căpitan de cavalerie, † 189...

— Constantin Blaremberg, colonel (1838-1886). Fost în armata rusă, apoĭ căpitan în cea română și adjutant

www.dacoromanica.ro

domnesc al luĭ Cuza (1863). Prefect de poliție 73 - 75. In rĕsboiul cu Turciĭ, e colonel și adjutant al Principeluĭ Carol.

Căsătorit cu Maria Băleanu, avu 2 fice și un fiŭ:

Irina Edgar Mavrocordat, Maria N. Filipescu, Vladimir †.

www.dacoromanica.ro

FILITTI

(VALACHIA)

Familie din Byzanț, care după căderea Constantinopleĭ se strĕmută pe coastele Adriaticeĭ; numele pe grecește este: (φιλήτης) — La 1124, Mihail Philis (φιλῆς) era sacerdos al luĭ Ion Comnénul. — Pachymer (Cart. II și V; de Andronico & Michaele Paleologo), vorbește la anul 1250 de marele Domestic ALEXIE PHILIS, comes palatii, care se aliase cu imperatoriĭ Paleologĭ, și al căruĭ tată TEODOR, fusese orbit de împĕratul Lascaris.—Poetul MANUEL Philis, muri la 1340.

Impĕratul Ion Cantacuzino, citează în scrierile sale, pe: IOAN PHILIS «Claro genere prognatorum», la anul 1370. — La căderea Constantinopoleĭ trăia Eumolp Philis, scriitor distins (V. Labbens, Bibliotheca).—Printre 15 clanurĭ principale din insula Zante, proveditorele Badoeri în raportul sĕŭ către republica Veneției, la anul 1527, enumeră pe Caracassi, Draco și FILITIS (V. Docum. grec. Satha, și scrisoarea luĭ Dositheĭ către Sebastiani, public. de N. D. Popescu).

HRIZA FILITIS a luat parte la lupta de la Leva (1664), împreună cu Grigore Ghica I. O spadă de argint păstrată din moșĭ în familie, poartă data aceleĭ lupte. — Fiul sĕŭ HRIZA Philitis, se născu pe la 1686 în Ianina. Acesta ducându-se la Petru cel mare, deveni consilierul sĕŭ. Apoĭ el a fost unul din din negociatoriĭ păceĭ de la 1711 (Falksen). Fu ucis de Turcĭ la 1748, și erea duhovnicul Caterineĭ I (1725-27). Pe zidul bisericeĭ din Ianina, este reprezintat în costumul boerilor ruși din veacul XVII. (la Russie réligieuse,

www.dacoromanica.ro

hist. & politique). Din căsătoria sa o Curti, dintr'o veche familie italiană, avu 2 fiĭ:

Dositheiŭ fost Episcop al Buzĕuluĭ 1787-93, Mitropolitul Ungro-Vlahieĭ 1783-1809. La 1802—1806 Caimacam al țărieĭ; fu izgonit de Turcĭ fiind partizan al politiceĭ germane cu Ypsilante. Ingropat la Brașov lângă marele Ban Brâncoveanu; lăsă o parte din averea sa pentru burse și pentru școala grecească din Brașov. Fusese confesorul Caterineĭ II, și protectorul celebruluĭ Ilarion. (V. Aricescu) La 1802 provocase destituirea luĭ Sutzu. — Fratele sĕŭ e trunchiul acesteĭ familiĭ:

Marele Clucer Constantin, venit în țară odată cu trupele Caterineĭ II, la anul 1769. Fiĭ sĕĭ aŭ fost:

1. Constantin, Episcop Buzĕuluĭ la 1793; caimacan al țăriĭ la 1802. A fondat împreună cu alțiĭ spitalul Filantropia, și a colaborat la codul Carajea. Prim Efor al școalelor în 1814. Prigonit de Sutzu, fugi în 1818 la Mehadia, unde zidi o biserică, apoĭ la Kiev, unde primi o pensie de la Impĕratul Alexandru. (Hurmuzache, X și supl. I). Avea casele lângă biserica Sf. Dumitru, cea reparată de dânsul.

2. Marele Clucer Silvestru Filitti, cavaler și Proto medic, se căsători cu Smaranda, ultima din neamul Mănești lor, și avu 3 fiĭ:—Dumitru Filitti-Mănescu mare vornic și Maior, Irina a Doctoruluĭ Caracaș, și marele Stolnic Constantin F., vĕduveĭ căruia obștească adunare din 1832 votă o pensiune (V. Mănescu).

3. Marele Serdar Iamandi, la Buzĕŭ, căsătorit cu fiica unuĭ boer Buzoian, a zidit o școală în Ianina. Ceĭ doĭ fiĭ aĭ sĕĭ aŭ fost:

— Toma mare comis și căminar, ispravnic de Prahova, însurat cu fata mareluĭ Spatar Vlahutzi și a soțieĭ salę n. Sutzu, nepoata luĭ Ion Caragé, de la care avu o fică, soția boeruluĭ Corlătescu.

— Marele Serdar Hristodor, însurat cu Zoe Painataky, având patru copiĭ: — Constantin Filitti, cavaler, colonel adjutant al luĭ Vodă Cuza, pe care'l însoți la Constantinopol, și al Regeluĭ Carol, f. prefect, senator, comandant

www.dacoromanica.ro

de brigadă etc. Căsătorit cu Elena fica Paharniculuĭ Barbu Slătineanu, are fiĭ: NICOLAE, căsăt. cu Viorica Văleanu, BARBU, IOAN și Alexandru; — GEORGE, f. procuror general al Curțeĭ de Casație †; — DUMITRU, fost prefect, senator. Însurat cu Elisa Sutzu, are copiĭ: IOAN, GEORGE, Anton. Constantin, Elisa; — și Maria doctor Warthiadi.

4. PAHARNIC RĂDUCAN Filitti, primi în 1811 de la Caragea sălașe de țigani: «pentru pricopseală la treburĭ delicate». Unul din jurisconsulții timpuluĭ. Favorabil luĭ T. Vladimirescu. Căsătorit cu o Clinceanu, avu o fată măritată cu comitele Panas, din insulele Ionice, și fiŭ pe:

Vel paharnic CONSTANTIN, DOCTOR și cavaler, resplătit de obștésca adunare cu 40 scutelnicĭ. Căsătorit cu sora generaluluĭ Coletti, om politic al Greciei, a avut 7 copiĭ: — GRIGORE, consilier la Casație 1862; — ALEXANDRU, Prezident la Curtea de Apel, căsăt. cu fiica luĭ Vlădoyanu și a Augustineĭ Pr. Sutzo, având o fică căsătorită Rallet: — CONSTANTIN, secretar general al min. de justiție, etc. Căsătorit cu Elena Cerchez, are un fiŭ: PROCOPIE. — Efrosina, soția luĭ Vrana și apoĭ a luĭ Ion Florescu: — Elena Constantin Skina; — Ana Pr. I. Ghika; și — NICOLAE f. membru în constituanta de la 1879; având o fică căsătorită Golescu.

5. SCARLAT, profesor la Triest și scriitor distins. Un fiŭ al acestuia a murit Episcop în Italia pe la 1856; și un altul erea în serviciul Sultanuluĭ Turcieĭ. (Carl I ken, Leucothea).

www.dacoromanica.ro

HRISOSCOLEO

Familie greacă, stabilită în țară după 1700; de veche origină byzantină.

Pandeli Hrisoscoleo, nobil grec, trăia în Constantinopol, după 1550 și avu fică pe Marta, soția lui Andronic Cantacuzino, 1595. (Geneal. Cantac.)

Chrisoscolo Chrisoscoleio, merge la anul 1688 însoțind la Viena pe Mavrocordat Exaporitul, care fusese trimes în solie de Poartă la curtea Austriei, cum menționează un raport din 8 Sept. 1688 al Dragomanului Lachowitz, despre călătoria lor. — (Doc. Hurmuzach. V. 153).

Mai mulți boeri ai Valachiei la 1674, auḍind că vine ca Domn Duca Vodă, după Grigore Ghica, trecură în țara Ungurească la Sibiŭ; între cari: Gheorghe Banul, Banul Neagoe Secuianul, Pârvu Fărcășanul, Hrisoscolul vătaf, etc. (Letopiseț III. 155).

Enake Hrisoscoleŭ mare Postelnic, e numit în această demnitate în divanul lui Grigore Ghica, când acesta veni domn al Moldovei la anul 1747.

La 1755 și 56, Iordache Hrisoscoleu Aristarch, este mare Comis al Moldovei în divanul lui Const. Racoviță Vv. în a doua domnie. (v. Letopiseț. t. III. 211, etc).

Intre Iordache și Enache Hrisoscoleu, de sigur că există o apropiată rudenie.

Alți membri ai acestei familii, aŭ jucat rol în istoria ambelor țări române

Revenind în Valachia, unde această familie își avea sediul în Oltenia, întâlnim mulți membri de ai ei în sec. XVIII. ast-fel:

Pe la 1740, Stolnicul Scarlat Hrisoscoleu, care avu

www.dacoromanica.ro

de fiŭ pe CONSTANTIN, însurat cu jupaneasa Maricuța Fărcășanca.

GRIGORAȘ HRISOSCOLEU, vel căminar în divanul Valachieĭ în Octombre 1762. In 1786 ca biv-vel medelnicer, e numit ispravnic al jud. Slam Râmnic (Maiŭ 28). — La 1782 erea ispravnic de Romanațĭ.

DUMITRACHE HRISOSCOLEU, vel logofĕt al obiceiurilor în Valachia, la 1819. — El ținu pe Zoe, fica luĭ Alex. Niculescu; și avu un fiŭ ALEXANDRU, și douĕ fete: CALIOPI, soția luĭ Petrache Poenaru eforul, și Smaranda Costescu, decedate.

www.dacoromanica.ro

LAHOVARY

(VALACHIA)

In a doua jumĕtate a secoluluĭ trecut, aŭ venit în ţară doĭ fraţĭ Lahovary, carĭ eraŭ nepoţiĭ luĭ PETRACHI, ce fusese candidat la domnia ţăriĭ contra luĭ Mavrogeny şi decapitat din ordinul Vizirului, la Constantinopol.

Eĭ veniră aduşĭ de Principele Racovitză.—Prima branşă a familieĭ se trage din:

GHEORGHE, al căruĭ fiŭ: IANCU Lahovary, locuia la Râmnicu Vêlceĭ, şi erea însurat (1816) cu Bica, fica slugeruluĭ Socoteanu. El erea camaraş al Ocnelor. A avut patru fiĭ, din carĭ Constantin, cel mare, n'avu urmaşĭ:

1. NICOLAE LAHOVARY, f. senator şi Director de minister, etc. Insurat cu Efrosina Iacovaki, a avut următoriĭ 6 copiĭ:

ALEXANDRU Lahovary, om politic însemnat, f. ministru de externe, etc. † 1897, având de la soţia sa Simona n. Ghermani, 3 copiĭ: IANCU, Ana şi Simona. — IOAN, ministru de externe; căsător. cu Ema Mavrocordat, având 2 fice (Jeaneta şi Marta). — IACOB, ministru de rĕsboi, general de brigadă, etc. doctor în matematicĭ. Căsătorit 1. cu E. Kretzulescu şi 2. Alexandrina Cantacuzino, având 3 copiĭ (Elena, Ioan, Leon). — EMIL deputat, căs. cu Elena Niculescu-Dorobanţu, având un băiat. — Elisa Petru Millo. — şi Olga C. Bengescu.

2. GEORGE LAHOVARY, Prezident al Curţeĭ de Compturĭ, Secretar general al Societăţeĭ geografice rom. Căsăt. cu Aneta Cocorescu, are copiĭ: — Alexandrina colon. Koslinsky, Scarlat, Ioan, Grigore, Dumitru, Elisa Borănescu şi Efrosina.

www.dacoromanica.ro

3. GRIGORE LAHOVARY, prezident la curtea de cassație. Insurat cu Smaranda Sutzu, având 6 copiĭ: CONSTANTIN deputat, ALEXANDRU, Maria N. Brăiloĭ, Zoe D. Sutzu, Paulina și Filip.

Din NICOLAE Lahovary, frate cu George, se trage o altă branșă prin fiul sĕŭ: CUPARUL MANOLACHE fost caimacam al Scaunuluĭ Crajoveĭ, însurat cu Smaranda Polizu.

Acesta avu 2 fiĭ: — 1. EMANUEL Lahovary, fost secretar la secr. de stat, însurat cu Olympia Arsaki, având 3 copiĭ: — † GEORGE, căs. cu Zoe Alexandrescu; ALEXANDRU ministru plenipotențiar, căsăt. cu Ana Kretzulescu având șase copiĭ;—și Maria căsător. Emanuel Kretzulescu.

2. Colonelul NICOLAE LAHOVARY, din căsătoria cu Elena Deduleasca, avu patru copiĭ:—GRIGORE, îns. cu Ecaterina Văcărescu, având fiŭ pe SCARLAT (căs. cu o Hernia) și fică Maria major I. Ghika; — NICOLAE, căs. cu o Kretzulescu, având fiŭ pe NICOLAE; — Smaranda barónă Reineck; — și ALEXANDRU Lahovary, decedat.

Armele: scutul în 4 (écartelé): la 1 și 4 verde cu aquila de aur, aripele întinse în jos, ciocul și ghiarele roșiĭ; la 2 și 3 fund roșu cu un castel de aur, crenelat cu 3 turnurĭ, având în „chef“ d'asupra, pe fund argint, 2 cornurĭ de vênătoare negre.

www.dacoromanica.ro

LAMBRINO

Familie de origină greacă, dar carę în țară se află de pe la sfârșitul sec. XVII:

Paharnicul Lambrino, în Moldova sub Cantemir la 1692. Acest principe, după omorîrea luĭ Miron Costin, voi să prindă maĭ mulțĭ boerĭ: «eară Lupul feciorul luĭ Gavriliță, și Constantin cumnatĕ-sĕŭ, Paharniçul Lambrino, și cumnate-sĕŭ Ivașco, și Antioh Jora, aŭ scăpat în țara muntenească la Brâncoveanul Vodă, și deacolo la Udriŭ....» etc.

Manolache Lambrino, marele Ban, are la 1735 această înaltă boerie în divanul țĕrĭĭ, în Valahia, cu care iscălește numeroase documente alę timpuluĭ. La 1731, 30 Maiŭ erea mare Logofĕt, etc.. — Soția sa erea Bălașa, domnița fica luĭ Princ. Constantin Brâncoveanu.

Pe lângă Manuel saŭ Manole, maĭ are numele de Andronic, și atât prin înalta demnitate de Ban ce ocupa, cât și prin acea că erea ginere luĭ Brâncoveanu, se vede că erea dintr'o familie mare, ce nu de mult venise în țară din Constantinopol.

In tot cursul secoluluĭ XVIII găsim în Moldova, unde sunt astăzĭ, descendențiĭ familieĭ.

George saŭ Iordache Lambrino, având maĭ multe titlurĭ de boerie până după Scarlat Vv. Calimah, trăia pe la 1800.

Urmașiĭ lor sunt și aḑĭ în Moldova: Colonelul Lambrino din Cavalerie, etc.....

www.dacoromanica.ro

LENȘ — (de Linche)

(VALACHIA)

Originară din Franța, de unde e cunoscută din al 16-lea secol, a fost înscrisă între familiile nobile sub numele de Linche saŭ de Linchou; și se stabili în România din sec. XVIII. Leagănul acesteĭ familiĭ este în republica Florenzeĭ, unde e cunoscută din timpurĭ depărtate sub numele de LENZO, de unde «Lencio» în Corsica, și Linche saŭ «Lenche» în Franța. — O tradiție, neîntemeiată însă, spune că familia Leczinska din Polonia, care a dat pe regele Stanislas Lecinsky (Lenziski), ar fi o ramură despărțită a acesteĭ familiĭ.

O ramură a familieĭ Lenzo, exilată din Florența, opunându-se chemăreĭ Medicisilor, trecu maĭ întâĭ în Corsica (1434), cu Bonaparte, Rossi și Mattei și se așeză la Morsiglia, ocupând un rang distins între nobilĭ. GABRIEL Lenche fu locotenent general al aceluĭ ținut. Dupĕ tratatul de la Cateau Cambrésis (1599), evacuarea insuleĭ sili familia De Linche a se expatria și a căuta refugiŭ la Marsilia, unde deja se refugiase nobilul Bartolomeŭ de Lens. La începutul secoluluĭ XVI, familia Lenche erea representată în Franța prin 2 ramurĭ: una prin Gabriel de Linche, stinsă cu TOMA consulul, fiul sĕŭ; a doua prin JEAN-PIERRE din Morsiglia, strĕbunul familieĭ actuale.

La sfârșitul aceluiașĭ secol, fiind din noŭ confirmațĭ ca nobilĭ, și membriĭ eĭ cu titlul de «Seigneurs DE MOISSAC», se enumĕră prin judecata din 1596, (6 Iulie) diferitele sarcine ale acestor seniorĭ, printre carĭ: Căpitan al uneĭ companiĭ de Chevaux-lègers aĭ regeluĭ, de căpitan al uneĭ galere regale, etc.

www.dacoromanica.ro

Primul de Lenche bine cunoscut, este notat în secolul XVI, și anume:

Barthélemy de Linche, născut pe la 1480; în 1514 e unul din rectorii spitaluluĭ S-tuluĭ Spirit din Marsilia, după cum se vede în probele de nobleță ale luĭ Thomas de Riquetti, cavaler de Malta în 1640. Se știe că avu 2 fiĭ, carĭ sunt capiĭ celor 2 ramure, din care prima începută cu Gabriel, se stinge după 3 generațiunĭ. Gabriel avu de fiŭ pe: Tomas Linche, «écuyer et gentilhomme de Corse» (1560), om foarte însemnat pe timpul luĭ, primul ocupator și guvernator al Algerieĭ. El avu numaĭ o fică Desirée, căsătorită cu J. B. de Forbin.

Jean-Pierre de Linche, al doilea fiŭ al luĭ Bartolomeŭ, e întemeetorul branșeĭ actuale. Gentilom de Morsilia avu fiŭ pe:

Antoine de Linche, écuyer, născut în Corsica și stabilit la Marsilia, unde fu naturalizat francez. La 1588 fu asasinat de adversariĭ sĕĭ, partisaniĭ Ligeĭ. El se căsători în 1570 cu Jeana de Bouquin, cu care avu patru copiĭ, pe: Toma, Antoniŭ, Marguerite și Jeane, aliată cu Riquetti, din care eșiră marquizii de Mirabeau.

Thomas II de Linche, urmează generația după tatăl sĕŭ Antoine. El ia în stăpânire cel d'ântîiŭ senioria de Moissac, cumpĕrând acest pămênt de la Comtele de Grignan, în 30 Oct. 1596. Se căsătorește cu Luisa d'Ornano, cu care a avut un fiŭ, pe

Alphonse de Linche, seigneur de Moissac, care se căsători în 1631 cu Marguerita de Blacas, fica luĭ Scipion de Blacas senior d'Aups, — cu care avu 3 copiĭ: Scipion de Linche de Moissac, care se distinse prin bravură în diferite rĕsboae, precum la asediul din Valenciennes (1677). Regele îl făcu îndată colonel, cu care grad merse împreună cu ducêle de Orlêans contra cetățiĭ Cassel, unde după ce se făcu renumit prin vitejie, fu omorît (1677). El n'avu copiĭ. Sora sa Jeanne de Linche, fu măritată după de Romieu.

Al doilea fiŭ al luĭ Alphonse de Linche este César, născut pe la 1640 († 1715) și căsătorit cu Anne d'Oria, din care se născură: Francisc de Linche (1720), și

www.dacoromanica.ro

Mauriciu de Linche, n. 1680, căpitan, care avu cu soția sa Catherine Roux, patru fiĭ: Magdalena (n. 1722 Marsilia); Ioseph Marie Linchou (1728-1788), mort de ciumă la Constantinopol. — In țară apar întâiŭ, frații: Francisc-Toma de Linche (1720-1760) atașat de persoana luĭ Constantin Vodă Racovitză, cu care fiind partisan, fu decapitat de Turcĭ în Seraĭ la 1760, 14 Maĭ, sub ochiĭ luĭ Mustafa III. Cronicele vorbesc special de dânsul în Moldova și Valachia; — și Jean Baptiste Linchou saŭ Linche, numit de cronicarĭ «Lințul», n. 1726 la Marsilia, trecu cu frații sĕĭ la Constantinopol, apoĭ se așeză după moartea fratelui sĕŭ la Bucureștĭ, devenind secretar particular al luĭ Vodă Ypsilanti și guvernor al fiilor acestuia. La 1754 e mare sluger al Valachieĭ. Se însură în Bucureștĭ cu Maria Hodivoyanu, muri la 1780 și fu îngropat în biserica catolică din Bucureștĭ. El continuă familia și avu de fiĭ pe urmĕtorul. — (Magny. Nobiliare Universel, de Linche).

Filip Lenș (de Linche) mare vistiernic al Valachieĭ, se născu la 1799 în Bucureștĭ. Intră în administrația principatuluĭ, unde fu pe rînd director al departamentuluĭ trebilor din 'năuntru, ministru controlor de Finance și jude al divanuluĭ. După revoluția din 1821, Filip Lenș fu unul din ceĭ șapte boerĭ ceruți de poartă candidați la demnitatea de principe. Sultanul alese însă pe Grigore Ghica, unul dintr'ânșiĭ. Pe atuncĭ erea mare clucer.

Prin decisiunea din 23 Sept. 1821, P. V. Patriarh Antim îl numi mare Justițiar al tronuluĭ œcumenic din Constantinopol. In considerațiunea serviciilor aduse țĕrĭĭ sale în timpul ocupărĭĭ armatelor ruseștĭ, fu numit cavaler al S-tuluĭ Stanislas. Din căsătoria sa cu Elisabeta Baloteasca-Carpenișanca, din 1807, a lăsat copii următorĭ:

1. Constantin Lenș, n. 1810 † 1843 Paris. Căsătorit (1838) cu Sultana Bălăceanu. Avu un fiŭ, Filip, mort de tânĕr ca oficer.

2. Alexandru de Linche, născut în 181 2,† Viena 1874. Căsătorit cu fata mareluĭ vornic Ion Filipescu, Alexandrina, din care se născură: — Filip (1850-55), — și Alexandru

www.dacoromanica.ro

de LINCHE-FILIPESCU, n. 1851, voluntar în rĕsboiul din 77-78, după care obținu gradul de oficer în cavalerie. Apoĭ intră în diplomație, fiind prim-secretar la Viena și Petersburg, etc.

3. IOAN B. DE LINCHE, (1813 — 1865) se însură cu fata mareluĭ vornic Emanuel Florescu, Elena. Papa Piu IX, îl onoră cu titlul ereditar de comte catolic. Din căsătoria sa, a avut 1 fiŭ și 2 fete: Zoe, căsăt. I. Florescu, și ANA I. Alexandrescu;

OZAR LENȘ DE MOISSAC, n. în 1849, fiul precedentuluĭ. Voluntar în rĕsboiul de independență, în care fu decorat sub zidurile Plevneĭ. Sub locotenent în 1878, e actual căpitan în rezerva infanterieĭ, și Director la ministerul afacerilor strĕine. Decorat cu maĭ multe ordine. — Căsătorit cu Verona Dâmboviceanu, aĭ căreĭ copiĭ din prima căsătorie cu I. Massim, aŭ fost adoptați de dânsul (anume: Paul, Lucilius, Ioan și Ana).

GEORGE DE LINCHE, al patrulea fiŭ al luĭ Filip, n. 1820, oficer de cavalerie, decedat în 1887. Căsătorit cu Zoe Slătineanu, din care avu pe: IOAN DE LINCHE-SLĂTINEANU născut în 1853, căsătorit (1888) cu Zoe Brăiloi.

Filip Lenș maĭ avu 3 băeți și o fică, anume: Manuel, 1814 - 1831; NICOLAE DE LINCHE, 1816 - 1884, fără copiĭ;— Alcibiade Lenș 1824, † la Paris în 1843; — și ELENA (1817, † 1845), căsătorită cu Constantin Văcărescu.

Piesele de pe scut, sunt: în cantonul I, armele familieĭ de Linche; în al doilea sus, ale căreĭ de Blacas; în al 3-lea de Ornano; în al IV de Riquetti de Mirabeau; la mijloc peste toate, al caseĭ Lenzo: un cap de boŭ (natural) pe fund azur. Devisa «Par mon sang, par ma foy».

www.dacoromanica.ro

MANU

(MOLD.-VAL.)

Familie cunoscută și stabilită în România din secolul XVIII.

Origina care se dă familiei e italiană, și anume din Sicilia, unde Manii eraŭ seniorĭ de Coddia, Lazzarino, Cogonaro, etc. și aveaŭ demnitatea Vicariatuluĭ general din Val de Mazzara.

Cel care se crede a fi șef al familiei, e CONRAD MANNO „Condottiere dei armi» al regeluĭ Carol I d'Anjou, contra luĭ Frederic al Sicilieĭ în anul 1267. — Dupĕ uniĭ cronicarĭ italienĭ, această familie ar descinde din Paolo Manu, care trăia prin al X-lea secol prin Florența și Brescia.

La Veneția se vede un portret în mosaic, la catedrala St. Marc, sub care e scris numele luĭ «ALOISO MANO».— O ramură a familieĭ trecuse de timp îndelungat în Sardinia, unde se stabili, și unde există încă sub numele de baroni de Manno saŭ Manini.

Dupĕ archivele Genoveĭ, conservate în Capela dogală a S-tuluĭ Grigore, familia Manu fu printre acelea carĭ se stabiliră la Constantinopol (către 1400) și fundară faburgul Galata.

In această epocă, trăia «il preveditore MANO». — Fiul acestuia abjură catolicismul și se alipi pe lângă patriarhia greacă, unde fu însărcinat cu girarea intereselor populațiuneĭ din Galata. Din el pare a descinde familia phanariotă a Manilor.

In secolul XVI, unul din aceștĭ Manu emigră în Peloponez, pe atuncĭ sub dominațiunea Veneției. Din această

www.dacoromanica.ro

spiță făcea parte savantul Iacob Manos din orașul Argos, care înflorea pe la 1680, căruia Patriarhul îĭ decernă titlul de principe al filosofilor, și din care descinde familia actuală. Acest Iacob Mano erea vestit printre contimporaniĭ sĕĭ și a scris maĭ multe opere.

O altă ramură derivă din Cristo Manos, care dete naștere familieĭ «*Cristomano*» din carĭ unul erea foarte bogat și avea casă comercială la Viena pe la 1800. —

Genealogia sigură, începe cu Mihail Mano, născut pe la 1650 în Constantinopol, probabil fiul luĭ Iacob din Argos; studiă medicina și trăi în orașul natal. Scrise maĭ multe cărțĭ. El a avut un fiŭ: Mihail zis Mihail Zade, logofĕt la patriarhia Constantinopoluluĭ, născut în 1687. Acesta avu 3 fiĭ: Emanuel saŭ Manolake, George și Nicolae, care fură căpeteniile a 3 ramurĭ din familia Mano, în Moldova, Grecia și Valachia.

I Ramura din Moldova

Manole Mano, fiul luĭ Mihail-Zade, născut la Constantinopol 1717. Mare Logofĕt, se stabili în 1798 la Iașĭ sub Alexandru Calimaki. Căsătorit din 1747 cu Zafira Caragea, cu care avu 5 copiĭ, din carĭ: Mihail Postelnic, n. 1748 avu un fiŭ Alexandru, fără posteritate; iar Scarlat și Alexandru avură maĭ mulțĭ fiĭ; ceĭ alțĭ doĭ muriră copiĭ.

Scarlat Manu, născut 1742, mare logofĕt al Moldoveĭ, stabilit cu tatăl sĕŭ în Moldova la 1798, † 1809. Căsătorit cu Caterina Suțu, avu 16 copiĭ, dintre carĭ: opt fete, 3 băețĭ călugărițĭ: Ion, Anton (gemenĭ) și Grigore; iar Constantin, Manolache, Iordache și Dumitru avură descendențĭ.

1. Constantin Manu, supranumit Bondi, poet și avocat (1777-18..). Insurat cu Caterina Cuzi avu 3 copiĭ, toțĭ decedațĭ.

2 Hatmanul Manolaki Manu, al cincilea în vârstă din copiĭ luĭ Scarlat (1782—1841). Căsătorit cu Sultana Mavrogheny, de la care a avut pe—Manole Manu fost m. Vornic, aghiotant al Mihaĭ Vodă Sturza, (1815—1886), aĭ căruĭ copiĭ sunt:

www.dacoromanica.ro

Ioan Manu, colonel de cavalerie, n. la 1844. A luat parte ca comandant în rĕsboiul din 77—78. Adjutant al M. S. Regeluĭ, în care grad se află încă. Căsătorit cu Smaranda Crețeanu; — Rodrig Manu, al II-lea fiŭ al luĭ Emanuel, născut la 1848, căpitan în rezervă. Căsătorit cu Maria Costaforu († 1897); — și 2 surorĭ.. —

Savel Manu, al doilea fiŭ al Hatm. Manolake și frate cu Manole, s'a născut la 1824. Fost general și ministru de rĕsboiŭ. — Căsătorit de 3 orĭ, avu douĕ fete și pe Mihaĭ n. 1884.

3. Dumitru Vornicul, fratele Hatmanuluĭ Manolake, însurat cu Micleasca avu fiŭ pe Petre Manu †, fost consilier al Curțeĭ de Casație.

4. Aga Iordache Manu, frate cu precedentul n. 1792 † 1836. El avu patru copiĭ, din carĭ treĭ fete († fără posteritate). —

Alexandru Manu Logofĕtul, frate cu Scarlat și fiul primuluĭ Manu din Moldova (Manole), născut la 1755 † 1811; însurat cu Raluca Ipsilanti, care a murit la 1815 în casa sa din Constantinopol incendiată, arzând cu 6 copiĭ aĭ eĭ și cu toți nepoțiĭ. Alexandru avu de fiĭ pe: Dumitru, însurat cu Tarsița Plagino având 7 copiĭ, toți arșĭ împreună cu bunica lor, — George Manu, 1792—1868; — Constantin și Ioan Manu, † 1869 lăsând de fiŭ pe Alexandru (adoptiv), al căruĭ băiat e Savel.

II Ramura din Muntenia

George Manu, fiul luĭ Mihaĭ Zade, mare postelnic, † 1717. Avu de copiĭ pe: Smaranda, — Grigore Manu Postelnic căs. cu Sevasta Hurmuzache, și pe:

Mihail Manu, însurat la 1790 cu Smaranda Bărcănescu; la 1779 merse în Moldova ca Logofĕt al luĭ Moruzi; în 1784 reintră la Constantinopol, apoĭ se restabili definitiv în țară (1786) în suita luĭ Mavrogheni. † 1835, el avu 12 copiĭ, dintre carĭ sunt: — Constantin Postelnicul, † fără copiĭ în 1835; George, major, căsătorit în douĕ rânduri: cu

www.dacoromanica.ro

Ana Herescu și cu Elena Vilara, † 1846; — apoĭ Ioan și Nicolae.

Ioan Manu n. 1803, mare Vornic, caimacam al Valachieĭ în 1858. † 1874. Insurat cu Ana Ghika avu 5 băeți, anume:

1. Alexandru Manu, care era însurat cu Maria Filișanu.

2. Constantin Manu, fost prefect, senator, etc. are copiĭ pe: Constantin și Ioan. — 3. Dumitru Manu.

4. Ion. 5. Mihail Manu; și

6. General Gh. Manu, frate cu precedenții și fiul maĭ mare al Vorniculuĭ Ion. Om politic. Intrat în armată, a făcut campania din 77—78, după care eși cu gradul de general de brigadă. Ministru în maĭ multe rânduri și președinte de consiliŭ, în cabinet conservator. Ales de maĭ multe orĭ deputat și senator; ministru de finance. Generalul Manu căsăt. cu Alexandrina Cantacuzino, are fiĭ pe: Constantin, Ion și George Manu.

Nicolae Vornicu, al II-lea fiŭ al luĭ Mihail, și frate cu Ioan, a avut din Maria Grădișteanu soția sa, 3 băeți: — Grigore Manu, fost director al regieĭ Statuluĭ, al minist. de Finance, senator, etc. Căsătorit cu Sultana născută Cretzulescu. — Ion Manu, fratele sĕŭ, fost căpitan în Infanterie, (1844 † 1880). Căsătorit cu Maria Bâscoveanu (div), având 2 fiĭ: Mihail, oficer, și Ioan. — Nicolae Manu, fost magistrat, prefect de Argeș, și de Mehedinți.

www.dacoromanica.ro

MAVROCORDAT

Familie princiară, în țările române de la 1700.

Origina Mavrocordaților e greacă din nobleța fanariotă, și anume din insula Chios.

Strămoșul acesteĭ familiĭ, era nobilul NICOLAE MAVROCORDATOS dis Pantziris, n. la Chios în 1599, † la Constantinopol în 1639. Fiul sĕŭ a fost

ALEXANRRU MAVROCORDATOS EXAPORITUL, † 1706 la Constantinopol. Mare intrepret al porțeĭ otomane, el negociă tratatul de la Carlovitz (1699) prin care Ungaria fu cedată de Turcĭ, Austrieĭ. În această împrejurare, Mavrocordat primi de la Imperatul Leopold titlul de Principe al sfântuluĭ imperiŭ. — De la soția sa Sultana, nepoata de fiică a luĭ Alexandru Iliaș Domnul Moldoveĭ, el a avut 3 fiĭ:

IOAN MAVROCORDAT, Domn al Valachieĭ (1717); Nicolae; și SCARLAT (1677-1699) MARE PAHARNIC, însurat cu Elena fiica luĭ Brâncoveanu.

PR. NICOLAE MAVROCORDAT, domni de maĭ multe orĭ în țările române. In Moldova: la 1710, 1711—16; și în Muntenia de la 1716—30, adică în timp de 20 anĭ. El e primul domn fanariot, contribui și ajută mult cultureĭ grecești să 'șĭ ia avênt în țările române. Aduse în țară însă mulțĭ grecĭ, căror le dete boeriĭ înalte, îndepărtând pe boeriĭ țĕreĭ și persecutând maĭ ales pe Cantacuzenĭ. In general a fost un excelent guvernator. La anul 1716 se încinse din noŭ rĕsboiŭ între Turcĭ și Nemțĭ, carĭ ocupară posițiile muntoase. Atuncĭ se întâmplă rĕscoala boerilor olteni, ale căror oștĭ eraŭ conduse de serdariĭ Barbu Brăiloiu, Obedeanu și Bengescu. Brăiloiu îl prinse, ducêndu-l

www.dacoromanica.ro

la Sibiŭ unde a stat 2 anĭ, în care timp fratele sĕŭ Ioan ținu locul de domn.

Ioan Mavrocordat făcu un tractat (1717) cu generalul Steinville, prin care Banatul Olteniei era cedat Austrieĭ cu dreptul de guvernare. In anul următor (1718) se încheie tractatul de la Passarovitz, prin care se întărea cesiunea. Nicolae Mavrocordat reuși să scape de fratele sĕŭ, otrăvindu-l. Domnind din noŭ, se arătă maĭ bun ca 'naînte, de și țara era împovărată de biruri grele.

Nicolae Vodă a fost un distins scriitor, și muri la anul 1730, fiind înmormântat la monastirea Văcărești zidită de dênsul. Doĭ fiĭ aĭ sĕĭ, Constantin și Ion domnesc de asemenea; iar fiica sa Sultana se căsători cu Vel Postelnic D. Moruzi, tatăl luĭ Constantin Moruzi, Domnul Moldoveĭ.

Pr. Constantin Mavrocordat, domnește alternând în Moldova și Muntenia. In Valachia de cincĭ orĭ: 1730—33, 1735—41, 1744—48, 1756—58, 1761—63; iar în Moldova de 4 orĭ: 1733—35, 1741—44, 1748—49 și 1769. La moartea tatăluĭ sĕŭ fu ales domn, fiind în vêrstă de 19 anĭ. Produse nemulțumirĭ prin darea în arendă a bunurilor și veniturilor Statuluĭ, supunênd pe locuitorĭ la capitațiune, ceea-ce avu de rezultat emigrarea țĕrănimeĭ, împreună cu a boerilor românĭ deposedațĭ.

La 1739, Turciĭ avênd din noŭ rĕsboiŭ cu Austria, această din urmă fu silită să semneze pacea de la Belgrad (1739), prin care Oltenia era redată țĕriĭ românești. După facerea păceĭ, Pr. Constantin publică «reforma» sa, care făcu mare sgomot și care în fond era o lege bună: se aduceaŭ îmbunătățirĭ în administrație, se desființaŭ unele biruri, și se hotărî sferturĭ pentru contribuția personală, — ceea-ce arată în acest principe, un domn inteligent și distins.

Cu toate defectele carĭ n'aŭ lipsit domnilor din epoca numită fanariotă, Mavrocordații, ceĭ maĭ cunoscuțĭ dintr'ânșiĭ prin timpul cât aŭ ocupat tronul și prin modul de guvernare, aŭ merite netăgăduite. Nicolae și Constantin, aŭ meritul de a fi introdus cultura greacă în țară, pre-

www.dacoromanica.ro

mergĕtóre a renașterii noastre de cultură, și în această privință, întreagă era domnilor din veacul trecut, e fără motiv considerată ca o nefericire pentru țară.

Pr. Ion Mavrocordat fratele luĭ Constantin, domnește în Moldova de la 1743—47. In timpul domnieĭ luĭ nu se petrece vre-un eveniment maĭ însemnat. El avu de copiĭ pe: Sultana, căsătorită cu Dragomanul George Caragea, tatăl luĭ Vodă Caragea; — Caterina Cantacuzino; și

Pr. Alexandru Mavrocordat, Domn al Moldoveĭ 1785-86, și fost mare Dragoman. Insurat cu Zafira Caragea.

Constantin Vv. Mavrocordat a avut 3 fiĭ: — Dumitru născut la Iașĭ; — Ion, însurat cu o Rosetti-Bibica; — și Alexandru Vodă II, care domnește în Moldova (1782-85), contimporan luĭ Caragea, și apoĭ în Valachia, în timpul căruĭ se stabili primul consul rus în Bucureștĭ. — † 1812 având o singură fiică, Ralu Moruzi.

Fratele luĭ Alexandru, fiul Pr. Constantin, Dumitru Mavrocordat avu 2 băeți de la soția sa Maria Balș:

1. Alexandru Mavrocordat, mare logofăt al dreptățeĭ, care însurat cu o Balș avu de copiĭ pe: P-ssa Zoe G. Bibescu, adoptată de Brâncoveanu; și Dumitru aĭ căruĭ copiĭ sunt: Dumitru, Alexandru și 2 fete.

2. Constantin Mavrocordat, frate cu Alex., fost ministru, a fost însurat cu Casandra Balș, având 2 copiĭ: — Nicolae, general, etc. însurat cu o Boldur, având fiică Natalia Sutzu; — și Alexandru Mavrocordat, fost șambelan, senator, etc., care căsătorit cu Elisa Millo, avu 4 băeți și o fiică: Edgar, căsăt. cu Irena Blaremberg (fiŭ Vladimir); Emil, cu Eugenia Drossu (fiŭ: Constantin), Leon, Lt. colonel de Stat major, căsătorit cu Maria Ghika Comănești; Ema Lahovary; și George Mavrocordat.

Pr. Alexandru Mavrocordat, fiul al treilea al luĭ Nicolae Vodă, frate cu Ion și Constantin, n. 1719. † 1790 Constantinopl. Insurat (1738) cu Smaranda Cantacuzino, avu 7 copiĭ, anume:

www.dacoromanica.ro

Nicolae Mare Ban (1744—1818) fu însurat cu P-ssa Smaranda Caragea, avênd cinci copiĭ în Grecia. (de la carĭ urmaşĭ actualĭ); — 2 fete, Efrosina şi Caterina; — Constantin, fără copiĭ, însurat cu o Hrisoscoleo; — Scarlat, însurat cu Ana Racovitză, aĭ căruĭ urmaşĭ se află în *Rusia*;— Ion Mitropolit în Calcedonia, călugăr; — şi

Pr. George Mavrocordat, frate cu Banul Nicolae şi cu precedenţiĭ, a fost Hatman şi mare Ban. In timpul Eterieĭ greceştĭ, fu spânzurat de turcĭ la ferestrele proprieĭ sale case. El avu de copiĭ, 5 băeţĭ, de la soţia sa Elena Sutzu, din carĭ: Grigore Clucerul, Constantin m. Postelnicul, Ion şi Dumitru, n'avură posteritate; — iar

Pr. Alexandru Mavrocordat Hatmanul, fiul maĭ mare al luĭ George, avu 4 fete şi 3 băeţĭ din căsătoria sa cu Smaranda Pr. Moruzi. El avea rangurile de mare Hatman şi Postelnic. Dintre băeţiĭ luĭ: — 1. Dumitru (1800—39) n'avu copiĭ; — 2. Nicolae, însurat cu P-ssa Caterina Ghika, a avut 2 copiĭ †; — iar 3. George Mavrocordat (1802—58) însurat cu Maria Schina, lăsă o fiică Elena, şi douĭ băeţĭ:

Alexandru Mavrocordat, n. 1844, mare proprietar în Moldova, publicist, etc. Căsătorit cu Lucia Cantacuzino-Pascanu (fiŭ George); — şi Dumitru n. 1851, fost oficer în marina rusă, avênd 2 băeţĭ: George şi Nicolae.

Armoriile familieĭ. — Scut tăiat orizontal: jos de aur, în care e o pasăre (foenix) eşind din foc; sus azur, la marginea stângă un sóre cu raze. Coroana princiară.

www.dacoromanica.ro

MAUROJENY

Origina Mavroghenilor e din insula Paros în Archipelag, și pare a descinde din vechia familie Morosini din Venezzia, anume din Francesco Morosini, Amiral și doge al Veneției (1687).

Cel d'âintâĭ din această familie cunoscut, este Demetru Mavrojeny († 1725), care avu de fiŭ pe Petre Mavrogheny, consul al Austrieĭ în insula Mycomos. Acesta se fixă la Constantinopol, unde avu 2 fiĭ și o fată:

Pr. Nicolae Mavrogheny, domn al Munteniei de la 1786—89, ocupă mai mult timp demnitatea de Dragoman al floteĭ otomane. El construi în 1792 stabilimentul de băĭ din Cytna. In 26 Martie 1796, fu numit domn al Valachieĭ. Văcărescu (Ist. împăraților Otomani), dice despre dânsul că erea «om prost și la fire și la simțire, făcut domn spre mirarea tutulor». — Domnia luĭ, pe lângă părțile bune, rămase de neuitată memorie, prin multe întâmplăriĭ.

La 1788 fu numit comandant general al armateĭ Turce în rĕsboiul Rușilor; iar la 1790 decapitat prin ordinul Sultanuluĭ, din cauza înfrângerilor ce suferise, și pentru ocuparea Valahieĭ de Austriacĭ. Un tabloŭ din această epocă e păstrat în casa paternă din Myconos, unde Principele se vede înconjurat de curtea sa. Se căsătorise cu Maria fica luĭ Dumitru Scanavi, cu care avu 3 băeți și 6 fete.

Cu toate defectele ce avea, chiar contimporaniĭ sĕĭ mărturisesc că avea destule calități. — Pitarul Hristache, care a scris cronica Mavrogheneascâ, dice ast-fel despre caracterul luĭ:

...«Uniĭ zicea că'ĭ om bun,
Ceĭ maĭ mulțĭ că e nebun.
Alțiĭ îl ținea de prost,
Și nimenĭ nu'ĭ da de rost.
Când ședeaĭ cu el la sfat,
Chiar nebun adevĕrat...

www.dacoromanica.ro

Acest cronicar e imparțial; dupĕ ce enumeră multe din faptele luĭ și'l critică, ḑice iar:

«Care domn aŭ maĭ stătut — *Mavrogheni cel puternic.*
Treĭ tuiurĭ să fi avut? — *Adevĕr spun că prădà,*
Și care alt să se bată — Dar nevoia 'l îndemna:
Cu doĭ împĕrațĭ de-odată? — Cum erea să odihnească
De mare cinste e vrednic — Atâta oaste Turcească?...

Copiiĭ luĭ Mavroghene Vodă, aŭ fost:

1. Petru Mavrojeny, exilat în 1821 la Constantipol cu familia sa, † fără copiĭ. — Smaranda, măritată dupĕ Vodă Scarlat Calimaki (1806—1821) al Moldoveĭ. 3. Constantin. 4. Ioseph. 5. Roxana 6. Eufrosina, căsătorită cu Const. Negri caimacam, decapitat 1821. 7. Sultana, cu Manole Manu Hatmanul, † 1855. 8. Elena. 9. Elena soția Comisuluĭ D. Suțu.

Demetru Mavrojeny, frate cu Nicolae Vodă, vice-consul și vayvod în Mycona, patria sa, a avut 18 copiĭ (din 2 căsătoriĭ), dintre carĭ maĭ însemnat este: — Petru Mavrogeny, ḑis „Babaca". Acesta se însură cu Roxana Sturdza, cu care avu o fată Irina și un fiŭ Petre.

Petre Mavrojeny, om politic (1819—1887) și financiar, f. ministru plenipotențiar la Constantinopl, Roma (1881) și Viena. † la 1887. — Fost candidat la domnia țĕrĭĭ, în 1866 ia parte la detronarea luĭ Cuza. A fost apoĭ ministru de Finance, Externe și iar Finance (71-75). — Căsătorit întâia oară cu Elena Spiro, și a doua cu Olga Catargi, mare maestră a Palatuluĭ.

Copiiĭ sĕĭ (din I-a căsătorie) sunt: Petre Mavrojeny, consul general la Odessa, Alexandru Mavrojeny, și Maria.

www.dacoromanica.ro

MILLO

(MOLDOVA)

Familie cunoscută în Moldova de pe la mijlocul secoluluĭ trecut, și de origine franceză, dupĕ cum mărturisesc maĭ mulțĭ. Ortografia veche fr. erea «Millot». — TOMA Millo, cel d'ântâĭ, venise în țară prin secolul trecut. Fiul sĕŭ erea:

ENACACHE MILLO, despre care Enake Cogălniceanu (v. Letopis.) dupĕ ce vorbise de Lenș, spune: «Milu, frânc și acesta, însurat la Iașĭ». Soția sa erea Safta, fica luĭ Andreĭ Rosetti. — El e cunoscut ca STAROSTE de Cernăuțĭ la 1762 și urm., ca spatar și ispravnic de Roman (1780). — La anul 1770, a fost trimes ca sol al Moldoveĭ la curtea Rusieĭ; și un document al timpuluĭ îl numește «Milos Pataro», curioasă ortografie în loc de «Milo spataru», rang ce avea pe atuncĭ. (Hurmuzache — Doc. VII, 81).

Acest Millo a avut 4 fiĭ: Ianache, Andreĭ, Mateĭ, Iordache.

1. IANACHE MILLO spătarul, pe la 1826 postelnic, a murit lăsând numaĭ o fică, căsătorită cu Iancu Jora.

2. ANDREĬ Millo postelnicul, însurat cu Safta Cananaŭ, a avut de fiŭ pe:—Logofĕtul NICOLAE Milo, în 1826 spatar, care a lăsat 2 fiĭ: Alecu și Petrache Millo, din căsătoria sa cu o Hrisoverghi. ALEXANDRU MILLO, fost colonel †, căsătorit cu Elisa Bibescu, avu un fiŭ (†) și două fete. — PETRU MILLO, fost senator, etc. e căsătorit cu Elisa Lahovary.— Elisa, sora lor căsătorită Mavrocordat.

3. IORDACHE al 3-lea fiŭ al bătrânuluĭ Millo, în 1786 treti-logofĕt, în 1806 ban, a trecut în Basarabia având funcție la gubernia rusească.

www.dacoromanica.ro

4. Spatarul Mateĭ Millo, frate cu precedentul, † pe la 1800; în 1786 vel stolnic. S'a distins ca poet. El e cel d'âncâĭ dintre poeţiĭ Moldoveĭ de la începutul acestuĭ secol, maĭ ales că a scris pe când nimenĭ nu se ocupa cu poezia. (Biographie de d. Tanoviceanu). Cele maĭ multe din versurile sale aŭ spirit satiric.

Fiul sĕŭ e: Spatarul Vasile Millo, care din căsătoria sa cu Zamfira Prăjeasca, fica postelniculuĭ Ioniţă, avu de copiĭ pe: Mateĭ, Alecu şi 2 fete.

Mateĭ Millo (1813-1897), celebru artist dramatic. Studie de tânăr la Paris arta comică. Director al teatruluĭ din Iaşĭ, apoĭ al teatruluĭ Naţional. La 1888 se retrase din Teatru, dar jucă până la moarte (1897). Prieten cu marele poet Alexandri, a creat rolurile principale din piesele acestuia, multe făcute expres pentru dânsul. A scris şi multe piese, carĭ aŭ făcut epocă.

Alexandru Millo, fratele sĕŭ şi fiŭ maĭ mic al luĭ Vasile (1825-1891), fost prefect, preşed. la Curtea de compturĭ, etc. Căsătorit cu Elisa Forescu, avu 2 fice: Alice, Olga, şi 2 băeţĭ:

Eugeniu Millo, fost căpitan de cavalerie. n. 1856. (fete: Artemisa, Alexandrina, Lucia); — şi

Mateĭ Millo, f. primar de Fălticenĭ, căsăt. cu E. Iacovache, având copiĭ pe: Alexandru, Ştefan, Smaranda, Mateĭ, Elena. —

Armele coprind 2 şerpĭ încolăciţĭ, în mijlocul căror se află 2 săbiĭ încrucişate; accolate de armele Rosetti... —

www.dacoromanica.ro

MORUZI

Familie fanariotă, care-şĭ trage origina cam din al XIII-lea secol, la 1204, când maĭ multe familiĭ grece urmară pe Alexis Comnénul spre a fonda imperiul Trebizondeĭ, atuncĭ când Constantinoplul căzu în mâinile Latinilor. (V. de Rangabé).

Adam Moruzi e primul membru cunoscut. La anul 1671 se căsători cu nepoata luĭ Panait Nicussa, mare Dragoman al Porţeĭ, cu care avu o fată şi 3 băeţĭ:

1. George Moruzi mare ban în 1727, venit în ţĕrile române, unde se însură cu Smaranda, fiica luĭ Ypsilante mare postelnic. George Moruzi n'avu nicĭ-un copil. —

2. Antioh Moruzi, fu vel-Postelnic (1764), şi avu un fiŭ pe Ioan, postelnic 1776, apoĭ vornic, mare la 1783 sub Mihaĭ Suţu. In 1788 fu exilat la Rodos de Mavrogheny. Acest Ion Moruzi avu un fiŭ: Mateĭ, care se popi. —

3. Dumitru Moruzi, al treilea fiŭ al luĭ Adam, mare postelnic. Se căsători cu Sultana, fica luĭ Const. Mavrocordat, domnul Moldoveĭ, cu care a avut 3 copiĭ: pe Caterina, măritată cu Alexandru Vodă Ipsilant; pe Alexandru, însurat cu fata luĭ Şuţu; şi pe

Pr. Constantin Vodă Moruzi, domn al Moldoveĭ timp de cincĭ anĭ aproape (1777-1782), contimporan cu Alex. Ipsilante al Muntenieĭ. Fusese postelnic-mare în 1765. Dragoman al Porţeĭ în 1774, † de un atac de apoplexie în 1787. Luase de soţie pe fica Hatmanuluĭ Sulţiarolu, cu care avu 8 copiĭ, între carĭ: —1. Pr. Alexandru Moruzi Vodă, fiul maĭ mare al precedentuluĭ, născut 1750, mare Dragoman al Porţeĭ, apoĭ Principe în Moldova la 1792 până

www.dacoromanica.ro

la 93, după care trece în Valachia domn până la 1796 (3 anĭ), unde apoĭ maĭ domnește din noŭ cu o deosebită înțelepciune, făcând multe înbunătățirĭ de merit ca și în cele alte domniĭ, de la 1799—1801. Peste un an e iar Domn în Moldova pentru ultima óră, domnind de la 1802-1806. — Căsătorit cu Zoe fica comisuluĭ Lascar Rosetti, avu cincĭ copiĭ. (m. jos). In prima sa domnie, apăruse în țară faimosul bandit turc Pasvan'oglu.

2. Dumitru Moruzi, al doilea fiŭ al luĭ Constantin W. născut 1768, mare Dragoman la 1808. Ca trimes al Porțeĭ, el semnează la 1812 tratatul de ceziune al Basarabieĭ, cu toate că, cu câte-va ḑile înainte de încherea păceĭ, Napoleon trimesese Dragomanuluĭ o staſetă prin care îndemna pe Turcĭ la rezistență, de oare-ce declarase și el rĕsboĭ Rușilor. Moruzi însă, devotat Rușilor, ascunde scrisoarea și tractatul fu iscălit la Bucureștĭ. Sultanul aflînd de acest ſapt, ordonă să fie decapttat, pe când venea spre Țarigrad, la Șumla. Dumitru Moruzi avu 4 copiĭ: George, Constantin, Alexandru și o ſată căsătorită cu Krupenski.

3. George Moruzi, mare Dragoman la 1792, ſrate cu Dumitru; exilat în 1796, la Cypru, unde din ordinul Sultanuluĭ ſu omorât, ſiind încă tînăr. — Panait, ſratele sĕŭ și ſiul maĭ mic al luĭ Const. Vodă M., ſu de asemenea decapitat la Constantinopol. El avu și patru surorĭ: Ralu Caliarhi, Roxanda Calimaki, Caterina Sturdza și Anastasia Argyropol. —

Pr. Alexandru Moruzi Vodă avu de ſiĭ pe:

I. Constantin Dragomanul n. 1789, mare Dragoman la 1821 și decapitat după o lună, din ordin imperial, acuzat că ar ſi favorisat revoluția grecească. El este al patrulea din această ſamilie care pieri decapitat, dupe George, Panait și Dumitru. Insurat cu Raluca Mavrocordat avu 4 copiĭ:

— Alexandru, fost ministru, † 1873, căsătorit cu Luxandra Balș.—Zoe Sutzu.—Maria Ypsilanti.

— Pr. Panait Mourusi, distins șef de voluntarĭ grecĭ în resbelul Crimeeĭ, †1859. Insurat cu Aglae Plagino, ſiŭ avu pe:

www.dacoromanica.ro

Dumitru Moruzi n. 1847, fost militar, prefect de poliție și al district. Dorohoiŭ. Soție Smaranda Cantacuzino, are 2 băeți: George și Paul, oficerĭ; și 2 fice, Aglae și Alexandrina.

II. Pr. Dumitru Moruzi, al doilea fiŭ al luĭ Vodă Alexandru și frate cu C-tin Dragomanul. Erea secretar al Dragomanuluĭ și muri 1844; avînd copiĭ pe: — Sofia și Zoe Sutzu; — Alexandru Moruzi, n. 1817†1878, f. deputat. Căsătorit cu Elisa Balș și Adela Sturdza, a avut 3 fiĭ: Vasile † 1870, Sebastian Moruzi n. 1865, Prefect de Covurlui, și Dumitru, oficer. — Constantin (1816-86) fratele luĭ Alexandru, consilier la curtea imperială rusă, căsătorit cu Caterina Sturdza, a avut fiĭ pe Alexandru Moruzi, diplomat în Rusia (5 copiĭ), și Dumitru căsăt. cu C-tesa Gizycka.

III. Nicolae Moruzi, al 3-lea fiŭ al luĭ Pr. Alexandru Vodă, fost mare Dragoman, decapitat la 1821, soartă ce avu împreună cu fratele sĕŭ și cu alțĭ 3 membriĭ aĭ familieĭ.

El maĭ avu 2 surorĭ: Efrosina Plagino și Smaranda, soția Hatmanuluĭ Alexandru Mavrocordat.

In afară de România, Moruzi maĭ sunt din ramurĭ deosebite și în Rusia, Grecia, saŭ rĕmase la Constantinopol.

Armele sunt: — în 3 părțĭ: jos armele țĕriĭ în 2 quartiere, sus 3 stele cu câte 6 raze, în rînd.

www.dacoromanica.ro

MOSCO

(VALACHIA)

Această familie apare în țara românească din secolul trecut, 1700.

Origina ei este Bizantină, apoi venită în Corfu și Tesalia încă din evul mediu, după cum ne raportează diploma lui R. Cantacuzino din 1736.

La anul 1563, într'un document din 28 August. (V. Sathas. doc. IX. 105), găsim citați pe MANOLI MOSCO, cittadin di Corfu... fidelisimme nostro domine, etc., împreună cu fii săi IOAN (Zuaune) și DIMO (Dimas), care adusese mai multe servicî importante. (Iscăliți Foscolo, Grimani, etc.) —

Un strănepot al acestor, este mai târziu

IOAN CAVALER DE MOSCO, pe la 1700, trunchiul actualei familiei. El posedă din 1736, un decret pentru admiterea sa în ordinul sfîntului mormînt, semnat de marele Prieur al ordinului: «Rudolf principe Kantacuzen...»

In el se vorbește despre familia: «nobilului barbat și strălucitul Domn Ioan de Mosco, născut în Thesalia de jos în ducatul și cetatea Tessalonic, care a demonstrat nouă autentic faptele atât ale strămoșilor săi cât și ale sale proprii, ilustrat prin descedența sa dintr'o familie tot-deauna nobilă, în puterea a două diplome produse, una de împăratul Romanilor de mai 'nainte, Emanoil II, din Paleologii glorioși, și a doua a prinților Cantacuzeni...., că strămoșii de mai 'nainte a mai sus numitului Domn Ioan de Mosco, atît în linie bărbătească cât și fem., s'a bucurat de nobilitate până pe timpul numitului Impărat Emanoil II Paleologu, mai bine de *patru* secole de mai înainte, cea-ce în-

www.dacoromanica.ro

susĭ mărturisește.... Il primim bucuros și cu mulțumire în ḑisul nostru ordin, în puterea acesteĭ a noastră diplome....» (originalul latin, în familie)

Fiul acestuia este: Ion Mosco marele Vistier. 1784 † 1828. Venit în Bucurescĭ, avu diferite ranguri boerești până la vel vistier. Căsătorit cu o Ștefănească din Crajova, avu 3 copiĭ. Făcea politică înverșunată contra Rusieĭ, pentru care fu arestat în 2 rînduri, dar liberat, ne fiind nimic compromițător asupra luĭ. (v coresp. C-tele Langeron). Ingropat la biserica Coltzea din Bucurescĭ.

Ficele sale ereaŭ: Marghioala căstorită 1. cu Retoridi și 2. cu Rallet, și Elena Grădișteanu, — iar fiŭ:

Marele Clucer Ștefan Mosco, căsătorit cu Zoe fica Banuluĭ Grigore Băleanu, cu care avu 6 copiĭ anume:

Ecaterina măritată cu C. Brailoiŭ; Ion, fără urmași; Alexandrina căsător. cu Pr. Panaiot Ghica; Grigore, cu Sevasta Ionescu; Irina cu Pr. Grigore Sutzu; și

Nicolae Mosco (1828-1893), pitar sub Vodă Știrbeĭ. Fost prefect de Ialomița, și deputat Conservator, în maĭ multe rînduri (1862-79). Căsătorit cu Profira, fica paharniculuĭ B. Slătineanu, a avut copiĭ pe (actuali):

Maria, Nicolae †, Ștefan, Emanoil, George, și Elisabeta Mosco.

Armele: un scut împărțit în două; partea de sus o stîncă de aur pe care stă încolăcit un șarpe pe fund azur; în partea de jos un vultur «chevalier» negru, pe fund argint.

www.dacoromanica.ro

NOTTARA

(VALACHIA)

Familie grécă byzantină, aĭ careĭ membriĭ sunt cunoscuțĭ de prin secolul XV.— Un NOTTARAS (v. Ducas), era socrul unuĭ Kantacuzen, cu care fu omorît de sultanul Mahomed după luarea Constantinopoleĭ. Acest Notara, dupĕ scriitoriĭ byzantinĭ, era fiul luĭ NICOLA NOTARAS mare dragoman, înainte de căderea sub Turcĭ, pe la începutul secoluluĭ XV.

Notara cel ucis de Turcĭ, avea 2 fiĭ, din carĭ unul....? pieri într'o luptă cu Turciĭ, iar cel alt se numea Luca.

LUCAS NOTARA, nobil însemnat la Constantinopol, în anul 1451 erea în capul partideĭ contrare mitropolituluĭ de Kiev Isidor, trimes pentru a stărui unirea cu catoliciĭ. Om vestit pe timpul sĕŭ, erea înrudit cu Comneniĭ, Paleleogiĭ și multe din marile familiile byzantine. Duce de Constantinopol; avu o fică Ana Notaras și 2 (?) fiĭ. Oraținea funebră ținută de Ioan Moschus, conține multe date asupra vieții și morțeĭ luĭ. (E. Legrand. op., Tom. I.).

ANNA NOTARAS, căsătorită în tinerețe cu vitézul CONST. DRAGASES; adăogă ast-fel numeluĭ eĭ pe cel de Paleologo. Plecând din Constantinopol, puțin înainte de cucerirea musulmană, trebui să caute refugiŭ în Italia, ducând cu sine marĭ averĭ. Cerând ospitalitate papeĭ, se retrăsese la Roma unde veni apoĭ și unul din frațiĭ eĭ, Jacob (saŭ Isaac?), care scăpase prin fugă de la Turcĭ.

Numĕrul Grecilor carĭ fugeaŭ în Italia de Turcĭ, erea considerabil, și Ana Notaras concepu idea să adune aceste rĕmășițe ale fostuluĭ imperiŭ, fondând astfel un mic stat.

www.dacoromanica.ro

Pentru acésta, începu negoțiarĭ cu republica Sienne, ca să'ĭ se cedeze eĭ și fratelui seŭ Iacob, castelul ruinat din Montacuto, pe care voia să'l reconstituiască pentru a primi cel puțin 100 de familiĭ; formând ast-fel o colonie. Anna Notaras e numită în actul de ceziune al republiceĭ, din Iulie 1472: «olim sponsa imperatoris Romeorum et Constantinopolis et filia quondam illustris principis domini Luce, magni ducis Romeorum».

Planul însă nu s'a executat nicĭ odată, și la 1475 o găsim la Venezzia, unde rĕmase până la sfârșitul vieței. (primiĭ anĭ din secolul XVI). (V. Legrand.)—Descendenții aĭ familieĭ aŭ maĭ rĕmas prin Grecia, de óre-ce la 1821 în secolul nostru, un NOTARAS a murit în bătălia de la Missolonghi, unde a perit și lordul Byron. —

DOSOFTEI NOTARA, archimandrit și apoĭ patriarch al Erusalimuluĭ, trăia prin secolul XVI. Póte e tatăl luĭ:

CHRYSANT NOTTARA, om fórte erudit pe timpul sĕŭ, la sfârșitul secoluluĭ XVII, e stabilit în Valahia. Mergând la Paris, se specializase în studiul astronomieĭ și geografieĭ, fiind elevul faimosuluĭ Domenico Cassini. Maĭ târdiŭ imprimă la Paris: «Introducere în studiul sciințelor geografice și sferice», și apoĭ în Bucureșcĭ (1720).

Intors în țară, Notara fu luat ca profesor al copiilor luĭ Nic. Mavrocordat. Maĭ târdiŭ ocupă scaunul de Patriarch al Erusalimuluĭ, unde fusese archimandrit (după 1725.) — In timpul domnieĭ luĭ Brâncoveanu, el jucă un mare rol pe lângă curtea acestuĭ domn. — Legrand a publicat colecțiunea corespondenței sale către domniĭ Valachieĭ și Moldoveĭ, pe când erea patriarch, și în acéstă privință, d. Al. Mavrocordat a scris un studiŭ asupra lor. (Archiva din Iași 1897, 3—4.) El maĭ erea în relațiune și cu savantul spatar Nicolae Milescu, care'ĭ procură multe date și noțiunĭ despre țĕrile tătare, ajutând luĭ Notara la scrierea operilor sale. (Coresp. din 1693, și 1694, etc.)

La 1731 și 1740 găsim în țară pe DIMITRIOS NOTARA, Ἰατρός Dohtorul, epitrop al avereĭ luĭ Șerban Grădișteanu, căcĭ avea de soție pe fata vorniculuĭ Bunea Grădișteanu

www.dacoromanica.ro

De sigur erea rudă cu Chrysant, adus de el în țară, saŭ póte chiar un fiŭ natural al sĕŭ. — Acest Nottara avu o fică Smaranda (1740).

Constantin Notara, serdarul, pe care'l întâlnim la 1744, e póte fiul luĭ Dimitrie.

Cam tot pe atuncĭ, găsim în documente pe un Ceaușul Radu Nottara.

Din acestia se trag în secolul nostru, actualiĭ în țară, prin:

D-rul Alexandru Nottara, care avu 3 fiĭ: Ion, Alecu și Iancu. Ion Nottara, cel d'âintâĭ, avu fiŭ pe Constantin Nottara, artist societar al Teatruluĭ Național român (fiŭ: Constantin). Alecu n'avu copiĭ; iar Jancu Nottara, proprietar în jud. Prahova, are urmĕtoriĭ copiĭ: Constantin I. Nottara, publicist și avocat, Anton, Toma și Elisa.

www.dacoromanica.ro

RALLET

Italiană de origină, această familie stabilindu-se prin al XIII saŭ XIV secol în imperiul bizantin, s'a grecizat cu timpul, locuind la Constantinopol, de unde veni în țară la începutul acestuĭ secol.

Intre al XIV și al XVII secol, s'aŭ distins în serviciul imperiuluĭ bizantin și apoĭ al Venezzieĭ, mulțĭ membriĭ aĭ acesteĭ familiĭ. După cum ḑice un document Venețian din anul 1539, 7 Iunie: «Della casa di Ralli sono usciti di tempo in tempo molti degni capi de Strathioti...». Ast-fel e citat Teodor, din care se născu Giorgio Rali Lascari «quelle imitando le vestigie del padre et delle antecessori soi...» (1449); apoĭ Demetru Ralli. —(Sathas, Docum. p. l'hist de la Grèce, tom IX, p. 14 etc.)

Domino Federico Ralli (sec. (XVI), avea fică pe Elena Ralli, căreia i se decerne o pensiune pentru serviciile aduse de tatăl sĕŭ. — «Il buono capitano Greco Michael Ralli strenuissimo» e menționat în multe rapoarte către guvernul Veneției, în sec. XVI.

Această familie erea înrudită cu principalele dintre familiile bizantine, ca Lascaris, Paleologo. Stratioțiĭ ereaŭ ceĭ maĭ aleșĭ oamenĭ de arme de pe litoralul Adriaticeĭ în peninsula balcanică; iar șefiĭ lor ereaŭ representanțĭ aĭ marilor familiĭ grece, italiene și albaneze.

In timp de maĭ mulțĭ secolĭ, documentele timpuluĭ ne aŭ păstrat numele și faptele a mulțĭ membri din această familie: Adamos, Clara, Demetrios, Georgio, Elena, Iacob Manuel, Maria, Marco, Michel, Nicolo, Ioan, Manilius, Teodor Ralis, etc. (v. tom. VII, VIII și IX id. Sathas).

www.dacoromanica.ro

Inainte de căderea Constantinopoleĭ sub Turcĭ (1453), uniĭ dintr'ânșiĭ avură titlurĭ de marĭ demnităț̦ĭ, ca: megaducĭ, Protostatori, etc.

Numele de «Rallet» fu luat numaĭ după venirea familieĭ în țară, în loc de «Ralli», pe care'l aveaŭ înainte, și care erea cel adevărat al familieĭ. —

In Valachia veni pentru prima oară:

Marele Vornic Isaac Rallet. Fraț̦iĭ sĕĭ se stabiliră în Moldova, iar dînsul e capul ramureĭ de aicĭ. Pe la începutul secoluluĭ (1800,1808), el erea unul dintre boeriĭ ceĭ maĭ însemnaț̦ĭ și cu trecere în țară. După ce fu mare vornic, avu tittul de mare Ban până la moartea sa. El a reparat biserica Sărindar și avea o mare avere. Find însurat cu Nastasia fata Banuluĭ Ghica, a avut 3 fiĭ:

1. Dimitrie Rallet, fost mare vornic, † fără copiĭ, lăsînd averea sa pentru facerea unuĭ spital.

2. Iŏn Rallet, fost logofăt bisericesc, a avut copiĭ: 3 fete și 2 fiĭ, Grigore, și Alexandru Rallet. (ac.)

3. Vornicul Costache Rallet, cel d'âmtâĭ din fiĭ Banuluĭ Isac, avu un singur fiŭ:

Constantin Rallet, fost căpitan de cavalerie în retr. Decedat 1899. Avînd din căsatoria sa cu Alexandrina Samurcaș, 2 copiĭ: — Ioan, și Nicolae Rallet oficer.

In Moldova sunt alte 2 ramurĭ ale familieĭ: una din Alexandru Rallet de la Botoșanĭ, al căruĭ fiŭ: Ioan †, e tatăl căpitanuluĭ Dumitru Rallet (actual);

Cea altă din Dem. Rallet, însurat la Iași cu o Sturdza din care vornicul Dumitru Rallet și fiĭ sĕĭ: Alexandru † și Ion Rallet, profesor universitar.

Armele familieĭ sunt: de azur, împărț̦it în două: sus o corabie plutind, jos doĭ delfinĭ argintiĭ unul d'asupra altuia, orizontal.

---

www.dacoromanica.ro

SAMURCAŞ

Familia de origină greacă, stabilită în țară la sfârșitul secoluluĭ XVIII.

Pe la 1800, ereaŭ în Valachia 3 frațĭ Samurcaș:

ALEXANDRU, căsătorit cu o Bengésca, de la care avu 4 copiĭ.

COSTACHE SAMURCAȘ Vornicul, la anul 1808 zidește împreună cu soția sa Zinca, monastirea Samurcăseștĭ din jud. Ilfov, pe rîul Ciorogârla, aproape de Bucureștĭ. Acolo se află și ruinele caselor luĭ. De la 1806 erea mare Vornic în Divan.

Fratele luĭ maĭ mic:

ION SAMURCAȘ, fost postelnic și apoĭ Caimacan al Crajoveĭ. De la dânsul se păstrează o interesantă corespondență cu consulii streinĭ din Bucureștĭ și Iașĭ. A fost ucis de Turcĭ. Din căsătoria cu Catinca Rallet, avu 3 fiĭ: Costake, camaraș, DUMITRU, care emigră la Constantinopol, făcându-se musulman; — și ALEXANDRU, însurat cu Zoe Ghiullașĭ, de la care avu 5 copiĭ:

Elisa (căs. cu Zalomit și 2. cu Iorganda), Catinca Saegiŭ, Maria; ION SAMURCAȘ, n. 1845, † 1899 fost magistrat, avocat, etc. și ELENA, căsătorită cu Toma Tzigara, al căreĭ fiŭ ALEXANDRU, a adăogat prin adopțiunea unchiuluĭ sĕŭ, numele de Samurcaș, (1899) *).

*) TZIGARA. — Familie de origină albaneză, din care un ZOTTO TZIGARA († la Venezzia) ajunsese mare Spatar al Moldoveĭ în timpul luĭ Petru Vodă Schiopul, cu care erea în strânse legăturĭ. El n'avusese decât *patru fete*. care se constată prin testamentul sĕŭ din 1599. El maĭ avusese doĭ frațĭ: Apostol și Ponoson. [V. Cuv. din bătrânĭ, Hasdeŭ).— Sĕ poate ca acesta să fie strĕmoșul familieĭ ce întâlnim în țară cu acest nume în secolul actual.

www.dacoromanica.ro

Costache Samurcaș, fost m. camaraș și paharnic, fiul mai mare al caimacamului Ion și frate cu Alexandru, avu o fică:

Ecaterina, căsătorită cu un Marcel, de la care avu 3 copii, ce purtară numele de Samurcaș al mameĭ lor. Aceștia fură: Iancu, † fără copii, Maria, soția luĭ Zamfir Crețeanu, și Anghelache.

Anghel Samurcaș, avu de soție pe Catinca Cretzulescu, iar copii: Colonel Ion S., Paulina Gherghel. Alexandrina, căsăt. cu Căpitanul C. Rallet, și Constantin fost magistrat, cel mai mare.

Fiul acestuia este Căpitanul Samurcaș, din Cavalerie.—

O ramură din această familie se găsea și în Moldova în prima jumătate a secoluluĭ nostru.

Despre origina și genealogia mai veche a familieĭ, a căreĭ ortografie ar fi «Samurcasy» nu putem ști nimic.— In armele lor aŭ un samur.

www.dacoromanica.ro

SUTZU

Origina familieĭ e fanariotă și veche din Epir, de unde pe timpul luĭ Mahomed II, acest Sultan ar fi îndemnat pe unele familiĭ din provincie, printre carĭ se afla și Suțu, să se stabilească la Constantinopol, dânduli-se oare-carĭ privilegiĭ.

Un scriitor francez Du Verdier, vorbind de bibliotecile din timpul sĕŭ la Constantinopol, dice că un Ion Suțu avea o bogată colecțiune de manuscrise. (la 1585).

Numele primitiv al familieĭ, pare a fi acel de Draco și prin acesta sunt chiar denumiții în decrete imperiale turcești și în timpurĭ maĭ noĭ. Dupĕ Byzantios, autorul uneĭ lucrărĭ asupra Constantinop.: «Suțu ar veni de la Soudji saŭ împărțitor al apelor orașuluĭ», de oare-ce unul dintre' moșiĭ lor împlinise această funcțiune.

Diamantakis Suțu, trunchiul actualeĭ familiĭ, trăia pe la finele secoluluĭ XVII și avea 2 fiĭ, anume pe: Dumitrașcu Suțu, care a fost mare comis în 1739, maĭ mic ca fratele sĕŭ, și † fără copiĭ; — și pe

Constantin Draco Suțu, mare spătar și capukehaia saŭ trimes la Constantinopol, în anul 1711.

Fu numit vel logofĕt în anul 1738; fiind însurat cu Maria Rosetti, cu care avu 4 copiĭ:

1. Alexandru Suțu, mare Cartofilax și biv-vel-sluger, spânzurat în 1759 de poarta caseĭ prin ordinul mareluĭ Vizir, pentru că împedicase ca douĕ servitoare să devie silit musulmane. Se căsătorise cu Tarsia, fica lui Nicolae Mavrocordat mare Ban, și avu 3 băeți:

George Suțu dis sĕlbaticul, în 1783 mare clucer, în-

www.dacoromanica.ro

surat cu o Sulgiaroglu avu fiĭ: pe CONSTANTIN vel Hatman, căsătorit cu Eufrosina Calimaki; — DUMITRU, de la care urmașĭ în Grecia, — și ALEXANDRU (idem).

CONSTANTIN VEL SPĂTAR dis Costăchiță saŭ «Imeros» al doilea fiŭ al luĭ Alexandru, avu 3 fiĭ, fără posteritate.

2. Fiul al doilea al Capukehaeĭ Constantin Draco, erea NICOLAE SUȚU, MARE LOGOFĔT, apoĭ v. postelnic și Capukehaia la Poartă. In 1768 mare Dragoman al Porțeĭ, decapitat în anul următor, bănuit că favorizase insurecția din Peloponez de conivență cu Rușiĭ. Căsătorit cu o Hrisoscoleŭ, din care avu 8 copiĭ. Maĭ însemnați din eĭ, sunt Alexandru și George dis Dragomanaki:

a. Pr. ALEXANDRU SUȚU-VODĂ n. 1750, mare Dragoman al Porțeĭ, în 1779. Principe al Moldoveĭ 1800—1802; luă mare parte la evenimentele revoluțiuneĭ grecești și sprijini eteria. In 1802, dupĕ fuga unchiuluĭ sĕŭ, fu numit timp de 3 lunĭ și Domn al Valachieĭ. Căsătorit cu Eufrosina Calimaki, muri la 18 Ian. 1821, lăsând copiĭ pe:

NICOLAE SUȚU vel Logofĕt, născut la 1799 Constantinop. refugiat 1821 în Ardeal. Secretar de Stat sub administrația luĭ Kiseleff, la întoarcerea în țară. In 1850 publică statistica Moldoveĭ. Se căsători cu Caterina Cantacuzino-Pașcanu, având fiŭ pe — ALEXANDRU SUȚU însurat cu Maria Ghika Trefești (copiĭ: NICOLAE SUȚU inginer, căs. cu o Catargi, și EMIL, inginer, cu o Iurașco) — și pe Efrosina Caragea.

Tot fiĭ luĭ Alexandru V., v., sunt: Pr. SCARLAT n. 1808 † 1887, general și inspector în armata Grecească, (descendenți în Grecia),— frate cu DUMITRU, colonel în armata grecească, căsătorit cu Elisa Krupenski. — In fine GRIGORE, tot frate cu precedenții n. 1776, căsătorit cu Caterina Conaki. Insoțitor al luĭ Vodă Ypsilante, în campania din Moldova 1821. Copiĭ avu pe: ALEXANDRU, MIHAIL căs. cu o Moruzi, NICOLAE căs. cu Natalia Mavrocordat (fiŭ GRIGORIE), și GRIGORE căsătorit cu Elena Suțu (are 2 băeți, CONSTANTIN și GEORGE).

b. GEORGE SUȚU DIS DRAGOMANAKI, frate cu Alexandru

www.dacoromanica.ro

fiul luĭ Nicolae mare logofĕt. Cu Caterina Mavrocordat avu copiĭ pe: ALEXANDRU, cămăraș sub domnia luĭ Alexandru Suțu, unchiul sĕŭ; ION MARE-AGĂ sub acelaș domn, cu descendenți în Grecia, și DUMITRU SUȚU COMIS, cu Raluca Mavrojeni (descend. în Grecia prin fii sĕĭ).

3. PRINCIPELE MIHAIL SUȚU, n. Constantinopol 1730, mare Dragoman al Porțeĭ Otomane în 1782, al 3-lea fiŭ al luĭ Constantin Draco Capukehaia. Domn al Valachieĭ 1783-1785 și 1791-92. Al Moldoveĭ, între 1793-1795. In anul 1801 fu numit din noŭ la tronul Valachieĭ, dar trebui în curênd să fugă în Transilvania, unde muri la 1802. Căsătorit cu Sevasta Calimaki fica luĭ Ioan Vodă, cu care avu 3 fiĭ adică: a. ION SUTZU, mare spătar, la 1784. — b. ALEXANDRU SUȚU mare DRAGOMAN al Porțeĭ în 1802, decapitat 1807 ca plecat spre politica francesă. Căsătorit cu Maria fica postelniculuĭ Lapati, a avut fiŭ pe: CONSTANTIN Suțu, ministru de finance în Valachia 1856, îns. cu Sevasta Ghika, aĭ căruĭ 3 copiĭ sunt: MICHAIL SUTZU, numismat distins, publicist, etc., Smaranda Lahovary și Zoe Paciurea.

c. GRIGORE SUȚU, fiul luĭ Mihaĭ Vodă I, care trăia încă la 1821, avu 3 băeți cu Sevasta Dudeasca, din carĭ:

— MIHAIL SUȚU Vodă, n. C-tinopol 1784, secretar al Dragomanuluĭ Caragea în 1812, mare Dragoman al Porțeĭ în 1817, Principe domn al Valachieĭ în 1818—1821. In 1821 trebui să se refugieze în Basarabia, în urma revolteĭ grecești a luĭ Ipsilante, pe care 'l ajutase cu armata țĕriĭ și cu banĭ. Arestat în Austria, fu închis timp de 4 anĭ la Goritz. Intors în Grecia, fu trimes ministru plenipotențiar la Paris și apoĭ la Petersburg. In 1839 fu numit consilier de Stat în Grecia. † Atena 1864. Căsătorit cu Ruxanda Caragea avu 4 băeți: pe IOAN, Grigore, GEORGE SUȚU, însurat cu Elena Sturza, de la care avu copiĭ pe: GEORGE, oficer de cavalerie, n. 1862; și 3 fete. — și CONSTANTIN, f. căpitan în marima Greacă, căsător. cu o Mihăiescu, având de fiŭ pe JEAN Sutzu, inginer, și șapte fice măritate.

— POSTELNICUL CONST. SUȚU, frate cu Mihaĭ Vodă din 1821, însurat cu Ruxanda Racoviță, a avut pe: PR. GRI-

www.dacoromanica.ro

GORE SUȚU, senator etc. și fost pretendent la tronul Românieĭ † la 1892. Insurat cu Irena Hagi-Moscu; † 1891, fără copiĭ.

— NICOLAE SUTZU, n. 1799 frate cu Mihaĭ Vodă și cu Constantin, fost Capukehaia la Constantinopol, fost ministru, † 1871. Avu de copiĭ pe: ALEX. SUTZU, căsătorit cu Maria Obedeanu (având un fiŭ GRIGORIE și 3 fete); — OTHON SUTZU, însurat cu Constanța Conduratu, având 5 copiĭ: NICOLAE Othon Sutzu, n. 1858 (fiŭ Ion), ȘTEFAN n. 1860, DUMITRU, GEORGE, oficer de cavalerie, VLADIMIR, și Elena; — Elisa căsăt. cu Scarlat Ghika; și Anna Sutzu.

4. Din al 4-lea fiŭ al luĭ Capukehaia Constantin, anume DUMITRU, fost comis † 1820, se trage o altă ramură, actuală în Grecia.

Armoriĭ: — o stea cu 5 raze și în quartierul opus un porumbel alb; carĭ se încartierează și cu armele țĕreĭ.

www.dacoromanica.ro

VLASTO

Familie de veche origină byzantină, care în țară se ivește întâiŭ în Moldova, în secolul XVII.

In Constantinopol, Vlasto sunt cunoscuți de mult prin cronice, încă din evul mediŭ. — Un VLASTO, avea o fică Maria, care ținea pe Isaac Cantacuzino, prostator, la *1464*.— NICOLAS VLASTOS, tipări cu cheltuiala sa la Venezzia, marele etimologic, la 8 Iulie 1499: «aux frais du noble et respectable personne Messire N. Vlastos, crétois...» (Legrand. Bibl. Hélénique, t. I, CXXVI).

In țara românească se vorbește întâiŭ de un VLASTO, pe a căruĭ față o ținea în căsătorie Domnul George Ghica I. (1660 - 4).

Vlasto vel postelnic, pe care'l găsim în divanul de boerĭ al luĭ Constantin Duca, după 1691, după cum arată cronicarul Neculce, e acelaș ION VLASTO, care la 1701 tot ca POSTELNIC al Moldoveĭ, fu trimes împreună cu Nicolae Donicĭ, sol la Țarigrad, cu plângere contra luĭ Brâncoveanu care'ĭ atrăgea boeriĭ, oprindu'ĭ pe lângă sine.

In divanul Valachieĭ la 1717, se afla DUMITRACHE VLASTO mare Postelnic sub Mavrocordat.

ANDRONACHE VLASTO, COMIS mare în Moldova, erea cumnatul domnuluĭ Grigore Ghica W. El «ținea pe sora domnuluĭ, Marioara, și'l făcuse comis mare din Țarigrad (în 1727), iar pe urmă la anul l'aŭ făcut paharnic mare....». (Cron. luĭ Amiras, III, 157).

GRIGORE VLASTO, consilier imperial al Banatuluĭ Olteniei, fost mare serdar, cum îl citează la 1718 (12 Aug.) scrisoarea luĭ Tige către Steinville, în lista boerilor din Oltenia:

www.dacoromanica.ro

«grosz serdar Vlasto». (Hurmuzache IV, 242). Grigore Vlasto fu creat *Baron* al Austrieĭ, prin titlul conferit de Carol VI. Avu de soție pe Bălașa, († la Sibiŭ în 1740) fica luĭ Șerban Vodă Cantacuzino, și de la ea o fiță: Maria, măritată cu paharnicul Const. Cantacuzino-Pașcanu. Acest boer se bucura de o mare trecere la curtea Domnilor din timpul sĕŭ. Pare (?) că fiul sĕŭ a fost:

Arapaki Vlasto, mare spătar, care la venirea în domnie a luĭ Const. W. Racovitză, fu pus în fiare și trimes la Constantinopol, împreună cu doĭ frați Manu: Manole și Iordache, și alțĭ boerĭ Grecĭ: Mișolu, etc., fiind-că reclamaseră fără drept pe Mavrocordat, care cu toate astea fu surghiunit la rândul sĕŭ.

Prin divanurile domnilor fanarioți, maĭ sunt încă alțĭ Vlasto, înrudiți cu ceĭ de maĭ sus. Eĭ sé trag din acelașĭ trunchiŭ comun, și găsim urmașĭ din această familie, în acelaș timp în ambele țĕrĭ. In Moldova n'aŭ maĭ rĕmaș.

Astă-dĭ în Valachia sunt urmașĭ aĭ acesteĭ familiĭ, din carĭ: D-na Vlasto, la Crajova, etc....

www.dacoromanica.ro

ARGYROPOLO

Ducange citează această familie imperială a Byzanțuluĭ. La 840, Leon Argyr, strĕmoșul acesteĭ familiĭ, a fondat o mănăstire în Capadocia, și tot el comandă apoĭ expediția contra Paulicianilor. — O mulțime de urmașĭ aĭ luĭ, se ilustrară în evul mediŭ:

Roman III deveni împĕrat ai Constantinopoleĭ la 1028. La 1500, strĕmoșiĭ familiĭ actuale se stabiliseră la Salonic.— Un membru al familieĭ rĕmasă în Grecia, trecu la începutul acestuĭ veac în țară; anume Luca Argyropol, cumnatul luĭ Moruzi (avênd fiŭ pe Emanuel, fost ministru), și fratele sĕŭ George, mare Ban, caimacam la 1812, însurat cu fata luĭ Caragea (un fiŭ și 2 fete), din carĭ actualiĭ. Azĭ:—Pericle, Cesar Argyropol, etc....

PALEOLOGU

Familia Paleologu, din care găsim boerĭ în țară, în secolul trecut, descinde cum se pare, din vechea și ilustra familie byzantină a Paleologilor, de origină italienească, și care a dat maĭ mulțĭ imperatorĭ și oamenĭ marĭ Constantinopoleĭ.

Probabil din aceștia ereaŭ: Dimitraki Paleologu, postelnic mare sub Const. V. v., Movilă al Moldoveĭ, de la care primește în danie satul Vînătoriĭ din Neamtzu la anul 1608 (Octombre). Soția sa erea Maricuța «mĕtușa domnească», care neavênd urmașĭ de la dênsul, a donat acea moșie M-reĭ Neamtzu.

La 1739, în Valachia un Paleologu erea armaș mare. — Actualĭ descendențĭ: Grigore Paleologu, etc.....

---

www.dacoromanica.ro

PERTICARI

Origina acesteĭ familiĭ e italiană, și se află în țară de pe la 1750. — La 1783 erea ispravnic al județuluĭ Muscel, boerul Pitar DUMITRACHE PERDICARU. — La 1783-84, e citat MIHALACHE PERDICAR, biv-treti postelnic. (Ureche. Ist. I).

Actualĭ: Colonelul IOAN PERTICARI, căsătorit cu Elena Davila; MIHAIL și CONSTANTIN Perticari, etc.

PLAGINO

Familie de origină greacă, venită întâĭ în Moldova la începutul secoluluĭ. — Pe atuncĭ ereaŭ: Postelnicul DUMITRU PLAGINO, însurat cu fata vorniculuĭ Ghika; — și Post. CONSTANTIN Plagino, ginerele luĭ Alexandru Vodă Moruzi.

Eĭ se înrudiră cu maĭ multe familiĭ însemnate.—Nicolae Ghika-Comanești ținu pe Catinca Plagino. — Paharnicul ALEXANDRU PLAGINO erea însurat cu Alexandrina Stirbey, având 2 copiĭ: Alexandru (actual) și Elena. —

Pr. Constantin Ghika s'a căsătorit cu Zoe Plagino, etc.— Azĭ: CONSTANTIN, ALEXANDRU, senator.

RETORIDI

Marele VORNIC PETRACHE RETORID, se afla cu acest titlu în divanul Valachieĭ, în primiĭ anĭ aĭ acestuĭ secol, precum la 1808 ca biv-mare vornic. Insurat cu Marghioala Mosco, avu fiĭ pe: ALEXANDRU Retoridi, însurat cu Zoe Formac, care e tatăl a doĭ fiĭ:

PETRE RETORIDI, fost major de cavalerie, însurat cu Zoe Cretzianu;—și IOAN RETORIDI, f. magistrat, căsăt. cu Ana Lenș (div).

Această familie e venită și stabilită în țară, cu unul din domniĭ țĕriĭ de la sfârșitul secoluluĭ XVIII.

---

www.dacoromanica.ro

VENTURA

Familie din Moldova, de origină Greacă-fanariotă. Trunchiul eĭ este: CONSTANTIN VENTURA mare Dragoman al Porțiĭ otomane, decapitat la Constantinopol în anul 1731, din ordinul mareluĭ Vizir, pentru aflarea unor scrisorĭ compromițĕtoare către Pr. Mihaĭ Racovitză (Xenopol, V, 67). — Urmașiĭ acestuia stabilindu-se în țară în secolul trecut, întâlnim la 13 Aug. 1785 pe NICOLAE VENTURA, boer în Moldova. — Familia are maĭ mulțĭ representanțĭ actualĭ, înrudindu-se în secolul trecut și al nostru cu maĭ multe din familiile marĭ ale Moldoveĭ.

Alte familiĭ de origină strĕină, sunt: — **Conduratu.**— **Schina,** byzantină, în țară de la 1800. — **Vlahutzi,** id.— **Vilarà,** secol. XIX, byzantină- — **Vogoride**, fost caimacam al țĕrĭĭ.

---

www.dacoromanica.ro

FAMILII NOBILE ROMÂNE

DIN

UNGARIA

www.dacoromanica.ro

FAMILIĬ DIN UNGARIA

PRINCIPALI NOBILĬ ROMÂNĬ CARĬ AŬ AVUT UN ROL ISTORIC

Balk de Maramureş. — Voevozĭ şi Ducĭ (Ballya de Iood). Ilustra familie a Voevozilor de Maramureş, din neamul căror urmaŭ întemeetoriĭ Moldoveĭ.— Un BOGDAN prin secolul XIV, Voev. de Maramureş, avu fiŭ pe DRAGOS, legendarul fondator al statuluĭ Moldovean (1342), asupra căruia încă există confusie. Fiul sĕŭ SAS VODĂ, domni după dânsul în Moldova; dar fiul acestuia: BALC e înlĕturat de la tron, de o rudenie a lor, BOGDAN VODĂ (1348 - 65), care îşĭ întinse stăpânirea peste o mare parte din Moldova. Fiul luĭ Bogdan: LAŢCU Vodă, domni 1365 - 75, având o fică Anastasia, soţia luĭ Roman Vodă Muşat, prin care se aliară ast-fel ambele familiĭ.

Invinsul BALK, fiul luĭ Bogdan, avu în schimb de la regele Ungarieĭ, domeniile deposedatuluĭ Bogdan: Kuhnia (document din 1360), precum şi Voevodatul Maramureşul. Fraţiĭ luĭ Balc ereaŭ DRAG Mester şi ION, comitele Secuilor. — Ramura luĭ Drag se stinse pe la sfârşitul sec. XVII, după ce urmase astfel: George Dragfy, 1421; Nicolae; BARTOLOMEŬ DRAGFY, Voevodul Ardéaluluĭ (1495 - 98); Ion; Gaspar 1542, şi fiiĭ sĕĭ: George şi Ion.

Fiul luĭ Balk, SANDRIN, 1430, avu de fiŭ pe ION, tatăl Voevoduluĭ Mihail, 1454.—De la acesta în jos, familia se numi Ballya de Jood. — La 1548 trăia din urmaşiĭ luĭ Balk, Voevodul LADISLAU Balya de Iood.

Ban de Losonz (Banffi), astă-dĭ însemnată familie de magnaţĭ ungarĭ. — Origina veche e dedusă de la romanul Tarquiniŭ, apoĭ de la TUHTUM (900 p. cr). — Sandrin Valachus din Amlas, câştigase de la regele Sigismuud donaţiune peste satele Alsö-Közepsö şi Felsö-Füld, aparţinătoare de castelul

www.dacoromanica.ro

Almaş; dar fiind omorît de fiiĭ luĭ Elia de Tamesfalva şi neavênd urmaşĭ, la 1425 Sigismund conferi acele sate luĭ Ştefan şi Ladislau Ban de Losonz, vechiŭ neam feodal. (Azĭ famil. Banffi).

Bornemisza şi (Teleky). — Familie întinsă de magnaţĭ unguri, de origine româna. După nume pare a fi de veche origină italiană. A jucat un mare rol în secolul XVII. La 1735, Ianoş a avut titlul de Baron, şi de la el începe familia ungară. La 1510 trăia un Bornemisza. La 1541 fu omorît Baltazar B., la 1600 Istvan. — Pal Bornemisza a avut de fică pe Ana, soţia Principeluĭ Mihail Appafy (la 1653). etc.

Calliani (de Waad), primeşte împreună cu Borcea întărirea luĭ Mircea din 1417. In Ardeal sunt satele Calian (unul românesc, cel-alt ungar). — Generalul austriac Calliani, la 1848 a jucat un rol însemnat.

Csáki. Familie comtală maghiară de origină română.—Regele Ştefan la 1268, face cavalerĭ pe 3 fraţĭ din Bihor, din carĭ descind ramurĭ române şi maghiare. Ast-fel sunt comiţii de Csaki: Ladislaŭ de Peleska la 1366; apoĭ Ladislaŭ Voevodul Ardealuluĭ la 1437. Cancelarul luĭ Zapolia: Mihail de Csaki (1569) e numit de un cronicar «Valach». — Familia se distinge de cea maghiară a comţilor de Chaki, care descind din Szaboly, companion luĭ Arpad, an. 900.

Corvin de Hunyade. Ilustră familie, despre a căreĭ origină se ştie că erea română şi înrudită cu ramura Basarabilor Dăneştĭ din Valachia, avênd origină comună cu Corbeniĭ. (v. *Ureche* şi *Corbeanu*).

Şerban «nobil Valach» fiul lui Butu, avu de fiŭ pe Voicu, Mogoş şi Radu, carĭ capatară donaţiune nouă în 1378 şi 1437, peste maĭ multe oraşe. — Faimosul Iancu Corvin de Hunyad fiul luĭ Voicu, la 1439 erea împreună cu fratele sĕŭ Ion minor «Banĭ de Severin», avênd noĭ domeniĭ de la Rege în 1440.

Mama sa erea Elisabeta Morosina. Bărbat strĕlucit pe timpul sĕŭ, foarte viteaz, conduse afacerile Ungarieĭ. Apusul îl numea «le chevalier blanc de Valachie».—El se intitulă «Voivod Ardealuluĭ, Ban al Sevrinuluĭ, capitan al Belgraduluĭ, Vicar

www.dacoromanica.ro

al regatuluĭ.., apoĭ guvernatorul Ungarieĭ», comte de Bistritza etc. — In 1444 a perdut cu regele sĕŭ Vladislav, bătălia de la Varna, şi apoĭ prins de Vlad Ţepeş, cu care erea duşman. — Iancu de Hunyad, încărcat de glorie, muri lăsând 2 fiĭ:

Ladislas, decapitat în 1457 la Buda, din ordinul regeluĭ Ladislas;—iar Matias Corvin a fost unul din ceĭ maĭ marĭ Regĭ aĭ Ungarieĭ (1458-90); despre care se zicea când a murit: «a murit Matias, s'a dus dreptatea din ţară!» — El avu cu o damă Sileziană din Breslau, un fiŭ natural Ioan, ilustru magnat. Neamul luĭ se stinse prin fiul acestuia, Christoph (1506), şi sora sa Elisa. — Surorile luĭ Iancu C. de Hunyade aŭ fost: Maria soţia luĭ Manjilă de Argeş, fiul luĭ Dan Vodă, din care se trăgea Nicolae Olahul, primatul Ungarieĭ; Clara a lui Pongratz de Dengebz, şi Elisabeta Szekely.

Scutul familieĭ coprindea un corb cu inel în cioc, la care se adaose un leŭ, şi erea o amintire a descedenţeĭ lor din familia romană Corvinus. — Regele Matias numea pe regiĭ Bulgarieĭ: «Atavos suos».

Astă-zĭ sunt comţiĭ ungarĭ: Hunyade de Kethely, probabil din aceiaşĭ origină, avênd aceleaşĭ arme, şi a căror genealogie se urcă în sec. XVI. — Există şi în Transilvania urmaşĭ aĭ ramurilor de Hunyade (?).

Déak de Dragomerfalva, în Marmoreş. Există chartă confirmatoare din 1454. — La 1487, Ştefan Deak de Dragomerfalva erea martor la introducerea în posesia a unor nobilĭ., etc.

Dolha (de).—Se trage din Stanislaŭ II, fiul luĭ Ioan (1346) şi nepot luĭ Stanislau I, (1324). — 2 acte importante pe posesiune datează din 1450, cu mulţĭ nobilĭ martorĭ. — Emanuel de Dolha trăia în sec. XVI = Szansilo I de Dolha, (1324) a avut fiŭ pe Ion, din care 4 feciorĭ: Stanislaŭ II de *Dolha*, Ion de Leorgyan, Petre *de Sajo* şi Georgiŭ *Porkolab*, — capĭ a patru diferite familiĭ.

Fiath (de Eormenyes). Familie însemnată de magnaţi în Ungaria, de origină română. Strĕmoşul acesteĭ fam. trăia la 1428: Ion Bogdan de Eormenyes; iar la 1452, Fiath de Eormenies cu posesie de domeniĭ, etc.

www.dacoromanica.ro

† **Heem de Remethe**. Familie feodală stinsă, probabil de origină română, după alții ungară. — La 1344 Bracan Knézul. La 1371, Benedict Heem erea Comite și Castelan de Temesvar. Ion zis «Vitez Kalay» a fost Ban al Severinului, 1550.

Herzenyi de Herszeni. Familie caborîtoare din Ugrin Comitele (?) la 1290. După unii s'ar trage dintr'o familie boerească din Valachia. — Acte noi cu confirmări de domenii din 1556 de la Ștef. Maylath, lui Matei și Marcu, asupra satului Herseni din Fogoraș; din nou la 1620. Numeroasă, în Herseni.

Kende de Malomviz, familie însemnate din veacul XIV, de origină română, descinzând din Knézul Stroia, după alții dintr'un duce maghiar. Contimporanii îi numesc însă «nobiles valachi». — La 1404 un Kende, ia domenii în posesie, etc.

Numirea românească e: Kândescu. Un Mihai Când. zis «Ficior» pe la 1350, înrudit cu cei diu Valachia.—Din ea derivă comții maghiari **Kendeffi** (și Kenderessy). (v. Cândescu).

Macskas (Mutnoki și). Familie veche, azi între magnații unguri. Ștefan de Mutnok cu fii: Iuga și Bogdan la 1392 ereau Knezi recunoscuți de rege. — La 1370 din nou, Knezii Roman și Ladislo.—Trunchiul famil. e Struza Olahul (sec. XIV)

Mailat (de Comana). — Ilustră familie, care pare a fi la origină (sec. XII, XIII.), o ramură din Voevodii Basarabi.—Stefan Vodă Majlat domnea în Ardeal pe la 1300; la 1304 renoi cetatea Fogoraș.—După unii, origina lor se urcă la Akus șef maghiar (900); și apoi urmașul său: Moinot sau Mailat, *1131*, etc. (Bonfinius); dar Nagy spune că ereau Valachi. In Ungaria sunt azi comții Majlath (Szekhely). O altă ramură română subsistă în Fogoraș. Diplome din 1492 de la Vlad Voevod al Valachiei, reconfirmate în 1579, Pe la 1503 era un Majlath de Comana, un altul apoi la 1599.

Viteazul Stefan Mailat, Voevodul Ardealului (1535—1540), răsculându-se în contra urmașului lui Zapolia ajutat de turci, și susținând pe rege, e prins prin înșelăciune de Petru Rareș și de Turci în Făgăraș, și trimes la Constantinopol «unde 'și petrecu restul nenorocitelor zile în închisoarea celor 7 turnuri». (Istvanffi) la 1541. Soția lui erea Ana de Nadásd, Dómnă de Făgăraș între 1540—56.

www.dacoromanica.ro

Man de Sajo. — (Man, ortografie din Emanuel). Descinde din Szanislo de Dolha (v. aceasta), al căruĭ fiŭ Ioan la *1346*, a avut 5 fiĭ: Szanislo II de Dolha, Ion, Petru de Sajo, George (parcálab), Bogdan. Urmaşiĭ luĭ Petru, există în Rona, etc. —O ramură: *Man de Boerfalva*, cu diplome din 1631, 50, e derivată dintr'ânsa. In satul Boereniĭ....

Mocsonyi (de Feny) proprietarĭ în Banat. Diploma de nobilitate din 1798, luĭ Dem. Popovitz saŭ Mocsoni.

Moga (de Bucsum, etc). — Familie cu diplome vechĭ, şi de la Ana Nádásdi, soţia luĭ Ştefan Majlat, în 1556. Intr'un mare foc din 1525, aŭ ars multe documente ale lor. Confirmărĭ posterioare. Prin sec. XVII şi XVIII găsim în ţară, maĭ ales în Moldova, persoane cu numele de Moga. (v. doc. Acad. 1660, 1739, 1628).

Monea (*de Venetzia Also*). — Familie din satul Veneţia de jos. — Posedă diplome vechĭ de la domniĭ Valachieĭ. Concesiunĭ înoite în 1630, 1689, 1700.—Din 1728 a rĕmas o inscripţie pe o piatră în casa luĭ Ionaşcu Monea, făcută de acesta, şi care conţine o genealogie începênd de la 1185 şi coprinḑênd până la dânsul 12 generaţiĭ. Această inscripţie, aḑĭ cu totul iligibilă, a fost descifrată de d. Ion Puşcariŭ. Ea începe ast-fel: «a trăit Grigore cel I-iŭ, Veneţianul, vistierul luĭ Negru-Vodă (care?) la anul 1185, din partea căruia a fost dăruit cu 4 văĭ, câmpurĭ, etc...» (urmează genealogia: «autentica monestica»). Ionascu Monea, vicar general, cel care a scris această schiţă, erea un om foarte învĕţat, după cum ne raportă contemporaniĭ sĕĭ (1720). — (Veḑĭ Columna luĭ Traian, III, 178). O mulţime de acte şi diplome m. multor Monea, sunt publicate de d. N. Densusianu. Scutul conţine: un corb cu cruce în gură, saŭ o aquilă....

Misza de Comana (et Todoricza).—Cunoscută din secolul XVI.—Diplome noĭ din sec. XVII: din 4 Iulie 1666 în Radnoth, de la Ana Bornemisza.—Origina familieĭ Misza pare a fi străină Transilvanieĭ. — Gheorghe Misa de F. Comana şi Nyagoj (Neagoe), aŭ act de împărţeală din 1767, cu boer de Berivoi, etc.—In Comana de sus.

www.dacoromanica.ro

Nopcea DE F. SILVAȘ. — Din evul mediŭ.—IVAN de Szilvas la 1367, avu 3 fiĭ: Dionis, MIHAĬ și Ladislaŭ. Din Mihaĭ s'a născut NOPCEA, de la care familia a luat numele. Inrudiți cu familiĭ nobile ungare, sunt adĭ baronĭ. — Act. Baronul LADISLAS, comite suprem al Huniedóreĭ. Fiĭ Francisc și Alexie. — (Din Silvaș).

Pencz (Pencĭ) *de Veneția*. — La 1584 și 1590, MAN PENCZ de Venitze, asesor în judec.—La 1597 hrisov de la Maria, luĭ MATEĬ PENCZ pentru o confirmare, în care se spune că Pencz se trage din familia MAILATH (v. maĭ sus). Apoĭ la 1609, etc. Originară din Venetzia de jos.

Perényi. — După Nagy, derivă de la un comes urbanus de Dobos la 1292. Familie ilustră înrudită în sec. XIV cu Balc din Marmures. La anul 1390, NICOLA PERENYI e BAN de Severin. La 1528, în timpul fiuluĭ Principeluĭ Zapolia, PETRE PERENY erea *Voevod* de Transilvanieĭ. — Adĭ sunt baroniĭ și nobiliĭ Pereny, din ramura ungară și română.

Puşcariŭ (*cavalerĭ de*).. — Familie care după tradiție, ar fi emigrat din Maramureș cu Dragoș în Moldova, sub numele de IUGA. Prin secol. XVII, o parte implicați într'o revoltă, aŭ fugit în Transilvania, și apoĭ la Brașov; anume fiiĭ luĭ IUGA: VOICU, IUGA II și RADU. Acesta spre a nu fi prins de Turcĭ se împușcă.—Din ceĭ-alți 2, se trag cele două ramurĭ de adĭ. — In viață, pr. alțiĭ: ION CAVALER DE PUȘCARIŬ, scriitor și istoric, căs. cu Stana Circa, are 4 fiĭ: ION, inginer; IULIŬ, jude; EMIL, doctor, și IULIŬ consul la Tanger.—ILARION, frate cu Ion, arhimandr. și vicar.... etc.

Sinkai de Sinka. — Orig. de la satul Șinca-Veche din ținutul Fogoraș și cunoscut din sec. XVI, poate maĭ veche. La 1592, confirmare de drepturĭ de la Baltazar Batori. Transcriere din 1598.—ANDREĬ (pe la 1700) avu fiŭ pe IOAN; iar acesta pe: Pantelimon, IOAN II, † în luptă la Lörch 1795, și GHEORGHE ȘINCAĬ cronicarul. Născut în Samsud la 1754, studiă strălucit în Roma și Viena, concepând planul opereĭ sale. Lucrând mereŭ în bibliotecĭ, el mărea monumentala'ĭ cronică. In 1809 lucra mereŭ, fiind la Sinca, la comițiĭ de Vass, cărora le fusese pre-

www.dacoromanica.ro

ceptor, de carĭ erea foarte iubit, şi la carĭ muri în 1816 în vârstă de 62 anĭ; 3 anĭ după terminarea croniceĭ, pe care în ultimiĭ timpĭ o purta în sac cu dânsul, persecutat de censură şi după o viaţă sbuciumată.

Seracin de Szalas (Sărăcin). — Act din 1359. Diplomă cu donaţiune din 1457 «Saracenus»; apoĭ acte din 1521, 1540, etc. Maĭ multe hrisoave şi procese din sec. XIV—XVIII. Familie veche din Banat, înrudită de aproape cu Basarabiĭ. Descendenţĭ actualĭ.

Stoica (*de Stoicfalva*). — Veche familie baronală din Marmureş. — MIHAIL Stoica la 1465; un alt MIHALY, e trimesul luĭ Mihaĭ la Impĕr. Rudolf 1599; LADISLAŬ (1677) respinge pe Tătarĭ, şi are fiŭ pe SIGMUND ANTON, episcop catolic în Transilvania 1749-59, care ia titlu de baron cu ceĭ 2 fraţĭ aĭ sĕĭ: Paul şi Ludvic.

Tartza (Tarţia de Sakalosfalva). — Din 1435, act de la Iustina a luĭ Balc, posesiune luĭ Radu, din care descinde şi familia Radul. Aḑĭ în Sacalaş. Diplome milit. din 1612 şi 1666 cu arme, etc.

Ungur de Nádasd. — Origina fam. în secol. XIV.—Patente de noĭ donaţiunĭ de la regele Ladislaŭ din 1457, luĭ UNGUR saŭ Ongur, nobil şi Knez de Nadasd, pentru posesiĭ. Idem din 1458 de la Matias, luĭ ION (fiul luĭ Petru) etc., care în urma posesiilor sale propriĭ şi părinteştĭ, avea 111 moşiĭ şi erea familiar luĭ Matias Corvin. Tatăl sĕŭ Petru, erea fiul luĭ Ungur şi frate cu NICOLAE, care aŭ posesiĭ hereditarĕ de la Iancu de Hunyad din 1439.

Uniĭ zic că COMŢIĬ maghiarĭ NADASD descind din această familie, documentele însă nu probează.

Urs de Margina. — Familie cu diplome din 1557 de la Baltăzar Batori, apoĭ din 1657. Genealogie din 1777. — La anul *1437* trăia un URSUL, fiul luĭ TATUL DE MARGINENĬ, din care familia descinde. Vechĭ grăniceri la încep. secol.—Colonelul austriac DAVID BARON URS de Margina, † 1897, s'a distins în rĕsbóele din urmă ale Austrieĭ, şi în mod strălucit în bătălia de la Lissa (1866).

www.dacoromanica.ro

Vajdafalva (Vaida-Voivodeni) şi **Csungaria.**—Din 1432, donaţiune peste Voivodenĭ, de la Vlad Domnul Valachieĭ şi duce de Amlas şi Făgăraş, dată boerilor Ştefan şi Roman. Confirmare de la Francisc, 1793. — Din ea derivă şi alte familiĭ.

Vancea saŭ Vancsuk de Apsa. Familie cu diplomă de la regele Sigismund din anul 1407. — Branşă şi Vlad *de Apsa.* Actuală în Vancsa de mijloc şi Iapa.

Vulcan. — Familie de origină valachă.—Diplome ung. din secolul trecut. Vornicul Vulcan trăia în ţara românească (sec. XVII). Fiind contrar luĭ Vodă Şerban Cantacuzen, acesta: «pre Vulcan în multe rânduri l'aŭ judecat fără de cuviinţă, fiind-că vină nu-ĭ afla, şi apoĭ l'aŭ trimes la Snagov, unde cu multe muncĭ l'aŭ ucis», 1679 (Şincaĭ). — Un frate saŭ fiŭ al luĭ: Mihail Vulcan, de frică a fugit, stabilindu-se în Transilvania; iar din fiiĭ sĕĭ aŭ fost maĭ multe ramurĭ.

Vlad de Zelystye (Silişte). Veche familie din Maramureş, din care o parte a emigrat cu Dragoş în Moldova. Genealogia se urcă la 1486; iar actele doumentale sunt din: 1486, 1487, 1489, 1531, de la regele Ion, 1548 cu armele familieĭ, etc. Familie destul de numeroasă, există aḑĭ în Apsa K., în Czentea, Visso, etc.

Veḑĭ pentru acestea şi pentru toate cele-alte familiĭ române din Ungaria: I. cav. de Puşcariŭ, «Familiile nobile din Ardeal».—(Sibiŭ 1892).

---

www.dacoromanica.ro

CHRONOLOGIA PRINCIPILOR VALAHIEI

(Datele sunt acelea ale urcăreĭ pe tron.)

Negru Vodă 1200. Radu Basaraba 1230. Mihaĭ Latinul 1245. Barbat Basarab 1288. Dan 1298. Alexandru Basaraba 1310. Nicolae 1363. Vladislav cel mare 1364. Radu Negru 1373. Dan 1383. Mircea cel mare. 1386. Mihail (Mircea II) 1418. Dan II 1420. Radu Pleşuvul 1425. Dan din noŭ 1427. Alexandru II 1431. Vlad Dracul 1433. Dan III 1439. Vlad Dracul din noŭ 1442. Dan III d. n. 1446. Vlad III 1452. Vlad Ţepeş 1456. Radu cel frumos 1462. Laiot Basarab 1471. Vlad Ţepeş iar 1476. Laiot iar 1477. Vlad Călugărul 1481. Radu cel mare 1494. Mihnea cel rĕŭ 1508. Vlad VI 1510. Neagoe Basarab 1512. Teodosie 1521. Radu Călugărul 1521. Radu de la Afumaţi 1522. Vlad VII 1524. Radu din noŭ 1526. Moise 1529. Vlad VIII 1530. Vintilă de Slatina 1532. Radu VIII Paisie 1534. Petru I 1534. Radu din noŭ 1536. Mircea Ciobanul 1546. Patraşcu cel bun 1554. Mircea din nou 1557. Petru Şchiopul 1560. Alexandru III 1567. Mihnea II 1577. Petru Cercel 1583. Mihnea iar 1585. Ştefan Surdul 1591. Alexandru IV 1592. Mihaĭ Viteazul 1593. Simeon Movilă uzurpă 1601. Radu Şerban Basarab 1601. Radu Mihnea 1611. Alexandru Iliaş 1616. Gavriel Movilă 1618. Radu Mihnea iar 1620. Alexandru Coconul 1623. Alexandru Iliaş iar 1627. Leon Tomşa 1629. Mateĭ Basarab 1633. Constantin Şerban 1654. Mihnea III 1658. George Ghika 1660. Radu Leon 1664. Autonie 1669. Grigore Ghika iar 1672. Duca 1674. Şerban Cantacuzino 1678. C. Brâncoveanu 1688. Ştefan Cantacuzino 1714. = Nicolae Mavrocordat 1716. Mihaĭ Racoviţă 1730. Grigore Ghika 1733. C. Mavrocordat 1735. Racoviţă iar 1741. Mavrocordat iar 1744. Grigore Ghika 1748. Mateĭ Ghika 1752. Constantin Racoviţă 1753. Mavrocordat iar 1756. Scarlat Ghika 1758. Mavrocordat iar 1761. Racoviţă iar 1763. Ştefan Racoviţă 1764. Scarlat Ghika iar 1765. Grigore Ghika 1768. Alex. Ypsilanti 1769. Nicolae Caragea 1782. Mihaĭ Sutzu 1783. Mavrogeny 1786. Austriacĭ 1788. Mihaĭ Sutzu 1792. Moruzi 1793. Ypsilanti 1796. Hangeri 1797. Moruzi din noŭ 1799. Mihaĭ Sutzu iar 1801. Alex. Sutzu 1802. C. Ypsilanti 1802. Ion Caragea 1806. Sutzu din noŭ 1818. — Grigore Ghika 1822. Sub Ruşĭ 1828. Alexandru Ghika 1834. Bibescu 1842. Stirbey 1848. Caimacami 1856. Alexandru Cuza 1859. Carol I de Hohenzollern 1866.

www.dacoromanica.ro

PRINCIPII MOLDOVEI

Bogdan 1349. Laţco 1360. Iuga I 1373. Petru Muşat 1379. Roman 1391. Ştefan 1394. Petru 1395. Roman II 1399. Iuga II 1400. Alexandru cel Bun 1402. Ilie şi Ştefan 1433. Ştefan 1444. Roman III 1447. Petru III 1448. Bogdan 1451. Petru Aron 1451. Alexandru 1452. Aron din noŭ 1456. Ştefan cel mare 1457. Bogdan III 1504. Ştefan cel tînĕr 1517. Petru Rareş 1527. Ştefan Locustă 1538. Alexandru Corné 1640. Rareş iar 1541. Ilie 1546. Ştefan 1551. Lăpuşneanu 1553. Iacob Despota 1561. Tomşa 1563. Lăpuşneanu iar 1564. Bogdan IV 1566. Ioan cel cumplit 1572. Petru Schiopul 1574. Iancu Sasu 1580. Petru iar 1682. Aron tiranul 1591. Rĕsvan 1594. Eremia Movilă 1595. Mihaiŭ Viteazu 1600. Eremia iar 1601. Simeon 1607. Constantin Movilă 1607. Ştefan Tomşa 1611. Alexandru 1615. Radu Mihnea 1616. Grazziani 1619. Iliaş 1619. Tomşa iar 1622. Radu Mihnea 1623. Miron Barnovski 1626. Alexandru Coconu 1629. Moise 1630. Iliaş din noŭ 1631. Moise Movilă iar 1633. Vasile Lupul 1634. Gheorghe Ştefan 1643. George Ghika 1658. Ştefan Lupu 1659. Dabija 1661. Duca 1666. Iliaş 1666. Duca iar 1669. Petriceicu 1672. Dumitraşcu 1674. Anton Rosetti 1676. Petriceicu 1684. Cantacuzino iar 1684. Cantemir 1685. Constantin Duca 1691. Antioh Cantemir 1696. Duca iar 1700. Mihaiŭ Racovitză 1703. Antioh iar 1705. Racovitză iar 1707. Mavrocordat 1710. Dumitru Cantemir 1710. Mavrocordat iar 1711. Racovitză 1716. Grigore Ghika 1727. Constantin Mavrocordat 1731. Ghika iar 1735. Ion Mavrocordat 1741. Ghica din noŭ 1747. Constantin Mavroc. iar 1748. Constantin Racovitză 1749. Mateĭ Ghika 1753. Racovitză iar 1756. Scarlat Ghica 1757. Ion Calimaki 1758. Grigore 1761. Grigore Ghika 1764. Grigore Calimaki iar 1766. C. Mavrocordat iar 1769. Ocuparea Moldoveĭ 1769. Grigore Ghika 1775. Constantin Moruzi 1777. Alexandru Mavrocordat 1782. Mavrogheni 1786. Rĕsboiŭ 1786. Alex. Moruzi 1792. Mihaiŭ Sutzu 1793. Alex. Callimaki 1795. Ypsilanti 1798. Alex. Sutzu 1800. Moruzi din noŭ 1802. Rĕsboiŭ 1806. Scarlat Calimaki 1812. Mihail Sutzu 1819. — Ion Sturdza 1822. Ruşiĭ 1828. Mihail Sturdza 1834. Grigore Ghika 1849. Caimacamĭ 1856. Alexandru Ioan Cuza 1859. — Carol I de Hohenzolern 1866.

www.dacoromanica.ro

TABLA ALFABETICA

	Pagina
Bibliografie	V
Explicare	IX
Casa de Hohenzollern-Sigmaringen	XI
Introducere	XV
Familiile (cele cu o cruce † sunt stinse):	
Abaza	1
Arapu	502
Arbore	3
Argetoyanu	6
Argyropol	578
Asan	9
Aslan	502
Băbeanu	11
Băjescu	12
Bălăceanu	15
Bălleanu	21
† Balica	28
Balotă	30
Balş	33
Bâlteanu	503
Bărbătescu	41
Bărcănescu	44
Bêrsescu	504
† Basaraba (Principii)	46
† Başotă	60
Beldiman	63
Bellu	531
Bengescu	67
Berendey	71
Bibescu (Princip.)	73
Blaremberg (de)	533
Bogdan	77
Boldur (Kostake)	81
Boteanu	82
† Bou	506
† Bozianu	504
Brăescu	504
Brăiloi	84
Brâncoveanu (Principi)	90
Brataşanu	95
† Brezoianu	505
Bucşanu	99
Budişteanu	101
† Buhuş	102
† Buicescu	105
Bujoreanu	107
Burghelea	505
† Buzescu	110
Călinescu	116
Callimaki (Princ.)	118
Câmpineanu	122
Cananoŭ	506
† Cândescu	127
Cantacuzino (Principi)	130
† Cantemir (Principi)	144
Caramaleŭ	507
† Cârjă	149
Carp	151
Carpenişanu	153
Catargi	155
Cazimir	507
† Ceaur	160

www.dacoromanica.ro

	Pagina
Cerchez	163
† Ciogolea	508
† Ciorogârleanu	508
Cocorescu	165
† Cojescu	509
† Colceag	509
Colfescu	510
Comăneanu	168
Conachi	170
Contzescu	173
† Corbeanu	174
Cornescu	177
Costescu	179
Costin	180
Cotescu	511
Ceţofeanu	186
Crăsnaru	188
Cretzianu	190
Cuza (Principĭ)	192
Dabija (Prin.)	198
† Dedulescu	202
Doicescu	512
Donicĭ	204
Drăguţescu	511
† Drugănescu	513
Duca	513
Dudescu	207
Fălcoyanu	212
Fărcaşanu	215
Filipescu	219
† Filişanu	224
Filitti	536
Flondor	226
Florescu	230
Forescu (Mogâlde)	236
Gane	514
Gherghely	515
Ghika (Principĭ)	238
Glogoveanu	248
Golan	251
Golescu	253
Golfineanu	515
Grădişteanu	260

	Pagina
Greceanu	263
† Hăbăşescu	266
Haralamb	516
Hasdeu-Petriceicu	368
Hrisoscoleo	539
Hrisoverghi	274
Hurmuzachi	277
† Huru	516
Isvoranu	279
Iuraşcu	282
Jianu (şi Cesianu)	283
Jora	285
Keşco	289
Kogălniceanu	290
Kostake (Boldur)	292
Kretzulescu	300
Krupensky	306
Lambrino	543
Lahovary	541
Lecca	310
Lehliŭ	319
Linche (de)	544
Leordeanu	320
Lerescu	517
Locusteanu	323
Lupu	325
Magheru	326
† Mănescu	327
Manu	548
Mavrocordat (Princ.)	552
Mavrogheny	556
† Mehedinţeanu	331
† Merişanu	333
Miclescu	335
Milcoveanu	517
Millo	558
Morŭzi (Princ.)	560
Mosco	563
† Moţoc	338
† Movilă (Principĭ)	340
† Muşat (Principĭ)	348
Năsturel	353
Neculce	518

www.dacoromanica.ro

	Pagina
Negri	359
Negruzzi	362
Niculescu	364
Nottara	565
Obedeanu	366
Odobescu	519
Olănescu	371
Otetelişanu	378
Păianu	382
Pallady	383
Paleologu	578
Parăianu	386
† Părscoveanu	390
Perticari	579
Pissoski	519
Plagino	579
Poenaro	392
† Popescu	396
Prăjescu	400
Prejbeanu	402
Prisiceanu	403
† Proroceanu	404
Racottă	405
Racovitză	406
Rallet	568
Raşcanu	520
Rătescu	520
Razu	521
Rioşanu	414
Ritoridy	579
Romanescu	521
Rosetti	415
Rucăreanu	522
Rudeanu	425
Săftoiŭ	522
Samurcaş	570
Sărătzeanu	429
Şĕulescu	523
Sbĭera	433
Scorţescu	523
Şendrea	438
Septilicĭ	440
Sion	443
Slătineanu	445
† Socoteanu	524
† Spineanu	447
Stârcea	449
Stirbey (Princ.)	450
Strâmbeanu	456
Stroicĭ	458
Sturdza (Princ.)	462
Sutzu (Pr.)	572
Tĕutu	470
† Tomşa (Princ.)	474
† Topliceanu	524
Tufeanu	526
Urdăreanu	476
Ureche	479
Văcărescu	484
Vârnav	491
Vĕrzaru	493
Ventura	580
Vlădescu	495
Vlădoyanu	498
Vlasto	576
Vulturescu	526
Zătreanu	500
Alte familiĭ boereştĭ	527, 580
Familiile nobile din Transilvania	583
Chronologia Domnilor	591
Tabla	593

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro

BIBLIOGRAFIE

Octav-George Lecca. — Istoria Ţiganilor, 1897.—Chateaubriand, Atala (traducere), 1897. — Infinitul, Studiu astronomic-filosofic, 98.—Colaborare la Encyclopedia română. — Chanson de Roland (trad.) inedită, etc.

Haralamb G. Lecca. — Prima, versuri 1 vol.—Secunda, versuri premiate de Academie 1 vol.— Cinci poeme, ediţie populară 1 v.—Femeia îndărătnică, trad. în versuri.— Casta-Diva, piesă premiată de Teatru, 1. v. Povestea unei regine, trad. în versuri 1 v. — Enoch Arden, traducere din Tennyson, 1 v. — Jucătorii de cărţi, piesă în 4 acte.

Gr. C. Conduratu. — Relaţiunile ţării româneşti cu Ungaria, 98, 1 vol.—Drepturile succ. ale soţului supravieţuitor.

Alex. A. Sturdza. — Marcu Aureliu, 1 v. în 8⁰ (istorie) 1890.— Les Facettes, (poezii), 96. — Elza (roman) 1891. în 18. — Sophocle: Oedip rege, traducere, cu istoria tragediei eline.—Călătorie în jurul odăei mele (Maistre) traducere.—Werther, traducere după Goethe.—L'internel Clavier (poezii) 1896 în 4⁰. — Vers l'au-delà (poem) br. în 4, 96.—etc., etc.

Radu D. Rosetti. — Sincere, poezii, 1 vol. — Din inimă, poezii, 1 vol.—Duioase, poezii, 1 vol. Valuri, poezii, 1 vol. etc.

Iorgu Balş († 1899 Septembre). — Zallony, Despre Fanarioţi (traducere).

PREŢUL: 10 LEI

www.dacoromanica.ro